

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ

VIII.OLAĞAN GENEL KURUL TOPLANTISI TUTANAĞI

TOPLANTI TARİHİ : 9, 10, 11 Ocak 1975
TOPLANTI YERİ : Samsun, Gazi Müzesi, Belediye Galerisi Salonu
TOPLANTI SAATİ : 10.00
TOPLANTI BAŞKANI : İsmet KATAR (Samsun)
TOPLANTI BAŞKANVEKİLİ : Rasim Beyazıtöğlu (Giresun)
YAZMANLAR : Celil Can (Mardin),
Cemil Yoğurtöğlu (Tokat)

İ Ç İ N D E K İ L E R

	<u>Sahife</u>
- Genel Kurul Delege Listesi	I - VI
- Genel Kurul Gündemi	VII
- Birlik Başkanının Toplantıyı Açışısı	1
- Genel Kurul Başkanlık Divanı Seçimi	1
- Genel Kurula Gelen Telgraflar	2 - 5
- Genel Kurul Başkanının (Samsun Barosu Başkanının) konuşması	6
- Birlik Başkanının konuşması	7 - 12
- Delegelerin konuşmaları	13 - 16
- Diğer telgraflar	16 - 19
- Delegelerin Konuşmaları	19 - 142
- Genel Kurul Bildirisi Hazırlanmak Üzere Komisyon Seçimi	143 - 149
- Konuşmalara devam olunması	150 - 239
- Yönetim Kurulu adına başkanın eleştirilere cevabı	240 - 277
- Yönetim Kurulunun ibrai	278
- Askere giden Avukatların aidatlarının Birlik keseneğinden indirilmesi önerisinin görüşülmesi	278 - 282
- Ölüm Yardımı Esaslarının görüşülmesi	282 - 284
- Genel Kurul Bildirisi	284 - 289
- Ölüm Yardımı Esasları görüşmelerinin devamı	289 - 325
- 1975 Yıllı bütçe ile bütçe yönetmeliğinin görüşülmesi ve kabulü	325 - 340
- Denetleme Kurulu Asil ve Yedek üyelerinin seçimi	340
* Yerli ve yabancı kongrelere gidecek delegelerin seçilmesi konusunda Yönetim Kuruluna yetki verilmesi	340
- Gelecek Olağan Genel Kurul toplantısının zaman ve yerinin tesbiti	341
- Dilekler	341 - 351
- Denetleme Kurulu üyelikleri seçimine dair tasnif kurulu ve raporu	351
- Dilekler	351
- Kapanış	356

VIII. GENEL KURUL DELEGE LİSTESİ

A S İ L

Y E D E K

A D A N A

1. Av. Ziya BİLGE	(+)	1.
2. Av. Necmettin ÜSTÜNALP	(+)	2.

A D İ Y A M A N

1. Av. Mehmet ÖZBAY		1.
2.		2.

A F Y O N

1. Av. M. Halim TOKMAN		1. Av. Mahir ERKMEK
2. Av. Nuri AKŞİT		2. Av. Cemalettin ÖZ

A M A S Y A

1. Av. Zeki GÖNENÇ	(+)	1. Av. Fevzi YAYLA
2. Av. Adil ÇITAK	(+)	2. Av. Suphi AÇAR

A N K A R A

1. Av. Faruk EREM	(+)	1. Av. Kemal SARIİBRAHİMOĞLU
2. Av. Yekta Güngör ÖZDEN	(+)	2. Av. İlhami GÜVEN
3. Av. Erdoğan BİGAT	(+)	3. Av. Fikri YÜCEL
4. Av. Atılâ SAV	(+)	4. Av. Celil Fikret GÜLER
5. Av. Rahmi MAĞAT	(+)	5. Av. Hilmi ÖZARPAT
6. Av. Erçüment BEYHAN	(+)	6. Av. Vehbiye TUNAİL
7. Av. Sevin TUNÇ	(+)	7. Av. Selâhattin ALLIOĞLU
8. Av. İlhan KUTAY	(+)	8. Av. Mestan KOCAPINAR
9. Av. Güler BERKİN	(+)	9. Av. Saffet Nezihi BÖLÜKBAŞI
10. Av. Ayhan EROL	(+)	10. Av. Cengizhan YORULMAZ
11. Av. İsmail ÖZERSİN	(+)	11. Av. Mecdi DALDAL

A N T A L Y A

1. Av. Zeki ŞEREMET	(+)	1. Av. Şemsettin TUĞ
2. Av. Mehmet SOYDAŞ	(+)	2. Av. Bahattin İZGİ

A R T V İ N

1. Av. Recai KOCAMAN		1.
2. Av. Handi GÜRYEL		2. Av.

A Y D İ N

1. Av. Hilmi BECERİK	(+)	1.
2. Av. Davut SELÇUKİ	(+)	2.

B A L I K E S İ R

1.Av.Vedat BURCUOĞLU	(+)	1.
2.Av.Hurşit KANGAL	(+)	2.

B O L U

1.Av.Mehmet ÇELEBİ	(+)	1.Av.Orhan TÜTÜNCÜOĞLU
2.Av.Doğan İLERİ	(+)	2.Av.Zeki TÜTÜNCÜOĞLU

B U R S A

1.Av.Turgut BULUT	(+)	1.Av.Zeki YÜCEL
2.Av.Şükrü AKMANŞOY	(+)	2.Av.İhsan BAKKALBAŞIOĞLU

B U R D U R

1.Av.Memduh BOYACIOĞLU		1.Av.Kadir ARSLAN
2.Av.Ali ŞAHİN		2.Av.Hüseyin ÖKTEM

Ç A N A K K A L E

1.Av.Adnan ONAT	(+)	1.Av.Nuri AKSOY
2.Av.Mehmet Hamdi SEZEN	(+)	2.Av.O.Nahit ALTAN

Ç O R U M

1.Av.Abdullah ERCAN	(+)	1.Av.İ.Baki AKAYDIN
2.Av.Şerafettin DEMİRER	(+)	2.Av.Cevdet SARAÇER

D E N İ Z L İ

1.Av.Behçet ÇOMAKOĞLU		1.Av.Hasan ALTUN
2.Av.İlhan MERTSOY	(+)	2.Av.Turgut ÇAKMAK

D İ Y A R B A K I R

1.Av.Ö.Şevki CİZRELİOĞLU		1.Av.Tahsin EKİNCİ
2.Av.M.Cevdet YARDIM	(+)	2.Av.Recep AZİZOĞLU
3.Av.Sait BOZGAN	(+)	3.

E D İ R N E

1.Av.E.Sıtkı ONARAN	(+)	1.Av.Ebubekir ONARAK
2.Av.Ahmet GÖKSOY	(+)	2.Av.İsmail ARDAMAN

E L A Z I Ğ

1.Av.Hayati EKŞİ	(+)	1.
2.Av.Hasan İLDAN		2.

E R Z İ N C A N

1.Av.Şerafettin EMİROĞLU	(+)	1.Av.Aliye SAĞIROĞLU
2.Av.Alaattin KIRTILOĞLU	(+)	2.Av.Mustafa YILDIRIM

. III .

ERZURUM

1. Av. Abdulkadir ERYURT (+) 1.
2. Av. Abdurrahim AYDINOĞLU (+) 2.

ESKİŞEHİR

1. Av. Nusret ESEN 1. Av. Yaşar EĞİN
2. Av. Sıtkı ÇORTOĞLU (+) 2. Av. Şaban KURTULUŞ

GAZİANTEP

1. Av. Cemalettin GÜÇDEMİR (+) 1.
2. Av. Abdülkadir GÖĞÜŞ 2.

GİRESUN

1. Av. Hayati TOPALLI (+) 1.
2. Av. Rasin BEYAZITOĞLU (+) 2.

GÜMÜŞHANE

1. Av. Murat ÖZTEKİN 1. Av. K. Fuat AKKOYUNLU (+)
2. Av. Atilla ADILOĞLU 2. Av. Metin ÖZDEMİR

HATAY

1. Av. Nabi İNAL (+) 1. Av. Şükrü ULUĞ
2. Av. Asım Tekin YURTMAN 2. Av. Mesut Fani BİLGİLİ

ISPARTA

1. Av. Ali Güngör ÇAKMAKÇI 1.
2. Av. Hakkı Turan ÖNER 2.

İSTANBUL

1. Av. Ferruh DERELİ 1. Av. Emin A. ÖZEROL
2. Av. Burhan GÜNGÖR 2. Av. Aydın KAZANCI (+)
3. Av. Şemi ÜGE (+) 3. Av. Merih SEZEN (+)
4. Av. Refik BELGİL 4. Av. İlhan BAYKENT
5. Av. Tuğrul ELİÇİN (+) 5. Av. Hikmet T. SOĞÜTLÜ (+)
6. Av. Yaşar ÖNOL (+) 6. Av. Dündar ERENDAL
7. Av. Osman KUNTMAN (+) 7. Av. Yaşar ÜN
8. Av. Fadıl ALTOP (+) 8. Av. AYTEKİN OZAN
9. Av. Emin BALTAOĞLU (+) 9. Av. Ziya Nur ERÜN (+)
10. Av. Tacettin SIRMALI (+) 10. Av. Ekren ÖZKURT
11. Av. Ahmet Hamdi SAYAR (+) 11. Av. Halit Ziya YILDIZER
12. Av. Muvaffak BENDERLİ (+) 12. Av. Ahmet Şükrü KÖKSAL
13. Av. Sabih ATLI (+) 13. Av. Mustafa N. OKAY
14. Av. Neclâ ERTEL (+) 14. Av. Esin OLGaç

İ S T A N B U L

15.Av. Sevin VAZGEÇ	(+)	15.Av. Levent KIP
16.Av. Mehmet Ali İKİZER	(+)	16.Av. Orhan APAYDIN
17.Av. Abdurrahman Arif BİLGİN	(+)	17.Av. Rahmi ÇETİNER
18.Av. Edip KEÇEÇİOĞLU		18.Av. Galip DOLUN
19.Av. Orhan Arif BARLAS	(+)	19.Av. Rabi KORAL

İ Z M İ R

1.Av. Enver ARSLANALP	(+)	1.Av. Jülide YUMLU
2.Av. Cengiz İLHAN	(+)	2.Av. İlhan EGE
3.Av. M. İskender ÖZTURANLI	(+)	3.Av. Celâl ERDEM
4.Av. H. Basri GÜDER	(+)	4.Av. Talat ULUSOY

K. M A R A S

1.Av. Selahattin AYDIN	(+)	1.
2.Av. Ali HÜDAYIOĞLU		2.

K A R S

1.Av.		1.
2.Av.		2.

K A S T A M O N U

1.Av. Muhittin ERBAŞ	(+)	1.
2.Av. Mehmet SEYDİBEYOĞLU		2.

K A Y S E R İ

1.Av. İbrahim GÜVEN	(+)	1.Av. Ali DİNÇ
2.Av. Bülent ÖZKURAN	(+)	2.Av. Nevzat TÜRKTEK

K İ R K L A R E L İ

1.Av. İsmet AKIN	(+)	1.Av. Mekki ÜLGEN
2.Av. Nebahat ÇOLAKOĞLU	(+)	2.Av. Fahrettin CÜRO

K İ R Ş E H İ R

1.Av. Hayri ÇOPUROĞLU		1.Av. Nazif BAYINDIR
2.Av. Ekrem ULTAV		2.Av. Muzaffer KILIÇOĞLU

K O C A E L İ

1.Av. İlhan ARIN	(+)	1.
2.Av. Nuran KORTEK	(+)	2.

K O N Y A

1.Av. İhsan ONAR		1.Av. Besim ERGUN
2.Av. Mehmet KAVAKLILAR	(+)	2.Av. Fikri SİMAV

K Ü T A H Y A

- 1.Av.Zeki ÖZKER 1.
2.Av.Hüsnü DAVUTOĞLU 2.

M A L A T Y A

- 1.Av.Talat BARIŞ (+) 1.Av.Ali TUNÇ
2.Av.Rifat AKŞİT (+) 2.Av.Gökalp FIRAT

M A N İ S A

- 1.Av.Sabahattin SEZİK 1.Av.Muvaffak GÜRSOY
2.Av.Mehmet DEMİREL 2.Av.Faruk ŞEKER

M A R D İ N

- 1.Av.Celil CAN (+) 1.
2.Av.Yunus KAVAK 2.

M E R S İ N

- 1.Av.Şinasi DEVELİ 1.Av.Ali Rıza SAĞAY
2.Av.Mahver ÖZTOP 2.Av.Mustafa N.GÜRKAN (+)

M U Ğ L A

- 1.Av.Özcan SEZER 1.
2.Av.Selâhattin BABA 2.

M U Ş

- 1.Av.Yusuf İzzet BİNGÖL 1.
2.Av.Cengiz ÇETİN 2.

N E V Ş E H İ R

- 1.Av.İsnet ŞAHİN 1.
2.Av.Ali İhsan AÇIKGÖZ 2.

N İ Ğ D E

- 1.Av.M.Rasih ARISOY 1.Av.Rasin TUNCER
2.Av.M.Sait ŞAHANK 2.Av.Hikmet KAHRAMAN (+)

O R D U

- 1.Av.Orhan EROĞLU (+) 1.Av.Selâhattin GÜRER (+)
2.Av.Ertuğrul GÜNAY 2.Av.Mahmut ŞEP

R İ Z E

- 1.Av.İsmail Hakkı ŞUŞOĞLU (+) 1.Av.Sabahattin TANYOL
2.Av.İhsan ORHON 2.Av.Cenal ŞİŞMANOĞLU

S A K A R Y A

- 1.Av.Salih SİPAHİER (+) 1.Av.Vahdettin ER
2.Av.Necdet GÜVEN 2.Av.Tekin YAMAN

S A M S U N

1.Av.İhsan SARAÇLAR (+)
2.Av.İsnet KATAR (+)

1.Av.Vasıf ÜSTÜN
2.Av.Kenel NOMANOĞLU

S İ N O P

1.Av.İzzet ŞENKAYA (+)
2.Av.Kâmuran DENİZCİ

1.
2.

S İ V A S

1.Av.Tahsin TÜRKAY
2.Av.Ali SÖYLEMEZOĞLU (+)

1.Av.Ali YEKE
2.Av.Bahattin ÖZBERK

S İ İ R T

1.Av.Yılmaz KAYHAN
2.Av.Süleyman BAYRAM

1.Av.Abdülkerim ŞEREFHAN
2.Av.Aydın ÖZAYDIN

T E K İ R D A Ğ

1.Av.Erdoğan KÖKSAL (+)
2.Av.Rıfat VERDİGİL (+)

1.Av.Refik GÜNEL
2.Av.Cavit TURGAY

T O K A T

1.Av.Cemil YOĞURTCUOĞLU (+)
2.Av.M.Orhan YILDIZ (+)

1.Av.Kemal KOVALI
2.Av.Ö.Raci BAŞBUĞ

T R A B Z O N

1.Av.Fethi ÇULHA (+)
2.Av.A.Rıza KULAÇOĞLU (+)

1.Av.Necati KUMBAROĞLU
2.Av.İhsan YÜCESAN

U R F A

1.Av.Mithat KANDEMİR
2.

1.
2.

U Ş A K

1.Av.İsnet ÇALIK (+)
2.Av.M.Selâhattin YÜKSEL(+)

1.
2.

V A N

1.Av.Salih YILDIZ
2.Av.Azmi SOYDAN

1.
2.

Y O Z G A T

1.Av.Salih DEMİREL
2.Av.Ünal ALLIOĞLU

1.
2.

Z O N G U L D A K

1.Av.Burhan KARACELİK (+)
2.Av.Mustafa GÜRAY (+)

1.Av.Yılmaz PERÇİNEL
2.Alparslan AVDAN

. VII.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ VIII. GENEL KURUL
G Ü N D E M İ

Toplantı Tarihi: 9, 10, 11 Ocak 1975
Toplantı Yeri : Samsun
Toplantı Saati : 10⁰⁰

- 1- Yoklama,
- 2- Birlik Başkanının toplantıyı açışı,
- 3- Bir Başkan, bir Başkan Vekili ve iki üyeden kurulu Genel Kurul Başkanlık Divanı seçilmesi,
- 4- Saygı duruşu,
- 5- Samsun Barosu Başkanının konuşması,
- 6- Başkanlık raporu ile Birlik Yönetim Kurulunun 1974 yılı çalışma raporu, Blânço, gelir gider ve giderlerin bütçe ile mukayese tablolarının ve Denetleme Kurulu raporunun okunması ve görüşülmesi,
- 7- 1974 Yılı çalışmalarından dolayı Birlik Yönetim Kurulunun ibrası,
- 8- Askere giden avukatların aidatlarının Birlik keseneğinden indirilmesi hakkındaki Ankara Barosunun teklifi,
- 9- Ölüm Yardımı Esaslarının görüşülmesi,
- 10- Ankara'dan başka illerden seçilen üyelere Avukatlık Kanununun 112/2.maddesi uyarınca ödenen yolluk, ikâmet ve diğer zarurî masrafların tesbiti,
- 11- 1975 Yılı Bütçesi ile Bütçe Yönetmeliğinin görüşülmesi ve kabulü,
- 12- 3 Asil, 3 yedek Birlik Denetleme Kurulu üyelerinin seçilmesi,
- 13- Yerli ve yabancı kongrelere gidecek delegelerin seçilmesi veya Yönetim Kuruluna yetki verilmesi,
- 14- Gelecek Olağan Genel Kurul toplantısının zaman ve yerinin tesbiti,
- 15- Dilekler,
- 16- Birlik Başkanının kapanış konuşması.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ BAŞKANI Av.FARUK EREM- Değerli Valimiz, çok kıymetli hâkimlerimiz, savcılarımız, kıymetli konuklarımız, aziz meslekdaşlarımız;

Türkiye Barolar Birliğinin Genel Kurul toplantısını açmama müsaadelerinizi istirham edeceğim.

Delege arkadaşlarımla imzalamak lütfunda buldukları çizelgeye göre toplantı nisabımız fazlasıyla mevcut bulunmaktadır.

Bu yıl, 60 ncı baro olmak üzere Gümüşhane Barosu da kurulmuş, onun değerli temsilcileri de şu anda aramızda yer almışlardır. Kendilerine selam ve saygılarımızı arz ederiz.

Geleneğimize uygun olmak üzere, Genel Kurul toplantısı Başkanlığı için Samsun Barosu Başkanı İsmet Katar'ın adaylığı önerilmiştir. Eğer başka bir öneri yoksa, İsmet Katar'ın adaylığını açık oylarınıza arz ediyorum. Kabul buyuranlar lütfen el kaldırsınlar...Kabul etmeyenler...İttifakla kabul edilmiştir. Sayın Katar, lütfen teşrif ediniz. (Alkışlar)

BAŞKAN- Türkiye Barolar Birliğinin çok değerli Genel Kurul üyelerine, tevdi buyurdıkları vazifeden dolayı sonsuz teşekkür ve şükranlarımı arz ederim.

Efendim, Başkanlık Divanının oluşması için bir Başkan Yardımcısı ve iki üyenin seçilmesi gerekmektedir.

Efendim seçimlerin gizli oyla yapılmasına dair bir teklif var mı? ("Yok" sesleri) Olmadığına göre adayları açık oylarınıza arz edeceğim.

Başkan Yardımcılığı için Giresun Delegesi sayın Rasin Bayazıtöğlü teklif edilmektedir. Oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler...Etmeyenler. Kabul edilmiştir. Rasin Bayazıtöğlü'nu Divana davet ediyorum efendim.

Üyelikler için Mardin Delegesi Celil Can ve Tokat Delegesi Cemil Yoğurtçuoğlü teklif edilmektedir.

Celil Can'ı oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler...Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Cemil Yoğurtçuoğlü'nu oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler...Etmeyenler...Kabul edilmiştir. Bu arkadaşlarımızı da Divana davet ediyorum efendim.

Büyük Atatürk'ün, aziz şehitlerimizin ve aramızdan ayrılan meslektaşlarımızın aziz ruhlarını taziz için hepinizi saygı duruşuna davet ediyorum efendim.

(Saygı duruşu yapıldı.)

BAŞKAN- Teşekkür ederim.

Şimdi İstiklâl Marşı çalınacaktır.

(İstiklâl Marşı çalındı.)

BAŞKAN- Efendim şimdi, sayın Cumhurbaşkanımızdan gelen kutlama mesajını •kütuyorum.

Sayın Prof.Dr.Faruk Erem

Türkiye Barolar Birliği Başkanı

Konak Sineması 9 Ocak 1975 SAMSUN

Türkiye Barolar Birliğinin Samsun'da yapılması kararlaştırılan 8 nci Genel Kurul Toplantısı münasebetiyle vaki davetinizi memnurlukla aldım. Teşekkür ederim. ^{Kişilere} Hak aramada ve sahip oldukları hakların korunmasında yardımcı olmayı öngören ve yargı organları nezdinde ^{sürdürdükleri} hizmetler sırasında adaletin tecellisini de başlıca amaç edinmiş olan avukatlık mesleğinin değerli mensuplarını, Samsun'da düzenlenen bu toplantı vesilesiyle en iyi dileklerle selamlarım.

Adalet hizmetlerimizin çeşitli sorunlarına ışık tutacağına inandığım 8 nci Genel Kurul çalışmalarının başarılı olmasını ve gündemde bulunan konular üzerinde yapılacak görüşmelerin ilgililer ve meslek mensupları için yararlı sonuçlar vermesini dilerim.

Fahri Korutürk

Cumhurbaşkanı

(Alkışlar)

BAŞKAN- Efendim şimdi, Büyük Millet Meclisi Başkanı Sayın Kemal Güven'den gelen telgrafi •kütuyorum.

Sayın Faruk Erem
Türkiye Barolar Birliği Başkanı
Konak Sineması SAMSUN

3 nci Genel Kurul toplantınız münasebetiyle vaki davetinize teşekkür ederim.

Ankara'daki çalışmalarım nedeniyle aranızda bulunamamaktan üzgünüm. Genel Kurulunuzun memleketimize ve camianıza hayırlı, uğurlu olmasını diler, saygılar sunarım.

Kemal Güven
Millet Meclisi Başkanı

(Alkışlar)

BAŞKAN- Efendim şimdi, Anayasa Mahkemesi Başkanından gelen kutlama telgrafını okutuyorum.

Prof. Faruk Erem
Türkiye Barolar Birliği Başkanı
Konak Sineması SAMSUN

Türkiye Barolar Birliğinin Genel Kurul Toplantısına gelemediğim için özür diler, nazik davetinize teşekkür ederim.

Türkiye Barolar Birliği kendi sorunları yanında ülke sorunları üzerindeki çalışmalarıyla de kamuoyunda haklı bir saygınlık kazanmıştır.

Yeri geldikçe ülkenin temeli olduğu söylendiği halde, tüm sorunlarıyla başbaşa bırakılan yargı gücünün gelecek için çok ciddi kaygı uyandıran şimdiki durumdan kurtarılması ve yargıya, Anayasamızda tanımlanmış olan saygınlığın fiilen de gerçekleştirilmesi kaçınılmaz bir zorunluluk halini almıştır. Bu gerçeğe sırt çevirmekten doğacak sayısız sakıncaların ilerde alınacak tedbirlerle de önlememeyeceği bilinmelidir.

Türkiye Barolar Birliğinin ve onun öncülüğünde Ankara, İstanbul ve İzmir Barolarının bu konudaki çalışmalarını ve özellikle yargı yetkisini sınırlayan ve hakim güvencesini zedeleyen kuralların ortadan kaldırılması yolundaki çalışmalarını şükranla anarım.

Sırası gelmişken, hukukun yaratılmasında, uygulanmasında ve hukuk devleti kavramının yerleşip kökleşmesinde büyük payı ve katkısı bulunan Türkiye Barolar Birliğinin daha özerk bir düzene kavuşması ve yasaların Anayasaya uygunluk denetiminde iptal davası açma yetkilerine de içtenlikle katıldığımı belirtmek isterim. (Alkışlar)

Genel Kurul çalışmalarının başarılı geçmesini diler, size ve seçkin şahsınızda Genel Kurulun sayın üyeleriyle konuklarınıza saygılar sunarım.

Muhittin Taylan

Anayasa Mahkemesi Başkanı

("Bravo" sesleri, alkışlar)

BAŞKAN- Efendim, şimdi de sayın Başbakan Sadi Irmak'tan gelen kutlana yazılarını okutuyorum.

Sayın Faruk Erem

Avukat, Türkiye Barolar Birliği Başkanı

Konak Sıveması SAMSUN

Türkiye Barolar Birliğinin 8 nci Kuruluna çağrıldığım için teşekkürler ederim. Devamlı Genel Kurul toplantısına katılamayacağıma üzgünüm. Yargı gücünün işleyişi ve sorunları ile ilgili olarak Birliğinizin en isabetli önerilerle sorunların çözümünde yardımcı olacağına güvenciyorum.

Size ve Birliğinizin değerli üyelerine en iyi dilekelerimle saygılarıma sunarım.

Ord.Prof.Dr.Sadi Irmak

Başbakan

(Alkışlar)

BAŞKAN- Efendim şimdi de, Cumhuriyet Senatosu Özel Kalem Müdürü Mehmet Pandül beyin gönderdikleri kutlama yazılarını okutuyorum.

Sayın Faruk Erem
Türkiye Barolar Birliği Başkanı
Konak Sineması SAMSUN

3 nci Genel Kurul toplantınıza nazik davetinize teşekkür ederim.

Elde olmayan sebeplerden ~~ötürü~~ bulunmak maalesef mümkün olmadı. Genel Kurul çalışmalarının başarılı olması nedeniyle alınacak kararların yararlı ve ~~verimli~~ olmasını diler, güzide topluluğuruza selâmlarım.

Tekin Arıburun
Cumhuriyet Senatosu Başkanı

Mehmet Pandül
Cumhuriyet Senatosu Başkanlığı
Özel Kalem Müdürü

BİR DELEGE- Tekin Arıburun imzası ile mi gelmiş, özel kalem müdürü imzası ile mi gelmiş?

BAŞKAN- "Cumhuriyet Senatosu Başkanlığı Özel Kalem Müdürü Yardımcısı Mehmet Pandül." aynen böyle efendim.

BAŞKAN YARDIMCISI- Efendim şimdi sizlere, sayın Samsun Barosu

Başkanı hitap edecekler.

SAMSUN BAROSU BAŞKANI İSMET KATAR- Aziz delegeler, sayın Valimiz ve Belediye Başkanımız, çok değerli hâkimlerimiz, savcılarımız ve basın mensupları; toplantımızı izlemek üzere onur veren çok değerli konuklarımız ve Türkiye Barolar Birliğinin saygı değer Başkanı ve Yönetim Kurulu üyeleri; hepinize hoş geldiniz der, saygı ile selâmlarım.(Alkışlar)

Türkiye Barolar Birliğinin 8 nci Genel Kurul Toplantısınının 19 Mayıs 1974 Samsunumuzda yapılması bizler için ikinci bir kez tarihi bir gün yaşamamızın en büyük anısı olacaktır.

Türkiye Barolar Birliği yeni kurulmuş bir kuruluş olmasına rağmen çok dirayetli Başkanı ve Yönetim Kurulu üyelerinin itidalli, sabırlı, azimli ve gerektiğinde cesur tutumlarıyla bugün sadece mensupları için bir güvence olmanın çok ötesinde Türk kamuoyunda inanılır, güvenilir yetkili bir meslekî kuruluş olmuştur.

Bu büyük kuruluşun Genel Kurul toplantılarının oluşturacağı güçle ve daima hukukun üstünlüğü ilkesine bağlı kalarak yapacağı girişimlerle, kişilerin özgürlüğünde, yasaların ve tatbikatın getirdiği kısıtlamaların önlenmesi, savunma hakkını da her türlü zedelenmelerden koruyacak yasal tedbirlerin oluşturulması, hazırlık ve ilk tahkikattaki gizliliğin kaldırılması, her gün değişmekte olan dünyamızda sosyal bünye ile ilişkilerde kesmiş yasalar yerine, çağın gereklerine uygun temel hak ve hürriyetlere saygılı yasaların getirilmesi, avukatların sosyal güvenlikleri sorununun her türlü tereddüt ve şüphelerden uzak sağlam ilkelere bağlanması gibi bir çok memleket ve meslek sorunlarını geç de olsa, güç de olsa mutlaka başarılı sonuçlara ulaştıracağına inancım sonsuzdur.

Türkiye Barolar Birliğinin 8 nci Genel Kurul Toplantısınının memleketimiz ve mesleğimiz için hayırlı ve uğurlu olmasını diler, hepinizi tekrar hürmetle selamlarım. (Alkışlar)

BAŞKAN- Şimdi efendim, gündem gereğince, Birlik Yönetim Kurulunun 1974 yılı çalışma raporunun, Bilanço, gelir-gider, bütçe ve mukayese

tablolarının ve Denetleme Kurulu Raporunun okınması ve görüşülmesine gelmiş bulunuyoruz.

Ancak, Genel Kurul toplantılarındaki teamül vevhile, umumiyetle Başkanlık Raporu arkadaşlara dağıtılmış olduğu için, sayın Başkanımız tarafından raporun bir özeti yapılmaktadır. Bu hususta sayın Başkanımızın düşüncelerini öğrenmek isterim.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ BAŞKANI Av.FARUK EREM- Emrinize amadeyim.
BAŞKAN- Buyurunuz efendim.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ BAŞKANI Av.FARUK EREM- Sayın Başkanım, çok değerli delege arkadaşlarım;

Adalet sorunlarının hiç birine etkili bir çözüm getirmemiş olan 1974 yılının kapandığı bu dönemde, bilinen nedenlerle Hükümet ve yüce Meclisin yetkisine giren memleket sorunlarında ve meslekî sorunlarımızda beklenen sonuçları alamadan huzuruza geldiğimizden üzgünüz.

1975 yılı için bütün dileğimiz, yürütme ve yasama tasarruflarının sahibi, sorumlusu, hukukî temelinde kuşku uyandırmayan bir çalışma döneminin başlamasıdır.

Önümüzdeki dönemde Yönetim Kurulu olarak anlamsız bir tutumla adaleti güdümlü hale getirmek eğilimi, Anayasa değişikliklerinin kaldırılması ve bu arada Barolar ve Barolar Birliğinin idarî vesayetten arınması, savunma makamının, asıl yeri olan Anayasada yargı bölümünde kesin yetkileriyle belirtilmesi, Anayasa Mahkemesine doğrudan doğruya baş vurma yetkisinin tanınması gibi yenilikleri getirecek hükümlerin de Anayasaya girmesini sağlayacak bir çabanın yanında olmak kararındayız.

Bu konularda belirli ve olumlu bir ortamın yaratıldığını sanmaktayız.

1974 yılında kurulan Gümüşane Baromuzla birlikte bütün illerde baroların kurulması yolunda Kanunun Birliğe tahmil ettiği görevi hemen hemen ikmal etmek üzereyiz.

Yönetim Kurulumuz meslek içi düzenleme tasarruflarında yoğun bir çalışma yılı geçirmiştir. Bölge toplantıları yapılmış, kamu oyunda ilgi

görülmüş ve bazı bölge sorunlarına da çözümler getirilmek istenmiştir.

Trabzon, Hatay, Malatya toplantıları bunlar arasında sayılabilir. Bu toplantılara ait ayrıntılı bilgiler sizlere sunulan Yönetim Kurulu raporunda açıklanmıştır.

Yasamaya yardımcı olabilmek kaygusu ile gerekli girişimlerde bulunuldu. Cumhuriyetin 50 nci yılında, Cumhuriyetten evvelki mevzuatın hâlâ yürürlükte olmasından ileri gelen ilke açısından huzur bozucu durumun tashihi için gerekli çalışmalar yapıldı, yetkililere sunuldu.

Geçen Genel Kurulda izhar buyurulan bütün temennilerin başa-rılması, sonuca bağlanması çabasında bulduk. Geçen Genel Kurulumuzda ölüm cezası hakkında Yönetim Kurulunun kanaatinin açıklanması yolundaki istekler karşılanmış ve yüce Meclise gerekli öneriler takdim edilmiştir.

Cezaların infazı sırasında rastlanan bazı kanun dışı davranış-ların giderilmesi için Yönetim Kurulunun etkili girişimleri geçen yıl Genel Kurulunda üzerinde ısrarla durulan konulardan biri idi. Bu konu-da, etkili olduğunu sandığımız uyarılarla olumlu sonuçlar aldığımızı zannediyorum. Fakat bunun yeterli olmadığı inancı içerisindeyim. Bu ö-layların tekrarlanmaması için infaz hâkimliği kurulması yolunda öneri-miz doğrudan doğruya Başbakanlığa sunulmuş, Adalet Bakanlığı ise infaz savcılığı usulünün devamını tercih ettiğini açıklamış, bu nedenle konu şimdilik bir sonuca bağlanmamıştır. İnfaz hâkimliği müessesesinin kurul-ması yolundaki kararımızda ısrarlı olacağız.

Af Kanunu ile daha belirli hale gelen, suçtan zarar görenlerin devletçe himayesiz kalması konusunun, diğer memleketlerdeki örnek ka-nunlardan da faydalanmak suretiyle giderilmesi çabalarını içeren tasarı-lar gerekli makamlara sunulmuştur.

Adlî, idarî zabıta ayrımı, işkence iddiaları, kışkırtıcı ajan kullanılması uygulamaları geçen yıl Genel Kurulumuzda haklı şikâyetle-re sebep olmuştu. Önleyici bütün öneriler zamanında, iki Genel Kurul arasındaki zamanda duyurulmuştur.

Adlî, idarî zabıta ayrımı gerçekleşmedikçe, pek çok şikâyet-

lerin önlenemeyeceği kanaatında Yönetim Kurulu ittifak halindedir.

Adalet Bakanlığı bu ayırımın yapılması yolunda kanaat izhar etmiş; İçişleri Bakanlığı, bizce isabetli olmayan mülahazalarla bu ayrılmanın karşısında yer almıştır. Yönetim Kurulumuz bu konuda da ısrarla takipçi olacaktır.

Yönetim Kurulumuz, memleketimizin hukuk sorunlarının ekonomik temele dayalı olanlarının çözümünde hukukçu ve ekonomicilerin bir araya gelip ana sorunlar üzerinde durmalarında fayda görmüş ve 1975 yılında karma bir kurultay toplanması hazırlıkları sürdürülmüştür.

Genel Kurul toplantımızın tutanakları incelenince görülecektir ki, yeteri kadar gelişmemiş memleketlerin hukukçularının görevlerinin arzettiği özelliğin ve o memleketlerde harcanan çabaların toplumuza yansıtılmasında zaruret vardır. Genel Kurul toplantılarında değerli konuşmacıların ortaya koydukları sorunların çözüm çarelerini bulmakla görevli olan Yönetim Kurulumuz, bundan evvelki genel kurulların eğilimi ve teselsülü içinde olmak kararındadır.

Diğer yandan, uzunca bir süre Batı hukuk hareketlerinin memleketimizde yakından izlenmediği gibi bir kuşku taşımaktayız. Bu nedenle, Birliğimizin kuruluşundan bu yana geçen beş yıl içerisinde Batı dünyasındaki bütün hukuk hareketlerinin takipçisi olarak, o hareketlerin dayandığı düşünüş şekilleriyle birlikte bütün meslektaşlarımıza duyurulması yolundaki kararımız bültenimizin ek kısmında duyurulmuştur.

Avukatların hak ve ödevleri açısından görevinden ayrılan hakim ve savcılarının ne gibi işler deruhte edemeyecekleri yolunda ilgili makamlarla Birliğimiz Yönetim Kurulu arasında çetin görüş ayrılıkları kaydedilmiştir.

Meslektaşlarımızın bazı saldırılara maruz kalmaları açısından gerekli tedbirlere tevessül edilmiş, pek haklı olan silâh taşıma konusu çözümlenebilecek hale gelmiştir. Kesin sonuç alınamamasının nedeni, diğer meslek teşekküllerinin de kitle halinde aynı müracaatta bulunmuş olmalarıdır. Fakat meşru müdafaa şartlarını mesleğimiz mensupları ka-

dar bilebilecek bir başka meslek düşünülemediğine ve her davada bir haklılığımızın da bulunacağı gibi gerekçelerle bizzat İçişleri Bakanı ile yapmış olduğumuz temas sonunda, Ocak ayı bitiminde Emniyet Genel Müdürlüğü, Adalet Bakanlığı ve Birlik arasında, başkaca kuşkuları da giderecek tedbirleri de alabilmek üzere konunun bir hal çaresine bağlanması için toplanılara başlayacağız.

1974 dönemi, mukayyet avukat meslektaşlarımızın sorunlarının çözümünde mutlak bir yıl olarak kaydedilebilir. Avukatın 1 nci derecenin son kademesine yükseltilmesi olanasının tanınması, ilk 4 derecedeki kadrolara atanabilmek için 10 yıl hizmetin yeterli sayılması, avukatlık müddetleri ve sınıfının başlangıç derecesi ve bu ve bu gibi konuların çözümleri sağlanabilmiş, bu bölümde pek ayrıntılı olarak, takdim kılınan raporda gösterilmiştir.

Sosyal güvenlik açısından mesleğimizin durumu şöylece özetlenebilir:

Türk avukatlarının sosyal güvenlikleri ancak ve kısmen sağlanabilmiştir. Boşlukların doldurulması, bazı idarî dirençlerin giderilmesi, belki de yasama organının harekete geçirilmesi gibi sorunlarla karşılaşmış bulunuyoruz. Bu konulardan bazılarının tip sözleşmenin tarafları olan Sosyal Sigortalar, Çalışma Bakanlığı ve Barolar Birliği görüşmeleriyle çözümlenecek nitelik gösterdiği saptanmıştır. Tip sözleşmenin beş yıllık uygulamasından, bizler de bazı eksiklerin, boşlukların bulunduğunu, diğer müzminlerin de bazı sıkıntılar içerisine girdiklerini görmüş bulunuyoruz. Bu nedenle yeni bir tip sözleşmenin hazırlanması çabası içindeyiz. Bizzat Çalışma Bakanı ile yapmış olduğumuz temaslar, bizlere bazı sorunların kolaylıkla çözülebileceği gibi bir umut verdi.

Asgari kazanç bildiriminin bazı nedenlerle aşağı tutulmasından ileri gelen sıkıntıların ya bir defaya mahsus olmak üzere ayarlama veya daha otomatik bir sistemin, kendiliğinden işleyen bir sistemin bulunması çabaları içerisindeyiz.

Hizmet akdi, vekâlet akdi çekişmesi, levhadan silinme, avukat-

lık süre belgesi, her yıl % 10 artırımın kasıtsız ihmal neticesinde kaybedilmiş haklar arasına girmemesi için yine kendiliğinden işleyen bir sistemin aranması ve daha pek çok sosyal güvenlik problemlerinin üçlü görüşmelerle halledilebileceği ümidi içindeyim.

Sosyal güvenliğimizin meslek içi tedbirlerle ne derece sağlanabileceği hususunda ilk denememizi, Bursa toplantısındaki vaki istekleri de nazarı itibare alarak ve gündemin ayrı bir maddesi halinde takdirlerinize sunmuş bulunuyoruz. Bu önerğ ayrı bir gündem maddesi halinde yer aldığı için, sayın Başkanlıkça emir buyurulduğu takdirde, ayrıntılı açıklamaları o zaman yapmak isterim.

1974 yılının milletçe en önemli olayının Kıbrıs Barış Harekâtı olmasında kuşku yoktur. Barış Harekâtının başladığı günün akşam üstü Türkiye Barolar Birliği Yönetim Kurulu, bu barış hareketinin hukuken meşruluğunu tescil eden ilk kuruluş olmuştur. (Alkışla)

Bundan sonraki günlerde, Kıbrıs rumlarının ihlâl ettiği statünün yerine geçebilecek statünün hukukî hazırlanması açısından Hükümetçe Yönetim Kuruluna verilen görevler, zamanında yerine getirilmiştir. Bunu takip eden, yani İkinci Cenevre Anlaşması hazırlıkları sırasında mukabil propagandanın yoğunlaşması sonunda Türkiye Barolar Birliği, Türk tezinin esaslarını, yabancı iki dilde bastıracağı bir broşürle eksiksiz bütün dünya barolarına, tanınmış büyük hukukçulara, sözü geçen siyaset adamlarına şahsen postalamıştır.

İçe hitap eden birtakım bildiriler yanında, dışa hitap edebilmek olanağını ancak Yönetim Kurulumuz sağlayabilmiştir.

Bu vesileyle kıt'a sahanlığı konusuna değinmek gerekli hale gelmiştir. 1958 Cenevre Anlaşmasına ve bu Anlaşmaya tekaddüm eden metinlere göz attığımızda, o dönemde Türk Hükümetinin yeterli ilgiyi göstermediği gibi acı bir sonuca vardık.

Bu anlaşmalar, Adalar topluluğunu ve bu Adalar topluluğunun kıt'a sahanlığını karasularından çok öteye kabul etmekle bu Adalara sahip olan uzaktaki bir ülkenin o adalara daha yakın olan ülkeyi askerî

ve iktisadî abluka altına alabilmesi gibi bir sonuç vermiştir. Bu sonucun bugünkü Türk menfaatlerine yüzde yüz aykırı olduğu, bu konuda belli bir Türk tezinin hazırlanması lüzumunda uyarılarda bulunduk. Bu konuda yakında Barolar Birliğinin mütalaası isteneceğinden, hazırlıklarımızı ikmal etmek üzereyiz.

Sayın delege arkadaşlarım, emir buyurulan özetin sonuna gelmiş bulunuyorum.

Türkiye Barolar Birliğinin kuruluş döneminde şüphe yok ki sorumluluğun en ağır payı Yönetim Kuruluna düşerdi. Bu itibarla sizlerden daima bizi menkit buyurmanızı niyaz etmiştik. Kuruluş tamamlanmıştır; istirhamımızın formülünü değiştirmek ihtiyacını duyuyoruz. Bundan sonra Yönetim Kuruluna, Türkiye Barolar Birliğinin geleceği hakkında direktiflerin mesuliyeti tümünden yüksek kurulunuza düşer. Bu yıl da bu direktiflerinizi bizden esirgememenizi rica ederiz.

Saygılarımla. (Şiddetli ve sürekli alkışlar)

BAŞKAN- Efendim şimdi topluca, Atatürk anıtına çelenk koymaya gidilecektir. Hepinizi davet ediyorum.

Efendim, Divana birtakım önergeler verilmiş bulunmaktadır. Bu önergelerin öğleden sonra okunması ve müzakere edilmesi hususunu oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler...Etmeyenler...Kabul edilmiştir.

Öğleden sonraki görüşmelerin Belediye Salonunda saat 14.30 da başlayacağını hatırlatarak bu sabahki oturumu kapatıyorum.

Kapanma Saati: 12.00

İKİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 14.30

BAŞKAN- Oturumu açıyorum.

Efendim, İzmir Delegatesi sayın Cengiz İlhan'ın önergesi vardır, okutuyorum.

Genel Kurul Sayın Başkanlığına

Genel Kurul çalışma gündeminin düzenlenmesi, Yönetim Kurulunun yetkilerinden bir tanesidir. Genel Kurul, kanunumuza göre gündem dışında karar alabilme durumunda değildir. Bu bakımdan düzenlenen gündem Genel Kurul çalışmalarında büyük ölçüde önem taşımaktadır. Bu sebeple, Yönetim Kurulunun Genel Kurul gündemini hazırlarken esas aldığı ölçülerin belirlenmesi gerekmektedir. Yönetim Kurulunun toplantı gündemini hazırlarken esas aldığı ölçü ve ilkeleri faaliyetleri cümlesinden olmak üzere açıklamasını önerir, takdirlerinize sunarım.Saygılarımla

Av.Cengiz İlhan

BAŞKAN- Efendim Yönetim Kurulunun bu hususta söyleyecekleri bir şey var mı?

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ BAŞKANI Av.FARUK EREM- Efendim öneri sahibi bir açıklamada bulunursa minnettar oluruz. Çünkü bize biraz mühem geldi.

BAŞKAN- Sayın Cengiz İlhan, buyurunuz.

CENGİZ İLHAN (İzmir)- Saygılar sunarım.

Efendim öyle zannediyorum ki, Başkanlık Divanına vermiş olduğum önergede bir noktanın açıklanmasını isterim. O da şundan ileri geliyor: Malumu âliniz, Avukatlık Kanununun 121 nci maddesine göre Genel Kurul gündemini Yönetim Kurulu hazırlamaktadır. Yine Avukatlık Kanununa göre, Genel Kurul, gündemde bulunmayan bir madde üzerinde karar verme durumunda değildir. Bu iki maddenin birlikte mütalaasından şu sonuç çıkmaktadır: Yönetim Kurulu sayın Genel Kurula ne getirirse Genel Kurul

bunun üzerinde karar verecektir.

Bu durumda Yönetim Kurulunun Genel Kurul gündemini tanzim tasarrufundaki yetkisini kullanması büyük önem kazanmaktadır. Çünkü, ya Yönetim Kurulu Genel Kurula hâkim olacaktır ya da Genel Kurul Yönetim Kuruluna hâkim olacaktır. Eğer kısıtlı bir ölçü içerisinde Yönetim Kurulu gündemi hazırlarsa, bu takdirde Genel Kurul Yönetim Kurulunun tayin ettiği çerçeve içerisinde meseleleri müzakere etmek ve orada kalmak durumu gibi, pek de demokratik olmayan bir vaziyetle karşı karşıyadır.

Bu mesele, bendenizin şu toplantı gündemine alınması hususunda yaptığım, Baroma yaptığım, baromun da Yönetim Kuruluna yaptığı iki teklifin Yönetim Kurulunca nazarı itibare alınmaması neticesinde ortaya çıkmıştır. Burada o tekliflerimi tartışmıyorum. Zira, bunu, Yönetim Kurulunun raporunun tartışılması sırasında ayrıca alınması lâzımdır, ya da alınmaması lâzımdır, orada tartışacağız. Orada özel bir tasarrufta bulunmuştur ve onun yeri orasıdır. Ama onun vesilesiyle ortaya çıkan bir durum vardır. Türkiye Barolar Birliği Yönetim Kurulu, Genel Kurulun gündemini hangi esas ve ilkelere göre tanzim etmektedir. Bunu açıklasınlar, bunu da tartışalım. Maruzatım ve talebim budur. Saygılarımla.

BAŞKAN- Efendim bu hususta Yönetim Kurulu cevap vermek arzu ederler mi? Buyurunuz efendim.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ BAŞKANI Av.FARUK EREM- Yönetim Kurulunun şimdiye dek davranışları asla Genel Kurula hâkim olmak gibi bir niyet içerisinde mütalaa edilemez. Geçen süre, bu bakımdan tutumumuzu kanıtlamış gibidir.

Yönetim Kurulu gündemin saptanmasında Kanununun 121, 110 ve 117 nci maddelerinde gösterilen ölçülere göre hareket edilmiştir.

Bir talebin gündeme alınıp alınmamasında Yönetim Kurulunun esas aldığı temel sadece kanun hükmüdür. Örneğin; ancak bir kanun değişikliği halinde çözüme bağlanması mümkün olan konuları biz, Avukatlık Kanununun tadili hakkındaki çalışmalarımıza bırakmış bulunuyoruz. Bunun nedeni şudur: Elimizdeki Avukatlık Kanununun hazırlanması, bütün

baroların mütalaası alındıktan sonra yapılmış değildir. Bu nedenle bazı farklı görüşler, ayrılıklar sonradan meydana çıktı. Biz aynı hatayı yapmamak istiyoruz. Bu nedenle, herhangi bir konu kanun değişikliğini icap ettirecek olursa, Avukatlık Kanunu tasarımını evvelâ bütün barolara göndermek, onların mütalaasını aldıktan sonra Genel Kurulumuzun tasvibinden sonra gereğini yapmak kararındayız.

Bu nedenle bizim, istenen bir mevzuu gündeme almadığımız gibi bir intibah sizlerde uyanmamasını tahsisen rica etmekteyiz.

Arzederim.

BAŞKAN- Teşekkür ederim efendim.

Bir önerge daha var, okutuyorum.

Türkiye Barolar Birliği 3 nci Genel Kurul Başkanlığına

Gündemin 9 ncu maddesi hakkında genel görüşlerin kısa süre

içinde belirtilmesi için bir yöntem saptanmasını, bu görüşleri gözete-terek konuyu Genel Kurula sunacak bir komisyon seçilerek onun raporunun görüşülmesiyle kısa zamanda sonuç alınmasını öneririz. Saygılarımızla.

Ankara

Yekta Güngör Özden

Bursa

Turgut Bulut

BAŞKAN- Efendim, 9 ncu maddede ölüm yardımı esaslarının görüşülmesi mevzuu var. Deniyor ki, onun hakkında daha evelden bir komisyon kuralım, bir an evvel neticeye varalım.

Efendim, 9 ncu maddenin görüşülmesinde bir kolaylık sağlaması bakımından, bir komisyon kurulması hususunu kabul edenler... Etmeyenler.. Kabul edilmiştir.

Şimdi, bir komisyon teşkili bahse konudur. Bu hususta, komisyon için aday gösterilmesini rica ediyorum. ("Hasan Basri Güder, Nabi İnal, Arif Bilgin, İlhan Kutay, İsmet Çağıl" sesleri)

BİR DELEGE- Efendim, bu hususta kurulacak komisyona izahat vermek üzere Yönetim Kurulundan bir üyenin de katılmasını teklif ediyorum.

Şimdi efendim, Hasan Basri Güder (İzmir), Arif Bilgin (İstan-

bul), Nabi İnal (Hatay), İsmet Çağıl (Uşak), İlhan Kutay (Ankara) arkadaşlarımız. bu komisyon için aday gösterilmiş bulunmaktadırlar. Başka aday var mı efendim?..Yok. Bu arkadaşları kabul edenler lütfen işaret buyursunlar efendim...Kabul etmeyenler...Kabul edilmiştir. Arkadaşlar bunu istedikleri şekilde oluşturabilirler.

Efendim şimdi, verilmiş bulunan bir önerge var, okutuyorum.

Türkiye Barolar Birliği VIII. Genel Kurul Başkanlığına
Yönetim Kurulu ve Başkanlık raporları basılı olarak önceden dağıtıldığından okunması yerine, Başkan tarafından özetlendikten sonra görüşmelere geçilmesini öneririz. Saygıyla.

Ankara
Güler Berkin

İzmir
Hasan Basri Güder

Ankara
Ayhan Erol

Bursa
Turgut Bulut

BAŞKAN- Şimdi bu husus, izahat yapılmadan önce verilmiş bir önerge olduğuna göre, binaenaleyh biz şu şekilde oya sunalım: Sayın Birlik Başkanımız tarafından çalışma raporu hakkında bir izahat verilmiş bulunduğu göre, çalışma raporunun ayrıca okunup okunmaması hususunu reylerinize arz ediyorum. Raporun okunmamasını isteyen arkadaşlarımız?..Okunmamasını isteyenler...Raporun okunmaması oy çokluğuyla kabul edilmiştir.

Şimdi efendim, 6 ncı maddedeki: "Bilânço, gelir, gider ve giderlerin bütçe ile mukayese tablolarının ve Denetleme Kurulu raporunun okunması." hususu var.

Bu hususta Yönetim Kurulu ilgisini davet ediyorum efendim.

(Bilânço ve Denetleme Kurulu Raporu okundu.)

BAŞKAN- Çok teşekkür ederim efendim.

Şimdi, kutlama yazılarını okutuyorum efendim.

Sayın Prof.Dr. Faruk Erem

Barolar Birliği Başkanı

Konak Sineması SAMSUN

8 nci Genel Kurul Toplantısına, takdir buyuracağınız nedenlerle gelemeyeceğim için mazur görüleceğimi umut ederim. Genel Kurul çalışmalarının yurdumuz ve aziz mesleğimiz için yararlı olmasını diler, mümtaz şahsınızda değerli meslektaşlarımı saygılarımla selâmlarım.

Hayri Mumcuoğlu
Adalet Bakanı

(Alkışlar)

Sayın Prof. Faruk Erem
Türkiye Barolar Birliği Başkanı
Konak Sineması SAMSUN

Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının temel dayanaklarından olan sosyal hukuk devleti ilkesinin pekiştirilmesi yönünden çok değerli çalışmalarını takdirle izlediğim Birliğinizin 8 nci Genel Kurul Toplantısına katılmadığım için üzüntümü bildirir, başarılar diler, toplantıya katılan bütün meslek arkadaşlarıma içten sevgi ve saygılarımı sunarım.

Prof. İsmail Hakkı Ülgen
Danıştay Başkanı

(Alkışlar)

Sayın Avukat Faruk Erem
Türkiye Barolar Birliği Başkanı
Konak Sineması SAMSUN

Birliğinizin 8 nci Genel Kurul Toplantısına ait nazik davetinize teşekkür ederim.

İşlerimin çokluğu nedeniyle katılmak imkânı bulamadığım Genel Kurulunuza başarılar diler, sayın üyelere saygılar sunarım.

Zeyyat Baykara
Devlet Bakanı-Başbakan Yardımcısı

(Alkışlar)

Sayın Avukat Faruk Erem
Türkiye Barolar Birliği Başkanı
Konak Sineması SAMSUN

VIII. Genel Kurul toplantınıza beni de davet etmiş olmanızdan çok memnun oldum. Önceden planlanmış işlerim vesilesiyle aranızda bulunamayacağım. İçten teşekkürlerimle başarılar diler, saygılarımı sunarım.

İlhami Sancar

Milli Savunma Bakanı

(Alkışlar)

Sayın Avukat Faruk Erem

Türkiye Barolar Birliği Başkanı

Konak Sineması SAMSUN

Başarılar diler, Birliğiniz üyelerine içten saygılarımı sunarım.

Mukadder Öztekin

İçişleri Bakanı

(Alkışlar)

Sayın Faruk Erem

Konak Sineması SAMSUN

VIII. Genel Kurul toplantısında aranızda bulunamayacağım için üzgünüm. Genel Kurula başarılar diler, seçkin kişiliğinizinde savunma hakkının vazgeçilmez unsuru avukatlarınıza saygılar sunarım.

Mehmet Özgüneş

Devlet Bakanı

(Alkışlar)

Sayın Avukat Faruk Erem

Türkiye Barolar Birliği Başkanı SAMSUN

Sekizinci Genel Kurul toplantınıza hükümet çalışmaları nedeniyle katılamadığım için üzüntülerimi bildirir, başarılar dileğiyle şahsınızda bütün arkadaşlarımıza saygılar sunarım.

Bedri Gürsoy

Maliye Bakanı

(Alkışlar)

BAŞKAN- Şimdi çalışma raporu hakkındaki görüşmelere başlıyoruz efendim.

Sayın Neclâ Fertan Ertel, buyurunuz.

NECLA FERTAN ERTEL (İstanbul)- Kongre Divan Başkanlığını, Barolar Birliğinin Başkanı Avukat Faruk Erem'i ve Yönetim Kurulunun sayın üyelerini ve siz sayın meslektaşlarımı saygı ile selâmlarım.

Sözlerime başlarken, evvelâ Barolar Birliği sayın Başkanına ve Barolar Birliği Yönetim Kurulu üyelerine teşekkür görevimi yerine getirmek isterim. Bütün yıllarda olduğu gibi, 1974 yılında da bizden esirgemedikleri lütfettikleri çalışmalarından dolayı teşekkürlerimi kabul buyurmalarını kendilerinden rica ederim. Ve bundan sonra da, bu çalışmaların neticesi olarak meydana gelmiş olan şu raporda kendimce eksik gördüğüm, noksan gördüğüm noktalara işaret etmek isterim. Ancak burada şunu da belirtmek ihtiyacını duyuyorum. Geçen sene bir delege arkadaşım "Evvelâ uzun uzun teşekkür ediliyor, sonra da uzun uzun tenkitlere giriliyor. Burada bir çelişki olmuyor mu?" buyurmuşlardı. Öyle zannediyorum ki, Yönetim Kurulunun faaliyet raporunun tanzimi, bizlere gönderilmesi ve bu rapor hakkında müzakere açılması sadece kanunî bir görevin yerine getirilmesi değildir. Sayın Birlik Başkanımızın da, önsözlerinde belirttikleri gibi, bu çalışmalar üzerinde fikir yürütmek, elbette bundan sonraki yıllarda kendilerine isteklerimizi iletmenin bir yoludur. Ve çok veciz şekilde bildirdikleri gibi, bu, kendilerine bir güç kaynağı olacaktır. Bu bakımdan, hem teşekkür ederiz, hem de düşüncüklerimizi söylemek isteriz. Çünkü, yapılan faaliyetler, bugün yönetimde bulunan kişilerce mühim görülen konularda ve kendilerince kabul edilen bir yöntem neticesi meydana gelen çalışmalardır. Ola ki biz bu yönteme iştirak etmeyiz, ola ki biz, bu meseleleri önplanda görmeyiz ve burada belki hayatımızda şu söz hürriyetinin de tadını çıkararak rahat rahat bunları söylemek isteriz. Bu bakımdandır ki ikisi arasında bir çelişki olmadığı kanısındayım benzeniz. Ama biz burada bunları söylerken, şunun da idraki içindeyizdir muhakkak: Dünyanın, dünyadaki

bütün müesseselerin bir buhran geçirdikleri ve dünyada yerini geri kalmış bir ülke olarak almış olan Türkiye'nin belki müesseselerinin de bir buhran geçirmekte olduklarını ve bu durum içinde bir müessesenin, Barolar Birliği gibi güçlü dahi olsa, neler yapıp neler yapmamaya imkân bulup bulmayacağını da mutlaka idrakimiz içinde bulundurmak isteriz.

Yani burada, bir Türk avukatı olarak gönlümüzde yatan bütün aslanları değil de, olabileceğini zannettiğimiz şeyleri dile getirmek isteriz. İşte ben, bu şekilde bir idrak içinde olduğum zanni ile raporun şu noktalarında maruzatta bulunmak isterim:

Raporun üçüncü bölümünde yasamaya ilişkin faaliyetler kısmında birtakım kanun tasarıları yer almış. Müsaade ederseniz bunlardan söze başlamak istiyorum.

Bu noktada iki şeyi arz etmek isterim. Birincisi; ele alınan ve hazırlanan tasarılar da kendimce tesbit ettiğim eksikliklerin, ikincisi de; bu bölümde görmek isteyip de göremediğim tasarılardır.

Ölüm cezalarının kaldırılması hakkında bir kanun tasarısı, ölüm cezaları ile ilgili olarak bir kanun tasarısı hazırlanmış ve bu bölümde yer almış. Hemen şunu ifade etmek isterim ki, bu tasarının gerekçesini takdir etmek, buna teşekkür etmek benim haddim değil. Bu, her türlü takdirin üstünde. Bu, hocamızın bize bu mevzuda hediye ettiği bir kitap. Bu derece mükemmel bir şey için ben fazlaca bir şey söylemeyeceğim. Bu noktada söylemek istediğim tek şey şu: Bu kadar mükemmel bir gerekçeden sonra ve bu konunun ele alınmasına sebep olarak umumi heyetin bu mevzuda beliren temayülü de açıklandığına göre, gönül, böyle bir tasarının; artık ölüm cezası kaldırılmalıdır şeklinde bitmesini bekler ve özlerdi. Halbuki bu tasarı, ölüm veya müebbet hapis şeklinde bitmektedir. Hocam beni affetsin, fakat benim bilebildiğim kadar, zaten Ceza Kanununda mevcut olan 59 ncu madde ile bu mükündü ve şimdiye kadarHi tatbikatta da, bildiğimiz gibi, gerek Yassı-ada mahkemelerinde, gerek 22 Şubat olaylarından dolayı açılan davalarda, gerek bu son sıkıyönetim devresinde birçok sanıklar için hâkim-

ler, mahkemeler ve heyetler 59 ncu maddeyi tatbik etmek suretiyle ölüm cezalarını müebbet hapse çevirmişlerdir.

Şimdi hocam diyecekler ki, (Daha önce demişlerdi bir toplantıda) ben ölüm cezalarına karşıyım..Biliyorum hocam, sizin bu meselelere nasıl hümanist bir noktadan baktığınızı ben biliyorum.Nasıl hür hümanist bir noktadan baktığınızı biliyorum. Burada, hür hümanist derken, bu kelimeyi de bilhassa bilerek kullanıyorum. Çünkü benim kanım odur ki, her ideolojinin kendi felsefesi içinde bir hümanizmi vardır ve bu yüzdendir ki esasen, hümanizm bir doktrin değildir, bir dünyaya bakış açısıdır. Hocamın hür hümanist açıdan, bütün ideolojilerin üstünde hür hümanist açıdan bu olaylara baktığını biliyorum. Kitaplarında ölüm cezasına karşı olduğunu biliyorum. Hatta ve hatta, bu kanun tasarısının hazırlanmasına mukaddem verdiği konferansın da, ölüm cezası kaldırılmalıdır şeklinde bittiğini de biliyorum. Ama ne var ki, bu, sayın hocamın kendi fikirleridir. Ben Yönetim Kurulunun fikirlerinden bahsediyorum. Ben Barolar Birliğinin bu husustaki görüşü ne olmalıydı, onu arzetmek istiyorum. Ve netice bu bir kanun tasarısıdır. Bu kadar emek verilmiş, bir tasarı hazırlanmış ve neticesi; "Ölüm cezaları kalkmalıdır" şeklinde bitmiyor ve kanımca onca güzel gerekçeye bir yerde yazık olmuş.

Suçtan zarar görenlerin korunması hakkında bir kanun tasarısı hazırlanmış. Bu da aynı şekilde mükemmel bir girişe sahip. Bilmediğim, itiraz edeyim hiç okumadığım şeyleri bu gerekçede okudum. Ancak kanımca, bitiş şekline göre bu tadil tasarısı da biraz lüzumsuz kalmış netice itibarıyla. Mağdur, herhangi bir olaydan dolayı zararını, bu fiili işleyen kimse hakkında dava etmek suretiyle, hepimizin bildiği gibi, alabiliyor, imkânını buluyorsa, varsa adamın malı..Ancak, bunu garanti etmek için, ilkönce bir tedbir kararı alıyor. Getirilen bu tasarıda ise temin edilen kolaylık sadece şu: Bu tedbir kararı alma külfetinden mağdur kurtarılıyor. Çünkü devlet, malvarlığına sanığın, derhal kanunî bir ipotek vazeliyor. Bir ikinci kolaylık daha getirilmiş, o da; böyle bir sebepten dolayı açılacak tazminat davasının harca tabi olması hususu kaldırılmış.

Ona işaret ediliyor, deniyor ki; İngiltere'de, İspanya'da Yeni Zelanda'da, Newyork'ta, Kaliforniya'da doğrudan doğruya buna muhatap devlettir. 1891'de prensin söylediğini 1975 Türkiyesinde biz de söyleyebiliriz. Artık eğer mağduru devlet koruyacak ise, doğrudan doğruya onun mal varlığına bu işi aktarma etmeden, doğrudan doğruya bu zararı kendisi alır üzerine ve de sanık, cezası kesinleştikten sonra hapisanede çalışacak mı, ne yapacaksa, onu oradan tahsil eder. Aksi halde bu, yeni hiç bir şey getirmez. Eğer birinin gözünü çıkaran bir kişinin el koyacak herhangi bir malvarlığı yoksa, bu kanun tasarısı ile biz mağduru korumuş mu oluruz? Bence bu kanun da, sonunda getirdiği teklif ile hiç geçerli bir tasarı değildir ve de cesurca, açık açık "Bunu devlet karşılar" demek lâzım gelirken, böyle sanığın malvarlığına işi aktarma etmek, biraz işin kolayına gçtmek gibi geldi bana.

1136 sayılı Avukatlık Kanununda da değişiklik yapılması hususunda bir tasarı hazırlanmış ve bu tasarı evvelâ ve tamamiyle baroların ve Barolar Birliğinin vesayet altından çıkması hususuna ilişkin bir tadil tasarısı. Pek tabii bugün bizim en hühim meselemiz, en ana meselemiz vesayet altından baroların ve Barolar Birliğinin çıkması meselesidir. Başkanımızın dediği gibi, mahkemelerin bağımsızlığı baroların bağımsızlığına bağlıdır. Baroları vesayet altında olan bir memlekette adaletin bağımsızlığından bahsedilemez. Avrupa kendi barosunu kuruyor, Türkiye'de hâla barolar ve Barolar Birliği vesayet altında ve tabii ki bunun ayıbı Türk avukatlarına değil, ayıp kime aitse o taşısın. Bu bakımdan, tasarı son derece yerinde, gerekçesiyle, getirdiği değişikliklerle.

Ancak, mademki böyle bir tadil tasarısı veriyorduk, boyuna boyuna da veremeyeceğimize, bir süre emek sarfedeceğimize göre, burada bir iki nokta vardı önemli olan, onların da göz önüne alınmasını ben dilerdim. Onlar herhalde unutulmuş. Bunlardan bir tanesi, Avukatlık Kanununun 154 ncü maddesidir. Malumunuz, 154 ncü maddeye göre, o maddede yazılı suçlardan dolayı bir avukat hakkında bir takibat açıldığı

zaman, o avukat derhal işten el çektirilir ve bu bir mecburiyettir. Yani bir kişinin henüz suçlu olup olmadığı belli olmadan, avukat işten el çektirilir. Ama bir hâkim hakkında tahkikat açılır, o tahkikatın neticesine kadar hâkim, Türk Milleti adına yargılama yapıp karar vermeye devam eder. Burada bir haksızlık vardır. Çünkü, eğer avukat beraat eder de kendisi tekrar barosuna gelip çalışmaya başlasa bile, hiç bir zaman bütün ömründe bir devre için avukatlıktan alakonulduğu hadisesini anlatamaz. Sökak sökak gezip de; haksız bir muameleye maruz kalmıştım, ne yapayım efendim, işte bu kaldırıldı..diyecek değil ya. Herkesin nezdinde; canım bu adam bir devre de avukatlıktan men edilmişti, neyin nesidir bu?..Yok..Buna hakları yok. Öyle zannederim ki, bunun kaldırılması gerekirdi. Bu nokta için unutulmuştur diyorum, fakat diğer iki nokta var ki, onlar için unutulmuştur diyemeyeceğim.

Bunlardan bir tanesi Avukatlık Kanununun 114, diğeri de 90 nci maddeleri. Bunlar için unutulmuş diyemeyeceğim, çünkü huzurlarınızda umumi heyet toplantılarında bunu gerek dilek olarak, gerek tenkit olarak, gerek hatta Ankara'da yapılmış olan umumi heyet toplantısında bir genç arkadaşım bunu bir mesele olarak, bizzat kendi gelip umumi heyete iştirak etmek istemek suretiyle buraya getirmiştir. Bu mesele, biliyorsunuz, beş senelik avukat olmadan kendi barosu içinde yönetime iştirak edememek, 15 senelik avukat olmadan Barolar Birliğinde yönetime iştirak edememek. Ben her zaman arzettim huzurlarınızda; tekrar şu fikri tekrarlamak isterim: Bir insana, bir başka insanın namütenahi malı hakkında, çok daha mühimi, o insanın hayatı hakkında savunma yapmak, karar vermek, dilediği gibi hareket edebilmek imkânını tanıyorsunuz, fakat aynı kişiye kendi barosunun yönetiminde böyle bir hak tanımlıyorsunuz. Ha bu Avrupa'da olsaydı anlardım, orada zannederim birçok memleketlerde bir avukat şu kadar seneye kadar şu kadar miktarlık davaya, şu kadar seneden sonra şu kadar miktarlık davaya bakabilir diye bir kademe var. Bizde öyle bir şey yok. Yemininizi ettiniz, ruhsatnamenizi aldı-

nız mı tamam. Bir insanın hakkında idam talebiyle açılmış bir davaya da bakarsınız, milyarlar hakkında açılmış bir davaya da bakarsınız; ama aynı kişiye, "y●● sen benim yönetimimde söz sahibi ●lamazsın" dersiniz.. Bence bu da değişmesi lâzım gelen bir madde idi. Bu hususta da bir tadil tasarısına madde konması gerekirdi, konmamıştır. (Alkışlar)

Şimdiye kadar arza çalıştığım hususlar, daha başta da belirttiğim gibi, mevcut tasarıllarda kendimce tesbit edebildiğim eksikliklerdir. Şimdi bir de, gönlümce bu tasarılar arasında bulunmadığını behemahal arzuladığım, fakat göremediğim konular için bir iki söz söylememe müsaade rica ediyorum.

Yasamaya ilişkin faaliyetler adını taşıyan üçüncü bölüm, Cumhuriyetten evvelki kanunların ayıklanması, kaldırılması şeklinde bayağı önemli bir çalışma neticesinde meydana getirilmiş bir kısım. Faydalı tabii, lâzım tabii; ama bu arada bir şey yok, Anayasa meselesi yok. Barolar Birliği Anayasa tadillerine karşı çıkmış bir birliktir. Başkasının önyazılarında söylediği gibi, buna ilk karşı çıkma onfuru da elbette Barolar Birliğine ve ● Barolar Birliği adına Başkanına ve de Yönetim Kurulu üyelerine aittir. Bu doğru. Ancak, bu yeterli mi? Anayasamız, daha ileriye götürülmek gerekirken, birtakım değişikliklerle olduğu yerden geriye de götürülmüştür. Bu bakımdan, mutlaka Anayasanın değişmesi gerekir. Anayasada tadil edilen maddelerden başka da bir sürü antidemokratik maddeler vardır. Bu bakımdan bu raporun esprisi içinde, bu raporun görüşü içinde en azından bu Anayasa tadil teklifinin biz bütün yasama faaliyetlerinin en başında görmek ve bulmak isterdik. Biz Anayasa Mahkemesinde dava açma hakkı bize verilmemiştir diyoruz. Bağırıyoruz bunun için, sonuna kadar da bağıracağız. O kanunları biz kullanıyoruz. O kanunların yapımı sırasında hiç kimse bize bir şey sormuyor. Sormadıkları halde, Birliğimiz çalışıp bir tasarı götürse, bu kanunu yaparken ● tasarımı da nazarı itibare almıyorlar. Ve ondan sonra da bize, o kanunlar hakkında iptal davası açma hakkını tanıma-

yorlar. Olmaz böyle şey. Bu maddenin tadili gerekir meselâ..Bunun gibi bir sürü maddeler. Biz bu tadil tasarısını hazırlamalıyız. Denecek ki, canım ne kadar çok söylüyoruz...Tabii efendim, bu bir metod meselesi. Benim kanım odur ki, meseleleri somut olarak şu kongrede, bu toplantıda, bu açılış konuşmasında, şu makalede, burada söylemek bugün için yeterli; geçerli demeyeceğim, ama hiç olmazsa aldığımız neticeler bakımından yeterli demekte haklıyım, beni mazur görün. O ba ımdan mutlaka bu çalışma yapılmalıdır ve bu çalışma görülmeliydi, bunu göremedim. Bu konuda lâfı daha fazla uzatmak istemiyorum.

Sayın Başkanım, raporun önsözünde vecize diyebileceğim bir sürü cümleler yazmışlar. Ve bir tanesi de fikir özgürlüğü hakkında. Diyorlar ki, özgürlüklerin en değerlisi fikir özgürlüğüdür. Bu söz ancak bu kadar güzel söylenebilir. Yalnız Başkanım değil, Yönetim Kurulunun sayın üyelerinin hepsi de fikir özgürlüğü hakkında hiç şüphem yok ki böyle düşünmektedirler. Gerçi Genel Sekreterimiz için, böyle midir değil midir şeklinde, insanı büyük kuşkuya düşürecek, yanlış olduğuna mutlaka inanmak istediğim bir yazı çıkmıştır bir gazetede. Herhalde bu yazı yanlış, herhalde esassızdır, kendileri icap eden izahatı dilerlerse bu konuda verirler; ama biz böyle bir şeyin esassız olduğunu baştan kabul etmek ve dilemek isteriz. Onun dışında, fikir özgürlüğü konusunda, dediğim gibi herkes çok hassastır ve de Yönetim Kurulumuz tamamen fikir özgürlüğünden yanadır. Bir şeyden yana olmak yeter mi o şeyin gelmesi ve yaşaması için? Fikir özgürlüğünden yanayız..Tamam. Nasıl gelecek bu fikir özgürlüğü, nasıl yaşayacak bu fikir özgürlüğü? Ha, bunun için de bir şeyler yapmamız lâzım. Fikir özgürlüğüne dair bir kanun tasarısı mı hazırlamak lâzım, yoksa fikir özgürlüğünün altına konmuş iki barut fıçısı gibi duran 141 ve 142 nci maddeleri tadil mi etmek lâzım? Yahut bu maddeleri kaldırmak mı lâzım. Ha, bunlar hakkında herhangi bir şey söylemeden sadece fikir özgürlüğünden yanayız demek hiç bir şey ifade etmez. Bugün Türkiye'de bir çeviriminden dolayı bir çevirmen 36 yıl ha-

pisanenin dört duvarı arasına tıkilabiliyorsa, siz istediğiniz kadar fikir özgürlüğüne methiyeler diziniz, fikir özgürlüğü gelmez Türkiye'ye ve yaşamaz Türkiye toprakları üzerinde. Mutlaka ve mutlaka, ne zaman patlayacağı bilinmeyen, hangi iktidarın elinde ne kadar zaman sonra alev alacağı bilinmeyen bu barut fıçılarının bir çaresine bakmak gerekir. Hukuk devleti istikrar devletidir. Senelerce tatbik edilmeyen bu maddeler günün birinde tatbik edilmeye başlar, senelerce bu maddeler için şu veya bu yolda içtihat çıkaran yargıtay, bu maddeler tatbik edilmeye, tatbik edilmesi istenmeye başladığı andan itibaren, hiç de aklınıza gelmeyen bir sürü Yargıtay kararlarını ortaya diziverir. Birdenbire şaşırırsınız, kişi güvenliği bu mudur?..Ben, bana bunun daha evvel Yargıtay tarafından eğer bu şekilde tefsir edileceği söylenseydi, ben o yazıyı yazar mıydım, ben o çeviriyi yazar mıydım? Bu ne biçim bir karardır ki, bana ilkönce bu madde böyle tefsir edilir diyor. Ben de ona dayanarak bir yazı yazıyorum, bir çeviri yapıyorum; ama günün birinde birisi böyle istiyor, maddeler işletilmeye başlıyor ve birdenbire de Yargıtayda, bana daha önce verilmiş olan teminatın dışında birtakım kararlar çıkmaya başlıyor. Ondan sonra fikir özgürlüğünün elinde 15 yıllık, 20 yıllık, 36 yıllık ceza ilâmlarıyla fikir özgürlüğü hapisanenin karanlık hücrelerine tıkılıyor. Bu bakımdan bunun olmamasını büyük bir eksiklik olarak bendeniz görüyorum.

Bugünün yurdunda birçok antidemokratik kanunlar vardır; Dernekler Kanunu, Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu..Sayınız, istediğiniz kadar..Bütün antidemokratik kanunları toplayıp, bunların neden antidemokratik olduğunu, nasıl değiştirilmesi lazım geldiğini, bunlara dair çalışmalar yapmak baroların ve Barolar Birliğinin görevleridir. Kim yapıyor bunu biliyor musunuz? Mimarlar ve Mühendisler Odaları. Birleşmişler bulunduğum semtte, bunun için bir çalışma yapmaya karar vermişler. Ama, biz bunu kendi başımıza yapamayız diye, o kentin birtakım avukatlarına müracaat etmişler, bendenize de müracaat ettiler. Dediler ki, biz antidemokratik kanunları tesbit ettik, ama içimizde

hukukçu yok, rıza ederiz bize yardım eder misiniz? Bunların neden antide-mokratik olduğunu, nasıl değiştirilmesi lâzım geldiğine dair tasarılar ha-hırlar mısınız; acaba baronuza müracaat etsek, acaba Barolar Birliğine mü-racaat etsek bize ne derler?..İçimden ne derler bilmem dedim ama, tabii dı-şından; ne derler: Ellerinden geldiğince bu mevzuatın toplanmasında size yardım ederler, inşallah edeceklerdir de. Ama öyle zannedirim ki, onlara yardım etmek değil, bu doğrudan doğruya bizim görevimizdir. Buna sahip çıkmamız, bunu yapmamız gerekir. Ben, buna ait tasarıların bulunmamasını da bir noksan nokta olarak tesbit ediyor ve işaretliyorum efendim.

Üçüncü bölüm hakkında söyleyeceklerimi böyle özetledikten son-ra, dördüncü bölümde, Barolar Birliğinin yapmak istediği bir toplantı hak-kında birkaç kelime söylemek isterim.

Barolar Birliği, Ekonomi-Hukuk Şûrası adı altında bir şûra toplamaya karar vermişler; gerek raporda var, gerek bendeniz daha evvel gönderilen bir yazı ile buna muttali olmuştım. Bu meselenin ehemmiyeti şudur budur, bundan daha mühim mesele vardır yektur meselesinin hepsi bir tarafa, mühim olan; her konuda bir çalışma yapmaktır. O bakımdan bu tasa-rıyı saygı ile karşılamak, bundan dolayı kendilerini tebrik etmek görevim. Ancak, konunun ehemmiyetine binaen, yapılacak olan toplantının herhalde çok yakın bir sürede olmaması, kabul buyururlarsa temennilerimden birisi.

İkinci bir temennim de şu: Bir şûra toplanıyor. Konulan mese-leler hakkında birtakım fikirler beyan edilecek ve bu fikirler neticesin-de de bir noktaya varılacak. O bakımdan, bazı meseleleri peşinen müteari-feler şeklinde koymanın böyle bir şûradan evvel doğru olmadığı kanısında-yımbendeniz. Meselâ raporun 57 nci sayfasında dendiği gibi, 1961 Anayasa-sı, kendisinin dayanması gereken ekonomik kamu düzeninin ne olmasını is-tediğini de açıklamalıydı. Yahut, genel kamu düzeninin yanı başında, ek-onomik kamu düzeni yer almaktadır, bu da Anayasada saptanmalıdır. Demokra-silerde ekonomik düzenin saptanmayacağı iddiası yersizdir, şeklinde..Aca-ba öyle midir? Acaba kamu düzeni deşiminin içinde ayrıca ekonomik, demok-

ratik kelimeleri de var mıdır? İşte bütün bunlar toplanacak şûraya, gelecek teklifler, yapılacak münakaşalarla bir neticeye varacaktır. O gelecek tekliflere katılacak kişilerin çalışmalarına, belki bir yön vermek için konmamıştır, yanlış anlıyorum, ama anladığım doğru ise, böyle bağlayıcı hükümlerin doğru olmadığı kanısındayım. Ama tekrar ediyorum, böyle bir şûrayı çok yerinde buluyor, kendim de canı gönülden katılmak arzu ediyorum.

"Mesleğimizin sorunları" adlı bir başlık var. Bu başlığın altında, daha ziyade adliyeyle ilgilendiren birtakım meseleler konuşulmuş ve esasen bu kısmın altına da, bizim mesleğimizle tamamen yakından ilgili değilse de, kaydı ihtirazisi de konmuş.

Efendim, konuşmaktan kaçmayalım bunları; evet, bizim mesleğimiz onore bir meslek; ama bu meslek onoredir diye de birtakım meseleleri konuşmaktan kaçmaya hiç lüzum yok. Bizim mesleğimizin de hakikaten önemli sorunları var. Türkiye'de bir işsizlik sorunu var. Acaba bizim mesleğimiz için böyle bir sorun belirledi mi? Yoksa görmüyor musunuz? Öyleyse buna bir çare, buna bir tedbir düşünmek gerekmez mi?

Şu kadar liradan sonra başlayacak davalar mutlaka avukat eliyle takip edilir mi demek gerekir, yahut her şirketin bir avukatı bulunur mu demek gerekir? Nedir, bilmem formülünü. Ama herhalde evvelâ bu meseleyi mesele olarak görmeye başlamak gerekir. Bir kimsenin şu cüppeyi, şu değişen cüppeyi onuru ile taşıyabilmesi için, biz insanız, /karnının da doymuş olması, etrafındaki insanların da, yalnız kendinin değil, etrafında çalışan genç arkadaşlarının da karnının doymuş olmasını görmek ister. Hatta yalnız karnının doymuş olması değil, bulunduğu seviyeye yakışır bir yaşam tarzını tutturması gerekir. Söyler misiniz bana lütfen; bizim mesleğimizde başka pazarlık edilen yer kaldı mı hiç? Bir bakkalda, bir kasapta hiç pazarlık ediyor musunuz? Asmışlar duvara, burada pazarlık edilmez diyorlar. Haddinize düşmüşse pazarlık edin. Ama bizde adam soğan alır gibi, sarmısak alır gibi beş aşağı beş yukarı pazarlık ediyor bizimle ve biz bu utandırıcı duruma katlanıyoruz, sonra da mesleğimiz

onore bir meslektir diyoruz. Kesin bizim bu para ile olan ilişkimizi lüt-fen, bunu bir sisteme bağlayın. Ne alacaksak, nasıl alacaksak alalım, ama böyle avukat tuttum, şu kadar para verdim, bunu istedi de bu kadar para verdim..Ondan sonra da bu meslek onore..Olmaz efendim böyle şey.(Alkışlar)

Bir şeyi de bilmek istiyorum meslektaşlarım; ben hakikaten aldığım bir davayı ben mi takip ediyorum, kazanırsam, davadaki başta gördüğüm hukukî görüş neticede doğru çıkarsa acaba ben iyi görüşü olan bir hukukçu-muyum, yoksa baştaki görüşüm müsbet olduğu halde netice menfi çıkarsa bu görüş bana mı aittir? Ben bunu da bilmek istiyorum, ama bilemiyorum.Bana davayı getiren kişi, benimle birlikte bu davayı bir bilmediğim, muhayyel bir kuvvetle birlikte yürütmeye başlıyor. Falanın yakını, falanın tanıdığı, Yargıtayda falan adamın ilişkisi, daha çok lâf etmek istemiyorum bu konuda. Yalnız bilmek istediğim bir şey var. Ben hukukçu olarak yaptığım görevin neticesini görmek isterim.Eğer hukukî görüşümde isabet varsa, bununla iftihar etmek isterim, değilse yanlışımı tashih etmek isterim.Ama ben bunu bilemiyorum. Ben bunu bilemiyorum, çünkü benim dışımda hareket eden bir güç olduğu o kadar büyük bir söylenti halinde, o kadar yaygın ki bu, ben şu davada müsbet netice aldım diye müjde verdiğim zaman, bana, ben onu bir hafta evvel Ankara'dan haber almıştım diyor. Allah Allah, karar yazılmadan nerden haber almış?..Almış ama, günahı vebali onun boynuna, ben bilmem; ama bana böyle söylediği doğrudur, sizlere de söylemiştir.Bilirsiniz bunları. Yalnız ben avukatlık yapmıyorum ki burada...

Avukatlık yapmak istiyorum ben, hâkimlerin keyfine göre, onların kapılarının önünde mübaşir gibi nöbet beklemek istemiyorum. Benim bulunduğum kentte olan mahkemeler, oda darlığı esbabı mucibesıyla, haftada üç gün duruşma yapıyorlar ve de dosyaları diğer boş kalan günlerinde okumuyorlar da, duruşma başladıktan sonra okumaya başlıyorlar. Saat 10.30 da size duruşma saati veriyorlar.Kapılarında hazır ve nazırsınız, dosyanız elinizde , okumussunuz duruşmaya gireceksiniz. Ne münasebet efendim; 12 de duruşmaya girerseniz çok şükür..İçinizde midesindez gastrit olmayan, kolit olmayan kaç arkadaşımız kaldı bilmem..Ne öğle yemeğimiz belli, ne

hiç bir şeyimiz belli..Bekle de bekle..Kapılarında ömrümüz beklemekle geçer. Tâ kilometrelerce uzaktan Ankara'ya murafaaya gelirsiniz. Daha ağzınızı açmadan, kapıda dünya kadar bekledikten sonra, içeriye girdikten sonra, Yargıtay hâkiminin son derece asık bir yüzle size söylediği şu: "Ne kadar çok duruşmam var, uzatma sakın.." Daha iki kelime söylersiniz, efendim anlamadınız mı?..E-fendim madem öyle, yapmayın bu murafaaları..Birbirimizi mi kandırıyoruz? Ben ne diye o kadar yoldan geleyim, ne diye o kadar masraf edeyim, ne diye bu kadar zahmete katlanayım, eğer lüzumu yoksa bu işin. Bir oyuncak gibi mekanizmayı çevirmenin lüzumu yok ki..Samimi olalım birbirimize karşı. Ben zaten murafaalarda pek dinleyen falan da görmüyorum ya..Her neyse.Bunlar benim basit de olsa dertlerimdir, ben bunların içinde yaşıyorum.

Kayyum tayin ediyor, vasi tayin ediyor, konkordato komiseri tayin ediyor. Kim? Hâkimler. Kimlere? Üç tane, dört tane avukat bellemiş, onların arasından. Nasıl veriyor? Sanki babasının çiftliğinden ihsan dağıtıyor. Olmazki böyle şey..Bunun bir sırası olür, bunun bir nizamı olur. Onun zaten bir kuvveti var, bunlardan kuvvet almasına gerek yok; O, Türk Milleti adına yargı görevini yapan büyük bir kişi, adalet o!..Aslında ona rastlarsam eğer, ben ona; "bu adalet" diye bakıyorum. Ama bu yetmiyormuş gibi, böyle küçük hesaplar katılırsa böyle şey olmaz.Konkordato komiserliği üç kişinin elinde. Bu eşitsizliğe de son vermek lâzım.

Efendim, bizim bir stajyerler meselemiz var. Bilirsiniz gelir hep huzuruza, efendim ne diye stajyerlere konulan fonu kaldırılıyorsunuz diye yakınırım, Barolar Birliğinden. İpotek borcunuzu ödemek için kaldırdınız, ama canım ne olur bir sefer de bu binayı yapacağız diye kaldırmayın bunu diye ricada bulunurum. Bu sefer de kendilerine tekrar diyorum ki, ipotek borcu bitti, e bina da yapılmadı, binanın da parası var, çok rica ederim şu arkadaşların staj fonunu koyunuz. Neden koyunuz? Koyunuz da stajyer de yetişsin bu memlekette. Fakülteyi bitiren insan layiha yazmasını bilmez. Stajını bitiren adam mahkemeye gitmesini bilmez. Neden? Staja gelmez ki. Ve biz çok zaman yalan söyleriz, kaba konuşuyorum, affınıza sığınıyorum,

ama doğruları söylüyorum. Stajyerimin üç aydan beri yazıhaneme muntazam devam ettiğine, şöyle bir çalışma gösterdiğine dair rapor yazıyorum. Bitiyor stajı, bir başkası da rapor yazıyor..

BİR DELEGE- Ben yazmıyorum.

NECLA FERTAN ERTEL (Devanla)- Kişilerin yazıp yazmaması önemli değil. Ben de yazmıyorum, ama geçinmesi için stajyerime parayı veriyorum cebimden. Vermeden hakkım yok, bağlayamam onu. Karnı aç adama, sen benim yazıhaneme hergün geleceksin, aksi halde ben bunu yazmam diyemem. Soruyorum nerde kalıyorsun, kaç para sarfediyorsun..Onun için çok haysiyetsizken olacak bir şeyi kabul ettirebilmek için de iki gece üç gece en münasip lisanı düşünüyorum. Ablamın senin diyorum, şu böyledir yavrum diyorum, ama ondan sonra istiyorum, ondan sonra yazmıyorum onu..Ama adamın cebinde, benim yazıhaneme gelecek parası yoksa, karnını doyuracak parası yoksa, ben yazmıyorum onu olmaz..O zaman onun derdine eğilmek lâzım işte. Ben yazmıyorum demek hakkının bizde kalabilmesi için, hem barolarımız bu yardımı yapmalı, hem de Barolar Birliği bu fonu mutlaka koymalı bu yıl. Ben buna da işaret etmek istiyorum. (Alkışlar)

Vaktinizi ve sabrınızı çok aldım, son bir konuya değinerek oturmak istiyorum.

Bu raporda bir şey yok meslektaşlarım. Bu raporda olmayan bir şey, maalesef, özür dilerim Başkanımızdan, Yönetim Kurulumuzdan, fakat bizim Yönetim Kurulumuzda, hep kaçırılan bir trene benzetirseniz, kaçırılan bir tren alışkanlığı şeklinde..Olaylar oluyor, bitiyor; olaylar yaşanıyor geçiyor, ondan sonra tesbit raporları yapılıyor, ondan sonra olaylar ele alınıyor. Bir olay var, bu olay konmadan hazırlanan rapor rapor olmaz.. Raporun ve olayın konuşulmadığı Genel Kurul, genel kurul olmaz. O olay da şu:

Birkaç seneden beri Türkiye'de gencecik insanlar, henüz yaşamaya başlamamış insanlar, henüz sevmemiş, henüz sevilmemiş, henüz belki düş bile kurmamış insanlar arka arkaya öldürülüyor. Nerede? Büyük kentlerin bü-

yük meydanlarında, büyük sokaklarında. Ne zaman? Güpegündüz, herkesin gözleri önünde, daha mühimi polisın gözleri önünde. İşte buyurun: Taylan Özgür İstanbul'da güpegündüz herkesin gözleri önünde kurşunlanarak öldürüldü. Nahit Karaçam, Ankara'da Fen Fakültesi önünde kurşunlanarak öldürüldü. Hıdır Altınay, Emniyet Genel Müdürlüğü altıncı katından atılarak öldürüldü. Battal Mehetoğlu, Yıldız'da, Devlet Mimarlık ve Mühendislik Akademisi önünde polisingözlerinin önünde yaylım ateşi açılarak öldürüldü. Mehmet Cantekin ve Mehmet Büyüksevinç vurularak öldürüldü. Taksim meydanında güpegündüz yüzlerce insanın içinde, polisın gözleri önünde Ali Aytaç ve Duran Erdoğan bıçaklanarak öldürüldü. Mehmet Ali Aytaç'ı bıçaklayanın resmi her gün gazetelerde kocaman kocaman basıldı.

Ankara'da sokak ortasında İlker Mahfi oğlu vuruldu ve öldü. Necmettin Giritlioğlu Menemen'de vurularak öldürüldü. Hüseyin Çopkar ve Şerif Aydın çalıştıkları fabrikanın önünde, emeklerinin hakkını müdafaa ederken vurularak öldürüldü. Orta Doğu Teknik Üniversitesi son sınıf öğrencisi Koray Doğan, Ankara'da herkesin gözleri önünde vurularak öldürüldü. Nihayet birkaç gün evvel İstanbul'da Yıldız'da, mektebin karşısındaki en kalabalık otobüs durağında güpegündüz Şahin Aydın adındaki öğrenci bıçak darbeleri altında öldürüldü.

Peki, kim bunları öldürenler? Kim bunların katilleri? Haa işte o belli değil. Çünkü bu dosyaların hepsi, bu cinayetlerin hepsi faili meçhul cinayetler olarak birer birer, yavaş yavaş hafıza kaldırılıyorlar. Güpegündüz bu herkesin gözleri önünde öldürülen kişilerin failleri bulunmuyor. Bulunmuyor da, Barolar Birliğinin kongresine gelen bu raporda ben bunun takipçisiyim, bu bulunmadıkça adaletten söz edilmez, ben bunu mutlaka takip edeceğim diye bir cümle yok. Ben şimdi size, unumi heyetinize hitap ediyorum; mademki bu raporda bu yoktur, o zaman her yıl olduğu gibi, bu yıl bu toplantının sonunda çıkaracağınız tebliğe, eğer bunu koymazsanız ve bunu koymadığınız halde biz adaletten, biz hukukun üstünlüğünden bahsederseniz, bugün artık hiç birinin eti ve kemiği kalmamış o gencecik kişilerin üze-

rinde yükselen mezar taşları bile güler bize, sessiz, hazin ve acıklı güler bize. (Alkışlar)

BAŞKAN- Teşekkür ederim.

Söz sırası sayın Turgut Bulut'da. Buyurun.

TURGUT BULUT (Bursa)- Türkiye Barolar Birliğinin sayın Genel Başkanı, muhterem hocam, muhterem Yönetim Kurulu üyeleri, sayın Divan ve 8 nci Genel Kurulun çok değerli üyeleri, sevgili meslektaşlarım; şahsım ve Bursa Barosu adına hepinizi engin hürmetlerimle selâmlarım.

Çalışma raporu genellikle başarılı bir dönemin ürünlerini bir araya toplamış görünmektedir. Gerçekten, raporu okuduğumuz zaman, gerek meslek sorunlarımıza ve gerekse meslek dışı diğer sorunlara eğilindiğini ve gerçekten bir mesai sarfedildiğini görmekteyiz. Bu bakımdan öncelikle Yönetim Kurulumuza ve sayın Başkanımıza teşekkürlerimi arz etmek isterim.

Ancak rapor Bursa'ya geldiği zaman, Yönetim Kurulu arkadaşlarımla beraber oturduk, rapor üzerinde yaptığımız çalışmalar sonucunda, aşağıda arzedeceğim hususlarda eleştirilerde bulunmayı kararlaştırdık, kendilerinin huzurunda bu eleştirilerimi açıklamak istiyorum.

Öncelikle meslek sorunlarımızla ilgili hususlara değineceğim.1136 sayılı Yasada büyük ayrıcalık meydana getiren ve gerçekten genç arkadaşlarımızla aramızda bir kopukluk meydana getiren maddenin yeni tasarıda değiştirilmesini, benden önce söz alan arkadaşım gibi, gerekli ve zorunlu gördüm.

Size şunu arz edeyim arkadaşlarım, Bursa Barosunun üçte ikisi beş senelik dönemin altında kalmakta, oylarını Genel Kurulda kullanamamaktadır. Biz burada Genel Kurullarımızın değil, kanunların gücü ile bulunuyoruz sanki. Gerçekten burada, barolarımızın genel kurullarının reyleriyle gelmiş olmamız lâzım. Bu bakımdan, aidatı ile, bilgisi ile, herşeyi ile baroya katkıda bulunan genç arkadaşımın seçilme hakkının tanınmasının büyük bir zaruret olduğu kanısındayım. Bunun karşısında bir tez şu olabilir: Tecrübe. Arkadaşlarım, gerçekten mesleğe başladığımız zaman, raporun birçok yerlerinde de avukat arkadaşların bir yere, göreve atan-

mak istedikleri zaman sınava tabi tutulma-larını talep ediyoruz, diğer taraftan da kendimiz kendi içimizde onları bir sınava tabi tutuyoruz, bir dönem sınavına tabi tutuyoruz. Bu bakımdan bu ayrıcalığın ortadan kaldırılması ve eğer bu mümkün görülmeyecekse, son ihtimal olarak sürecin kısaltılmasını, 3-5 ve 10 sene olarak dönem kısaltılmasını, ama öncelikle kaldırılmasını talep ediyorum.

Baro Başkanları ile Türkiye Barolar Birliği arasında, bu seneki çalışmalar içerisinde bir kopukluk olduğu görüyordum. Gerçekten baro başkanları bölgelerinde yetkili ve bölge sorunlarıyla en yakın ilgi kuran arkadaşlar olarak Türkiye Barolar Birliği arasında köprü vaziyetindedirler. Fakat bu seneki çalışma döneminde, baro başkanları ile Türkiye Barolar Birliği arasında ne bir umumi toplantı, ne de bir müşterek çalışma vuku bulunmamıştır. Aynı zamanda bu çalışmalarımız karşılıklı yazışma, çizişme ve karşılıklı büro hareketlerinin bildirilmesinden öteye gitmemiştir.

Diğer taraftan, Türkiye Barolar Birliği üyelerinin ayrıca seçilmesi nedeniyle, birçok bölgelerimizin baro başkanları üye olarak da Genel Kurula gelme olanaklarını bulamamaktadırlar. Bu nedenle, Bursa Barosu olarak önerimiz şu olacaktır: Baro Başkanlarının Türkiye Barolar Birliği Genel Kurulunun tabii azası olmasının yasada bu konuda yer verilmesini talep ediyorum. Böylece bugünkü statünün yanında nihayet baro başkanları dışında delegeler seçilir ve baro başkanları da genel kurulun tabii üyeleri olurlar.

Arkadaşlarım, üçüncü değineceğim nokta, Türkiye Barolar Birliği tarafından çıkarılan bültenidir. Gerçekten bu bülteni alıyoruz ve çok teşekkür ederiz; Barolar Birliği çalışmaları ve yazışmaları hakkında birtakım büro hareketini öğrenmiş bulunuyoruz. Yalnız arkadaşlarımızın beklediği o değil. Hiç olmazsa bu bülteni biraz daha geliştirerek, ilginç Yarıştay içtihatlarını ve ilginç hukuk sorunlarını da bu bülteneye almak suretiyle, giderek hepimizin saklayacağı kıymetli bir kitap haline getirmemizi mümkün kılmalıdır. Bu bakımdan bu bültenin daha olumlu bir yönde değerlendirilmesini önermekteyim.

Dördüncü sorun: Arkadaşlarım, gerçekten mesleğimizin yakışığı olan yaşantımızı devam ettirmemiz yönünden bir yönüyle çok zorunlu olan ücret meselesini ücret tarifesiyle de halletme yolunda bir çalışma yapılmalıdır. Bugünkü ücret tarifesinin yetersiz kaldığı hepinizin malumlarıdır. Bunu da ayrıca muhterem Yönetim Kurulumuzdan ve Başkanımızdan rica ederim.

Raporda yer alan; Osmanlı İmparatorluğu devrinden kalma kanunlar ve nizamnamelerin değiştirilmesi ile ilgili teklif gerçekten çok değerli bir mesai sonucudur ve çok önemlidir. Ancak, kanun taslağında ileri sürülen husus şu: Deniyor ki, kanun yürürlüğe girdikten sonra bütün Osmanlı devrinden kalma yasalar ve nizamlar ortadan kaldırılacaktır. Ve yenileri ancak bir sene içerisinde getirilecek. E arkadaşlar, bu kaldırılma ve yenilerinin getirilmesi süreç içerisindeki hukuk düzenini ne ile sağlayacaksınız bu konularla ilgili? Önerimiz; evvelâ bu yasaların hazırlanması ve ondan sonra ortadan kaldırılmasıdır.

Sayın arkadaşlarım, meslek sorunları dışında üzerine eğilmek istediğimiz sorun şu olacaktır: Bugün gerçekten Türkiye Barolar Birliği, Türkiye'de kendine güvenilir, kendine ihtiyaç duyulur bir müessese haline gelmiştir. Sayın Anayasa Mahkemesi Başkanı Muhittin Taylan beyin bugünkü telgrafı gerçekten gözlerimi yaşarttı. Ve Türkiye Barolar Birliğini bu yere getiren, başta sayın Hocam olmak üzere bütün mesai arkadaşlarına karşı olan saygı, sevgi ve şükranlarımı huz runuzda arz etmeme tekrar vesile oldu. Kondilerine gerçekten teşekkür ederim.

Ancak arkadaşlarım, mesele bu yere gelmek değil, biraz da bu yerin hakkını vermek olacaktır. Memleket sorunlarında başı derde giren müesseseler elbette artık bundan sonra Türkiye Barolar Birliğinin gözüne bakacaklar, onun fikirlerini soracaklardır.

Raporda gerçekten görmek istediğimiz bir hıfusu görememiş bulunmaktayım. Bir seneye yakın bir süre olacak, hükümete bir administrasyon Türkiye'de cereyan etmekte, genç demokrasimiz yara almakta, bir rejim buhranından söz edilmekte, yasama erki zorlanmakta, görevlerini Anayasal açıdan yerine getirememektedir. Bu zorunluluk karşısında Anayasal

bir çözüm yolunun gösterileceği, açıklanacağı yer neresidir arkadaşlar? Birçok müesseseler bu konuda görüşlerini arzetmişlerdir. Ben raporda da bu yönlü bir açıklamanın, bir görüşün sunulmasını bekliyordum. Bunu göremekten dolayı gerçekten üzgünüm.

Atatürk'ün hürriyet uğrunda ayağını Anadoluya attığı Samsun'dan Türkiye Barolar Birliği görüşleriyle, Türk Milletine sunuşlarını bildir-melidir.

Saygılarımı sunarım. (Alkışlar)

BAŞKAN- Efendim şimdi, Genel Kurulumuzun görüşlerini açıklayan bir bildirin yayınlaması için bir komisyon teşkili hakkında bir tavrınız vardır.

BİR DELEGE- Efendim, usul hakkında bir şey söylemek istiyordum. Efendim bu komisyonun kurulmasından evvel, Genel Kurulun komisyona hangi konularda bir bildiri yayınlaması hususundaki konuşmaların dinlenmesini, komisyonun ondan sonra kurulmasını...

YEKTA GÜNGÖR ÖZDEN (Ankara)- Sayın Başkan, bu konuda müsaade eder-misiniz?

BAŞKAN- Buyurun.

YEKTA GÜNGÖR ÖZDEN (Ankara)- Değerli arkadaşlar, önergeyi Genel Kurulun bilgisine sunmamızın nedeni, Genel Kurulumuzun, Türkiye Barolar Birliğinin ilgilenmekle zorunlu olduğu konuların kamuoyuna açıklanması yo-lundaki çalışmaların dikkate alınmasıdır. Biz bu önergeyi Başkanlık Diva-nı şimdi okusun demiyoruz, zamanı gelince okusunlar diye verdik, onlar ivedilikle şimdi okudular. Elbette raporlar üzerindeki görüşmeler tamam-lanınca, Genel Kurulun olumlu ve olumsuz görüşleri ortaya çıkınca, bu gö-rüşlerden esinlenecek bir komisyon çalışma olanaklarını, fikir düzeyini bu-lunca, elbette o zaman çalışmaya başlayacaktır. Arkadaşımın hatırlatması yerinde. Yani biz bu önergeyi, bu görüşler tamamlanınca sizin bilginize sunulsun diye verdik.

BAŞKAN- Önerge ertelendi efendim.

Söz sırası Zonguldak delegesi sayın Burhan Karaçelik'in. Buyurun.

BURHAN KARAÇELİK (Zonguldak)- Sayın Başkan, sayın üyeler, sözleri-me; başta sayın Yönetim Kurulu Başkanı hocamız ve Yönetim Kurulu olmak üzere derin şükranlarımızı, teşekkürlerimizi arz etmekle başlamak isterim.

Yönetim Kurulunun her yılki çalışmalarının bir evvelkinden daha olumlu, yönü yöntemi daha belirgin olduğunu kıvançla görüyoruz, yaşıyoruz. Bendeniz ilk genel kuruldan bugüne kadar bütün toplantılara katılmak ve Yönetim Kurulunun çalışmalarını, raporlarını izlemek bahtiyarlığına kavuşmuş bir arkadaşınız olarak her yılki aşamaları, her yılki büyük gelişmeleri görmekle ayrıca bahtiyar olmuştum ve mesleğim adına da onur duymaktayım. Bu aşamaların büyük yaratıcısı sayın hocamıza tekrar şükranlarımızı arz ederim.

Değinilen konulara temas etmeyeceğim. Sayın Neclâ Fertan hanımefendi birçok konulara değindiler. Bendenizin de notlarımda vardı, sizi bunlarla tekrar yormak istemiyorum. Önerilerine ve görüşlerine, temennilerine aynen katılıyorum.

Türkiye Barolar Birliği Yönetim Kurulunun çalışmalarında saptadığım bir noktayı da belirtmeme müsaadenizi istirham ederim. Bir konuyu veya muhtelif konuları ele almak, takip etmek, halletmek şüphesiz çok değerlidir, ama görev sorumluluğunu duymak ve görevin ciddiyetini idrak ederek içtenlikle görevi yapmaya çalışmak en büyük takdir edilmesi gereken, ben-ce en önemli bir konudur. Sayın Başkanın görev anlayışında, gerekse sayın Yönetim Kurulu üyelerinin, tüm Yönetim Kurulunun görev anlayışında ve görevi uygulayışında bu samimiyeti gördüğümüz için de ayrıca kendi kendimize bahtiyarız.

Tabiatıyla sosyal hayatta sorunların adedi belli değil. Gelişen, akan, sosyal hayatın çeşitli yeni yeni sorunlar getirdiği açık. Binaenaleyh, Türkiye Barolar Birliği Yönetim Kurulu ne kadar olumlu, ne kadar bilinçli çalışırsa çalışsın, elbetteki tüm sorunları, tüm konuları bürden halletmek olanığı yok. Bu itibarla, mükemmel bir fikir ve hukuk abidesi olan çalışma raporunda, tabiatıyla doğal olarak, eksik ve ele alınması gereken bazı konular var. Sayın Necla hanım bunları birçok yönlerden eleştir-

di, aynen katılıyorum belirttiklerine. Ancak, meselâ sayın Necla hanım Avukatlık Kanununun 154 ncü maddesinden bahsettiler, çok tehlikeli bir madde. Bendeniz Adana'daki dördüncü genel kurul toplantısında bu maddenin tehlikelâri üzerinde daha geniş ve etraflı görüşlerimi açıklamıştım. Burada, Necla hanımın açıklamasından sonra tekrara lüzum görmüyorum. Bir de Avukatlık Kanununun 5/9 ve 73/A maddelerindeki durum var; aciz vesikası hali.

Hakkında aciz vesikası alınan bir avukat levhadan silinir, hakkında aciz vesikası alınan bir kimsenin levhaya kaydı yapılamaz. Ben bunu da, iktisadi ve sosyal hayatın ağır koşullar altında, bu hükümleri de avukatlar yönünden haksız bir tutum olarak kabul ediyorum ve Avukatlık Kanunundan bu maddelerin çıkarılması için de öneri getirilmesini arzu ederdim diyorum.

Bir de sayın arkadaşlar, geçici 17 nâi maddenin son bendi var. Avukatları ilgilendirmemekle beraber, bizim mesleğimizi kanun teminatı altında icra eden dava takipçilerinin durumu. Şimdi, hakkaniyet gerekirse, dava takipçilerinin bu sorununa da eğilmemiz gerekir idi. Rapor da göremedim, o yönden ileri sürüyorum. 1977 yılında bu arkadaşların görevlerine son verilecektir, dava takipçiliği yapamayacaklardır. 1977 yılına kadar bu arkadaşlardan sigorta primi kesilip belki emeklilik hakkını dahi almadan bu arkadaşları meslekten kapı dışarı ederler.. Bunun ben müktesep hakla bağdaşmayacağı kanısındayım. Bu arkadaşların hiç değilse sağ kalırlarsa emekliliklerine kadar görevlerine devam etme imkânlarının bir tasarıda hüküm altına konmasını ve kanunlaşması için çalışılmasını temenni ediyorum.

Arkadaşlar, yine raporda göremediğim bir konu, adliye meslek okulu açılması konusunu Yönetim Kurulu acaba bir zorunluluk olarak kabul etmemekte midir, yoksa çalışmalar hakkında raporun genişliği içerisinde bu konuya bilerek mi yer verilmemiştir? Hepimiz yaşıyoruz; zabıt kâtipliği, başkâtiplik büyük bir sorun haline gelmiştir. Bugün zabıt kâtipliğinde kimse devamlı durmamaktadır. Ancak bir atlama tahtası olarak kabul

edilmektedir. Zabıtları görmek, zabıtları okumak mümkün değildir. Çünkü ehliyetli zabıt kâtipleri yoktur. Adliye meslek okulunun süratle açılması gereği vardır kanısındayım. Bunun, Ankara'da yapılan Baro Başkanları toplantısında da bu görüşü söylemiş idim. Bilmiyorum sayın Yönetim Kurulu bu konuyu takip ederler de rapora almamışlar mıdır, yoksa bugüne kadar bu konuda girişimlerde bulunulmamış mıdır?

Adliye mensuplarının, meslek mensuplarının, mübaşirlerin, odacıların, başkâtiplerin çeşitli sorunları vardır, bunlarla da ilgilenmek mecburiyetindeyiz. Hukukçu isek, hak ve adaletle uğraşıyorsak, bunlar da çok ezilmektedirler. Ve bu yüzden de meslekte durmamaktadırlar, adliye ve mahkemeler kalitesiz elemanların elinde kalmaktadır. Yönetim Kurulunun bu konudaki görüşlerini de öğrenmek isterim.

Yargıtayımız artık açık açık eleştirilmek durumuna gelmiştir aziz arkadaşlarım. Biraz evvel sayın Necla hanım bir noktada bunu belirttiler. Yargıtayın görüşü diye bir şey yoktur arkadaşlarım. Tevhidi içtihat mekanizması çalışmamaktadır. Ben dava alırken düşünüyorum; acaba bugün Yargıtayın görüşü şu merkezde ama, iki ay sonra aynı dairenin, aynı heyetin, aynı adamların görüşü nedir, değişir de davayı kaybeder miyim diye..Raporu da Yargıtayın bu tutumu kâfi derecede ele alınmamıştır. Bu konularda ne gibi girişimlerde bulunulmuştur, açıklanmamıştır. Yönetim Kurulunun bu konudaki görüşünü de öğrenmek isterim.

Benim kısaca temas etmek istediğim konular bunlar. Yalnız burada sözlerimi bitirirken bir üzüntümü açıklamak isterim. Zannederim bütün delege arkadaşlarım da bugün bu üzüntüyü duydular.

Biz bir taraftan gerek Barolar Birliği olarak, gerek barolar olarak, gerek avukatlar olarak mesleğimizin saygınlık kazanması için çalışıyoruz. Ama bugün esef ve üzüntü ile gördük ki, Senato Başkanımız, Yüce Senatonun Başkanı telgrafı dahi kendileri çekmek lüzumunu duymamışlardır ve özel kalem müdürünün dahi imzası ile değil, müdür yardımcısının imzası ile Türk avukatlarının huzuruna bir telgraf göndermişler. Bundan duyduğum üzüntüyü de belirtmek ve bu hususun Genel Kurul tutanaklarına geçmesini arz ettim. Saygılarımı sunarım. (Alkışlar)

BAŞKAN- Efendim, çok teşekkür ederim.

Sayın Hürşit Kangal, buyurunuz.

HURŞİT KANGAL (Balıkesir)- Sayın Başkanlarım, sayın delege arkadaşlarım;

Benden evvel konuşan sayın delege arkadaşlarım temas etmek istediğim birtakım konulara temas ettikleri için onları tekrar etmek istemiyorum. Ancak, geçen Ankara toplantısında Birlik Yönetim Kurulumuzun raporunda, vatandaşın adliyenin işleyişinden büyük şikâyetleri vardır, sözünü ihtiva eden, daha doğrusu başlığını ihtiva eden bir fasla hatırlıyorum. Ve o zaman bu görüşü doğrular nitelikte söz almış ve bunu başlıca sebebinin, bugün için münhal mahkemeler olduğunu arzetmiştim. Bu raporda bu kadar sert bir deyim kullanılmamakta, fakat zannediyorum vatandaşın şikâyeti ve onunla birlikte ve belki ondan ayrı olarak bizim de adliyenin işleyişinden şikâyetlerimiz devam etmektedir.

Kanaatimce, münhal mahkemeler konusu halledilmedikten sonra, buna acil tedbirler bulunmadıktan sonra, bunun dışında adliyenin işleyişi ile adalet mekanizmasının çalışmasıyla ilgili olan diğer şikâyetlerimiz soyut ve askıda kalmaya mahkûm birer şikâyet ve dilekten öteye gidemeyecektir. Bir hizmete talip olanlar azalmışsa, bir hizmeti yapmak isteyenler yoksa, o hizmet erbabında kalite aramaya, o hizmet erbabında vasıf aramaya imkânımız azalıyor demektir. Bu bakımdan, bu seferki raporda hâkim ve savcılık mesleğinin çekici ve özendirici hale getirilmesi hususundaki görüşe katılıyorum ve Genel Kurulumuzun bu görüşü benimseyerek bu noktada kamuoyunun oluşturulmasına ve ilgililerin bütün önemi ile dikkatinin çekilmesine önem verilmesini arz ediyorum.

Vatandaşın adalet mekanizmasından ve dolayısıyla bizim aynı mekanizmanın işleyişinden şikâyetlerimiz arasında, davaların uzaması gelmektedir. Davaları uzatan bir diğer neden de, ülkemizde, son zamanlarda bütün dünyayı da sarmış olan para değerindeki düşmedir, kanısındayım. Bu bir önemli sebeptir. Bu sebebin davaları uzatan bir sebep olduğu kabul ediliyorsa, bunun üzerinde de çalışmalar yapılmalı ve bu sebeple davala-

rın uzamasını önleyici tedbirler önerilmelidir Birliğimizce.

Raporda, suç mağdurlarının korunması konusundaki bölümü gayet bilimsel buluyorum; fakat tümü ile ele alınması suretiyle ve de benden evvel konuşan sayın arkadaşım Necîâ hanımın, bu mağdurların tazminat yükünü devlet üzerine almalıdır şeklindeki bir teklifini bugün için hayâl buluyorum. Ancak, bu konuyu tamamen bir tarafa itmeyi de doğru bulmuyorum. Hiç olmazsa bu mevzuda iki konu ele alınarak bir girişim yapılmalı ve bu konunun mümkünse pratik sahaya intikaline böylece başlanmış olmalıdır.

Bunlardan birisi trafik konusudur. Bugün Türkiyemiz, verilen rakamlara göre, her sene binlerce kişiye mezara götüren ve dolayısıyla binlerce aileyi gerçek anlamda destekten yoksun bırakan ve binlerce kişiyi de derece derece maluliyete sürükleyen trafik suçlarının ülkesi haline gelmiştir. Bunda çeşitli nedenlerin yanında ve başında devletin eksik görev yapmasının, yetkililerin eksik görev yapmasının rolü aşikâftır. Bu sebeple suç mağdurlarının korunması konusuna evvelâ trafik mağdurlarının korunması konusundan başlanmasını öneriyorum ve diyorum ki, mümkünse bu noktada acil tedbir olarak mevcut Karayolları Trafik Kanunundaki, üçüncü şahısların haklarını temin eden mecburi sigorta hadlerinin lâyük olduğu noktaya yükseltilmesi veya bu noktada devlete fazla yük yüklemeyecek ve adil bir sistem şeklinde tecelli edebilecek bir fon tesisini mümkün kılacak bir taslağın Birliğimizce hazırlanmasını öneriyorum ve bu suretle kamuya karşı olan görevimizi de yapabileceğimiz kanaatindeyim.

Suç mağdurlarının korunması konusunda trafik suçu mağdurlarının durumu kadar, belki ondan daha fazla yürekler acısı olan bir durum iş kazaları mağdurlarının korunması hususu vardır. Hepimiz biliyoruz; bir iş kazasına maruz kalan, ölüm suretiyle maruz kalmışsa, geride günlük kazancı dahi olmayan birtakım kimseleri bırakmakta veya derece derece maluliyeti sebebiyle çalışma ve kazanma gücünü kaybeden birtakım vatandaşlarımız bu kazaların mağdurları olarak hak ettikleri tazminatı alabilmek için yıllar yılı beklemek mecburiyetinde kalmaktadırlar. Bu arada, biraz ev-

vel de temas ettiğim, para değerinin süratle düşmesi karşısında, hem davaların uzamasına sebebiyet vermektedir, diğer yünden de, aldıkları para, seneler geçtikten sonra hem geçen seneler içerisindeki mağduriyetlerini telâfi edememekte, hem ilerisi için de kendileri için lâîk oldukları bir tazminat mahiyetinde olamamaktadır. Bu bakımdan da, iş kazaları için etüd yapılmasını, bu kaza mağdurlarının haklarının tazmininin ya tamamen Sosyal Sigortalar Kurumu tarafından deruhte edilmesi şeklinde veya bu bakımdan da bu mümkün olmazsa, kurulacak bir âcil fonla bunun telâfisi cihe-tine gidilmesinin lüzumuna inanıyorum.

Sosyal güvenliğimiz konusunda öncelikle bir noktaya değinmek istiyorum. Bugün ülkemizde işçi, memur ve son günlerde, birkaç senedir, bağımsız çalışanlar sosyal güvenliğe kavuşturulmuş bulunmaktadır. Amma, 40 milyonluk Türkiyemizde bunlar nüfusun pek azını teşkil etmektedir. Biz sosyal güvenlik konumuza değinirken, gönlüm ister ki, artık bütün Türk vatandaşlarının sosyal güvenliğe kavuşması hususunda Barolar Birliği öncülük görevini yapmalı ve bu noktadaki kamuoyu oluşturmaya gayretlerine büyük açıklık ve ağırlık vermelidir.

Mesleğimize ilişkin sosyal güvenlik konularında raporda, evvelki raporlara nazaran daha detaylı hususlara temas edilmiş. Örneğin; mesleğe devam edip etmeyeceğimiz hususu, emekli olmamız halinde, Yargıtay Hukuk Genel Kurulundaki bir davanın neticesine bırakılmıştır. Yargıtay Genel Kurulundan çıkacak şu veya bu anlamdaki bir karar, emekliye ayrılacak arkadaşlarımızın durumlarını etkileyecektir. Ancak, bunun geniş anlamda bir sosyal konu olduğunu açıklıkla kabul etmemiz lâzım gelir. Mesleğimize intisapların çoğalması karşısında, bu konunun açık kalplilikle tartışılmasında yarar görmektedirim.

Bundan önceki ilk genel kurulda da temas ettiğim bir müessese de hukuk müşavirliği yapanların topluluk sigortası ile olan ilişkileri yönünden Hukuk Genel Kurulunun, bir benzer mesleği, faaliyeti itibariyle tabii benzer mesleği, meslek hakkındaki verdiği kararı örnek alarak buna

bel bağlanmış görünmektedir, raporda. Ve bir taraftan da raporda, sayın yöneticilerimiz bu hususta Sosyal Sigortalar Kurumu ile temasların sürdü-rüldüğünü kaydetmektedirler. Ben, bu temasların olumlu sonuç vermesi te-mennisiyle bir iki noktaya yine değinmek istiyorum.

Kurumlarda farklı tatbikatlar devam etmektedir. Prim itiraz komis-yonlarından, genellikle lehimize olmakla beraber, farklı kararlar çıkmak-tadır. Ve yine mahkemelerden farklı kararlar çıkmaktadır. Bu hususun gö-zündeki en büyük değeri, emekli olacağını zannettiği ve bütün hazırlık-larını ona göre yaptığı anda bir arkadaşımızın, sen topluluk sigortasın-dan emekli olamazsın, gibi bir durumla karşılaşması tehlikesidir.

Bir noktaya daha müsaadenizle temas etmek istiyorum, raporda gör-medim, belki ben farkedemedim. Son yapılan usul kanununda ve bazı ka-nunlarımızda, bazı mahkeme kararlarının kesin olduğu, eski deyimle gay-ri kabili temyiz olduğu yolundaki hükmü ben hukuk anlayışı ile kabili telif görüyorum ve zannediyorum ki, ülkemizde isti-naf mahkemesinin bu-lunduğu zamanda dahi birtakım hükümler gayri kabili istinaf, fakat mut-laka her hüküm kabili temyiz idi. Bu noktada da girişimler yapılmasını uygun görüyorum.

Efendim raporun ilkelerle ilgili 139 ncu sahifesinin 2 no.lu bir ilke kararı: Sosyal Sigortalar Kurumu ve vekâlet ücreti ile ilgili ve benzeri ortak konulu davalarda dava açmadan önce avukatların barolara ve Türkiye Barolar Birliğine bilgi vermesi mesleğin ve meslektaşların yararına olacaktır. Şimdi şu yazılış tarzı itibariyle bu, ilke kararı değil, bir temenni mektubu, bir tavsiye niteliğinde. görünmektedir. Ev-veleminde Sosyal Sigortalar Kurumu i-le vekâlet ücreti ve benzeri mevzu-larla ilgili davayı avukat mutlaka kendisi açmaz, aleyhine de açılır. Bunu da kaydetmek gerekir kanısındayım. Saniyen, barolara ve Barolar Bir-liğine ne şekilde bilgi verecektir? Bu bilgi vermenin yöntemi, bu habe-ri alan baroların veya Birliğin davranış biçimi ve sonuçları ne olacak-tır? Bunun hakkında bir açıklama yoktur. Buradan ister istemez sayın Turgut Bulut arkadaşımın temas ettiği bir konuya temas etmek mecburiye-

tindeyim. Tabii bunu, sayın Başkanımızın ve sayın yöneticilerimizin asla bir eksiği olarak görmüyorum, hepimizin eksiği olarak görüyorum. Avukatlarla barolar, barolarla Barolar Birliği arasındaki ilişki henüz, bırakalım ideal noktasına ve düzeyine, asgari düzeye dahi gelememiştir, bunu kabul edelim. Bir noktayı memnuniyetle kabul edeyim; 25 senelik meslek hayatımda, 7-8 kişilik baro toplantılarında çok bulundum. Bu son baro toplantımızı 90 küsur kişi olarak yaptığımız zaman, bundan duyduğum iftihar çok büyük oldu. Bunda tabii, son yaşamız ve bununla üstünde, baroların daha saygın ve etkin hale gelmesi, ki bunda Türkiye Barolar Birliğinin kurulması ve kurulduğundan bu yana gerçekten içtenli, büyük çabalı çalışmalarının rolü büyük olmuştur. Amma, 210 kişilik bir baroda da yine 90 kişilik iştirak kanaatimce azdır. Evveleminde, hiç bir ceza yöntemine müraaat etmeden, arkadaşlarımızla barolarımız arasındaki, barolarımızla Birliğimiz arasındaki ilişkilerin ne şekilde daha müttekâmil hale gelebileceği ve giderek, tabii ileri tarihlerde, mükemmel noktaya nasıl yaklaşılabileceği hususunda çalışmalar yapmakta, bu vesileyle bu tavsiye niteliğindeki ilke kararı vesilesiyle, bu noktaya da değinmekte fayda görüyorum.

Dinlemek lütfunda bulunduğunuz için teşekkürlerimi arzeder, saygılarımı sunarım.

BAŞKAN- Teşekkür ederiz efendim.

Şimdi söz sırası Sabih Adlı arkadaşımızda. Buyursunlar efendim.

SABİH ADLI (İstanbul)- Sayın Başkanlar, değerli delege arkadaşlarım; hepinizi İstanbul Delegesi olarak hürmet ve muhabbetle selâmlarım.

Muhterem arkadaşlarım, Barolar Birliği Yönetim Kurulu faaliyet raporu, bu 1974 faaliyeti geçen senelere nazaran daha çok bizlerin 7 nci Genel Kurul toplantısında yaptığımız tenkitler ve tuttuğunuz ışıklar ve önerileri nazarı itibare alarak, gerçekten önemli konuları halletmelerinden dolayı Yönetim Kuruluna teşekkürü vicdanî bir borç bilirim.

Muhterem arkadaşlarım, üçüncü ve dördüncü sırada konuşmanın zorluğunu takdir edersiniz. Çok önemli bulup, kendime göre önemli olanlara

kısaca temas edeceğim.

Şimdi muhterem arkadaşlarım, memleket meselelerine arkadaşlarımın çoğu değindi, onlara değinmeyeceğim; fakat onların değindikleri noktaların da hakikaten bağımsızlık çabasında bulunan bir Barolar Birliğinin öncülük yapmasını temenni ederim. Ancak, benim en fazla üzerinde duracağım, mesleğimizle ilgili sorunlardır. Bilhassa gene geçen Genel Kurul toplantısında avukatlığın geleceği ve bugünkü gençleri meslekteki işsizliğe çare bulunacak noktalarda avukatlık kanununda yapılacak değişiklikler idi. Yönetim Kurulu, hakikaten hepimizin özlemini çektiğimiz bağımsızlık önermelerini hazırlamışlardır, kendilerine teşekkür ederim. Ancak, bir Mimarlar Odası tutuyor bir hüküm koyuyor, diyor ki; bir mimarın parafı olmadan bu proje olmaz. Biz niye, hem vatandaşınız bir arzuhalcinin yazdığı dilekçeyle hakkı kayboluyor, hem de daha genç başlayan arkadaşlarım bunları da hiç olmazsa parafıta muayyen bir ücret alır. Bunu biz 57 baronun yapmış olduğu 1963 teki prensip kararlarında, Avukatlık Kanununda yer almasını istedik. Fakat o zamanın iktidarının endişesi: "Pahalı adalet olmaz" E şimdi görüşler fazlasıyla değişmiştir. Garp memleketlerinde de bunlar var. Bunun üzerinde durulabilir.

Bundan başka, gene 1963 teki tasarıda olup da olmayanlardan, mesele; 10 bin liranın üstünde olan işlerde behemahal avukatın bulunması. Bir de gene Avukatlık Kanununun tadili sırasında, madem özgürlük istiyoruz, madem fikir hürriyeti istiyoruz, fakat asıl fikri müdafaa mesleği olan avukatın, bir hâkim seni çıkarıyorum diyince çıkarıyor, seni vekâletten azlediyorum gibi; gereği düşünülür, yeni bir avukat gelsin diyor. Buna geçen sene dilekler faslında işaret etmiştim. Usul Kanununun 70 nci maddesinin 2 nci fıkrası, bugünkü hürriyet anlayışında fikir hürriyetinde de, meslek bağımsızlığında da bu bize hâkimlerin yapmış olduğu bir bakkıdır. Bu bağımsızlık tabirinin arasında, avukat hâkim tarafından celseden çıkarılamaz ve yeni vekil tutmak şeklinde karar verilemez gibi bir husus da, onore etmek istediğimize göre, mesleğimizde bu da yer almalıdır.

Ve biliyorsunuz, hepinizin malumudur, eskiden avukata karşı işlenen suçla hâkime karşı işlenen suç arasında fark vardı, bugün vazifeşi başında avukata karşı işlenen suçla hâkime işlenen suç aynı cezayı görür. Bu nedir? Artık o kürsüye çıktı diye bize istediği işi yaptırır, bizden yüksek adam hüviyetinde değil. Bu yönden, bu sözlerimin ışığı altında, usuldeki bu yolsuzluk kaldırılmalıdır.

İnfaz mevzuunda Birlik faaliyeti yerindedir ve hâkimin olmadığı yerde hukuktan bahsedilemez, ben de iştirak ederim. Ancak, Adalet Bakanlığının verdiği cevap da hakikaten yürükler acısıdır. 647 sayılı Kanun var, infaz savcısı var. Savcı her zaman, hepinizin malumu olduğu üzere, daima mağdurun yanındadır. E mağdurun yanında olan ve daima karşısındaki taraf olarak cezalandırılmasını isteyen mekanizmada, burada insan-cıl bazı hususlar olsa bile, ne de olsa insan hatadan salim değildir, bunun için inşallah Barolar Birliğinin gayreti ile infaz hâkimliği kurulur.

Sosyal güvenlik: Şimdi, benden evvelki arkadaşımın da işaret ettiği gibi, bu, artık bir kanunun çıkmasını zorunlu kılmaktadır. Çünkü gün geçtikçe Yargıtay Genel Kurulunda bu yozlaşmaktadır. Çünkü şöyle idi, böyle idi ve hakikaten arkadan gelen gençler de, e canım bize çalışma imkânı veriniz diyorlar, gene oraya yapışmak istiyorlar gibi bazı tekliflerin yapıldığını ve hakikat payının olduğunu da görüyoruz. Bunun için ya yasal değişiklik olacak veyahut da bunu da bir an evvel yapalım. Yalnız bunu böyle söylerken, e her şeyde mağdur avukat mı olsun?.. Aynı fakülteden çıkıyoruz, benim 15 senem gitti gürültüye, bir 10 sene tanıdılar, hâkimler aynı vaziyette tekaüt olur, parasını alır, onların aldıkları hakkı kaldıralım demiyoruz amma, ya bize de aynı hak verilir veyahut da sosyal adaletten, sosyal güvenlikten ve fırsat eşitliğinden, hukukun üstünlüğünden bahsediyorsak, onları da yasal bir faaliyetle ortadan kaldırmamız gerektir.

Muhterem arkadaşlarım, baro Yönetim Kuruluna şu günkü yeni cüppelerimizi aynı renkle temin etmesini bendeniz önermişim, Yönetim Kurulu da kabul etti, kendilerine bu noktadan da teşekkür ederim. Bu yeni

cüppelerimizin bütün meslektaşlarımıza hayırlı ve uğurlu olmasını temenni ederim.

Muhtere arkadaşların, geçen seneki faaliyet raporunda, sayın hocamın avukatların özel arabalarına özel amblem yapılacağını söylemişti. Ve bunun yalnız yapılması bir şey değil, her zaman, azıcık kanunu bilen adam olarak, artık trafik polisleriyle tartışma da önlenecektir. Bir de, bilhassa büyük şehirlerde davaya yetişmenin nedeni, bir arkadaşım söyledi, 10.30'a kadar bekleriz ve daima mücadele ederiz bazı küçük yerlerden İstanbul'a gelen, efendim 9,5 ta geldim..Canım 9,5 ta gelinir mi?.. E ben geliyorum ya..Ben gelmeden duruşma yapılmaz, ben gelmedim mi?.. Eğer arkadaşım anlayış göstermezse ya gıyaba kalır veya müracaata kalır. Bunun için geçiş önceliğini de sağlayacağız diye buyurmuşlardı. Basın ve doktorlarda olduğu gibi. Buna da temas ederlerse yerinde olur.

Muhterem arkadaşların, bir de temlik suretiyle iş takip etmek.. İcralara giderseniz, benim genç arkadaşım iki dosyayı çıkarmak mevzuuna geldi mi, canım dur şimdi aklım karıştı...Fakat muakıp veya temlik suretiyle olanın renkli renkli, Ahmet beyin dosyası bende, öbürü yeşil..Onlar avukatlardan fazla faaliyet göstermektedirler.Bunun için, eskiden olduğu gibi, baroların ve Barolar Birliğinin bu meseleye de eğilmesini temenni ederim.

Muhterem arkadaşların, sayın Neclâ Ertel, 1965-1966'da patenti bendenize ait olan ve kendisinin de eğildiğinden dolayı teşekkür ederim, hakikaten bizim İstanbul'da ve diğer büyük şehirlerde görülen şey; konkordato komiserliği muayyen kişilere atıfet olarak verilir. Bunu bizim Yönetim Kurulumuz 1965-1966 senesinde benimsedi ve Yüksek Hâkimler Kuruluna meseleyi aksettirdi. Buna normal bir cevap verilmedi. Şimdi arkadaşlar, yalnız yazıp çizmekle bu iş olmaz. Bugüne kadar da 1965 ten beri sırası gelip Barolar Birliği Genel Kurulunda bunu arzetmedim; sayın hocamdan şunu rica edeceğim; her vesileyle yüksek mahkemelerle temasınız gayet iyi. İyi ama, şunun gerçeğini, kendisinin çok medeni ce-

saretinin olduğunu bildiğim sayın hocamın şunda, en basit bir şey, niye ahkâmı şahsiyedeki aynı maaşla bulunan bir şeyin durumu nedir, öbürünün ki nedir veyahut da zan altında kalması, adaleti rencide eder, onu da önlenmesi bakımından Yüksek Hâkimler Kuruluna bunu aksettirip hiç olmazsa baroların süzgeçinden geçmesini temenni ederlerse, hem fırsat eşitliği, hem hukukun üstünlüğü prensibini fazlasiyle gerçekleştirmiş olur. İnşallah onun neticesini almak sayın hocamıza ait olur.

Hepinizi hürmet ve muhabbetle selâmlarım, huzurunuzdan ayrılıyorum. (Alkışlar)

BAŞKAN- Teşekkür ederiz.

Söz sırası sayın Fadıl Altop'da. Buyurunuz efendim.

FADIL ALTOP (İstanbul)- Çok değerli Barolar Birliği Başkanım, değerli Yönetim Kurulu arkadaşlarım, sayın Divan ve çok sayın delege kardeşlerim, sayın davetliler; İstanbul Barosu adına hepinizi saygı ve sevgi ile selâmlarım.

Öncelikle, gerek Başkanımın, gerekse Yönetim Kurulunun bize sunduğu rapor yönünden kalbi teşekkürlerini arz etmek isterim. Rapor benim için, bundan evvelki yüce heyetinizin içten dilekleri ve ileriye dönük arzularını dile getirebilmemiz yönünden başlayan çalışmalarla eleştiriye, müzakereye ve tartışmaya açılmış bir kapı oldu. Raporu bu gözle görüp, bu gözle değerlendirdim. Çalışmaları için teşekkürlerimin yanında başta raporun bu niteliği, sonra sayın Başkanımın açış konuşmasındaki arzuları ve gene sayın Başkanımın geçen Genel Kurulda yaptığı son konuşmadaki bir deyimini nedeniyle eleştirilere geçeceğim.

Dediler ki Başkanım: "İlk üç Genel Kurulda idare heyetiniz umumi heyetin ilerisinde idi. Sonraki dört genel kurulda umumi heyet idare heyetinin önüne geçti, biz yetişmeye çalıştık." Şimdi görüyorum ki, olaylar ve fikirler hepimizin önünde gidiyor, biz Genel Kurul olarak, sonra da Yönetim Kurulu olarak bunlara yetişmeye çalışacağız. İşte eleştirimizin temeli bu.

Ben bu konularda, benden önce konuşan, özellikle Neclâ Ertel kardeşimin görüşlerine tamamen katılıyorum. Aynı konulara belki değinmek durumundayım, ama değişik açılardan. Bu, bir fikrin daha iyi pekişmesi, Yönetim Kuruluna daha geniş açıdan ışık tutabilmesi temennisine dayanmaktadır.

Arkadaşlar, 1968'de başlayan ve her velinin yüreğini hoplatan, zıplatan, sonuçları itibariyle tüm kamuoyunu derin derin düşündüren ve hukuk açısından önemli sonuçlara götüren öğrenci olayları gene başladı. Faili bulunamayan cinayetler dönemi gene başladı. Buna Tabipler Odası, Ormancılar Odası, Mühendisler Odası çareler arıyor, tüm barolar ve Barolar Birliği susuyor.

Arkadaşlar, bu konuda sayın Başkanımın, hatta Yönetim Kurulundaki arkadaşlarımin hümanist yapılarını, fikir ve duygularını yakından bilirim. Tümü ile onları paylaşırım. Hatta, ölüm cezasının kaldırılması hakkındaki Hocamın çok kıymetli, çok değerli gerekçelerinin karşısında bu sükût bana çok hazin geldi. Nedenini söyleyeyim.

Benim anlayışında bir insanın kendisinin ızdırap çekmesi, kendisinin acı çekmesi, fizik, moral bir ızdıraptır. Ama bir insan karşısındaki/insanın ızdırabını içinde duyabiliyorsa, karşısındaki insanın kaybettiği evlâdının yürek yankılığını kendinde duyabiliyorsa, o zaman insandır, o zaman hümanisttir. (Alkışlar)

Bu açıdan, gönlüm ister ve dilerdi ki, bu olayların başlaması ile beraber, anayasal görev olarak ve anayasal hak olarak yaşama hakkı karşısında barolar ve Barolar Birliği yek vücut halinde düşünmeli idiler. Ve inanıyorum ki böyle bir düşünüş, bu tür olayların tekrarını mutlaka önleyecektir.

Bir suç karşısında suçluyu, Hocamın büyük ilmi dirayetleriyle açıkladıkları gibi, suça iten esaslı unsur, yakalanmayacağı ve ceza görmeyeceği fikridir. Bu fikri silerseniz, bu suçlar ortadan kalkar. İşte ölüm cezasının kaldırılmasının bir büyük nedeni de budur.

Bir başka olay daha cereyan ediyor: Aylardan beri Hükümet kuru-

lanıyor. Başkanının iki dönem önce baroların ve Barolar Birliğinin hangi noktaya kadar siyasetle uğraşabileceği hakkındaki çok değerli raporları hafızanda ve gözünün önündedir. Ama biz, bir hukuk kuruluşu olarak, Anayasanın temel hak ve özgürlüklerinden yana isek, Anayasada belli kuruluşlara verilen görevlerin mutlaka Anayasa esprisi açısından yerine getirilmesinden yana isek, o halde Yasama Meclisinin bir numaralı görevi olan yürütme kurulunu kurmak görevini yapmayan Meclise karşı, Anayasa açısından görevi yapmayanlar için artık istifa etmenin ahlâklarına kalmanın bir takdir hakkı değil, bir müeyyide olduğunu mutlaka açıklamamız lâzımdır. ("Bravo" sesleri, alkışlar)

Bir üçüncü noktaya geleceğim. Sabahleyin Hocam, belki kendilerinin mizacından gelen teenni ve temkinle, belki tevazu ile, ama bana ters gelen bir tabir kullandılar: "Şunun yanında olacağım, şu çalışmalarından yana olacağım..." Hayır Hocam, o çalışmaları biz oluşturacağız, bize karşı olanları yanımıza alacağız. Onun için de, her çalışmayı, şuraya şunu yazdık, buraya bunu yaptıkla bırakmayacağız, çünkü hukuk, her gün yeniden ve tekrar tekrar ihlâl ediliyor, bizse bir defa müracaat edip duruyoruz. O halde devamlı çalışacağız, devamlı basın toplantıları, devamlı TRT ile işbirliği, devamlı matbuata görüşlerimizi aksettireceğiz. İtiraf edeyim ki, mağdurun zararının tazmini olayını, o mükemmel raporunuzla öğrendim, talebeliğimde de o konuyu hiç okumamış, sonra da etüt inkânını bulmanıştım. Ama söyleyeyim ki, çok isterdim bu rapor, daha evvel bütün matbuata gönderilsin, bilhassa makale ve fıkra yazarlarına bu bilgiler sunulsun, Barolar Birliği nedir, Genel Kurul ne için toplanıyor, neye çalışıyor, kamu efkârı oluşturulsun. Bu bakımdan, yöntem itibariyle bu devamlılık ve birliği mulaka sağlamalıyız.

Bir yöntem hatasına daha takılacağım. Sayın Başkanının ve ilk Genel Kurulu oluşturan çok değerli arkadaşlarımanın, kanunda bir hüküm olmanakla beraber, oluşturduğu çok önemli bir çalışma vardı; Başkanlar Toplantısı. Her baronun kendine has meseleleri, dertleri ve Avukatlık

Yasasının anlayışları vardı. Bu sene bu kalktı, sordum, merak ettim; efendim kanunda yokmuş. Peki, kanunda bunun tatbikatına engel bir hüküm mü var? Hayır. Bunu yapmazsanız bak neler olur? Hatırlayacaksınız hepimiz yazın ölüm tazminatı için bir fevkalâde kongre davetiyesi aldık. Mensubu bulunduğu İstanbul Barosu ve tahmin ediyorum diğer birçok barolar o tasarinın yapı açısından geçerli olmadığını derhal bildirdiler ve o toplantı yapılmadı. Eğer Başkanlar toplantısı yapıлып bu mesele başkanlar arasında görüşülseydi böyle bir çelişkiye düşülür müydü? Aynı şekilde, bir Avukatlık Yasasının tadili tasarısı ile karşı karşıyayız. Ne ele alınmış? Yalnızca özerkliğe mani olan üç maddenin değişikliği. Peki, bu, başkanlar toplantısında oluşturulsaydı, bugün burada dile getirilen ve değiştirilmesinde zorunluk görülen bütün hususlar kendilerinin bilgilerine sunulur, o değişiklik tasarısı çok daha mükemmel çıkardı.

Değişiklik tasarısında gençlerin görev almalarına mani olan hükme şahsen karşıyım ve bunun kaldırılmasını istiyorum. Buna önerirken, Necî Kardeşimin ve diğer değerli meslektaşlarımin gerekçelerine bir hususu daha ilâve etmek isterim. Arkadaşlar, 1968 öğrenci olaylarını yaşayan bir kuşak geldi barolarımıza. Onların çok değişik görüşleri var. Biz hayatîyetimizi devam ettirmek istiyorsak, fikirler açısından zenginleşmeğe mecburuz. O arkadaşların görüşlerinde deyanlı var ise, hata var ise, düzeltmek imkânı ancak bir diyalogla, bir beraberlikle mümkün olur. Ama biz, bu kanun maddeleriyle diyalogu önler, beraberliği kesersek, bir yerde yeni görüşler, yeni meslek hakkındaki önerilerden herhangi bir habermiz olamayacaktır.

154 ncü maddeyi biraz deşeyeğim arkadaşlar. Biz bunun tatbikatını yapan bir arkadaşınız olarak söylüyorum; raporda gördünüz, bize üç tane tedbirli dosya geldi, üçünün de tedbirini kaldırdık. Arkadaşlar, savcıların açtığı davaların ne zaman hangi sonuçlara vardığını, özellikle yüzde ne kadarının da beraatla neticelendiğini tecrübelerimizle hepimiz biliyoruz. Şimdi böyle bir son tahkikat açılmış, davanın ne zaman

biteceği belli değil, 154 karşısında arkadaşı meslekten men ediyorsunuz. Üstelik kanunda bir diğer madde var, bu görevi yerine getirmezseniz, ister baro disiplin kurulunda, ister Barolar Birliği disiplin kurulunda vazifeyi ihmalden siz sorumlu olursunuz. O zaman arkadaşlar düşündüler, vicdanları sızlayarak evvelâ uyguladılar, sonra araştırdılar ve kaldırdılar. Ama niçin bu sıkıntılar artar? Bir an evvel bu maddeyi değiştirelim ve bu giyotinden tüm meslektaşları kurtaralım.

Değişiklik yönünden başka bir ızdıraba değineceğim. Yargıçlıktan emekli olan ve gelen meslektaşların kendi mahkemelerinde avukatlık yapamayacağı hükmü Danıştayın kararlarıyla, meselâ İstanbul gibi, Ankara gibi 20 tane asliye mahkemesi olan bir ilde, gide gide yalnız kendisinin emekli olduğu, diyelim ki altıncı sulh hukukta görev yapamaz, onun dışında her yerde görev yapar. Kanunun amacı o değil, kanunun amacı, fi-lân mahkemeden emekli hâkim diyerek, haksız rekabete giren bir meslektaşın bu haksız rekabet sonucu haksız menfaat elde etmesini önlemektir. O halde, bu maddenin behemahal, süratle, özerklik kadar öncelikle değiştirilmesi lâzımdır.

Tatbikatta gördüğümüz bir başka aksaklık; arkadaşlar hepimiz buraya iki yıl için delege seçiliyoruz. Bir kısmımıza iltifat edip görev veriyoruz, o görevin süresi dört sene. Burada tatbikatı görüldü, üçüncü dönem, o görev verdiğiniz arkadaşı barosu delege seçmiyor, görevi burada devam ediyor. Şimdi bir an için kendinizi o arkadaşın yerine koyun; mensubu olduğunuz baro size delegeliği uygun görmüyor; ama burada göreviniz devam ediyor, hiç bir arkadaşta bu eziklik içinde, ahlâk prensipleriyle vazifesi arasında ayırım yapıp tercih reyini açıklamak mecburiyetini yükleyemeyiz. Bu nedenle bu maddenin de süratle değiştirilmesi lâzım.

Bir başka olay sebebiyle bir başka konuya değineceğim. Ankara Barosunun, tasarrufuyla katıldığım ve yürekten desteklediğim bir baş örtülü meslektaşın ihracı olayı var. Sonra da Ankara Barosunun dinamiz-

mini, azmini ve ondan sonra da başta Barolar Birliği Yönetim Kurulunu, Bakanlığı ve nihayet Danıştayın kararlarını yürekten saygı ile selâmlıyorum. Ama arkadaşlar, acaba 72 nci maddenin (b) fıkrasına göre 5 nci maddenin (c) fıkrasına açıklık getirecek ve Atatürk ilkelerine aykırı çalışma yapmak isteyenlerin umidini kökten kıracak bir değişiklik için daha ne bekliyoruz? (Alkışlar)

Avukatlık Yasasınının 72/f maddesindeki, hani şu sosyal sigorta aidatını ödemeyenin mesleği bırakmasındaki abes hakkında fazlaca hiç bir şey söylenek istemiyorum. Bu, zamanınızı israf olur, ama sosyal sigorta, bu aidatını ödemeyen bakkaldan cezalı olarak bunu alır, bakkal çalışmasına devam eder, bizim meslektaş şu veya bu nedenle, üstelik onurunun verdiği mahviyet içinde mesleğini kaybetmekle karşı karşıya kalır. Barolar Birliğinin bu yöndeki çalışmaları, ara vermeden ısrarla takibinden yana olduğunu tekrar hatırlatmak isterim.

Bir başka konuya yine geleceğın arkadaşlar;stajyerlere yardım konusu. gene yok. Ama biliyorsunuz ilk tatbikatını Barolar Birliği 300 bin lira ayırmak suretiyle yaptı ve o zaman tanzim ettiği buna ait yönetmelikte de, her baronun bütçesine koyacağı stajyerlere yardım faslı için de gelir olarak Barolar Birliğinden kendisine verilecek payı da bir madde halinde belirtti. Şimdi önünüze gelen bu husustaki önergede, bu madde kaldırıldı. İki yönden hata edildiği inancındayım.

1- Müesseseleri müessese yapan ve onları gelişiminde tutarlı hale getiren, ikidebir karar değiştirmemesidir. İki sene evvel bütçesine fasıl koyup yardım yapan ve bunun düzenleyicisi olan Barolar Birliği düzenleme tasarısında madde koyar, iki sene sonra bunu kaldırır, kendi kendinin tasarruflarını inkârla zaafa uğrar. Dediler ki, Avukatlık Yasasınının 27 nci maddesi yardımı barolara bırakmış, ama bunun yönetmeliğini Barolar Birliği yapacaktır. Peki arkadaşlar, Avukatlık Yasasınının 121 nci maddesinin 14 ve 18 nci maddeleri de var ve bunun somut bir örneği var; Avukatlık Yasasında ölüm tazminatı verileceğine dair hüküm

yok. Ama Barolar Birliği, Genel Kurulun da haklı isteği olarak, bu söylediğim 121 nci maddenin 14 ve 18 nci fıkralarına dayanarak ölüm tazminatını tanzim ediyor. Peki stajyerlere ne için vermesin? Kanunda, stajyerlere yalnız barolar yapar, Barolar Birliği asla yardım yapmaz diye bir hüküm de yok. Bu yasal açıklamaların ötesine, stajyerlerin ızdırabına, zamanınızı almamak için değinmeyeceğim. Stajyer bu nesleğe ümitle başlarken, ilk ümitsizliğe stajda düçar oluyor. Onun ümitsizliğini kaldıracak ve ümide bağlayacak bir ufacık himmeti sayın Yönetim Kurulu esirgemesinler, her genel kurulda dile gelen bu arzuyu lütfen kabul etsinler.

Arkadaşlar, diğer tasarı çalışmalarında tek bir isteğin olacak, tekrardan kaçacağım. Lütfen somut ama tek maddeler halinde bir karara varalım; meselâ ölüm cezasının kaldırılmasını kendi yönünden kabul ederin; mağdurun zararının mutlaka devlet tarafından ve devlet eliyle sağlanmasını temin edelim. İnfaz hâkinliğinin kurulmasından yana olduğumuzu mutlaka belirtelim ve karar altına alalım. Adli zabitanın ayrılmasını ve yanında avukatı olmadıkça sanığın sorgusunun yapılmamasını mutlaka hüküm altına alalım bu kongrede ve bunları ne pahasına olursa olsun Barolar Birliğinde ve barolarda bıkmadan takip edelim,

Hepinizi yürekten sevgi ve saygılarımla selâmlarım. (Alkışlar)

BAŞKAN- Sayın arkadaşlar, bu arada verilen bir önergeyi okutuyorum.

Genel Kurul Sayın Başkanlığına

Hazırlanmış bulunan Genel Kurul çalışma programına göre, 10 Ocak 1975 günü sabah çalışmalarının saat 9.30 yerine 9.00' a alınmasını, aynı gün öğleden sonraki çalışmaların da 14.30'dan 14.00'e alınmasına karar verilmesini ve Genel Kurula sunulmasını arz ve teklif ederim.

Av. Atillâ Sav ve arkadaşları

BAŞKAN- Bu takririni oyunuza sunuyorum. Kabul edenler...Etmeyenler...Kabul edilmiştir.

Efendim müzakereye devan ediyoruz.

Söz sırası, sayın arkadaşımız Nabi İnal'da. Buyurunuz efendim.

NABİ İNAL (Hatay)- Sayın Başkan, çok kıymetli delege arkadaşlarım;

Her geçen gün biraz daha etkinliğini arttıran, varlığını hissettiren ve kendini kamuoyuna kabul ettirmiş bulunan Türkiye Barolar Birliğinin bir üyesi olarak bulunmanın kıvançlı içinde olduğumu arz etmekle sözlerime başlayacağım.

Ulus olarak, fert olarak ve meslek kuruluşu olarak birçok meselelerimiz vardır. Ve 15 bin avukatı sınırsız barındıran Türkiye Barolar Birliği olarak da bu meselelerimize haklı olarak çözüm yollarının en etkin bir biçimde getirilmesini istiyoruz. Ve gerek Başkanlık, gerek Yönetim Kurulu çalışma raporu hakkındaki eleştirilerimizi yaparken bu doğrultu içerisinde olduğumuzun sayın Başkanımızca takdir edilmesini diliyoruz.

Gerek Başkanlık raporu, gerekse Yönetim Kurulu çalışma raporu her zaman olduğu gibi gayet güzel, olgun bir eser. Bu bakımdan kendilerine teşekkürü de bir borç biliriz. Başkanlık raporunda, geçen yılki Başkanlık raporunu tamamlar nitelikte Anayasa değişikliğine değinilmektedir. 12 Marttan sonra, olağanüstü diye adlandırılan bir dönem içerisinde yapılan Anayasa değişikliğini, geçtiğimiz yıl içerisinde, olağan döneme geçtiğiniz ifade edilmek suretiyle tekrar asgari olarak 1961 Anayasası düzeyine, 14 ayı aşkın bir süreye rağmen girilmemesini üzüntü ile karşılıyoruz. Ve Başkanlık raporudaki eleştirilere de aynen katıldığımızı ifade etmek isterim.

Başkanlık raporunda, Cumhurbaşkanının başkanlığında itham, savunma ve hüküm unsurlarının da katılacağı yüksek anayasal kuruluş önerisi vardır. Dikkate değer, üzerinde uzun uzun durulması gereken bir öneridir. Yalnız, Cumhurbaşkanının seçim usulü ve geçmiş kişilerin kişilikleri göz önünde tutulursa, bu konuda çok hassas olmamız gerektiği kanı-

sındayım.

Yönetim Kurulu çalışma raporundaki kanun tasarılarının her biri ayrı ayrı bir değer taşımaktadır. Ve nitelikleri itibariyle bu tasarı-lara aynen katılmaktayım. Yalnız, ölüm cezaları ile ilgili kanun tasarı-sında bir noktaya ben de değinmek istiyorum. Birçok konuşmacı arkadaşımız buna değindiler, ben de yine aynı hükme değinmek istiyorum. Bugün ölüm cezası yasalarımızdan kalkmalıdır. Uygar ülkele bunu genellikle çoktan çözümlenmiştir. Hazırlanan tasarıdaki ölüm veya müebbet ağır ha-pis cezası deyimi ve bu kavramın kabulü, ölüm cezasının aynen devam et-mesi demektir; özellikle siyasi suçlarda. Nitekim, bundan önceki dönem-de idam cezasına imzasını atıp sonradan emekli olan kişinin verdiği be-yanat göz önünde tutulursa, yapılacak değişiklikte bu takdire kalmış veyahut da müebbet ağır hapis cezası deyimini kullanmanın ne denli sa-kıncalı olacağını sayın hocamız herhalde takdir ederler.

Sosyal güvenlik meselesine kısaca değineceğim. Hakikaten raporda geniş bir şekilde eleştirilmiştir. Yalnız hâlâ Sosyal Sigortalarla kar-sılıklı görüşme ile meselelerimizin çözümleneceği inancı vardır gibi geldi bana. Artık Sosyal Sigortalardan görüşme suretiyle meselelerin çö-zümleneceği inancından herhalde sıyrılırsak yeridir. Sosyal Sigortalar, bı-rakın karşılıklı görüşme ile, kendisinin takdirine kalan konularda avu-katlara yardım etme hususunu, Sosyal Sigortalar yasalarıla bize tanınan hususları dahi tanınamak için savunmasını yapmaktadır. Ve sanki sosyal sigortalar, avukatlara haklarını vermek için kurulmuş bir kurum ni-teliğindedir. Bu itibarla Sosyal Sigortalarla görüşme suretiyle değil, yasa değişikliği ile bunu zorlamak zamanı gelmiştir ve bunun da Parla-mentodaki hukukçu parlömanterleriniz vasıtasıyla zorlanmasını ve sağlan-masını dilemekteyiz.

Teferruata girmiyorum...

(Şehir cereyanı kesildi.)

BAŞKAN- Efendim, şehir cereyanı kesildiğinden, yarın saat 9.00'da toplanılmak üzere oturumu kapatıyorum.

(Kapama Saati:17.20)

9.1.1975 Cuma

ÜÇÜNCÜ OTURUM

Açılma Saati:9.00

BAŞKAN- Ekseriyetimiz vardır, toplantıyı açıyorum.

Bu arada kongremize başarı ve iyi dilekte bulunan ~~bulunan telgraflar var,~~ müsaade ederseniz onları okutacağım.

"Türkiye Barolar Birliği

VIII. Genel Kurul Başkanlığına

Samsun

Barolar Birliğinin 8. Genel Kurulunda başarılar diler, saygılar sunarım.

Prof. Dr. Turhan Esener

Çalışma Bakanı"

" Barolar Birliği Genel Kurul Kongre Başkanlığına

Samsun

Kongre çalışmalarının başarılı geçmesini temenni eder, saygılar sunarım.

İzmit Belediye Başkanvekili

Av. Cemil Karakadılar"

"Türkiye Barolar Birliği Başkanlığına

Samsun

Çağrınız için teşekkür ederim. Çalışmalarınızın başarılı ve yararlı olmasını ve Türkiye Barolar Birliğinin değerli yönetici ve üyelerinin sürekli esenliğini dileyerek genel kurulunuza saygılar sunarım.

Bülent Ecevit

C.H.P Genel Başkanı"

"Türkiye Barolar Birliği Başkanlığı

Samsun

Adaletin tevziinde vazgeçilmez müessese olan Baroların 8. Birlik Genel Kurul toplantısına başarılar diler, bütün üyelerinize saygılarımı sunarım.

Süleyman Demirel

A.P Genel Başkanı"

"Sayın Av. Faruk Erem

Türkiye Barolar Birliği Başkanı

Samsun

Türkiye Barolar Birliğinin Sekizinci Genel Kurul toplantısı için göndermek lütfunda bulunduğunuz nazik davete teşekkür eder Türkiye'de hukuk Devletinin geliştirilmesi ve insan haklarının daha geniş ölçüde gerçekleştirilmesi yolundaki değerli gayretlerin bu Genel Kurulda da taze bir güç kazanmasını ümit eder Genel Kurula başarı dileklerimi ve yürekten sevgilerimi sunarım.

Muslih Fer

Devlet Bakanı"

"Sayın Av. Faruk Erem

Türkiye Barolar Birliği Başkanı

Samsun

Birliğinizin 8. Genel Kurul toplantısına nazik davetinize yürekten katılır teşekkür eder, içten başarılar dileklerimle saygılarımı sunarım.

Prof. Dr. Sefa Reisoglu

Milli Eğitim Bakanı"

"Sayın Faruk Erem

Türkiye Barolar Birliği Başkanı

Samsun

Davetinize teşekkür eder, Genel Kurul toplantınıza başarılar dilerim. Selâmlar.

Dr. Kemal Demir

Sağlık Bakanı"

"Sayın Av. Faruk Erem

Türkiye Barolar Birliği Başkanı

Samsun

Türkiye Barolar Birliğinin 8. Genel Kurul toplantısına ilişkin nazik çağrınıza içtenlikle teşekkür ediyorum çalışmalarınızda başarılar diler saygılarımı sunarım.

İlhan Evliyâoğlu

Turizm ve Tanıtma Bakanı"

"Türkiye Barolar Birliği

VIII. Genel Kurul Başkanlığı

Samsun

Türkiye Barolar Birliğinin 8. Genel Kurul toplantısına katılamadığımdan üzgünüm. Değerli meslekdaşlarımla çalışmalarında başarılı olmalarını dilerim. Türkiye Barolarının özgürlükçü demokratik parlamenter sistemin yerleşmesi ve yasal temellerinin güçlenmesine büyük katkısı olacaktır. Bu inançla en iyi dileklerimi ve saygılarımı sunarım.

Av. Nermin Neftçi

Kültür Bakanı"

"Sayın Av. Faruk Erem
Türkiye Barolar Birliği Başkanı
Samsun

8. Genel Kurul toplantısına ait davetinizi aldım. Teşekkür ederim. Genel Kurul toplantısında alınacak kararların hayırlı olmasını diler saygılar sunarım.

Prof. Dr. Sabahattin Özbek
Ulaştırma Bakanı"

" Sayın Faruk Erem
Türkiye Barolar Birliği Başkanı
Samsun

Türkiye Barolar Birliği 8. Genel Kurul üyelerine çalışmalarında başarılar dilerken hukuk camiamıza ve yüce milletimize yararlı olacak kararların alınmasını temenni eder kongre başkanlık divanı ve kongrenin muhterem üyelerini Türkiye Noterler Birliği adına saygı ile selâmlarım.

Halis Tokdemir
Türkiye Noterler Birliği Başkanı"

"Türkiye Barolar Birliği 8. Genel Kurul Başkanlığına
Samsun

Hukukun üstünlüğü kavramını ve adaletin mülkün temeli bulunduğu prensibini benimseyen genel kurulunuz hür demokratik devletin güçlenmesinde ve gelişmesinde ve sosyal ekonomik sorunların çözümünde büyük hizmetler yapacağına tam inancımızla Sekizinci Genel Kurul çalışmalarının Yüce Türk milletine hayırlı olmasını diler, toplantıya katılan değerli tyeleri saygılarımızla selâmlar ve üstün başarılar dileriz.

Kırşehir Barosu Adına
Baro Başkanı Av. Sait Azmi Gönül"

BAŞKAN- Raporlar üzerindeki müzakerelere devam ediyoruz.

Dünkü yarım kalan konuşmasını tamamlamak üzere sayın Nabi İnal'a söz veriyorum, buyurun.

NABİ İNAL (Hatay)- Sayın Başkan, çok kıymetli delege arkadaşlarım;

Dün elektrik kesilmesi nedeniyle yarım kalan konuşmamın son kısmın: da sosyal güvenliğimizle ilgili konulara değinmiş ve çalışma raporunda da belirtildiği üzere, sosyal güvenliğimizin eksikleri olan meselelerin biran evvel çözüme kavuşması için, Sosyal Sigortalarla karşılıklı anlaşma yapma imkânlarının kalmadığı kanısına vararak, bu konuda yasal değişiklikler yapılmasının sağlanmasını dilemiştik.

Birde temas etmek istediğimiz cihet, avukatlık ücreti. Kanundaki aksine yazılı sözleşme olmadığı takdirde, mahkemece hükmedilen avukatlık ücreti avukata aittir, kesin hükmüne rağmen bu konu maalesef avukatlar aleyhine çalışmaktadır. İki sene önceki Altıncı Genel Kurulda bu konuya değinilmiş ve en kısa bir zamanda içtihadın birleştirilmesi olanakları aranacağı söylenmiş olduğu halde, aradan geçen iki yıla rağmen herhangi bir sonuç alınamamıştı ve öyle zannediyoruz ki, bu açık hakkımızın üzerine de bir çizgi çekmek gerekiyor.

Geçen seneki çalışma raporunda geniş yer verilen ve istesek de, istemesek de ergeç biz hukukçuların yararlanacağı sibernetik ve elektronik beyin meselesi üzerinde herhangi bir ilerlemenin olup olmadığını çalışma raporunda bir açıklama yapılmadığından bilmiyoruz, ama herhalde bu meselenin üzerinde durmak ve gelişimini sağlamak gerekir kanısındayız.

Yine çalışma raporunda yer alan ve kısa sürede Yönetim Kurulunun görüşünü oluşturacak kıta sahanlığı meselesine değinildiği için Yönetim Kuruluna ve sayın Başkanımıza ne denli teşekkür etsek azdır. 35 milyonun geleceğini en yakından ilgilendiren bu konu üzerine değinen Yönetim Kuruluna huzurunuzda bir kere daha teşekkürü borç bilirim.

Muhterem arkadaşlarım,

Yıl içinde bir Af Yasası çıktı. Bu Af Yasası uzun mücadelelerle çıktı ve Af Yasası çıkmadan önce de Türkiye Barolar Birliği kendi görüşünü bildirdiği gibi, Yedinci Genel Kurulda Af Yasası ile ilgili görüşünü açık-seçik olarak toplantı sonundaki tebliğine almıştı. Fakat çıkan Af Yasasının ne şekilde olduğu hepimizin malûmu. Biz maalesef bu Af Yasasında Türkiye Barolar Birliğinin görüşüne aykırı çıkan bu yasaya gerekli tepkiyi gösteremedik, biraz da suskun kaldık kanısındayım. Gerçi Anayasa Mahkemesi iptal ettiği bir maddesini, ama iptal edilecek kadar çok maddeleri var ki... Yine işkence iddiaları geçen yılki Genel Kurul toplantısını epeyce meşkul etmişti. Bu yıl artık gazetelerde nedamet getiren işkencecilerin tefrikalarına rastladık. İşkenceden herhalde birçok zarar görecektir olan hukuk ve hukukçudur. Türkiye Barolar Birliği de bu konuda en büyük savunucudur. Ancak, yalanlanmayan, tezip edilmeyen bu tefrikalar karşısında hiçbir şey yapamadığımız kanısındayız. Cezai yönden herhalde af yasası ile suçluluk ortadan kalkmıştır, ama herhalde yapılacak başka şeyler vardı zannediyoruz.

Çalışma raporunda üzerinde durulan infaz hâkimliği, adlî, idarî zabitanın ayrılması, bu işkence iddialarına bir bakımdan bağlanabilir ve bu tasarılar gerçekleşirse herhalde diğer gelmesini temenni etmeyiz, ama olağanüstü dönemlerde bu tür işkence iddiaları belki bir kere daha tekerrür etmeyebilir.

Biz bir noktaya burada değinmek isteriz, geçen yılki çalışma raporunda avukat önünde yapılmayan ikrarın geçersizliği konusuna değinilmiş, etraflıca eleştirilmiş ve bu konuda bir tasarının en kısa zamanda hazırlığı içerisindeyiz denilmişti. Ancak, bu yılki çalışma raporunda hiçbir şeye rastlayamadık. Gönül istedi ki, bu konu oluşturulsun ve tasarısı da hazırlansın.

Yargıtay Başkanı adlı yılın açılış konuşmasında, Anayasa Mahkemesi Başkanı Birliğe gönderdiği yazıda ve dün Sekizinci Genel Kurula gönderdiği telgrafta, Türkiye Barolar Birliğine Anayasa Mahkemesine dava açma hakkının tanınması gereği üzerinde durmuşlardır. Birkaz seneden beri bizler de burada bu gereğin yerine getirilmesini söyleriz. Yüksek Mahkeme bizi bu denli desteklerken, Yüksek Mahkemeye karşı yapılan bazı dil uzatmalara maalesef yıl içerisinde biz Türkiye Barolar Birliği olarak gerekli tepkiyi gösteremedik. Sayın Başkanım kişisel görüşünü takdire şayan bir şekilde açıklamışlardır, ama Türkiye Barolar Birliği olarak gerekli sert tepkiyi gösteremedik, bundan üzgünüm. Bugün ülkemizde bir hükümet buhranı hüküm sürmektedir ve bu rejim bunalımına dönüşebilecek niteliktedir. Birtakım siyah bulutlar da uzak da olsa görünmektedir. Türkiye Barolar Birliği hukukun üstünlüğünün gerçek savunucusudur. Demokratik hukuk devletinin savunucusudur. Türkiye Barolar Birliği olarak içinde bulunduğumuz bu çıkmazdan çıkış yollarını ikaz görevimizi yapmak ve yol göstermek suretiyle yapmamız gerekirken, bu konuda da suskun kaldığımızı ifade etmeme sayın Başkanım müsaade buyursunlar.

Kıymetli arkadaşlar,

Dünkü konuşmamda da, bugünkü konuşmamda da Türkiye Barolar Birliğinden ve çok değerli sayın Başkanımın birçok şeyler istedik ve belki haksız bazı tenkitlerde de bulunduk, ama konuşmama başlarken de ifade ettiğim gibi, her bakımdan meseleleri çözüme ulaşmamış ve dolu bir topluluğuz. Elbetteki Türkiye Barolar Birliğinin ve çok değerli Başkanının elinde bir sihirli deynek yoktur. Bu sihirli deynek olsaydı gayet rahatlıkla meselelerimiz çözüme ulaşırdı, ama şu geçen birkaç yıllık dönem de bize şunu göstermiştir ki, fazla yumuşak olup, tasarılar hazırlayıp ve bu tasarıları ileride tarihi bir belge olarak saklamakla da meselelerimiz çözüme ulaşmıyor ve ulaşamayacak da. O halde meselelerimizi

çözümüne ulaştırabilmek ve sadece şahsî meselelerimiz değil, ülke sorunlarına çözüme ulaştırabilmek ve rejimimizi daha da sağlam temellere oturtabilmek için yeni birtakım mücadele yolları aramak, bulmak ve bu doğrultuda çalışmak gereğine inanıyoruz. Sayın Faruk Erem'in bu konularda ne denli hassas olduğunu ve kişisel çabalarını çok iyi biliyorum, ama biz Türkiye Barolar Birliği olarak, Türkiye Barolar Birliği Yönetim Kurulu olarak bu konularda yeni bir yöntem, yeni bir yol tespit edilmek suretiyle çalışma yapılmasını diliyoruz ve bunu sayın Başkanımızın sağlamasını da istiyoruz. Belki ağır birşey istiyoruz kendisinden, ama memleket meseleleri bahis konusu olduğu zaman bu yükü de üzerine alacaklarına inanıyoruz.

Dinlemek zahmetinde bulunduğunuz için hepinize teşekkür eder, saygılar sunarım. (Alkışlar)

BAŞKAN- Teşekkür ederiz efendim.

Söz sırası Kahraman Maraş Delegeesi sayın Selâhattin Aydın'da. Buyurun.

SELÂHATTİN AYDIN (Kahraman Maraş)- Sayın Başkan, sayın Divan Üyeleri, çok değerli meslektaşların;

Yalnız meslek sorunları ile iktifa etmeyip, memleketin bütün iç ve aynı zamanda küçülmüş olan arz'ımızın topyekûn milletleri ilgilendiren dava ve meselelerine dahi ilgi gösterecek kadar Türkiye Cumhuriyetinde yerini, fonksiyonlarını ispat etme mevkiine gelen Türkiye Barolar Birliğinin mümtaz üyelerini ve bizi dinlemek lütfunda bulunan kıymetli misafirlerimizi en derin hürmetlerimle selâmlayarak sözlerime başlıyorum.

Çok kıymetli hocamızın yoktan varedercesine Türkiye Barolar Birliğini Türkiye'de sözü geçer, Anayasal kuruluşlar arasında şahsiyetli mevki iktisabeder hale getirmek için bugüne kadar sarfedilen çabaların küçümsenmeyeceğini ve bizi böylesine bir topluluk haline getirmekte in-

san üstü gayretler sarfeden her bakımdan kendisini tasvire kelime bula-
madığım sadece bakışlarımla hayranlık izhar etmek fırsatını bulduğum çok
kıymetli Başkanımız sayın Hocamız Faruk Erem ve onun mesai arkadaşlarına
sadece iltifat olmak için değil, hiçbir karşılık beklemezsiniz hürmet,
takdir, şükran borcumuzu eda etmek mecburiyetinde olduğumuzu zan ve tah-
min ediyorum.

Hazırlanmış olan raporun Türkiye Barolar Birliği yönünden memle-
ketimiz için nasıl bir eser halinde, bir abide halinde ortaya çıktığını
muhtevasına gelişigüzel göz gezdirdiğimiz zaman hemen anlaşılmaktadır.
Dün bir arkadaşımızın ifade buyurdıkları üzere, artık meselelerin arka-
sında koşuyoruz fakat yetişemiyoruz. Bizi bu bakımdan en liyâkatli bir
şekilde temsil eden Başkan ve Yönetim Kuruluna bir kere daha yerden göğe
kadar hürmetlerimi, teşekkürlerimi arz ediyorum.

Bütün arkadaşlarımızın kendi barolarının genel kurul toplantıla-
rında Türkiye Barolar Birliğine intikalini arzu ettikleri meseleleri ge-
tirdiklerine inanıyorum. Biz de böylesine bir haleti ruhiye içerisinde
mahalli teşkilâtımızın ve bu teşkilâtın kıymetli mensupları değerli mes-
lektaşlarımızın ıstıraplarına tercüman olmayı vaadederek, bu şerefli gö-
revi deruhte etmiş durumdayız. Onun için, bir meseleye dokunmak suretiy-
le çok kıymetli olan vakitlerinizi israf etmeden meselenin esasına avdet
etmek istiyorum.

Kıymetli hocam icazet aldığı, ruhunu emdiği İtalya'da cereyan et-
miş bir hadiseyi sözlerine ölçü olarak almak istiyorum. Sene 1961 de ya-
nılmıyorsa İtalyan Temyiz Mahkemesi Reisi intihar etmişti. İsmi, mana-
sını, mahiyetini değerli Başkanımızın bileceğini zannediyorum. O zaman
gazetelere intikal eden habere göre, masada bıraktığı intiharla ilgili
mektubunda, "Taşra hâkimiyken yanlış verdiğim bir karardan dolayı vatan-
daşa iras ettiğim kürsü cinayetinin ıstırabından kurtulamadığımdan ve

bunun vicdan azabını çekebilmek için başka çare bulamadığımdan intihar etmek mecburiyetinde kaldım." diyorlar.

Allah başa getirmesin, Türkiye'de her verdiği yanlış karardan dolayı intihar etmek mecburiyeti vazifelilerimize arız olsa, bu memleketin otantolardan, hukuk kiliselerinden farkı kalmazdı.

Meseleyi evvelâ kendi zaviyemizden mütalaa ederken sebepleri üzerinde de durmak mecburiyeti vardır. Sadece hücum etmek, sadece bu şerefli ve mümtaz sınıfı zevahir bakımından, zahiren tahkir ve tezyif etmek manasını tazammun eden konuşmalardan uzak kalmak mecburiyetindeyiz. Onların müspet manada, olumlu manada Türkiye Cumhuriyetinde adaleti temsil eder hale gelmeişlerinin altında yatan içtimai, siyasi, iktisadi faktörleri bilmeden evvelâ kendilerini bu bakımdan tenkit etmek hakkını kazananak insanları bahşetmeden bu şerefli camiaya hücum etmeyi ben şahsen uygun görmüyorum.

Ne yapmak lâzım? Eğer raporumuzun 90-93 ncü maddesinde iki sayfa halinde sayın Yönetim Kurulumuzun temasettikleri bir cümle dikkatimi çekmeseydi, bu sözü de almak niyetinde değildim. Bir adlî kriz hali tasvir ve tasavvur edilmiştir. Ve bir adalet raporunun hazırlanmakta olduğu söylenmiştir. Aslında merdivenin birinci basamağında olan adalet cihazının adaleti temsil şartlarını geliştirmedikçe bu memlekette ne avukat olarak bizler, ne vatandaş olarak bize dava veren insanların adaleti temsil ettiklerini ve gördüklerini iddia etmeleri mümkün değildir. Öyle ise ne yapılacaktır? Seçilmesini önerdiğimiz belki bugün, belki yarın Türkiye Barolar Birliğinin Samsun'daki sesini yalnız Türk Milletine değil, yetkili kuruluşlara da aksettirecek olan bir bildirinin ana teması şahsî ve aciz kanaatime göre, Türkiye'de adalet reformu olacaktır. Laçka olmuş adalet mekanizmasının bugünkü haliyle devamının memleket için bir inhizam, bir inhizam olacağını izah ve tasvirine taallûk etmelidir. Eğer

biz bu davayı böylesine bir ana merkeze bağlamak suretiyle Türk efkârı umumiyesinin dikkatini çekmezsek, bunun tarihi vebali bizim boynumuzadır. Yargıtay, Anayasa Mahkemesi, bütün yargı organları ümidini Türkiye Barolar Birliğine bağlamıştır. Bugün kürsüde "sana karşı tevzii adalet ediyorum, ama yarın senin cübbeni giymek için hazırlık yapıyorum" diyen binlerce hâkim görüyoruz. Bizim de istikbalimiz sizin gayret ve çalışmalarınıza bağlıdır, Fransa'nın meşhur profesörlerinden Moris Duverje diyor ki, "Yeryüzünde öylesi kıymetli beşeriyet için faydalı fikirler vardır ki, müdafaa edenlerin kalem kudretine, hitabet kaabiliyetlerine göre bunlar ya hüsnükabul görür veya sahibinin aczine göre silinir, süpürülür gider."

Meseleyi şuraya getirmek istiyorum: Bu davanın muzaffer olabilmesi Türkiye Barolar Birliğinin, değerli arkadaşlarımızın fikirlerini tekrar etmiş oluyorum, özür dilerim, amansız, utanmadan, sıkılmadan bugüne kadar olduğu gibi, bundan sonra da yetkili merciler huzurunda sadece bir atıfet olarak değil, geç kalmış bir hakkın iktisabı bakımından zorunlu bir mecburiyet olarak yumruk yumruğa, gözgöze, kaşkaşa gelmek suretiyle mücadele etmeleri suretiyle bu dava halledilir. Arz ve ifade ediyorum, (...~~...~~) iki tane Adalet Bakanı Türkiye Cumhuriyeti yetiştirememiştir. Şöyle ki: Bütün Umum Müdürleri çağırıp bir araya getirmek suretiyle Türkiye'de yüz sene sonra dahi kılına dokunulamayacak bir adalet haysiyetini, bir adalet cihazının ideal prensiplerini hazırlayınız ve ben eğer Adalet Bakanı olarak bu kürsünün rehavetine kapılıp burada kalırsam beni ikaz ediniz, hazırlayacağınız tasarımı Hükümete götüreceğim, şayet Hükümette bunu kabul ettirmeye muvaffak olamaz isem, o şerefli kürsüye lâıyk olmadığını, o dikenli koltukta oturmayı zül telâkki ettiğimi Türk efkârı umumiyesine her türlü basın toplantılarıyla, parlamento kürsülerinde hitap etmek kayıt ve şartıyla arz ve ilân ettikten sonra, sineyi nillete

çekileceğim, diyecek iki (.....)(X) Bakan eğer bu menlekette vazife almış olsaydı, bu davalar çoktan halledilirdi beyefendiler.

Evvelâ birisi gider Hükümetinde, ben bu tasarıların kabulü için görev aldım; ya bunu kabul edersiniz yahut ben yokum der. Birincisi davasını böylesine manalı, böylesine geniş bir şekilde lanse eder. Kabul edilmedimi istifa eder. İkinci gelen de, onun yolunu takip ederse, üçüncü gelen rahat ederdi beyler. Fakat işte biz bu seviyede adalet cihazının (.....)(X) istikbalini kurtaracak ve bu davayı kendisi için vazife addedecek bir siyasi eleman bulamadık, Cumhuriyet devrinde bunu yetiştirememenin ıstırabını çekiyoruz. Bunun münakaşalarını bugünkü Adalet Bakanlığının müsteşarından tutunuz da bütün Umum Müdürleriyle yapmış bir insanın. Ne yazık ki, öylesine bir davayı bulunduğu koltuğa hanel gelir korkusuyla ileri sürmek cür'et ve medeni cesaretini gösteremediklerini ikrar ve itiraf etmişlerdir, hayretle ve dehşetle buna şahit olmuşuzdur.

Niçin bunları anlatıyoruz? Parantez içinde arz edeyim, artık bu kongrelerin vilâyet vilâyet gezilmek suretiyle yapılmasını bırakalım. Yetkili insanları zorla Ankara'da toplantılarımıza davet edelim. Onların, murafaanın faydaları nedir, yüzyüze, yazılarla ifade edemediklerinizi kelimelerle duyurmak, mimiklerimizle, jestlerimizle, hareketlerimizle dinleyen insanlara daha çok tesir yapmak, meselenin hassasiyetine daha iyi intikal ettirebilmek maksat ve gayesini tazammun etmiyor mu murafaalar, işte öylesine bir maksatla bakanlarını, umum müdürlerini, Yargıtay üyelerini, basın mensuplarını oraya davet etmek suretiyle, bir kişi dahi gelse bizim için kâfidir, amma buraya yarın unutulacak olan bir telgraf-tan başka birşey gelmiyor. Onun için biz, bu toplantıların taşrada yapılmasına muhalifiz.

Bir kere daha arz ve ifade edeyim; bütün hayatımız boyunca Cumhuriyet devrinin çocuğu olarak gözümüz açıldığı zaman Samsun bizim ka-

fanızda flaş bir şehir olarak tecessüm ve tebellür etmiştir. Onu görmeyenin hasreti vardı. Samsun'lu arkadaşlarımızın, baro mensupu arkadaşlarımızın bütün Samsunluların bizlere, davamıza, şahıslarımıza, prensiplerimize gösterdiği misafirperverliğe, teveccüh ve iltifata, katlandıkları büyük meşakatlere hayran olmanak, kendilerini tebrik etmemek mümkün değil. O tebriklerimi, takdirlerimi, şükranlarımı bu vesileyle de ifade etmiş oluyorum. Onun için demek isterim ki, adalet cihazı kurtarılmalıdır. Yazıyoruz; tenkit etmiş olmak için değil, hayranlığımı ifade etmek için, çok kıymetli Faruk Erem Ağabeyimize raporunun içinde, "adalet cihazı nasıl olmalıdır, (bilhassa dikkatimi çeken) adaletin bulunduğu yerde hakkın en kötü hükümetlere dahi tahammül ettiği görülmüştür, adalet sosyal yapıyı ayakta tutar..." cümlesinin çok tesiri altında kaldım. Emin Zola "Dreyfus" ile Fransa'da adaletin herşeyin üstünde olduğunu ispat etmiş. Moris Duverje, "Politikaya giriş" adlı eserinde, adaletin üstünde hiçbir şey olmadığını, onun sağlam esaslara dayanması halinde herşeyin sütün olanacağını belirtmiş. Benim dinimde diyor ki, "Alimlerin kaleminden akan mürekkep, şühedanın kanından da mübecceldir" diyen benim dinim diyor ki, "Birgün kürsüde icrai adalet etmek, kırk yıl ibadet etmekten daha evladır." Ve yine başka bir hükmünde diyor ki, mecelleye de geçmiştir, "En liyâkatsiz, en sahtekâr hükümetlerin, devlet idaresinin iş başında olmasına rağmen, eğer o ülkenin adalet mekanizması sağlam çalışıyorsa, o devlet, o millet payidâr olur. Fakat başındaki idareciler dünyanın en büyük alimleri, en namuslu, en dürüst, en faziletli insanlardan müteşekkil olsa dahi, eğer o devlet, o milletin adalet mekanizması sağlam prensiplere istinat etmiyorsa, o devlet payidar olmaz."

Öyleyse, değerli arkadaşlarımızın konuşmalarında dünden bu yana müşahade ediyoruz, gözlemlenmişimiz öyle, filan yerde cereyan eden ihtilâl teşebbüsleri, filan yerdeki ihtikâr, filan yerde takipsiz kalan filan

cinayet hadisesi, filan yerde mağdur olmuş filan vatandaşın polis vakası olarak teker teker izahının altında sağlam ve haysiyetli bir adalet mekanizmasının bulunmadığını görmek kâfidir. Eğer bu memlekette filan yerde bir ihtikâr varsa, onun sebebi adalet mekanizmasının rayına oturmamış olmasından ileri geliyor. Eğer bu memlekette filan yerde bir vaka varsa, onun da altında adalet cihazı yatıyor. Nüfus memuru vazifesini yapmıyor, tapu memuru görevini ihmâl ediyor, vali vazifesini eğer hakikaten savsaklıyorsa, hepsinin altında adalet mekanizmasının ideal, ulvi prensipleri iktisap edecek mertebeye gelmemiş olması esbabı mucibesi yatıyor. Hadiseleri böylesine mütalaa etmediğiniz zaman bu memlekette hiçbir şey bizim arzuladığımız istikamette ideal mertebelerde görmemiz mümkün değildir.

Mahkemelere gidiyoruz, "dosyanı bul kardeşim..." "Kardeşim nasıl bulayın, karışmış dosyalar, aratıyoruz..." Duruşmaya çıkıyorsunuz, "Hâkim bey bugün benim davan var..." "Karıştırmışlar efendin..." Kaleme gidiyorsunuz, dosyaları koyacak raf yok.

Bir arkadaşınız anlattı, içimizde bilmiyorum Adıyaman'lı arkadaşımız var mıdır? Maraş'ın Türkoğlu Kazasından Samsat'a yetki verilmiş bir arkadaş gider hâkim, bakkal yok, oteli yok, yiyecek lokantası yok, çığden alayın da kendim uydurayım dedim, diyor, gezdim çarşı-pazarı birşey yok. Köyden kazaya muhavvel bir yer. Düşündüm, taşındım, kaymakam izinli, jandarma kumandanı yok, bir astsubay idare ediyor, başka çare bulamadım, vicdanımda bu memlekette hiçbir hâkim yok, ben de gidersem herşey kapacak, ne yaptım biliyor musunuz, gittim Jandarma Karakoluna, jandarmalar bana ranzadan bir yer ayırdılar, onlar üstte yattı, yan yana biz de jandarmalarla bir ay yattık arkadaşlar. İstirham ediyorum, adalet bu mudur? Elbistan Ağırceza Mahkemesine gittim, daktiloyu kendirle, iple bağlamışlar, sökülmesin, dağılmasın diye, "Reisbey müsaade eder nisiniz şu daktilonun bir fotoğrafını çekeyim, bunu adalet Bakanlığına götüreyim..."

"Anan, aman..." Biraz da şahsiyet neselesi dedik ya, şahsiyeti yok. Yargıtay Eskişehirde bulunduğu zaman, çok kıymetli hukukçu arkadaşlarımız bilirler, maaş alanamış Yargıtay üyeleri. Memurlar maaş alanamışlar. Zamanın Yargıtayda vazifeli yetkili bir arkadaşın, büyüğümüz; şimdi Allahın rahmetine kavuşmuştur, o zananki Adalet Bakanlığına telgraf çekiyor; "Adliye sarayını, Yargıtayı kapattın; aç adam karar veremez; aç adam, sıkıntılı adam, kaygılı adam karar veremez. Verirse bu kaygılar karara inikas eder, adalet rencide olur."

Kâtip yok... "Efendim, kadro yok." Ne demek adalette kadro yok? Geceyi gündüze katmak suretiyle dağları, taşları en korkunç şartlar içinde katedenek heyecanla o gün karar alacağı ümidiyle şehre gelen bir zavallı vatandaşımı düşünün; hâkim bey, "Efendim, zabıt kâtibimiz olmadığı için duruşmaya çıkıyoruz." Niye? Karar yokmuş, torbaya girmiş kadrolar. Olmaz böyle şeyler beyefendi. Adaletle alakalı meselelerde kadro söz konusu olmaz. Adaletin bir imtiyazı vardır. Adalet insanlık içindir, adalet haysiyet içindir.

Değerli hocamız söylüyor, hiddete bürünmüş olan adalet gerçek adalet değildir, adalet intikama da karşıdır... Devan edelin; bunlar zapta geçecek, okurlarsa, kulakları sağır, gözleri kör olan yetkililer Türkiye Barolar Birliğinin Sekinci Genel Kurul tutanaklarını Adalet Bakanlığında, Mecliste, Adalet Komisyonunda, Yargıtayda, Anayasa Mahkemesinde, Danıştayda bütün Türkiye barolarında belki hâkimler okurlar diye bunları söylemek mecburiyetindeyim. Siyasal konulu adalet her toplumun siyasal geriliminin arttığı dönemlerde rastlanır. Bu gerilimden adaletin zararsız çıkabilmesi kolay olmamaktadır. Bunun için her zaman büyük hâkimlere ihtiyaç var. Bulamazsınız büyük hâkimleri; mümkün değil. Büyük bir Yargıtay üyesi, hürmet ettiğim bir zat, dedi ki, adliye iki türlü tasfiyeye tabidir. Bir, özür diliyorum, ben de aynı yolun yolcusuyum, ama herhan-

gi bir yanlış anlaşılmaya mahal bırakmamış olmak için arz ediyorum, Türkiye'de hâkinlerin binde dokuzyüz doksan dokuzu namuslu, bîtaraf ve dürüsttür. Cahildir; ayrı bir mesele. Fakat hasbel kader diploma almış bizim gibi, iki sene de, değerli arkadaşımızın dediği gibi, merhameten muvaffak olmuştur, staj görmüştür, tezkiyesini almıştır, kurasını çekmiş, gitmiş. Nereye? Davaların harman olduğu, ihtilafların harman olduğu, büyük davaların cinayetlere vesile olduğu filan menleketin filan kazasına gitmiş. Oturuyor kürsüye, aptal aptal etrafına bakıyor, başkâtibi çağırıyor, aman diyor, bana yardım et. Usulün tatbikatını bilmediği gibi, platform heyecanı ile, aklındakilerini de unutuveriyor. Kolay değil, şurada başkalarından herbiri yeğân yeğân senden üstün insanların dinlediği bir toplulukta, onlarından bir metre elli santim yukarı çıkıp konuşmak, hitap etmek, adalet tevzi etmek kolay değil; bu platform heyecanını yenecek kolay değil. Çıkıyor oraya çocuk, altı ay, bir sene kürsü cinayeti beyefendi... Kürsüde cinayet işleniyor. İstedığınız kadar, ben yetiştim meslekte, temayüz ettim, 20 sene, 40 sene hizmetim vardır, adaletin huzuruna çıkarken; kanunun filan maddesi, Yargıtayın filan içtihadı, adaletin şu ahlak kaidelerine göre haklıyım, bugün gideceğim, bir celse bitecek iş nihayet. Öyle diyoruz, gidiyoruz; fakat beyefendiler, (.....)(X) karar almak mümkün değil. O onun kabahati değil; adalet reformu, adalet krizi dediğimiz hazırlanacak olan raporla iş bitmez. Çok kıymetli hocamdan rica ediyorum; Vallahi de kendisinin yerini tutacak bugün teşkilâtınızda adan yoktur. Çok nezaket ve tevazuuna minnettar olduğum hocamın, ki hiçbir kitabında, hiçbir tamiminde, hiçbir broşüründe, Hükümet listesine bakınız şimdi, "Ordünyüs Profesör, ordünyüs profesör, ordünyüs profesör, profesör, profesör..." binlerce etiket reklamını görürsünüz, ama profe-

---

(X) Bu kısım Genel Kurul kararı ile zabıttan çıkarılmıştır.

sörlüğü çoktan Ordünaryüslüğe yükseltmek liyâkatini, faziletini, ilmini iktisap eden benim Genel Başkanım, daha bir gün Avukat Faruk Erem'in dışında ne bir inzasını görürsünüz, ne de hamilinin altında intzasını görürsünüz. (Alkışlar)

Şimdi, hal böyle olunca meselelerin takibi meselesi söz konusu olmaktadır. Türkiye'de meseleler nasıl takip edilir? Hani bir aile içindeyiz, gösteriş yapmak, hoş görünmek, filana yaranmak madem ki bizim mayamızda yoktur. biz inandığımız şeyleri adalet huzurunda, özür dilerim, yorulduğunuz zaman derhal kesmeye hazırım... ("Devam et, devam et" sesleri) Biraz da eskiden, şimdi bıraktık ya, bu yüzden hapishanelerde filan da yattık, politika yaptığın zaman gördüm. Parlamento'ya giderim, yahu nedir bugün Türk-İş'in bütün elemanları burada. Türk-İş ile alakâlı filan kanun çıkacak da efendim, burada karargâh kararlar bunlar, on kişi, yirmi kişi, otuz kişi, milletvekillerine ziyafetler çekilir, komisyonlarda arkadaşlık yapılır, meşhebine, mayasına göre eğlence yerlerine götürülür; işlenir, durmadan işlenir. Nihayet bakarsınız kanun Türk-İş'in lehine çıkar.

Bankalar Birliğinin bir kanunu parlamentodan çıkması gerekiyor. Bütün bankalar birliğinin ücretli görevlilerinin orada olduğunu görürsünüz; kanun çıkmıştır beyler. Benim ecdadım kanunu vazetmiş. Diyor ki, bir kahvenin kırk yıllık hatırı olur. Asırlardan evvel söylenmiş bir deyim bugün halâ bütün sıcaklığını ve hararetini muhafaza ediyor. Öyle ise, bir kahvenin kırk yıllık hatırı varsa, hele bir ziyafetin kimbilir kaç asırlık hatırı var?..

Öyle ise, gidilecek. Değerli arkadaşlarımız, hem avukatlık mesleğinden geçineceğim, hem de işini gücümü bırakıp parlamentoda Türkiye'yi, milleti kurtaracak büyük hukuki tasarruflara müessir olacağım... Bu kolay değil. Eğer vazifeli arkadaşlarımızın maişet kaygıları dolayısıyla kendilerini uzun süre Parlamento'nun hücrelerine, komisyonlarına, salonlarına,

restoranına, şusuna, busuna adapte etmeleri inkânı yoksa, aidatları artıralım, ayda kendilerine içtimai nevkileriyle mütenasip bir ödenek verelim, amma bu işler mutlaka takip edilsin. Ben açıkca söylüyorum, Türk-İş ile de yakinen ilgilendim, TRT'nin kapıcısından, Umum Müdürüne kadar, madem ki açık konuşuyoruz, herkesin doğum günü TRT'nin hususi envanterinde yazılı. Umum Müdür ne zaman doğmuştur, ne zaman evlenmiştir, onun muavini ne zaman evlenmiş, ne zaman doğmuştur. Şube müdürleri, odacılar, kapıcılar; nihayet bakarsınız adamın haberi yok, odacı, müstahden, hakir görmüyorum, şerefli bir insan, bir gün Türk-İş sizin evliliğinizin senei devriyesini, Anadoludan gelmiştir, seneyi devriyenin de ne olduğunubilmez, ama oraya bir vasıtayla girmiştir, bir paket, efendim bu mutlu evliliğinizin yıldönümünde Türk-İş sizi yürekten selâmlar ve tebrik eder... Paketi alınca, Allah Türk-İş'den misin, buyur efendim... Kapılar açılıyor. Böylesine çalışılıyor beyefendiler. Âdeta TRT'ye hâkin. Matbuata hâkin. Demek oluyor ki, Türkiye'de meseleler takip edenin kudretine, anlayışına, taktiklerine bağlı. En iyisi bunu takip edelim.

Ne yapalım? Şu demin söylediğimiz ideal prensipleri... Meselâ nasıl ideal prensipleri? Adaletin bulunduğu yerde halkın en kötü hükümete, başka birşey; meselâ: Hâkinlik vasfı. Çok vaadedip az veren, ihtişam ve renk arzedip bunları ancak zevahir ve gösteride bırakan o vasıflardan birisi değildir. Mütemeddin milletlerin en âlisi hak mefhumu olduğu bir hakikat ise, ilk göze çarpan ihtiyaç ilne müstenit mevzuatıyla bîtaraf bir adalettir. Bu zarurete cevap veren müessese Devlet de hiç kimsenin ehemmiyetini azaltmayacağı bir mevki işgal eder. Ceniyetin bütün büyük menfaatleri hâkinin muhafazası altına vazolunmuştur, bu geniş selâhiyeti kullanabilmesi için bu vazifenin büyütülmesi, yükseltilmesi lâzımdır... Lamanne'nin fikirleri.

Şimdi, durup dururken biz hâkinlere vasıf yönünden, cehalet yö-

nünden, becerisizlikleri yönünden, adaletsizlikleri yönünden hücum etmeye kalkarsak, vaktiyle Ekrem Hayri Üstündağ'ın dediği gibi, Türkiye'de şarkta vatandaşı muayene edecek doktor bulamayız, deniştii. Müsaade eder-seniz, çok özür diliyorum, bu ehemmiyetlidir de onun için arz ediyorum; nereden başlamak lâzım?

Fevzi Boztepe isminde, ben o zaman bir gazetede okudum, halâ sak-ların hatıra olarak, Karadenizli; Samsun'dan Artvin'e kadar gezmiş, has-taneleri ziyaret etmiş, görmüş ki, vatandaş devlet hastanesine, milletin hastanesine yatabilmek için evvelâ hekinin muayenehanesine gitmek, orada biraz dökülmek, soyulmak mecburiyeti var. ("Halen de öyle" sesleri) Ha-len de öyle diyorlar. Olabilir. Namuslu hekimleriniz çoktur. Geliyor Ek-ren Hayri Üstündağ'a, rahmetli İznir'li, Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı. Vatandaş gazetesi Ulus Gazetesinde, sohradan öldü, Suat Bayranoglu ismin-de bir arkadaşımız vardı, o da yazı işleri müdürü, bir makale neşreliyor. "Sağlık Bakanı istifa etmelidir. Çünkü vatandaş kendi parasıyla meydana gelen devlet hastanelerinde, millet hastanelerinde tedavi görmek inkânın-dan mahrumdur." Ben o zaman hâkim stajiyeriydim Anrada'da, sene 1951. Bizim kapıya karşı olduğu için, geçerken baktım Sağlık Bakanının arabası Vatandaş Matbaasında yazı işleri müdürünün kapısının önünde. Merakımı nuciş oldu, yemekten sonra geçerken rahmetli Suat beye gittim, dedim ki, ne var? Dedi ki, Bakan kibar adam. Şöyle bir tekzip getirmiş; Fevzi beyi görürseniz hürmetlerimi bildirin, yerden göge kadar haklıdır, amma ben Bitlis'te, Siirt'te, Ağrı'da, Bingöl'de bugün bir tek hekim bulundura-nıyorum. Tabipler Odasının da beyannamesi vardır, hayır iftira ediyorsun doktorlara diyor. Aslında haklıdır, amma ben de kendilerine vicdanının sesine uyarak iltihak edersem, şu mevcut doktorlar da istifa ederler Şarkta büsbütün perişan olur millet, onun için istemeyerek Tabipler Odasına paralel olarak onları teyit için şu tekzip yazısını getirdin.

Beni nazur görsün. Bizzat geldiği, göreyim de kendisini bana dokunma, durum bundan ibarettir diyeyin...

Eğer biz bugün sadece hâkimlerin, kalite bakımından, görev kut-siyeti bakımından, liyâkatleri, vazifeye devamları, ilmî yetenekleri yönünden hücumla kalkışırsak beyler, büsbütün çıkmaza gireriz. Ne yapmak lâzım? Yapılacak olan iş basit. Çok kıymetli Genel Başkanım bunu rapo-runda gayet güzel açıklamış. Mesken davası halledilecek. Ödenecek mese-lesi halledilecek. İtibarî kâden meseleleri halledilecek, kadro meselesi halledilecek. Bakkalla alışveriş yapmaktan kurtarılacak. Suç üstü ödeneği olmadıği için şöğörlere yalvarmaktan savcılar kurtarılacak. Kırtasiye al-mak için Banka Müdürüne şirin görünmek mecburiyetinden kurtarılacak. Kad-rom yoktur diye dağdan, köyden gelen vatandaşların zabıt kâtibi olnamak-tan mütevellit geri dönmeye önlenecek. Hatta kanun işi olmaktan çıkarılac-ak, bir kurula verilecek. O senenin iktisadi konjonktürlerine göre hâ-kinlerin tazminatları, imkânları, meseleleri muayyen bir kurulun vereceği bir kararla halledilecek seviyeye getirilecek. Ondan sonra ne yapacağız? Ondan sonra isteyeceğiz. O zaman liyâkatli hâkinler istifa edip bugünkü durumda avukat oluyor, maalesef bizde bu meslekte muvaffak olamayan li-yâkatsiz avukatlar da hâkin oluyor. Adalet cihazı böylece iki türlü olun-suz, menfi bir tasfiyeye tabi tutulmuş durumda. Eğer ben kendi muhitin-de, böyle diyorlar, ama ben vicdanımı yokluyorum, vallahi yeterli bir avu-kat değilim. Bana devlet bugünkü kazancımın dörtte birini namuslu maaş versin, bir kaloriferli evde oturacak kadar inkân bahşetsin, beni çarşı pazarda alışveriş yapacak, hâkimlik şeref ve onurunu ayaklar altında çığneyecek durumdan kurtarsın, hâkim olmaya hazırım; hepiniz hazırsınız. O halde, meseleleri kökünden almak lâzım.

Bu itibarla neşredilecek olan kongre bildirisinin ana teması bütün Türkiye'nin dikkatini çekecek şekilde, bugün adlî krizin mevcut

olduğunu, bütün devlet hayatında Hükümet mekanizması içinde, rejim içinde, Anayasa içinde herşeyin ötesinde bir adli reforma şiddetle ihtiyaç olduğunu belirttilmesini ve bu konuda bütün neşir organlarının dikkatinin çekilmesini, ağırlık noktasının buna hasredilmesini temenni ediyorum.

Bir mühim mesele var. Kanaatler muhterendir, fikir hürriyetinden istifade ediyoruz, bütün fikirler ayrı ayrı muhterendir, benim fikirlerime uyanlar da muhterem, uymayanlar da muhterem; fikirlerin mübadelesinden bariayı hakikat çıkar sözü vardır; çarpışacağız, tezler çarpışacak, anti-tezler çarpışacak, menleket hayrına bir sentez yapacağız. Ben Hocanın çok kıymetli Anayasa tabirleriyle ilgili fikirlerini kül halinde, istisnalarına işaret etmeden raporunda önermiş bulunması itibariyle bunu benimsemem. Demokrasinin en zor tarafı budur. Demokrasi, eğer iyi ellerde, yetmiş bir milletin elinde, kültürlü bir milletin elinde inkişaf etmezse onun kendi teb'asına, kendi vatandaşlarına tanıdığı haklar ve hürriyetler kötüye kullanılır. Zaten demokrasi kendi bünyesinde mündemiç olan hürriyetlerin, demokratik prensiplerin icabı olarak kötüye kullanılmasından dolayı çöker. Onu çökertmemek mecburiyetindeyiz. Ezmanın tegayyürü ile ahkân da tegayyür eder. Bütün millet olarak, dünyada ne kadar müspet, nenfi cereyan varsa hepsine kapıları açan bir Anayasanın hasleti içindeyin, amma ne zaman? Türk Milleti olarak belli bir seviyeye gelip, bir mefkure ve ideal birliğine yükselinceye kadar. Bir müddet daha kısıtlanmalara ihtiyaç olduğu kanaatindeyim. (Alkışlar)

Medeniyetin bütün hürriyet hareketlerinin öncülüğünü yapan ve bunun negehbani olan Fransa'da, 1968 de, pek Fransızca bilmediğim için isim hatası olabilir Gaston Marsille diye bir İçişleri Bakanının eserini okudum. Fransa'dan daha mı ilerdeyiz? Marsille ihtilâl güçleri diye bir kitap yazmıştır, İçişleri Bakanlığı tercüme ettirmiş, gördüm, onlar bile rejimin kurtarılması icabettiği zaman muayyen taktiklere, kısıtlanmalara

milletin, rejimin, devletin bekası için başvurmakta beyis görmezler, ama sayın Hocamın raporunda, Yüksek Hâkimler Kuruluna Adalet Bakanının bazı ahvalde başkanlık yapması, oya iştirak etmesi prensibine ben de kabul etmiyorum. Eskiden katılır, oylamaya iştirak etmezken, şimdi katılıyor, oylamaya iştirak edebiliyor. Sebepleri var. Haddine tecavüz eden şey zıddına münkalip olur arkadaşlarım. Bütün hürriyetler hürriyetsizlikten, fakat bütün hürriyetsizlikler de hürriyetten doğmuştur. Bu kaide bir kaziye hâlidir. Öyle ise, biz bu sistemi, bu Anayasayı, ferdin hakkına ve haysiyetine hürmet göstermekte dünyada bir daha emsali bulunmayan demokrasiyi nasıl koruyacağız? Onun korunması için, onun muhafazası için şartlar icabettirdiği zaman topyekûn milletin ekseriyetine tercüman olacak kısıtlamalara gitmek mecburiyetinden hali kalamayız.

O itibarla, sırf gösteriş olsun diye, sırf filan müessesenin honsuna gitmek, Hasan'ın veya Hüseyin'in beğenmesini kazanabilmek için topyekûn kül halinde sebeplerini; tarihi, içtimai, iktisadi sebeplerini kenara itmek suretiyle kül halinde şöyle olsun demek, kanaatı acizeme göre, yerinde ve isabetli olmaması gerekir. Ben, onun için derim ki, adalet mekanizmasının işleyişiyle ilgili olarak, adalet cihazının evvelâ vermek, verildikten sonra buna uymayanları tasfiye etmek yolunda varacağı büyük reform hareketlerinden dünyaca takdir edilen ana prensiplerin Türkiye'de hâkimiyetini sağladıktan, yüz sene sonra gelecek benim sevgili vatandaşlarımın, neslimin Türkiye'de bu ideal adalet prensiplerini kim vazetmiştir diye tarihi tetkik etmek lüzumunu hissedecek, ulvi prensiplerin tahkiminden sonradır ki, bu meseleler halledilebilir. Yoksa, Anayasayı halledelim, genç demokrasimizi kurtaralım... Genç demokrasimizi kurtarmak bazı ahvâlde onun muhafazasının icabettirdiği sebeplerle yapılan tadillere de boyun eğmekle mümkün olur. Ben de hapishanede yattım, kimseden müşteki değilim. Takdir öyle, görüş öyle, el elden çok üstündür, şayanı

hürmet, ama ben şu kanaatteyim ki, Anayasa tadilleri yapılırken gerek Türkiye Barolar Birliği, gerek üniversiteler, gerekse söz sahibi Türkiye'deki bütün otoriteler susmuştur. O zaman için tevviz etmiştir, dün değerli bir arkadaşımın dediği gibi, gençler katlediliyor, insanlar imha ediliyor, bugün okula giderken benim çocuğumun da başından geçti, akşam acaba eve dönebilecek mi diye kaygı çekiyor veli, ama öbür taraftan rektöre gidiyorum, diyorum ki, benim çocuğum kapıda imtihana girmek için geldi, ta Anadolu'dan geldim, ya şu kapıdaki adamları bertaraf edersin benim çocuğum imtihana girer, ya bu durumu zabıta tespit edersin Dekan beyefendi diyorum; Hacettepe Üniversitesinin Tıp Fakültesinde... Ben karışmam... Gücün yetmiyorsa güvenlik kuvvetlerine başvur. Ben çocuğumu buraya istikbal kazansın diye gönderdim. Hayır diyor, onu da yapmam. Bunu yapmam demek suretiyle o gençlerin istikbaliyle oynayan zihniyetin haddini bildirecek birtakım tasarruflara tabi tutmak da millet olarak, devlet olarak hepimizin vazifesi. (Alkışlar)

Sözlerimi burada bitiriyorum. Beni dinlemek lütfında bulunduğunuz için, daha birhayli notlarım vardı, ama vakit çok kıymetli, altın kadar kıymetli, onun için sizi yeğen yeğen bağıma basıyor, en derin hürmetlerimi arz ediyor, muvaffakiyetinizin devamını temenni ediyorum. (Alkışlar)

BAŞKAN- Teşekkür ederiz efendim.

Sayın Delege arkadaşlar, bir takrir var, onu okuyoruz.

Türkiye Barolar Birliği

VIII. Genel Kurul Başkanlığına

Yeni ve 60 nci kuruluşu olan Gümüşane Barosunu temsilen dünkü Genel Kurul toplantısına iklim şartları nedeniyle yetişemedik. Böylece kuruluşumuzu kutlayan sayın Genel Başkanımız Avukat Faruk Erem'e teşekkür için söz verilmesini arz ederim.

Fuat Akkoyunlu

BAŞKAN- Eğer müsaade buyurursanız, konuşmacı arkadaşlardan önce bir tercih tanıyarak arkadaşına söz verelim.

Oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Buyurun efendim. (Alkışlar)

FUAT AKKOYUNLU (Gümüşane)- Sayın Başkanlık Divanı, muhterem arkadaşlarım;

Türkiye Barolar Birliği kurulduktan sonra en yeni kuruluş olan ve 60 ncı sırayı teşkil eden Doğu'nun ücra köşesindeki küçük bir vilâyetin baro temsilcisi olarak sizleri saygı ile selâmlarım.

Biz yıllarca çok müteşekkir olduğumuz ve çalışmalarlarıyla bize her zaman rehber bulunan Erzurum Barosunun mülakatı idik. Kendileriyle yıllarca çalıştık ve hiçbir şekilde müşteki olmadık. Sonradan Barolar Birliği kuruluşuna geçildikten sonra, Türkiye'de avukatlık mesleğinin hay-siyetle ve şerefle temsilinden büyük bir başarı ve faaliyet gösteren şimdiki Genel Başkanımızı ve Yönetim Kurulumuzu da bütün içtenliklerimizle ve saygılarımızla selâmlarım. (Alkışlar)

Ayrıca bana öncelik tanıdınız ve teşekkür etmek için dahi olsa, söz verdiğiniz için de çok mutluyum. Bununla beraber usule mütedair olmakla beraber birtakım dertlerimizi de sırası gelmişken sayın Genel Kurula Doğu'nun ücra köşesinden seslenmek istiyoruz.

Bizler gerçekten haşin iklim şartlarında ve Devlet elinin uzanmadığı bir bölgede yaşıyoruz. Bırakınız adlî teminatı, bırakınız adaletin tecellisindeki birtakım cinayetlerin veya gerçeklerin dile getirilmesini, sosyal ve ekonomik yaşamımızı dahi dile getirmekten uzak ve her türlü imkândan mahrum feodal kalıntıların baskısıyla ömrümüzü geçiren insanlarız. Biz, baromuzu kurduğumuz zaman kendimizi acaba yaşayabilecek miyiz, yaşayamayacak mıyiz, bu baromuzu yürütebilir miyiz, yürütemez

miyiz koşullarıyla çarpışarak bu örgütümüzü kurduk. Ancak, sizlere şunu gerçekten söylemek istiyorum ki, büyük vilâyetlerin temsilcileri, büyük vilâyette çalışan avukat arkadaşlar; sizler bizler kadar adaletin tecel- lisindeki yanılğılardan dert yanamazsınız. Zira, en bariz örneği: Doğu'- nun uzak bir bölgesidir orası. Küçük kasabalardan meydana gelmiş ve Cum- huriyet Devrinden sonra il olmuş bir yerdir. Oraya sadece ve sadece büyük davaların, gerçekten arazi ihtilaflarının, gerçekten köylerarasındaki mer'a, yaylak, otlakiye ve birtakim cinayetlere yol açan ihtilafların halline ancak, demin benden evvel konuşan arkadaşımın belirttiği gibi, hasbelkader iki yıl müsamaha neticesinde staj belgesini ve ehliyetini al- mış, torbadan ismini çekerek gelen arkadaşlarımız yönetiyorlar. Ben bu dertlerimi dile getirmek için sizlere müşahhas somut örnekler de vermek isterim, ancak burası yeri değildir.

Biz hiçbir zaman gelen hâkimlerin vicdanından şüphe etmedik, ancak gelen hâkimlerin avukatlara karşı olan anlayışlarından her zaman şikâyet ediyoruz ve her zaman şikâyetlerimiz de devam edecektir. Zira, düşünëbi- liyor musunuz, ekonomik ve sosyal imkânlardan yoksun bir hâkim avukatın kendisine yeni açtığı bir dava dilekçesinde kazancının ne olduğunu şüphe ile sorabilecek kadar avukatlardan korkan ve avukatlara şüphe ile âdeta bir terazi oyununda üçkağıt oyuncusu gibi bakan insanlardan biz müşte- kiyiz. Bunlar yıllarca gelmiş geçmiştir. Ben on yıldır aynı bölgede ça- lışıyorum. Hiçbir şekilde oradan ayrılmadım, ancak birtakim davanın hâ- kimleri, zaruretler içinde başka vilâyetlerde de dava takip etme imkân- larını elde ettim ve gördüm ki, gerçekten devletin ekonomik ve sosyal yönden ihmâl edilen bölgemiz, adalet yönünden de ihmâl edilmektedir. Size şunu ileteyim; ben buraya gelirken avukat arkadaşlarımla görüştü- ğüm gibi, hâkim arkadaşlarımızla da görüştüm. Bana dediler ki, aman ne olursun, Gümüşane Barosu ilk defa kuruldu, ilk defa sesini duyurmak im-

kânına sahip, lütfen bizim maddî olanaksızlıklarımızı ve son tasarıdaki % 45 brüt maaş durumundaki tazminatımızı da savun. Bunu hâkim arkadaşlar söyledi. Ben de dedim ki, adaletin tümünü savunacağız, ama evvelâ öncelikle kendi sosyal güvenliğimizi, kendi mesleğimizi savunacağız. Sizin de bu iş için gerekli şekilde müdafaanız elbette Barolar Birliği tarafından ele alınacaktır, ben bunları size açıkca belirteyim.

Diğer taraftan, biz yeni kurulmuş bir baroyuz. Yalnız, baronun merkezindeki avukat miktarı azdır, ilçelerde çoktur. Sayın Genel Başkanımız ve Yönetim Kurulumuzdan istirham ediyoruz, gönderecekleri bütün basın evraklarının, dergilerin ve tebliğlerin ilçe adli müzaharet bürolarına da gönderilmesini önemle istirham ediyoruz.

Diğer taraftan, sayın arkadaşlarımız, bizler bu kuruluşta meslekimizin elimizden geldiği kadar haysiyetli bir şekilde yönetimine yeni bir baro olarak katkıda bulunmaya gayret edeceğiz. Genel Kurulun dünkü toplantısında yeni baromuza teşekkür eden sayın Genel Başkanımıza ve sizlere yürekten teşekkür eder, saygılarımı sunarım. (Alkışlar)

BAŞKAN- Teşekkür ederiz.

Söz sırası İstanbul Delegatesi sayın Orhan Barlas'ta. Buyurun.

ORHAN ARİF BARLAS (İstanbul)- Başkanlık Divanının seçkin üyeleri, değerli arkadaşlarım;

Öncelikle bir noktayı açıklamak zorundayım, söyleyeceğim şeylerin çoğunun, görüşlerin çoğunun patenti bana ait değildir. Bu yüzden, daha evvel konuşan değerli arkadaşlarımızın söylediği noktalara yeniden değinirsem, hoş göreceğinizi umarım, bunu sizden saygılarımla dilerim.

Bendeniz bir mutluluk diyorum, şöyle bir kuruluşta görev aldığım için. Bu kuruluş başından beri gerçekten gerek toplumun genel olanakları içinde, gerekse bu kuruluşun kendine özgü güçlükleri içinde büyük görevler yapmıştır, etkinlik içinde iş görmüştür. Böyle bir kuruluş içinde

bulunmak bana mutluluk veriyor, kıvanç veriyor.

Bunun ötesinde bana kıvanç veren bir başka yön var: Türkiye Barolar Birliğinin ilk kuruluş anından Sekizinci Genel Kuruluna kadar aşama aşama bütün çalışmalarında az-çok bulundum ve bu gelişmeyi, bu ilginç değişmeyi izlemek bana ayrıca kıvanç verdi. Şöyle:

Bir döneme kadar Türkiye Barolar Birliği bir türlü coşku içindeydi. O zaman sanıyorduk ki, biz bu topluluğu kurduk, coşku ile, heyecanla birçok hukuk sorunlarını bugünden yarına çözümleyebiliriz. Bir bakıma haklı olarak, bir bakıma aşırı bir iyimserlik ve ülkücülükle az gelişmiş ülkelerde hukukçuların mühendislik görevi yaptığı inancı ile hergün birçok şeyler tartışıyor, yeni şeyler arıyorduk. Derken bir başka dönem geldi. O dönemde ayaklarımızı sakınarak basar olduk. Suskunluğa, çekingenliğe kadar varan bir titizliğe, bir dikkate büründük. Öyle hal oldu ki, burada kendi aramızda ölüm cezasının uygun olup olmadığını tartışmak bile kuşku, şüpheleri, birtakım art niyetleri çeker hale geldi. Öyle günler oldu ki, savunma görevi yaparken başlarından geçenleri anlatanlar, düpedüz bunları anlatanlar yergilere, eleştirilere muhatap oldular. O dönem de geçti.

Şimdi, sanıyorum en gerçekçi, en haklı, en yerinde ve etken bir döneme girmek için elimizde bir fırsat var. Şudur:

Ne büyük vaatlerle kendimizi Türk toplumu içinde büyük görevler, büyük misyonlar yüklenmiş bir topluluk olarak, bir kuruluş olarak, ne de bize düşen görevleri yapmaktan çok ileri kaygılarla çekimelim. Aslında bir meslek kuruluşunun, bizim türden bir kuruluşun bir topluluk içinde çok görevler yapması beklenmez. Bunu karamsarlık saymayın, bunu bir türlü gerçekçilik kabul edin. Öyleyse, şu raporun özelliği için bilhassa değiniyorum, meselelerimizi bundan böyle daha nesnel, daha gerçekçi, daha tartışılabilir ve akılcı yoldan almak bizim için yeni bir ışık yolu

olacaktır. Şu Genel Kurul bize, bundan sonra daha atilgan, daha yararlı, daha etkili olmak için bir başlangıç noktası bulursa, bundan sevilmeliyiz. Hakikaten de bunu bir eleştiri olarak söylemiyorum. Yani bu işin içinde ben de varım. En saydığım, en sevdiğim arkadaşlar da var. Bağlı olduğumuz toplum kesiti böyle her meseleyi en önde halledemez, ama yeri gelince de çok büyük işler yapabilir.

Şu girişten sonra raporda, benim bu girişimin açısından yararlı gördüğüm bir noktaya değineceğim; ekonomi toplantısı. Ayrıntılara girmeyeceğim. Değerli delege arkadaşlarım benden çok daha iyi takdir ederler. Genel havası içinde bu ekonomi toplantısı bizim bileceğimiz kadariyle derece derece sosyal devlet, ekonomik kamu düzeni, hatta sosyal demokrasi çerçevesinde birtakım telkinler içindedir, haklıdır. Nitekin bilirsiniz, salt genel kamu düzeni: /seçkin değerli Genel Başkanınız tarafından, ne de bizler tarafından bir yerde yeterli görülmedi. Arkasından ekonomik kamu düzeni kavramı ortaya atıldı. Ekonomik kamu düzeni demokratik süreç içinde birtakım kuşkuları üzerine çekeceği için, ekonomik demokratik kamu düzeni kavramı ortaya kondu. Şu anda sosyal devlet herkesin meselesi. Yalnız jandarma devleti, yalnız herkeke Anayasa ile sağlanan birey haklarını sağlamakla iş bitmiyor. Zaten raporda da yukarıdan aşağı yazılmış. Üstelik bu kadarla kalmıyor. Bundan öte az gelişmiş ülkelerde hukukçunun görevi üzerine özellikle parmak basılıyor. Bütün ülkelerde sosyal devlet çağın genel gidişi içinde bir doğrultuyu bize gösteriyor, ama o kadar değil, az gelişmiş ülkelerde bu sorumluluk hukukçunun, hukukçu içinde en dinamik unsuru olan avukatın omuzuna daha çok biniyor. Bunu zamanında tartıştık. Sanıyorum, Türkiye'deki umumi çağa uygun gidiş içinde gitgide bunu daha çok anlayacağız, daha çok kavrayacağız, bu meselede daha çok inanca varacağız. Yazılı... Bundan evvelki toplantılarda, dış menleketlerde yapılan toplantılarda neler tartışmışlar. İşsizlikle mücadele var,

sosyalizasyon var, kamulaştırma var. Bütün bunlar hukukçunun halledeceği sorunlar olarak, üzerinde düşüneneceği sorunlar olarak ele alınmış. Üstelik hukukçu, bunu demokratik yollardan ve bunun ötesinde yasal yollardan halledecek tek kimse olduğu için bize ayrı bir misyon düşmüş. Bu ekonomik hukuk toplantısını çok önemli buluyorum. Ana konusu hukuk reformu olacak hukuk kongresinde böyle bir girişle birşeyler yapılabileceği çok muhtemeldir. Bilmiyorum toplantıya kimler katılacak; Genel Kurul üyeleri de bu toplantıda bulunacaklar mı? Bize bu iş için çağrı gönderildiği yazılı, ama ben çağrıyı alamadım. Eğer böyle bir olanak bize bağışlanırsa, bundan kendi adıma büyük bir mutluluk duyacağımı arz etmekten zevk alırım.

İkinci sorun ölüm cezası. Raporda ölüm cezası üzerindeki bizim öğrendiğimiz ve bilmediğimiz birçok şeyler mümkün olan en açık dille anlatılmış. Sonra, seçenekli ceza önerilmiş ve benden evvel söz alan değerli arkadaşlarımız seçenekli cezanın hangi nedenle uygulama ve kuramsal açıdan yanlış olduğunu veya tartışılabilir olduğunu ileri sürdüler. Benim görüşüm başka.

Şimdi bu ölüm cezası üzerindeki kuranlar, eğer ölüm cezası gerekli mi, gereksiz mi diye ortaya atılırlarsa bence bu biraz skolastik olur. Ölüm cezası gerçekte bir sosyal, tarihsel gerçekliktir. Ölüm cezası diye birşey geçmişte var, bugün de var. Öyleyse, ölüm cezası üzerindeki tartışma, ölüm cezası iyi midir, kötü müdür, ölüm cezası gerekli mi, değil miden öte, ölüm cezası denen şey topluluklarda neden var, nasıl var, bu çağır üzerinde yürütülmelidir. Bu çağır üzerinde yürütülen tartışma bizi çok daha yararlı bir çizgiye vardiiracaktır. Çünkü, raporda çok iyi belirtildiği üzere, ölüm cezasının tarihi sürekli bir ilganın tarihidir. Yani ölüm cezasının kalkışı bizim irademiz dışında uygarlığın ve bütün toplumların gelişmesinin normal sonudur. İsterdim ki, raporda geçen yüzyıl-

da hangi ülkelerde ne oranda ölüm cezası vardı, bunlar o günden bu yana ne oranda gitgide azaldılar, hangi kanunda ölüm cezası ne kadar çoktan ne kadar aza vardı, hem de infaz şeklinde ölüm cezası bir çağdan, bir çağa ne kadar azalıyor ve bize grafiğin çizgisi neresini gösteriyor? Öyleyse bizim görevimiz şu: Ölüm cezası iyi mi, kötü mü değil, dünya, insanlık bir yere gidiyor, bu gittiği yerde hukukçular genellikle, avukatlar özellikle ve en özel olarak da Türkiye Barolar Birliği bir yer alacaktır. Uygarlığın gittiği istikamette ölüm cezasının kalkmasını bizim evvelden söylememiz bize bir türlü çağ dışılık, bir türlü ilerici-lik, önden söyleme hakkı verecektir. Ben sanıyorum, bu tasarı parlamen-toya gidecekte, parlamento bugünden yarına tartışacak, ölüm cezasını kal-dıracak... Böyle bir iyimserliğe kendimi keptirmiyorum. Ne bu Parlamen-to, ne de bundan sonraki yasama meclisleri hemen Türkiye'de ölüm ceza-sını büyük olasılıkla kaldırmazlar, ama hiç olmazsa biz bunda öncü ola-lım ve nasıl olsa yer yüzünden günün birinde kalkacak olan ölüm cezasın-da hiç olmazsa biz bir onurlu öncü görevi yapalım. (Alkışlar) Benim gö-rüşüm budur.

Gençlerin hali, burada, temsil haklarının ve yeteneklerinin bulun-manası çok değerli arkadaşların tarafından uzun boylu dile getirildi. Hukuktan 22-23 yaşında mezun olur, avukatlık stajını da eklersek eder 25, artı 15 eder 40 yıl. Yani, buraya gelmek için en genç kırk yaşında olmak lâzım. Çok sevdiğin Sayar dün birşey söyledi, valiler de hemen 20-25 yaşında vali olsun dedi. Aslında seçinle çalışan yerlerde valilik, Anayasa Mahkemesi Başkanlığı, Yargıtay üyeliği falan ayrı ölçüler; onlar bir türlü brokrasinin kendi kâhıpları içinde çalışan yerlerdir. Buraya seçinle gelinir. Bizi seçen kimselerin çoğunluğu kinler, hepimiz bili-yoruz. Bunların hakları var, iddiaları var, değerli Fadıl Altop iyi an-lattı; aramızdaki kesintiyi ortadan kaldırmak lâzımdır. Ölçü olur; 30

yaşında başbakan olmak kabil midir, değil midir?... ("Kabil" sesleri) 30 yaşında hatta Cumhurbaşkanı da olmak kabil. ("40 yaşından sonra" sesleri) Sözümleri geri alıyorum. Başbakan olmak kabil, o kadarı da yeter. Şimdi bunlara bir başka çözüm yolu bulmak mümkündür. Bir oranda kıdemi olmayan genç arkadaşların burada bulunması artık kaçınılmaz bir yoldur. Tıpkı biraz evvel ölüm cezası için arzettiğim gibi, onlar da nasıl olsa bu çoğunlukta burada seslerini günün birinde duyuracaklardır. Buna ayak diremek bizim için yanlış bir yol olacaktır. Bunu da gerçeklik bakımından kaçınılmaz olduğu için arzettiğimi görev sayarım.

Değerli arkadaşların, Hükümet bunalımını, siyasal bunalımı burada dile getirdiler. Yönetim Kurulu raporunda buna neden değinilmediğini şikâyet yollu açıkladılar. Ben sanıyorum bunalım öyle bir çizgiye vardı ki, bu yalnız Hükümet bunalımını değil, yalnız siyasal bunalım da değil, Anayasal bunalım oldu artık. Maden Anayasal bunalım Anayasa Hukukunu ilgilendiriyor; yani bizi ilgilendiriyor. Nitekin bu konu üzerinde bütün Anayasa Hukuku bilginleri şu veya bu doğrultuda düşüncelerini anlattılar. Biz de bunun çözümü üzerinde kafa yormalyız; yani bir daha yeniden böyle bu rejimi zedeleyecek, rejimi tehdit edecek hale varan bunalımlara karşı Anayasada ne gibi şeyler öngörülebilir, bunu tartışmalıyız. Hemen çözer miyiz, çözmez miyiz, bilenen, ama sürekli olarak bu günün meselesidir. Bu günün meselesinde, müncel meselede bizim yer almanız yararlı olacaktır kanısındayım.

Bu Anayasa tadili demişken aklıma geldi. Çok değerli, çok sevgili arkadaşım Selâhattin Aydın raporda Anayasa tadili tekliflerini uygun bulmadıklarını az önce çok etkin bir dille, çok coşkulu bir dille anlattılar. Sanıyorum burada bir yanlış anlama var; Başkanlık Raporunda, ki eleştirilen Anayasa tadilleri özellikle yargıya el atan Anayasa tadilleridir, öbürleri değil, yargının bağımsızlığı için neler yapıldı, bunlar

eleştiriliyor. Ve değerli arkadaşım yine en büyük coşku ile burada hukuk reformu dedi, adliyenin iyi gelişmesi, iyi çalışması dedi, arkasından Anayasa ile yargıya el atmak olmaz dedi ve bu arada maaşlara zam, ödenekler, kaloriferli evler filan dedi. Yargının iyi çalışması yalnız kaloriferli ev, % 45 zamlar ve katip kadrolarıyla halledilmez, sanıyorum Anayasada yargının bağımsızlığını, yürütmenin yargıya el atmasına karşı koymak kaçınılmaz bir haldir. Elinden bağımsızlığı alınmış bir yargı zaten hukuk reformunun çok ötesinde kalır. Beni bağışlanası dileğiyle bunu açıklamayı görev sayarım.

Burada, öldürülen ve faileri bulunmayan gençlerden bahsedildi. Bu epey bir zamandan beri devam edip geliyor. Yalnız acı ile, yalnız üzüntü ile söylense çok şeyler söylenir. İki açısı var, birisi kaba kuvvet, düşünce çapışması yerine kaba kuvvete başvurulma. Bir hukukçu evvelâ bunun karşısında.

İkincisi, adliyenin çalışması, faili meçhul cinayetler; son/onun karşısında. Yalnız, en mahrem toplantılarınızda kendi aramızda yüreğinizi çok yakan bu noktayı burada uzatmadan bir başka şey aklıma geldi, o da çok yüreğinizi yakmalı. Türkiye'nin sınır bölgesinde, yakında öğrendiğiniz göre, 9 yurttaş da öldü; 9 yurttaş ve böyle olur, bütün sınır bölgelerinde görev almış değerli arkadaşların, bu arada umarım bu işin heyecanını çoktan beri yaşatan Cemâlettin Güçdemir açıklayacaktır, böyle sine öldürme olayları halkınıza desteksiz, yardımı olmayan kimselere yöneltildimi iş biraz gürültüye gidiyor, öyle üzerinde çok durulmuyor. Onlar da olmamalı, onlara da karşı gelmeliyiz, onları da hergün mesele olarak elimize almalıyız. Belki gençlerin kendi aralarındaki tartışma ile ortaya çıkan ölümler, geçen sefer söylediğim gibi, halkın da böyle hiç sebepsiz, nasıl olduğu bilinmeyen öldürmelerle telef olup gitmelerine karşı bizde bir türlü açık davranış yeri getirecektir. Yazık ki, eskiden

beri bildiğim, fakat yeni ve değerli örneklerini çok yakında gördüğüm, yalnız seçkin bir ceza hukuku bilgini değil, yalnız çok değerli bir avukat değil, aynı zamanda eşi az bulunur bir sanatçı olduğunu gördüğüm değerli Başkanım son yazısında bir genç avukatın intihar etmezden evvel kendine yazdığı mektubu açıklıyor ve burada bir gerçek aydın kuşkusu ile, bir gerçek aydın düşüncesiyle kendi düşüncelerinin eleştirilerini ve sorularını dile getiriyor. İşte o genç kimbilir hangi bunalım içindeydi ki, oraya vardı ve kimbilir hangi bunalım içindeydi ki, dersten on almasına rağmen kendisine öğretilen şeylerin kendisi için bir zor, kendisi için bir güç, kendisi için bir engel olduğunu düşündü. Dilerim hepiniz bu yazıyı okuyasınız. Şimdi burada tekrar etsen zamanınızı alırım; bir ceza avukatının anıları. Hepinizden istirham ederim, çok güzel yazılar. Ben çok büyük zevkle okuyorum, çok güzel yazılar ve o gençleri, o aramızda Frenk deyiimiyle, sempati kurulmasını, yakınlık, duygu birliği kurulmasını istediğin gençleri günün birinde bir oranda burada görme dileği ve inancı ile hepinizi engin saygılar ve sevgilerle selâmlarım. (Alkışlar)

BAŞKAN- Teşekkür ederim.

Söz sırası İstanbul Delegesi Arif Bilgin'de, buyurun.

ABDURRAHMAN ARIF BİLGİN (İstanbul)- Sayın Başkanların, sayın meslektaşların;

Evvelâ huzurunuzda şu kongre için bütün imkânlarının üstüne çıkarak gayret sarfetmiş olan sevgili Samsun Barosu mensubu arkadaşlarımı ve çok değerli Başkan ve Yöneticilerini teşekkürlerimle selâmlarım.

Değirmek istediğim konu pekçok arkadaşımızın tasvibine nazhar olan ancak benim belki lüzumundan fazla bir kuşku ile endişe duyduğum bir kanun tasarısı; suçtan zarar görenlerin korunması hakkındaki kanun tasarısı.

Arzetmeye çalıştım, belki ben çok kuşkuluyum veya bir husus dik-

katlerden kaçtı. Zannediyorum, biliyoruz ki, memleketinizde hukuk devletinin yerleşmesi problemi, kuruluşların, müesseselerin mevcudiyetinden çok öteye bu kuruluşlar içinde yetkilerini kullanan kişilerle devlet kuvvetini kullanan kişilerle yalın vatandaş arasındaki ilişkilerde kendini gösteren bir problemdir.

Şimdi düşünelin, önümüze gelen kanun teklifinde bir davanın karara bağlanmasından önce, yani, bir hâkim güvencesinden çok önce bir savcının iddianamesiyle veya bir sorgu hâkimininin son tahkikatın açılması kararı ile beraber ve otomatikman sanık hakkında bütün mallarının, tabir şöyle, "menkullerinin ve alacak ve parasının, herşeyinin rehin altına alınması..." ve gayrimenkulünün, varsa elbet, ipoteklenmesi söz konusu. Geçirdiğimiz dönemde, şu son dört sene içinde açılmış davaları düşünün; çoğu beraatle neticelenen pekçok itham vardır. Herbirisinde şu kanun tasarısını bir an kanunlaşmış olarak düşünün, yürürlüğe girmiş olarak düşünün, herbirisinde muhtemel zararların, hatta mevcut olduğu iddia edilen zararların tümü için rehine varan ve sırf iddia makamının son tahkikatın açılması hakkındaki iddianamesinin tanzimine veya son tahkikatın açılması hakkındaki sorgu hâkimininin kararından itibaren derhal meriyete girecek olan ve kişiyi, sadece kişiyi değil, onun eline, ekmeğine bakan yakınlarını da perişan edecek olan bir rehin söz konusu olacaktır.

Türkiye'nin şartları içinde artık bu kanun tasarısı kanunlaşır, yahut teklif edilirdi kanunlaşır, artık bir davanın bitmesiyle değil, sırf bir iddianamenin tanziniyle bir kimseyi yok etmek mümkün olacak arkadaşlar. Hiç değilse ekonomik olarak ailesiyle herşeyiyle, geleceğiyle beraber yok etmek mümkün olacak.

İddiananeyi tanzim eden savcı son tahkikatın açılmasına karar veren sorgu hâkini hangi şartlar altında çalışırlar, çok çok iyi biliriz. Savcı iddianamesini başka bir davada şahit dinlerken alelâcele yeni bir

davanın dosyalarını karıştırarak iddianamesini tanzin eder ve sorgu hâkini çok defa özellikle taşrada mülakatlarda kadastro hâkimidir, kendisi kadastro tahkikatı yaparken kâtibi, başkâtibi sorgu ifadelerini alır ve hiçbir şekilde iddia edemeyiz ki, hiç değilse muhalif mefhumu ile söyleyeyim şu son takdimden sonra, hiçbir şekilde iddia edemeyiz ki, Türkiye'deki sorgu hâkimleri Türkiye'nin en değerli hâkimleridir. Bunu söylememize imkân yok arkadaşlar. Kapalı kapılar ardında bir sorgunun veya bir savcının kendi düşüncesine bağlı bir iddianamenin bu çeşit neticelelere varması ihtinalını lütfen düşününüz. Barolar Birliğinin böyle bir teklifi götürmesi halinde bir daha kendinizin de böyle bir teklife, tasarıya yahut kanuna karşı çıkmamız imkânsızlığını da lütfen hatırlanıza getiriniz.

Biliyorum, herkes kendi çocuğunu çok sever. Yönetim Kurulumuz da bu tasarımı elbet benimseyecek, ama bu çocuğun giderek bir Frankeştayn olmasından korkmamız lâzım.

Kanun tasarısı bütün bu riskleri yanında, bu risklerden öteye bize ne getiriyor? Zaten ihtiyadî hacizlerle talep halinde vaki olabilecek birtakım güvencelerin otomatikman kendiliğinden ortaya atılması söz konusu, kendiliğinden gerçekleşmesi söz konusu. O riskle bu ufacak fayda tartışıldığı takdirde hangisi üzerinde durmamız gerekecek arkadaşlar? Batı dünyasında bu kanunlar olabilir, ama bizim şartlarımız burada uzun uzun dile getirildi. Bizim menleketimizin şartları içinde henüz insanların insanlara cebretmesinin tamamen bertaraf edilmediği ülkemizde, köy kahvelerinde hatta, bırakınız siyasi davaları, köy kahvelerinde küçük hesaplar üzere iddianame tanzimi imkânlarını düşünün, sırf bu imkânlar açısından düşünün bu tasarının üzerine çok ciddiyetle eğilmemiz lâzım.

Ve bir ufacak parantezle birazcık daha ilâve yapalım konuya;

Türkiye'deki davaların, haklı endişelerle açılmış davaların yan tesirler olmaksızın açılmış ceza davalarının, tanzin edilmiş iddianamelerin netiçeye, kesin hükme varış süresini lütfen hatırlanıza getiriniz, asgari üç sene, dört sene, beş sene, daha fazla bu süreler zarfında henüz adına sadece sanık dediğiniz kişinin dava boyunca gireceği inkânsızlıkları, çaresizlikleri hatırlanıza getiriniz ve tasarının gerçekleşmemesine mümkünse hep beraber gayret edelim. Hiç değilse Yönetim Kurulunun ve sayın Başkanımızın bu konu üzerine bir defadaha eğilmesini rica ediyorum.

Bir ufacak noktayı ayrıca başka bir bahis olarak hatırlatmak istiyorum. İstanbul Barosu Yönetim Kurulunun bir kararı olduğu için huzurunuzda arzetye mecburum. Genel Kurula arzı söz konusu idi. Vekâlet ücretlerinin Yargıtay içtihatları muvacehesinde aksine mukavele olmadığı halde avukata verilmemesi konusu. Yargıtay kararlarından da bilindiği gibi, mesele aslında avukatlık kanunu meselesi değil, fakat bir usul meselesidir. Bir davanın tarafları ancak dava masrafları ile ilgilidirler ve masraflar meyanında olan vekâlet ücreti de ancak taraflar arasında söz konusu olur, dağıtılır hükmü Yargıtay içtihatlarının ana noktasıdır. O halde yapacağınız şey, Avukatlık Kanunu çalışmalarından da öteye usul kanunundaki bir tadilatın, bu konudaki bir tadilatın gerçekleştirilmesi olmak gerekir. Yönetim Kurulunun bu husus üzerine eğilmesini istirham ederim.

Bir diğer küçük nokta, Nabi bey üstadımızın da bir nebze değindikleri gibi, bundan evvelki Genel Kurulda Yönetim Kurulu ve sayın Başkanınız sibernetik ve elektronik bilgi işlem konusu üzerine titizlikle eğileceklerini ve ciddi çalışmaya geçeceklerini beyan etmişlerdi. Bu son raporda bu hususa dört-beş satırlık bir kısım ile değinilmekte, kanunların derlenmesi konusu, ki bu yoldan yapılacaktı, bu konudaki çalışmalardan bahsetmekte. Biz İstanbul Barosu Yönetim Kurulu olarak meseleyi titiz-

likle takip ettik. Zannediyorum devlet kuruluşlarıyla teşriki mesainin zorlukları karşısında olacak, bu konuda şindiye kadar Barolar Birliğimizle diğer Bakanlıklar ve Yüksek Yargı Organları arasında yapılan temas bir tek toplantıdan, Mayıs ayında yapılan bir toplantıdan öteye geçmedi. Bundan sonraki dönemde konunun üzerine ciddiyetle eğinilmesini, daha ciddiyetle eğinilmesini istirham edeceğiz.

Bir diğer şahsî görüşüm, Yargıtay Kuruluş Kanununun 8 nci maddesinde nizamlanan tevhide içtihatlar. Aslında ne tarafından bakarsanız bakınız, tevhide içtihat müessesesi, bizatihi bu müessesenin kendisi Anayasamıza tamamen aykırı bir kaide tasarruf müessesesidir, yargı organı tarafından istar edilen kaide tasarruflardır ve bu kaide tasarruflar hukuk devletiyle kabili telif olunan en garip şekliyle makamble şâmil kaide tasarruflar olarak görülürler. Dünyada hiç değilse hukuk devleti olmak iddiasında bulunan dünya devletlerinin hiçbirisinde Yargıtaytevhide içtihat kararları yoktur. O kadar yoktur ki, hukuk genel kurullarının prensip kararı adı altında karar neşretmeleri, bir dava dolayısıyla tevhitler şeklinde değil, hukuk genel kurullarının bir dava dolayısıyla prensip kararı meyanında bir karar vermeleri müelliflerce ciddi şekilde kınanır ve Yargının Hürriyetine karşı bir tecavüz addedilir. Olaylarda teker teker ele alınacak yargının hürriyetine karşı bir tecavüz addedilir. Bu açıdan bakınca Yargıtay Kanununun 8 nci maddesinin ve dolayısıyla bu maddede yer alan tevhide içtihat müessesesinin aslında Türk mevzuatında da, yabancı mevzuat nisali yeri olmamak gerekir. Bu konuda da Yönetim Kurulunun bir çalışma yapmasını şahsen dilerim.

Sözlerim bu kadar, teşekkür ederim. (Alkışlar)

BAŞKAN- Teşekkür ederiz.

Bu arada bir telgrafı okunama müsaadenizi istirham ederim. Denizli Barosu Başkanı Behçet Çomakoğlu'ndan geliyor.

"Baromuz beş gündür bir üyenizin şahsî şikâyete konu bir yüzünden geceleyin çağrıldığı karakolda dövülmesi ve şehir dışına bırakılmasının ıstırapı içindedir. İçişleri Bakanlığı iki müfettişi ile idarî tahkikata başlanmıştır. Adli soruşturma sonunda iki komiser tutuklanmıştır. Birlik içinde olmanız gereken bu sırada, İzmir Barosu mensubu bir arkadaşınızın meslek yasanızı da çiğneyerek bu baro ile nezaket teması dahi yapmadan iftiralar dolu bir tutuklamaya itiraz dilekçesiyle karşınızda görmekten üzüntü duyduğumuzu Türkiye avukatlarının müntaz temsilcilerine bildirmek isteriz. Toplantının sonunda yayınlanacak bildirinizde son avukat dövme olaylarının kınanmasını bekliyoruz. Bu vesileyle gücünü haklılığından alan Sekizinci Genel Kurul üyelerinin Ulusumuz ve meslektaşlarımız yararına kararlar alacağına inanarak saygılar sunarım.

Denizli Barosu Başkanı

Behçet Çonakoğlu"

(Alkışlar)

BAŞKAN- Efendim, müsaade buyurursanız bu telgrafı kurulması mutasavver Bildiri Hazırlama Komisyonuna tevdi ediyoruz Divan olarak.

İLHAN MERTSOY (Denizli)- Müsaade ederseniz bu mevzuda konuşma sıranı geldiği zaman konuşacağım, izahat vereceğim.

GENEL BAŞKAN FARUK EREM- Değerli meslektaşlarım, bu olay bize teltele intikal ettirildi. Telin alındığı ertesi gün İçişleri Bakanlığına bizzat gittim, Bakana durumu arzettim, hemen iki müfettiş mahalline gönderildi, fakat sonra Ankara'ya hareket ettiğiniz için, bugün telgrafta yazılı olan vaka hakkında şimdi bilgi sahibi olduk, arzederim.

BAŞKAN- Teşekkür ederiz efendim.

CENGİZ İLHAN (İzmir)- Müsaade ederseniz usul hakkında söz istiyorum.

BAŞKAN- Buyurun.

CENGİZ İLHAN (İzmir)- Efendim, kısaca şunu arzetmek istiyorum.

Telgrafın metninde İzmir Barosundan bir meslektaşımızın, bir üyemizin bu dövme olayı dolayısıyla tutuklana kararına itiraz ettiği belirtiliyor ve bu şikâyet ediliyor.

Öyle zannediyorum ki, bunun şikâyet mercii sayın Genel Kurulunuz değildir. Bunun şikâyet mercii İzmir Barosudur. Bu İzmir Barosunun yetkileri dahiline giren bir mevzudur. İzmir Barosu bu konuda inceleme yapacaktır, sonucuna göre bir karar verecektir. Sayın Genel Kurulunuz şimdiden herhangi İzmir Barosunca bir inceleme yapılıp bir karar vermeden bu hususta bir karar alma durumunda değildir.

Maruzatım budur efendim.

BAŞKAN- Esasen kongrenizin bir karar almasına lüzum görülmeden Divanınız bu telgrafı ait olduğu yere havale etmiştir.

İLHAN MERTSOY (Denizli)- Efendim, müsaade ederseniz Denizli Barosu temsilcisi olarak bu konuda bana öncelik tanırırsanız, izahat vermek isterim. ("Konuşsun, konuşsun" sesleri)

BAŞKAN- Bu hususta da bir önerge var, "Denizli Barosu temsilcisinin konuşmasını öne alalım" derler.

Bu hususu oylarınıza sunacağım. Denizli Barosu temsilcisinin şimdi konuşmasını kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir. Buyurun.

İLHAN MERTSOY (Denizli)- Efendim, sözlerime başlamadan evvel sayın Divanı, Genel Başkanımızı, Genel İdare Heyetinizi, bütün delege arkadaşlarımı en derin hürmetlerimle selâmlar, Denizli Barosunun size selâm ve hürmetlerini de iletmeyi bir borç bilirim.

Şimdi, mühterem arkadaşlar, günün aktüel mevzuu olarak bir avukatın dövülme hadisesi hakkında heyetiâlinizi tenvir etmeye çalışacağım.

Mesele şudur efendim:

Bir avukat arkadaş ev sahibi ile ufak bir münakaşa yapar. Bu mü-

nakaşada ev sahibi karakola başvurur, hakkında hakaret var, der. Hakaret iddiası üzerine karakol avukat arkadaşı karakola davet eder. Önce avukat arkadaş gitmek istemez, eğer hakkında bir şikâyet varsa bunu savcılık tahkik etsin, kaldı ki ben, hâkinler sınıfına mensup kabul edilen kanunen bir kişiyim, bu itibarla benim hakkındaki tahkikatı da savcılık yapsın der. Çünkü, biliyor ki, karakola gittiği zamanda başına olmadık hadiseler de gelebilir. Bu endişe içindedir, genç arkadaşlardandır, onu da ayrıca tashih edeyin.

Karakol bunu kabul etmez, hakkınızda şikâyet vardır, mutlaka karakola geleceksiniz derler, iki tane polis getirir ve derdest ederek karakola götürürler.

Karakolda itiraz eder, savunmasını yapar, fakat karakolu tatmin etmez ve Emniyet Müdürünü de tatmin etmez. Emniyet Müdürü de yanına iki tane komiser almak suretiyle, Emniyet Müdürü de dahil olmak üzere, tabii herşeye rağmen bir iddiadır, yanında bulunmuş değiliz, yani adaletin daima bir ikinci cephesi olabileceğini de düşünmek mecburiyetindeyiz, iddiaya göre bu arkadaşınızı Denizli'nin Çamlık denen تنها bir mantıkası vardır, aslında mesirelik yeridir, fakat Denizli'den 5 kilometre uzaktadır, meskûn bir yer değildir, gayrimeskûn bir yerdir ve bilhassa geceleri elektrığın vesairenin olmadığı bir yerdir, tenhadır ve her türlü kötülük insana yapılabilir.

Oraya götürüyorlar ve orada arkadaşımızın iddiasına göre, ki şahsen doğru olduğuna inanıyorum, orada çok ağır şekilde dövüyorlar arkadaşını. Bununla kalmıyorlar ve hatta üzülerek, teettüp ederek arza mecburum, pantolonunu indirip arkasına cop sokmaya çalışıyorlar beyler...

CEMALETTİN GÜÇDEMİR (Gaziantep)- Allah kahretsin, Allah belalarını versin...

RİFAT VERDİĞİL (Tekirdağ)- Bu konu bu Mecliste nasıl görüşüle-

mez, bendeniz bunu anlayamadım? Barolara da ait olsa, bu Mecliste görüşülüp konuşulması lâzımdır. Böyle bir hakarete maruz kalan bir avukat arkadaşımızın durumunun bu Mecliste konuşulması lâzımdır.

BAŞKAN- Görüşülmeyecek diye birşey yok efendim. Görüşülemeyecek olan mevzu, İzmir Barosundan bu işin vâkâletini deruhte eden ve itiraz dilekçesi yazan avukatın tutunudur. Bu İzmir Barosunu alakâdar eden, daha sonra da Barolar Birliği Yönetim Kurulunu alakadâr eden bir mevzudur. Bu mevzu görüşülmeyecektir. Yoksa dövülme hadisesi pek tabî ki görüşülecektir arkadaşlar. (Alkışlar)

İLHAN MERTSOY (Devanla)-... Ve arkadaşımız orada bırakılıyor; gecenin tenha saatında ve hatta hayatının tehlikeye düşmüş olmasının endişesi içinde büyük yalvarma ve yakarmalarla kendisini bırakıyorlar, ama pestil gibi bir hale getirdikten sonra bırakıyorlar. Sabaha karşı bir parça kendisinde yürüme takati buluyor ve ağır ağır Denizli'ye geliyor ve bu şikâyetlerini yapıyor.

Gayet tabi karakolun bermutad daima taktikleri veçhile, yok efendim diyor, merdivenden düştü de onun üzerine eli yüzü kanadı diyorlar. Ben buna şahsen inanmadım. Yalnız, arkadaşınız ne de olsa bir avukat olduğu için, delil toplamada biraz daha uyanık davranıyor, orada diyor, hadise mahallinde benim elbiselerimin düğmeleri ve parçaları kopmuştu, savcılığa müracaat ediyor, süratle gidin, mahallinde bunları bulacaksınız, diyor. Ve savcılık gidiyor, mahallinde kopmuş düğmelerini, parçalanmış elbise parçalarını hakikaten buluyor, Çamlık denen yerde.

Bunun üzerine hadise, ki bana da gelirken intikal etti, son günlerdeydi, ondan sonra seyanate çıktık, hadise süratle Barolar Birliği Başkanlığına, Dahiliye Vekâletine, Adliye Vekâletine intikal ettiriliyor ve hakikaten de sayın Hocamızın buyurdukları şekilde, sayın Hocamız alakâdar oluyor ve Dahiliye Vekâletiyle konuşuyor, Vekille bizzat

konuşuyor ve iki müfettiş gönderiliyor. Bugün de sayın Baro Başkanınızın telgrafından öğrendiğimize göre, bu iki komiser tutuklanıyor, ama gönül arzu ederdi ki, Emniyet Müdürü de beraber tutuklansın. O da herhalde bir Menurin Muhakemât Kanununun zırhı arkasına gizlendi ve o itibarla tevkif edilemedi tahnin ederim. Belki ileride inşallah o da tevkif edilir. ("Denizli Valisine Emniyet Müdürü hakkında tel çekelim" sesleri) Bir tekliftir, arkadaşlarımız teemmül buyursunlar, gereğini teemmül buyursunlar ve hakikaten hadise çok çok çirkindir. Tabi şimdilik bile bildiğimiz işin bu kadarıdır. Bundan sonrası için neler cereyan ettiği hakkında pek tabii burada olduğum için benim vereceğim izahatın dışında kalıyor.

NECLA ERTEL (İstanbul)- İzmir Barosundaki arkadaş ne yapmış?

ILHAN MERTSOY (Devanla)- Şimdi telgraftan öğreniyoruz, tevkif edilen komiserlerin vekâletini alıp, itirazda bulunmuş olduğu anlaşılıyor. Gayet tabii bunun da bir meslekî tesanüte uygun olmadığı kanaatindeyiz. Yalnız İzmir Barosu Başkanı arkadaşımızın da buyurdıkları veçhile, herhalde İzmir Barosu bunun gereğini teemmül edecektir.

Ve hakikaten çok çirkindir beyler. Bu bir yönüyle avukatlara verilen değer in maalesef henüz ceniyetiniz içinde miktarı kâfi anlaşılmanış olmasının acı bir sonucudur.

Bir hatıramı nakletmek isterim, bir dış ülkeye yaptığımız seyahatte pasaportumuzda avukat kelinesini okuyunca gümrük memurları, maden ki avukattır, muayene tabi olmaz demişler, buyurun demişlerdir. Bir dış ülkede bir avukat olarak gördüğümüz muamele bu olmuştur.

Onun için çok üzücüdür. Malûm Almanya'da ayrıca bir noterlik müessesesi yok. Avukat aynı zamanda noter. Vekâleti de tanzin eder, icap eden mukaveleleri de yapar, hem noterdir, hem avukattır. Ne ise o ayrı bir mevzudur ve ayrı bir konudur. Ancak, şu vesileyle şunu arz etmek isterim ki, bu ve buna benzer birtakım olaylar cereyan etmektedir. Haki-

katen birçok mevzularda mecburen karakolla işlerimiz olmaktadır, mecburen müvekkiller kanalıyla vekâlet almaya gitmekteyizdir, adanlar ağır şekilde dövülmüş olmanın üzüntüsü içindedir. Bize vekâletname vermek isterler, noteri sokmazlar. Noteri karakola sokmazlar bir vekâletname almak için; bırakın konuşurmayı.

Onun için, hakikaten bu bir, onların da gizlendikleri zırh şu oluyor, birincisi Memurin Muhakemât Kanunu, ikincisi de hazırlık tahkikatı gizli olduğu için. Bu itibarla, hazırlık tahkikatında hiçbir surette avukatı sokmayız derler ve maalesef bu fikre biraz da sayın savcılarımız da iştirak etmektedirler.

Yani, öyle hadiselerle karşılaşılıyor ki, eğer bu şahsa hazırlık tahkikatında, ki savcının yanında konuşma müsaadesi vardır usul kanununa göre, bunu bazan sayın savcılarımız da tatbik etmek istememektedirler, buna rağmen eğer o anda gider ve kendisine gerekli hukuki yardımda bulunabilirsek bir haksızlığı önlemiş olabiliyoruz, fakat bazan da buna gücümüz yetmiyor, hakaretlere maruz kalıyoruz.

Muhterem arkadaşların, bu mevzuda zannediyorum ki, heyeti âlinizi miktarı kâfi tenvir ettin. Tabi bundan sonraki cereyan eden hadiseler hakkında, burada bulunman itibarıyla takdir buyurursunuz ki, herhangi bir malûmatın olamaz.

Madem ki lütfedildi, benim konuşmam öne alındı, bendeniz de birkaç noktaya temas etmek suretiyle sözlerime son vermek isterim.

Muhterem arkadaşlar, kabul etmek lâzım ki, bizim dertlerimiz Adliyenin dertleriyle birçok noktada tedahül halindedir. Adliyenin derdi bizim de derdimizdir. Biz falan mahkemeye gittiğimiz zamanda zabıt kâtabi olmayışından, yahutta hâkinin olmayışından dava göremezsek elbette bu avukatlık yönünden de, hâkimlik yönünden de birtakım mahzurlar arzeder. Şimdi, bu ana kadar yapılan konuşmalardan şunu anlıyorum ki,

hepiniz adliyeden birçok noktalarda dertliyiz. Bu dertlerinizi bence iki kısımda toplanak mümkündür. Birisi, maddî mevzular, diğeri de mevzuat meseleleridir. Mevzuat meseleleri için kıymetli arkadaşların birçok önerilerde bulundular, onlar üzerinde arızanık çalışılsın, ama herşeye rağmen bir zaman meselesidir. Fakat maddî meselelerin kanaatimizce hemen halli kabildir. Meselâ, bir adlî tıp müessesesi vardır. Muhterem arkadaşların, bir adlî tıp müessesesinin ıslahı çok zor bir iş midir? İkinci ve üçüncü bir adlî tıp müessesesi kurulamaz mı? Bir bütçe meselesidir. Bir bütçe meselesi olan bir mevzuda gerekli tahsisat ayrıldığı zamanda mümkün olan adlî tıp ya bulunduğu yeri tevsi etmek suretiyle, İstanbul'daki adlî tıppı tevsi etmek suretiyle bunun halli veyahutta Anadolunun muhtelif köşelerinde adlî tıp müesseseleri açmak suretiyle bunu kolaylaştırmak kabildir.

Hepinizin derdidir. Adlî tıptan birşey soruldu mu altı aydan veya bir seneden evvel cevap geliyor mu? Çok defa bakıyoruz, adlî tıptan cevap gelmediğinden talik, adlî tıptan cevap gelmediğinden talik, sonunda da müspet, lehinize bir cevap geliyor, müvekkil bir sene müddetle yatıyor... Hepinizin başından geçen vakalardır bunlar. Binaenaleyh, ki emsalleri Avrupada, yani modern memleketlerde değil, akabinde adlî tıp müessesesi işe el kor ve süratle adliyenin önüne ilnâ verileri kor. Ama gönül arzu eder ki, bir adlî tıp müessesesi de böyle çalışsın. Yazarsınız çizersiniz, altı ay sonra, bir sene sonra gelen cevapta müvekkilin lehinedir, adam yatığı ile kalır ve beraat eder...

Tabii bunların ıslahı kabildir. Yani bu noktada sayın Başkanımız ve sayın İdare Heyetiniz miktarı kâfi demarjda bulunabilirse, miktarı kâfi de hani Adliye Vekâletinin mütemadiyen aşındırabilirse, zannediyorum ki, biraz daha ıslahı kabil olur.

Avukatların ücret meselesine geleceğim. Sayın Necla Hanım buyur-

dular, hakikaten biz müvekkillerle pazarlık mevzuunda, para mevzuunda karşı karşıya geldiğimiz müddetçe mesleğimizde birtakım aksamalar olacaktır. Biz, ki birçok Avrupa memleketlerinde olduğu gibi, müvekkille para mevzuunda karşı karşıya gelmediğimiz müddetçe birçok dertler halledilecektir. Asgari ücretler tespit edildiği müddetçe bunlar halledilecektir, ama halledilmeyipte bir serbest rekabet şeklinde, sahası şeklinde mütalaa edildi mi, kıran kırana gidecektir arkadaşlar. Bunu böyle kabul etmemiz lâzım. Hakikaten ücret meselesinin bir barolar mevzuu haline getirip, müvekkille bizim aramızda bir ücret bahsini çıkarmakta büyük yarar görürüm. Bu yönüyle sayın Necla Hanımın fikrine iltihak ediyorum.

Yalnız hemen akabinde ilâve edeyim, sayın Necla hanımın ölüm cezalarının kalkması mevzuunda, ki raporumuzda da var, bununla yüzde yüz mutabık değilim. Birçok yönleriyle mutabıkım, büyük ümanis fikirlerle söyleniyor; siyasi suçlarda yüzde yüz ölüm cezalarının kalkmasına taraftarım, birçok sahalarda kalkmasına taraftarım. İnanır mısınız beyler, İsveç'e gittim, birçok yerli işçilerle konuştum, bizim Türkiye'den giden Türk işçileriyle konuştum. Dedim ki, ne yapıyorsunuz burada? Kaçakçılık yapıyoruz dedi adam. Ne kaçakçılığı yapıyorsunuz dedim, afyon, eroin... Nasıl olur filan dedim, buna İsveç Kanunları nasıl müsaade ediyor? Ne olacak, verdikleri ceza altı ay yahut bir sene, daha fazlasını geçmiyor... Malûmu âliniz Timoth olayında onun için kıyametler koptu, çok ağır görülüyor cezalar. Onun için icabediyorsa yatıp çıkıyoruz, dediler. Bu vesileyle öğrendim. Yani, Avrupada birçok cezaların hakikaten bizdeki manasında ağır değil. Bizde idama kadar gider eroin kaçakçılığı. O itibarla, önleyici bazı iktisadi tedbirler alınsın, ama bir idam cezası da eroin için çoktur, hakikaten kalkmasına da taraftarım, ama hani bu husustaki cezalar kalksın, serbest bırakılsın manasında da konuşmadığımı takdir buyurursunuz, ama hakikaten bir idam cezası da fazladır.

Yalnız, idam cezalarının tüm kalkmasının aleyhindeyim, şu bakımdan; başımdan geçen çok acı bir olayı arzetmeme müsaade buyurun:

Birgün bir kazada mahkemedeydim. Bir şahıs mübaşirle, yani mahkemenin mübaşiriyle münakaşa etmiş, doğru evine gidiyor beyler; mübaşirin evine gidiyor, mübaşirin evinde bulunan bir yaşında, üç yaşında, beş yaşındaki çocuğunun kafasını balta ile kesiyor ve üçünün de saçlarından sallayarak adliyeye getirdi beyler... Yani bu derece vahşet tüyler ürpertici bir hadisedir. Halâ hatırladığım zamanda hadisenin tesirleri altında kalıyorum ve bu bizim gözlerimizle gördüğümüz bir hadisedir ve bu adama ben de hâkim olsam tereddütsüz idamı yapıştıırırdım.

BİR DELEGE- Hastaneye gönderirdim ben...

İLHAN MERTSOY (Devamla)- Hastaneye de gönderdik, akıllı çıktı beyefendi.

BİR DELEGE- Akıllı çıkmaz, onu akıllı çıkaran doktoru hastaneye göndermek lâzım.

İLHAN MERTSOY (Devamla)- O başka, o kadarını bilemem.

Binaenaleyh, birçok noktalarda zaten mahkemelerimizdeki temayül ve Temyiz Mahkemesinde içtihatlar o merkezdeki, idamdan (59 dan) çok defa çıkıyorlar zaten. Fakat bu adam, bu hadise 1960 den evvel cereyan etmiştir, arkadan 1960 dan sonra çıkan aflar geldi, son çıkan af ile de adam çıktı geldi.

Binaenaleyh, hakikaten bazı ahvalde idam cezalarının kalkmasına taraftar değilim, ama bazılarına da arzettiğim şekilde, hiçolmazsa Demoklesin Kılıcı gibi bu hüküm kalmalıdır beyler. Halâ hadisenin tesiri altındayım, hatırlamak istemem. Hatırladığım zaman da çok menfi tesiri altında kalırım; bir yaşında, üç yaşında, beş yaşında üç tane yavrunun böyle kellelerini balta ile uçurup, saçlarından tutup getirdiği halâ gözlerimin önünde cereyan eder.

Onun için, idam cezalarını kaldıralım derken, birçok noktalarda da istisnasını kabul etmekte fayda görürüm. Benim noktayı nazarım budur.

Efendim, Baromuzun almış olduğu bir Genel Kurul kararı var. Bir son toplantımızda bu Yardımlaşma Sandığı mevzuunda ihtiyarî mi olsun, mecburi mi olsun yolundaki münakaşalar neticesinde bendenize şöyle bir talimat verildi; Genel Kurulda prensip kararı alındı, mecburi olaun dendi. O itibarla bunu arzermeyi bir vazife telâkki ederim, Baromun kararıdır.

Efendim, yine kıymetli Necla Hanım arkadaşımızın temyizden bazı şikâyetleri oldu, arzetmişlerdi. Bizim de bazı şikâyetlerimiz var. Bu hatta Kasım ayında cereyan eden bir hadisede sayın Genel İdare Heyeti azamız Vedat bey de zannediyorum beraberdi, Dördüncü Hukukta bir murafaya geldik. Dediler, bize gün tercih edilmiş, falan saatda duruşmanız var diye. Denizli'den kalktık geldik Ankara'ya. Efendim, sizin duruşmanızı dinleyemeyeceğiz, yapamayacağız, aynendir, zannediyorum Vedat bey de teyit eder, sizin dosyanız yeni açılan Onüçüncü Hukuk Dairesine gitmiştir, o itibarla oradan dosyanızı arayacaksınız. Kalktık onüçüncü daireye gittik. Efendim, bizim bugün duruşmamız var, işte elimizde duruşma günü, duruşma günlerilistede de yazılı, bir yanlış tebliğatta yok, yalnız Dördüncü Hukuk böyle buyurdu, dosya Onüçüncü Hukuka gidecek, Onüçüncü Hukukta sizi dinlemeleri lâzım, oraya müracaat edin... Onüçüncü Hukuka gittik, yok efendim dediler, bizim bugün duruşma günümüz değil. Ne olacak? Size yeni baştan duruşma günü tebliğedeceğiz, tekrar geleceksiniz...

Hakikaten gittik, arkadan tekrar duruşma günü tebliğ edildi Onüçüncü hukuka tekrar gittik; bir ay sonra. Takdir buyurulur ki, biz kalkıp Denizli'den geliyoruz Ankara'ya kadar ve müvekkilden para alarak geliyoruz. Müvekkile bunu nasıl izah ederiz? Ve bu nasıl kabul ettirilebilir? Nihayet müvekkil bir noktada cahil insandır. Acaba Avukatımız Ankara'ya bir seyahat vesile ittihaz edipte, bizi kandırdı der mi, demez mi?.. Ve

bizim onun yanında düştüğümüz mevki ne olur?.. Bu olmaz, bu maalesef başımızdan geçmiş hadisedir, bunu zabıtlarla da tevsik etmemiz daima mümkündür ve sayın Vedat bey de şahidimizdir.

Sonra bir noktamız daha var. Yine Temyizden üzümlere arz etmeye mecbur olduğum bir husus, şöyle bir durumla karşılaştım, çok enteresan, bir heyeti umumiye kararı... Heyeti umumiye kararına takdir buyulur ki, mahalli mahkeme uymaya mecburdur. Mahalli mahkeme dedi ki, uyuyorum heyeti umumiyenin kararına... Hikâyesi uzundur, hepsini anlatmayım. Fakat tuttu mahalli mahkeme birtakım sebeplendi, tekrar eski kararı verdi. Şimdi, heyeti umumiyenin kararına uyulması yolundaki mecburi kaide, usul kaidesi burada hükümsüz kaldı. Haydi mahalli mahkeme bunu yaptı, kabul, yapabilir; görüşü, birtakım hissi sebepler girdi araya şu idi, bu idi, peki, tekrar temyiz ettik, dedik ki, heyeti umumiye kararına rağmen aradan başka hadiseler geçse, heyeti umumiyenin kararına uyduktan sonra gerekli tahkikat yapıldı heyeti umumiyenin noktayı nazarı çerçevesi içinde tahkikat ikmal edilip ve aksi netice tecelli etse ve ondan sonra aynı hükmü verse ona bir itirazım olmaz, o normal birşey, ama aynı gün, aynı celse heyeti umumiyenin kararına uyuldu, fakat eski karar verildi dendi. Tekrar tabi Temyizden başka yapacak başka çaremiz yok, Temyize gitti, Temyiz dosyayı tastik etti, geldi. Nereye gidebiliriz? Ne yapabiliriz ve adaleti nasıl tecelli ettirebiliriz? Hakikaten, dertlerimiz çoktur. Meşhur hikâye, hani deveye sormuşlar niçin boynun eğri diye, nerem doğru ki demiş. Çok çok derdimiz var.

O itibarla, şikâyetlerimiz var yani. Bu nevi şikâyetlerimiz var, bunu Heyeti Umumiyede arz ediyoruz. İcabi halinde tabi sayın Başkanımızdan usulü veçhile bu nevi şikâyetlerin ileride tevali etmemesi bakımından yine alakâlı makamlara duyurulmasında fayda görürüm.

Beyler, benim çoktan beri üzerinde durduğum iki mevzu var. Bir

kere hâkimlerin yetişme mevzuu. Hâkim yetişmesi mevzuu Türkiye'de daha henüz dokunulmamış bir mevzudur. İki senelik staj yaptırılıp, o stajın da nasıl yapıldığı malûmdur, meraklı arkadaşlarımız tetkik eder, sorar, alıştıırır, kendisine tecrübe kazandırmak için her türlü gayreti sarfeder ve bu arkadaşı, Gümüşane Delegatesi arkadaşımızın da buyurduğu şekilde, şarkın falanca kazasına tayin ederler. Ondan sonra birtakım dosyaların karşısında bu arkadaşımız haliyle bocalar. Bunu dış ülkelerde nasıl yapmışlar? Meselâ bir Fransa nasıl yapmış? Fransa, hukuktan sonra bir intihana tabi tutmuş. Bir hâkimler okulu açmış. Dört senede bir hâkimler okulunda hâkimlere gerekli ders verilmiş ve oraya gelen hocalar da, hâkimler okulundaki hocalar da Tenyiz mahkemesinin azaları olmuş. Ondan sonra bu dört senelik devreden sonra tekrar intihana tabi tutmuş, birtakım testlere tabi tutmuş ve ondan sonra hâkim muavini olarak tayin etmiş. Gerekli tecrübeleri geçirdikten sonra artık ona, haşdi hâkinsin denmiş. Tabi bu tarz yetişmeyle, bizdeki yetişme arasında haliyle birtakım aksamalar olmaktadır ve bunu hani oradaki genç arkadaşlara o kusuru bulmaktan ziyade, sistende aramak bence daha doğru.

Bu itibarla hâkimlerin yetişmesi mevzuunda gerekli mevzuat değişikliğine şiddetle ihtiyaç olduğu kanaatındayım.

Sözlerime son verirken şunu ifade etmek isterim sayın arkadaşlarım. Hepimiz asgari onbeş senesini doldurmuş ve bizler gibi de otuz senesine yaklaşmış meslekte hepimiz tecrübeli kimseleriz. Gönül neyi istiyor arkadaşlarımız? Gönül bir avukat olarak bir mahkeme huzuruna çıktığımız zamanda büyük bir rüyet içinde, rahatlıkla bir müdafiamızı yapabilmeliyiz ve diyebilmeliyiz ki, sayın hâkim şu sualin sorulmasını istirham ediyoruz demeden ve onun âtîfetine sığınmadan çapraz sual müessesesi getirilsin ve bu çapraz sual müessesesi getirilmeden biz sorduracağımız sualleri sayın hâkimlerimizin lütuflarına sâğınarak yaptığımız müddet-

çede bu aradaki çekişmenin devam edeceğine kaniin. İstiyorum ki, artık bir avukat olarak inandığım bir dava varsa, müvekkilin hakikaten suçsuzluğuna inanıyorsa onu çok rahat müdafaa etmeliyim. Son zamanlarda televizyonda gayet enteresan bir avukatın macereleri hakkındaki seri devam ediyor. Enteresan, tabii işin bir takım eksejöre edilmiş tarafları da var, ama onu görüyorum ki, bir avukat mahkeme önünde çok hür. Ve burada bir avukat olarak ben ne kadar müdafaamı tam yapabilirsen, mahkemenin ondan sonra vereceği karar ne olursa olsun, ben evvelâ müdafaasını tam yapmış bir insanın vicdan huzuru içinde kalmalıyım. Teessürle ifadeye mecburuz ki, birçok hâkinlerimiz, yeter, otur yerine, söz vermiyorum tarzında, avukat arkadaşlarımıza ve hepimize icabı halinde hakaret derecesine varan, muamelelerle karşılaşılıyor.

İşte bunu da bir dert olarak arz etmek isterim. Artık meslekî hayatımızın sonuna geldik. Bizden sonra gelecek nesil hiç olmazsa rahat etsin. Biz muayyen bir tekenmül geçirdik. Bundan evvel hâkimin avukatı tevkif selâhiyeti vardı biliyorsunuz. Hamdolsun o hüküm kalktı ve çok defa mahkemelerde, mesleğe yeni başladığımız sıralarda, "Seni tevkif ederim ha!.." tarzında ağır muamelelere maruz kaldığımız ve tevkif korkusuyla birçok sualleri soramadığımız ve müdafaamızı lâıkiyle yapamadığımız bir vakıadır. Bunları ben hatırladıkça, bir arkadaşımızın da dediği gibi, hani insan kendisini intihar etmemek için zor tutar. Biz vazifesini yapan insanların vicdan huzuru içinde kalmadığımız müddetçe avukatlık yaptığımıza kani değilim. Bunca sene bu mesleği yapıyoruz, karnımızı doyurduk, bu yüzden çoluk-çocuk yetiştirdik, ama ben şahsen hakikaten bir avukatın mahkeme huzurunda lâıkiyle müdafaa yapamadığı müddetçe avukatlık yaptığına kani değilim.

Sonra geçen seneki tezinde de arzetmiştim, basit gibi görünür beyler, mahkemelere teknik âletleri sokalım. Şu teypi sokalım, stenoyu soka-

lım beyler. Bunu sokamadığımız müddetçe zaptan bîhakkın yazıldığına ka-
ni değilin. Son birkaç ay içinde öyle hadiselerle karşılaştım ki, hadi-
senin oluş şekline göre, Af Kanununun şumulü içinde olması lâzım, ama
mahkeme fikri sabit halinde müvekkili mahkûm etmeye karar vermiştir,
Büyük Millet Meclisi affetmiş, ama ben affetmeyeceğim tarzındaki yanlış
telâkki içindedir. Ne yapmıştır yapmıştır, şahitlerin ifadesini zapta ge-
çirmenmiştir. Direnmişimdir, reddihâkin yapmışımdır, hertürlü şeyi yap-
mışımdır, fakat zapta geçirmek inkânını bulamamışımdır.

Şimdi beyler, eğer teyp olacak olursa, steno olursa bu mahzurların
hepsi ortadan kalkar. Zapta geçirmek hâkimin keyfi olmaktan çıkar.

O itibarla besit gibi görünür. Bunu evvelâ, geçen defa da arzetti-
tim, bir ağırceza mahkemelerinden başlayabiliriz. Peyderpey diğer mahke-
melere teşmil edebiliriz. Türkiye'de kaç tane ağırceza mahkemesivar ki,
Türk Devleti bunlara teyp temin edemeyecek kadar fakirdir? Bu mümkündür.
Bunu steno ile de halletmek mümkündür. Nelerini görüyoruz. Şahide bağırır;
böyle değil mi, öyle değil mi, şöyle değil mi, daha söylersen hemen tı-
kacağım seni içeriye, filan... Şahit zaten sallanarak gelir mahkeme hu-
zuruna, bildiklerini de söylemeden, hiçbir şey bilmiyorum efendim der,
çıkarak gider. Ve ondan sonra da adalet tecelli eder ve biz de vazifeleri-
ni yapmış kimseler olarak müvekkillerden rahat paramızı alırız... Olmaz
beyler. Ve beni mesleki hayatımın sonuna yaklaştığım şu son senelerde
en çok üzen, en çok, yani büyük vicdan azabı içinde titreten hakkı mü-
dafaamızı yapamamış olmanın üzüntüsüdür. İşte biz meslekî yönden bunu
yapabildiğimiz müddetçe vazifenizi yapan kişiler olacağız. Barolar Bir-
liği olarak, avukatlar olarak bu müdafaanın hürriyeti üzerinde ne derece
merhale alabilirsek zannediyorum ki, gayemize o nispette yaklaşmış ola-
cağız.

Hepinizi büyük bir hürmetle selâmlarım arkadaşlar. Bilhassa bu

vesileyle de 19 Mayıs ülkesi bulunan sayın Samsunlu arkadaşlarımıza, baro mensubu kıymetli hemşehrilerinize büyük bir saygılarımızı sunmayı da asgari bir vazife telâkki ederim. (Alkışlar)

BAŞKAN- Sayın İlhan Mertsoy'a açıklanmalarından dolayı teşekkür ederiz.

ZİYA NUR ERÜN (İstanbul)- Usul hakkında bir noktayı açıklamak istiyorum.

Şimdi eğer bu arkadaşımızın dövülme olayı bir bildiri veya bir tepki olarak ele alınacaksa, bu bir avukatın dövülmesi şeklinde değil, vatandaşın, avukat olmayan bir vatandaşın karakolda dövülmesi şeklinde ele alınmasını teklif ediyorum. Çünkü bunun biz acısını yaşadık. Ben müvekkilime...

BAŞKAN- Ziya bey, mevzuu dağıtmayalım. Avukatın dövülmesi hadisesi hakkında sayın kongrenizin tezahür eden hissayatına uyarak müzakere açma kararında divanınız. Bunu kabul edenler... ("Anlaşılmadı" sesleri)

Avukatın dövülmesi hadisesi hakkında müzakere açılmasını arzu eden arkadaşlar... Müzakere açılması kabul edilmiştir.

AHMET HAMDİ SAYAR (İstanbul)- Usul hakkında söz istiyorum.

BAŞKAN- Buyurun.

AHMET HAMDİ SAYAR (İstanbul)- Muhterem arkadaşlarım, usul hakkında görüşeceğim. Malûmuâlileridir Yüksek Heyetin, gündem çerçevesinde müzakereler cereyan eder. Yalnız bildiri konusunda alınmış ve gündem kilitlidir kanuna göre, maddesini ihlâl etmeyen bir çıkış yolunuz vardır. Buna dayanarak yayınlanacak bildiride insanın dövülmesi konusunun belirtilmesi çerçevesini kapsayan ve meslektaşınızın da, meslektaşlarınızın da dövülmesini kapsayan bir paragrafın açık ve seçik şekilde yer alınmasını sağlamak yönünden konuşacak arkadaşlarımızın basiretli fikirlerini dinleyebilmek inkânı mevcuttur.

Bu bakımdan bendenizin tekrar ediyorum maruzatı şudur, özel bir müzakere maddesi halinde, Heyeti Umuniye gündenine hâkindir şeklinde olmadığımızı göre, mümkün göremiyorum. Ancak bu ölçü içinde tebliğde yer alması ve insanın dövülmemesi gerektiği konusunun iyi bir şekilde ifade edilmesi için yazılacak metne yardımcı olacak konuşmalar burada yapılabilir, mümkündür.

BAŞKAN- Buyurun Necla hanım.

NECLA ERTEL (İstanbul)- Denizli'de bir insan görevliler tarafından dövülmüş. Bu telgraf okunur okunmaz heyetinizde belki hayatının en mutlu anını bana yaşatan bir kıpırtı başladı. Hepiniz, Denizli Barosu Delegesi olan arkadaşımın o kısma ait olan sözlerinden ötesini öyle zannederim ki, benim gibi maalesef o değerli fikirleri yarım-yamalak dinleyebildik. Çünkü, mesele buraya gelsin, burada evvelâ bu konuşulsun istiyorduk.

Bilhassa huzurunuzda teşekkür etmek isterim Çorlu Barosunun delegesi olan arkadaşşıma. Benden zannediyorum daha kıdemliler, ama benden de, burada bulunan en kıdemliden de genç kendisi. O heyecanla bu haksızlığa ayağa kalkış var ya, ben kendini bayağı bu konularda muafiyet kazanmış kişi zannediyordum. Üç yıl ne işkenceler görmüş insanların elini tutarak yaşamış bir kişi olarak ben artık bunda muafiyet kazandığımı zannediyordum. Hiçbir şey kazanmamışım. Şurada yine bir insana dayak atıldığını öğrendiğim anda birdenbire kıpır kıpır oldu içim, ama o kıpırtıyı sizde de görünce mutlu oldum. Ne acıip bir mutluluk değil mi?... Ne zaman en çok mutlu olacağız? Bu bizim duyduğumuz kıpırtıyı bütün Türkiye'ye yayabildiğimiz zaman. Bizim gibi Türkiye'de her kişi bir insana bir fiske vurulduğu zaman ayağa kalktığını gördüğümüz an artık görevini yapmış kişilerin mutluluğu içinde olacağız. O görev bize ait. O görev Türk hukukçusuna, Türk hukukçusunun en aktif olan, şu unsuru olan avukata aittir ve

belki, beni affedin bunu mutlaka söylemek ihtiyacımdayım, ve belki sus-tuğumuz zamanların kefareti de ödeyeceğiz.

Şimdi, ben derim ki, teklifim şu vaktinizi fazla almamak için; bir insan görevliler tarafından dövülmüştür. Türkiye'de hiçbir defa daha böy-le bir olay olmayacak zamana kadar biz hepimiz bunun takipçisiyiz ve bu-nun özel ilişkiler çerçevesinde, özel müracaatlar çerçevesinde hallini Barolar Birliğinden diliyor değil, istiyoruz.

İkincisi, bir avukattır dövülen kişi. O zaman biz bu dövülen ki-şinin yanına, bugün dövülen bir avukattır, ben teklif ediyorum, 60 tane baronun temsilcisi var burada, her baro bir avukat görevlendirir ve bu davaya 60 avukat olarak Türkiye barolarının tümünü temsil ederek gideriz. Eğer mensup olduğum baroda benden daha becerili üstatların olmasaydı, kendi baron adına talibim derdin, onu kendi baron tayin edecektir ve bun-dan böyle görevliler tarafından dövülen bir vatandaş söz konusu olduğu zaman da tıpkı arkadaşımızın yardımına koştuğumuz gibi, böyle bir olaya Türkiye baroları olarak görev alır birer kişiyle oraya gideriz. Ta ki, Türkiye'de, Türkiye tarihinden bu olaylar silininceye kadar. (Alkışlar)

BAŞKAN- Teşekkür ederiz.

Buyurun.

ZİYA NUR ERÜN (İstanbul)- Efendim, hepinizi saygı ile selânlarım;

Şimdi bu konuda bizim yaşadığımız bir devir var ki, karanlık bir devirdir o, bunu maalesef öyle ifade edeceğim. Bu devir bu konuda bizi çok hassas duruma soktu. Şöyle:

Ben, güleceksiniz, nüvekkilinin karısına çok şükür arkadaşınız veya kocanız veya babanız neyse, tutuklandı, çok şükür tebrik ederim demek durumuna düşmüştüm. Çünkü tutuklanıncaya kadar zavallının ne çek-tiğini biliyordum. Böyle bir garip duruma düşmüştük. Bu karanlık devir de devam etmekte halen. Bir avukat bile, haklarını daha korumak imkânına

malik bir avukat bile karakolda alınıyor ve istendiği gibi dövülüyor.

Şimdi bu olayı bu açıdan ele alırsak biz Türkiye'de bu karanlık dönemin, bu karanlık uygulamanın, alçakça uygulamanın önüne geçebilme-
miz için sonuna kadar mücadele etmeye mecburuz. Ya edeceğiz, veya bira-
kalın bu işi. Başka çaresi yok bu işin.

Bu arkadaşın buradaki dövülme olayını insanların dövülme olayı olarak ele alıp, sonuna kadar mücadele edilmesi gerektiğine ben kaniim ve ben bunu Barolar Birliğinden hangi yoldan olursa olsun, onun takip edilmesini öneriyorum. Aynı şeyi arkadaşlarım da söyledi, zaten Necla hanımın sözüne de aynen katılıyorum. (Alkışlar)

BAŞKAN- Teşekkür ederiz.

Efendin, sayın Başkanımız Faruk Eren Hocamız tekrar söz almak arzu ediyorlar, kendilerine söz veriyorum.

GENEL BAŞKAN FARUK EREM- Arkadaşlar, değerli Fertan arkadaşımın 60 baronun temsilcisinin oraya gönderilmesi yolundaki önerisini şükranla karşılamakla beraber, bunun bir gösteri niteliği kazanması kuşkusuz içindeyim. Bu itibarla, hepinizi temsilen fahriyen bu arkadaşın savunmasını bana lütüf buyurmanızı arz ederim. ("Bravo" sesleri, alkışlar)

BAŞKAN- Sayın Genel Başkanımıza sonsuz teşekkürler ederiz.

Söz sırası sayın Hayati Ekşi'de.

HAYATİ EKŞİ (Elâzığ)- Muhterem Divan, kıymetlimeslektaşların, hepinizi hürmetle selâmların.

Söz almak için biraz aşırı heyecan gösterdiğimden dolayı da nazur görülmeni muhterem heyetinizden istirham ederim. Çünkü, hadisede tecavüze uğrayan bir arkadaşımızdır ve ben bu hadiseyi sayın Denizli temsilcisinin burada izah ettiği şekilde aynen matbuata intikal etmiş olarak gördüm ve bu yazıyı okuduğum andan beri bu mesele hakkında heyecanlıyım. Heyecanım yeni değildir. Bugünkü Denizli Baro Başkanının teli de heyecanımı

artırdı. Bu bakımdan heyecanımdan dolayı tekrar özür dilerim.

Mesele, benim söz almak istediğim mesele şudur: Sayın Genel Başkanımızın İçişleri Bakanlığını yerinde uyarısı ile hadiseye el konulmuştur. Bu el konulmadan sonra tevkifi müteakip bir meslektaşımız çıkıyor, tevkif edilenlerin müdafaasını üzerine alıyor. Biz senelerdenberi burada müdafaa hakkının kutsiyeti üzerinde dururuz ve müdafaa hakkının takyit edilmemesini savunuruz. Bu itibarla bu arkadaşı bu müdafaadan ötürü herhangi bir şekilde muaheze etmeye hakkınız yok.

Sayın İzmir Barosu Başkanı burada huzurunuzda buyurdular ki, İzmir Barosu bu meseleyi tetkik edecektir. İzmir Barosu bu meseleyi tetkik ettiği vakit cezai yönden birşey yapabilecek mi, değil mi? Bu meseleyi tetkik etsin. Binaenaleyh, bu telin bizim bildirimizde ele alınmasında, İzmir Baro Başkanına cevap vereceğim diye heyecanla şey ettim de, onu izah etmeye çalışıyorum, ele alınmasında İzmir Barosunun selâhiyetine, vazifesine tecavüzümüz mevzubahis olanaz.

Kanaatin şudur ki, İzmir Barosu da bu meslektaşınız hakkında herhangi bir müeyyide tatbik edemeyecektir. Çünkü, nihayet bir müdafaa hakkı vardır. Bu meslektaşınız bu itirazı yapmakla bir müdafaa hakkını kullanmış oluyor.

Ancak, biz bir meslekî tesanüt içerisinde bunu, bu tür insanların dövülmesi olayı içinde, fakat ayrıntılı, bariz bir şekilde bildiride nazarı itibare alabiliriz, ağır bir dille kanaatınca kınayabiliriz. Benim istirhamım bu yolda bundan ibarettir.

Müdafaa hakkında Necla hanımın görüşündeydim. Fakat sayın Başkanımız sağolsunlar lütf buyurdular. Biz bu vazifeyi şahsen Baron adına severek Başkanımız sayın Hocamıza tevdi ettik. Ancak, benim, bu mevzu ele alınmışken muhterem heyetinize başka bir önerim olacak. Az da olsa zaman zaman bu kabil hadiseler oluyor. Bu kabil hadiseler olduğu vakit

artırdı. Bu bakımdan heyecanımdan dolayı tekrar özür dilerim.

Mesele, benim söz almak istediğim mesele şudur: Sayın Genel Başkanımızın İçişleri Bakanlığını yerinde uyarısı ile hadiseye el konulmuştur. Bu el konulmadan sonra tevkifi müteakip bir meslektaşınız çıkıyor, tevkif edilenlerin müdafaasını üzerine alıyor. Biz senelerdenberi burada müdafaa hakkının kutsiyeti üzerinde dururuz ve müdafaa hakkının takyit edilmemesini savunuruz. Bu itibarla bu arkadaşı bu müdafaadan ötürü herhangi bir şekilde muaheze etmeye hakkınız yok.

Sayın İzmir Barosu Başkanı burada huzurunuzda buyurdular ki, İzmir Barosu bu meseleyi tetkik edecektir. İzmir Barosu bu meseleyi tetkik ettiği vakit cezai yönden birşey yapabilecek mi, değil mi? Bu meseleyi tetkik etsin. Binaenaleyh, bu telin bizim bildirimizde ele alınmasında, İzmir Baro Başkanına cevap vereceğim diye heyecanla şey ettim de, onu izah etmeye çalışıyorum, ele alınmasında İzmir Barosunun selâhiyetine, vazifesine tecavüzümüz mevzubahis olanaz.

Kanaatin şudur ki, İzmir Barosu da bu meslektaşınız hakkında herhangi bir müeyyide tatbik edemeyecektir. Çünkü, nihayet bir müdafaa hakkı vardır. Bu meslektaşınız bu itirazı yapmakla bir müdafaa hakkını kullanmış oluyor.

Ancak, biz bir meslekî tesanüt içerisinde bunu, bu tür insanların dövülmesi olayı içinde, fakat ayrıntılı, bariz bir şekilde bildiride nazarı itibare alabiliriz, ağır bir dille kanaatımca kınayabiliriz. Benim istirhamım bu yolda bundan ibarettir.

Müdafaa hakkında Necla hanımın görüşüneydim. Fakat sayın Başkanımız sağolsunlar lütf buyurdular. Biz bu vazifeyi şahsen Barom adına severek Başkanımız sayın Hocamıza tevdi ettik. Ancak, benim, bu mevzu ele alınmışken muhterem heyetinize başka bir önerim olacak. Az da olsa zaman zaman bu kabil hadiseler oluyor. Bu kabil hadiseler olduğu vakit

meslektaşlarımız bilhassa görevliler tarafından bir tecavüze uğradıkları vakit aynı tepkiyi her zaman göstermemiz lâzım ve bunu ben şu şekilde, kendi acizane düşüncemle bir öneride bulunmak istiyorum; mahalli baroda birkaç arkadaş tecavüze uğrayan arkadaşın savunmasını alır. Aksi görüşte olanlar, hadiseyi başka değerlendiren bir grup tecavüz edenlerin müdafaasını üzerine alır. Netice itibariyle bizim meslekî tesianüdümüz nö-türâzize bir hale gelir. Bunu önlemek için bu kabil hadiselerde muhakkak surette Barolar Birliği meşkul olmalı ve tecavüze uğrayan arkadaşlarımızın müdafaasını Barolar Birliği kanalı ile o civarda bir gruba tevdi etmelidir. Bunu da muhterem heyetinize öneriyorum.

Saygılarımı sunarım. (Alkışlar)

BAŞKAN- Teşekkür ederiz.

Cengiz İlhan bey, buyurun.

CENGİZ İLHAN (İzmir)- Efendim, tekrar bir noktayı tavzih edeyim;

Bu telgrafta iki olay söz konusu ediliyor. Birisi, bir avukatın,

Necla hanımefendinin düzeltmesi gibi, daha doğrusu bir insanın dövülmesi, resmî mercilerde görevli olan kişiler tarafından vazifenin ifası sırasında...

Diğeri ise, döven şahısların bir avukat tarafından müdafaasının deruhte edilmesi. Bu ikisi birbirinden farklı durumlardır.

Telgrafta müdafaanın deruhte edilmesi de bir şikâyet konusu edilmiştir. Bendenizin arzı, bu şikâyet konusunun mercii İzmir Barosu olmuştur. İzmir Barosu bunda bir inceleme yapacaktır. Tabi sayın arkadaşımın buyurdukları gibi, müdafa hakkının esasına kat'iyen dokunamayız. Biz suçlular arasında velevki bir avukat dahi dövmüş olsalar, bir ayırım yapamayız. Bu mesleğimizin kuralıdır. Madem ki, bütün suçluların bize güvenmesi lâzım geldiği inancını topluma yerleştirme konusundayız. İsterse mağdur avukat olsun, ama bu arkadaşınız meslek kurallarımıza ay-

kırı davranmışsa, işini meslek kuralları dışında yürütmüşse pek tabii ki bir takibatın konusu olacaktır. Benim maruzatım bu olmuştur.

İkinci arzım da şudur efendim:

Biz nasıl suçlular bakımından bir ayırım yapamazsak, mağdurlar bakımından da bir ayırım yapamayız. Necla hanımefendi gayet iyi buyurdular. Buradaki mağdurun vekâletini alalım, ama yalnız avukat olduğu için değil, insan olduğu için. Şu halde, resmî merciler tarafından dövülmüş ve bu sebeple mağdur olmuş bütün vatandaşlarımızın vekâletini ücretsiz olarak almaya karar verelin. Aksi halde biz kendinize özel muamele yapan bir kuruluş durumuna düşmüş oluruz. ("Bravo" sesleri, alkışlar)

Kurallara inanıyorsak, bu kuralları bütünüyle uygulamak mecburiyetindeyiz; yalnız kendimize değil.

Maruzatım budur, saygılarımla. (Alkışlar)

BAŞKAN- Çok teşekkür ederiz.

Söz sırası Merih Sezer beyefendinin. Buyurun.

MERİH SEZEN (İstanbul)- Sayın arkadaşlarım;

Bizim uygulamamızın en somut, en kesin bir noktasına değinmiş oluyoruz. Bundan 8-9 sene evvel İstanbul Barosunda da aynı böyle bir olay olmuştu. Bir avukat dövülmüştü. Fevkalâde bir toplantı yapılmıştı. Binin üstünde avukat ittifakla insanın bir daha kat'iyen dövülmemesi için gerekli çabanın muhakkak yapılması lâzım geldiğine dair umumi heyet kararını ittifakla almıştı, ama ne yazık ki, poliste, jandarmada, emniyette ve ismi bilinmeyen tahkik yerlerinde vatandaşlar, herkesin bildiğini herkesten saklamayalım, devanlı dayak yemektedirler.

Şimdi bu arada Barolar Birliğine düşen bir olayı söylemek istiyorum. Lütfen temenniler faslında Bursa, Hatay ve Ankara'da söylediklerimiz ve önerdiklerimiz bir defa daha ele alınacak olursa görülür ki, dedik ki, işkence ve dayak olaylarına son verilinceye kadar Barolar Bir-

liğinin devanlı olarak bunu bir iş edinip, mesele edinip çalışması ve gerekli resmî makamlara durmadan başvurması, bunu önleyinceye kadar herhangi bir işlem yapılmadığı müddetçe gerekli başvurmaları ve netice sağlamanın yöntemini bulsun, deniştik. Özeti budur, yazılıdır orada. Sanıyorum ki, burada bizlerin de kusuru vardır.

Şimdi, bu olay dolayısıyla son önerim şöyle olacaktır. Kamuoyuna Türkiye'nin bütün baroları ve Barolar Birlikleri vatandaşların sorgu sırasında tutuklama sırasında kötü muameleye maruz kaldıkları takdirde barolarda bu iş için kurulmuş birer makam vardır, üç kişilik, beş kişilik heyetler derhal bunu tetkik edip, mahallinde bunun savunmasını yapmak üzere hazırdırlar fikrinin kamuoyuna derhal bildirilmesi ve benden evvel konuşan arkadaşım gibi, bunun muhakkak ve muhakkak bir kamu görevi olarak ücretsiz yapılacağıının da bildirilmesi bir öneri olarak bu sırada aklıma gelen bir fikirdir, bunu arz etmek istiyorum. (Alkışlar)

BAŞKAN- Çok teşekkür ederiz efendim.

Söz sırası sayın Mehmet Çelebi beyefendinin, buyurun.

MEHMET ÇELEBİ (Bolu)- Muhterem arkadaşların, Saat gözümün önünde, yalnız bu konu ile ilgili bir-iki hususu arzedeceğim izninizle. Sayın Başkana ve sayın Delege arkadaşlarına evvelemirde teşekkür ederim, bendeniz Bolu delegesiyim. İnsanın çok vurulduğu bir bölgede avukatlık yaparım; Düzce.

Genellikle sayın Hocam da çok gelir-gider. Ceza davalarına biraz fazla girerim. Bir meslek hayatımda pekçok, misâlleri verilmeyecek kadar çok tek tokat yüzünden adliyenin karşısına, ağırceza reisinin karşısına "Kavakbıçkı'dan Hasan'ın, neden vurdun onu? Tokat atmıştı bana..." Bir tokat yüzünden adam vuranların avukatlığını pekçok yaptım. Anlatmaya çalıştığım bu Kavakbıçkı'daki Hasan, eğer bu tokatın altından kendi ölçülerine göre, tasvip etmem başka, çıkamazsa o köyde yaşayamaz. Her za-

zan kahveye gittiğinde derhal bütün o çevrede, o kahvede bulunanlar onunla alay eder, yaşama hakkı kendi ölçülerine göre, bir intikam ölçüsüne göre vurmak, kırmak biçiminde tecelli eder. Vatandaşın genel olarak bir düşüncesi, benim bölgemde ekseriya bu şekilde.

Şimdi bu vatandaş, bir tokat yüzünden 20 sene, 18 sene, 15 sene, 24 sene ceza yiyen bu vatandaşın binlercesi kendisini korumaya mecbur olan Türk Devletinin zabıta gücü, zabıta kuruluşu tarafından devanlı dövülür, çok çok dövülür ve bunların faillerini aradığınız zaman bulamazsınız. Bu bir avukat olur, bir vatandaş olur. Bundan tam bir hafta önce maalesef çok ilginç bir olaydı, kendi evimde oturuyorum, karın birdenbire koştı bahçeye doğru ne var acaba diye. Benim küçük oğlum, delikanlı, ona benzetmiş, evimin bahçesine kolayca girilmesi mümkün değil, ama sporcu olmak lâzım atlayabilmek için, kömürlükten bir delikanlıyı zabıta çıkardı. Cadde-nin kenarında benim evim. Ben hayatımda birçok olayları avukat olarak, hâkim olarak, savcı olarak buna benzer olayları gördüm, ama böyle hani ya-nımda insan dövülmesini ilk kez gördüm. Hani istesenez bile, filin senar-yosu hazırlanıyorsunuz ya, hemen göremezsiniz onu, ben insanların nefes alamadan ölne noktasına geldiklerini bir hafta önce gördüm. Hemen bizim komşu binbaşı var, iyi bildiğin, çağırdım, çünkü benim gücümü aşan bir mesele o; efendin silâh görmüşler kendisinde, delikanlı kaçmış, niye kaç-tın diye tekmelerle, benim yetiştirdiğim çanların altında feci şekilde her yeri tekmelenmek suretiyle dövülmekte olan bu delikanlıyı kurtarmaya bendenizin gücü yetmediği için, çünkü o arada ben de benzeri bir şeye bel-ki uğrayabilirim korkusuyla, korkak bir adam mıyım, değil niyim şeyine girmiyorum, o ayrı bir mesele, ben de benzeri bir şeye uğrayabilirim kor-kusuyla, hemen bütün mahalle toplandı, kin dinler kolunda işaretli olan hani onbaşı, uzatmalı, kısaltmalı vesair sıraya girer ya, çağırdım bin-başılı, onun siyanetiyle o delikanlıyı kurtardık. Kurtardık, ama nefes

alsın diye yalvardım. Bırak da nefes alabilsin dedim. Bir komşumuzun çocuğu idi, nefes almaya dahi inkân bulduramadık, bir araba çağırdık, gitti. Gitti, ama bende bir asap bozukluğu, koştum adliyeye savcıya cevap ver... Efendin, ne istiyorsunuz yani. Zabıtaya karşı gelsinde, zabıta bu kadarcık da iş yapmasın mı? Mensup olduğum, yıllarımı verdiğim, beraber çalıştığım şu şeref duyduğum, çok çokşeref duyduğum avukatlıktan önceki dönemde beraber çalıştığım arkadaşlarımın pekçoklarının cevabı, ne yapsın zabıta yani, delilleri neydana çıkarmak için dövmek hakkı değil mi yani?.. Bunun aksini düşünen, bundan başka tür düşünen kaç savcı göstereceksiniz bana Türkiye'de?.. Bu söylediğim biçinden başka düşünen, dövmek vatandaşı, dilediği biçimde, mübahtır şeklinde düşünmeyen kaç Türk savcısı göstereceksiniz bana?..

Çok affınızı dilerim, yani bu tabiri savcıları, cümleyi bir başka türlü kuranadığın için bağışlamanızı dilerim.

Yine yılbaşına doğru bir işde, hani bu bir inkân oldu huzurunuzda bunu dile getirmek imkânı oldu, polisle bir delikanlının arasında burada sebebinisöylemek istemediğim bir çekişme var. Bu konunun dışında kalsın. Delikanlı bir başka suçtan dolayı tevkif edildi. Düzce'yi bilenler, yeni bir adliyesi vardır, polis karakolundan jandarmaya geçilir ve jandarmasının nezaretine atılır. Şimdi adliye bir vatandaşı tevkif etti. Nedir bunun şeyi; jandarma alacak bunu cezaevine götürecektir. Bunun bir başka düşünüş şekli var mı? Yok. Cezaevine götürürken yol polislin koridorundan geçiyor, bir başka yol yok.

Değerli arkadaşlarım, ağırcezada suçlu olan, onun için tevkif edilen bu vatandaşın kafası, kaburga kemikleri kırıldı ve uzun süre hastanede yattı. Yalnız zabtı var bizim ağırceza dosyasında. Çünkü bizim dosya ile ilgili değil. Bizim dosya başka bir suçun dosyası; yani o sanığın işlediği suçun dosyası. Ağırcezaya sorduk, dedik ki, eğer Türkiye'-

de kanun varsa, adalet varsa, hâkim varsa, savcı varsa, yani afedersiniz, bu "varsa"ları bilip bilmeyecek bir insan olduğumun sınavını huzurunuzda vermek istemiyorum, üç kez Adliye Vekâletinden heyete uygun söz söyledi, söylemedi diye devamlı sanık olmaktan ben de usandım artık. Devamlı, efendim heyete uygun mudur bu lâf, değil midir bu lâf, ama ben ölünceye kadar bu tür konuşmaya alıştığım için öyle konuşmadığım zaman da yaşayamıyorum zannediyorum, yani ayıp geliyor bana. Onun için, ağırceza reisi kibar bir insandır, sonra çağırdı beni, eğer Türkiye'de adalet varsa, eğer bu ülkede kanun varsa, eğer bu ülkede Anayasa ve hukuk devleti varsa, bunun sahibini bulacaksınız... Efendim, polis soruşturuyor; polis sanayi çarşısında, Hasan sanayi çarşısında görevli, Hüseyin trafiğe yardıma gitti... Kardeşim, koca karakolda adam arıyorsunuz, kim görevli, bunu biri dövdü... Biz görevli adam bulamadık. Türkiye'de Düzce gibi bir yerde polis karakolunda biz görevli adam bulamadık.

Şimdi tasavvur edin ki, hepimizin bulunduğu bölgelerden gelmiş insanlar olarak bir tokatın ne olduğunu; oğlunuza tokat atın da görün bakalım; kendi yetiştirdiğiniz oğlunuza, 20 yaşındaki oğlunuza, afedersiniz, üniversitede, lisede olan oğlunuza, çok saygılı kurallar içerisinde yetiştirdiğiniz oğlunuza, kızınıza haklı olduğunuzu zannettiğiniz bir konuda tokat atınız, bakınız size isyan ediyor mu, etmiyor mu? Neyi istiyoruz peki vatandaştan? Ondan sonra diyoruz, Türkiye Devleti demokratik, sosyal, lâayık bir hukuk devletidir. Neyse meselenin burasında ve bu saatte başka misâlleri arka arkaya getirmeden Anayasanın tarifıyla insan haysiyeti üzerine, Türkiye Devleti insan haysiyetine yaraşır bir düzen kurnaya mecbur imiş... Ben diyorum ki, sayın hâkimler, sayın Başkan, dünyanın her yerinde devlet, tâ klanlardan bu yana vatandaşı korumak için mücadele ede ede bu noktaya kadar gelmiş, onun için kurulmuş. Türkiye'de ben, Hasan'ı ben sizden nasıl kurtarırım diye savaşıyoruz, böyle ters

işleyen bir düzen. O kadar tersine işliyor ki, birçok yerlerde, nasıl korurum Hasanı, kimden... Onu korumaya mecbur olan Türkiye Devletinden... Şimdi bu, utanılacak bir noktadır Türkiye'de. Dövülen arkadaşımın ıstırabına iştirak etmek yetmez benim için; birşeyler yapmak isterim, ama bilmiyorum bunu, çok değerli hocam demin çok değerli bir jest yaptı, bilfiil benim hocamdır, talebesi olarak okuduk, yeni göreve başladığı zamanlar talebesiydin, bundan şeref duyarım, çok çok şeref duyarım, çok güzel bir jest yaptılar. Eğer bize, huzurunuzda söylüyorum, lâf ile değil, Mehmet Çelebi seni Denizli Barosunda benim yanıma görevli olarak gelmeni diliyorum derse, tereddüt etmeden, elim kanda da olsa, bütün işlerimi bırakır, üç sene devam etse o dava giderim, o kadar üzgünüm huzurunuzda.

Saygı ile selâmlarım hepinizi. (Alkışlar)

BAŞKAN- Aynı konuda söz sırası sayın Yekta Güngör Özden'de. Buyurun.

YEKTA GÜNGÖR ÖZDEN (Ankara)- Değerli arkadaşlar;

Konunun önemi nedeniyle durumun saptanması için huzurunuzda bir iki dakikalık söz almış bulunuyorum, affınıza sığınırım.

Vatan aşkı demek kanımca, hep de katılırsınız, aslında özgürlük aşkı demektir. Dünyanın her yerinde hukuk düzeni insanı temel edinişti, barışı, mutluluğu ve sağlığı sağlayamayan, kişinin özgürlüğünü, kişinin kişiye ve kişinin devlete karşı güvencesini sağlamayan hukuk düzeni olmaz. O bakımdan, bazı yerlerde, yurdumuzun bazı bölgelerinde bazı kendini bilmez görevlilerin yıllardanberi sürdürdükleri devlete ve göreve ihanet anlamındaki davranışlarını burada şiddetle kınıyoruz.

Ancak, ben avukatları savunma meleği olarak düşünüyorum. Paris'i işgal eden Alman subaylarını Fransız avukatları ve Paris Barosu avukatları savunmuşlardır. Biz burada nasıl avukat arkadaşımızın, nasıl bir

vatandaşın savunmasını alacak, sanık durumunda olanların savunmasının alınmaması yolunda bir karar sahibi olmayalım, bir. Tıpkı yassıada davalarında İstanbul Barosu Genel Kurulunun, Ankara Barosu Genel Kurulunun bazı kararları gibi bir eleştiriye gitmiyelim.

İki, burada her baronun temsilcisi bulunmaktadır. Her baroyu bağlayacak bir karar almayalım. Çok seçkin, çok değerli görüşler ortaya çıkmıştır, toplanmıştır, değerini bulmuştur. Açıklanacak bildiride, kamuoyuna açıklayacağımız bildiride bu konuya açıklıkla ve güçlü biçimde yer verebiliriz. Ancak, yasalarımız işkenceye ve adam dövmeye elveriyormuş gibi, devlet bunlara art çıkıyormuş gibi bir düşünceyle kamuoyuna yansıtmayı gerekli bulmuyorum. İnsanın olduğu her yerde her zaman kötülük vardır arkadaşlar. Ancak, görevlilerin görevlerini kötüye kullanmaları, devletin bunları iyi izlemediğini açık seçik ve bütün sakıncası ile ortaya koyalım, diyelim ki, görevliler görevlerini iyi yapmadığı sürece ve devlet bunların üzerine eğilmediği sürece devletin temelleri çattırdanaktadır diyelim. Fakat yasalar buna elveriyormuş havasına, devlet buna olanak sağlıyor havasına hiç girmeyelim.

Birde bu konuda karar almamıza zaten yasanızın maddesi engel. 76 nci madde, sosyal dayanışmayı sağlamak için baroların kurulduğunu söylüyor. Sosyal dayanışma yönünden ve bu konulara eğilmek yönünden bildiride yer verilmesiyle yetinelim ve kınıyalım; en ağırını, en etkilisini söyleyelim.

Teşekkür ederim. (Alkışlar)

BAŞKAN- Sayın Yönetim Kurulumuzun, bu mevzuun amansız takipçisi olacağından emin bulunmaktayız. Yayınlanması düşünülen bildiride de en ağır şekilde bu hadisenin lanetleneceğine de eminiz.

Toplantıya öğle tatili münasebetiyle ara veriyoruz. Alınan karar gereğince saat 14.00 de toplanmak üzere oturumu kapatıyorum.

KAPANMA SAATI: 14.00

İKİNCİ OTURUM

AÇILMA SAATİ:14.00

BAŞKAN- Salonda toplantı için gerekli çoğunluğun bulunduğu anlaşıldığından, oturumu açıyorum efendim.

Söz, Ankara Delegatesi Atılâ Sav beyindir. Buyursunlar efendim.

ATILÂ SAV (Ankara)- Sayın Başkan, çok değerli meslektaşlarım;

Saatın konuşma için elverişli olmadığına idraki içerisindeyim. Özür dilerim, sizi sıkmadan, Türkiye Barolar Birliğimizin önemli olduğuna inandığım bazı sorunları üzerinde durmakla yetinmeye çalışacağım.

Türkiye Barolar Birliğinin ilk Genel Kurul toplantısından, Ağustos 1969 dan bu yana, beş yılı biraz aşan bir süre geçmiş bulunmaktadır Sayın Başkanımın burada yapmış olduğu çalışma raporunu özetleme görüşmesinde, bu dönemi kuruluş dönemi olarak adlandırması çok yerindedir. Gerçekten kurumların yaşamında, oluşmasında beş yıllık bir süre önemli bir süre değildir. Bu süre içinde Türkiye Barolar Birliği nereden çıkmış ve nereye gelmiştir? Geçmişimize, kısa geçmişimize dönüp baktığımızda, kazanç hanesinin oldukça yüklü ve dolgun olduğunu görüyor, bundan mutluluk duyuyoruz. Bunun hiç şüphesiz en büyük onuru, başta sayın Başkanımız olmak üzere, bugünkü yöneticilerin, onun kadar önemli bir pay da sekiz genel kurula Türkiye'nin çeşitli köşelerinden iklim, yol gibi güçlükleri yenerek her toplantıya gelmek suretiyle yöneticilere bir güç veren Genel Kurulun sayın üyelerinindir.

Türkiye Barolar Birliği ilk kurulduğunda birtakım ön yargılarla karşılandı. Sadece meslek çıkarlarını korumaya yönelik bir topluluk gibi gösterilmek istendi. Bu toplantıda, sanıyorum ki pek çok arkadaşımın dikkatinden kaçmış bir şeyi dikkatinize sunmak isterim. Açılış töreninde (Ki, sanırım ki burada duruyor) Türk-İş'in bir çiçeği vardı. Bu bençe anlamlıdır. Çünkü biz meslek çıkarlarını savunan bir topluluk, bir örgüt olmaktan kısa zamanda böyle bir topluluk düzenini bırakmaktan, kısa zamanda kendimizi kurtardık, bir süre sonra meslek sorunlarıyla il-

gilenen bir topluluk olmaktan, bir örgüt olmaktan kendimizi kurtardık, Türkiye'nin tüm hukuk sorunlarıyla ve ülkenin tüm sosyal, ekonomik, hatta kültürel sorunlarıyla ilgilenen ve bunlarda söz sahibi olan bir topluluk haline geldik. Bunu en güzel, en somut örneği de, açılış toplantısında okunan Anayasa Mahkemesi Sayın Başkanının telgrafı idi.

Gerçekten, bu beş yıllık biraz aşan süre içerisinde Türkiye Barolar Birliği, önce kendi meslek kamuoyunda, meslek kuruluşu, meslek topluluğu içerisinde kendisini kabul ettirdi. Bunun anlamını ilk genel kurullara katılan sayın delegelerimiz çok iyi bilirler. Orada, bir bütün gün çok önemsiz sayılabilecek tartışmalar cereyan etti, ama delege arkadaşlarımızın ve yöneticilerin dikkatleri sayesinde Türkiye Barolar Birliği bütünlüğünü korudu ve birtakım güçlükleri aşarak önce kendi meslek topluluğuna, sonra hukuk kamuoyuna, sonra da tüm Türkiye kamuoyuna kendisini güvenilir, tarafsız ve sorumluluk duygusu içerisinde bir örgüt olarak kabul ettirdi.

Elbetteki Türkiye Barolar Birliğinin görevleri arasında meslek çıkarları ile ilgili birtakım sorunları yenmek gelecektir. Bunun dışında, meslektaşların çıkarları ve sorunları ile ilgili birtakım sorunlarımız, davalarımız olacaktır. Bunlar kısa süre içerisinde, özellikle sayın Başkanımızın; Yarınından emin olmayan avukatın bugünkü çalışmasında kendisinden çok şey beklemek kolay değildir, diye özetlediği bir sorunu, sosyal güvenlik sorununu çözdük. Ama kabul etmek gerekir ki, toplumsal sorunlarda her sorun çözülmüş gibi görüldüğü anda, yahut çözüldüğü anda, arkasından bir, hatta birkaç yeni sorun gelecektir. Bu itibarıyla toplum içinde hiç bir kuruluşun, hiç bir kişinin tüm sorunlarını çözmüş olduğu bir durum vaki olamaz; iyiler daima daha iyiyi bekletir; insanlara ve topluluklara.

Gayet tabii ki, böyle bir topluluğun tüm sorunlarını çözmüş olmak olanağı yoktur. Bir an için diyelim ki böyle bir olanak var; bütün sorunlarını çözmüş bir Türkiye Barolar Birliği avukatları. Ben bunun yine de bize mutluluk vereceğine inanmıyorum. Çünkü bir toplum içeri-

sinde bütün kurumlar, tüm kuruluşlar bileşik kaplar gibi birbirlerinin düzeyini etkilerler. Bir toplum içerisinde diğer topluluklar, kurumlar, kuruluşlarbelli bir düzeye gelmemişse, bunların içerisinde bir tanesinin saf pırlanta gibi parlamasına, yücelmesine imkân yoktur. Aşağıdan, bileşik kap kuralı gereğince mutlaka biri ötekinin düzeyine inecektir.

Diğer yonden, Türkiye Barolar Birliğinin, ki yasalarla verilmiş sorumluluklarından birisi de diğer toplumsal sorunların da bizim düzeyimize çıkmasını, yahut onların da düzeylerinin güçlenmesini sağlamaya çalışmak görevi vardır.

Türkiye Barolar Birliği, geçtiğimiz zaman içindeki çalışmalarında toplum içerisinde bu saygınlığı, bu etkinliği de kazanmış gözükmektedir.

Türkiye Barolar Birliğinin, savunma mesleğinin birtakım sorunlarını çözmekte karşılaştığı güçlükler, benden önce konuşan bir çok konuşmacı arkadaşımın da çok yerinde olarak belirttikleri gibi, birtakım başka kuruluşların da düzeltilmesine, ıslâh edilmesine, gözden geçirilmesine muhtaç olduğu açıktır. Bir hukuk mekanizması, hukuk düzeni içerisinde yargı, iddia ve diğer organlar yeterince çalışmıyorsa, savunmanın mutluluğu söz konusu olamaz. Bu kesin. Uluslararası Hukukçular Birliğinin 1959 yılından beri yaptığı toplantılarda hep bir nokta belirtilmiştir; savunmanın bağımsızlığı. Elbette kaçınılmazdır. Savunma mesleğinin kendiliğinden gereğidir, kendiliğinden niteliğidir; bağımsızlık. Ve bu bağımsızlık hiç şüphesiz yargının diğer bölümlerinde iddiayı ve yargıyı da etkileyecektir. Bağımsız savunmanın bulunmadığı bir yerde, hiç şüphesiz ki bağımsız yargı olamaz. Bu nedenle, biz yalnız dar bir çevre içerisinde meslek çıkarlarına değil, tüm hukuk sorunlarına eğilmek zorunluluğunu her zaman hissettik ve burada bütün konuşmacı arkadaşlarımız bu sorunları belli bir düzeyde dile getirdiler.

Şimdi bugün Türkiye yeni bir dönemin eşliğinde gözükmektedir. Benden önce konuşan konuşmacılardan sayın Altop ve sayın İnal'ın belirttikleri gibi, sayın Barlas'ın belirttikleri gibi, Türkiye'de bir rejim bu-

nalımına dönüşme istidadı, eğilimi gösteren bir bunalım gözükmetedir.Önce bunun teşhisini koymak gerekir, sonra da Türkiye Barolar Birliği olarak bizim yapmamız gereken görev nedir, bunun da teşhisini birlikte koymamız yerinde olacaktır.

Önce şunu belirtmek isterim; hemen bütün kuruluşlar, özellikle politik örgütler toplum içerisindeki birtakım kuruluşlara el uzatmak isterler. Bunun nedeni basittir; birtakım kuruluşları kendileriyle birlikte göstermek, politik güçlere biraz daha güç katar. Türkiye Barolar Birliği de hiç şüphesiz ki bu türlü iştahları zaman zaman seçmiştir; ama gerek barolarımız, gerekse Türkiye Barolar Birliği aşağı yukarı kuruluşundan bugüne kadar hep bu türlü iştahların, bu türlü el uzatma isteklerinin dışında kalmayı başarmıştır. Hiç bir siyasal örgüt, hiç bir dönemde barolarımıza ve Türkiye Barolar Birliğine kendi damgasını basmak, sürekli olarak kendi doğrultusunda gitmek olanağını ve etkisini yapamamıştır. Bunu da Türkiye Barolar Birliğinin kurulduğu günden beri çalışmalarını izleyen bir arkadaşınız, bir naçiz delege olarak övünçle belirtmek yerinde olur.

Meslek kuruluşlarının politikanın dışında kalmalarını istemek başka şeydir, meslek kuruluşlarının ülkenin tüm toplumsal, ekonomik, kültürel sorunlarıyla ilgilenmesini istemek başka şeydir. Türkiye Barolar Birliği, demokratik rejime inanmış bir kuruluştur. Demokratik rejimin, özellikle anayasal demokratik rejimin bazı gerekleri vardır. Burada politika dışı kalma kaygıları ve kuşukları bizi başka bir tehlikenin içerisine itmemelidir. Bu ölçüyü çok iyi bulmak ve saptamak zorundayız. Sanıyorum ki bu genel kurulun önemli görevlerinden birisi de bu olacaktır. Çünkü biraz önce belirttiğim gibi, sayın Başkanımızın kuruluş dönemi diye nitelendiği dönem geçtikten sonra, artık Türkiye Barolar Birliği olarak birtakım önemli sorunlar üzerinde durmak, birtakım bize düştüğünü sandığım, benim şahsen, birçok delege arkadaşlarımda benim gibi düşündüğünü tahmin ediyorum, bize sorumluluk görevi yüklendiğini sandığımız bazı konularda susmak, görevini yapmamak olur. Demokratik anayasal

rejim içerisinde özellikle çağdaş sosyal demokrasi anlayışı içerisinde yalnız üç erkten başka kuruluş vardır demek olanağı yoktur. Demokrasi bir kurumlardır, kuruluşlar rejimidir. Bu rejim içerisinde bütün kurumların kendisine düşen birtakım görevler ve sorumluluklar vardır. Yasama organı görevini yapacaktır, yapmadığı zaman; "Ne yapalım, yasama organı çalışmıyor." deyip oturmak, bu sorumluluktan, bu görevi yapmaktan kaçmak gibi gelir bana. Nitekim çeşitli demokratik ülkelerde dördüncü kuvvet diye basına, onun yanısıra bağımsız üniversite, özerk TRT, meslek kuruluşları, sendikalar da kendilerine düşen görevleri yapmaktadırlar, yapmak zorunluğunu duymaktadırlar.

Elbetteki Türkiye (de yargının birçok sorunları askıdadır. Yargıçların güvencelerindeki kısıtlamalar, olağanüstü mahkemelerin kurulması eğilimi ve bunun sonucu olan olağan dışı mahkemeler saydığı Türkiye Barolar Birliğinin, Devlet Güvenlik Mahkemeleri, anayasal yargıda ve idari yargının görevlerinde yapılan kısıtlamalar veya bu yoldaki girişimler, savcılarının güvencelerinin kısıtlanması ve savcılarının yürütme erkinin buyruğuna alınması gibi sorunlar ve adalet reformunu gerektiren, sabahleyin birçok sayın konuşmacının somut örnekler vererek belirttiği sorunlar, ki bunların en somutlarından birisi de; Denizli'de bizim bir meslektaşımızın başına gelen saldırıdır, dövülme olayıdır. Elbetteki bütün bunlar bizim için son derece önemli sorunlardır. Biraz önce söylediğim gibi, bir kuruluşun, toplum içerisinde birçok olaylar olurken, hukuk ihlalleri olurken, kendisini güçlü sayabilmesine olanak yoktur, istediği kadar mesleğin kendi sorunlarını çözülmüş varsayabilsin.

Bu itibarla, Türkiye Barolar Birliğinin, bugün Türkiye'nin içerisinde bulunduğu durumu saptaması gerektiği kanısındayım. Nedir bu durum? Bir kargaşalık, bir değerler kargaşası var gibi gösterilmek istenmektedir. Hiç şüphesiz ki, bunu haklı gösterebilecek birtakım somut olaylar da oluyor. Dayak olayları, işkence olayları ve diğer bazı olaylar olmaktadır. Türkiye hâlâ Parlamento'sundan güven oyu alamamış bir hükümetle yönetilmektedir. Bunun sakıncaları vardır. Yalnız bazı

kuruluşların bu durum üzerinde spekülâtif birtakım işlemlere girdikleri de dikkatten kaçırılmamalıdır. Bunu, demokratik rejimin bir kusuru gibi göstermeye çalışanlar vardır. Bunu sonucu olarak özgürlükler rejiminin kısıtlanması gerektiğini düşünenler vardır, olacaktır. Yakın tarihine, dünyanın yakın tarihine bir geri dönüp bakmak yeter. 1920'lerde İtalya'da, 1930'larda Almanya'da sahnelenen oyun, herkesin bilgisi içerisinde. Böyle bir kargaşayı rejimin kusuru gibi gösterip özgürlükleri kısıtlamaya kalkmak, elbetteki Türkiye'nin yararına olmayacaktır. Nitekim yirmiler, otuzlar Avrupasında iki üç ülkede oluşan olaylar, sonradan çok kısa bir süre içerisinde bütün dünyayı acıya ve kana boğmuştur. Bu itibarla Türkiye Barolar Birliğinin seçkin ve uyanık delegelerinin bu Genel Kurulda, Türkiye'de oluşmakta olan olaylara gerçek bir teşhis koyması yerinde olacaktır. Ben, sayın Fadıl Altop arkadaşımın bir adım daha ileri gidiyorum; o yarar olacağından söz etti, bence sadece yarar söz konusu değildir; burada bizi bir görev ve sorumluluk beklemektedir.

Sayın Başkanımızın, Anayasanın ihlâli ile ilgili bir görüşü vardı. Anayasayı ihlâl etmek, yalnız olumlu birtakım nedenlerle anayasal bazı kurumları bozmak değildir. Anayasanın kurumlara ve kişilere verdiği görevleri yapmaktan kaçmak, hiç bir olumlu eylemde bulunmamak da Anayasayı ihlâl etmektir, diyor. Demek ki, Türkiye Barolar Birliğinin de eğer böyle birtakım değerleri varsa, bunları burada yapmak için karar almamız gerekir. Aksi takdirde yarın Türkiye'de Türkiye Barolar Birliğinin ve onun seçkin delegelerinin benimsemediği, katılmadığı birtakım olaylar olursa, bunların biz dışında idik, bunlar bizi ilgilendirmezdi demekle sorumluluktan kurtulmamız söz konusu olamaz. Bugün Türkiye Barolar Birliği bu duruma sesini yükseltmek ve bulduğu çözüm çarelerini önermek zorundadır. Benim bu noktada sayın Genel Kurula önermek istediğim nokta şudur: Birtakım politikacılar, Türkiye'nin içerisinde bulunduğu bunalımın bir rejim bunalımı olduğu teşhisini koymak istemektedirler. Ben, kendi hesabıma katılmıyorum. Bu bunalımın bir rejim bunalımı değildir; olsa olsa birtakım kişilerin ve örgütlerin zorladıkları bir buna-

lıdır. Daha fazlasına girmeyi kişisel ve gündelik politikaya katılmak olarak değerlendirebilirler, onun için burada kesiyorum. Yalnız bir noktayı belirtmek isterim; bu kuruluşların şu dönemde birtakım hevesleri ve istekleri var. Kendilerine hukukî fetvalar, dayanaklar bulmak isteyenler, Türkiye Barolar Birliği kesin olarak böyle bir fetvayı verecek kuruluş olmadığını ortaya koymalı, hatta bunun gerçek teşhisini, bu bunalımın bir rejim bunalımı olmadığını, rejimin kendi çözümleriyle bu dönemden Türkiye'yi çıkarmaya yeterli olduğunu saptadığını da Türk kamuoyuna açıklamalıdır arkadaşlarım. ("Bravo sesleri, alkışlar)

Şimdi arkadaşlarım, burada bir inancımı daha belirtmek istiyorum. Sabahleyin çok saydığım bir delege arkadaşımız, bir noktada bir şey belirtti; demokrasilerin ancak olgun toplumların harcı olabileceğini, zaman zaman bu nedenle demokraside bazı kısıtlamalar olabileceğini belirtti. Hemen görüşümü açıklayayım; Özgürlüklerin getirdiği sakıncaların en iyi çaresi yine özgürlükler rejimindedir. ("Brava" sesleri) Onun için, gerçek özgürlükler rejimine inanan kimseler olarak, görüşlerimizi tutanaklara geçirmek, genel kurulun bilgisine sunmak zorundayız. Aksi takdirde, dediğim gibi, olumlu olmayan eylemler, olumsuz eylemler, susmalar da bizi sorumluluktan kurtaramaz.

Şimdi arkadaşlar, çalışma raporunu dikkatle incelediğimizde, bir genel çizgi belirlemekte. Rapor, geçmiş yıl ve geçmiş dönemler içerisinde bir rok çalışmalarının hesabını genel kurula vermektedir. Bu, sanıyorum ki açık alımla verilmiş bir hesaptır. Bundan dolayı, Türkiye Barolar Birliğinin çalışkan yöneticilerini kutlamak gerekir. Getirdikleri birtakım öneriler, hiç şüphesiz ki geleceğe yöneliktir. Nitekim sayın Başkan, konuşmasında, biz bugüne kadar kendi çalışma imkânlarımız, olanaklarımızla Birliğin bir noktaya kadar gelmesi için çalıştık, çabaladık; bundan sonra Birlik, ancak kendi genel kurulunun vereceği direktiflere göre yürürebilecektir. Genel Kurulundan güven alarak Genel Kurulunun vereceği görevleri yerine getirerek görev yapmayı daha doğru ve uygun bulmaktayız dedi. Bu itibarla burada bir, bildirinin tekrarı gibi gözükse de, bazı

görüşlerinizi, Barolar Birliği Yönetim Kurulunun desteğini sağlamak amacıyla, tekrar tekrar söylemekten kaçınmamalıyız. Elbetteki tekrarları ay- rıntıları ile yapmak faydasız olur, dikkatli delegeleri yormak olur, Baro- lar Birliğinin Yönetim Kurulunu yormak olur; ama hiç olmazsa birtakım sa- tırbaşlarına işaret etmek ve bu görevlerin yapılmasından yanayız demek, birbirini doğrularcasına birden çok delege tarafından söylenirse, Yönetim Kuruluna, sanıyorum ki güç verecektir. Ben sayın Başkanımın çalışma yönte- mini bilirim. Onun için kendisine ve arkadaşlarına yararlı olabilmek için bazı satırbaşlarını konuşmamın sonuna doğru arzedeceğim.

Bilmeyenler için söyleyeyim; sayın Başkan bu Genel Kurul tutanak- larını alacak, toplantıdan sonra, bütün delegelerin önerilerini listeler halinde çıkaracak. Hangi görüşler, hangi dilekler, hangi direktifler di- le getirilmiştir, bunların hangileri ne çerçeveye içerisinde, ne etkinlikte gerçekleştirilebilir. Bu itibarla ben, birtakım arkadaşlarımla söyledik- lerini tekrarlıyor gibi gözükse bile, affınıza sığınarak bu görüşlerimi tekrar etmeye mecbur sayıyorum kendimi.

Bizim, kurulduğumuz günden beri tekrar edegeldiğimiz çok önemli bir kavram var, bir terim: Hukukun üstünlüğü. Hukukun üstünlüğünün yeni bir kavram olmadığını hepimiz biliyoruz. Yani Türkiye'de bulunmuş bir kav- ram olmadığını biliyoruz. Yalnız, batı ülkelerinde bile, İkinci Dünya Sa- vaşından sonra ortaya atılmış bu kavramın Türkiye'de tanıtılması ve kamu- oyuna wazedilmesi onuru, eğer böyle bir onur varsa bunun onuru hiç şüp- hesiz ki Türkiye Barolar Birliğine ve onun sayın Başkanına aittir. Yalnız bugün dahi hukukun üstünlüğü terimini kullanan bazı kimselerin bu terimi ne anlamda kullandıklarını gördüğümüz zaman, anlıyoruz ki, biz hukukun üstünlüğü teriminin kavram olarak gerçek öğelerini tam saptayamamışız, bu konuda hehüz kamuoyuna bütün bilgileri aktaramamışız. Çünkü, bilgisinden şüp- he edilmeyecek, kuşkulandılmayacak birtakım hukukçular dahi, hukukun üstünlüğünü rahatça, daha eski, daha geri bir kavram olan yasaların ege- menliği anlamında kullanmaktadır. Yalnız, hukukun üstünlüğü güzel bir te- rim, çekici bir terim, sık bir terim. Özellikle bazı konuşmacıların bir

rahatlığı var. Harç yapar gibi kelimelerin arasına bazı alışılmış kavramları, terimleri sakıştırmakla konuşmalarını daha cazip, daha çekici daha dinlenir hale getirmek istiyorlar. Maalesef hukukun üstünlüğü terimi bunlar için bir harç haline geldi, bir malzeme haline geldi. Gerçekte inanmıyor hukukun üstünlüğüne; yok böyle bir kaygısı, böyle bir kuşku, böyle bir isteği; ama hukukun üstünlüğü diyor geçiyor. Bunlara da artık engel olmak gerekir. Sayın Başkanımızın, Yönetim Kurulunun, hukukun üstünlüğü teriminin ve kavramının gerçek niteliğini saptamakta birtakım yararlar olduğu inancındayım. Çünkü, hukukun üstünlüğü aynı zamanda hukukun öncülüğünü de kapsar ve birlikte getirir. Yani hukuk, bir ülkenin toplumsal, ekonomik ve kültürel ihtiyaçları hangi düzeyde ise, o düzeye, o ihtiyaçlardan daha önce gelmelidir. Ancak bu suretle hukuk öncülük görevini yapabilir. Tersine, toplumun arkasında giden bir hukuk, topluma ayak bağı olur, tutucu bir ağırlık teşkil eder ve bu yüzden toplumun dinamik belirli güçleriyle hukukun bağlantısı kopar ve bu, topluma hiç şüphesiz ki büyük acılar ve sancılar çektirir. Bu nedenle biz, sorumluluğunu bilen bir kuruluş olarak hukukun üstünlüğünün, hukukun özgürlüğünün gerçek sorumluluğunu da taşımak ve toplumun ekonomik, sosyal ve kültürel ihtiyaçlarının gereklerinin önünde gitmek için birtakım önerileri getirmek zorundayız.

Bunun gereklerinden birisi, raporda oldukça özetle yer alan; ekonomik kamu düzeni girişimidir. Ekonomik kamu düzeni girişimi, yahut kavramı, yine dünyada yeni bir kavram değil. Türkiye'de de birtakım gerekleri, hatta Anayasamızda yer almış bulunmaktadır: Sosyal adalet, sosyal refah devleti gibi birtakım temel kavramlar 1960'tan sonra yurdumuza girmiş ve yerleşmiş bulunmaktadır. Sanıyorum ki, ekonomik hukuk kurultayı (Ben afedersiniz şûra demektedir sıkıntı çekiyorum) hukuk kurultayı, yahut hukuk topluluğu hiç şüphesiz ki bu kavramları da yeniden gözden geçirmekte ve yeni, ciddi, çabuk bazı önerileri getirmekte büyük yarar taşıyacaktır. Bu nedenle önümüzdeki dönem yapılacak ekonomik hukuk kurultayının çok dikkatle izlenmesi ve düzenlenmesi gerektiğine inanıyor-

rum ve Yönetim Kurulumuzdan ve sayın Başkanımızdan bu konuda etkin ve yürekli olmalarını candan diliyorum.

Evet sayın arkadaşlarım, çok fazla uzatmak istemiyorum. Biraz önce konuşmamın bir yerinde dedim ki, birtakım istekleri, görüşleri ve girişimleri desteklemek zorundayız. Bu çabamız, bu çalışmamız, bu görüşmelerimiz Barolar Birliğinin Yönetim Kuruluna ve Başkana destek olacaktır. Birtakım satırbaşlarını belirtmek istediğimi arzemiştım. Bu satırbaşları kısaca şöyle: Arkadaşlarım hepsinin kapsamları ve nitelikleri hakkında zaten oldukça geniş izahat verdiler.

Başta can dokunulmazlığı ve anayasal özgürlükler almak üzere hukuka ve Anayasaya aykırı her türlü girişime karşı gösterilecek tepkilerde biz, Türkiye Barolar Birliğinin Yönetim Kurulu ile birlikteyiz. Bu konuda gösterecekleri her tepkinin her birimiz tarafından desteklendigiinden emin olmalıdırlar. Bu itibarla, geç kalmanak için zamamında ve olayların arkasından değil, hatta önünden giderek tedbirlerin alınmasını sayın Yönetim Kurulundan bekleriz.

Ölüm cezası konusunda sayın Başkanımızın yıllardır oluşturduğu ve kendisine olan inancımız nedeniyle çoğumuzun benimsediği bir görüş var: Ölüm cezaları kalkmalıdır. Sayın Başkanla görüştüm, dedi ki; benim geliştirdiğim bir görüş olduğuna göre, Yönetim Kuruluna empoze ediyor durumuna düşmek istemem. Onun için genel kurulun görüşü bana destek olacaktır, genel kurulun bir üyesi olarak candan bu görüşünü sayın hocamın desteklediğini arzederim. Hiç olmazsa siyasal kuçlarda ölüm cezasının kaldırılması konusunda Barolar Birliği öncülük etmelidir. Bu konuda, sabahleyin çok güzel bir konuşma yapan sayın Orhan Barlas'ın söylediklerine ve sayın hocamın raporda yazdıklarına ekleyecek bir şey olduğunu da sanmıyorum.

Ötedenberi takipçisi olduğumuz bir fikir var: Adli zabıta, idarî zabıta ayrımı, gerçekleşmedi. Gerçekleşinceye kadar Türkiye Barolar Birliği bu fikrin takipçisi olmalıdır.

Raporda yer alan, Cumhuriyet öncesi dönemi kanunlarının kaldı-

rılması konusundaki girişim çok yerindedir. Çoktan tekrettiğimiz bir başka hukuk düzeninin kalıntılarını bir an önce temizlemek Türk hukukçularının başta gelen görevlerinden birisidir. Bu, bizden en az Atatürk'ün beklediği bir görevdir, bu görevi fazla gecikmeden yapmalıyız.

Resmî belgelerin Türk alfabesine çevrilmesi girişimi çok yerinde bir girişimdir, bunu yürütmeliyiz.

Avukatlık Yasasındaki değişiklik tasarısında aksayan hükümler sadece bağımsızlık konusu ile ilgili değildir. Bunları da, hiç şüphesiz arkadaşlarımızın belirttikleri dilekler çerçevesi içerisinde değiştirmek yerinde olacaktır. Ben bağımsızlık konusunda Yönetim Kurulundan biraz farklı düşünüyorum arkadaşlar. Gerçi bağımsızlık yasal bir durumdur; ama bir kuruluş kendi bağımsızlığını kendisi empoze ederek yapar. Bugün artık Türkiye barolarının ve Türkiye Barolar Birliğinin bağımsızlığına el uzatacak makam yasalarda olsa bile gerçekte yoktur. Bunu kimse kolay kolay göze alamaz. Amma yine de yasal tedbirleri almakta, hukukçular olarak elbetteki haklı bir tepki göstermemiz gerekmektedir.

Suçtan zarar görenlerin korunması ile ilgili girişimler yerindedir. Hiç değilse ölümle sonuçlanan suçlarda devletin suçtan zarar görene ve onun yakınlarına destek olması gerekmektedir. Sosyal hukuk devletin bu bir sonucu ve zorunluluğudur.

Genel sağlık sigortası ile ilgili tasarıya gösterilen tepki son derece yerindedir. Bu konu ile biraz ilgilenmiş bir arkadaşınız olarak belirtmek isterim ki, maalesef ülkemizde bazı önemli kavramlar, dikkatsizlikler, acelecilikler yüzünden soysuzlaştırılmaktadır. Genel sağlık sigortası da bu tehlikeyi gösteren bir tasarıdır. Hükümetler göreve başladıkça, bir şey yapıyormuş gibi görünmek için, eski tasarıları alıp çıkarıp biraz çeki düzen verip Meclislere sunmaktadırlar. Genel Sağlık sigortası tasarısı diye elde bulunan tasarı bulardan farklı değildir. Türkiye Barolar Birliğinin her zaman bu uyanıklığı göstermesini ben kendi şeyim itibariyle beklerim.

Şüphesiz yargıyı sınırlandıracak, yargıçların bağımsızlığını ze-

leri gerçekten ve yakından tanıyanlar onlara gerçek kişiliklerine göre değer ve önem verseler bile, onu yakından tanımayanlar sadece görüntüsüne göre değer yargılarını düzenlerler. Söylemek istediğim şu: Türkiye Barolar Birliğini , aslında başından beri açıklamaya çalıştığım gibi, çok önemli aşamalardan geçerek bir Türkiye toplumsal hayatında, anayasal hayatında gerçek yerini almıştır; ama basınla ve yayın organlarıyla olan ilişkilerinde bu gerçek yerin biraz ihmal edildiğini, savsaklandığını da görmüyor değiliz.

İki gündür burada, son derece önemli olduğunu sandığım birtakım çalışmalar yapılıyor. Ama TRT biraz ilgilendi, ne yazık ki bugünkü gazetelerden sanıyorum ki hemen hiç birinde Türkiye Barolar Birliğinin bu çalışmaları ile ilgili...("Cumhuriyette var" sesleri) Efendim, Türkiye'de kaç gazete çıkıyor, bu gazetelerin doldurdukları sayfalar nedir, birtakım gazetelerin her gün bir tam sayfayı, bir kısım gazetelerin her gün tam iki sayfayı spora ayırdığı, futbolcu Cemil'in bacağındaki adale kopması ne safhada olduğunu her gün sekiz on satırla anlattığı bir dönemde (Alkışlar) Türkiye'nin rejim sorununu, Türkiye'nin anayasal yapısını, Türkiye'nin hukuk düzenini eleştiren ve sanıyorum ki, övünerek söylemek isterim ki, en yetkili, en yetenekli kuruluşlardan birisinin toplantısı ile ilgili haberler maalesef basın organlarında yer almamaktadır. Bu, basınımızın kusurudur, kabul ediyorum, yalnız her kusuru başkasına yüklerken, bir parça da kendimize kusur bulmasını bilmeliyiz. Dün sanıyorum bir delege arkadaşım söyledi, bize gönderilen şu rapor, sanıyorum ki Türkiye'de bu alanda düzenlenmiş en güzel belgelerden birisidir. İçerisinde bulunanların düzeyi bakımından bundan daha derli toplu, bundan daha yüksek düzeyde bir hukuk belgesi yayınlanmamıştır veya çok az yayınlanmıştır. Bundan sadece 300 tane bastırmışlar ve hani eski deyimle mazruf önemli, ama ben sanıyorum ki pek iştah çekici değil. Bir sendikanın, bir sendika konfederasyonunun yayınladığı çalışma raporlarını görenler, hatta bir odalar birliğinin, bir bankanın çalışma raporlarını görenler çok iyi takdir ederler.İçe-

risinde çok önemsiz, bu raporın içerisi ile kıyaslanınca çok zavallı birtakım lâflar yazılı olan bu raporlar son derece güzel basılır, yüzlerce değil binlerce basılır ve konu ile ilgili olan olmayan herkese dağıtılır. 300 tane basılan bu rapordan ancak arkadaşlarınıza birer tane dağıtılabildi, barolara ikişer tane gönderilebildi ve örnek vereyim; Ankara Barosu yönetim kurulundaki arkadaşlarımızla bazı konuları görüşmek istediğimiz zaman, Ankara Barosu yönetim kurulunda görev almış, sorumluluk taşıyan arkadaşlarımızın bu rapordan bilgilerinin olmadığını üzümlere gördüm. Evvelâ kendi meslek kamuoyumuza bazı sorunları benimsetmek zorundayız, durumundayız. Türkiye Barolar Birliği bülteni aslında çok yararlı bir görev yapabilmeye adaydır. Fakat bir kısım delege arkadaşlarımızla görüştüğüm zaman, özellikle bir kısım barolardaki arkadaşlarımızın, meslektaşlarımızın, hatıta delege olan arkadaşlarımızın dahi bülteni tamamiyle okumadıklarını öğrendim. Sebebi, diyorlar ki; bültende birtakım yazışmalar aktarılıyor, ama bu yazışmalar birtakım girişimleri havada bırakıyor, bunların sonucu nedir?..Biz bazı şeyleri somut olarak görmek istiyoruz arkadaşlar. Bunu çok rica ediyorum, sayın Yönetim Kurulu üyeleri yapsınlar, yapabilirler. Yapmaları için hiç bir engel yok. Aslında, son derece güç bir fedakârlıkla hazırlanmakta ve 14 bin tane bastırılıp bütün Türkiye'deki arkadaşlara gönderilmektedir. E bu kadar büyük gideri, bu kadar büyük zahmeti, çabayı göze aldıktan sonra niçin okunması için de çaba göstermeyelim?O zaman okunmayan belgeyi basmanın da yararı yoktur diye düşünüp, korkarım ki yarın bundan da dönebiliriz, cayabiliriz. Benim ricam, Türkiye Barolar Birliğinin yöneticilerinden ricam; kamuoyu ile kendi meslek kamuoyumuzla ve Türk genel kamuoyu ile ilgilerini, ilişkilerini biraz daha sağlıklı, biraz daha etkin bir düzeye çıkarmak için dikkatli çalışmalar yapsınlar. Bu konuda hepimiz yardıma hazırız, amadeyiz. Bu itibarla bu, yapılmayacak bir hizmet değildir diye düşünürüm.

Sayın meslektaşlarım, günün en geç saatinde beni uzun uzun dinlediğiniz için hepinize teşekkür ederim. Bu kadar başarılı bir çalışma döneminin raporunu getiren Türkiye Barolar Birliğinin çok saygın Başka-

nina ve çok saygı duyduğua, sevdiğim Yönetim Kurulu üyelerine tekrar teşekkür eder, kendilerinin aklanmasını, bu doğrultuda oy verilmesini arz ve rica ederim.

Saygılarımla efendim. (Alkışlar)

BAŞKAN- Teşekkür ederiz efendim.

Efendim, konuşmalara çok kısa bir ara vererek, kurula gönderilmiş olan telgraflardan henüz okunamamış olanlar hakkında yaptığımız tesbitleri bilgilerinize sunmak isteriz. Zaman tasarrufu nedeniyle sadece isimleri okuyacağız.

"CHP Samsun İl Başkanı İbrahim Bulutoğlu'ndan, DSİ 7 nci Bölge Müdürü Süreyya Bedestenlioğlu'ndan, İstanbul Barosundan Burhanettin Göltaş, Kayseri Barosu Başkanı Ömer Gözübüyük'ten, Konya Barosu Başkanı İhsan Onur'dan, Adana Barosu Başkanlığından, Hatay Barosu Başkanlığından, Isparta Barosu Başkanlığından, Ordu Barosu Başkanı Ahmet Göncü'den, Adalet Partisi Samsun Merkez İlçe Kurulu Başkanı İlker Sancar'dan, Sivas Barosu Başkanı Ayhan İlgün'den, Uşak Barosu Başkanlığından, Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürü Oğuz Akdoğanlı'dan, Erzincan Barosu Başkanı Avukat Nejdet Ömer Varlık'tan, Malatya Yeşilyurt'dan bir vatandaş:Hacı Mustafa Tatlıcı, İstanbul'dan Av.Emin Abdullah Özerol'dan, Ardahan'da Av. Sacit Yılmaz'dan başarı dileklerini havi teller gelmiştir."

BAŞKAN- Efendim bu suretle gönderenlerin isimleri okunmuş ve Genel Kurul tutanaklarına geçmiş olan telgrafların ayrıca okunmaları istenir mi?..

NECLA FERTAN ERTEL-(İstanbul)- Hacı Mustafa Tatlıcı'ninkini okuyalım.

BAŞKAN- Hayhay efendim.

"Barolar Birliği Başkanlığına SAMSUN

Kurtuluş savaşımızda özel bir yeri olan Samsun, bu kez de bağımsızlık, özgürlük ve sosyal adalet kararlarının mihrakı olarak umutlarımızı bağlamış bulunuyoruz. Başarı dileklerimizle halkçı selâmlar sunarız.

Hacı Mustafa Tatlıcı

(Alkışlar)

BAŞKAN- Efendim söz sırası Giresun Delegesi sayın Hayati Topallı'nın. Buyurunuz efendim.

HAYATİ TOPALLI (Giresun)- Sayın Başkan, değerli meslektaşlarım; hukukun üstünlüğünü savunmak için naçizane çabalar sarfetmiş ve bu konuda bazı önerilerde bulunmuş bir meslektaşınızım. Biraz önce konuşan değerli arkadaşım da aynı noktaya temas ettiği için derecesiz memnun oldum.

Bir memlekette ceza hukukunun büyük alakayı toplaması, asıl hukukun zaafının sonucudur düşüncesindeyim.

Senglerce Türkiye'de, zaten hukuk inkişaf edememiştir. Tarihi gelişimimizin bir sonucu saymak mevkiindeyiz. Çünkü, ticareti fırsat saymak suretiyle sanatı, yani kişileri zengin eden meşgaleleri bırakmışız, biz başka işlerle uğraşmışız, hukuka aklımız ermemiş. Bunu tabiiyle bir buh-tan saymayacağınızdan eminim. Bu teşhisimi ben bir tesadüf neticesinde koydum. Birinci Türk Hukuk Kongresine bir tebliğ gönderdiğimde, bizim memleketin meselelerinin pek çoğunun ekonomik olduğu düşüncesimdeydim ve oraya çok fazla ekonomik sorunun geleceğini tabii sanıyordum. Bir de baktım-ki, ekonomik amaçlı tebliğler beş taneden ibaret. Ceza, ceza usulü vesai-reye ait meseleler alabildiğince. Bunun bir faydası da oldu pratikte. Bizim komisyon ticaret komisyonu, tebliğ az olduğu için, genel sorunları da öne koymuşlar, bu suretle bazı benim yabancı olduğum noktaları ve benim mahiyetlerini tam kavrayamadığım meseleleri derinliğine orada öğrenmek de mümkün oldu. Enteresan bulduğum bir tanesini şu anda zikretmeden geçeme-yeceğim.

Bizde hukukun aktüel ticari meseleleri bile meşgalesi sahasına alamadığını şöylece tesbit etmektedir: Yargıtay Ticaret Dairesi sayın Re-isi Kemal Reisoğlu bir tesbitte bulunmuşlar; Piyasadaki aktüel faizin, Ticaret Kanununda derpiş edilen temel faizinden yüksek olmaya başladığını ve hukuk davalarında bunun bazı hakkızlıklar doğurduğunu ve telâfi edilemez arızalara yol açtığını söylediler. Bizim Komisyonun sayın Başkanı Prof. Yaşar Karayalçın da, bunu bertaraf edecek diğer bir maddenin bulunduğunu

söyledi. Denim yanımda cereyan eden bu konuşmalarda Yargıtay Ticaret Dairesi Başkanı, böyle bir maddeye ilişkin tek bir dava ve kararın kendisine gelmediğini ifade buyurdu.

Şimdi ben sanıyordum ki, hasbelkader bütün ömrüm ticari-ekonomik işler içerisinde geçti, herkesi de bunlarla meşgul sanıyordum, yadırgadım. O zaman aklıma şu geldi: Beyler dedin, siz aktüel faizin temel faizi aştığını söylüyorsunuz. Ana paranın satın alma gücündeki değişimleri hiç düşünen yok dedin. Türkiye'de uzayan hukuk davalarının belki de sebebi bu, azdırıkların büyük konusu da bu.

Bizde komisyon toplantıları zaten yeterli olmuyor, rasyonel de sayılamaz. İşte orada herkes birşeyler söylüyor, diyalog kurulmıyor, sonra da genel kurullara raporlar getiriliyor. Bunu burada tekrarlamaktan maksadım; ekonomik hukuk şurası toplanacağına göre, eski hukuk kongresindeki, hatalara düşülmemesi, rasyonel olmayan uygulamaları düşülmesi temennisini tekrarlamak içindi.

Efendim o sırada, biz tabii kendi tezimizi savunurken, Birinci Hukuk Kongresi öyle bir karara gelmişti ki, bazı memleket gençleri hakikaten tasvip edilmeyen anarşik faaliyetler içinde bulunuyorlar, yargılanıyorlar, idam cezalarına mahkûm ediliyorlardı. O sıralarda sayın Yargıtay Başsavcısı da kendisine ait bir tebliğ vesilesiyle bizim komisyona gelmiş bulunuyordu. Biz kendi tezimizi anlatırken, bankaların sadece anarşistler tarafından nakneli tabanca ile soyulmadığını, bazı kredi depasmanları, şiddet işlenleri yoluyla soyulduğunu ifade ettik. İyi niyetli olan sayın Fahri Çoker, bunun üzerine bana bir soru tevcih ettiler, kredi depasmanları iki türdür dediler: Anlıyorum ki bu mefhumu yeri duyanlardan birisi. Arkadaşlarınıza da baktım, onlardan da bunu incelikleriyle bilenler yok. Bu konunun bir çok aksayan yönlerinin giderilmesinin gerektiğini izah etmeye çalıştım, kendisini tatmin ettiğini zannediyorum, bununla da yetinmedim, Kongreden sonra Giresun'a döndüğünde, bir de bu konuda memleket nasıl, ne zaman, hangi olaylarla soyulabilmiş, bunları yazdım. Kendisinin bundan faydalandığını tahmin ede-

rim. Şimdi ben bu konuyu genel kurul huzurlarına da getirdim, bazı delege arkadaşlarım hatırlayabilirler. Yani ben bu konuları burada ifade ettiğim zaman, (af buyurun) ofsaytte kaldığımı zannediyordum. İlk genel kurulda ben bunları ifade ettiğim zaman, yanımda oturan iki arkadaşına da dedim ki, sayın Faruk Erem bey bu konuda bir cevap vermeyecektir sanıyorum. Hakikaten bu konuya cevap vermediler. Ama ikinci kez bunu daha geniş planda ifade ettiğimde, buna cevap verdiler. Ben o zaman, kredi depasmanları yoluyla bazı bankaların iflas dahi ettiğini söylemiştim, ikinci konuşmada bunu teyit ettiler, fakat iflas edemeyen, ettirilemeyen büyük bankalar var, bu nokta kalmış oldu.

Şimdi ben sayın Prof. Faruk Erem'i bütün çalışmalarında örnek bir çaba içinde bulurum ve kendisinin kolay kolay istihdaf edilemeyeceğini samimi inancım olarak tekrar ediyorum. Ama biz bir kişiden, yahut da bir heyetten o kadar büyük meselelere eğilmelerini istiyoruz ki, insan taktinin, kapasitesinin dışında. Ama buna rağmen yüz kişinin yapabileceği bir çaba içindedir sayın hocam. Böyle olmakla beraber, tabiatıyla biz de noksan gördüğümüz hususları arz etmekten nehsimizi men edeniyoruz.

Bizim ceza ile fazlaca meşgul olduğumuzu burda da teyit etmiş. Meselâ huzuruza getirilen yönetim kurulu faaliyet raporunda idam cezasına ait o kadar büyük bir tafsilât var ki, ben bunun lehinde ve aleyhinde bulunamam, çünkü branşım sayman. Böyle olmakla beraber, yine rapordaki bir cümleden faydalanarak bazı şeyler söyleyebilirim.

Milletlerarası hukukçular kongresinin toplantılarında, gelişmekte olan ülkelerde hukukçunun görev ve sorunu tesbit edilmiş, birinci maddesinde de, hukukçular kendi memleketlerinin sosyal ve ekonomik sorunları ile ilgilenmek zorundadırlar dendiği için kendimi ofsaytte kalmaktan da kurtarmış oldum.

Şimdi, idam cezası üzerinde bu kadar emek sarfedilen, yazılar yazılan, nazariyeler tekrarlanan raporda, meselâ ondan çok daha önemli olan ve kitleleri ilgilendiren; ağılıktan kitle halinde ölmeler, ya da tedavi edilememekten kitle halinde ölmelere ait bir paragraf yoktur.

Dunlar, birçok haktı işledikten sonra idam edilen kişinin, idam cezasının lehinde aleyhinde bulunmaktan müstenkifin ya, ondan çok daha önemli dünya meseleleridir. Ve memleket meseleleridir. Doğuda, hatta Doğuya yakın yerlerde hastalarınızı tedavi edecek doktorumuz yoktur. Şu aldığım cümleye göre, hukukçuların vazifesi bu. Dununla meşgul olmak lâzımdır. İdam cezasıyla zaten yeterince meşgul olunmuştur.

Şimdi ben yine basit ekonomik bir görüşle, enflasyonun en gayri adil vergi olduğunu biliyorum. Olaylardan da faydalanarak bunun sakinçalarına bizzat müşahede etmiştim. Şimdi enflasyon, tesadüfe bakın ki asrın hastalığı ise, şu içinde bulunduğumuz yıllarda dünyayı tehdit eden en büyük felâket oldu. Yine ben biliyorum ki, enflasyonlary bizim tarihimize başka emsalleri olduğu gibi, dünyadaki emsalleriyle de sabittir, rejim değişikliklerine bile yol açar. Bunun pek basit bir sebebi var: Artan fiyatlar karşısında gelirlerini ona muvazi olarak artıran zümreler vardır, arttırmaması gayri mümkün olan zümreler vardır. Devlet İstatistik Enstitüsü Başkan Yardımcısı yakınındır. Ondan aldığım bazı rakamlara atfen söyleyebilirim ki, benim yaptığım yarın yamalak hesaplara göre, Türkiye'de artan fiyatlara göre gelirini artıracabilecek vatandaş listesi, bu olanaktan mahrum olan vatandaş listesinden gayet azdır. Bunun doğal sonucu nedir? Türkiye'de şu enflasyon denilen gayri adil verginin yükünün yansıyacağı ve muzdarip kılacağı kişiler çok fazla olacaktır. Şimdi, Türkiye'de bunun neden böyle olduğunun müşahhas sebepleri var. Bizde işsiz yekûnu ve gizli işsiz yekûnu çok büyüktür. Enflasyonun bu vahametini herkes kapatırsak da olsa bilir. Fakat enflasyonla mücadelede batıda uygulanan bazı tedbirler vardır ki, Türkiye'de bunları kimse ele almaz, aldığı takdirde birçok kuvvet gruplarının muhalefetiyle, tepkisiyle karşılaşacaktır.

Şimdi, Türkiye'nin enflasyona maruz kalması ve enflasyon yüzdesinin diyelim ki 1972 de % 19 ise, 1973 te % 30'u aşar duruma gelmesi ızdırıcı çok büyük noktalara, derecelere kadar yükseltecektir. Bu bir kehanet sayılsın. Şimdi bunun tedbirini alabilmek için de, elbette

bir takım kısıntılara, batıda başvurulan birtakım kısıntılara, yahut uygulamalara gitmek lâzım. Bizde bu istidat yok, bünyemizde yok. Şimdi meselâ batıda ne gibi tedbirler alınır? Diyelim ki kontenjan koymak usulü uygulanır, ithal kısıntıları, vesika..Veyahut kâr hadlerinin dondurulması, ücretlerin dondurulması. Bunları kolay kolay getirip kabul ettiremezsiniz. Tabii bir sonuç daha var, genişleyen ekonomilerde enflasyon zaten doğal bir neticedir. Ama ben derim ki, bunun çarelerini ekonomistlere bırakalım veya hükümetlere bırakalım; hukukta kendi alanımızda bizim yapabileceğimiz şeyler var, yapmıyoruz, yapamıyoruz, müessir olamıyoruz. Nedir arkadaşlar? Hukuk davalarını kısaltamıyoruz, 10 yıl sürüyor, basit bir hukuk davası. Geçen sefer de söyledim, 10 yıl sürecek bir tazminat davasını açacak adam eğer müdebbir bir kişi ise açmaz, Çünkü 10 yıl sonra, meselâ 100 milyonluk bir tazminat davasını 10 yıl sonra kazandığı takdirde eline geçecek para 10-15 bin lira derecesine inebilir. O zaman sulh olmak yoluna gidilir..Bunun en basit çaresi hukuk mahkemelerini çoğaltmak, davaları kısaltmak. Bizim şimdi bunu yapabildiğimiz de yok.

Geçenlerde Yüksek Hâkimler Kurulu Başkanı feryat etti 500 hâkim kadromuz münhaldir, seçinlerin yenilenmesinden bahsediliyor, seçin kurullarını bile teşekkül ettiremeyiz dedi. Buna karşı bizim genel istihdam sorunlarımızın içinde ve önemli bir yeri olan hukukçuların istihdamında da eleştirilen bir nokta olmuştur. Türkiye'de avukat fazlası var arkadaşlar, bunu itiraf etmek lâzım. Şimdi, beni teyit ettiler geçen seneki konuşmandan sonra. Atılâ Sav arkadaşım dedi ki, İngiltere'de kaç avukat var biliyor musunuz? Bilmiyorum. 900 e yakın bir rakam söylediler. Hayret ettim, ama izah ettiler, orada usuller başka imiş, bir çok ihtilaflar avukatın katkısı olmaksızın bazı mercâlerce görülürmüş. Ama Fransa'daki avukatları da bilirim; 9000 dir. Bizim ekonomik bünyemiz o kadar inkişaf etmiştir de meselâ 15-16 bin avukatı istihdam edeceğiz?Ve stratejiniz o kadar sakat ki, Fadıl Altop arkadaşımıza serzenişte bulunacağın; bizim önemli meseleniz avukat adedini arttırmak

olmalı, hâkim adedini arttırmak olmalı. Ben birçok barolarımızda bu yeni avukatların, genç arkadaşların iş bulamadıklarını, ancak vekil öğretmenlik gibi imkânlarla hayatlarını sürdürdüklerini müşahade etmişimdir.

Şimdi efendim, elimizde un var, şeker var, helva yapamıyoruz. Bu kadar avukat fazlası var, bu kadar hâkim noksanı var, şu avukat fazlalarını hâkimliğe nakledemiyoruz. Bu bir devlet işi, fakat bu hususu takip etmek de Barolar Birliğinin işlerindedir.

Ben geçen konuşmada bir hususu eleştirmiştim, misaller vermiştim, demiştim ki, Türkiye'de mali yükü kamu kaynaklarına aktarılan şirketler vardır; mütemadiyen zarar ederler. Onlardan bir tanesinin bir yıllık zararı ile bugünkü Adalet Bakanlığı bütçesinin maaş ve kadrolarının iki katını karşılamak mümkündür.

Değerli arkadaşlar, bu konularda eski söylediğim şeyleri tekrarlamak istemediğim için fazla değinmiyorum.

Şimdi aklıma gelen konulardan birisi de şu: Biz avukatlarımızın sosyal güvencesini de yeterince sağlayamıyoruz. Yargıtay 10 ncu Dairesinden çıkan bir karara göre, Başkan dahil kıdemli üye avukatların lehinde, üç üye aleyhinde karar verince, avukat emekli olduktan sonra avukatlık yapamayacak. Bu görüş o kadar sakat ki, bir düşünün arkadaşlar; hâkim baremin en yüksek derecesine kadar hizmet edebilir, en yüksek dereceden emekli maaşını alır, gelir avukatlık yapar! Bizim prim ödeme sistemimize göre, avukat emekli olduğu takdirde gayet cüz'î bir emekli aylığı alabilecektir. Şimdi emekli olabilmek için de bu ödemeleri devam ettirmesi lâzım. Yaşlanan bir adam zaten doğal sebeplerden çalışma gücünü kaybeder. Şu anlattığım uygulama muvacehesinde yaşlı avukata artık iş getiren de bulunmaz. Şimdi bunun tedbirini almak durumundayız. Tabii Türkiye Barolar Birliğine, eleştiri konusu olan bir sistem neticesi, kanunhükmü neticesi, bunu bütün arkadaşlarımızın bir meselesi olarak ön plana almak lâzımdır.

Bir de şu hususa temas etmekten nefsimi men edemedim. Samsun

denince akla 19 Mayıs 1919 gelir. Atatürk'ün Anadoluya çıkışı gelir, çıkış nedeni gelir. En büyük istilâ tehlikesi, tehdidi altında, bütün Türkiye'deki kuvvetleri derleyip toparlamak amacı ve güttüğü yöntem gelir. Tesadüfe bakın ki, bizim bu kongremizin yapıldığı günlerde, o günkü kadar vahim olmasa bile, ciddi şekilde bizi tehdit eden başka sebepler, tehlikeler vardır. Bugün hükümet kurnak isteyenler, bir milliyetçi cephe sloganı ile ortada gözükmektedirler. Milliyetçi kelimesi üzerinde de çok çok düşünmek lâzımdır. Çünkü galiba herkesin kafasında bu mefhum başka başka şekillerde oluşmaktadır. Meselâ inancına hürmet ettiğin, İstâklâl Savaşındaki çabalarını ve konuşmalarını bir eserdeki kelime kelime okuduğum Mehmet Akif islâmca bir görüşte olduğu için h' ; bir milliyeti reddetmiştir. Şimdi onu reddedemiyen bir parti milliyetçi cephe de olacak, ırkçılığı ğle alan bir milliyetçi cephe de olacak, ki bunların hiç birisi Atatürk milliyetçiliği değil, ama bir cephe kurulacak, milliyetçiliği undeleri içinde muhafaza etmiş, inkâr etmemiş, teyit etmiş bir partinin içerisinde bir cephe kuracaklar, onlar milliyetçi olacaklar, diğerleri milliyetçi olmamakla töhmetlendirilecek. Şimdi arkadaşlar, diğerlerini katlayıp atıyorum, onların da milliyetçiliği eleştirilebilir; fakat hiç değilse cephe kelimesini kullanmaktan bunları men etmek için rica mı edeceğiz, ne edeceğiz edelim.

Şimdi arkadaşlar, Erzurum Kongresinden bir olayı size nakletmek isterim. Babası Erzurum Kongresinde üyelik yapmış bir hâkim arkadaştan dinlemiştim. Kongrede kulislerde o zamanki milli kuvvetlerin ihtiyaçları ve bunların nasıl sarfolunacağı önerilirken, üstüne başına bakılırsa kırk yama içinde bir üye söz almış, demiş ki, ordularımızın hamur ihtiyacı ne kadar? Tahmini bir rakam söylemişler, ben demiş bunun yarısını karşılarım. Ve bunu fğilen de karşılamış. Atatürk kendisine, milli kuvvetlerin ilk imkânda bunu ödeyeceğine dair senet veriniz demiş. Muhalefet etmiş, alman demiş. Atatürk ısrar etmiş, devletin gücünün yettiği bir zamanda bunu sana ödemesi gayet tabiidir.

bir hatıra olarak alırım demiş. Senelerce, iyi günler geldikten sonra senelerce bunu yedinde muhafaza etmiş, ölümü yaklaşıncaya bir zarfın içine bu senedi bir mektupla koymuş, her tarafını mühürlemiş, Atatürk'e göndermiş, demiş ki bana vaktiyle verdiğiniz bu belgeyi ömrümün akır zamanında çocuklarıma bırakmak istemiyorum. Olabilir ki, benim düşünce tarzımı terkedip devletten para isterler. Bunu size iade ediyorum demiş.

Şimdi bu şahsın kişiliğini ben tahsis etmedim. Çünkü benim şahsî görüşüm Atatürkçülük istikametinde bir milliyetçilik kabulüne müsaittir. Ama komandolar bunun kim olduğunu kabul etseler, belki bunun milliyetçi olmadığını ileri süreceklerdir.

Konuşmamı biraz uzattım, sizi işgal ettim. Hürmetlerimle.

BAŞKAN- Divana verilmiş önergeler var, bunları okutuyorum.

"VIII. Genel Kurul toplantımız kamu oyuna yansıtılacak bildiri hazırlığı için prensipleri saptayacak, gerekirse yazılış taslağını hazırlayacak bir komisyonun son günden önce seçilmesini arz ve teklif ederim.

Avukat Muvaffak Denderli
İstanbul"

Türkiye Barolar Birliği Genel Kurul Başkanlığına

Birliğimizin ilgilenmesi zorunlu yurt sorunları hakkında Genel Kurulumuzun görüşlerini kamu oyuna açıklayan bir "Genel Kurul Bildirisi" ni hazırlamak üzere bir komisyon seçilerek gündemin 15. maddesi görüşülürken hazırladığı metnin oya sunulmasını saygı ile dileriz.

Bursa	Ankara	Ankara
Turgut Bulut	Atila Sav	Yekta Güngör Özden
İsmail Özersin	Ercüment Beyhan	İzzet Şenkaya

BAŞKAN- Aynı mahiyette üçüncü bir önerge var, okutuyorum.

Türkiye Barolar Birliği VIII. Genel Kurul Sayın Divan
Başkanlığına

Kongre görüşleri tebellür ettikten sonra Genel Kurul bildirisini hazırlamak üzere seçilecek bildiri komisyonuna aşağıda gösterilen arkadaşlarımızın intihabına delaletlerinizi arz ve teklif ederiz.

Saygılarımızla.

Ankara Temsilcisi Yekta Güngör zden

İzmir Temsilcisi İskender zturanlı

İstanbul Temsilcisi Mehmet Ali İkizer

Gaziantep Temsilcisi Cemalettin Güçdemir

Malatya Temsilcisi Talât Barış

Teklif edenler: Kahramanmaraş Delegesi Selâhattin Aydın ve
40 arkadaşı.

BAŞKAN- Şimdi efendim, Genel Kurul bildirisi hazırlamak üzere
bir komisyon kurulmasını kabul edenler...Etmeyenler..Kabul edilmiştir.

MUVAFFAK BENDERLİ (İstanbul)- Takririn hakkında söz istiyorum

BAŞKAN- Buyurun.

MUVAFFAK BENDERLİ (İstanbul)- Efendim, komisyonun teşekkül
tarzı hakkında konuşacağım.

Sayın Başkanlarım, meslektaşlarım; böyle anlarda en güzel ko-
nuşmalar en kısa konuşmalar olacaktır. Ben önergeni dn vermiştin, an-
cak; vaziyet tebellür etsin, grşlsn, ondan sonra denildi ve kaldı.
Bugün bu öneri de okundu, fakat arkasından da, bazı isimleri belirten
bir önerge okundu.

Arkadaşlar, biraz evvel burada konuşan hatibin sözünden baş-
layacağım. Atatürk 19 Mayıs 1919'da Samsun'a ayak bastı. Barolar Bir-
liği de bir ayın 9 unda buraya ayak bastı. İsterim ki, kurulacak komis-
yon, bu gayet önemli hususu kendi önerisinde belirtilecek esaslı nok-
talara değinsin.Yani artık bugüne kadar süregelmiş birtakım soyut kav-
ramların, anlamların dışına çıksın. Burada biraz evvel Atilla Sav'ın be-
lirttiği satırbaşlarına bazı ilâveler yaparak, gerekirse onlardan bazı-
larını çıkartarak, açık seçik bir bildiriye kamu oyuna iletсин. Kundu-
racılar birliğinin dahi tebliğler neşrettiği bir davrede yaşadığımız
zaman, bütün odaların, etibba odalarının, eczacı odalarının, menfaat
gruplarına dayanan birliklerin birtakım mefhumları izah etmek üzere
birbirleriyle yarıştıkları bir sırada, Türkiye Barolar Birliğinin bil-

dirisinin çok önemli olması lâzım gelir. Hakikaten hayati bir devredemiz. Atatürk'ün gençliğe hitabesinin son bölümünde dediği gibi, memleketin öyle bir anındayız ki, onu idare edenler gaflet, dalâlet, hatta hıyanet içinde bulunabilirler. Şurada "Adalet Mülkün Temelidir." yazısının altındayız. Hangi temeldir, hangi adalettir? Sabahtan beri arkadaşlarımız burada adaletsizliklerin çeşidini ortaya sürdüler ve süremediklerini de biz biliyoruz. Kimlerin kimlere nasıl etkiler yapmakta olduklarını hepimiz biliyorsunuz, söylemiyoruz, sonra da övüne övüne adalet mülkün temelidir diyoruz. Hayır arkadaşlar, adaletin mülkün temelini olduğunu bütün millete, buradan duyurmak şeklinde çalışacak bir genel kurul bildirisini hazırlayacak olan bir teşekkülün, bir komitenin kurulmasını istiyoruz. Onun için isimleri hassasiyetle, dikkatle teklif buyurmanızı istirham ediyorum. (Alkışlar)

DİR DELEGE- Sayın Başkan, öneride ismin geçti, ben iltihak etmiyorum, İstanbul delegelerinden sayın Fadıl Altop'u öneriyorum.

BAŞKAN- Başka teklif var mı efendim? Duyurun efendim.

İSKENDER ÖZTURANLI (İzmir)- Arkadaşlarımız, öteden beri bizim alışageldiğimiz bir husus var. Hadiseler buraya getirilince, konuşulunca, burada bazı fikirler oluşurdu ve arkadaşlarımız özgür iradeleriyle bazı kişileri önerirlerdi. Şimdi görüyorum ki, benim de haberim olmadan bir önerge verilmiş. Biz, topyekün bütün Türk avukatlarının temsilcileri olarak bir bildiri ~~neşre~~ neşredeceğiz. Bu önerge hazırlandığı zaman, öyle zannediyorum ki, isimler silinmiş yazılmıştır tekrar, hani bir siliniyor bir yazılıyor, sonra öteki yazılıyor, öteki siliniyor ve birçok arkadaşın haberi olmanaktadır bundan. Halbuki biz Birliğimize, birbirimize gönülden bağlı insanlarız. Ben şunu öneriyorum. Bazı arkadaşların da bazı isimler teklif edeceklerdir ve e isimler teker teker yazılsın, teker teker silerin ^Zoyunuza arzedilsin. Liste olarak, böyle bir liste getirilmesin. Bu kanıdayım.

BAŞKAN- Teşekkür ederim. Divan da esasen aynı kanaattedir, başka isimler teklif edilmesini rica ediyoruz.

BİR DELEGE- Sayın Başkanım, ben de Yönetim Kurulundan iki arkadaşımızın bu heyete dahil edilmesini öneriyorum.

BAŞKAN- Efendim kurulacak komisyonun kaç kişi olması hususunu evvelâ tesbit edelim. ("7 olsun" sesleri) Kurulacak komisyonun 7 kişiden oluşması hususunu oylarınıza arkediyorum. Kabul edenler...Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Yekta bey, buyurunuz.

YEKTA GÜNGÖR ÖZDEN (Ankara)- Arkadaşlar, kurulmasına oylarınızla karar verilen komisyona ismi önerilen birisiyim. Genel Kurul ne tür vazife verirse hepsini kabul edecek bir arkadaşınızım; ama ben de, ne tür karar verirseniz ona saygılı olarak konuşuyorum.

Şimdi, geçen yılki kurulan komisyonda Başkanlık Divanından bir kişi vardı, bir de Yönetim Kurulundan vardı. Şimdi 7 kişiye karar verirseniz 7 kişi delggelerden seçilir, Başkanlık Divanından seçilecek olan Genel Kurul adına yayınlanacak olan bildiriye imzasını atacak olan arkadaşdır. İçerisinde Başkanlık Divanından bir kişi mutlaka bulunmalı, bir de Yönetim Kurulundan olsun, diğer 7 kişi delegeler arasından olsun.

Saygılarımla.

BAŞKAN- Takrir üzerinde Selâhattin Aydın, buyurunuz.

SELAHATTİN AYDIN (Kahramannaraş)- Muhterem arkadaşların, biraz evvel okunan önergedeki imzası bulunan arkadaşlardan bir tanesiyim. Bu takriri hazırlarken hem zamandan tasarruf etmeyi düşündük, hem de büyük kurultayın bütün toplantılarına iştirak etmek suretiyle bir tarihi tesanüt içinde Türkiye Barolar Birliğinin düşüncelerini, temayüllerini aktirebilecek tecrübeli arkadaşlarımızın komisyonda bulunmasını önerdik. Bunu yapmakla kalmadık, bilhassa bu arkadaşlarımız, hür fikirlerin çarpıştığı ilkeleri de tesbit etsin mülâhazasıyla kendilerine de danışmak suretiyle yaptık. İzmir'den, Ankara'dan, Erzurum'dan, Gaziantep'ten,...

BİR DELEGE - İstanbul?..

SELAHATTİN AYDIN (Devamla)- İstanbul'u sonunda düşündük, İstanbul'daki neslekttaşlarımızın teveccüh ve iltifatlarına mazhar olmak sure-

tiyle İstanbul'u temsil mevkiine getirilen İstanbul Baro Başkanını, bir eksik olarak hesaba katmak suretiyle Erzurum arkadaşımın mazeret beyan etmesi üzerine kendisini ithal ettik.

NECLA FERTAN ERTEL (İstanbul)- Döyle konuşmayın efendi, böyle konuşmayın.. (Gürültüler) Hakaret etmek istiyorsanız a başka..

SELAHATTİN AYDIN (Devanla)- Şu çatının altında toplanan muhterem arkadaşlarımın hiç birisi diğerinden ne üstün, ne geridir.

Biz dedik ki, bu arkadaşların içinde bazılarını faşettik.Şimdi hayır bunlar olmasın, diğerleri olsundemek, birbirleriyle kıyas edilmeyecek kadar kıymetli gördüğümüz bütün arkadaşlarımız arasında bazı şahısları ... (Gürültüler)

NECLA FERTAN ERTEL (İstanbul)- Küşümsemeyiniz.

SELAHATTİN AYDIN (Devanla)- Teklifimizin oya arzedilmesini rica ediyorum. Şu veya bu şekilde verilmiş başka teklifler varsa, onlar da oya arzedilsin.

MUVAFFAK BENDERLİ (İstanbul)- Değerli arkadaşlarım, sayın meslektaşlarım; ben biraz evvel önergemi savunurken, verilmiş olan listenin aleyhinde konuşmadım. Burada Barolar Birliğinin imzasını taşıyacak, bütün kamu oyunda çok büyük yankılar yapacak, hatta hükümetleri etkileyecek bir bildiriye hazırlarken orada kullanılacak tabirlerin önemli olmasına ehemmiyet verdim ve istedim ki, biz falan iş Anayasa çizgisinin dışındadır derken, falan iş Türk hukukunun dışındadır derken, falan mesele Türk ekonomisini sarsıyor derken, bazı arkadaşlarımızın adeta bize sataşması biraz garibime gidiyor. Burada destur, iyi kararlar verecek bir komisyonun kurulmasıdır.

BAŞKAN- Teşekkür ederim. Buyurun.

CENGİZ İLHAN- (İstanbul)- Efendim, önerge şüphesiz çok iyi niyetlerle hazırlanmış bir önerge'dir. Ancak, bu önerge 40 imza taşımaktadır, ben de bu genel kurulun üyesiyim, böyle bir önergenin hazırlandığını bilmiyorum. Benim izam alınması için bana herhangi bir şekilde bu önerge getirilmemiştir. Şu halde, bu önerge, şu Genel Kurulun içerisinde

de bir tefrik yaratmak, bir liste halinde bir komisyon çıkarmak maksadına matuftur. (Gürültüler)

BAŞKAN- Değerli arkadaşlarım, bir dakika.. ("Önergeyi oylayın" sesleri)

Sayın Orhan Barlas, buyurun.

ORHAN BARLAS (İstanbul)- Değerli arkadaşlarım, epey gergin bir hava içerisindeyiz; yani çok büyük şeyler kaybedip, yahut çok büyük şeyler kazanacağımız gibi. Olabilir.

Şimdi sorunun birisi şu: Önerge var, önergede teklif edilen çok değerli beş arkadaşımız var. Bu beş arkadaşın tümü birden mi oylansın, yoksa o beş saygı değer arkadaşımınla beraber, kendi kendini aday gösteren, yahut başkaları tarafından aday gösterilen kimseler de teker teker aday gösterilip oylansınlar mı? Yani zannetmem ki, önergeyi veren değerli arkadaşlarım, başka kimselerin de onların arasına katılması aleyhinde bir düşünceye, duyguya kapılsınlar. Şu halde, bir komisyon kurulurken teker teker oylana yapılmalı ki, onlar da kazansın, onlar da.. Benim görüşüm bu.

İkincisi; sanıyorum Türkiye Barolar Birliği bu çalışmaların kamu oyuna yansınası bakımından önemli bir dönemeçtedir. Bir düşünce olarak genel kurulunuza sunmak isterim; böyle bir bildiri yayınlanırken, bu bildirin hazırlanmasının başında Başkan Dr. Faruk Erem bulunmalıdır. Kendisinin Başkan sıfatıyla bu bildiriye katılması hakkı var. Fakat şu Birliğin çalışmalarını bütün çileleriyle, bütün sıkıntılarıyla, bütün zorluklarıyla bunca yıldan beri omuzlarında götüren bir kimse, şu anda böyle bir bildirin hazırlanmasında bulunmazsa büyük kaybımız olur.

Maruzatımı tekrar ediyorum; teker teker her adayın oylanması, ve mutlaka Başkan Faruk Erem'in bu bildirin hazırlanmasında görev almasını takdirlerimize saygılarla arz ederim efendim.

BAŞKAN- Efendim, bu önergenin oylanmasını...

NECLA FERTAN ERTEL (İstanbul)- Efendim yani ben bir aday gösteremeyecek miyim? Ben bir aday gösterirsem siz "oylamam" mı diyeceksi-

niz? Mnkn m bu? O halde evvelâ adayları tesbit edelin.

BAŞKAN- Bir dkika efendim..Tabii ki üyelerin başka aday gs-
ternesi en tabii haklarıdır. ("Avukat Muvaffak Benderli'yi teklif edi-
yorum" sesi) ("Atıla Sav, Nabi İnal, İskender zturanlı, Fadıl Altop,
Yekta Güngör zden, Rifat Verdigil" sesleri)

DİR DELEGE- Sayın Başkan, sayın Başkanımızın tabii ye olarak
bu kurula katılması mümkün mü?..

BAŞKAN- Tabii efendim, mümkün.

Şimdi efendim, adaylığı konulan kişileri tek tek ilân ediyoyum: Nabi İnal, Fadıl Altop, Yekta Güngör zden, İskender zturanlı, Cemalettin Güçdemir, Talat Barış, Muvaffak Benderli, Atıla Sav, Rifat Verdigil. Bu 40 imzalı önergede sadece adaylığını geri alan Mehmet Ali İnkizer'den gayrisi de bu okuduğun isimler arasında vardır.

MUVAFFAK BENDERLİ (İstanbul)- Sayın Başkan, bendeniz konuşurken, ben namzet olmadığımı söylemiŐtin. Ben yalnız heyetin teşekkülü hakkında fikrimi söylemiştim.

BAŞKAN- Şimdi başka teklif var mı efendim?..("Oylamaya geçelim" sesleri)

ATILA SAV (Ankara)- Evvelâ nergeden baŐlamalısınız. ("Hayır yle Şey olmaz" sesleri)

BAŞKAN- Şimdi efendim, sekiz kişi müracaat etmiş veya aday gösterilmiş bulunuyor. İki ye de Yönetim Kurulu ve Başkanlık Divanından katılacağından komisyon yesi sayısını deđiŐtiriyoruz. Komisyonun 10 kişiden kurulmasını kabul edenler...Etmeyenler...Kabul edilmiştir.

Adaylığını koyanları tekrar okuyorum:

Nabi İnal, Fadıl Altop, Yekta Güngör zden, İskender zturanlı, Cemalettin Güçdemir, Talat Barış, Atıla Sav, Rifat Verdigil.

Bu arkadaşların Bildiri Komisyonuna Őeđilmesini kabul edenler...Etmeyenler... İttifakla kabul edilmiştir. (Alkışlar)

Arkadaşlar, rapor üzerindeki konuşmaların 10 dakika ile sınırlandırılmasına dair bir önerge gelmiştir. Bu nergeyi muameleye koyma-

yacağım, ancak arkadaşlarımlın konuşmalarını ayarlamaları bakımından arz ediyorum.

Şimdi söz sırası sayın İlhan Kutay'ın. Buyurunuz.

İLHAN KUTAY (Ankara)- Sayın Başkanlık Divanı, değerli meslektaşların; günün uzamış saatinde, Başkanlık Divanına verilmiş önergieyi de dikkate alarak mümkün olan süratle konuşmamı tamamlamak istiyorum.

Burada çok değerli konuşmalar yapıldı. Bu konuşmalara katıldığımız veya katılmadığımız taraflar bulunmaktadır. Size şu hususu arz etmek istiyorum. Çiçero avukatları; güzel konuşan kişi olarak tanınlar. Bu güzel konuşma bugün çağımızda hitabet sanatının yanında sosyal nitelik kazanmıştır. Bu yönden, Barolar Birliği genel kurulunda yapılan konuşmalar meslek içi konuşmalar olduğu kadar, genel yurt ve dünya sorunlarına değinin konuşmalar almaktadır.

Barolar Birliği, kuruluşunun beşinci yılında büyük bir aşama kazanmıştır. Yalnız şunu belirtmek isterim; bu VIII. Genel Kurulun San sun'da toplanmış olmasından hareketle, Cumhuriyetimizin ilk adımının atıldığı bu mümtaz şehrimizin bu toplantısında Atatürk'ün 1925'te Ankara Hukuk Fakültesini açarken, çağdaş Türk devrimci hukukçusuna hitabının atmosferini yaşamaktayız.

Değerli arkadaşlar, çoğulcu demokrasilerde örgütlenme sistemi esastır. Örgütlenen teşekküller, bireyler, genellikle kamu idaresine karşı çok şartlanmazlar. 1961 Anayasasının getirdiği ruh ve ortam içinde, kamu idaresi ve siyasi iktidar çeşitli örgütlere karşı bir yarırgama havası içinde bulunmuşlardır. O yıllarda hatırlarız, memurların, hiç bir icrai gücü olmayan sendika kurmaları karşısında dahi, onların birtakım girişimlerine karşı zamanın birtakım yekilileri, sendika taleplerinin kabulünün bir zaaf olacağını belirtmişlerdir.

Bağımsız Barolar Birliği veyahut avukatlar teşekkülünün de siyasi iktidar karşısında zaman zaman, diyalgg kumna bakımından güçlüklerle karşılaştığı görünen ve bilinen hususlardandır. Ancak, memleketimizin 25 yıllık demokratik hayatında çoğulcu demokrasi örgütlerinin

demokrasiyi henüz benimsemiş çağını yaşayan memleketimiz yönünden bir bakıma doğal karşılanması gerekmektedir.

Geçenlerde, sayın Anayasa Mahkemesi üyelerinden biri ile görüşürken, şöyle bir olay oldu: Amerika'da Anayasa Mahkemesi ilk kurulduğu zaman, kongre binasının bodrumunda 30 yıl çalıştırılmak durumunda bırakılmış. Bu herhalde bir mali imkânsızlık konusu değildir. Siyasi iktidara karşı bir yasal güç olarak, frenleyici güç olarak, vatandaş ve kişi haklarının savunucusu olarak karşısına dikilen bir bağımsız yargı organının sınırlandırılması ve siyasi gücün ona egemen olduğunun somut ve bizzatimsel davranışının bir örneğidir. O memleketlerde ve batı ülkelerinde bu aşamalardan geçerek çoğulcu demokrasi bugün bütünü ile yerleşmiş görünmektedir.

Memleketimizde bu kadar kısa geçmişi olan teşekküllerimizin bu kadar kısa zamanda büyük mesafe kaydetmesi hakikaten övünülecek bir keyfiyettir. Kendimizi hiç bir zaman, gerek yurt sorunlarında, gerek dünya sorunlarından soyutlayamayız. Bugün dünya hukukçuları, dünya siyasetçilerinin sıcak-soğuk harp, detant vesaire veyahut nükleer güç denge politikaları dışında dünya politikasına egemen olacak çalışmalar içindedir.

Bugün hukuk yoluyla dünya barışı ve uluslararası dünya hukukçular birliği gibi büyük teşekküller, hukuk literatürüne yeni insanlık hakları getirmektedir. İkinci Dünya Harbinin meydana çıkarttığı genocide yanında, bugün ırk ayrımından doğan yeni, meselâ yabancı tabiriyle oportünist denilen, ırk ayrımını suç sayan terimler hukuk literatürüne girmiş bulunmaktadır.

Biz muhakkak ki beş altı senelik, yahut 1961 Anayasasını esas alırsak, nihayet 13- 14 senelik bir dönem içinde yine bir evrim çizgisi içinde bulunuyoruz. Fakat bizim evrim çizgimiz, batının yüzyıllara dayandığı evrim çizgisi değil, bu asrın, uzay çağının evrim çizgisidir ve bu evrim çizgisi adeta bir devrin karakterini taşımaktadır.

Barolar Birliğimizin çalışmalarının meslek dışı faaliyetlerinin makeslerini görmeye başlamışızdır. Bu toplantıda sayın Cumhurbaş-

kanının ve sayın Anayasa Mahkemesi Başkanının telgraflarının üslubuna ait bir anlam bizler için büyük bir ümit kaynağıdır. Dileğimiz, siyasi iktidarın ve kamu idaresinin de bu güçlü hukuk teşekkülüne karşı maziden kalma alışkanlıkları terkederek, bir işbirliği havasına girebilmesidir. Ve Birliğin, zannediyorum ki büyük rolü, siyasi iktidarı önce hukuk çizgisinde tutabilmek ve sonra da kamu idaresine hukukçunun rolünü empoze edebilmektir.

Çoğulcu demokraside kamu idaresi her an karşımızdadır. Kamu idaresi dediğimiz zaman, bilhassa yürütme organı karşımıza çıkmaktadır.

Yönetim Kurulu raporunda, yürütme organına verilen ve ortak çalışmaları içeren bazı öneriler ve hazırlanmış tasarılarından bahsedilmektedir. Bunlar şayanı takdir çalışmalardır. Ancak, şunu belirtmek isterim ki, kamu idaresi, personeli bakımından henüz bu anlayış seviyesinde bulunmamaktadır. Örneğin; Cumhuriyet döneminden önceki mevzuatın kaldırılarak yerlerine yeni kanunların kodifiye edilmesi meselesinde bir tasarı hazırlanmış olduğunu Yönetim Kurulu raporunda görmekteyiz. Ve bu tasarının hazırlanması hakkında Danıştay, Yargıtay ve Barolar Birliğinden üçer üyeden kurulu bir komisyonun çalışması öngörülmekte ve bu komisyonun da faaliyetini 10 ayda bitirerek, iki ay içinde hazırlanan tasarıları Hükümetin Meclise sunması öngörülmektedir.

Sayın arkadaşlar, bu teklifi bendeniz, deneylerime dayanarak gerçekleştirmesi güç bir teklif olarak karşılamaktayım. Gerçekten, meselâ kamulaştırma kanununda önce Anayasada vergi beyanına dayanan bir sitemin getirilmiş olması karşısında, kamulaştırma kanununun Anayasa değişikliği ile bir yıl içerisinde çıkarılması zorunlu iken, bu kanun hâlâ çıkarılamamış bulunmaktadır.

İdare kendi bünyesini reorganize etme imkân ve iktidarını maalesef bulamamıştır. 1963'te hazırlanan hesap raporu, 1971 de hazırlanan idarenin yeniden düzenlenmesi askıda kalmıştır. Binaenaleyh bugün memleketimizin ve idarenin en önemli sorunu, kanunlarımızın yeniden tedvini ve yeni bir kodifikasyon hususundaki çalışmalarda karşılaşacak olduğu

güçlüktür. Bu güçlükte Barolar Birliğinin zannediyorum ki karşısında bulunduğ u en büyük güçlüktür.

Yürürlükteki kanunların tesbiti hususunda yapılmakta olan çalışmaların da bir sonuca bağlanmasından maalesef ümitvar değilim. Geniş bir medeni kanun tasarısı hazırlanmış ve fakat kuvveden fiile çıkamamış, ancak, hazırlanan tasarı yerine, boşanmak hükümlerinin basitleştirilmesi gibi yalnız bir bölümü ele alınmak istenmiş, o dahi askıda bırakılmıştır.

Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununda yapılan ve 200 küsur maddeyi hedef tutan değişiklik, nihayet 7-8 maddenin değiştirilmesiyle sonuçlanmıştır.

Görülüyor ki, idarede bugünkü teşekkül ve teşkilât olarak radikal çalışma olanakları henüz teessüs etmemiştir. Bununla beraber, Barolar Birliğinin, yakından tanığı olduğumuz ve bir çok ortak çalışmalarına katıldığımız teşebbüslerin arkasının kesilmemesini tabii görmekte ve idare ile Birlik arasındaki diyalogun daha somut olarak ortaya çıkarılmasında çabanın sarfedileceğini tabii görmekteyim.

Sayın Sav da bahsetmişlerdi, bendeniz bir noktadan genel sağlık sigortasına değ inmek istiyorum. Genel Sağlık Sigortası hakkındaki kanun tasarısının, raporda, bir kanun tasarısı hazırlamak hukuk birliği içinde ayrı bir ihtisas konusu olup, bu husus ta yeni bir tecrübeyi gerektirmektedir. Genel sağlık sigortası hazırlanırken hiç bir hukukçu ve diğ er ihtisas gruplarına yer verilmemiştir ibaresine rastlıyoruz.

Değerli arkadaşlarım, 1801 sayılı Af Kanunu Mayıs 18 de yürürlüğe girmiştir. Ceza hükümlerinin Anayasa açısından geçirdiğ i safahat malumlarınızdır. Ancak, bu yasanın hazırlanmasında hukukçuların rol oynamamış olması bakımından, bilhassa mali hükümler yönünden ve devlet hakları bakımından, hatta aftan faydalanacak olan kişilerin hakları bakımından birtakım eşitsizlikler, dengesizlikler ve tutarsızlıklar bulunduğ unu görürüz, bugün kişiler arasındaki eşitsizliğin sıkıntısı ve bir bakımdan da ızdırabı her gün rastlananx olaylardan bulunmuştur. İdare, kanun tasarılarını hazırlayıcı bir müessese olarak hukukçulara gereken önemi vermek gereğini ve düşüncesini henüz elde etmiş değildir. O yönden bilhassa bağım-

sız bir hukukçu teşekkülü olarak Barolar Birliğinin çalışmaları büyük değer taşımaktadır ve zamanla ürününü daha geniş çapta memleket düzeyinde hissettirecek düzeye gelecektir.

Değerli arkadaşlarım, genel nitelikteki bu açıklamalarım dışında, raporda değinmek istediğim bir husus; suçtan zarar görenlerin korunması hususudur.

Haksız tutuklanmış olanlara devletçe tazminat verilmesinin bir Anayasa hükmü olarak kabul edilmiş olması karşısında, suçtan zarar görenlerin devletçe korunması müessesesinin getirilmesi gayet normaldir. Ve bir yandan bazı hallerde, uygulamadan bilirsiniz, kitle hareketlerinin sebebiyet verdiği zararların idare hukukundaki risk esasına, nazariyesine dayanarak devletçe tazmin edildiği bilinen bir husustur. Yalnız burada konuşan değerli arkadaşlarımdan bazıları, kişisel suçların işlenmesinden doğan zararlarda mağdurların zararlarının tazmin edilmesinin devlete bir görev olarak verilmesini önerdiler.

Arkadaşlar, bugün devletin 100 milyar lirayı bulan bütçesi var. Bu bütçenin % 60'ı cari masraflara gitmektedir. Yatırım tıkanıklıklarından söz edilir. Ve hatta giderek bir yandan 1961 Anayasasının öngördüğü reformların Anayasanın 53 ncü maddesindeki hükümden bilistifade çünkü orada reformların devletçe mali ve iktisadi kaynakların elverdiği ölçüde yerine getirileceği hükmünden hareketle bu reformların gerçekleştirilemediği özürü ileri sürülür.

Gelişmekte olan bir ülkeyiz. Yatırım kaynaklarımız sınırlıdır, cari masraflar yüksektir. Haksız tutuklananlara tazminat ödenmesi, nihayet devletin bir üçüncü kuvvetinin yapmış olduğu hatanın devletçe ödenmesi gibi bir hukukî esasa dayanmaktadır. Ne kadar hümanist bir düşünceye dayanırsa dayansın, nihayet maddi ve mali birtakım görevlerin ifasını gerektirebilecek olan suçtan zarar görenlerin zararlarının devletçe ödenmesi fikri bugün teoriden pratiğe intikal ettirilebilecek ve gerçekleştirilebilecek bir husus sayılamaz. Ancak, komisyon raporunda da değinildiği ve hazırlanan tasarıda ifade edildiği gibi, suçtan

zarar görenlerin zararlarının iddianame ve ilk tahkikatta tesbit edilmesi ve mahkemece re'sen dikkate alınması hususu bir hal çaresi olarak pratik değer taşımaktadır. Ancak, bendenizin tereddüde düştüğüm bir husus burada, suçtan zarar görenlerin korunması hakkındaki kanun tasarısının birinci maddesinde, kamu davasında maddi ve manevi tazminatın tutarı, iddianame veya son tahkikat kararında gösterilir, gösterilen miktarın hükümden evvel temin edilmiş veya tutarının mahkeme kararı ile kesin miktarının tayininden sonra hak sahiplerine ödenmek kaydıyla yaptırılmış olması halinde, ^{hükmedilecek} hürriyeti bağlayıcı ceza oranında indirilir. Bu oran tasarıda tespit edilmemiş.

Şimdi burada işlenen suç bakımından hiç bir tefrik yapılmamıştır. Burada zararın sanık veyahut mahkûm tarafından tazmini meselesi bir indirme sebebi olarak kabul edilmiş. Yine bilirsiniz ki, ceza kanununda bazı suçlarda, bilhassa devlet malına karşı işlenen suçlarda zarar miktarının ödenmesi bir ceza indirme sebebi olarak kabul edilmiştir. Ancak, bu şekilde geniş, hiç bir suç tefriki yapılmadan getirilmiş bir hükmün ne şekilde sonuç vereceğini, maddenin müphem olması yönünden bendeniz anlayamadım. O yönden sayın Yönetim Kurulundan, sayın Başkanımız Erem'den bu konuda tamamlayıcı bilgilütftmelerini istirham edeceğim.

Bu yılki Yönetim Kurulu raporunda mukayyet avukatlar sorununa geniş yer verilmiştir. Bunu daima şükranla karşılıyoruz. Barolar Birliği kurulduğu günden beri mukayyet avukatların sorunlarıyla bizzat meşgul olmuş ve onların haklarının takipçisi bulunmuştur. Bu konuda sayın Erem'le, mukayyet avukatlar olarak ve Yönetim Kurulu ile şüphesiz, yakın temaslarımız ve çalışmalarımız olmuştur. Bu raporda da mukayyet avukatların çeşitli sorunları geniş çapta ele alınmış ve bunlardan sonuçlanmış olanlarına da işaret edilmiştir.

Sayın arkadaşlar, mukayyet avukatlar, Türkiye'de mevcut avukatlar içerisinde % 20'ye yakın bir oranda çalışmakta bulunmaktadır. Mukayyet avukatların bugünkü statüsü tamamen memur statüsü içindedir. Ancak, bu memur statüsü içinde mukayyet avukatlık müessesesi zedelenmiş

bir durum arz etmektedir. Nazari birtakım prensipler vazedilmiş olmakla beraber, uygulamada hiç bir zaman bu esasların gerçekleştirilmesi olanağı bulunmamaktadır. Devlet Memurları Kanununda ihdas edilmiş avukatlık hizmetleri sınıfında avukatın 1 nci dereceye kadar yükselmesi imkânı gösterilmiş olmakla beraber, uygulamada, mahrutî sistem icabı olarak bugün hiç bir avukata 1 nci derece verilmemektedir. Burada bir küçük anımı anlatmak isterim. Geçmiş yıllardaki bu tip çalışmalarımızda meslektaşımız bir sayın Bakanla yapmış olduğumuz toplantıda, Devlet Memurları Kanunundan önceki barem sisteminde 100 aslî maaş olarak bilinen maaşın avukatlara tahsis edilmediğini bir şikâyet olarak ileri sürmüş ve bunun sebebi olarak da idarece bu kadronun genel müdürlere mahsus bir kadro bulunduğunu ifade etmişlerdir. Genel Müdürlük kadrosunun avukata verilemeyeceği idarenin bir görüşü idi. Sayın meslektaşımız Bakanın cevabı enteresandır. Belki o hava içinde, çünkü müsbet icraatı pek görülmedi, avukatlığın mevki ve makandan münezzehe bir meslek olduğunu ifade etmiş ve böyle bir görüşün yeri olamayacağını ifade etmiştir. Personel reformu çalışmaları arasında, avukatların diğer memurlar gibi sınıflandırılmış olmasına rağmen, idarede bugün hâlâ avukatları diğer sınıflarla, ama bu doktor veyahut diğer teknik sınıflarla değil de, genel idare hizmetlerindeki idareci sınıflarla kıyaslamak ve onlarla bir paralellik içine sokmamak eğilimi hâkindir. Aslında avukatın maaşının derecesi mühim değildir. Aslında, mukayyet avukata devletin haklarının, yalnız devletin değil, kamunun, bir dereceye kadar halkın haklarının savunulmasında istihdam ettiği bir meslek mensubuna serbest çalışmayı pek aratmayacak (Tamamen değil) ölçüde bir maddi olanak sağlanması konusudur. Hâkimler hakkındaki gerekçeler aynen mukayyet avukatlar hakkında da geçerlidir. O itibarla, dileğimiz odur ki, Barolar Birliği ile ortak çalışmalarımızda avukatların bir piramit içinde, hiyerarşik bir esasa bağlanmadan, sadece avukatın bir meslek adamı olarak telakki edilmesi suretiyle bu kayıplardan kurtarılacak ona, baremin imkân verdiği en üst dereceye çıkma olanığının sağlanmasıdır.

Bugün baroya kayıtlı olmayan hiç bir avukat kalmamıştır kamu kesiminde. Türkiye baroları ve giderek Türkiye Barolar Birliği kendi bünyesi içinde büyük bir meslekî dayanışma göstererek, gündemin gene diğer bir maddesinde görüşülecek olan ölüm yardımı esasını getirmektedir. Bu da şüphesiz mesleğimiz için, bir meslekî dayanışma olması bakımından, çok ileri bir adımdır. Bu, adha önceki genel kârulun telkin ve tavsiyesi ile yapılmış olmakla beraber, bunun hazırlığını yapmış bulunan sayın Yönetim Kuruluna huzurlarınızda teşekkür etmek isterim.

Ölüm yardımı aidat şeklinde tecelli edecektir ve giderek tabii avukat arkadaşlarımızın aidatlarının artmasına yol açacaktır. Baro aidatları yıldan yıla artmaktadır. Bütün çalışmasını kamu kurumuna hasretmiş olan avukatın baroya kaydolmadan mesleğini icra etmesi mümkün olmadığına nazaran, aidatını bizzat ve şahsen ödennesini izah etmek kolay değildir. Öyle zannediyorum ki, ve elde etmiş olduğum bazı bilgilere göre, mukayyet avukatların baro aidatları meselesi, gerek nakil sırasında alınan aidatlar ve gerekse mutad aylık aidatlar yakın bir zamanda bir çözüme bağlanacaktır.

Barolar Birliği Yönetim Kurulu raporunda en çok dikkatimi çeken bir husus da, kamu kurumlarına alınacak olan avukatların sınavla alınması meselesidir; oldukça geniş bir biçimde işlenmiştir.

Sayın arkadaşlar, avukatın sınava tabi tutulması mesleğe yönelmiş küçültücü bir karardır ve bazı müesseselerin gazetelere verdikleri ilânlar bundan önceki yıllarda barolarımızın sert tepkileriyle karşılaşmıştır. Ruhsatnamesini almış ve serbest çalışma imkânını elde etmiş olan bir meslek adamının bir kamu kurumuna imtihanla girmesi şüphesiz düşünülemez. Hemen arz etmek isterim ki, sınav yönetmeliğinde bir açıklık olmamasına ve bugün şeklen avukatın sınavla kamu kurumuna intisabı gerekir gibi görülmesine rağmen, Maliye Bakanlığına alınan Hazine avukatları hiç bir sınava tabi tutılmamaktadır.

Sayın arkadaşlar, serbest çalışan avukatlarda olduğu gibi, mukayyet avukatlarda da çalışmalarının semeresini teşkil eden, onlar için

bir bir teşvik unsuru olan avukatlık ücreti önemli bir konudur. 1970-72 yıllarında avukatlık ücreti kaldırılmak suretiyle mukayyet avukatlar tek maaşlı bir memur haline getirilmiştir. Ne hazindir ki, idarede hukukçuya karşı başlangıçta arzettiğim sakim düşünce, Devlet Memurları Kanununda bir gerekçe olarak yer almıştır. Orada yer alan gerekçe, bazı kamu görevlilerinin de avukatlık hizmetleri yaptığı, örneğin; Danıştaya açılan davalara verilen cevapların ilgili servislerce verildiği ve bu suretle avukatlarla memurlar arasında bir fark olamayacağı görüşü tasarının gerekçesinde yer alacak derecede açıkça dile getirilmekten çekinilmemiştir. Fakat o devrin idarecileri, yine başlangıçta arzettiğim gibi, bir sendika, ki grev hakkı vardır, icraî bir yetkisi vardır, onların tekliflerinin kabulünün hükümet için bir zaaf teşkil edeceği zihniyetini taşıdığı müddetçe bu zihniyet de tasarının gerekçesinde makes bulmuştur.

Fakat Barolar Birliğinin, bunu şükranla kaydetmek isterim, geçen yılki genel kurul toplantısında da ifade etmiştim, mukayyet avukatlar Barolar Birliğine bñ yönden cidden şükran borçluduz, çünkü meslekî haklarını takip hususunda teşkilatlanmış bir örgüt olarak Barolar Birliği ve mukayyet avukatların mensup olduğu mahalli baroların çalışmaları ve bu arada bilhassa Ankara Barosundan söz etmek isterim, bu konuda geniş mesafe katedilmiştir ve avukatlık ücreti yeniden ihdas edilmiş.

Şimdi bunun oranı meselesi de bugün önem kazanmaktadır. Zannediyorum ki kısa bir zamanda bu avukatlık ücreti oranı da tatminkâr bir ölçüyü bulacaktır.

Sayın arkadaşlarım, zannediyorum ki 10 dakikalık süreyi fazlasıyla geçtim. Sabırlarınızdan dolayı teşekkür eder, saygılarımı sunarım. (Alkışlar)

BAŞKAN- Teşekkür ederiz efendim.

Sayın Cengiz İlhan, buyurunuz.

CENGİZ İLHAN (İzmir)- Sayın Başkan, Genel Kurulun sayın üyeleri; dün öğleden beri devam eden rapor üzerindeki münakaşalarda arkadaşlarımız Yönetim Kurulunun bize verdiği rapor üzerinde çok değerli eleştirilerde bulundular ve özellikle sayın Başkanımızı ve Yönetim Kurulunu

yüceltici kelimelerle takdir ettiler. Tabii ki benim de aynı görevi yerine getirmemem gerekir. Ancak ben bunu teyit etmekle burada bunu kesmek istiyorum. Bundan sonra konuşmalarına geçiyorum.

Konum, herşeyden önce genel kurul çalışmalarıdır. Biz, öğleden beri müşahede ettiğim bir nokta var, biz kendimizi biraz fazla önemsiyor ve galiba biraz fazla büyütüyoruz. Bu, öyle zannediyorum ki, kanunların bize verdiği görevleri, meslektaşlarımızın bizden beklediklerini bihakkın yerine getirmemize engel olan bir durumdur. Aksine, kendimize büyütücü bir ayna ile değil de küçültücü bir ayna ile bakarsak, herhalde daha kuvvetli oluruz ve daha güçlü bir çalışma düzenine gireriz.

Efendim ben 22 senelik bir avukatım. Yani 3499 sayılı Kanun zamanında avukattım, 1136 sayılı Kanun zamanında da avukatım. 3499'da avukatlık bir kamu görevi değil, avukatlık bağımsız bir meslek değil, resmî merciler avukatlara yardımla mükellef tutulmuş. Buna karşılık 1136 sayılı Kanunda, avukatlık bir kamu görevidir. Sayın hocam gayet iyi bilirler, o zaman hatta Anayasa Mahkemesine dava açılmıştı, bu davanın reddi üzerine ne kadar memnun olmuş ve sevinmiştik. Ve bu suretle de avukatlığın bir kamu görevi olduğu teyit edildi. Binaenaleyh, kanun metninde ve Anayasa Mahkemesi kararında.. Ama uygulamada benim özel mahkeme koridorundaki ve vilâyet, defterdarlık ya da maliye koridorlarındaki çalışmalarında ne değişti? Affınıza mağruren şunu söyleyeyim ki, değişen hiç bir şey yok. Ben bir avukat olarak 3499 dan bu tarafa, yaşantımda iyiye doğru herhangi bir değişme görmüş değilim. Şu halde, çalışmalarımızda, şüphesiz ülkenizin fikir hayatına büyük katkıda bulunmuş oluyoruz. Ama bir savunma sorunu da, en az ülkenin diğer sorunları kadar çok önemli bir sorun olduğuna göre, savunma sorununa çok fazla önemli katkılarda zannediyorum ki bulunmuş değiliz.

Dün Yönetim Kuruluna bir soru tevcih ettim, Yönetim Kurulu gündemini neye göre hazırlıyor dedim. Dediler ki, 117, 121 ve 110 ncu maddeye göre.

Müsaade ederseniz bir kanun hükmü okuyacağım. Bu, 121 nci mad-

denin 14 ncü fıkrası: Avukatlık mesleğinin gelişmesine, avukatların haklarının korunmasına ve sosyal durumlarının geliştirilmesine yarayacak incelemeler yapmak, vardığı sonuçları ve teklifleri Birlik Genel Kuruluna sunmak. Kanun Yönetim Kurulumuzu böyle bir görevle yükümlü kılmış bulunuyor. Raporda buna ilişkin somut bir teklif görmüş değilim. Ne yaparız da meslektaşlarımızın ve dolayısıyla savunma mesleğinizin gelişmesinde kanunun bize tanıdığı hakların sağlanmasında yardımcı olabiliriz? Bu bir sorundur ve Yönetim Kurulunun birinci derecede yerine getirmesi gereken bir husustur.

Yazarın biri demiş ki: "Ne yapıyorsanız osunuz." Dikkat buyurun, ne söylüyorsanız o değilsiniz, ne yapıyorsanız osunuz. Örgüt olarak yaptıklarımız nelerdir? Yaptıklarımız derken, gerçekleştirdiklerimiz nelerdir diyorum. Yani diyorum ki, bazı fikirleri ortaya attık, bu fikirlerin bir kısmı kamu oyununda makes buldu, bir kısmı makes bulamadı. Eğer makes bulamadı ise, pek tabii ki bunun da kusuru bize aittir. Ama henüz ülkenin hukuk hayatında, adliye hayatında gerçekleştirdiğimiz herhangi bir şey yok.

Arkadaşların, Barolar Birliği şüphesiz akademik bir kuruluştur. Yine Kanunda diyor ki, hazırladığı raporları genel kurula sunar. Barolar Birliği bürokratik bir kuruluştur. Bunda da şüphe yok. Barolar Birliği ama aynı zamanda bir yönetim, bir aksiyon kurumudur. Fikirlerini gerçekleştirmek için çeşitli hususlardan bir tanesini bulacak, o yolda çalışacak ve onu gerçekleştirecektir. Yönetim Budur. Biz akademik kısmına ağırlıkla basıyoruz, bürokratik hususların yerine getirilmesine hiç bir diyeceğin yok. Ama yönetim konusunda maalesef zannettiğiniz kadar başarılı değiliz. Üstelik bağımsızlık anlayışımız da bürokratik bir bağımsızlık anlayışıdır. Barolar Birliği kurulduğundan beri Türkiye'de baroların bağımsızlığı meselesi ön plana Birliğimiz tarafından getirilmiştir. Nedir bu bağımsızlık? Arzedeyin.

Kararları Adalet Bakanlığı mı onaylasın, yoksa Adalet Bakanlığı Barolar Birliğinin kararları aleyhine dava mı açsın? Bugün Barolar Birliği, sayın Atilla Sav'ın da bildirdiği gibi, eylenlerinde ve fikir-

lerinde tamamen bağımsızdır. Ve aslında önemli olan da zaten budur. Yoksa, sen benim kararına dava açacaksın, ben senin kararına dava açacağın, bu bir kompleks, yani gereksiz bir kompleksin ifadesinden başka bir şey değil. Ama olmasın mı? Olsun. Fakat her halükârda bizim eylem bağımsızlığımız, fikir bağımsızlığımız kadar önemli olan bir durum değildir. Ama bağımsızlıkta bu kadar dikkatli bulunduğumuz halde, genel kurulun bağımsızlığını henüz Yönetim Kurulumuz gerçekleştirmiş de değildir. Baroların bağımsızlığını istiyoruz, bunun için Adalet Bakanlığına müracaat ediyoruz, fakat genel kurulun bağımsızlığını, yani kanunumuzun genel kurul ancak gündendeki hususlar hakkında karar verir, hükmünü Yönetim Kurulumuz maalesef çok dar anlıyor ve genel kurula belli konularda karar alma iktidârını vermiyor. Olay şu, arz edeyim:

Bendeniz Barolar Birliğinin delegesi olmakla şeref duyuyorum. Ve görevimin, yalnızca genel kurullarda buraya gelip bazı sözler sarfetmek, bazı eleştirilerde bulunmaktan ibaret olduğunu da zannetmiyorum. Hepiniz biliyorsunuz, bütün barolarda önemli bir mesele var; 5 yıllık, 10 yıllık, 15 yıllık avukatlar meselesi. Bu büyük bir sorun halinde aşığıdan tazyik ediliyor. Baroma bir önerge, önerge aynen şu: Barolar Birliği Ocak 1974 genel kurulunda konu, yani silah konusu, baro sayın başkanı tarafından toplantı sırasında bir önerge ile Başkanlık Divanına sunulmuş. Ancak, toplantı gündeminde bu hususla ilgili bir madde bulunmaması nedeniyle, bu sunuş, üzerinde tartışma açılması ve karar alınması mümkün olmayan bir husus olarak kalmıştır. Bu temenni maalesef Barolar Birliği Yönetim Kurulunun, seçilme yeterliğini kâdenle sınırlayan Avukatlık Kanunu hükümlerinin kaldırılması yolunda girişimlerde bulunmasını sağlayamamıştır. Baromuzla birlikte; İstanbul, Ankara, Bursa, Eskişehir, Adana ve benzeri 50 den fazla diğer birçok barayı ve büyük ölçüde meslektaşımızı yakından ilgilendiren bu sınırlandırmanın -dikkat buyurun- Barolar Birliği genel kurulunda müzakere edilip üzerinde bir karara varılabilmesi amacıyla meselenin Barolar Birliği genel kurul gündemine alınmasını bu sebeplerle zorunlu hale getirmiştir. Bu önerim Barolar Birliğinin gündemine alınması için Yönetim Kuruluna gönderilmiştir ve

Barolar Birliği Yönetim Kurulu bu öneriyi gündemine almamıştır. Sayın genel kurul kıdemi kabul edebilir, ya da etmeyebilir, bu tamamen genel kurulun iradesine bağlı olan bir husustur. Ama, Barolar Birliği Yönetim Kurulu bu mesele hakkında genel kurul karar almaktan alıkoyamaz. Fakat maalesef biz, bunu bir gündem maddesi yapmamakla, alıkoymuş bulunmaktayız. Sayın Hocanın ileri sürdüğü mazeretse, avukatlık kanunu tasarılarına ilişkin değişikliklerin tümünü birden ele alacağım şeklindedir ve maalesef rapor münderecatı ile çelişki halindedir. Sayın heyetinizin de gördüğü gibi, rapor münderecatında, dava vekilleri dahil, avukatlık kanununun bazı hükümlerinin değiştirilmesi hakkında bir tasarı hazırlanmış ve ilgili mercilere verilmiş bulunmaktadır.

İkinci önerim de şuidi: 3499 sayılı Kanunun 7 nci maddesiyle 1136 sayılı Kanunun 14 ncü maddesinin amacı aynı. Ve bu amaç, Anayasa Mahkemesinin 962/161 esas, 964/11 karar sayılı 4/2/1964 sayılı kararında şu şekilde belirtilerek teyit edilmiştir:

Daha önce hâkim veya savcı olarak görev yaptığı mahkemeye veya o mahkemenin bulunduğu yerdeki diğer mahkemelere çıkan bir avukatın durumunun adaletin yerine getirilmesinde kuşklar yaratacağı, gerek mahkemeye, gerekse avukatlık müessesesine/^{olan} güveni sarsacağı açıktır. Adalet hizmetinin tarafsız yürütülmesi, her türlü kuşku dışında tutulması gereken bir yücelik taşır. Bu yüceliği korumakta kamu yararı olduğunu uzun uzadıya açıklanmaya yer yoktur. Diyor ve 14 ncü maddenin bugün Dağıştay kararı sebebiyle olan ters uygulama nedeniyle bunun da bir genel kurul müzakere maddesi olarak getirilmesini tesbit ediyorum. (Alkışlar) Maalesef Yönetim Kurulu bu öneriyi de sayın heyetinizin önüne bir gündem maddesi olarak getirmedi. Bunlardan çıkaracağım sonuç şudur: Bu halde, sayın heyetiniz burada ancak Yönetim Kurulunun istediği meseleleri Yönetim Kurulunun istediği biçimde müzakere edebilmektedir. Başka türlü müzakere edilmesine olanak yoktur.

Bir başka örnek getireyim. İdam cezasının kaldırılması hakkında bir kanun tasarısı vardır. Bu, ya bir yönetim kurulu çalışmasıdır, eğer genel kurulun bu konuda bir karar alması isteniyorsa, yine Kanunu-

muza göre, çünkü genel kurul yönetin kurulunun verdiği raporu incelemek ve bu hususta karar almak yetkisine sahiptir, bunu ayrı bir gündem maddesi olarak sayın genel kurulunuza sunmak mevkiindedir. Nitekin, ölün yardımının esasları yönetim kurulu raporunda olduğu halde, bir karar alınması için ayrıca bir gündem maddesi olarak genel kurulumuzun huzuruna getirilmiş bulunmaktadır. Görülüyor ki, mesele, özellikle genel kurulun yetkilerine sahip çıkması bakımından önemli bir meseledir ve bağımsızlığa bu kadar bağlı bulunan yönetin kurulunun, Kanunun kendisine verdiği yetkileri en geniş bir biçimde yorumlayarak, meseleleri sayın genel kurula, birar karar alınma olanağı yaratacak bir biçimde getirmiş olması gerekirdi.

Şimdi bir nokta üzerinde de ayrıca önemle durmamız gerekiyor kanaatindeyim. Türkiye'de angarya yasaktır. Bunu Anayasamız hüküm altına almıştır. Hiç bir avukatın bir işi ücretsiz görmesini isteyemeyiz. Ancak, istatistiklerin tam şeyini bilmiyorum ama, bugün Türkiye'de aylık geliri 2000 liradan az olan insanlar, öyle zannediyorum ki % 50 yi geçmektedir. Şu durumda, bizim mesleğimiz, bizim hizmetlerimiz, kısaca ve açık deyimiyle ancak varlıklı insanlara hitap eden bir meslek olma durumundadır. Oysa, biz, kendimizi halka hizmet eden insanlar olarak görmek istiyoruz. O halde, iki unsurun gerçekleşmesi ve bu konuda çalışma yapılması lazım gelmektedir. Birisi, mahkemelerde mecburi avukatlığı sağlayacak husus, ki aşağı yukarı % 50 den fazlası okuma-yazma bilmeyen bir ülkede bu özellikle önem kazanmaktadır. İkincisi ise, her insanın mahkemede avukatla temsilini sağlayacak ve bunu karşılayacak bir örgüt.

Arkadaşların, bir insanın şerefi, haysiyeti, hürriyeti, iktisadi varlığı fizikî varlığından, fizikî sağlığından daha az önemli değildir. Devlet bütün kişilerin fizikî sağlığını bugün deruhte etmiş bulunmaktadır. Ama hiç bir ferdin, 15 yaşındaki bir çocuğun ruhsal sağlığını, hürriyetini ve şerefini mahkemeler önünde himaye etmemektedir. Bizler de bu konuda elimizde olan hiç bir şey yok. Bunun dışında bu bizim gözünüzün önünde her gün cereyan ederken, kalkıp hakkın, adaletin, hukukun üstünlüğünden, büyük büyük, yüce yüce kelimelerle bahsetmek herhal-

de biraz gülünç duruma düşmekten başka bir mana taşımamaktadır.

Hukuk Muhakemeleri Usulü Kanunu Nögetal kantonuna aittir. Bir kitapta okudum, sanıyorum ki Naşetal Kantonu Samsun'dan küçük bir kantondur. Bu Kanun bugün 40 milyonu geçen, mesaha itibariyle birtek vilâyeti Avrupa'nın birçok ülkesinden fazla olan Türkiye'de uygulanmaktadır. Nasıl uygulanmaktadır ve ne olmaktadır?.. Bu Kanuna göre gerçekleşen adalet gerçek adalet midir? Öbür tarafta bir Ceza Usulü Kanunu vardır. Hocamdan öğrendik; engizisyon artıklarıyla dolu bir kanundur bu. Ve çağır gereklerine tamamen aykırı düşmektedir. Türkiye Barolar Birliği, artık bir Hukuk Muhakemeleri Usulü Kanunu tasarısına, Bir Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu tasarısına sahip olmak ve bunu gerçekleştirmek için aksiyona geçmek durumundadır, bunu kamu oyuna mal etmek mecburiyetindedir. Türk halkı, hocamın belirttiği gibi, adaletten şikâyetçidir. Şikâyetçi olmasının birinci unsuru ise bu usul kanunlarıdır. Suçu ne kendinizde, ne hâkimde, ne de bir başka kimsede aramayalım. Bu ülkede, % 80 okuma-yazma bilmeyen bir ülkede yazılı delil mecburiyetiyle hükümler verilmektedir. Bunun neticesinde ortaya çıkan kararlar gerçek kararlar mıdır? İlân gerçek ilân mıdır?

Bu arada arz etmek istediğim şu noktalar da var:

İzmir Barosu sosyal güvenlik konusunda şu görüşe sahiptir: Türkiye'de Sosyal Sigortalar Kurumu vardır, Türkiye'de Emekli Sandığı vardır, Türkiye'de Sosyal Sigortalar Kurumu Kanununun geçici 20 nci maddesine göre kurulmuş yardım sandıkları vardır, Türkiye'de Bağ-Kur vardır, Türkiye'de bizler gibi Sosyal Sigortalar Kurumuna (İstemenelelerine rağmen) topluluk sigortasıyla yaranmış, affedersiniz, onların açısından öyle görülüyor maalesef, kuruluşlar vardır. Ve Türkiye'de sosyal güvenceye kavuşmamış milyonlarca da innan öbür tarafta vardır. Türkiye'deki bütün bu sosyal yardım örgütleri bir devlet örgütü olduğuna ve bir devlet görevi yerine getirdiklerine göre, çünkü hepinizce malûm, Anayasamızın bir hükmüdür bu, tek bir kuruluş altında toplanmalıdır. Ve Barolar Birliği bunu kamu oyuna mal etmek, bu hususu gerçekleştirmek için üzerine düşen her şeyi yapmış olmalıdır.

Sayın Fadıl Altop, bir konudan bahsettiler; o konu şudur: Parlamento ve yürütme organı konularında kendileri bahsettikleri için ayrıca bu hususta konuşmak istemiyorum, aynen katılıyorum, bu bizce önemli bir noktadır:Parlamentonun yürütme organını teşkil edenenesi.

İkinci önemli nokta şudur: Siyasi Partiler, Anayasamıza göre demokratik siyasi hayatın vazgeçilmez unsurlarıdır. Anayasa böylece belirtmiştir ve böylelikle siyasi partilerinize bir yetki, bir hak tanınmış bulunmaktadır. Hiç bir hak, hiç bir yetki sorumluluk taşınadan kazanılamaz. Her hakkın altında, her yetkinin arkasında bir sorumluluk vardır. Siyasi Partilerin sorumluluğu nedir? Bu bir hukukî meseledir. Barolar Birliği bunu incelenelidir. Ama herşeyden önce, siyasi partiler, siyasi faaliyetlerini tamamen demokratik esaslar içerisinde kalarak yürütmek ve kanunların çizdiği sınırların dışına çıkmamak durumundadırlar. Siyasi partilerin bir ayrıcalığı yoktur. Oysa, gazetelerden öğrendiğimize göre, bazı siyasi partiler Anayasa dışına taşma eğiliminde bulunmaktadır; bazı şiddet eylemlerini doğrudan doğruya veya dolaylı olarak destekleme gibibir davranışın içerisinde dirler. Bu, doğrudur veya yanlıştır; ama sorunlular bu meseleyi açıklığa kavuşturmak mecburiyetindedirler. Aksi halde, Türkiye'de çok inandığımız demokrasinin yakında maalesef harabesini görürüz.

Sayın arkadaşlarım, isterseniz sözümü şöyle bitireyim:

Fransa'da bir avukat hâkinlere çok çatarmış, şiddetle hücum edermiş. Bir defasında yine şiddetle hücum ediyor; hâkin demiş ki, ama demiş üstad, bize bu kadar hücum ediyorsunuz ama, siz kendi oğlunuzu hâkin yaptınız, avukat yapmadınız. Bakın demiş, o benim gibi burada ayakta durma cesaretini gösterseydi, ben onu sizin gibi oraya oturtmazdım zaten, demiş.

Şüphesiz avukatlık bir cesaret meselesidir. Ama lütfen Barolar Birliği ve biz barolar elbirliği ile çalışalım, bunu artık bir kahramanlık meselesi olmaktan çıkaralım.

Saygılarımı sunarım efendim. (Alkışlar)

BAŞKAN- Teşekkür ederiz efendim.

Efendim, rapor üzerinde konuşacak daha 14 arkadaşımız vardır. Konuşmaların tahdidi cihetine gitmediğinizden, bu hususu ıttılalınıza arz ederim efendim.

Efendim şimdi söz sırası sayın Ahmet Hamdi Sayar'ın. Buyurun.

AHMET HAMDİ SAYAR (İstanbul)- Muhterem arkadaşların, sayın Genel Kurulun Başkanlık Divanını, Barolar Birliği Yönetim Kurulu Başkanını ve Yönetim Kurulunu ve siz sayın delege arkadaşlarınızı ve dinleyicileri hürmet ve muhabbetle selâmların.

Bu arada, Samsun'da Atatürk'ün ayak bastığı ve zamanında çıktığı için başarılı olduğu bu belde Kurtuluş Savaşının ve ondan sonraki hukuk inkilâbının başlangıç noktasını teşkil eden bu belde bizi günlerden beri her türlü inkânların üstünde ağırlamak lütfunda bulunan Samsun Barosuna ve onun kıymetli mensuplarına huzurunuzda teşekkür ederim. (Alkışlar)

Konuşmana başlamadan evvel, daha evvelki Genel Kurul toplantılarında yaptığın ve en uzununu geçen sene yapmak betbahtlığına uğradığın kırk dakikalık konuşmanın birçok arkadaşlar tarafından muhtevası değil, müddeti hakkında yarı şaka, fakat şakadan öteye geçer ısrarın tesirinde kalarak konuşmamı kısıtlayacak değilim. (Gülüşmeler)

Ancak muhterem heyetin sabırlarını suistimal etmek ve bu ciddiyetten uzak muhtevayı tesbit etmeksizin ve o raporda söylenenleri, şimdi burada yeni birtakım söylenecek sözlermiş gibi tekrar etmek isteyen arkadaşlarının bir daha böyle tekrarlarla benden evvelki konuşmalarını uzatmalarını sağlamak için geçen seneki raporda temas ettiğin konuları bir kere daha tekrar etmeyeceğin.

Benim genel olarak üç dakika içinde söylemek istediğin konusundan ibarettir: Barolar Birliği, kuruluşundan bu yana Türkiye'nin sosyal yapısının gereği ve inkânı hakkında, onun üzerine çıkan bir gayretle çalışmış, başarılı olmuştur, kendisini tebrik ederim. Barolar Birliğinin bu çalışmalarında ona ışık tutan ve bu toplantıdan

itibaren gördüğümüz, konuşmalarımızdan ilham alarak yaptığı çalışmalara devam etmesini temenni eder, hepinizi hürmetle selâmların. ("Bravo" sesleri, sürekli alkışlar.)

BAŞKAN- Efendim teşekkür ederiz.

Söz sırası İskender Özturanlı beyefendide. Buyurunuz.

İSKENDER ÖZTURANLI (İzmir)- Saygı değer Başkanım, Yönetim Kurulunun değerli üyeleri, sayın Divan, sevgili arkadaşlarım;

Efendim, üstadım Ahmet Hamdi Sayar yeni bir çığır açtı. Şu andan itibaren ben de üstadının izinden gitmek isteyeceğim ve sözlerini çok kısa olarak yapmak istiyorum; yalnız üç dakika değil.

Efendim, sayın Başkanım ve saygı değer Yönetim Kurulu üyeleri bize çok ilginç raporlar getiriyorlar, her yıl genel kurul toplantılarına.

1972 yılında Bursa'da, Başkanlık raporunda Avrupa İnsan Hakları Komisyonuna ve Divanına müracaat hakkı verilmişti. 1973 yılında Hatay'da genel bir sosyal güvenlik sigortası getirildi ve sosyal güvenlik ilkesine dayanan bir Sosyal Güvenlik Bakanlığı kurulması önerildi. 1974 yılında Ankara'da savunma hakkı meselesi getirildi ve avukatlar sessiz yaşamak hakkına sahip değildiler denildi. Bu yıl da, Anayasamızın son değişiklikleriyle ilgili, yargının niteliğinin değişmiş olduğu ifade edilmektedir ve değerlerin en büyüğü olan düşünce özgürlüğünden söz edilmektedir. Anayasa değişikliğinin düzeltilmesi, yargının gerçek görevine kavuşturulması önerilmektedir. Bunların hepsi güzel şeyler arkadaşların, ilginç sözlerdir, raporda daha ilginç şeyler de var. Bu bakından sayın Başkanım ve Yönetim Kuruluna teşekkür borçluyum. Ancak arkadaşların, bal denekle ağız tatlılanmıyor.

Sayın Başkanım dünkü açış konuşmasında, 1974 yılı hiç bir hukukî tedbir getiremedi dediler. Doğrudur. Zaten biz yıllardan beri ne dediysek, neyi söylediysek, onu elde edenemiş bir teşekkürün mensupları-yız maalesef.

1974 yılında mahkeme kararlarına saygısızlık yapıldı bu ülkede. Raporda yargının yürümenin ve yasananın yerine geçtiği yolunda-

ki itirazlar demokratik hukuk ilkelerine aykırıdır deniliyor. Öyledir. Ama bir kısım politikacılar çıktı ortaya, anansız bir şekilde yargıyı eleştirdiler. Türkiye Barolar Birliği ise, bu anansız eleştirmeler karşısında yüksek sesle konuşamadı. Biz bu sesi duymak isterdik.

Hukuk devleti anlayışına aykırı idi bazı Anayasa değişiklikleri. Türk demokrasisini sakatlıyordu, raporda bunlardan bahsediyorlar, ama raporda deniliyor ki bir an önce bu Anayasa değişikliklerinin kaldırılmasını umut ediyoruz. Bu umudu taşınak hakkına sahibiz, diyorlar. Ama arkadaşların, yalnız Türk demokrasisini değil, Türk hukukunu sarsan ve Türk aydını ile birlikte Türk hukukçusunu da üzüntüler içerisinde boğan bu değişiklikler karşısında, bu değişikliklerin tekrar eski hale getirilmesi karşısında bizim için söylenecek söz yalnız umut etmekten ibaret değildir. Biz, daha ziyade talep edecek, iddia edecek, isteyecek ve zorla yaptıracak bir teşekkülün mensuplarıyız. Dava hakkımız yok, ama iddia hakkımız var arkadaşlar. İddia hakkımız var ve yalnız umut edecek durumda olmayan bir teşekkülüz. İddia ede ede, bu konuyu tekrar ede ede, söyleye söyleye, bunu yapacak olan kişilere yaptırmak mecburiyetindeyiz, kamu oyunu bu doğrultuda oluşturmak mecburiyetindeyiz. "Zorla" denekteki maksadın arkadaşların yanlış anlaşılmasını; bunları söyleye söyleye öyle bir duruma getirmek, oluşturmak ve bir noktaya getirmek vaziyetindeyiz ki, bunu yapmaya mecbur kalacaklardır günün birinde. Ve Anayasaya sahip çıkmak durumundayız. Yılda bir kere Genel Kurul toplantılarında bunlardan bahsetmek suretiyle bunların yapılamayacağı kanısına yıllardan beri vasil olduk. O bakımdan uyanık bulunmak gereğini hissetmeliyiz demek istiyorum.

Geçen yıl hatırlarsınız bir yöntem değişikliğinden bahsetmiştim, bazı arkadaşların da bu yöntem değişikliği üzerinde durdular, sayın hocam, aynen; daha gayretli olacaklarını vaat ettiler bize. Ama özür dileyerek konuşuyorum, biz Türkiye Barolar Birliği Yönetim Kurulundan bu gayreti maalesef göremedik. Ve çalışma temposunun daha hızlı olmasını arzu ederdim, bu arzuma da kavuşamadın.

BİR DELEGE- Biz kavuştuk, sağolsunlar.

İSKENDER ÖZTURANLI (Devanla)- Efendim ben belki daha çok şey arzu ediyorum. Bunu geçen yıl da söylemiştim, o bakımdan konuşuyorum.

Meselâ Devlet Güvenlik Mahkemeleri konusu var. 1973 yılında karşı çıkıldı Devlet Güvenlik Mahkemelerine. Ve raporda 9 ncu maddenin (C) bendinin Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edildiği yazılı. Ama Anayasa değiştirilinceye kadar, ne yapabileceğinizden söz ettikleri zaman, tek bir mahkeme halinde toplanması fikrinin benimsenmiş olduğu ifade ediliyor. Arkadaşların, Devlet Güvenlik Mahkemesi ha bir tane olmuş, ha beş tane olmuş, bu farketmez. Önemli olan prensiptir. Eğer bir Devlet Güvenlik Mahkemesi varsa, bunun bir tane olmasıyla beş tane, on tane olması arasında hiç bir fark yoktur.

Efendim, bu, ülkede güvenilir ve güvenilmez mahkemeler ayırımı yapıldığı sürece, biz yargı birliğinden söz edemeyiz ve mahkemelerin bağımsızlığından söz edemeyiz.

Fadıl Altop arkadaşın gayet güzel konuştular; bu konuları biz bir kere ortaya atıp onu bırakmak durumunda değil, devanla surette kovuşturmak durumundayız ve ancak başarıya bu suretle ulaşabiliriz. Toplumda adaletsizliklerle, haksızlıklarla savaşmak durumundayız; tek tek savaşmak durumundayız, barolar olarak savaşmak durumundayız, Türkiye Barolar Birliği halinde savaşmak durumundayız.

Efendim Başkanlık raporunda çok ilginç bir noktaya değiniyor sayın hocam. Devlet Başkanının başkanlığında itham, savunma, hüküm unsurlarını kapsayan Anayasal yüksek bir kuruluştan söz etmektedir. Bu konunun üzerine önenle eğilmek mecburiyetini hissetmekteyiz. Ve bu konuyu bütün detayları ile incelemek, bu organı oluşturmak zorundayız. Bunu da nisyana terketmeyelin, kendilerinden içtenlikle rica ediyorum.

Savunma hakkı üzerinde duruluyor raporda, çok güzel düşünceler var, Necîâ Ertel arkadaşının ifade ettiği gibi vecize halinde cümleler var; ama bunlar bir bilimsel eser olarak karşınıza çıkmaktadır. Bu düşüncelerin gerçekleşmesini ümit edelin, bu düşünceler arşivin karanlıklarında kalsın. Bunu diliyorum.

Geçen yıl sayın Hocam, kuruluş dönenini artık gerilerde bıraktık denişlerdi ve kısıtlamalardan arınmış bir savunma sisteminin memleketimizde de kurulmasını sağlayacak çalışmalarını bütün gücümüzle sürdürmek zorundayız, buyurmuşlardı. Bir yıl sonra, raporda gene biz arkadaşların savunma özgürlüğünden söz ediyoruz, savunma hakkı istiyoruz ve maalesef Türkiye'de savunma özgürlüğü ve savunma hakkı biliyorsunuz ki periyodik olarak mütemadiyen gerilemiştir ve bugün avukatlar, bütün arkadaşlarımızın da ifade ettikleri gibi duruşmada özgür değildirler, barolar özgür ve bağımsız değildir, D-arolar Birliği özgür ve bağımsız değildir.

Efendim, sayın hocamdan bir söz nakledeceğin, özgürlük kısıtlamaları bugün için insanlığa karşı işlenmiş bir suç niteliğindedir ve biz bu duruma Türkiye'de son verilmesinin savaşını yapmak zorundayız. Özgürlük yoksa demokrasi yoktur, özgürlük yoksa adalet yoktur, özgürlük yoksa hukuk yoktur bir alanda. Savunma hakkı yoksa hukuka saygı yoktur. Bu saygının yaratılmasında en etkili organ biz olduğumuzu iddia ediyoruz ve bu iddia doğrudur. Ben dah güçlü çalışna istiyorum, belki bazı arkadaşlarım bu çalışmanın güçlü olduğunu ifade ediyorlar, kendilerinin fikirleri muhtemeldir, saygıdeğerdir, hürmet ederim amma, ben her yıl daha güçlü, daha fazla çalışmalarını arzı ediyorum.

Efendim, nasıl bir ülkenin öğretmenleri o ülkenin eğitiminden sorumlu iseler, bir ülkenin politikacıları o ülkenin devlet düzeninden sorumlu iseler, bir ülkenin hukukçuları da o ülkenin adaletinden sorumludurlar. Ana adaleti şif veya bu istikamete derhal kanunlar çıkaracak yetkileri olmasa dahi, şu veya bu istikamete derhal yöneltilmeseler dahi, bunların üzerinde durmak, o istikamete, o doğrultuya götürülmesini talep etmek, istemek mecburiyetindedirler. Ben ancak bu hislerle konuşuyorum.

Efendim, adalete önen ve değer verilmiyor bu memlekette. Bakınız, biz onun için başı çekmek, lokomotif olmak durumundayız diyoruz. Adalet sokakta dağıtılıyor, hepiniz mahkemelerin nasıl olduğunu biliyorsunuz, adalet örgütüne saygı olmuyor bazı yerlerde, hatta adaleti temsil eden bir kişi, bir bakanımız kalkıyor birtakım meseleleri öne getirirken, efendim bir 150 kuruşluk pulu veremezken, polis kapısına dikilir sabahleyin

adamı alır mahkemeye getirirken, binlerce lira sarfetmek suretiyle müstehcen neşriyatın peşinde koşuyor ve Kıbrıs'ın en hareketli günlerinde, bütün işçilerin grevi durdurduğu ve her kişinin bütün haşmetiyle Kıbrıs'a baktığı, titredigi bir günde, bizim Bakanımız maalesef müstehcen neşriyat peşinde koşuyor ve aynı günlerde telgraflar çekerek; şu dergi veya şu gazetede müstehcen resim veya müstehcen yazı var, bunu toplatınız, diyor arkadaşlarım. Bu, benim anladığım manada adaleti rencide etmektedir. Bunun karşısına çıkmak lâzımdır. Ve karşısına çıkılmalıdır.

BİR DELEGE- Bu nevi neşriyat devam mı etsin?..

İSKENDER ÖZTURANLI (Devanla)- Efendim, müstehcen neşriyat meselesi devam etsin deniyorum. Müstehcen neşriyat dediği konu mahkemeye götürülmüştür, beraat etmiştir. Bizim Adalet Bakanımız bunu eğer o zaman bir birlikçiye tevdi etmiş olsaydı ve daha önce bunu mahkemeye götürmeseydi adaleti rencide etmemiş olmaz mıydı? Bunu demem istiyorum.

Efendim, af konusu Türkiye Barolar Birliğinin ötedenberi üzerinde durduğu bir konu idi ve geçen yıl af kanunu çıkmadan önce Yönetim Kurulu gayet güzel bir rapor göndermişlerdi talep üzerine bir partiye. Ve geçen yıl yayınladığımız bildiri de bu rapor üzerinde durduk, geniş kapsamlı bir af istedik; ama istediğimiz af çıkmadı. Bir dava gitti Anayasa Mahkemesine, bu dava üzerine Anayasa Mahkemesi bir karar verdi; ama bası kesimden Anayasa Mahkemesine karşı büyük bir tepki doğdu. Bu tepki karşısında biz Türkiye Barolar Birliği olarak, arkadaşımızın gayet iyi ifade ettiği gibi bütün kuvvetimizle Anayasa Mahkemesinin müdafaasını yapmak mecburiyetindeydik. Bunu ben görmedim, o bakımdan üzüntülüym. Değerli arkadaşımın söylediği gibi, sayın hocamın bir iki yazısı kâfi gelmiyor.

Efendim, Fadıl Altıp arkadaşım, hükümet bunalımlarının rejim bunalımı haline dönüştürülmek istendiği meselesi karşısında Barolar Birliğinin derhâl bu konuda bir şeyler yapmasını öngördiler. Belki bildiride bu konu yer alacaktır. Ancak, biz baskı grubu olarak arkadaşlarım, siyasi partilere de bu gibi zamanlarda yol göstermek mecburiyetindeyiz. Bu mecburiyeti hissetmeliyiz. Ve siyasi partiler aynı gemideki insanlardır,

eğer devlet gemisini batıracak olurlarsa, önce kendileri, sonra bütün Türk ulusunu sulara boğarlar. Biz bu endişe ile bu çırpınışlar içerisinde bazı şeyler yapmağa çalışıyoruz. Yüce bir teşekkülün mensuplarıyız.

Son olarak şunu söylemek istiyorum. Eğer Türkiye'de Barolar Birliğinin bütün mensupları bazı, bugün uygar dünyanın ve çağdaş dünyanın değiştiği, geliştiği, ulaştığı noktalarda birlik içerisinde değillerse, biz çağdaş ve uygar dünyaya ulaşmakta zahmet çekeriz. Ben o kanıdayım ki, hiç bir arkadaşım bunun aksine bir düşünce doğrultusunda değildir. Yalnız ben, sevdiğim insanı eleştirerek severim ve eleştirerek tenkit ederim. Ama bazı arkadaşlarım benim bu eleştirilerimden belki de alınmış olacaklar ki, bir tepki gösterdiler. Biz Türkiye'de barış isteyen, biz Türkiye'de tolerans isteyen, bütün insanların birbirini sevmesini, sevgi içerisinde Türkiye'nin yükselmesini isteyen bir kuruluşun mensuplarıyız, birbirimizi severek, birbirimizi yaklaşıyor, birbirimizle kucaklaşıyor ideal bellediğimiz hukukun üstünlüğü ve hukukun egemenliğine birlikte gitmek zorundayız ve zaten birbirimizin karşılıklı hatalarını, Volter'in "Tabiatın ilk yasası" dediği tolerans ile karşılamak durumundayız.

Saygılar sunarım. (Alkişlar)

BAŞKAN- Sayın Avukat, Merih Sezen, buyurunuz.

MERİH SEZEN (İstanbul)- Sayın Birlik Başkanımız, Yönetim Kurulu üyelerimiz, Divan, kıymetli arkadaşlarım ve sayın dinleyiciler;

Barolar Birliği, anlaşılıyor ki kuruluştan oluşum devrine girmiştir. Türkiyemizde fevkalâde bir dönemi gerisinde bırakarak normal bir döneme dönüşmeye başlamıştır. Bu böyle olunca, bizlere Birlikte daha iyi ve daha somut birtakım işlerin yapılmasında çalışma çabalarının artırılması uğrunda bir yakınlaşma ve kıvançla, sevgi ile bir yola doğru gitmek görevini vermektedir.

Efendim, dünya rejimler tarihinde, toplumların yönetilmesinden, geriden bu yana doğru gelen süreç içerisinde, izleyebileceğimiz ve söyleyebileceğimiz devlet anlayışları içerisinde özet olarak şunu söyleyebiliriz: Polis devleti, kanun devleti, hukuk devleti, sosyal hukuk dev-

leti. Bunlar birer terimdir, ama bunların oluşumu için geçen dönemlerde sarfedilen mesai ve kaybedilen gönül ve insanları unutmamak gerekir. Ben şimdi acele olarak sosyal hukuk devletine geçiyorum, ötekilerin hepsini biliyoruz. Sosyal hukuk devletine geçişte, önemli olan belirgin noktada İkinci Dünya Savaşından sonrasına tesadüf ediyor. Bunun da bir manası var. Avrupa'nın ve dünyanın altyapısında gelişen etki ve tepkiler dünya savaşlarının sonuncusunda meydana gelen arzular ve bu arzulara karşı verilen ve verilemeyen şeyler dolayısıyla devletlerde bir oluşum olmuştur. İşte onun içindedir ki, 1948 senesinde İnsan Hakları Evrensel Beyanamesi meydana çıkmıştır. Bu, bununla kalmamıştır, derhal şunu söylemek istiyorum ki, bizim katıldığımız ve yüzde yüz uygulanmasını istediğimiz ve uygulayacağımız olan sistem demokratik hukuk sistemidir, bu çağdaş hukuk sistemidir. Biz bunu aldık. İnsan Hakları Evrensel Beyanamesinde olan ve insan hakları ve kişi güvencesi ile ilgili bütün kuralları ne yaptık? Yıl 1961, Anayasamıza geçirdik. Öylesine geçirdik ki, bunlardan vazgeçilmez haklar olarak, temel haklar olarak bahsettik. Bunlar kural olarak geçmiştir ve biz bu oluşum devresi içerisinde, daha doğrusu kuruluş devresi içerisinde (Ne dersiniz diyin) bu terimlerin üzerindeki tartışmaları ve hukukçulara düşen görevleri bir bir ele almaya çalıştık. Burada Türkiye Barolar Birliğine hakikaten teşekkür etmek bir borçtur, çok büyük katkıları bulunmuştur bu terimlerin kullanılmasında kamu oyuna yansıtma ve kamu oyuna bunu kazandırmak bakımından. Şimdi mademki oluşum dönemi deyiz, mademki Türkiye'yi seçmiş olduğumuz bu rejim içerisinde insan haklarına dayalı bir hukuk düzeninden yanadır, burada şimdi bu hukukun üstünlüğü dediğimiz meselenin daha derinlerine gitmek ve daha somut bir şekilde bunların nasıl Türk halkına uygulanması gerektiği üzerinde durmamız, düşünmemiz ve gereğini yapmamız gerekiyor.

Bir nokta koyuyorum arkadaşlar, derhal şunu söylemek istiyorum. Toplumumuz dinamizmi hayret edilecek derecede hızlıdır. Türkiye'de okuma-yazma nisbeti istenen nitelikte değildir, bunların nedenleri vardır;

fakat buna rağmen şunu söylemek lâzım gelir ki, en çağdaş hukuk düzeninin uygulanmaya başladığı anda bunu kendisine bir elbise gibi kabul edip ve bunu damarlarında hissetmesini bilmiş bir toplumdur. Bu toplum, özgürlük kısıtlaması suretiyle durdurulamaz. Özgürlük kısıtlama ile değil, özgürlükle verilir ve özgürlükle devam ettirilir. Demin Atila Sav arkadaşımın söylediği kelime çok yerindedir ve çok doğrudur. Buradan, Anayasamızda temel hak ve hürriyetlerde söz ve inanç özgürlüğünde ve bilhassa kişi güvence sorununda ve sınırlarda birtakım aksaklıkların olduğunu somut örneklerle bugüne kadar söylemiş bulunuyoruz, benden önceki arkadaşlarım bunların örneklerini de verdiler. Bunun derhal üstünden geçiyorum, aynen katılıyorum bu sözlerle.

Yalnız, çok acıdır ki, bizim dışımızda, fakat u demin söylediğim örneğin özünde bulunan birtakım politik kuruluşların şöyle veya böyle düşünceleri neticesinde birtakım olaylar olabilir. Bu olaylar dolayısıyla kabahat hukukunmuş gibi hukukun kısıtlanmasına bizler karşı koyacağız. Bütün mesele buradadır. Biz, herşeyin dışında çağdaş hukuk düzenini Türk halkına bihakkin uygulamanın icap ettirdiği kon noktaya kadar içtenlikle, fakat soyut değil, somut bir şekilde gözle görülür bir şekilde çalışmalarımızı yapmamız gerekiyor. Öneriler faslında teferruatlı olarak bunları söyleyeceğim için, sanmayınız ki soyut bir laf ediyorum. Somut önerileri bulunur bunların.

Şimdi bun anlayış içerisinde, gayet kısa geçiyorum, zaman hepimiz için çok önemli. Bu anlayış içerisinde Anayasa tadilleri ile ne geldi ne gitti, bunun üzerinde durmamız gerekiyor. Arkadaşlar durdu, ben içtenlikle bunun üzerinde bir defa daha durmak istiyorum.

Anayasa tadilleriyle, tadillere sebep birtakım politik olaylar neticesinde ortaya çıkan ve hepimizin bildiği meseleler sonucunda hukuk suçlanmış. Haaa, bu toplum, bu hukuka, bu özgürlüğe, lâyük değildir düşüncesiyle bu kısıtlamalar yapılmıştır. Bu çok acıdır arkadaşlar. Mademki biz bu örneği aldık, mademki biz Avrupa Konseyine dahil olduk, imza ettik, biz çağdaş hukuk düzeyine varmış Avrupa toplumlarından kendi halkımızı ni-

çin daha geride görmek isteriz? Biz değil, bu tadilleri yapanlar neden daha geriye gitmek isterler, sordular mı kendilerine? Acaba buna bu düzeyi reva gören kişilerin art niyetinde, hakikaten daha olmadık, olduğumuz zaman özgürlükleri alırız, sözünden başka bir şey yok mu? Düşünmek lâzım. Bunu da noktalıyorum. Ne yapmak lâzım? Yapılacak şey, kıymetli hocamızın ve Yönetim Kurulunun raporunda belli edildiği gibi, derhal bu kısıtlanmış hakkız yere kısıtlanmış özgürlüklerin geri verilmesinin gereğini yapmaktı. Bu da derhal, eski Anayasada dahi eksik bulunan kısımlar varsa, o kısımları da tahkik ve tetkik ederek ilâve etmek suretiyle çağdaş hukuk düzeyine uygun ve insanlarımızın hak etmiş oldukları özgürce yaşama düzeyini temin edecek Anayasa değişikliğinin tasarısının taslağını Barolar Birliği tarafından hazırlanmasını teklif ediyorum.

İkincisi; kanunlarımızda bu kadar yüce ve yüksek düzeyde olmasını istediğimiz bu noktaya varmadan önce, antidemokratik, demokrasiye aykırı, insan özgürlüğünü zedeleyici, müphem, lastikli birtakım hukuk kuralları, yasalar mevcuttur. Bunu hepimiz biliyoruz, bundan şikâyetçi olan dernek ve kuruluşların kimler olduğunu sayın Necla arkadaşımız konuşmasında dile getirtmişti. Bu, hukuk, biz Türkiye Barolar Birliği olduğumuza göre bizim meselemiz olmak lâzım gelir. O bakımdan, üzerinde hassasiyetle durup, gerekirse kıymetli hukukçu arkadaşlara görevler vermek suretiyle, çünkü anlıyorum Barolar Birliğinin kuruluşu ve Yönetim Kurulunun gücü nereye kadar yeter diyeceksiniz. Ama elinde, Türkiye'de 10 bin üyeli avukat arkadaş grubu var. Ve içlerinde her sahada ihtisas yapmış olan kişiler var. Emir verdikleri zaman bu çalışmalarını yapmamak durumunda olacak tek bir arkadaş bilemiyorum. Binaenaleyh, bu komisyonun, komisyonların kurulup derhal antidemokratik kanunların ayıklanması için gerekli işlemlerin yapılması görevi Türkiye Barolar Birliğinin omuzlarına düşmektedir. Bunun da gereğinin yerine getirilmesi bir an evvel lâzımdır. Bunu da öneriyorum.

Ondan sonra ağıl mesele şurada düğümleniyor: Bütün bunlar kanunların üst düzeylerinde olması lâzım gelen kurallar olarak gözükebilir ve

gözüktür ve doğrudur. Şimdi, demin, ekonomik yeteneği çok az, yaşamayı zorlukla götüren ve fakat içinde, hakikaten çağdaş hukuk düzeyinde yaşamayı istekleyen ve bunu amaçlayan vatandaşların eğer teb'a halinden çıkıp vatandaş haline gelmesini düşünüyorsak, çünkü ekonomik gücü bulunmayan bir kimsenin ismi vatandaşdır, fakat statüsü teb'a olmaktan ileri gidememektedir. Buradan çıkabilmek için bir güce sahip olması lâzım gelir. Onun içindir ki, ekonomik ve hukuk toplanmasının çok önem taşıdığına inanıyorum ve altyapı, benim toplumum içerisinde büyük etki ve tepkiler içerisinde kaynaşmaktadır ve bu etki ve tepkiler ekonomik, yaşama, ayakta durabilme derdine dayanmaktadır. Bu etki tepkilerin muhakkak ki hukuk müesseselerinde de bir yansıması vardır ve biz hukukçular olarak bu etki ve tepkiler içerisinde etki tepkinin ortasındaki noktanın gerektirdiği yasaları bulmak durumunda değiliz. Benden evvel konuşan ve çok güzel söyleyen hatip arkadaşımın söylediği gibi, olması lâzım gelen noktada olduğumuz zaman hukukçu oluruz. Aksi takdirde kanun adamı oluruz. Onun için, ekonomik özgürlüğün bulunmadığı yerde kişi özgürlüğüne bulunamayacağını da kabul ettiğimize göre, burada Anayasaya geçebilecek, asgari olarak Anayasamıza da geçebilecek, insanın yaşantısını devlet tarafından teminat altına alabilecek; hastalığını, bakımını, akumasını ve böyle ve böyle asgari ekonomik özgürlüğünü temin edebilecek sınırı muhakkak Anayasanın içerisinde bir devlet görevi olarak bulundurmak mecburiyetindeyiz, bu hususta geniş bir araştırma ile somut bir noktayı bulmamız gerekiyor. Yoksa bu özgürlüklerin hepsi havada kalır.

Ondan sonra benim anlamadığım bir nokta var; ekonomik kamu düzeninde daha ileri bir ekonomik yöntem gösterici bir kuralın burada yeri var mıdır, yok mudur meselesi.

Tekrar ediyorum: seçtiğimiz düzen çağdaş demokratik düzendir. Çağdaş demokratik düzende hertürlü düşünce yelpazesi temsil edilmektedir. Bu temsil yine bu sistem içerisinde ancak seçilmek suretiyle kendi düşünce tarzının uygulanması ile sonuçlanır. Bir gün bu yelpazenin bir tarafı iktidara gelir, kendi ekonomik görüşlerini uygular. Bir gün yelpazenin bu tarafı iktidara gelir o ekonomik görüşlerini uygular. Bu gayet doğal bir olaydır, ama hiçbirisi benim vatandaşımın yaşama gücü ve özgürlüğüne değinecek olan asgari geçim ve ekonomik yaşama imkânını elinden alacak bir sömürü sistemine gidememelidir. İşte, dengeli, orijinal olan nokta budur. Bu noktanın üzerinde hassasiyetle durduğumuz takdirde büyük bir iş yapabiliriz gibi geliyor bana.

Barolar Birliğimiz, hukuk devamlı bir oluşum içinde. Neden hukuk kendiliğinden oluşmuyor? Olaylar ve ekonomik olaylar, yeraltı, yer üstü servetlerinin işletilmesi, yeni sanayi buluşları, çalışma düzenleri hep hukuk kurallarını icabettiriyor. Hukuk kendiliğinden oluşmaz. Bu nedenlerle oluşuyor. Örneğin, Türkiye için hayatıbir mesele meydana çıktı bundan on sene evvel biz bunu bilmiyor ve kulağımızın kenarından dahi böyle birşey duymamıştık: kıt'a sahanlığı. Ben hukukçuyum, birden kıt'a sahanlığı çıktı. Devletler hukuku ile uğraşmamışım, deniz hukukunun bir kısmı ile uğraşmışım, fakat bu meseleyle uğraşmamışım, fakat arkadaşlar birde bakıyoruz ki, Türkiye'mizin etrafında bulunan bir yabancı devlete ait adalar dolayısıyla bizim nefes almak imkânlarımız kısıtlanabilir gibi bir olay ortaya çıkıyor. Burada Türk hukukçularına, tabii devletler hukuku ile ilgili çalışan mütehassıslar, hukukçular, öğretim üyeleri ve böyle kişiler var, onların çalışacakları malûm, Türkiye'nin en yakın ilerisinde çok önemli bir olay haline gelecek olan kıta sahanlığı meselesinde önemli bir çalışma yapmak durumundayız ve bir katkıda bulunmamız şarttır. Bu bakımdan yine Yönetim Kurulunun belkide imkânlarının dışındadır, ama

zannediyorum ki, üye kardeşlerimiz arasında devletler hukuku ile yakından uğraşısı bulunan çok fazla üyemiz vardır. Kendileri görevlendirilebilir. Bir nokta etrafında bir çıkış yolu ve memleketinize bir yardım yolu bulunmak mümkündür. Bu sahada çalışmak gerekir. Zaten bu noktada bir işaret mevcuttur raporda.

Arkadaşlar, bu böyle olduğuna göre bir daha, bir alt noktaya iniyorum, daha somut bir olaya iniyorum, bütün bunların olmasına rağmen çağ dışı kalmış birtakım kurallar ve yasalar gözünüzün önünde bulunurken ve biz bunlara Barolar Birliği olarak hiç el atmazken, yine bir çelişiklik içerisine düşmüş oluruz. Örneğin, rahmetli Adalet Bakanlarından Halil Özyörük'ün üzerinde çok önemli olarak durmuş olduğu ve faşist İtalyan Ceza Kanunundan alınmış bulunan ve orada halen tatbik edilmeyen ve bizde zaman zaman tatbik edilmekte bulunan ve fikir özgürlüğüne, düşün kısıtlanması istendiği anda "Demoklesin Kılıcı" gibi üstünde duran 141 ve 142 nci maddelerden bahsedildi. Arkadaşlar, kanunumuzda devletin bütünlüğüne, cumhuriyetin aleyhine işlenecek suçlara dair bir sürü kurallar ve yasalar vardır. Bu özel olarak, zamanında işe gelmediği zaman insanlara uygulanmak ve söz özgürlüğünün istendiği anda kısıtlanması için bulundurulmuş bir derecedir. Bu bahsetmiş olduğum buna benzer kanun maddelerinin muhakkak ve muhakkak hukukumuzdan ihraç edilmesi için Barolar Birliğinin bir çalışmasına ihtiyaç olduğuna kaniim artık.

Uzatmıyorum, en son olarak en insani bir olayda üç kelimeyle söyleyeceğim, ölüm cezasına değinmek istiyorum. Ölüm cezalarında, katil fiillerinde, ölüm cezalarını icabettirecek fiillerde bu fiillerin hareketlerinde en aşağı % 60-70 bizlerin toplumumuzun da bir katkısı vardır. Bunu daha fazla tartışmak isteniyorum. Bunun nazarı itibare alınması, okuma yazma yönü bakımından çok geride bırakılmış olmanın, törelerin devamının gereği birtakım olmayacak ölüme müddi fiillerin işlendiğini hepimiz bi-

biyoruz. Burada ölüm cezasının bilhassa Türkiye'mizde insanın yaşamaya ait öz hakkına aykırı bulunduğunu düşünüyorum ve ikilen içerisinde değil tüm olarak ölüm cezasının karşısında bir tavır takınmasından yanayım.

Sözlerim bundan ibaret, teşekkür ederim. (Alkışlar)

BAŞKAN- Teşekkür ederiz.

Arkadaşlar, Divan olarak rapor hakkındaki konuşmaların, geç de olsa bugün bitirilmesi kararındayız. Bilmen nasıl arzu edilir... ("Doğru, doğru" sesleri)

Konuşma sırası sayın Rifat Verdigil'de, buyurun.

RİFAT VERDİGİL (Tekirdağ)- Çok yorulduz arkadaşlarım, onun için bendeniz sadece Başkanlık raporu üzerinde birkaç noktaya değinmekle yetineceğim.

Asis meslektaşlarım, sayın Başkanımız ve Değerli Hocamız raporlarında esas konu olarak seçtikleri kuvvetler ayrılığı ilkesinin önemi ve yargı aleyhindeki anayasal değişiklik ve kısıtlamaların ivedilikle kaldırılması özlemine içten katılıyorum.

Ancak, bunu yaparken ağrıyan yerimizi söylemek hatasına düşmeden, pek belirgin hale gelen bazı arızaları tespit ve nedenlerini tahlil ederek tedavi edici ve koruyucu tedbirleri de birlikte getirmemiz gerektiği kanısındayım.

Raporda yalnız yargının bağımsızlığı ilkesine diğer güçlerin sataşmasından ve etkisinden korunması açısından bakılmakta, yasama ve yürütme ile sürtüşmeler ve siyasal bahaneler dışında kalan yargılama hakkının sahibi ulustan ve adaletin içinden gelen eleştirilere yer verilmemiştir.

Yargının bağımsızlığı ile güdülen amaç devleti hukuka bağlı kılmaktan ibarettir. Anayasal kısıtlamaya uğrayan, güvencelerin yürürlüğü süresince bu anaçtan saptırıcı sonuçlar alınmışsa yasal hükümlerin yetmezliğini belirleyen bu durumun nedenleri üzerinde durmanın öncelik

kazanacağı açıktır.

İçinde yaşadığımız, gözümüzle gördüğümüz, acısını çektiğimiz bir facia döneminin yıkıntısını onarmak ve tekrarını önlemek tedbirleriyle beraberlik taşımayan hiçbir Anayasa değişikliğinden zerre kadar yarar bulmadığımızı açıkca belirtmek isterim.

Türkiye'de adalet en içten ululanmış bir saygı katıdır. Bağımsızlığı, dokunulmazlığı Anayasadan önce halkın gönlünde yer almış, gerçekte yargılama ve hüküm verme yetkisinin bilimsel kaynakları ne olursa olsun adalet dağıtılabıllığı işinin göksel bir görünüm taşıması onu temsil edenlerin kişiliğine en üstün saygıyı yerinde kılar. Bunun için duygusal bakımdan da yargıcın her yönden etki işlemez bir zırha bürünmesini anaçlayan anaşasal kuralları gönülden kutsamak glden gelmez. Ancak, adaleti tam ve üstün biçimde uygulama aracı olan güvence ilkelerini bir amaç belleme ve uygulamadaki görüntüye bakmadan soyut bir bağımsızlığın övgüsüyle yetinmek yersizdir.

Görevlerini insan üstü bir çaba ile yerine getiren yargıç ve savcılarımızı büyük bir minnet ve saygı ile huzurunuzda selânlamak kadar zevkli bir görev tasavvur edemiyorum. Ancak, davaları kaleme kâtip tarafından ertelenirken, sabah sabah meyhanede zivtlenen, duruşmalara kelimeleri telâffuz edemeyecek derecede sarhoş çıkmayı itiyat edinen, yazın sıcak, kışın soğuk diye yıllarca keşif yapmayan, baktığı davaların ne olduğunu bile bilmeyen, aylarca bazan yıllarca, lütfen itimat ediniz, yıllarca verdiği kararın ilânını yazmayan, avukatı horlamaktan zevk alan, ak dediğinizi tutanağa kasten kara yazdıran, hiçbir hastalığı olmadığı halde dilediği zanan dilediği kadar rapor alarak aylak gezmekten vicdanı rahatsız olmayan ve sayılamayacak kadar bol, söylenemeyecek kadar ağır davranışlarla vatandaşı en çok saydığı ve güvendiği adalete karşı buz gibi soğutan kişileri yargıç değil, adalet düşmanı olarak ilân etmeyi de

vazife bilmekteyin. Bu durum, yanlış anlaşılmasın, manevi şey olarak bir-takin mustaar manalarda söyleniyorun, geri alınmak kaydıyla tekrar ederek söylüyorum. Bu durum, örneğine az rastlanır olmaktan çıkmış, mümkün bütün bütün göçmesi, sağlan tenel taşı fedakâr yargıçlarımızın bütün yükü üzerlerine almalarıyla mümkün olabilmektedir.

Yüksek hâkimler Kuruluna ne yazılar, ne telgraflarla başvurulmuş, çoğuna bir cevap bile alınamamış bu durumun yıllarca devamından heyetler gönderilmesinden sonra ilgileri ancak sağlanabilmiştir. Yargı bağımsızlık ve dokunulmazlığı yargıcın kişiliğine özgü bir ayrıcalık ve salt bir sorumluluk halinde amacından bazı yargıçların tutumu ile saptırılmış ve Anayasa kısıtlanmaları karşısında yargılama katından en küçük bir itiraza bile kimsenin necali kalmamıştır.

Yargıç güvencesi elbette Anayasa ile, Yargıçlar Kanunu ile saptanacaktır, ama bu güvencenin yürürlük ve yararlılığını sağlama işi daha başka öğeleri de gerekli kılmaktadır ki, bunun yolu büyük bir olgunlaşma sürecinden geçtikten, bütün boyutları ile liyâkat kazandıktan sonra yargıçlık payesine erişmelidir.

İkincisi, yargıca şerefiyle orantılı bir yaşama seviyesi sağlanmalı ve tam adalete yararlı erginliğe ulaştığı zaman nesleğinden zorla kopma zorunda bırakılmamalıdır. 16 yıl önce ben de bir pazar günü pencerenin önündeki divanda dosya incelerken, cebinde 25 kuruş olmadığı için simitçiye seslenen uğlumun ağzını ellerimle tıkanmış ve ertesi günü de kahrından istifa etmiştim. Aradaki bütün zanlara rağmen geçin sıkıntısının dönüştüğü güncel benzerlik nedeniyle belki uyarıcı bir katkısı olur ümütiyle bu istifa metnini aynen tekrarlanama lütfen müsaade ediniz:

"Yüksek Adalet Bakanlığına (Bunu bir hâkim yazıyor, 16 sene evvel beyefendiler)

İntisabından bugüne kadar kutsal bir heyecan ve bir ibadet huşuu içinde en büyük mutluluğu bulduğum adalete artık bir hâkin olarak hizmette devâm inkânından tenanen mahrum bulunuyorum. Mistik ve miskin bir tevekküle değil, fedakârlık ve feragate dayanan bir ahlâk ve neslek felsefesi sayesinde her türlü mahrumiyeti olağan sayarak ümitsizliğe düşmemiş Yüksek Bakanlık Mekanında her değişikliği takiben tekrarları mutat olan hâkinlik mesleğinin cazip bir hale getirileceği hususundaki vaatleri güvenle karşılamıştım.

Adil bir hâkin olmaktan gayri şeye özenmeyen en büyük saltanatı adalette bulan bir hukuk adamı iman ve iştiyâkı ile katıldığım bu mesleğin mev'ud cazibesinden beklediğim, memleketin her zamandan ziyade fedakârlık ve kanaate muhtaç olduğu bir zamanda sırça köşklerde lüks ve ihtişan içinde önür sürmek bahtsızlığı değil, biraz daha az sıkıntılı bir hayata kavuşmak bahtiyarlığından ibaretti.

Gerçi yıllarca sanki yedin, sanki aldım, sanki giydim diye riya-zet ehli bir derviş gibi farazi bir geçim marifetini kazanmış olmakla beraber bütün bütün ihtiyaç hissetmeden yaşamak sırrına da henüz ermiş değildim. Kürsüde adalette hükmetmek, dışarıda hâkinlik şerefiyle orantılı yaşamak, tahsil çağındaki üç çocuğumu okutmak artık esatirî bir inkân haline gelmiştir. Mülkün temel harcından esirgenenin kat kat fazlası tavan motiflerine, saça koynalarına sarfedilmiş bir hâkinin bir ömürlük maaş tutarı (380 lira ödenekle birlikte alıyorduk) tek mekan kaddillaki için hesap edilmiş bulunsaydı, malî zaruret özrüne kanmakta ve her müşküle katlanmakta devâm edebilirdin.

Şahsın itibariyle kendinden değersiz kişi tanınmakla beraber, Türk Milleti adına icrai kaza eden bir hâkin sıfatiyle vazifenin en büyük devletliden, en büyük devletlinin mekan ve mevkiinden daha az şerefli, daha az mihnetli olduğuna asla kani değilim. Yararlı şekilde çalışma

inkânını ihlâl ve adaleti muhataraya ilka eder bu durum karşısında hâkinlik vazifenden istifa eder, saygılarıyla birlikte kabul buyurulmasını dilerim."

Bugün dahi arkadaşların fazla farklı olmadığını sandığım bu durumdan yargıcın kurtarılmasındaki zorunluğu canevinde bulmaktayın.

Üçüncü olarak denetim sorunu gelmektedir. Bu konuda korunmak istenen şeyin Yargıcın vicdanı olduğu, hüküm verirken her türlü etkiden uzak tutulması anaçlandığı belli. Bu bakımdan eğer denetilmelik iki yıl kaçar yazmayan, dosya okumayan, körkütük sarhoş yargılama yapan bir yargıca soru sorulamazlık anlamında kabul edilirse, bunun adına yargı güvenesi değil, yargı kargaşası demek gerekir. Yargıcın hükmüne karışmak kimsenin haddi değildir, ama hükmü dışında ciddî bir otokontrol sistemi kurulamaz, bağınaz bir meslektaş koruma zihniyeti egemenliğini sürdürürse, adaletin kuvvetlerarası bir denge ögesi olma gücünü yitireceği de kuşkusuzdur. Bu bakımdan, kavonozun içindeki bileşimini değiştirmeden üstündeki etiketle uğraşmada yarar ummuyorum.

Başkanlık raporunun savunma makamına Anayasada kamu niteliğindeki meslek kuruluşları bölümünde değil, yargı içinde yer verilmesi önerisine de yürekten katılıyorum. Ancak, avukatlık serbest meslek olarak kaldıkça, bu etiket değiştirmenin de özlenen bütünleşmeyi sağlayacağına kani değilim. İddia ve savunmaya hüküm dışlisini takarak adalet makinasına uyumlu bir işleyiş kazandırma olanağını savunmanın serbest piyasada para ile satın alınabilir bir meta olmaktan çıkarılmasına bağlı görmekteyim. Geçen yıl toplantınızda önemle üzerinde durduğum bu konuda sayın Başkanlıkça ne düşünüldüğü açıklığa kavuşmuş değildir.

Gururla annak isterim ki, mesleğe yeni başlamış, çoluk çocuğunu geçindirne kavgası içinde ağır bunalınlara düşmüş genç avukatların meslek onuru ve adalet duygusuyla dolu vicdanlarını paranın işgalinden ko-

nin yazmana lüzum yok. Bir şey ortaya atıldığı zaman halk sanatçılarında eza edildiği, insanlık dışı muamele yapıldığı söylendiği zaman, zamanın Başbakanına da, İçişleri Bakanına da, Adalat Bakanına da, çok afedersiniz, ağzına gelen şeyi söylenekten tzeddüp ediyorum, yutarak söylüyorsunuz, ana telgraflarımda esirgeneden söylediğimi de lütfen inanınız. Uykular uyuyamadın, delirecek hale geldin. Neden beni mensup olduğum bir baro, bir hukukçu, duyarlı, haysiyet sahibi bir hukukçu olarak kendisine mensup olmakla şeref ve gurur duyduğum bir şey olarak neden beni kahretmek mecburiyetinde bırakıyor; acaba Barolar Birliği ne diyecektir diye beklenek şeyinde bırakıyor beni.

Şuna intikal etmek istiyorum: Sadece bir avukat olarak değil, ama kim olursa olsun, biz bu dünyaya her kötülük yapılanlara, her zulmedilenlere sahip çıkmakla uğraşmak için mi geldik diyeceksiniz; evet onun için geldik. Usanmadan, bıkmadan bununla uğraşmanız lâzım geldiği kanaatindeyim. Olnaz böyle şey. Bir hukukçu olarak, neden merak etmiyoruz? Niçin Barolar Birliğinizin sayın Başkanı, çok istirham ettiğın, çok tazim ettiğın Başkanı, "dan, dan, dan" bu menlekette öldürülen ve utanmadan, evet hepsinin de failini bulduk yargılıyoruz, diye utanmadan selâhiyetli makamlarca, ağızlarca söylenen insanların yargılanmalarının ne olduğunu merak etmek mevkiinde değil miyiz arkadaşlarımız? Hepiniz bu menleketin en seçkin insanları olarak bu kurula gelmiş bulunuyorsunuz. Bu meraka elbette sahipsinizdir, gönülden duyuyorsunuzdur. Ben sizden fazla birşeyin olduğu iddiasında da değilim, lütfen beni bağışlayınız, ana bu merakımıza rağmen öğrenebildik mi? Evet, bu sonuna kadar götürülmesi lâzım gelen bir meseledir, eğer hukukçu isek. Değilsek arkadaşlar, böyle malayani, malayutak toplantılarla zamanımızı harcamak ve kendimize birtakım tafralar vererek vakit geçirmek şeyinden kendinizi kurtaralın. Birşey yapacaksak eğer yapalım.

Sözlerim bundan ibarettir. Beni başışlamanaıza istirham ediyorum.

Saygılar sunarım. (Alkışlar)

BAŞKAN- Teşekkür ederiz.

Sayın Davut Selçuki.

DAVUT SELÇUKİ (Aydın)- Sayın Başkanların, sayın Yönetim Kurulumuz, değerli arkadaşların ve kıymetli misafirleriniz;

Türkiye Barolar Birliğinin beş yıllık Şerefli bir dönemi geride bırakarak bugünkü aşamasına geldiğini ve biraz önce konuşmasını yapan arkadaşının ifade ettiği gibi, bugünkü Şerefli mevkiine ulaőtıęını herkesin kabul etmesinin zorunlu bulunduğu bir gerçektir.

Bu aşamaya gelmek için fert fert birçok arkadaşlarımızın, Yönetim Kurulumuzun ve çok değerli Başkanımızın derece derece gayretler sarfettikleri bir gerçektir. Bu nedenle benden önce konuşan arkadaşlarınının Yönetim Kurulu ve sayın Başkanınıza arz ettikleri tebrik ve teőekkürlere katılıyorum.

Notlarına baktığın zaman Yönetim Kurulumuzun 1974 çalışmalarına ve bu çalışmaların içerisinde bulunan tasarı ve önerilere ilişkin söyleyeceklerinin bulunduğunu görüyorum. Ancak, daha önce konuşma yapmış bulunan arkadaşların benim düőündüklerini, düőünebildiklerinden çok daha güzel bir dille ifade ettikleri için, üzerinde durmak ve tekrar etmek ihtiyacını duymuyorum.

Hepiniz hepsini hissettiniz ve dinlediniz, benim gibisiniz. Türkiye Barolar Birliğinin bu 5 yıllık bir kuruluşun, bir örgütün hayatında çok kısa olmasına rağmen, çok kısa bir dönem olmasına rağmen kaydettiği bu aşama sebebiyle bütün meselelerde gözlerin Türkiye Barolar Birliğine dikildiği acaba Şu ekonomik konuda, bu sosyal konuda, bu hukuki konuda Türkiye Barolar Birliği ne diyor, ne düőünüyor, acaba ne diyecektir diye, Türkiye Barolar Birliğine baktığı da bir gerçek. Bir Tabipler Odası,

bir Mühendisler Birliği, Bir bilmen Veterinerler Cemiyeti kendi kişisel işlerinde, toplum işlerinde devanlı olarak Barolar Birliğine bakmakta ve Barolar Birliğinin bu konuda getireceği önerilerin veya tasarıların ne olduğu hususunu merak etmektedirler. Bu bakımdan Türkiye Barolar Birliği bu 5 yıllık döşem sonunda vardığı aşanada kamuoyunda yerini bulmuş, aranan, özlenen ve kendisinden birşeyler beklenen bir kurum değil, bir mües- sese haline gelmiş bulunmaktadır.

Hepinize birçok kişiler başvurmuşlar ve birçok konularda Barolar Birliğinin meseleler hakkında neler düşündüğünü mutlaka sormuşlardır. Bu hal Türkiye Barolar Birliğinin Türkiye'de bulunan tek hukuk kuruluşu ol- masının yanında, ümidini yitirmiş grupların yitirmiş buldukları bu ümit- lerini yerine getirebilecek, onlara yardımcı olabilecek bir kurul haline gelmiş olmasından da ileri gelmektedir.

Daha önceki toplantılarda ve burada konuşan arkadaşlarınızın ifade ettikleri gibi, hukukçu ve özellikle avukat bir toplumun sosyal ve eko- nomik meselelerinin önünde gitmek zorundadır ve Türkiye Barolar Birliği bütün müntesipleriyle beraber bu zorunlu koşulu kabul etmiş ve o istika- nette çalışmayı kendisine şiar edinmiş bulunmaktadır.

Hiç şüphe yok ki, Türkiye Barolar Birliğinin çalışmaları, başarıla- rı hakkında gönlümüz pekçok şeyler istiyor, ama gönlümüzün her istediği- ni burada söylemek hiç şüphesiz mümkün değil, hatta bazılarını düşünecek olursam veya söyleyecek olursam cesaret dahi ediyorum, ama öyle tahmin ediyorum ki, hepiniz Barolar Birliğinin çok daha ileri bir düzeyde olması ve çok daha etkin olması fikrinde herhalde birleşiyorsunuz.

Etkin olması dedin. Gerçekten Türkiye Barolar Birliğinin memleketin sosyal, ekonomik ve hukuksal konularında daha etkin bir şekilde çalışma- sı; daha müdahaleci olması lâzım gelmektedir. Serdettiği fikirler, ge- tirdiği öneriler, getirdiği tasarılar kesin ifadeli olmalı ve bu kesin

ifadeli öneri ve tasarıların Türkiye Barolar Birliği takipçisi olmalıdır. Şayet bir öneriyi sadece bir beyanat şeklinde veriyorsa, bir öneriyi getirip bırakıyorsa, bir tasarımı herhangi bir kuruma veya kurula; yasana kuruluna veyahutta yürütme kuruluna veriyor ve orada bırakıyorsak, bu Türkiye Barolar Birliğinin görevini ifa etmiş olduğu anlamını taşımaz.

Bu bakımdan, Türkiye Barolar Birliğinin daha etkin çalışması lâzım gelir diye düşünürüm ben. Bu etkinliği nasıl elde edebiliriz?

Daha önce konuşan arkadaşlarımdan bir iki tanesi temas estiler. Bu etkinlik kamu oyunun oluşturulması suretiyle meydana getirilebilir. İkincisi de, kendisi tasarıları ve önerilerinde kesin bir sonuca sahip olarak ortaya çıkmasıyla mümkün olabilir. Çok kısa, çok yakın bir örnek olması itibariyle burada tekrar edeceğim:

Arkadaşların, ölüm cezaları hakkındaki tasarının tenkitlerini yaptılar. Çok güzel eleştirilerde bulundular. Ben o noktaya değinmeyeceğim. Hatta ölüm cezasının kaldırılması hakkındaki tasarının mucip sebeplerini ihtiva eden ve hakikaten çok güzel olduğu, çok güzel kelimelerle ifade edilen, arkadaşlarımmın ifade ettikleri tasarının sonuna geldiğiniz zaman, sanki evinize çok nefis bir yiyecek alıyorsunuz, ana ısırdığınız zaman bunun keçiboynuzu olduğunu görüyorsunuz. Burada Türkiye Barolar Birliğinin getirdiği bir öneri veya tasarıda "veya" kelimesi olmas. Eğer bir "veya" kelimesi olursa bu bir yerde merhamet dilenciliği olur, ki Türk hukukçusunun, Türkiye Barolar Birliğinin, Türk hukukçusunun temsilcisi Türkiye Barolar Birliğinin merhamete, merhamet dilenciliğine de ihtiyacı yoktur. (Alkışlar)

Türkiye Barolar Birliğinin herkes nasıl bir kurum olarak nitelirse nitelesin, bazı yerlerde görüyoruz dernek diyenler var, bazı yerlerde görüyoruz, kamu kuruluşu diyenler var, bazı yerlerde meslek kuruluşu diyenler var, hangi isimle, hangi tavsif şekliyle tavsif ederlerse et-

sinler Türkiye Barolar Birliğinin bugün memleketimizde bir müessese haline geldiği, güvenilir, inanılır bir kuruluş haline geldiği bir gerçektir. Binaenaleyh, bu gerçek şekli daha da ileri götürmek mecburiyetindeyiz. Kendisine güvenilen, kendisine tutunulan kurumlar eğer bir yerde kalırlarsa onlar ölmeye mahkûmdurlar. Türkiye Barolar Birliği bu beş yıllık dönem içerisinde kaydettiği çok büyük aşamayı çok daha ilerilere götürmek mecburiyetindedir. Çünkü memleketimizin tek güvenilir, tek dayanılır kurumu haline gelmiştir. Hatta kurum da demiyorum buna ben, bir müessese diyorum. Belki bugün Türkiye'de yargı organlarının arasında Anayasa değişiklikleri istediğimiz gibi bir müessese haline gelmemiş olabilir, ama efkârı umumiyedeki, kamuoyundaki yeri bir müessese haline gelmiş olduğunu açık şekilde göstermektedir.

Kesin ifadeli olmasını önerdim. Daha önceki toplantılarda hocamızın ifade ettiği şekilden benim anladığım şu idi; kesin ifadeli olarak teklif edilen öneri veya tasarılar reddedilirse, Türkiye Barolar Birliği bundan yara alır diye düşünülüyordu. Türkiye Barolar Birliğinin istikameti, tutumu herşeyi bellidir. Türkiye Barolar Birliği bugün ileri sürdüğü bir öneri veya tasarının kabul edilmemiş olmasından yara almaz. Bu tasarı bugün kabul edilmeyebilir. Zaten Türkiye Barolar Birliğinin getirdiği tasarı veya öneriler hukukun üstünlüğü esasına dayalı, anayasal hukuka dayalı, düşünce istikametinde olduğu için bazı organların selâhiyetlerine tecavüz mahiyetinde bile telâkki edilebilir. O organlar kendi ellerinde bulunan yetkilerin böyle tasarı ve önerilerle ellerinden gitmesini istemezler ve bu sebeple de kabul etmezler, ama bu şekildeki bir tasarı mutlaka âmme vicdanında, kamuoyunda yerini bulacaktır ve bir gün gelecek aranılan bir tasarı veya öneri haline gelecektir.

Bu bakımdan Türkiye Barolar Birliği günün icaplarına veya o gün kabul ettirebileceği şekle göre değil, Türk hukukuna, kendi inandığı hukuk

sistemine uygun olarak kesin sonuçlu ve takipçisi olabileceği tasarıları ve önerileri ortaya getirmeli ve koymalıdır.

Toplantının başından beri yapılan konuşmalarda arkadaşlarım hepsinde benim gibi pekçok şeyler istediler. Hiç şüphe yok ki, 9 kişilik bir yönetim kurulu ve sayın Başkanından bütün bunları istemek ve bunların gerçekleşmesini arzu etmek belki biraz haksızlık oluyor, biraz da güç birşeydir. Onun için ben, bazı arkadaşlarımın kısmen değinmiş oldukları gibi, daha başka bir çalışma sistemi önerisi getirmek istiyorum. Türkiye'de 14 bini mütecaviz avukat vardır; 50 veya 100 kişilik gruplar halinde. Hatta bu 14 bin avukat arkadaşımızın içerisinde 50 veya 100 kişilik bir grup alt yapı tasarılarını hazırlamak için her zaman görev alabilirler. O takdirde Türkiye Barolar Birliği Yönetim Kurulunun görevi, zahmeti biraz daha azalacak, hiç değilse öneri veya tasarıların bir kısmı hazırlanmış olarak kendilerinin önüne gelecektir. Onun takibi, onun gerçekleştirilmesi için çalışma çok daha kolay olacaktır, Türkiye Barolar Birliğinin bugüne kadar bu şekilde geniş çaplı, geniş tabanlı bir çalışma düzeyi içerisine girdiğini sanmıyorum. Kısmen bazı noktalarda çalıştıklarını biliyorum, ancak benim düşündüğüm gibi geniş çaplı bir çalışma düzeyi içerisine girmediler.

Bu takdirde Türkiye Barolar Birliğinin çalışması biraz daha etkin ve hatta biraz daha kolay olacaktır. Bütün meselelerde kamuoyunun oluşturulması mümkün hale gelecektir. Hatta kamu oyunun oluşturulması halinde bizim yargı organlarından vaki birtakım şikâyetlerimiz de kendiliğinden ortadan kalkacaktır. Çünkü kamuoyunun baskısının karşısında durabilecek veya dayanabilecek bir gücün bulunmadığını hepimiz artık biliyoruz.

Bir noktaya daha son olarak değinmek istiyorum. İşkence olayları veya dayak olayları meselesi zaman zaman güncel hale geliyor. Münferit olaylar bizi harekete geçiriyor. Duyduklarımızın karşısında harekete

geçiyoruz. Hatta bazı bir yerde kendi arkadaşlarımızdan birisi eğer bu tecavüze uğramış ise çok daha öfkeli oluyoruz. Şimdi, mesele bir avukatın, bir doktorun, bir işçinin veyahutta garip bir vatandaşın meselesidir. Yoksa bir avukatın meselesi değildir. Bunu o hale getirmeliyiz ve kamuoyunu o istikamette oluşturmaliyiz ki, bunu insana karşı işlenmiş bir suç değil, insanlığa karşı işlenmiş bir suç olarak kabul etmeliyiz. Aksi halde insanların hürriyetlerini, can güvenliklerini korumak için asırlar boyu verdikleri mücadele, asırlar boyu akıttıkları kanın hiçbir değeri kalmaz. Türkiye'de kamuoyunun oluşturulması artık mümkün hale de gelmiştir. Birçok olaylar bunu bize somut olarak göstermektedir. Bu bakımdan Türkiye Barolar Birliğinin çalışmasının daha geniş tabanlı olması ve daha kesin ifadedeli, daha takipçi, daha ilerici, daha mücadeleci, daha müdahaleci bir düzeye ulaşmasını arzu ve temenni ederim.

Değerli arkadaşlarım; teşekkür ederim, beni dinlediniz. Saygılar sunarım. (Alkışlar)

BAŞKAN- Teşekkür ederiz.

Sayın Hasan Basri Güder, buyurun.

HASAN BASRİ GÜDER (İzmir)- Sayın Divan, sayın Başkanım, sayın Yönetim Kurulu üyeleri, genel kurulun aziz delegeleri, muhterem üstatlarım, sizleri İzmir Delegesi olarak saygı ile selâmlarım.

Dündenberi devam eden konuşmalar sırasında Yönetim Kurulunun çalışma raporu ve Başkanlık raporu konusunda arkadaşlarımız görüşlerini ve tabiri caizse, ki mümkündür, tenkitlerini arizamik arza çalıştılar.

Ben görüşmem sırasında temas edilmiş hususlara tekrar temas zorunda kalırsam bunu konuya verdiğim ehemmiyetin neticesi telâkki etmenizi istirham ederim.

Evvelâ sayın Başkanımıza ve Yönetim Kurulunun sayın üyelerine geçen dönemdeki vaki çalışmalarından dolayı teşekkür ve şükranlarımı arz ederim

ve bunu görev telâki ettiğimi de belirtmek isterim.

Gayet tabii bir çalışma neticesinde Yönetim Kurulunun takdir edilecek tarafları bulunduğu gibi, tenkit edilecek tarafları da mevcut olacaktır. Bu açıdan hareketle ve sayın Başkanımınla Yönetim Kurulunun hoşgörüsüne sığınarak ben de bazı hususlara temas etmek zorundayım.

Birliğimiz kurulduğu günden beri idarî vesayetten ve binnetice Adalet Bakanlığının sultasından kurtulma çabası içerisinde kanunun bazı hükümlerinin tadili için çaba sarfetme gayretine girmiştir. Ancak, yasa- ma çalışmaları içerisinde Avukatlık Kanun tasarısının bazı hükümlerinin değiştirilmesi nedeniyle hazırlanan tasarıda yalnız idarî vesayeti kaldırıcı hükümlerin değiştirilmesine ehemmiyet verilmiştir. Halbuki, bizim kanımızca Avukatlık Kanununun aksayan ve değiştirilmesinde büyük ihtiyaç hissedilen daha pekçok hükümleri vardır.

Geçen yıl Genel Kurulun önüne somut bir örnek getirildi. Ordu Barosundan, yönetime iştirak şartlarını haiz bulunmamasına rağmen seçilmiş olarak gelen iki delege arkadaşımız maalesef Divan Kararı ile samiiin arasına alındı.

Yine bizim baromuzda kanunun aradığı kıdem şartlarını haiz bulunmayan arkadaşlarımız geçen yıl Genel Kurulumuzda seçilmeleri, fakat kendilerine kanuni yetenekleri bulunmaması nedeniyle yönetime iştirak görevlerinin verilmemesi neticesinde Danıştaya iptal davası ikame ettiler. Bu husus Barolar Birliğinin ittilainına arzedildi. Müşahhas örnek Genel Kurulun huzurunda cereyan etti. Fakat öyle görüyoruz ki, İzmir Barosu sayın Başkanı Cengiz İlhan'ın da biraz evvel bahsettiği veçhile, verilen bir öneri Yönetim Kuruluna intikal ettirildiği halde, bu husus buraya getirilip münakaşasının dahi yapılması imkânı verilmedi. Ancak, biz bütün bunlara rağmen Avukatlık Kanununun aksayan hükümlerini veya mahzurlu addedilen hükümlerinin değiştirilmesi sırasında bunlar üzerinde de ehemmi-

yetle durulmasını istirham ediyoruz kendilerinden.

Yine bu meyanda yapılacak yasama çalışmaları içerisinde pekçok yerlerde devamlı şikâyet konusu teşkil eden hâkimlik ve savcılıktan ayrılmış olanların meslekte 3499 sayılı Kanunun meriyeti sırasında aynı mahalde iki yıl çalışmalarını men'eden hükmün 1136 sayılı Kanunun meriyeti sırasında bir daire teriminin hükme alınması neticesinde yanlış tefsirler münasebetiyle bu hâkim ve savcılarının aynı yerde çalışmaya devam etmeleri konusu geliyor. Bu, misâllerini vermeyeceğim, somut misâller her yerde malûmlarınızdır, pekçok şikâyetlere, hatta yolsuzluk iddialarına konu teşkil etmektedir. Bunun da yasama çalışmaları sırasında ehemmiyetle nazarda tutulmasını talep ediyoruz.

Yönetim Kurulumuz yasama çalışmaları içerisinde hakikaten takdire lâyık çalışmalarda bulunmuşlardır. Bu husustaki takdir hislerimizi ifadeden kaçınamayız. Ancak, kanunumuzun 121 nci maddesinin 14 ncü fıkrasında aynen şöyle demektedir: "Avukatlık mesleğinin gelişmesine, avukatların haklarının korunmasına ve sosyal durumlarının geliştirilmesine yarayacak incelemeleri yapmak, vardığı sonuçları ve teklifleri Birlik Genel Kuruluna sunmak..." Bu, Yönetim Kurulunun görevleri arasındadır. Biz arzu ederdik ki, avukatları ve avukatlık mesleğini en mühim konularda alakadar eden tasarılar hazırlandığı takdirde evvelâ Genel Kurula gelsin. Belki bunlarda bizim de görüşlerimiz, bizim de taleplerimiz ve fikirlerimiz olacaktır, amma maalesef görüyoruz ki, bu inkândan mahrum bırakılıyor. Bundan sonraki çalışmalarımızda bu temennilerimizin nazarda tutulmasını rica ediyoruz.

Yine yasama çalışmaları sırasında ölüm cezasına mühim bir yer verilmiş. Ancak, Birliğimizce ölüm cezası üzerinde çalışmak herhalde bir ihtiyaç neticesi doğmuştur. Yoksa, kanunda ölüm cezası zaten vardı. O halde, bu konunun ele alınmasının bir nedeni var. Bu neden de ölüm ceza-

sına karşı çıkmak, hatta bu ölüm cezasının kaldırılmasını talep etmek olmalıydı, ama görüyoruz ki, Genel Kurullardaki tekerrür eden taleplere ve ısrarlara rağmen Yönetim Kurulu fevkalâde akademik bir çalışma neticesinde getirdiği raporun sonunda, ölüm cezası yerine, ölüm cezası veya müebbet hapis şeklinde bir teklif getirmiştir. Biz bunu bir yasak savma şeklinde mütalaa ediyoruz, içtenlikle göremiyoruz. Halbuki, arzumuz Türk Ceza Kanununda ölüm cezası kaldırılmıştır olmalıydı.

Yine Barolar Birliğinin kanunların iptali hususunda Anayasa mahkemesine dava açılması hususundaki çabalarını da takdirle karşılıyoruz. Bu hususta bu talebin gerekçeleri benden evvel hattâ dün görüşmüş olan arkadaşlarımız tarafından söylendi, bunları tekrar etmeyi zaman israfı bakımından zait addediyorum.

Yine 1803 sayılı Af Yasası çıktığı zaman bu yasanın 9 ncu maddesinin (p) bendinde, Bağ-Kur üyeleri için bazı hakların temini yönünde hükümler getirilmişti. Halbuki, bizim meslektaşlarımız içinde Sosyal Sigortalarla yapılan tip sözleşmelerde konulmuş bulunan bazı hükümler bakımından yanlış anlaşmalar vardı, bazan da meslektaşlarımızın konuyu yanlış anlamaları neticesi bazı beyanları hatalı bildirdikleri bahis konusu olmuştu. Bu kanunda her nedense bizim bir gayretimiz bu yönde olmadı, olmadı. Ancak, raporda belirtildiği veçhile eğer imkân hasıl olursa Sosyal Sigortalar ve Çalışma Bakanlığı ile yapılacak yeni temaslar neticesinde yeni bir tip sözleşme imkânı hasıl olursa bu hususların da nazardan kaçırılmaması gerektiği kanaatinteyim.

Mecburi avukatlık ve adlî müzaharet hususuna benden evvel konuşan arkadaşlarımız ve hususiyle Cengiz İlhan arkadaşım temas ettiler. Bunu geçiyorum.

Yine sosyal güvenlik kurumlarının birleştirilmesi de genel arzularımız arasındadır.

Sayın üstatların, suç mağdurlarının korunması maksadiyle yapılmış ciddi bir çalışma ve bunun neticesinde de bir tasarı getirilmiştir. Biz bir taraftan Avukatlık Yasasınının 154 ncü maddesinden şekvada bulunan kinseleriz, devamlı şikâyet ediyoruz ve diyoruz ki, muayyen suçlar için son tahkikatın açılması halinde avukat işten menediliyordu. Son tahkikatın ne suretlerle ve ne gibi deliller muvacehesinde açıldığı ve neticede de daima veya ekseriya beraat hükümlerinin verildiği malûmlarımızdır, diyor ve bu hükmü ağır buluyoruz. Fakat bir taraftan da suç mağdurlarının korunması maksadiyle getirilen tasarıya yine aynı gerekçe gösterilebilecek şekilde açılan son tahkikat üzerine bu şahısların bütün mallarına kanuni ipotek ve rehin tesis edilsin diyoruz. Ben şahsen o kanaatteyim ki, burada bir tezat içerisindeyiz. Bu hususun da tezekkür edilmesinde isabet görüyorum.

Biz İzmir Barosu olarak diğer barolar kadar stajiyer mevzuuna da önem veren bir baroyuz. Geçen yıl da Genel Kurula bu hususta teklifler getirdik, fakat üzülererek belirtmek istiyorum ki, Genel Kurulda stajiyerlere yardım fonu tesisine muvaffak olanadık. Barolar bu işin öncülüğünü yaptılar. O zaman da kanunumuzun 27 nci maddesi vardı ve bahis konusu idi. Barolar stajiyerlere yardım yapacaklardı. Ancak, Barolar Birliği stajiyerlere yardım esaslarını tespit ederken gelirleri arasına, Barolar Birliğinin katkısını da dahil etmiştir. Geçen yıl, öyle ümit ediyoruz ki, kongredeki zorlama ve teklifler neticesinde üzülererek belirtmek istiyorum, bu sene bir değişiklik yapmak suretiyle stajiyerlerin gelirleri arasına Barolar Birliğinin katkısı kaldırılmış bulunuyor. Bu hususun tasarı bütçenin görüşülmesi sırasında Genel Kurulunuzda esaslıca tezekkür edilmesinde isabet vardır kanısındayım.

Sözlerini bitirirken, bize Samsun'da bulunduğunuz bu tarihi günde içten ev sahipliği yapan Samsun Barosunun sayın Başkanı ve tüm mensup-

larına teşekkürlerini arz etmeyi bir görev telâkki ediyorum. Beni dinlemeniz dolayısıyla sizlere de şükranlarını arz ederim, saygılarımla. (Alkışlar)

BAŞKAN- Teşekkür ederiz.

Sayın Orhan Eroğlu, buyurun.

ORHAN EROĞLU (Ordu)- Değerli yöneticiler, muhterem arkadaşlarım;

Ben raporun fikir ağırlığının, konuşmaların fikir ağırlığının dışında bir ölçüsüyle çok basit olan ve malûm olan bazı meslek sorunlarına değinmek istiyorum.

Kanaatin odur ki, bir teşekkürün, bir mesleğin büyük davalarda daha büyük başarıya ulaşması için ufak tefek problemleri kalmamış olmalıdır, onlar halledilmelidir. Onlar halledilmeden büyük davalarla işe başlarsak küçük işler bize çok pahalıya mal olur, bizi daha da geciktirir. Bu bakımdan ben Genel Kurulumuzu ilk toplantıdan beri dedik ki, avukat kamu görevlisidir, bizim baro ve Barolar Birliği kamu teşekkürüdür dedik. Bu kamu görevi anlamının içerisine saptanmış, onun dışına çıkmaz görüyoruz, çıkmamış görüyorum. Kamu görevi hizmetinin en mükemmel şekilde başarıldığına kaniin, ama bu böyle devam ederse bizim başka bir organa daha ihtiyacımız olduğu kanısındayım.

Öyle ise, nedir meslek sorunlarımız? Hep malûm sorunlardan bahsedeceğim, özür dilerim. Ancak, halli mutlak gerekli sorunlardır bunlar. Sayın Hocam Ordu'ya mahkemeye gelirler, görürler. Duruşma saati saat 9 dur. Hâkin duruşma saatini 9 da vermiştir. Eğer bir lütuf, bir ricada bulunulmazsa, rahatlıkla öğleden sonraya alınabilirler. Bir Temyiz Mahkemesinin falan dairesi otuz davaya/^{otuz} avukatı saat 9'da veya saat 14 de davet edebilir. Bazı dairelerinde yok, bazı dairelerinde ben şahidi oldum, 30 davaya avukatı aynı saatte davet edebilir. Şimdi burada bir şeye hassasiyetle eğildik. Neydi bu hadise? Bir avukatın dayak yemiş

olması hadisesi. Bence insanların vücutlarında, madde varlıklarında gösterilen, görmüş olacakları tepki, zarar, dayak mühim bir mesele değildir. O dayağın haysiyeti rencide etmesi mühim meseledir. Bence bu konu şu derece haysiyeti rencide eden bir ortandır. Hâkim 9 da davet edip, kendi keyfi öyle istedi diye, 10.30 da evinden gelip duruşmaya başlayamaz. Bunun istisnai hadise olka kesinlikle söylemem, mümkündür istisnai hadiseler. Ordu Barosunda bütün arkadaşları dinleyenler, soranlar, bunun istisnai hadise olmadığını, olağan olduğunu görürler.

İkinci bir konu: Hâkimlerin duruşma idaresinde kendi kendilerine sağladıkları bir olanak olmuştur. Rahatlıkla ihtiyacı olan sigarasını içiyor. Duruşma yaparken sigara içen hâkimler çok bizde. Benim şahit olduğum durumda. Rahatlıkla istediği tutumun, istediği ölçünün içerisinde bulunuyor. Uyuyan arkadaş çok. Şahit olduğum bir Yargıtay duruşmasında bir avukat arkadaş, heyet teşekkül etsinde öyle konuşayım dedi. Heyet tamam dediler. Uyuyanları da heyetten mi sayıyorsunuz dedi. Bu olaylar küçümsemeyecek kadar fazla. Bunun karşısında ise avukattan beklenen saygı o kadar fazla ki, avukat öyle bir robot durumunda olacak ki, onun için sorunların dışına çıkalım. Belki biz buradaki muhterem kişiler bu sorunlarla karşı karşıya değiliz veya yetenekleri tam olan kişiler bu sorunların karşısında kalmazlar, kendi güçleriyle çıkabilirler, amma biz bir vazife almışız. Bu yeteneği tam olmayan arkadaşlarımızı da bu konularda kendi kendilerini müdafaa edemeyecek arkadaşlarımızı da müdafaa etmek, bu soruna birlik olarak çözüm bulmak vazifesi içerisindeyiz.

Son birkaç sene içerisinde Ordu Barosundan 3-5 tane avukat, yemin ederim benim ölçülerim içerisinde, bize karşı gösterilen tutumun yüzde biri ağırlığında olmayan davranışlarından dolayı mahkemeye verildiler ve ceza giydiler. Nedir bunlar o zaman? Madem ki böyle oluyor bunlar, bunlarla hangi yollarla mücadele edeceğiz? Birincisi:

Avukatlık Kanununun değişmesi düşünülüyor. Avukatlık Kanununa bir madde getirmeliyiz. Avukat meslek vazifesinden dolayı aynı muhiti içerisinde, aynı meslek arkadaşlığı, tesanüdü içerisinde bulunan hâkim tarafından yargılanmamalıdır. Başka bir yargı durumu tespit etmeliyiz.

İkincisi, hangi yolla olursa olsun, ne yolla olursa olsun mutlak ve mutlak surette birlik olarak, baro ve Barolar Birliği olarak münferit kişilere bırakmaksızın birçok şikâyetlerde bulunduğumuz hâkinlere karşı, yok bunun hâkinlik vasfı, yok bunun avukatlığa saygı vasfı dediğimiz kişiye karşı muayyen tedbirler almalıyız. Onun davasına hiç ni girmeyeceğiz, şunu mu, bunu mu bilmen, hangi tedbiri almanız lâzım gelirse alınmalıyız. Hâkin avukatın zorunluluğunu biraz da avukattan çekinerek idrak etsin, o duruma gelsin.

Bunun dışında nedir meslek sorunuz? Madde deyip geçmeyelin. Eğer sorunlarla uğraşmayı tün caniamıza maletmek istiyorsak, madde bakımından avukat arkadaşlarımızı güçlendirmeye, güçlendirici tedbirler almaya necburuz. Bu tedbirler de, haksız iktisap değil, yüzde yüz haklı olduğuna kani olduğum şekilde olacaktı. Örneğin: Bugün devletin bütçesinden olan maddî yardımlardan müstefit olmayan hiçbir meslek teşekkülü yoktur. Avukatlar bunun dışındadır. Sağlık hizmetlerine tahsis edilen devlet inkânları, doktorları, benim mesleğe ilk başladığım zaman muhitindeki doktorlardan belki fazla da kazanıyordum, hele hele müsavi durumdaydım, bugün her doktor, her en iyi kazanan avukattan çok daha fazla kazanıyor. Bu nedir? Devletin sağlık hizmetine eğilmesinin neticesidir. Biz naalesef ve naalesef her toplantıda ifade ettiğimiz halde hak eşitliğine inanıyoruz, şahıs diyoruz, şahıs mahkemede kanun önünde hak eşitliğine sahip olsun diyoruz. Biz diyoruz ki, avukatsız hak eşitliği sağlanmaz. Avukatsız adalet sağlanmaz, olmaz diyoruz, bunu söylüyoruz, amma bu konuya o kadar teğet eğiliyoruz ki, madem ki, avukatsız adalet sağlanmaz, ki bu

yüzde yüz gerçektir, bunu ceza davalarının dışına aktaralım, hukuk davaları bakımından mütalaa edelim, nasıl avukatsız hak eşitliği sağlanabilir? Öyle ise bunu bir devlet problemi olarak halen niye kabul ettiremedik? Niçin halâ adlî müzaharet durumu herkesin keyfine kalmış, hiç kimsenin istekli olarak takip etmediği bir ortam ve durum içerisinde yürütülmekte?

Son olarak da geçen sene getirdiğimiz konuyu, arkadaşlar eksik olmasınlar, geçen sene Genel Kurula getirdiğiniz konunun, çok çok teşekkür ederim bir hayli olgunlaştığını görmekteyim. Bizden bu intiyazın kaldırılması konusu. Bir vesayetten bahsediyoruz, en ağır bir şeyle başlangıçtan beri Adalet Bakanının vesayeti altında diyoruz. Buna artık genç arkadaşlarımız bize de fazlasıyla söylüyorlar; siz böyle diyorsunuz, ana biz de sizin kâdem vesayetiniz altındayız, bundan artık bizi kurtarın diyorlar. Bu sene Ordu Barosu, ki kendi meslek mensuplarımız arasında bu gelişmelere, bu çekişmelere düşmemek için bu konuyu da biran evvel önemle eğilelim. Bu sene Ordu Barosu Baro Başkanlığına genç bir arkadaşı seçecekti. Ne olacaktı problem, nasıl yürüyecekti bilmen. Bu sene için rica ettik de, dur bakalım şu kongre olsun dedik önledik bu sene için seçilmesini. Gelecek sene bunlar problem olacak. Seçmeyecekler 15 senelik avukatı. Bir senelik avukatı delege olarak seçecekler. Ordu Barosu gelip burada temsil edilemeyecek. Kararlılar. Onun için bunun, kanaatiniz ne olursa olsun, bizim kanaatiniz şu olur bu olur, amma bunun bir problem teşkil edeceği bilinmelidir.

Hepinizi saygı ile selânlarım. (Alkışlar)

BAŞKAN- Teşekkür ederiz.

Sayın Erdoğan Köksal, buyurun.

ERDOĞAN KÖKSAL (Tekirdağ)- Sayın Divan, sayın Başkan ve Yönetim kurulu üyeleri ve sayın delege arkadaşların, hepinizi Tekirdağ Barosu

namına saygı ile selâmların.

Arkadaşlar, burada konuşmanı çalışma raporu üzerine toplamak niyetindeyim. Biz geçen toplantıda bazı dileklerde bulunmuştuk sayın Yönetim Kurulundan ve başkandan. Bu çalışma raporunda bazı noktalara, o dileklere değinilmediğini müşahade ettim. Onlar üzerinde kısaca durmak isterim.

Bunlardan bir tanesi kararların yayınlanması konusu idi. Bu kararlar son bu aya kadar biliyorsunuz, resmî kararlar dergisi içinde Adalet Bakanlığınca yayınlandı ve bu yayın bu ay kesildi. Denek ki, yine bugün güvenilecek bir yayın organından mahrum bulunmaktayız.

Ayrıca bütün avukatlara müşterek bir hüviyet varakası verilmesini ve yine müşterek bir levha bastırılmasını talep etmiştik. Bu konu da halledilmemiş ve tenas edilmemiş durundadır. Bunu da dikkatlerine arzederim.

Birde birçok arkadaşların bilirler, bir yabancı ülkelere tebligat meseleniz vardır. Bu konu bizi fazlasiyle üzmekte ve bazı baroları da ezemektedir. Fakat bunun da halâ bir çaresinin bulunmadığını ve bu yolda bir ilerleme kaydedilmediğini üzümlere görüyoruz.

Arkadaşlar, birde ölüm cezası konusuna geçen yıl değinmiştik. Bütün arkadaşlarımızın beyan ettikleri gibi, istifadeli bir gerekçenin altında bir arkadaşımızın beyan ettiği şekilde hiç beğenmediğin, ötedenberi hukukta hoşlanmadığım bir "veya" ile geçiştirilen bir madde gördüm. Arkadaşlar, bu Türk Ceza Kanununun 456/4 maddesi değildir. Burada bir insanın hayati bahis mevzuudur.

Şunu önemle arzetmek isterim, ölüm cezasının bir ümanist açıdan incelenmesi mümkündür. Bunu zaten bir insan olarak bir başka insanın hayatının elden alınmasını hiçbiriniz arzu etmeyiz. Ancak, biraz evvel Bolu delegesi arkadaşım arzetti, bazı şartlarda insanlar bu ölüm cezasını tazammun ettiren fiillere itilmektedirler. Bugün Milliyet Gazetesinde bir havadis var, belki okudunuz. Bir savcının oğlu kan davası sonucunda öl-

dürülen babasının kiralık katillerini yıllar sonra bulmuş ve öldürmüş.

Arkadaşlar, bu bir savcı oğlu olduğuna göre, demek ki, kanunla hukukla iyi kâtü bir bulaşığı var demektir. Bu bile çevresinin etkisine ve beşikten beri aldığı terbiyeye baş kaldıramamış, karşı gelememiş ve sonunda kendince belkide mukaddes saydığı bir görevi yerine getirmiş.

Geçen sefer de yaptığımız konuşmada burada toplumun bir sorumluluğu olduğunu, suça iten sebepleri yaratmakta hepimizin teker teker bir sorumluluğu olduğunu arzetmeye çalışmıştık. Yine aynı konuda ısrar ediyoruz ve sizlerin de bunu rahatlıkla ve benimle beraber anlayacağınızı tahmin ediyorum, hattâ kesin kanaatin budur. Demek ki arkadaşlar, bu tasarı o günkü heyetin ruhi durumuna, sanığın fizikî veyahutta kıyafet durumuna duruşmadaki hali tavrına göre değişecek bir kanaate bağlanmamalı ve kesin bir sonuç yaratacak şekilde, kesin bir ifadeyle getirilmelidir. Yani demek ki, ölüm cezası veya müebbet hapis değil, müebbet hapis deyip işin içinden çıkmak lâzım gelir kanısındayım.

Yine arkadaşlar, biz bazılarımız ikinci sınıf barolara mensubuzdur. Bilirsiniz, iki grup tarife vardır. Bunun sebebini geçen oturumda açıklanmasını isttirhan etmiştim. Ve bu konu üzerinde durulmasını istemiştin. Ben arkadaşlar, 20-25 senelik bir avukatım, bunun anlamını kavrayamadım bugüne kadar ve çok rica ediyorum bu toplantımızda neden bu iki grup şeklinde mütalaa edilir barolar, anlatılsın, anlayayın, ben de susayım.

Sonra arkadaşlar, belki bu söyleyeceklerim bazı sevgili arkadaşlarımın hoşuna gitmeyebilir, fakat şu saçlarındaki aklara bakarak beni mazur göreceklerini sanıyorum. O da şudur, biz bir tartışmanın içindeyiz. Diyoruz ki, bir avukat emekli olduktan sonra çalışsın mı, çalışmasın mı? Arkadaşlar, emekli demek artık bu işde çalışmak istemeyen veya çalışacak durumda olmayan insan demektir. Ben, hem emekli olalım, ondan sonra avukatlığa devam edelim şeklindeki hal çaresini yahutta tavrı, davranışı

dürülen babasının kiralık katillerini yıllar sonra bulmuş ve öldürmüş.

Arkadaşlar, bu bir savcı oğlu olduğuna göre, demek ki, kanunla hukukla iyi kötü bir bulaşığı var demektir. Bu bile çevresinin etkisine ve beşikten beri aldığı terbiyeye baş kaldıramamış, karşı gelememiş ve sonunda kendince belkide mukaddes saydığı bir görevi yerine getirmiş.

Geçen sefer de yaptığınız konuşmada burada toplumun bir sorunluluğu olduğunu, suça iten sebepleri yaratmakta hepimizin teker teker bir sorunluluğu olduğunu arzetmeye çalışmıştık. Yine aynı konuda ısrar ediyoruz ve sizlerin de bunu rahatlıkla ve benimle beraber anlayacağınızı tahmin ediyorum, hattâ kesin kanaatin budur. Demek ki arkadaşlar, bu tasarı o günkü heyetin ruhi durumuna, sanığın fizikî veyahutta kıyafet durumuna duruşmadaki hali tavrına göre değişecek bir kanaate bağlanmamalı ve kesin bir sonuç yaratacak şekilde, kesin bir ifadeyle getirilmelidir. Yani demek ki, ölüm cezası veya müebbet hapis değil, müebbet hapis deyip işin içinden çıkmak lâzım gelir kanısındayım.

Yine arkadaşlar, biz bazılarımız ikinci sınıf barolara mensubuzdur. Bilirsiniz, iki grup tarife vardır. Bunun sebebini geçen oturumda açıklanmasını istirhan etmiştin. Ve bu konu üzerinde durulmasını istemiştin. Ben arkadaşlar, 20-25 senelik bir avukatım, bunun anlamını kavrayamadım bugüne kadar ve çok rica ediyorum bu toplantımızda neden bu iki grup şeklinde mütalaa edilir barolar, anlatılsın, anlayayın, ben de susayım.

Sonra arkadaşlar, belki bu söyleyeceklerim bazı sevgili arkadaşlarının hoşuna gitmeyebilir, fakat şu saçlarındaki aklara bakarak beni mazur göreceklerini sanıyorum. O da şudur, biz bir tartışmanın içindeyiz. Diyoruz ki, bir avukat emekli olduktan sonra çalışsın mı, çalışmasın mı? Arkadaşlar, emekli demek artık bu işde çalışmak istemeyen veya çalışacak durumda olmayan insan demektir. Ben, hem emekli olalım, ondan sonra avukatlığa devam edelim şeklindeki hal çaresini yahutta tavrı, davranışı

tasvip edeniyorum. Çünkü bugün mesleğinizde şiddetle bir istihdam sorunu belirlemektedir. Alttan genç bir tabaka devanlı şekilde artarak dalga dalga büyümektedir. Biz bu arkadaşlarımızın geçim sorunları üzerine eğilmeye mecburuz. Burada birtakım davalarda avukatla tensii mecburiyeti, yahutta dilekçelerin parafe edilmesi konularından bahsediyoruz. Bunlardan bahsederken demek ki, bir istihdam sorunu varlığını biz de kabul ediyoruz. Bu durumda hen emekli olalım, ondan sonra da avukatlığa devam edelin demek bana biraz abes geliyor, özür dilerim.

Birde arkadaşlar, bunu bazı yerlerde ben de müşahade ettin, burada da söylediler, hem avukatlık hem de yan bir gelir temin etmek maksadiyle ticaretle uğraşan arkadaşlarımız vardır. Bazıları bunu, tabi kanuni bir şekilde uydurmakta, bazıları bunu belki hatta geçinlerini yemmiş oldukları, bu işlere yatıracak sermayeleri bulunduğu için yapmaktadırlar. Bakın bunun avukatlıkla bağdaşır yanı yoktur. Avukatın pastane açtığını gördün, burada bazı arkadaşların, pideci, köfteci dükkanı açtıklarından da bahsettiler ki, bunu da ben avukatlık haysiyetiyle yahutta bir âme vazifesi yaptığımızı göre, bağdaşır görmüyorum.

Arkadaşlar, bir noktaya daha değinmek isterim, hukuk bildiğiniz gibi tutucudur. Tutuculuğu şuradan gelir, çünkü bugün bir kanunu kabul ederseniz, bu kanun en aşağı 20-30 sene yaşar, bu arada toplum hele bugünlerde, bu yıllarda süratle gelişir ve kanun toplumun arkasında kalır. Hele biz Huber'in 19 ncu asırdan kalma Medeni Kanununu halâ uyguluyoruz. Faşist İtalya'nın ceza kanununu uyguluyoruz; onlar kaldırmıştır, biz uyguluyoruz. Biz Anayasada sosyal devlet kavramını kabul etmiş bulunduğumuza göre, demek ki, kanunlarımızda da halka dönük bazı yenilikleri yapmak zorundayız.

Arkadaşlar, bu konu üzerinde daha uzun durnak isterdin, fakat ne zaman müsait buna, ne de ben o kadar hazırlıklıyım. Ancak size birkaç

nokta ile bazı konuları arz etmek istiyorum:

Arkadaşlar, yalnız Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununu ele alacağım. Meselâ, Hukuk Usulü Muhakemelerinde bir müdafaanın tefsii nevvuu vardır, delillerin hapsedilmesi nevvuu vardır, basit usulü muhakeme, şifahi usulü muhakeme, yazılı usulü muhakeme vardır. Arkadaşlar, ben halk avukatlığı yapıyorum, hazine avukatlığı ile bu işe başladım ve bir ilçede avukatın. Ben öyle vatandaşlar görmüşümdür ki, mahkemeye girdiği zaman eli ayağı titrer. Adam tapusu vardır, tapum var hakim bey, buraya bunun için zilyetin diyemez, bu kadar aciz bir halkın karşısında biz adalet uygulamaya çalışıyoruz. Bu durumda böyle müdafaanın tefsii, iddianın tefsii, yahutta delillerin hassı meseleleriyle biz bu halkın elini kolunu daha uzun süre bağlayamayız. Ya ona uygun kanunları çıkaracağız yahut arkadaşlarımızın belirttiği gibi, onu mecburi avukatla temsil edecek bir hukuki statüye sokacağız. Bunu devlet bedava mı yaptırır, adli müzaheret bürolarıyla ni yaptırır, artık o işin teferruat tarafıdır, girmiyorum.

Yine meselâ, tenyiz sürelerine; 8 günlük tenyiz süresi, 7 günlük, 10 günlük, 15 günlük, tebligatlar, tefhinler, biz bile bazen şaşırıyoruz, halka günah. Bunun halledilmesi lâzım gelir kalmıyordun.

Birde arkadaşlar, en son noktaya değiniyorum, gençlerin yönetiminde temsil edilmesi konusu vardır. Biraz evvel arz ettiğim gibi, gençlik büyük bir dalga halinde arkamızdan gelmektedir, onları uzun müddet susturamayız. Arkadaşlar, yanardağlar vardır, krateri kabuk bağlamıştır, altında alev devamlı kaynar ve birgün bu kabuk birdenbire havaya fırlar. Biz gençleri yollarını tıkayıp, onları burada temsil edilmekten, yönetime katılmaktan engelleyeceğinize, onlarla anlaşma, uzlaşma yollarını tutmak zorundayız. Bu belki bize yarar da; biraz gençleşiriz. Onları sureti katiyede bu gâliyetlere katılmaktan önleyici hükümlerin kaldırılmasını arzu ediyorum. Kapılar ve pencereler açılmalı, içeri taze hava ve güneş girmelidir.

Hepinizi saygı ile selâmlarım. (Alkışlar)

BAŞKAN- Teşekkür ederiz.

Sayın Rifat Akşit, buyurun.

RİFAT AKŞİT (Malatya)- Sayın Başkanlar, çok muhterem delege arkadaşlar, hepinizi hürmetle selânların.

Muhterem arkadaşların, faaliyet raporunu inceledik. Yönetim Kurulumuz bir yıl içinde 21 toplantı yapmışlar. Şu durumda vasatı 20 günden daha aşağı bir sürede yurdun muhtelif yerlerinden gelen üye arkadaşlarımız bir faaliyet göstermişler.

İkincisi, 63 adet itiraz İdare Heyetince karara bağlanmış ve muhtelif nevzularda 387 adet karar verilmiş. Yine faaliyet raporunda meslek sorunlarına geniş yer ayrılmış ve mühim kanun tasarılarına yer verilmiştir. Sayın Yönetim Kurulunun, başta sayın Başkanımız Hocamız olmak üzere gösterdikleri bu faaliyetten dolayı kendilerini tebrik eder, şükranlarımı arz ederim.

Benim faaliyet raporunda dokunacağın iki nokta var. Bunlardan birincisi, sayın arkadaşım Atilâ Sav'ın da belirttiği gibi, raporun nazruffu hakikaten iç açıcı değil. Yalnız, benim bu görüşüm raporun tabı bakımından değilde, münderecatı bakımından oluyor.

Efendim, raporda, bu rapor yalnız üyelere hitap eden bir rapor değil, bu gayet kıymetli ve ciddi bir eser. Bu bakımdan gönül arzu ederdi ki, her türlü hatadan salim bulunsun. Yalnız,raporu incelediğimiz takdirde bir sürü kelime ve cümle hatalarıyla karşılaşılıyor. Örneğin raporun 7 nci sayfasında "tezkereyi salıye" "tezkereyi saniye" olmuş. ("Doğrusu saniyedir" sesleri)

Yine aynı sayfada "hükkan", "hükkan" olmuş. 9 ncu sayfada, "tasarı şu hükümleri iktiza etmektedir" gibi yanlış cümleler kullanılmış. Bunun gibi daha bir sürü cümle hatalarını göstermek mümkün.

Yalnız, bir davamıza eğilmiş Devlet Bakanının, Barolar Birliğine

hitaben yazdığı bir yazı var, bu yazı aynen 112 nci sayfaya alınmış. Burada da Devlet Bakanı Muhlis Fer'in ismi, Melih Fer olarak geçmiştir. Bu hataların yapılmasını tavsiye etmekteyim efendim.

İkinci bir nokta, Yönetim Kurulunca incelenmiş bazı mevzular raporun hazırlanmasından çok daha evvel incelenmiş olan mevzular rapora adapte edilirken yeni bir tetkike tabi tutulmamışlar. Bu bakımdan 14 Ağustos 330 tarihli Sicilli Nüfus Kanunu, 15 Şubat 1331 tarihli Yabancı Memleketlerde oturan Türk vatandaşlarının nüfus vakaları hakkında kanun, 2 Nisan 1331 tarihli Sicilli Nüfus İdaresi Teşkilâtı ile memurlarının vazifelerini mübeyyin nizamname... Bu nizamname ve kanunlar halâ meriymiş gibi faaliyet raporuna alınmış bulunuyor. Halbuki, 1587 sayılı Nüfus Kanunu bu nizamname ve kanunları meriyetten kaldırmış bulunmaktadır. Ancak, 1587 sayılı Nüfus Kanunu 16.5.1972 tarihinde yürürlüğe girmiş ve 66 ncı maddesiyle de bu iki kanunu ve nizamnameyi yürürlükten kaldırmıştır. Ancak, kanun 1 Eylül 1974 tarihinde meriyete girdiği için ve aradan 2 sene gibi uzun bir dönem geçtiği için, Yönetim Kurulu daha evvel tetkik ettiği bu mevzuu ikinci bir defa süzgeçten geçirmediği için bu kanun ve nizamnamelerin halâ yürürlükte olduğunu raporunda tebarüz ettirmiştir. Bu da kanaatinizce raporda bir nakise meydana getirmektedir. Bu hususların Yönetim Kurulu raporlarında dikkatle nazara alınmasını tavsiye eder, hürmetlerini sunarım. (Alkışlar)

BAŞKAN- Teşekkür ederiz.

Sayın Şerafettin Emiroğlu, buyurun.

ŞERAFETTİN EMİROĞLU (Erzincan)- Sayın Divan, muhteren delege arkadaşların, Türkiye Barolar Birliğinin çok değerli Genel Başkanı ve sayın Yönetim Kurulu üyeleri;

Huzurunuzu fazla işgal etmeyeceğim. Sadece temas edilmeyen iki noktaya temas etmek istiyorum.

Yapılan son Anayasa değişikliklerinden avukatlık zaviyesinden ele alınması gereken bir madde de, hatırında yanlış kalmadıysa, 38 nci maddedir; kamulaştırmaya ait. Eski metinde gerçek değer tabiri vardı. Yeni metinde ise vergi değeri tabiri yer almış bulunmaktadır. Ancak, bu vergi değeri tabiri 5 senede bir vatandaşın vergi dairesine vermiş olduğu emlâk beyannamesinde 5 sene süreli olmakta ve bu şekilde tavan olarak kabul edilmektedir. Bunun üstüne bir kıymet takdiri söz konusu değildir.

Ancak, Türkiye'de son senelerde yüksek düzeyde ve yüksek nispette seyreden enflasyon maddenin bu tadil şekliyle dava açma hakkını fiilen ortadan kaldırmış bulunmaktadır. Bugün bir gayrimenkulün fiyatı bir sene sonra yüzde yüz artış göstermektedir. Şu hale göre, 5 sene sonra bir istimplâk söz konusu olduğu takdirde bu vergi değeri herhalde sembolik bir mahiyet iktisap edecektir. Bu itibarla sayın Barolar Birliği Genel Başkanından ve Yönetim Kurulundan ricamız, bir girişim yapıldığı takdirde diğer konularda, bu girişimin kapsamına bu maddenin de tekrar eski metin haline getirilmesi şeklinde istirhamındır.

Bir ikinci nokta da arkadaşların, hâkinlerden, Yargıtaydaki murafalardan uzun uzun şikâyet edildi. Yargıtayda murafaya gidiliyor, dinlenilmiyor, boş konuşmalar oluyor, bir-iki dakika konuşup, lâfıgüzaf kabildinden geçiştiriliyor ve bir ay sonra, yirmi gün sonra karar çıkıyor.

Muhterem arkadaşlar, bu husus Danıştayda yapılan murafalarla halledilmiştir. Şöyle ki, gerçi bünyesi farklıdır. Danıştayda birde malûmuâliniz kanun sözcüsü vardır. Ancak, orada da raportör vardır, Yargıtayda da raportör vardır. Orada, Danıştayda kanun sözcüsü konuşmakta, raportör konuşmakta, dava kendi üyelerine ve kendi zaviyelerinden izah edilmektedir. Sonra taraflar konuşmaktadır ve tatmin edilerek huzurla o daireden, o murafadan ayrılmak imkânı hasıl olmaktadır. O halde, Yargıtayda bu durumunu beninserken ve Yargıtaydaki raportör tarafların konuşmasından evve

daha dosyasını hülâsa eder, özetlerse, heyet nezdinde, sonra taraflar konuşursa o zaman taraf avukatları da huzurla o murafadan ayrılmak imkânına kavuşmuş olacaklardır.

Hepinizi saygı ile selâmlarım. (Alkışlar)

BAŞKAN- Teşekkür ederiz.

Sayın Necmettin Üstüenalp, buyurun.

NECMETTİN ÜSTÜNALP (Adana)- Sayın Başkan, Yönetim Kurulunun sayın üyeleri, Başkanlık Divanı ve sayın Delege arkadaşları Adana Barosu adına hürmetle selâmlarım.

Şimdi, barolarca baro genel kurullarında nakil ücretleri üzerinde konuşacağım. Barolar üyeleri itibariyle bugün bir işsizlik sorunu altındadırlar. Bu yönden genel kurullarda ekseri genç arkadaşlarımız diğer barolardan kendi barolarına naklen gelmesini önleme yönünden ücretleri pek fahiş tutmaktadırlar. Nitekim Adana Barosu 5 bin lira nakil ücreti koymuştur. Bu, kanunen kendilerine naklen bir diğer baroya geçme hakkı veren avukatların bir nevi haklarını ihlâldir. Gerek sıhhi veya gerek okul veya sair sebeplerle veyahutta devlet avukatlarında naklen bir başka baroya geçen avukatın, geçmek mecburiyetinde kalan avukatın o baroya geçmesi önlenmektedir. Hattızatında sürekli olmanak kaydıyla bir avukat diğer barolarda her zaman müdafaa hakkını sahiptir. Bu yönden nakil ücretlerinin alınmaması gerekeceği kanısındayım. Zira levhada yazılı avukatlardan alınacak giriş keseneği ve yıllık kesenek miktarı Genel Kurul tarafından, baro Genel Kurulu tarafından takdir edilecek denilmektedir. Genel Kurul evvelâ naklen gelecek bir avukat o baro levhasına kaydedilecek ve bilahare ondan bir giriş keseneği alınacaktır. Stajdan gelen ve levhaya kaydedilen bir avukatla naklen gelen bir avukat arasında fark yaratılmaktadır. Bu konunun henüz Barolar Birliğince ele alınarak bu haksızlığın önlenmesi ve Avukatlık Kanununda değişiklik anında bu hu-

susun da nazarı itibare alınmasını diliyorum.

Şaygılarımla. (Alkışlar)

BAŞKAN- Teşekkür ederiz.

Sayın Hikmet Turgut Sögütlü, buyurun.

HİKMET TURGUT SÖGÜTLÜ (İstanbul)- Sayın Divan, muhterem Yönetim Kurulu, aziz üstatların;

Öncelikle iki saptama yapmak istiyorum. Bugün artık kaçınılmaz bir gerçek olarak belirtmeye mecburuz ki, Barolar Birliği geçirdiği aşamalarla kamu etrafının, Türk toplumunun, Türkiye yaşamının vazgeçilmez bir unsuru ve bu niteliğiyle de, hatta denebilir ki, basının da önüne geçmiş bir dördüncü gücü, kuvveti haline gelmiştir. Bu aşamalardan geçerek bu düzeye gelmesinde büyük hizmetleri geçtiğine mutlaka inandığınız, aksini düşünemeyeceğiniz sayın Başkanımıza, Yönetim Kurulu üstatlarımıza ben de teşekkür etmeyi bir borç bilirim.

İkinci saptamayı şu noktada özetlemek istiyorum: Bana sıra düşene kadar konuşan bütün üstatlarının ifade buyurdıkları düşüncelerin çoğunluğuna katılıyorum. Ancak, bazı görüş farkları ve özellikle yöntem farkları süretiyle bu katılmama belirteceğim. Vaktin darlığını gözönünde tutmaya mecbur olan ve kürsü psikolojisini devanlı yaşayan bir arkadaşınız olarak sadece bir noktada bu netot yönünden görüş farkını belirtmekle yetineceğim.

Benden zannederin iki arkadaş evvel konuşan bir sayın üstadım, bir volkana benzettiler; barolara yeni katılan arkadaşlarımızı. Ben daha değişik bir ifadeyle, coşkun akan bir ırmağa benzeteceğim. Nasıl ırmağı geriye çevirmek şöyle dursun, durduramazsak bile, bu akıntının delişmen bir akıntı olarak yaratabileceği sakıncalar varsa, bu sakıncaları giderici bir yöntem düşünmek zorundayız. Çeşitli formüller, çeşitli alternatifler olabilir. Örneğin baro disiplin kurulları ve barolar Birliği, ya-

ni üst disiplin kuruluna, baro başkanlıklarına seçimlerde adaylıklarda bir kıdem barajı devam etmelidir, ama bunun dışında kalan yönetime söz sahibi olarak katılmalarında mutlak en uygun formül bulunmalı ve uygulanmalıdır. Bu itibarla sayın Yönetim Kurulunun konu üzerine eğilmesi gereğine ben de katılıyorum.

Raporda özellikle iki yıl önceki Hatay toplantısında sayın Başkanımızın özellikle üzerinde durdukları öteki meslekî kuruluşlarla ilişkiler ve Barolar Birliğinin öteki meslekî kuruluşların bizden bekledikleri önderlik ve hukuki rehberlik diyelim, açısından ilişkilerimizin geliştirileceği noktası üzerinde durmuşlardır. Eger gözümden kaçtıysa özür dilerim, raporun 51 nci sayfasında Genel Sağlık Sigortası Kanununun incelenmesi dolayısıyla bir ortak çalışma dışında öteki meslekî kuruluşlarla ilişkilerin ne safhada olduğuna dair bir kayda ben rastlamadım. Halbuki, yıllardanberi bir meslekî kuruluşta danışma görevi yapan bir arkadaşınız olarak inanınız ki, meslekî kuruluşlar mutlak surette gerek barolardan özellikle barolar birliğinden böyle bir rehberliği, böyle bir önderliği tehalükle, eski deyim kullandığım için özür dilerim, tehalükle, hararetle beklemektedirler. Halbuki, Necla arkadaşımın ortaya koydukları bir vakıa olarak öğrendim ki, bazı meslekî kuruluşlar yurt sorunları, hukuki sorunlar niteliğindeki yurt sorunları, memleket sorunları yönünden ifademi mazur görün, bizden ileri geçmiş durumda görünürler. O halde bunun sonucu, biz biraz acaba, günün deyimiyle, çağın gerisinde mi kalmış oluyoruz? Böyle olduğuna inanmıyorum, amma lütfedip açıklarlarsa bu ilişkilerin, bu rehberlik çalışmalarının ne safhada olduğunu öğrenmekle müsterih olacağız.

Efendim, hâkim ve savcılara tazminat verilmesi konusu bugün günü geçmiş, çok gecikmiş bir konu haline gelmiştir; muhtelif arkadaşlarım değindiler. Ben de sadece şunu söylemekle yetineceğim, bu konu anlayı-

şıma göre bütçeyle de ilgili olduğuna göre, Parlatentonun çalışma olanağı doğar doğmaz ele alınıp mevcut tasarının, Parlatentodaki tasarının eğer yetersizse geliştirilecek bir tasarı şekline çevrilerek süratle çıkarılmasının sağlanması peşinde olmamız Barolar Birliğı olarak sanıyorum ki, görevimizdir. Çünkü, uygulamada pekçok hâkim ve savcıdan bu konuda çeşitli vesilelerle yakınmalar, şikâyetler kulağıımıza gelmekte, muhatap dahi olmaktadır dert yanma babında.

Şimdi, eğer izin verirseniz kısaca birde büyük sorunlar peşinde nefes almadan, büyük sorunları nefes almadan kovalarken bir yandan da mutlak halletmemiz gereken meslekî uygulama alanına ilişkin konular üzerinde bazı olguları dile getireceğim.

Yargıtayda içtihat ve tevhidi içtihat müessesesi çok özür dilerim, berhava olmuştur, ama dinamitle mi, hissettirmeden yavaş yavaş mı, onun üzerinde şimdilik durmayalım, fakat bir gerçek var, içtihat ve tevhidi içtihat müessesesi halen yoktur. Güvence veren bir içtihat ve tevhidi içtihat raslamak artık yavaş yavaş olanak dışına çıkmaktadır. Murafa konusuna gelince:

Bir anı ile bu konuya girmek istiyorum. Birkaç yıl evvel Dördüncü Hukukta bir murafaya çağırılmışım. Sıramızı beklerken telaşla bir arkadaşımız geldi. Saat 15 murafaasına davet olunduğunu söyleyerek, sırasına baktı, sırasının geçtiğini anladı. Başkanın odasına girdi, efendim, benim sıram davetiyeye göre verdiğiniz saat şu, ben geldim saat 2 yi ya 20 geçiyordu, ya çeyrek. Çünkü ben de şahit olarak beraber girdim odaya. Zabitla tespitini istiyorum dedi. Başkanın, Allah rahmet eylesin, aynen cevabı şu oldu; ne kaybettiniz? Bu murafaayı koymuşlarda ne olmuş? Şundan bir kaldırsalar da hep beraber kurtulsan...

Evvelâ şunu halletmek lâzım. Yargıtay murafaanın gereğine inanıyor mu, inanmıyor mu? İnanıyorsa ıslah edelim, edilsin. Eğer inanmıyorsa hep

beraber kaldıralım murafaayı.

Efendim, ceza mahkemelerindeki usul tatbikatı, benim bulunduğum İl de dahil bazı yerlerde rastladığım bir gerçeği dile getireceğim; halen devam eder. Ceza mahkemeleri kararlarına, ilamlarına ne vekil, ne müdafii olarak, ne ilamın üstüne, ne de altına adımız konmaz ve ben şahsen üç-dört olayda benim o davada, o ilamda ismim belirtilmediği için o sanığın müdafii olduğuma dair derkenar almaya mecbur oldum. Bu bir gerçektir ve devam ediyor.

Sayın Başkanım Başkanlık Raporunun 7 nci sayfasında, müdafaa makamından söz ediyorlar; Çok haklı olarak. Ben de diyorum ki, eğer söz hakikaten müdafaanın olacaksa sırası geldiği zaman, evvelâ müdafaanın makamının yerini tayin edelim. Hem röleve olarak yani mahkeme salonunda ki yerini, hem de şeyi. Ben sayın Barlas'tan daha ileri gideceğim; savcıcıyı bür iddia makamı olarak kürsüden indirip bizimle aynı fizik seviyede masaya almadıkça, çapraz sorguyu da yerleştiresek yine müdafaanın tam hakkını elde etmiş olamayız. (Alkışlar)

Ben tatbikatta ağır cezada, hatta asliye cezada son iddiasının nüshalarını, örneklerini çıkarıpta sanık vekillerine dağıtan savcı da gördüm. Mukabeleten hep beraber teşekkür ettik, amma bir veya iki emsalden ibaret kaldı, onun dışındagerçek acı hakikat söylediğim gibidir.

Bırakın herhangi bir şekilde şahide rahatlıkla sual sormayı, kendi müvekkilimize, sanığa dahi usulün geniş hak vermesine rağmen, hâkim kaneliyle dahi ifadesine, sorgusuna ait bazı şeyleri sormak istediğiniz zaman ekseriya hâkimden, lüzumsuzdur, gerek yoktur şeklinde şahsiyetine göre haşin veya münasip bir şekilde retle karşılaşılırsınız.

Birde zabıtlar meselesine değinmek istiyorum. İstanbul da dahil, bazı dış illerde rastladığım bir gerçeği dile getireceğim. Antep'te, Bilecik'te müşahhas misâl vereyim; zabıt verilmiyor. Sorduğum zaman, talep

etmediniz... Talep etmek şart mı efendim dedim hâkime. Tamim; Adalet Bakanlığının eski tamimi, Yüksek Hâkimler Kurulunun tazelediği tamim varken talebe ne lüzum var? Eğer maksat kağıt yokluğu ise, söylersiniz onu veririz. Hayır efendim, kağıt meselesi değil, talebiniz olmadığı için zabıt katibi haklıdır, suret koymamıştır cevabı ile karşılaştım. Benim ısrarım üzerine sonraki duruşmalarına kağıt da alınmadan zabıt konuldu, verildi, ama neden böyle oldu?

Efendim, baştan söyledim saptamalarımında. Konuşmalarım, dile getirilen müşterek dertlerin, eleştirilerin büyük çoğunluğuna katıldığımı ifade etmiştim. Ben de Samsun Barosunun hassas, ince konukseverliğine, engin misafirperverliğine, ev sahipliğine teşekkür ederek sözlerimi bitiriyorum. Hepinizi saygı ile selâmlarım. (Alkışlar)

BAŞKAN- Biz de teşekkür ederiz.

Söz sırası sayın Hayati Ekşi beyefendide, buyurun.

HAYATİ EKŞİ (Elâzığ)- Muhterem Genel Kurulu, sayın Divanı ve Yönetim Kurulunu tekrar huzurunuzda hürmetle selâmlarım.

Benden evvel konuşan arkadaşlarım birçok mevzua temas ettiği için benim de konuşmam haliyle kısa olacak ve girizgâh yapmadan hemen temas edeceğim noktalara geçiyorum.

Genel Kurulun bugünkü mevzuunun ağırlık noktası ölüm cezaları hususundaydı. Bu noktada benim muhterem Genel Kurula ve Yönetim Kuruluna maruzatım şu şekilde olacaktır: İnsanı bir açıdan ölüm cezasının karşısında olmamaya imkân yok. Binaenaleyh, ölüm cezasının karşısındayız ve bunun mevzuatımızdan ayıklanıp, temizlenmesini istiyoruz.

Ancak, bazı hepimizin meslekî hayatında defaatle müşahade ettiğimiz hadiseler var ki, bazı katil hadiselerinde katiller insan olmaktan çıkıyorlar. Bunun en bariz ve canlı misâlini bugün Bolu delegesi arkadaşım buraya getirdiler. Bunun misâli hepimizin meslek hayatında çoktur.

Bu itibarla yine insanî, hümanist bir açıdan ben derim ki, 450 nci maddedeki ölüm cezası saklı kalmalıdır ve Yönetim Kurulumuz bu hususta raporunda ve tasarıda kesin ifade kullanmalıdır. Çünkü, hümanist bir açıdan ölüm cezasının karşısında olurken, yine hümanist bir açıdan canavarlaşmış insanları cemiyet içerisine salmayı tasvip etmeye hakkımız olmadığı kanaatındayım, affınızı istirham ederim.

Bir ikinci husus, meslektaşlarım temas ettiler; Anayasamızın 38 nci maddesi bugün vatandaşın değer parası peşinen ödenmedikçe mülküne el konulamaz prensibini maalesef ortadan kaldırmış vaziyettedir. Bunun acilen tadili iktiza ediyor. Hiç olmazsa vatandaş mülkünün beyanı ile bağlı kalırken, hâkim bu beyanla bağlı kalmadan herhangi bir taraftan gerek idare, gerek şahık tarafından açılan tenkis veya tecit davasında bu beyanla bağlı kalmadan tahkikatını, tetkikatını yapmalıdır ve hüküm verirken hâkimi vatandaşın beyanı bağlamalıdır. Bu biraz daha müstaceliyet arzeden bir konudur, bunu da muhterem Yönetim Kurulundan istirham ediyorum.

Bir husus da kendi mesleğimizle ilgili bir husus. Arkadaşlarım da tekrar dile getirdiler; baro kuruluşlarında genç arkadaşlarımızın vazife alma hakkının temini. Bu bütün barolarda o safhaya gelmiş ki, kanaatin sudur, gelecek sene Genel Kurul delegelerinin seçim senesidir, bunu burada arzetmek lüzumunu duyuyorum, belki gelecek sene kanunen, yani eldeki avukatlık kanununa göre delege hakkını haiz olmayan kimselerle bu toplantının yapılması mecburiyeti hasıl olacaktır. Bütün barodaki cereyan budur. Bu müstaceliyet kesbetmiş bir konudur.

Bir üçüncü husus, gerek muhterem Genel Kurulun, gerekse sayın Yönetim Kurulunun senelerden beri çalışmasının ilmi ağırbaşlı olduğu kadar, efkârı umumiyeyi celbedememiş olduğu kanaatındayım. Bendenizin acizane kanaatı budur. Bazı meseleleri biz ortaya atarız, burada arkadaşlarımız yorulur, hazırlarlar, fakat maalesef neticesi bize malolmaz. Bir misâli

bugün ölüm cezalarının mevzuattan ayıklanması mevzuudur. Bunu gayet ağır bir şekilde, yani enine boyuna tetkik ediyoruz, acaba yarın bu gerçekleştiği takdirde biz bunun hakikaten varisi olmuş olacaktıyız? Ben o kanaatte değilim. Çünkü, çok af buyursunlar muhterem arkadaşlarım beni, takipçilik vasfımız noksan. Halbuki Türkiye'de hukukçuluk, takipçilikte bilhassa avukatlık ve avukatların meydana getirdiği Barolar Birliği kuruluşu biraz da takibe eğilmek mecburiyetinde olduğu kanaatındayım. Buna da işaret etmek isterim.

Bir husus da, senelerden beri konuşulup netice sağlanmayan bir husustur. Belki basit bir mesele gibi görünür, amma hattızatında ehemmiyetlidir. Avukatların tabanca ruhsatı alabilmeleri için yönetmelikte değişiklik yapılması hususu. Bu artık benim kanaatına göre bir ihtiyaç olmaktan çıkmış, bizim için bir prestij vaziyetine gelmiştir. Çünkü Türkiye'de, yani avukat değilde, avukat gibi akıllı başında bir insan değilde, silah taşıma ruhsatını haiz olmayan kimse yok, fakat bu yönetmeliğe göre, avukatlık silâh taşıma ruhsatı almaya manidir. Başımdan geçen bir hususu arzedeceğim. Çiftçi olarak müracaat ettim, iki valiye müracaat ettim, iki valinin bana şifahi beyanı, Hayati bey biliyoruz çiftçisin, fakat avukatlığı terk etmen lâzım bu ruhsatı alabilmen için demişlerdir. Binaenaleyh, bir mesleğin bana verdiği hakkı benim avukatlığın elimden alıyor. Bu da müstaceliyet-kesbetmiş bir konudur. Bu mesele nin de halli iktiza eder.

Vakit ilerlemiş. Gerek muhterem Divanın, gerekse muhterem heyetinizin vaktini fazla almayacağın. Konuşulacak mevzu pekçok, fakat konuşmuyorum. Bu arada mensup olduğum Elâzığ Barosu ve şahsım adına bu tarihi şehirde Samsun Barosu mensuplarının bize gösterdiği aşırı misafirperverlikten dolayı kendilerine şükranlarımı arzeder, saygılarımla hepinizi selâmlarım. (Alkışlar)

BAŞKAN- Teşekkür ederiz.

Sayın Yekta Güngör Özden, buyurun.

YEKTA GÜNGÖR ÖZDEN (Ankara)- Saygıdeğer üstatlarım, değerli konuklar, saygıdeğer Başkanlık Divanı ve Sayın Barolar Birliği Başkanı ve Yönetim Kurulu üyeleri;

Zamanın gecikmesi ve beni yakından tanıyan arkadaşlarımın benim kadar yakındıkları rahatsızlığımın gelmesi nedeniyle konuşmalarımın satır başlarını değil, sayfa başlarını okuyarak geçmek zorunda kalacağım, özür dilerim.

Efendim, yurttta, dünyada olduğu gibi enerji buhranından, açlıktan, işsizlikten, aydın işsizliğinden, konut sorunundan, yol sorunundan, sağlık sorununa kadar tutunuz da kişisel özgürlüğümüze dek nice sorunlar bizi kendi ortamına almış, âdeta kişiliğimizden, yaşamımızdan usandırmış durumdadır. Birde bunun üzerine meslek sorunları geldiğinde hepimiz derdli oluyoruz. Bazan düşünüyorum, acaba uzaya kaçmak gitmek, sadece yeni yeni bilimsel buluşlarla insanlığa birşeyler kazandırmak için midir, yoksa dünyadan biran çekip kaçmak için midir diye? Ancak, yine de düşünüyorum ki, bir hukukçunun yurtttaş olarak sorumlulukları vardır, ailede, dışarıda, toplunda bir siyasal parti veya dernekte bir hukukçunun avukat olarak ödevleri vardır, bir hukuk kuruluşunun da yasal görevleri vardır. O bakımdan ben Barolar Birliğinin bugüne kadar izlediği tutumu akıl yolunda, akla uygun, gerçekçi, ağır başlı, olumlu buluyorum. U bakımdan kutluyorum. (Alkışlar)

Arkadaşlar, biz haklarımızı vermeyeceğiz. Haklar kolay verilmez başkaları tarafından, alınır. Bu ilkenin izleyicisiyiz, ancak hukuk kuruluşunun diğer kuruluşlardan bazı ayrılıkları var, bununla sözlerime başlamak isterim.

6235 ile 7303 sayılı Yasalarla Mimar ve Mühendis odalarının yasa-

larında tüzel kişiliğin tanımı tam yapılmamıştır ve orada siyaset yasağı yoktur, ama bizim sosyal dayanışmayı, meslek dayanışmasını öngören 76 ncı maddemiz siyaseti barolarca yasaklamıştır. Barolara yasaklanan siyaset hukukçunun yurttaş olarak avukatın görevlerinde tüzel kişiliklerinde, yurt ve ülke sorununda susması anlamında değildir; onu öyle anlamıyor. Ancak, Ancak, dergilerinde mimar ve mühendisten başka herşey bulunan, bir söz vardır, "Tıbbiyede doktordan başka herşey çıkar" derlerdi eskiden, acele söylüyorum kusura bakmayın, vaktinizi almayayın, kuruluşların bazılarında olduğu gibi, kendi görevi dışında yan konularla baroların ve Barolar Birliğinin uğraşmasını istemiyoruz. Nedeni şu: Biz anlaşılmaz oluruz, inanılmaz oluruz, güvenilmez oluruz. Barolar gibi hukuk kuruluşları ve barolar gibi tüzel kişilikler konuşmalı. Benden evvel konuşan değerli bay ve bayan üstatlarımızın dediği gibi, izlenmeli. Ancak, bunlar diğer kuruluşların yakındığımız, artık kamu oyunun da kanıksadığı, baktığı ölçüde olmanalıdır. Barolar öyle konuşmalıdır ki, bunda birşey var diye dinlemeliler.

Duruşmalarda görüyoruz, sık sık sık soru soran avukat arkadaşlarımızı hangi hâkin dikkate alıyor? Burada onu da söyleyeyin, murafalarda dinlenilmediğinden yakınıyoruz, burada da birbirimizi gerekli ölçüde dinlemiyoruz. Beni dinleyen, benden önceki dinleyenlerin sayısı, dinlemeyen insanlar da belli.

Arkadaşlar, Barolar Birliği sesini duyurdu, kamuoyunda yerini yaptı. Bu temelli bir yerdir. Eğrinin gölgesi de eğridir derler, Barolar Birliğinin gölgesinin hiçbir zaman eğri olmasına imkân yoktur. Barolar Birliği Türk anayasal kuruluşları arasında şerefli ve olumlu yerini bütün Türkiye Barolarıyla beraber almıştır ve bu Türk Ulusunun alnında zafer çelenklerinin birisi gibi taşınmaktadır. Artık Ulus bizi benimsemiştir. Biz Ulusun inanı ve güveniyiz, bu da sarılmak zorundayız. Her

zaman söylüyorum, özgürlüklerin tümünün yanındayım. Türkiye'de hertürlü özgürlük olsun, ancak, geçen yılda söyledim beni yanlış anladılar. Türkiye'de bir tür özgürlüksüzlük var. Her arkadaş istediğini yazıyor, her arkadaş sağdan sola istediğini söylüyor, istesin beraberim, ama siz geçip karşısına, senin gibi düşünmüyorum, sen hatalısın deyince, vay efendim gericisin, satılmışsın, Amerikancısın... Yok böyle şey arkadaşlar. Özgürlüğün baskısı da olmaz. Özgür düşüncenin tümünden yanayım ben, konuşulur, ama o özgür düşüncenin söyleyen arkadaşının söylediğinde katılmıyorsan, siz böyle düşünmekte haklısınız; böyle düşünmek daha doğrudur dersen, hemen kişiliğe saldırmanın gereği yok, bu da benim bir düşüncem, benim onu dinlediğim gibi, o arkadaşım da beni dinlenmeli. O bakımdan diyorum ki, Anayasa değişiklikleri karşısında Barolar Birliğinin izlediği yol, o da akıllı yoldur, gerekenleri zamanında yapmıştır, seçimler yapılacaktır diye Yargıtay yasasında olan töreni yaptırmadıkları zaman biz Barolar Birliğiyle beraber bu töreni Ankara'da düzenledik. Bu adalet tarihine geçecek bir törendi, orada Barolar Birliğinin Başkanı olanca gücüyle gerekenleri söyledi arkadaşlar. Bütün yüksek yargı organları Başkanları, hükümet erkânları da onu dinlediler, ama Meclisin de çoğu hukukçu, biz devlet değiliz, yargıtay da değiliz, bazı şeyleri iktidar yapanadı arkadaşlar, sıkıyönetim mahkemelerinde bazı uygulama hatalarını, tutukevlerinde bazı olayların sakıncalı yönlerini şikâyet eden kinseleri asla iktidar yerinden oynatamadı. Demek ki, Barolar Birliği, her zaman söylenir, bir insan istemekten ziyade, istemek düzenini, yöntemini bilmelidir. Verilen şeyden ziyade veriş tarzı önemlidir derler. Biz şimdi nerede olduğumuzu değilde, nereye gideceğinizi düşünmek zorundayız. Onun için bu sözleri söyledim. Barolar Birliği Anayasa Değişikliğine karşı çıkarken, öldürmelere karşı çıkarken, ölüm cezasına karşı çıkarken lütfetmelide anarşiye, üniversitede bilim özgürlüğünü

önleyenlere, sokakta adam öldürenlere bu Anayasa değişikliğine bahane olanlara karşı çıkmalı arkadaşlar. (Alkışlar)

Burada önemli bir konu üzerinde durmak istiyorum müsaadenizle. Askerler kılıçlarıyla, hakimler kararlarıyla, avukatlar da dilekçeleriyle konuşurlar. Baroların sustuğu yerde hukuk konuşmaz ve ölüdür. O bakımdan barolar diğer yargı organları üyelerinin sorunlarını, yargı kuruluşlarının sorunlarını üslenmelidirler. Bu şerefli bir görevdir. Türkiye baroları ve barolar birliği bu görevi yerine getirmişlerdir. Türkiye'de bir Anayasa boşluğu vardır, doldurulmalıdır, Barolar Birliği bunu öğrenmelidir, ana Türkiye'de arkadaşlar, adaletçi sağlanmadan adalet sağlanmaz. Biz, afedersiniz söylenek zorunluluğundan dolayı söylüyorum, sayın Güngör'de aynı şekilde söylenmişti, o kadar değerli bir hafta evvel Askerî Yargıtaydan, ben ayrılmadan görevden Ankara'da Askerî Yargıtay Başkanını baroya kabul ettik ve ruhsatını verdik. O kadar değerli hâkinler geliyor ki, barolara üye olarak. Bunların gelişine sevinemiyoruz; Yargı böyle değerli hâkinleri kaybetti diye arkadaşlar.

O halde, gitgide ayrılıyorlar, Anadolu'da yargıç bulamıyorsunuz, Ankara'da yargıç bulamıyorsunuz. Bir 6 Eylül'den bahsediyorum size, Ankara'da 11 asliye mahkemesinin beş tanesi boştu. 6 Eylül'den 15 Eylül'e kadar 11 asliye mahkemesinin beş tanesi boştu arkadaşlar. Hâkimlerinde, görev yapıyorlar, peynir ekmekle geçinen hâkimler var. Ben ağlayan Yargıtay üyesine rastladım geçen yıl arkadaşlar. Niye beni falan ilden Ankara'ya getirdiler, burada ev kirası veremiyorum, çocuğumun isteklerini karşılamıyorum diye. O halde, yargı organında çalışanların, bırakınız çocuğuna, eşine ait kuşkusunu, kendisine ait kuşku taşınadan çalışmasını sağlamak Türk Devletinin görevidir. Biz Devlet değiliz dedin demin. Herşeyi birlikten istiyoruz. Birlik herşeyi yapamaz ki.. Ancak, birşeyi gönlünüz istiyor. Devletten istenecek hususların istemenin

öncülüğünü Türkiye Barolar Birliği yapmalıdır.

Arkadaşlar, 1973 yılında bazı yeni yasalar çıktı, bazı değişiklikler oldu, bazıları da 1971 Martından sonra yürürlüğe konuldu. Bunda kişisel konuşuyorum, katıldığın, katılmadıkların da var. Ancak, bunların hesabını 1973-74 Genel Kurulunda görüldüğü için, ben bazı arkadaşların konuştuğuları için onların üzerinde durmuyorum, tüzel kişiliklerin çalışma ve aklama dönemleri bence de sınırlıdır, onları geçiyorum, vaktinizi almayayım.

Ancak, bir konuyu arkadaşlar getirdiler; stajiyerler konusu. Stajiyerler konusu Türkiye Barolar Birliğinin de üzerinde uzun yıllardan beri düşündüğünü sandığım bir konu. Bu kuruluşun, 1106 sayılı Avukatlık Yasasının Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulmadan önce Türk Dil Kurumu üyesi ve baro genel sekreteri olarak redaksiyonunu yapmış bir arkadaşınız olarak bir evin harcında da benim bir emeğin var, fikir gücüm var diye konuşuyorum, arkadaşlar bilirler. Üzerinde uzun uzun tartışılan konulardan birisiydi; Barolar Birliği kurulmadan Türkiye baroları olarak yapılan çalışmalarda. Stajiyerlere yardım konularınının hem akçalı yönü var arkadaşlar, hem de meslekî bakımdan üzerinde durmanız gereken yönleri var. Söylenek kolay, çok şey isteyen insan az şey verir derler. Bir kere avukatlık mesleği doktorluk mesleğinden de önce, tecrübe en iyi gözlüktür, bilgi bakımından bazı kademeleri aşmadan, bazı çizgiler geçilmeden yürütülecek, rahat yapılabilecek bir meslek değildir. Stajiyer arkadaşlarınızı hem baroların mesleğin serbestliği, bağımsızlığı diyoruz, hemde stajiyer arkadaşlarınızı Barolar Birliğine, barosuna veya ilk yıllarda falan veya filan müvekkiline karşı muhtaç ve bağımlı duruma düşürüyoruz. Bunların üzerinde uzun uzun konuşmak lâzım. Kanımca stajiyerlere yardım konusu ile kıdem konusu ayrı bir genel kurulu gerektirecek kadar önemli konulardır. Stajiyerler konusunda şu var; hep söylüyoruz

arkadaşlar, kişisel olan şeyleri söyleniyorum, bir iki örnek vereceğim arkadaşlar beni tanısin diye. Ben âdetindir, Başkanlığı nasıl bıraktın, gelecek yıl teveccüh etse bile genel kurul üyeliği de istemeyeceğim, onun için söylüyorum. Ben, bir hâkin sığara içiyordu, geçtim karşısına, sigara içmediğin halde, arkadaşların bilirler, "Ne o sigara?" dedi. Sizinki ne dedin, sigarayı bıraktırmak zorunda kaldık. Bir hâkin cübbesiz duruşmaya girdi, hâkin yok dedin burada, mahkeme yok. Ben varım, dedi. Kimsiniz? Hâkin. Hangi hâkin dedin? 1956 da geçti bunlar, arkadaşların bilirler. Bir arkadaşın anlattı, murafada bu işler oldu, heyet konusu, başka şeyler başımızdan geçti, bir başka arkadaşın anlattı, çoğu yapıldı. Bizim içinizde de böyle işlerin daha çoğunu yapanlar, çok olaylar var. Yargıdan dertlenmelerin sonu gelmez, ancak, kuruluşları yıpratılmak lâzım. Birşeyi söyleyeyim, son yıllarda yüksek yargı organlarının sayın başkanlarının öncülüğüyle, telgraflarla belli, Yüksek Hâkinler Kurulunun büyük anlayışıyla gitgide kötü örnekler azalmıştır. Suinisâl nisâl olmaz derler. Biz sakıncalı, pekküçük aykırılıkları genelleştirip yargı kurumlarına karşı gitmeyelin. Bir yöntem meselesidir. Kişisel de olmayalım, ama kuruluşların başı ile, kuruluşlararası ilişkilerle hâkin ve savcılarının tutunlarını düzenleyebiliriz, düzenlenmiştir. Nitekim Türkiye Barolar Birliğiyle Ankara Barosunun aldığı iki oda, Bursa Barosundan bir avukatın Ankara'da yaptığı basın toplantısından sonra birçok yargıtay üyesinin, alın odaları biz tuvaletten devşirme odalarda oturuyoruz, avukata oda verin demesine rağmen, Yargıtay Başkanı Cevdet Mentеш denmiştir ki, ben Başkanlıktan gittiğim ve Yargıtay üyesi olarak öldüğüm zaman bu odaları alabilirsiniz denmiştir arkadaşlar. Bu seviye, bu yakınlık sağlanabilmiştir. Bu neyle olmuştur? Sayın Faruk Eren'in, Yönetim Kurulunun girişimleri, baroların dayanışması, Barolar Birliğinin anlayışı ve müsanahası, hoşgörüsü ile bazı baroların girişimleriyle olmuş-

tur.

Demek istediğim şu; hâkinlerin önünde, avukatların bazı sakıncalı tutumları, durunları olmakta, hâkin ve savcılarının çoğu öyle hareket edemezler. Bağlantı kuruyorum, geçen yıl da söyledim; acaba biz kusursuz muyuz?

Arkadaşlar, diyoruz ki, stajiyerlere yardım yapalım, genç arkadaşlara olanak sağlayalım, geçiyoruz beri tarafa, denin arkadaşın dokundu, yaşlılık ayrı, hak kazandıktan sonra avukatlığı sürdürelim... Ben bazı arkadaşlarından, genel söylüyorum, zabıtlara geçecek, Türk avukatları okuyacaklar, bırakınız birinci, ikinci işini, üçüncü, dördüncü, beşinci danışmanlığını gençlere bırakmalarını istiyorum. Baraksınlar arkadaşlar. Hanı olan, apartmanı olan, arabası olanlar var, beş sendikadan, dört dernekten, üç tane kamu kurumundan aldığı avukatlık ücreti var. Başbakanlığa Ankara Barosu başvurdu, dedi ki, biz devlet kurumundan veya katkısı olan kuruluştan avukatlık için başvurularını lütfen inceletiniz, bir başka yerde adı varsa verneyiniz... Ama arkadaşlar biz hep bize; rabben hep bana diyoruz, ondan sonra kıdemsiz arkadaşlar gelsinler, genç arkadaşlar gelsinler otursunlar... Kolay. Dediyim gibi, bunun lehinde ve aleyhindeki fikirleri söyleniyoruz. Bazı arkadaşlarımız söylediler, gerekçelerine inmiyoruz. Gençlerle aranızda bir diyalog kurulmasına taraftarım. Her yerde olduğu gibi barolarda da gençlerin gelmesine taraftarım. Zaten bizler onların oyu ile geliyoruz, orada oy kullanıyorlar onlar bulunuyorlar. Hatta örnekleri görülmüştür, barolarda son yıllarda beş yılını tamamlamış en genç arkadaşlar, tümü birden, beşi birden seçiliyorlar, bu oluyor, ama avukatlıkta bu nasıl olur, ne zaman olmalıdır, bunların koşulları nedir, bunların üzerinde ayrı ayrı, tek tek durmak lâzım.

Burada ben Barolar Birliği yöneticilerinden ben birşey daha rica

ediyorum, bütün avukatlara bir anket açıp, çünkü dertler uzun, her arkadaşım söyledi, yargıda karşılaştıkları aksaklıklar nelerdir, avukatlık yasası için neler düşünülür, bunları tek tek toplaması lâzım arkadaşlar. İyi bir tasniften geçirip tespit ettikten sonra bu sorunların üzerinde daha iyi düşünürüz. Ne buradaki süre yeterlidir, ne sizin sabrınız buna yeter, ne benim gücüm buna yeter.

Disiplin konuları elimizden geçiyor. Görüyorsunuz arkadaşlar, disiplin konusunda barolar yeterli karar veremiyor, güçlü karar veremiyor. Barolar Birliği Yüksek Disiplin Kurulunun da bundan yakındığının farkındayız, seziyoruz. Denek ki, biz avukat olarak kendiniz üzerimize düşenleri yapmıyoruz. Yapmadıktan sonra geçiyoruz karşı tarafa, stajiyerlere şöyle yapalım, genç arkadaşlara bunu yapalım, bu olanakları sağlayalım... Yok. Önce biz bize düşeni yapalım, ondan sonra karşıңызdakinden bekleyelin. Hâkin ve savcı ilişkilerinde de ben aynı şeyi öneriyorum. Bazı arkadaşlar diğerlerini gammazlıyorlar, bazı arkadaşlar kendi barolarının kararlarının aleyhinde hâkinlerle çirkin konuşmalar yapıyorlar, bunlara rastladık arkadaşlar. Bu baro ne oluyormuş, afedersiniz, ne yiyormuş da hâkinleri şikâyet ediyormuş... Düşüyorsunuz işin üzerine, dönüyorsunuz arkanıza, tartışma oldu, Baro Başkanlığın sırasında bastıladı, bir sigorta avukatı, isin verniyorum, ama söylüyorum, zapta imza atıktan çekindi arkadaşlar. Hâkin duruşmayı, davalı vekili kabul etti, yarım saat evvele almış, geliyorum davacı vekiliyim, diyor ki, aldım duruşmayı... Hukuk mahkenesi, dava sizin davanız değil diyorum, benim davandı nasıl alırsınız... Aldım diyor, nereye giderseniz gidin. Dönüyorum, sigorta avukatı arkadaş imza etmekte çekiniyor. Aramızda biz bu dayanışmayı kuramazsak, ki bu bir örnektir, birçok örnekler verilebilir, bu meslekte bir aşama kazanmamız mümkün değildir.

Barolar Birliği ne yapacak? Meclis değil ki, otursun yasayı çıkar-

sın. Söylüyorum, arkanızdan diyoruz büyük ırnaklar geliyor, yanardağlar geliyor, hissediyoruz kıvılcımları bugünden çıkıyor, ana Mecliste de iki yılda çıkmazsa gelecek yıl biz de sakıncalı bulduğumuz eylene geçip, işgal mi edeceğiz arkadaşlar?

Arkadaşlar, meslek kuralları üzerinde de Türkiye Barolar Birliğini raporunda rastlanmadığın için söylüyorum, eğilmesi gereken bir konudur. Avukatlık Yasası konusunda size birtek şey söyleyeceğim; nüjde olarak belki vereceğin, belki sakıncalı bulacaklar bu yöntemi, Ankara Barosu Genel Kurulunun geçen yıl Yönetim Kuruluna verdiği görevle bazı eski Başkanlardan ve bu konuda çalışmış arkadaşlardan bir komisyon kuruldu. Altı ay çalıştı, bir tasarı hazırladı. Dört sayfa genel gerekçe, sekiz sayfa madde gerekçesi, 21 sayfa maddeler olmak üzere Reşit Ülker beyin tasarısını verdiği öğrenildikten sonra Barolar Birliğinizin görevi daha özel, çünkü bütün barolara soracak, mütalaa alacak, verecek, olmazsa sakıncalı olur, bu bazı milletvekilleriince yasama organına teklif ettirildi. Kiden konusundan, stajda geçen sürenin sayılmasına, 154 ncu madde, 5 nci madde, Danıştayın tutumuna kadar bütün konular içerisinde vardır. Bunu da size bir bilgi olarak sunuyorum.

Arkadaşlar, Kıbrıs sorunu konusunda Barolar Birliği gerçekçi atılımlar yapmıştır. Ancak, İngiliz Hükümetinin yurttaşlarımızı deneyeceğini Türk uyruklu insanları bütün hukuk kurallarına aykırı biçimde tutuklu şekilde bulunması karşısında siz uygun bulursanız, burada hazırlanacak bildiride de buna yer verilmesini istirham ediyorum. (Alkışlar)

Arkadaşlar, arkadaşımın birisi söyledi. Ceza yasası, ceza yonten yasası, hatta ceza yasası tasarıları, taslağı Barolar Birliği tarafından hazırlanabilir. Hâkinlerin Danıştaya başvurma yollarının kapatılmasına ilişkin Anayasa değişikliği, hâkin teminatı konusunda en sakıncalı maddelerden birisidir, üzerinde bunun özellikle durulabilir. Karakol olay-

ları ve bunun ötesinde arkadaşlar en önemlisi, avukatların herkesten çok avukatı anlayan insanların başında gelen kinseler olması lâzım gelir. Avukatlar avukatlığın ne olduğunu herkesten çok anlamalı. Bize herkes bakıyor. O bakından, avukatların mesleki sorumlulukları, vicdanî sorumlulukları ve bilhassa bilgi yönünden yeni yeni atılımlar Türkiye'mizde gerekiyor. Bunda sadece Barolar Birliğinden beklemek zorunda değiliz; haksızlık olur. Bütün baroların, hatta bütün avukatların bunu yapması lâzım. Basılı mektuplar halâ yürüyor arkadaşlar; bir yurttaşınız ölüyor Van'da, ailesinden evvel falan avukat bunu öğreniyor. Bunlar üzerinde ince ince durnak zorundayız. Bunları biz ortadan kaldıramazsak, dönüp başkasından, yani kendinize çekidüzen veremezsek başkalarından birşey istenekte bir hakkınız ve yüzümüz olmaz.

Arkadaşlar, kamu kesini avukatları içinde en takdir edilen hususlardan birisidir, en önemli çalışmayı Barolar Birliği yapmıştır; kamu kesimi avukatlarının özellikle 12 sayılı kanun hükmündeki Kararnameyle. Ancak birşey daha var; Devlet yönetiminin hukuka aykırı girişimleri, yargı kararlarını devlet yönetimi saymanası, devlette çalışan hukuk danışmanlarına gereken değerin verilmemesinden ileri geliyor. Oradaki arkadaşlarımıza memur gözüyle bakılıyor. Halbuki o, bağımsız olarak kendi görüşünü ileri sürse, ona uyup uymamak takdiri ve kararı yöneticininindir, ona öyle değil, yönetici kısacak diye, şöyle veya böyle istedi diye, bazı danışmanlar görüş vermek zorunda kalıyorlar. Barolar Birliğinin devlette çalışan avukat arkadaşlarınızın, danışmanların daha bağımsız çalışmalarını yolunda daha gerçekçi girişimlerde bulunulmasını gönül diliyor.

Bunun yanında Devlet Personel Dairesinin oluşumu, Başbakanlık Kanunlar Müdürlüğünün kurulması konusunda Barolar Birliğinin girişinde bulunması lâzım. Orada hukukçu yok arkadaşlar. Onun için kamu kesininde bulunan avukatların hakları gecikerek yerine getiriliyor. Başka okulları

bitirenler gelmişler, uzmanlık arananları değil.

Adliye Meslek Okulu da Türkiye Barolar Birliğinin üzerinde özellikle duracağı bir konudur. Sık sık af yasasının çıkarılmasının sakıncaları da vardır. Geçen yılki Barolar Birliği Yedinci Genel Kurulunda aldığımız bildiride genel af için konuşuldu, ama bir ülkede de sık sık af yasasının çıkarılmasının ortaya koyduğu psikolojiktan tutunuz, sosyal, ekonomik ve hukuksal nedenler, sakıncalar çoktur. Türk adliyesinin olanakları üzerinde durmak lâzımdır. Anayasa Mahkemesinin, Yargıtayın yeterli binaları halâ yoktur, Yüksek Hâkimlerin binası yoktur arkadaşlar. Araç-gereç olmayınca, hani "Verneyince Mabut neylesin Sultan Mahmut" benzetmesi gibi, kendilerinden iş beklemek de yok. İşte Sansun adliyesi karşınızda. Türkiye'de daktilo şeridi olmayan adliyeler var. Avukatlardan dosya alan icra menurlukları var arkadaşlar. Bu ihtiyaç kalkmadığı sürece icra menuru-avukat ilişkisinin, söyleneyi sakıncalı bulduğum bazı yönlerinden her zaman yakınmakta kendinizi haklı buluruz.

Hükümet meselesi çok büyük bir sorundur. Baroların, Türkiye barolarının en büyük başarısı arkadaşlar, Türkiye barolarının geleneksel gidişiyle, Türkiye Barolar Birliğinin günlük politikanın dışında ve üstünde tutulması olmuştur. Ben Barolar Birliğini en çok bu konudan dolayı kutlarım. Türkiye baroları, Türk hukukçuları şerefli, onurlu avukatlar olarak politikanın dışında hep onlara yol gösterici, ışık tutucu insanlar olmuşuz, ama onlara ram olmamışız; hangi partiden olursak olalım, hangi düşüncenin sahibi olursak olalım, Barolar Birliği Genel Kurulunda veya baro yönetin kurulunda, organlarında hep birleşmişizdir arkadaşlar. Bu, bizim dışınızdaki politikacılar içinde ibretle izlenecek tarihi değer olan, öyle söylüyorum, bir örnektir bu davranışınız.

Hükümet meselesinin Türk hukukunun ve demokrasinin zaafı olarak göstermek isteyenlere karşı çıkılmasının bildiride yer almasını istiyorum.

run. Hükümet sorunu Türk hukukunun ve demokrasisinin bir zaafı ve kötülüğünden değildir; bazı tutumlardan dolayıdır, ama buna politik açıdan değilde, tarafsız açıdan bakmak ve gerçekçi davranmak koşuluyla tabi.

Arkadaşlar, hukuk dili konusunda da Barolar Birliğinin önemli bir çalışma yapması gerekir. Kanunu bilmemek özür değildir diyoruz; daha Türkçesi, yasayı bilmemek özür değildir. Bilmemek bir tarafa, o konuda öyle bir yasanın olup olmadığını, o yasayı okuduğu zaman anlayamıyor vatanlarımız. Yasa dilini anlayamayan bir vatandaştan o yasaya biz nasıl uygun bir davranış bekleriz? O bakımdan son yıllarda bazı yargı organlarının yaptığı, Barolar Birliğinin de kendi iç düzeninde geliştirdiği gibi, hukuk dilindeki arılaşmayı, Türkçeleşmeyi, devrimci atılımını Barolar Birliği her organdan istemelidir; bütün Türk avukatları adına.

Seçin düzeni konusunda da, politika değildir arkadaşlar, Barolar Birliği öncülük yapmalıdır. Türkiye'de Türk Anayasasının öngördüğü anlamda gerçek tek dereceli seçin yoktur. Bu konuda üzerinde hassasiyetle durulması gereken bir konudur. Çünkü birçok sorun dönüp dolaşarak nasıl mahkemede bitiyorsa, birçok sorun da dönüp dolaşarak yasama organlarında bitiyor.

Barolararasındaki dayanışma, dünya baroları arasındaki ilişkiler konusunda Barolar Birliği raporunda daha açık şeyler gönül isterdi, beklerdi, onları görememenin üzüntüsü içindeyim. Birte tehlikeyi haber vermek durumundayım, hepiniz biliyorsunuz, Yargıtay Şubattan itibaren dergi çıkarıyor; biri iki ayda bir, biri dört ayda bir. Barolara karar göndermek olanaklarını kaldırıyorlar. Arkadaşlarımız abone olabiliyorlar, ama Yargıtay Dergisi resmî bir dergi olduğundan, orada hukuk uğraşları, hukukçuların savaşları, gerçekçi, akılcı, tabi politika dışındaki savaşları, fikir savaşları, düşünce savaşları yansınayabilir. Baro dergileri bunlar için en iyi araçlardı. Ancak, kararlar elimizden alındı-

ğında baro dergilerini çıkarma olanağı zorlaşır. Bendeniz Barolar Birliğinden rica ediyorum; İzmir Barosu dergisini kapatmak zorunda kaldı, Ankara, İstanbul Baroları dergilere büyük para veriyorlar, ama yine zamanında istediğimiz gibi çıkmıyor. Birtek dergi olabilir mi, olanaz mı, bunun yolları aranmalı, bütün Türk avukatlarına doyuran güçlü bir dergi üzerinde durulmalıdır.

Arkadaşlar, burada son sözlerini şöyle söylemek istiyorum, fazla zamanınızı almayayım. Ben, birbirlerini öldüren, birbirlerinin fikrini saygı ile, sevgi ile, anlayışla karşılanmayan gençler için üzülüyorum. Ana acaba bizim onlara iyi öncülük etmediğiniz konusunda bir sorunluluğumuz yok mu? Acaba her gence Atatürk'ün büyük nutkunu okuttuk mu arkadaşlar? Gençlere yol göstermek zorundayız, onlara iyilikleri, kötülükleri göstermek zorundayız. Ben bütün bunları Atatürk'ün ve Atatürkçülüğün giderek unutulmasında buluyorum. Ondan hergün uzaklaşıldığını kendimce seziyorum; bu benim kanım, bağışlayın beni, katılmayabilirsiniz, bu da benim görüşüm.

Arkadaşlar, sosyalizmin tebensümüne dahi tahammül etmeyen peykler kuşağı çevrildi. Bir tarafta petrolü silâh gibi kullanan ekonomik girişimler var. İran'ın silâhlanmasından Küveyt'e kadar tutunuz. Bir tarafınızda faşist diktatörlükler var. Türkiye şimdiki 21 nci Yüzyılda yolunu aramakta olan büyük devletlere rağmen bundan 50 yıl önce Atatürk'ün gösterdiği yolda ve yönde ilerlemektedir. Biz Türkiye olarak Atatürk etrafında birleşebilsek, bugün sokaktaki çocuklar birbirlerini öldürmezler, bir rejim bunalını, bir hükümet bunalımı bile olmaz. (Alkışlar)

O bakımdan rica ediyorum, Türkiye'nin Atatürkçülük etrafında birleşmesi, bu ilkenin üzerinde önenle durulması hepimizin önce insanlık ve Atatürk'e karşı borcumuzdur.

Geçen yılki bildiride vardı, onu tekrar etmekle yetineceğim: Türk hukukçuları ve Türkiye hukuk kuruluşları faşizme, anarşizme, hertürlü emparyalizme, komünizme karşıdır, karşı olmakta devam edecektir.

Saygılarınıla: ("Bravo" sesleri, alkışlar)

BAŞKAN- Teşekkür ederiz efendim.

Söz sırası Şükrü Akmansoy beyde, buyurun.

ŞÜKRÜ AKMANSOY (Bursa)- Sayın Başkan, sayın meslektaşların;

Yekta beyin konuşmasından sonra benim için ciddi bir şanssızlık oldu. Geçen sene de sözlerine bir talihsizlikle başlamıştım. Deniştin ki, benden evvel konuşan arkadaşların bir gece evvel hazırladığınız, ertesi günü söylüyorlar, söyleyecek sözüm kalmanıştı. Bugün en son söz bize geldi, ama sayın eski Ankara Barosu Başkanı Yekta beyin, gerçekten hitabeti sonunda benim söz söyleyecek mecalim demeyeceğim de, ifade kudreti içerisinde, yani bir aczini ifade edeyim, ifade kudreti içerisinde değilim.

Efendim, birkaç meslektaş arkadaşımın eleştirileri arasında tenas ettiği hukukçu ve ekonomistlerin toplantısı hakkında kısaca değinmek istiyorum.

Raporda hukuk sorunlarının ekonomik temele dayalı olanlarının çözümü için bu toplantının yapılacağı bildirilmektedir. Türkiye Barolar Birliği her sene hukuk ve yurt sorunlarının bir yenisini getirmek suretiyle kendisini yenilenektedir. Bu hukukçu ve ekonomist kurultayının toplanması bence Türkiye Barolar Birliği için yeni bir aşamadır. Ancak, ben sorunu hukuk sorunlarının ekonomiye dayalı şekilde değil, özgürlüklerin temelinde ekonomik nedenlerin yattığı şekilde değiştirmek suretiyle başlamak istiyorum. Bir hakkın Anayasada mevcut olması yeterli değildir. Örneğin, seyahat hürriyetimiz vardır, fakat eğer bu seyahat hürriyetimiz ekonomi ile donatılmamışsa aslında kağıt üzerinde bir yasal hak olarak kalır. Geri kalmış toplumlarda hukukçunun sorunluluğu ve görevini ülke

sorunlarına dönük olması şeklindeki rapordaki beyana katılmak suretiyle bu toplanacak olan ekonomist ve hukukçulardan müteşekkil kurultayın özgürlükleri ekonomiyeye dayalı olması şeklinde geniş bir tartışma alanı getirmesi şeklinde yapılmasını hazırlanmaları dileğiyle, hepinizi saygı ile selânların. (Alkışlar)

BASKAN- Teşekkür ederiz.

Sayın Cemâlettin Güçdenir, buyurun.

CEMÂLETTİN GÜÇDEMİR (Gaziantep)- Yönetim Kurulunun pek aziz Başkanı, muhterem üyeleri, aziz meslektaşların;

Bendenizin arz etmek istediğın konuların birçoklarına çok daha veziz bir uslûp ile temas eden, onları dile getiren, hele en güzel şekliyle bağlayan Yekta Güngör arkadaşına tebriklerimi, takdirlerini ve kendilerine tamamen katıldığını ifade etmek isterim.

Ancak, mesleğe ait bazı basit görünen, fakat aslında bizi hergün yoran hususlara temas edeceğin.

Arkadaşların, evvelâ baroların vesayetden kurtarılması meselesi vardır. Mühin ve ciddî bir konudur. Siyaset cilvesiyle oraya gelen bir Adalet Bakanına Türkiye barolarının, Türkiye Barolar Birliğinin vesayetini tevdi etmek ne ilimle, ne akılla izahı mümkün birşey değildir. Artık barolar, Türkiye Barolar Birliği kenalini bulmuştur, vasatını bulmuştur, vakarını bulmuştur. Hiçbir şekliyle vasiye muhtaç bir yönü kalmamıştır. Bu itibarla, en uzak endişeler dahi düşünülse, şu 5 senelik mevcudiyetimizin i intihanı, başarılı sonucu ve sınavı böyle bir vesayete, böyle bir yola, böyle bir tedvire lüzum kalmadığını ortaya koyuyor. Bu nedenle bu konudaki fikirlere samimiyetle katılıyorum.

Stajiyerlerin durumu: Arkadaşların, evet gençlere yardım edelin, hakikaten onları onurlu bir meslek başlangıcında olduklarını onlara hissettirelin. Daha bu mesleğin başlangıcında onları zaruret içinde bırak-

nıyalım. Hiç olmazsa bir hâkim adayı kadar onları tatmin edecek inkân-
ları arayalım, ama kabul edersiniz ki, bu maddî inkânlarla olur. Bunun
kanuni çözümünü bulmak lâzımdır, fakat mevcut Yönetin Kurulunu tazyik
etmekle, onlara bir maddî inkân göstermeksizin tazyik etmekle bunun ne-
ticesi alınmaz. Sadece gençlerin methiyesi yapılmış, gönülleri kazanıl-
mış olur bazı hesaplarla. Ötesinde bir netice hasıl olmaz.

Meslekin kuruluşlardaki kidenler. Bir yerde cazip görünüyor. Evet
bu genç cübbeyi giyiyor, büyük bir meselenin müdafaasını yapıyor, itha-
nını yapıyor, ispatına vesile oluyor, neden kendi yönetimine katılmasın?
Öyle değil arkadaşlar. Evvelâ bizi seçen bu arkadaşlar. Bu yerde yöne-
tine katılıyorlar, fakat kabul ediniz, gerçi akıl yaşta değil, baştadır,
amma akılı başa yaş getirir. Hayati tecrübelerin, uygulamaların kendine
göre birtakım ehemmiyeti vardır. Şimdi, Senatoya 40 yaşında gidilir,
Meclise 30 yaşında gelinir. Neden Meclise 30 yaşında gidilirde, Senato-
ya 30 yaşında gidilmez? Bu Senatoya gidenler veya Meclise gidenler için
ayrı işlenler midir? Değil arkadaşlar. Birçok ileri menleketler dediği-
niz birçok yerlerde, hatta birtakım mahkemeler huzuruna çıkmak kідeme
bağlanmıştır; ilk derece mahkemelerinde, yüksek derece mahkemelerinde
müdafiiilik görevini yapacak avukatlar bazı kidenlere bağlanmıştır. İtal-
ya'ya gitmiştim 7-8 sene evvel, Roma Barosu Başkanı bizden sordu; kaç
senelik kidenle şu mahkemeye çıkarsınız? Kaç senelik kidenle Yargıtaya,
Danıştaya gidersiniz? Avukatlar arasında meslekî bakımdan ihtisaslaşma
var mıdır? Yok dedik; cübbeyi giydiğiniz gün her çeşit davaya gireriz.
Danıştaya da gideriz, Yargıtaya da gideriz, şuraya da gideriz, buraya
da gideriz. Takdir ederim dedi, demek çok akıllı, çok güzel yetişmiş
Türk avukatları diye.

Diyoruz ki, efendin onlara bu inkânı vermezsek gelecek sene Ordu-
da böyle yaparlar, falan yerde şöyle yaparlar, o zaman genel kurula on-

lar gelecekler ne yaparsınız?.. Olmaz arkadaşlar. Biz hukuk devletiyiz. Bir zorbalıkla itham edilenez veya bir zorbalıkla yola itilenez bu yüce toplum. Eğer onda bir yasaya hürmet varsa, bir avukatsa, kanunen kendisine verilneyen bir inkânı varmış gibi alıp buraya gelip zorbalığa tevessül etmez. Ben tenzih ederim böyle bir düşünceden ve böyle bir temayülden genç arkadaşları. Yasa inkân verir, ondan sonra gelirler. Ve ben böyle düşünenin ne hakkını savunurum, ne staj safhasına gönül koyarın, ne kıdemi için gayret sarfederim.

Arkadaşların, yasal durumumuz, 154 ncü madde ve tedvir meselesi: Hakikaten hemen itham edilen veya şu, bu şekilde tutuklanan bir kişinin derhal meslekten menedilmesi, peşin ve çok ağır bir tedbirdir. Hemen hemen hiçbir müessesede yoktur. 154 ncü madde üzerinde durulması gerekir; kanaatını saygı ile dikkatine arzederim yüce Başkanın ve Yönetim Kurulunun.

Avukatların emekliliği meselesi: İstihdam zorunluluğu var, kabul ediyorum, güzel. Avukat emekli olsun, amma çalışmasın. Arkadaşlar, emekli olur avukat, yetişmiştir, yıllar dağarcığına birşeyler eklenmiştir, öyle bir zamanda bir vatandaşın ihtiyacı olur, bir kurulun, bir kurumun, bir derneğin ona ihtiyacı olur, onu göreve çağırır. Bu âdeta yetişen bir elemandan onun müktesebatından yargı mekanizmasını veya vatandaşı mahrum etmektir. Yani, bir yönü o ise, bir yönü de budur. Bunu rakan olarak ele alırsanız, emekli olduktan sonra çalışacakları liste halinde tutarsanız, bunun rakan olarak pek basit bir noktaya geldiğini görürsünüz, ama emekli değildir, biraz evvel Yekta bey kardeşinin söylediği gibi, on bankada, beş dernekte, sekiz şirkette görevi vardır. Bunlar, bu mahzurlar ötekinden çok daha kötüdür. 20 emekli avukattan iki tanesi çalışabilir; bedeni, ömrü buna inkân vermez; 5 tanesi çalışır, ama 20 avukatın herbirinin parmağında on hüner, her parmağında bir müessese olursa, hepsiyle değil de

birisiyle, ikisiyle meşkul olsun, ötekileri gençlere terketsin. Bugibi yolları düşünmek daha şeydir, amma emekli olduktan sonra çalışmasın; bir taraftan emekli sandığına tabi olanlar çalışsın, öbür taraftan sosyal sigorta statüsüne tabi olanlar çalışmasın... Olmaz böyle farklılık. Ya onlar, ya biz; eşitlik olsun.

Arkadaşların, aili meçhul cinayetlerden, ezalardan, cefalardan bahsettiler. Hepsi yerden göğe kadar haklı. Faili meçhul cinayetler yalnız gençler arasındaki, İstanbul'daki, Ankara'daki hadiselerle münhasır değil arkadaşlar. Türkiye'nin bütün köylerinde, bütün dağlarında faili meçhul kalmış zavallı cesetler vardır; nice Ahmetler var, nice Mehmetler var, nice Hasanlar var, nice Hüseyinler var. Hepsinin faili ortaya çıkarılmalıdır, hepsini öldürenler biran evvel bulunup, yakalanıp, adalet huzuruna çıkarılmalıdır. Ben isterdim ki, bunun misâlini veren değerli arkadaşların yalnız Ankara ve İstanbul'daki siyasi malûn bazı hadiselerin kurbanlarına temas etmekle yetinmesinler, bütün vatan sathında akan kanların bulunmayan failleri için konuşsunlar ve o zaman daha haklı, daha isabetli bir takdir görürlerdi tarafınızdan.

Arkadaşların, işkence meselesi, dayak meselesi; doğru. Heryerde var bu. Beş sene evvel de vardı bu. Anarşistler hadisesinden çok daha evvel de vardı, halen de var. Sanıyorum Ankara'daki toplantınızda Sivilifke'de size copla tazyik edilen, copla şu şekilde gerilerine ithal edilmiş suretiyle tazyik edilen kişilerden bahsetmiştin. Mevcut, Türkiye'nin her yerinde mevcut bu, ama sistemi ele alacaksınız. Adli zabıta ile idari zabıta ayrılmadıkça, karakol kumandanı kaymakamın emrinde kaldıkça, Emniyet müdürü valinin vesayetinde ve sicil amirliğinde kaldıkça bu böyle devam edecektir. Meselenin başı, adli polis ile idari polisi ayıracaksınız, yetiştireceksiniz, savcıya bağlayacaksınız. O zaman bunlar azalacak, nazurları kendiliğinden ortadan kalkacaktır. Biz de bun-

dan mustaribiz. Dövülenler, cinayeti ben işledim diye polise inza verenler, savcı önünde inza verenler, hatta sulh hâkini önünde, ben öldürdüm diyenler beraat etmişlerdir. Öldürüldü denilen adam da üç sene sonra Bağdat'ta bulunmuş, diri diri olarak getirilmiştir. Var bunlar arkadaşlar.

Arkadaşların, ben böyle uzaktaki penbe ufuklardan bahsetmiyorum. Hep önümüzdeki çukurlardan, hergün takıldığınız şeylerden bahsediyorum. 500 küsur hâkin kadrosu münhaldir. Hâkin çalışmıyor, çalışmıyor, dinlemiyor, dosya okumuyor, karar yazmıyor, yerden göğe haklıyız, amma hâkin hamal değil arkadaşlar, o da insandır. Bir hâkime günde 20 davayı yüklerseniz, senede Ya gitaya 220 bin dava giderse ve tatil günleri hariç, çalışma günleri 220 olur, günde bin davaya bakacak olursa yargıtay, o yargıtaydan hangi içtihadı beklersiniz, hangi dosyayı okunayı beklersiniz?

Af Kanunundan sonra kararlar çıkartılıyor. Yedinci Ceza dairesi karardaki müsadere hüknü saklı kalmak üzere davanın ortadan kaldırılmasına diyor. Reis okuyor, kararınızda müsadere yok, iade var, savcıya tezkere yazıyor, savcı baş savcılığa, baş savcılık iade ediyor, Yargıtay kanuni bir tatbik yapmıştır, yerindedir... İkinci defa, beraat eden adam yazıyor, yine başsavcılıktan dönüyor; tashihi karara lüzum yoktur. Merak sahibisiyle gittin, şunu mahzenden yargıtay hakimlerinin inzasını taşıyan asıl karar formülünü çıkartır mısınız, dedin. Çıkarttılar. Orada yazılı ki, iade hüknü saklı kalmak şartıyla diye... Daktilo ederken kızcağız, müsadere şeklinde yazmış iadeyi hep böylece gitmiş.

Başsavcı yardımcısı eline alıpta, karar şu, Tenyiz kararı da bu, olmayan birşeye atıf yapılmaz, atıf yaptığına göre, ortada bir maddi hata lâzın, hele getirin şu dosyayı mahzenden bir bakalın, şu karara bir bakalım deniyor, diyeniyor, diyecek kadar zanını yok veya diyecek kadar kendisine bu nesleği cazip kılacak hevesi kalmamış. Acaba bir parça daha kalır, şu dereceye gelir, ondan sonra istifa eder, mesut avukatlar zümre-

sine katılır mıyın?.. Muhasebesi, düşüncesi bu.

Binaenaleyh, arkadaşlar madenki bizim bir parçamızdır. Madenki dertlerimizin, ıstıraplarımızın, zamanımızın, evlâtlarımızdan çok, eşlerinizden çok, yuvalarımızdan çok ekserisi kendileriyle kucak kucağa geçiyor, yanyana geçiyor, dizdize geçiyor, karşıkârşıya geçiyor, bizim sorunlarımız onların sorunları, onların sorunları bizim sorunlarımızdır. Ve bizden büyük manada ümit beklediklerini, bizden büyük manada destek bulduklarını her yerde çekinmeden samimiyetle ifade ediyorlar yıllardan beri. Buyurun Anayasa Mahkemesi Başkanının telgrafını; gel diyor, gel, karşına gel. Sen karşına gelmekte yeteneklisin. Sen karşına gelmekte haklısın. Ben seni görmek, senden tenevvür etmek istiyorum, gel Barolar Birliği diyor. Diyor bunu Anayasa Mahkemesi, amma bize bu inkân verilmiyor. Buna da işaret etmek isterim. Güzel birşey bu. Reîsicumhurun telini, bizden neler beklediğini, saadet içinde, mutluluk içinde dinledim arkadaşlar ve inandım ki, iyi bir yoldayız.

Arkadaşım Yekta'nın belirttiği gibi, vakar içinde, ağırlık içinde, politikanın, aktif politikanın üstünde ne sağın, ne solun âleti olmasızın, ne tahrik telâkki edilecek en küçük bir şeye tenezzül etmeksizin vakar içinde, ilim içinde yürümenin neticesidir bugünkü bu telgraflar, bu davetler, bu iltifatlar, bu ümit bekleneler ve böylece devamını temenni ederim. Elbette ki, böylece devan edecektir.

Arkadaşların, idan hükünlerine temas ettiler. Doğru arkadaşlar. Allahın verdiği canı bir kulun alanaması lâzım. Amma idan cezasının kaldırılması, dışardaki idamları tahrik edecekse, amma idan cezasının kaldırıldığını gören genç çocuk babasını, dayısını öldüreni on sene sonra bulup temizleyecekse, amma konşunun erkek çocuğunun, dört yaşındaki erkek çocuğunun ırzına geçtikten sonra kellesini bir yere, bedenini bir kuyuya atarak kendi suçunu saklayacaksa ve bu adamın idan edilmediğini,

edilmeyeceğini bilen cemiyet bundan ebedi bir ıstırap duyacaksa, siz idanın kaldırılmasının şiirini, felsefesini yapamazsınız burada. Realiteyi de görmek necburiyetindediniz. Bir idan, arkasından bir idandan vazgeçmek, arkasından on cinayet, yirmi cinayet... Bu realiteleri de bilmek zaruretindediniz.

Arkadaşların, hergünkü gayretlerinizle takıldığınız kanuni şeyler; hukuk usulündeki gıyap müessesesi, hukuk usulündeki, biraz evvel arkadaşın tenas ettiği, bilhassa dış ülkelere tebligat meselesi, Ceza hukukundaki ilk tahkikat... Bir arkadaşın sayın Yönetim Kuruluna tevdi ettiğiniz işlerde kesin sonuç, somut neticeler getirmediğiniz dedi. Hakkıdır, ona taan için şyleniyorum. Yargıtay Başkanı sayın Cevdet Mentesh adli yılı açış merasiminde sorgu hâkinliğinin, ilk tahkikat müessesesinin tananiyle zait olduğunu, hiçbir işe yaranadığını, tahkikatı uzatmaktan öteye hiçbir faydası olmadığını, Yargıtayın Başkanı olarak söyledi, yazdı, ilân etti, duyurdu. Ne ses geldi ilgililerden? Bir Yargıtay Başkanı hergün ceza yasasının içinde bulunan bir müessesenin Başkanı, senden çok daha yaşlı bir müessesenin, en az cumhuriyet kadar yaşlı bir müessesenin Başkanı en yakın bir hataya böyle ısrarla işaret ederde, kale alınmazsa, siz Yönetim Kuruluna tevdi ettiğiniz dileklerin/^{hepsinin} somut netice alınmış bulunmasını, bir kaçının yani noksan kalmış olmasını lütfen bir tenkit, bir eleştiri yapmayın arkadaşlar. İşte Yargıtay Başkanının arzettiğin misâli, işte onun karşısındaki görevliler, Meclis, kini gösterirseniz gösterin.

Cumhuriyet devrinden evvelki yasaların ayıklanması çok yerinde görürüm arkadaşlar. Liseye kadar özel şekilde Farsça, Arapça aile büyüklerinden ders almış bir arkadaşınızın. Buna rağmen, inanır mısınız, müşkülât çekiyorum bazı, meselâ taşocakları nizamnamesi, baruksartname, inrar, bilmen buna dair üç-beş kelimeyi bir araya getirmiş, yapılmış terkipler var, anlaşılması güç, amma sayın Yönetim Kurulunun hazırladığı o liste

şeklindeki yasa teklifiyle bunların bertaraf edilmesi mümkün değildir arkadaşlar. Taşocakları nizamnamesinden yararlanan birçok özel idareler vardır. Bunlar köy elektrifikasyonuna, köy okullarına, köy yollarına yardım ederler. Köylerde hamamlar yaptırırlar, öğretmen evleri yaptırırlar, köyde tuvalet yaptırırlar arkadaşlar bu paralarla. Bu paralar bazan taşocakları nizamnamesine dayanarak, bazı müesseselerden, şirketlerden tahsil edilen resimlerle elde edilir. Taşocakları Nizamnamesini bir kalemde kaldırdığınız gün özel idareleri nefluç hale getirirsiniz. Köye gidecek elektriği söndürürsünüz. Köye yapılacak okulu önlerkiniz. Bu itibarla böyle liste halinde tasarı ile olmaz bunlar. Herbiri üzerinde ayrıca durulur, ilgililer ikaz edilir, uyandırılır, onlar o boşluğu dolduracak teklifleri getirirler, amma işleri pekçok, kendilerine tevdi ettiğiniz külfetler pekçok olan Yönetim Kurulundan benim söylediğim şekilde tafsilatlı ve teferruatlı böyle bir dolanmayı istenekte galiba biraz insafsızlık olacaktır. Sadece temas etmekle yetiniyorum.

Sevgili arkadaşların, şurada fizikçiler toplansaydı, şurada doktorlar toplansaydı, şurada iktisatçılar toplansaydı eminim ki, çok daha rahat toplantılar yaparlardı. Sizin gibi ıstırap içinde, bitmez tükenmez ihtiyaçlara cevap vermek mevkiinde bulunan kişilerin ısrıtahı içinde ezilip büzülmezlerdi. Haklıymış hukukçuların normal meslektekilerden, öteki meslektekilerden on sene evvel öldüğünü söyleyen kişiler; ihtiyarladığı doğru. Bütün bir cemiyeti kucaklıyoruz. Dinledim bütün arkadaşları, hepsini saygı ile dinledim, hepsini sevgiyle dinledim. Muazzam ve muhteşem bir dert; gökler kadar geniş, çok geniş. İktisadi dertler, içtimai dertler, dertler, dertler, dertler... Amma yasal yerinizi bileerek şu toplandığımız Samsun'daki manayı da asla ihmal etmeyelin. Ne faşizme, ne komünizme hiçbir şekilde taviz vermeyelin. Vakarı içinde, irfan içinde, Atatürk yolunda gittiğiniz müddetçe bütün bunların üst-

sinden geleceğimize saniniyetle inanıyoruz. (Alkışlar)

Hepinize ve bizi saniniyetle kucığına basan, kısır inkânlarından azani şekilde istifade edip bizi hakikaten Türk'ün misafirperverliğinin daha üstünde ağırlayan Sansun Barosuna bütün kalbinle şükranlar sunarım ve bu külfeti başka bir vilâyetin bir daha çekmemesini temenni ederim.

Saygılarınıla. (Alkışlar)

BAŞKAN- Teşekkür ederiz.

Son söz sayın Abdülkadir Eryurt'un, buyurun.

ABDÜLKADİR ERYURT (Erzurum)- Muhterem arkadaşların;

Teşekkür ve şükran babında herhalde Yönetin Kurulunun dağarcığı doldu. Ben daha birşey ilâve edecek yer bulamadım, o bahsi kapatacağım. Benim yalnız Yönetin Kurulundan istirhamın olacaktır. Hiç tenas edilmediği için oraya geçiyorum.

1- İnfaz hâkinliğinden ve infaz hukukundan bahsedildi. Muhterem Faruk Eren dostun iyi bilirler ki, hatta kendilerinin kitabı da vardır, merhum Ali Rıza Türel zamanında bu kanun hazırlanmıştı, Adliye Vekâletinde mevcuttur, orayı tahrik ederlerse bu iş kısa zamanda hallolur.

Bunun yanında yine muhterem Faruk Eren'in emeği içinde bulunan bir de çocuk mahkemeleri kanunu vardır Adliye Vekâletinde. Eğer onu da tahrik ederlerse çok eski zamanda bu işe ikinizde kendinizi adanmıştık, o işi de meydana çıkarmış olur ve meri bir kanun halinde bu ceniyete maleddilir, bundan istifade ederiz ve nenleket çocukları da birhayli ezadan kurtulur.

Bir ikinci rican da şu olacak; raporda da mevcut, dava takipçileri. Büyük şehrin avukatları bu derdi pek çekmezler, amma Anadoludaki avukatların büyük bir derdidir bu dava takipçileri. Dava takipçilerine vekâlatname sureti tastiki için yetki tanıyan bir karar vermiş Yönetin Kurulu; tahlikeli. Çok tahlikeli. Bu biraz da kanunun avukatlara tanı-

diği yetkiyi onlara bölmek gibi olur. Bu mesleğin içinden ayırmak istediğiniz o zünreye biraz daha sandalyenin kenarında yer verniş olursunuz. Bunu lütfetsin birdaha tetkik buyursunlar. Bu başınıza bir dert olmasın.

Bir rican da, ceza işiyle uğraşan arkadaşlar çok iyi bilirler; ceza evlerinde avukat müdafaasını aldığı kimseyle nasıl görüşür? Ya müdürün odasında sevilen bir avukatsanız, müdürün nezaretinde, biraz daha hafif tertipseniz kâtibin odasında, biraz daha şeyseniz gardiyanın nezaretinde görüşürsünüz. Sır alacaksınız ve bu sırrı muhafaza edeceksiniz. Kanun size bu sırrı ifşadan da meneder, ama kafanızda gardiyan efendi vardır. Ben bunu çok iyi bilirim, 9 sene bunun içinde çalıştım; 9 sene hapishanede çalıştım. Sonra içerisinde de yattım, o da başka. (Gülüşmeler)

NECLA ERTEL (İstanbul)- Allah birdaha yatırmasın.

ABDÜLKADİR ERYURT (Devanla)- Onu artık Allah bilir. Bu menleketin şansıdır, kura kine isabet ederse o gider yatar. (Gülüşmeler)

Onun için, ceza tevkif evleriyle ve Adliye Vekâletiyle muhterem üstadın tenas ederek bu işi kolayca organize edebilir. Her ceza evinde belki mümkün değildir avukatlar için bir oda ayırmak, ama avukatın müvekkiliyle görüştüğü zaman başında adam bulunmasın. Bunun teninini bilhassa istihhan edeceğin. Kendisi de bu işde, bilhassa ceza evleri işinde epeyce uğraştığı için bu derdi bilir.

Efendin, üçüncü bir iş, arkadaşların bahsettiler, dediler ki, konkordato bilirkişisi iki-üç kişinin elinde. Ben kendilerinden şunu istihhan edeceğin; bu da gayet basit. Yüksek Hâkinler Kurulundan bir saatin içerisinde bu tamini çıkarttırabilirler. Gayet kolaydır, yeterki teşebbüs etsin.

Barolardan bilirkişilik yapmak isteyen avukatların listesini is-

ter mahkemeler. Nasıl belediyeden ister, nasıl vilâyetten ister; onu ister, hâkim onun içerisinden seçer. Biz tahdit etsin deniyoruz, ama bu liste verilsin, bunu Barolar Birliği kolayca tenin eder.

Efendim, asıl meseleye geldik, ana buna kızmayın, bu da genç ~~xx~~ avukatlara bilhassa Necla hanın çok himaye ediyor, ana bilmiyorum kendisinin başka işi var mı? Genç avukatların elinden tutmaya mecburuz. Etibba Odası Kanununda bir hüküm vardır beyler, der ki, Etibba Odası tabipleri sıraya koyar, hangi müessesede, hangi bankada, hangi devlet teşkilâtında bir tabibe ihtiyaç varsa, Etibba odasına yazılır, Etibba Odası o sıradaki listeden isim verir ve bu isim üzerine o tayin yapılır. Dört vazifem var benim. Yok vazifem, ben iki senedik avukatlık da yapıyorum; dört vazifem var benim, bir beşincisine çalışıyorum. O zaman genç elbette açıkta kalacak. Onun için, çok istirham edeceğim, eğer avukatlık kanununda bir tadilat lafını yapmak, bir kararla da tenin etmek mümkün olur, benim istirhamların bundan ibarettir. Fazla meşgul etmeyeyim. Zaten niktarı kâfi meşgul olduk.

İyi günler, hayırlı işler. Alınacak kararların memleketiniz için hayırlı olmasını dilerim. (Alkışlar)

BAŞKAN- Teşekkür ederim.

Sekizinci Genel Kurulumuzun dördünü oturuma da 6 saat bir çeyrek devan ettikten sonra son buluyor.

Yarın saat 9 da toplanmak üzere oturumu kapatıyorum.

KAPANMA SAATI: 20.15

BEŞİNCİ OTURUM

Açılma Saati:9.00

BAŞKAN- Çoğunluğumuz vardır, günlük çalışmalara başlıyoruz.

Çalışma Raporu ve Başkanlık Raporu üzerindeki eleştirilere cevap vermek üzere Birlik Başkanımız sayın Faruk Erem'i kürsüye davet ediyorum.

Buyurun efendim.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ GENEL BAŞKANI FARUK EREM- Sayın Başkanımız, aziz delege arkadaşlarım;

Sözlerime müsaade ederseniz, misafirperverliğin en büyük, en sıcak örneğini vermiş bulunan Samsun Barosu Başkanına ve çok değerli Yönetim Kurulu üyelerine teşekkür etmek istiyorum.

İçimizde bu sıcak duyguyu çok uzun süre elbette ki, muhafaza edeceğiz, sağolsunlar.

Dün konuşmalar sırasında şahsıma göstermek lütfunda bulunduğunuz ilgiyi, güzel sözleri ben de ömrüm boyunca unutamayacağım; ama bu konuda şahsımdan ziyade Yönetim Kurulumun sarf ettiği büyük çabaları Genel Sekreter arkadaşım dahil olmak üzere tarafsız, objektif, fikrî çalışmalarımızı onlara huzurunuzda teşekkür etmekle borcumu kısmen ödemiş olacağım. Konuşan arkadaşlarımla hepsine değinmek lütfunda bulunduğularını hususlarda açıklamalarda bulunmaya gayret edeceğim. Yalnız, bazı konulara diğer arkadaşlar da temas buyurdıkları için, başta konuşan arkadaşlara fazlaca maruzatta bulunmaktığı, diğer arkadaşlara daha az hak tanımış olmam şeklinde yorumlanmamasını da istirham edeceğim. Bu biraz da, vakitten tasarruf isteğinden ileri gelmektedir.

Sayın Fertan, bütün eleştirilerinde kendisinden çok faydalandığımız, bu yıl bizleri daha fazla teşvik edici bir konuşma şeklini ihtiyar buyurdular. Kendilerinin biraz da bizleri kırmamak için gösterdiği bu ihtimamın bizler gerçekten farkındayız ve müşekkirimiz. Bu teşekkürüm aynı durumda olan diğer arkadaşlarıma da yönelmiş bulunmaktadır. Sayın Fertan, raporumuzun yasama faaliyetleri bölümünde özellikle ölüm cezası hakkındaki bölüm üzerinde durdular ve sadece sonuçta "veya" ile ayrılan alternatif ceza sistemini tercih ettiğimizi de kınadılar. Biraz da diğer arkadaşlarım konuşma sırasında benim kişisel kanaatimle burada varılan rapordaki sonuç arasında üstü kapalı da olsa hafif bir serzenişte bulundular.

Müsaade ederseniz, iki meslek anımdan bahsedeyim. Fakülte-
de öğrenciyken Ağır Ceza Mahkemesinde zabıt kâtipiydim. Bir başefendi-
miz vardı, yaşlı, emekliliğini bekliyordu. Duruşma olmadığı zaman ders
çalışmama göz yumar, kitaplara kendimi kaptırdığım zaman da mübahire
bağırırdı, "Ahmet, bir çay söyle kâtip beye, benden." Bir gün Ağır Ce-
zada duruşma olmadığı bir gün geldiğimde, başefendiyi bir yargıtay ilâ-
mını okurken ağlarken gördüm. Yaşlı adamın ağlaması insana başka türlü
dokunuyor; "Bir şey mi oldu başefendi" dedim. "Hep idam tasdiki gelince
ben böyle ağlarım oğlum" dedi. Biraz sonra, "Hadi git, bugün izimlisin,
evinde çalış, belki ilerde bir şeyler yapabilirsin" dedi. Bundan çıka-
racığım sonuç şu: Bazı konularda insanlar bir şeyin yanında veya karşı-
sında sadece düşünerek olamıyorlar. Bu itibarla, bu konu biraz da aklı
metotların dışında hisse de kaçabilen bir konu. Nitekim, dün konuşan ar-
kadaşlarımızın bir kısmı daha kesin olmamızı, bir kısmı ise bu cezanın
muhafazasını savundular. O halde, kişisel kanaatimiz ne olursa olsun,
sizler adına yapabilecek önerimizin asgarî bir müşterekte toplanması gay
reti bizi kesin olmaktan uzaklaştırmıştır. Toplumun acaba bu gelişimi

böyle bir önerinin hemen kabulünü sağlayabilir miydi? Biraz da bunu düşündük. Sayın Fertan, "Zaten 59 ncu madde mevcut olduğuna göre, isabetli bir öneri olmadığından" söz ettiler. Arkadaşlar, bazı davalarda 59 ncu maddeyi kullanma sorumluluğunu bazı hakimler üstlerine alamıyorlar; ama kanun alternatif cezayı getirdiğinde, "Kanun bunu böyle istiyor" demenin kolaylığının bir fayda sağlayabileceğini düşündük. Raporun tanziminden sonra, bir olay daha oldu. Bazı milletvekili, avukat arkadaşlarımız müraaatt ettiler, şöyle bir teklif Meclise sunuldu: Ölüm cezasının verilmesi için ittifak şarttır. O halde, bu çabalar sonunda toplumun bu ceza üstündeki kanaati de vuzuh kazandığında bu sınırlayıcı tedbirler elbette ki, kesin bir sonuca varabilecektir. Suçtan zarar görenlerin korunması hususundaki teşebbüsümüzde, bir maksadımız daha oldu. O da, elbette ki, ölüm cezasını bir tarafa bırakalım, bütün suçların cezalarının affının toplumda başka yönde bir tepki yarattığını da kabul etmemiz icap ederdi.

Bu nedenle, yalnız affa taraftar olmamız değil; ama suçların mağdurlarını da düşünmemiz zamanı geldiğini hissetmiş bulunuyoruz. Bu nedenle, suç mağdurlarının himayesi fikrinin ilk defa Barolar Birliğine ortaya atılmasında ileriye doğru bir adım niteliğini görmüş bulunuyoruz. Ceza adaletinin devletleştirilmesinin mübalağa kazandığını ileri süren Batı dünyasındaki bazı gelişimler, bu yolla kendini yasalara intikal ettirmiştir. Biz daha ziyade, gün geçtikçe ihmal edilen suç mağdurları üzerine dikkat nazarlarının çekilmesini sağlamak istedik. Elbette ki, tasarı nükemmel değildir. Nitekim, bu tasarı üzerinde birçok arkadaşlarımız görüşlerini açıkladılar, bizler bunlardan büyük istifade gördük; ama bu fikri ortaya atmış olmak, bu istifadeyi sağlayabilecek hareket noktası da olabilmiştir.

Avukatlık Kanunu tadil tasarısında sadece vesayete ilişkin

hükümlerin kaldırılmasına matuf olan önerilerin yanında başkaca önerilerin, 154 ve diğer maddelerdeki aksaklıkların giderilmesi hükümlerinin de yer alması gerekirdi dendi. Büyük tasarıda bunlar vardı; ama biran oldu ki, vesayetın giderilmesi mümkün gibi gözüktü. Nitekim, bu tasarı bir milletvekili arkadaşımızın da aynı tasarıyı benimsemesi suretiyle halen komisyona intikal etmiştir. Birçok maddeyle gidersek, bu önemli bölüm unutulur, çıkmaz gibi bir taktik hasisliği veya hatası içinde olduğumuzu da ikrar etmek durumundayız. Düşündük ki, idarî vesayetın, idarî gözetlemenin bertaraf edilmesinden sonra işlerin çözümü daha da kolaylaşabilir. Bu nedenle işaret buyurdukları hususları safsamış veya onlara karşı olduğumuz gibi bir intibaa kapılmamasını hassaten meslektaşlarımdan rica edeceğim.

Anti demokratik kanunlar açısından bizden daha az ilgili olan bazı kuruluşların daha evvel davranmalarından söz edildi. Arkadaşlar; anti demokratik kanunlar konusu hiç de yeni değildir. Bir dönemde büyük özgürlükler vaadiyle iktidara gelmiş olan bir anlayışın çok kısa zaman sonra ilk vaat ettiği anti demokratik kanunların kaldırılmaması yolundaki bazı anılarımı kısaca arz edeyim:

O dönemde gelenlerin ilk yaptığı iş, anti demokratik hükümlerin ayıklanması komisyonunun kurulmasıydı. Bendeniz de o komisyonda üye oldum. Süratle çalıştık. Bir gün bir zat geldi, hepimizi topladı, "Yaptıklarınızı yakinen takip ettik, bu hükümleri kaldırılırsanız memleket batar, sizden rica ediyoruz raporunuzu yayınlamayınız" dedi. Bu bir emir şeklinde bir istekdi. Oraya iştirak edenler ise, devlet memuruydu, bütün Bakanlıkların hukuk müşaviriydi. O gece toplandık, raporunuzu yaptık, sabaha karşı teksir ettik ve her tarafa yaydık; ama basına bunu bir türlü duyuramadık. Bu rapor halen bende vardır. Ondan sonra (Olay-

lar malûm) yıllar geçti, anti demokratik kanun kavramı yerine, Anayasaya aykırılık kavramı geldi, oturdu.

Bu itibarla, bugün anti demokratik kanun hükmüyle Anayasaya aykırılık konusu arasında bir tedahül meydana gelmiş gibidir. Bugün bu dönemden elbette ki, memnun değiliz. Anayasamız bu noktada bir uzlaşma zihniyetiyle hazırlanmış ve bu nedenle Anayasaya aykırılığı götürülemeyen; çünkü onu oraya götürecek kanalların tekelleştirilmesi neticesinde, o kanallar o konuda ilgisiz iseler, o Anayasaya aykırı hükümler yaşamakta devam edecektir. Hem Anayasaya aykırı hükümlerin ayıklanmasını isteyen Anayasa, hem de yolları tıkayan bir Anayasa. Anayasamızın büyük zaaflarından bir tanesi de budur. Bu nedenle Türkiye Barolar Birliğine Anayasaya aykırılık davalarını açmak yetkisinin altında, Anayasanın bir çeşit mantıksızlıklarını giderme çabası ve iyi niyetli isteği de yer almaktadır. Bununla beraber, bir ara önemini kaybettiğini sandığımız anti demokratik hükümler kavramının yeniden meydana çıkmasının ihtiyaç haline geldiğini de kaydetmek kabul etmek icap eder. Bu konuda bahis buyurulan kuruluşlardan Yönetim Kuruluna bir müracaat henüz gelmediği için biz de kendilerine yardımcı olmadık.

Ekonomik kamu düzeni kavramının topluma benimsetilmesi ve ekonomi hukuk şûrası dediğimiz belki de şûra kelimesinin daha Türkleştirilmesi için kurultay olarak tadili mümkün olan bu toplantının amacı şudur: Bugün hukuk devleti üzerinde o kadar çok şey söylendi ki, o kadar güzel fikirler ortaya atıldı ki, uygulama özenilen orana ulaşmamış olmasına rağmen, kavramın eksik kaldığını iddiaya inkân yok; ama sosyal devlet dediğimiz zaman, hukuk devleti anlamı kadar vuzuh kazandığını bugün iddia etmeye inkân yok. Bu sosyal devlet kavramının içine doldurabilmek ise, bizim kadar economicilere de düşen bir görevdir. Bu suretle ekonomik tabanlı olan bazı sorunların, onların katkısıyla

daha iyi çözümlenebileceğini işaret etmek isterim.

Bu arada bazı arkadaşların, yeteri kadar ilgi göremeyeceğimize, tebliğ sağlayamayacağımızdan söz ettiler. Endişe buyurmamalarını istirham edeceğim. Şu anda menleketin en tanınmış economicileri tarafından gelen olumlu cevapların adedi 100'ü aşmıştır. Bu itibarla, Birinci Türk Hukuk Kongresinde şahit olduğumuz, başarı ve bu başarının üstünde bir sonucun alınabileceğini zannediyorum. Biz, bu Kurultayın toplanması tarihini bu Genel Kurulumuzun evveline almak istemeyi düşünmüştük; ama dedik ki, bu kadar büyük bir girişim Genel Kurulun ıttılana arz edilmeden yapılamaz. Genel Kurul bakalım bu fikrimizi benimseyecek mi? Bunda hiç de şüphemiz yoktu; ama Genel Kurulumuzun verebileceği direktiflere göre yönümüzü ayarlamak icap etmez miydi?

Bu itibarla, sayın Fertan tarihin daha münasip bir gecikmeye tabi tutulmasını hazırlanma zaruretleriyle işaret ettiler. Yönetim Kurulu henüz bunun kesinlikle tarihini tespit etmediğine göre, elbetteki bu istekler nazara alınacaktır.

Arkadaşlar; pekçok konuşmacı "Meslektaşlarımızın işsizlikten, gizli işsizlikten söz ettiklerini" söylediler. Birbiriyle aynı nitelikte olmamakla beraber, bazı tahminî rakamları size sunacak olursam, pekçok soruların cevabı kendiliğinden de anlaşılır. Biz 5 senelik bir kuruluşuz. Bu kuruluş içerisinde, biliyorsunuz ruhsatnameleri düzenlemek bize verildi. Bu nedenle, bazı rakamları kendiniz tahlil etmek imkânına kavuşabildik. Daha evvelki dönemler hakkında kesin bir bilginiz henüz yok.

Bizin mesleğimizin ilk tahminlerine göre, yüzde 80'inin genç kuşağı teşkil ettiği yolundaki öneriler, tahminler, öngörüler bugün de doğruluğunu muhafaza eder gibidir; ama ömrün öbür ucuna yaklaşmış olanların azlığı, korkunç derecede bir gerçeği de ifade ediyor.

Mesleğinizde 60'la 80 yaş arasında olup da bizden ruhsat alan arkadaşlarımızın tananını 82'dir. Bizim 5 sene içerisinde vermiş bulunduğumuz ruhsatname tutarı 7770'dir. 50 ile 60 arasında olanlar 525 kişi. O halde emeklilik vesair yollarla mesleğe sonradan katılanları eğer emeklilik yaşını 60 demiyeyim, 50 diyeyim, bütün bunların toplamı sadece 607 kişi. 40 ile 50 yaş arasında olanlarda ise şayanı hayret derecede bir azlık görülüyor, 345 kişi. Demekki, bu da meslek hayatında kritik bir dönem. 30 ile 40 yaş arasında olan arkadaşlarımız 2624, 23 yaşında pek az arkadaşımıza ruhsat vermişiz, 20 ile 30 arasında da 4190'dır. Bu itibarla, yaşlı istilası gibi düşünceler ve kaygılar pek o kadar varit olmanak icap eder; ama bir genç kuşak problemi açıkça ortadadır.

Bazı görünmez güçlerin, bazı davranışlar içerisinde olduğu yolundaki uyarı gerçekten haklıdır ve ciddî kuşku verecek bir yoğunluğa da ulaşmıştır. Konkordato, bilirkişilik ve benzeri uygulamalar-daki kötü davranışlar Birliğinizce de yakından izlenmektedir.

Sayın Fertan'ın tarizleri arasında, treni kaçırmak alışkanlığı diye gerçekten isabetli, bir açıdan isabetli deyimini kullanıldığını görmekteyiz. Bakınız arkadaşlar, pek treni kaçırdığınızı zannetmiyorum; ama olaylar tamamıyla vuzuha kavuşmadan evvel, ihtiyatsız bir çıkışın bizlere neler getirebileceğini de düşünmek durumundayız; ama elbette ki, bu uyarı bizler üzerinde de etkili olmuştur. Nasıl etkili olduğunu da özellikle dün cereyan eden görüşmelerde evvelki Genel Kurulda ileri sürülen temennilerin bu kere gerçekleşme oranının daha yüksek olduğunu söyleyen meslektaşlarımız da bize kanıt olabilirler.

Sayın Turgut Bulut, her zamanki nezaketi ve inceliğiyle güzel sözler sarf ettiler. Kıdem konusuna gelince:

Arkadaşlar bu konu iki birbirine zıt fikri de ortaya atmaya sebep olan oldukça hassas bir konu. Yönetim Kurulunun genç ku-

şâga karşı hiç bir olumsuz kanaati yoktur; ama fikirlerin dağıldığı bu konuda imkân nispetinde büyükçe bir oylanmanın daha az parçalayıcı, daha çok birleştirici olabileceği gibi bir tutum içinde olduğumuzu da açıklamak isterim. Esasında bu konunun bir kanun konusu olduğu açıkça belli. Bizce, kâden dolayısıyla açılan davaların açılmaması daha isabetli olurdu. Nitekin, bazı meslektaşlarımız bu davalara Yönetim Kurulunun verdiği cevabın olumlu cevap olması icap edeceği gibi tarizlerde de bulundular; ama biz Yönetim Kurulu olarak bu kanun açısından açılan davayı savunamazlık yapamazdık. Bana sorarsanız, kanaatim şahsidir, bu dava çok isabetsiz bir davadır. Bizzat önüne gittiğimiz kişilerin bile kâden sistemi içerisinde olan bir kurul, nasıl olsa insanların ulaşacağı bir yaş bahis mevzuu olduğuna göre, bunda eşitsizlik görmemeleri ihtinali çok kuvvetlidir. Halbuki, Yönetim Kurulunuz kanun hazırlıkları içerisinde bunun daha iyi çözümlenebileceği kanaatinde idi. Barolar Birliği Başkanlarının bu yıl toplantı yapmalarını şundan ileri gelmektedir: Bu bir ihtiyaçtır, doğru. Çünkü, bütün baro başkanları delege değildirler; ama arzu eden Başkanın bu sıfatı da almasında o kadar büyük güçlük olmanak icap eder. Bu bir ihtiyaçtır. Çünkü, meslekî sorunlara bir yana bırakalım; ama Barolar Birliği, barolar arası idarî ilişkilerde o ilişkilerin içinde olan arkadaşlarla doğrudan doğruya temasımız pek iyi olurdu. Bunu lütfen bir tariz olarak kabul buyurmayın. Bu toplantının yapılmasının iki nedeni vardır. Biz, sizden çekindik arkadaşlar. Siz diyebilirdiniz ki, "Kanunî Kurul dururken, neden böyle bir toplantıya lüzum gördünüz." Fakat tahmininizde yanılmışız, siz aksini söylediniz.

İkincisi; bunu da lütfen tariz olarak kabul buyurmasın arkadaşlar, pekaz adette baro başkanı bu toplantıya geldi. Bunda bizim de kusurumuz var, tatile raslayan bir günü seçmiş olmanızdır. Bu

toplantının hukuken veya fiilen mevcut olup olamayacağı hususunu ben Yönetim Kurulu arkadaşlarıma tekrar arz etme şahsî kanaati içindeyim, hele siz hoşgördükten sonra, bizim bunu yapmamamız için hiç bir sebep yoktur.

Bültenin daha da genişletilmesi. Biz bültenin lüzumlu olduğunu kanıtlayacak bir düzeye gelmek çabası içindeyiz. Siz, daha genişletme emrini, direktifini bize veriyorsunuz. Bundan elbette kıvanç duyacağız; ama bugün 14250'ye varan mevcudumuza talep halinde kendilerine gönderdiğimiz hakim ve savca nazarı itibare alınırca, baskı dedi bunun çok üstündedir. Malî külfetini de kaldırmak için büyük çaba sarf ediyoruz. Bu genişleme, iştihat bazı kanunlar ve benzerî eklerin yapılması kolaylıkla mümkün olabilecek; ama bütçemiz oranına oradan gelen olanaklara da bağılı olduğunuzu kabul buyurunuz.

Sayın Bulut'un istekleri arasında, Hükümet buhranı bazı arkadaşların daha ileri giden kuşkularıyla reğim buhranı konuları da yer alıyordu; ama bugün şu anda hazırlanmakta olan bildiri, konusunda cereyan edeceğini tahmin ettiğim tartışmalar bahis mevzuu olduğu için bu konuda şindilik açıklamada bulunmak istemiyorum.

Sayın Karaçelik, her yıl gelişen Yönetim Kurulu çalışmalarına değindiler. Teşekkür etmeyi elbetteki borç bilirim; ama konuşan bütün arkadaşlara da aynı borcun yükünlüsü olduğumu da ilâve ederek. Görev sorumluluğu ve ciddiyeti açısından bizde kusur görmemeleri en büyük teşvik edici söz olmuştur.

Konular arasında aciz vesikasına bağlanan arkadaş durumu, aynı zamanda ağır cezada açılan dava sonunda mesleğini tatil etmek durumunda olan arkadaşların durumu, bizler için de üzüntü konusu olmaktadır; fakat kanun konusu olması niteliğiyle de başarılı bir girişimde bulunmamaktayız. Yalnız burada bir hususa değinmek isterim:

Bazen iddialar kasten mübalağalı olmaktadır. İtham makamının kasten iddialı suçlana ile ortaya çıkması, yani haksız ithamla haksız hüküm arasında hiç bir fark olmadığını itham makamını işgal eden bazılarınca anlaşılınmış olması hayret edici bir durumdur; ama bu, haksız iddiaların ve ithamların önlenmesi için o makamların üstünde olduğunu iddia eden makamlarla çetin çatışma halindeyiz. Kanun değişikliğe kadar şimdilik bu yolu bir tedbir olarak düşünmekteyiz. Dava takipçilerinin durumu konusuna gelince, şunu söylemek mecburiyetindeyiz ki, bir tasfiye dönemine girilmiştir. Üç yıl sonra belki de bu konu kapanacak.

Bu itibarla onların hayatını uzatma tedbirlerini Yönetim Kurulu düşünmemektedir. Adliye meslek okulu konusu Adalet Bakanlığında şu anda yoğun bir çalışmayla sonuçlandırılmak üzeredir. Burada biz sadece temenni eden durumundayız; ama yardımcı olmak da elbetteki devanlıyız.

Yargıtay iştihadına ilişkin konularda konuşmacı arkadaşlarımız iki ayrı yöne ayrıldılar. Bir kısmı iştihadın dolayısıyla tevhidî iştihadın hakimin serbestisini kısıtladığı ve bundan adaletin zarar gördüğü sonucuna varırken, diğer bazı arkadaşlar, Yargıtayımızın ilke kararlarını vermediği, bazı arkadaşlarımızın fazla müdahaleci olduğu gibi Yargıtaya matuf tenkitlerde bulundular. İştihadın bağlayıcı olması hakikaten sakıncalı; ama bağlayıcı olmamasının da bazı sakıncaları olmayacak mı? Özellikle bazı arkadaşlarımız, önleyici avukatlık görevini yapamadığımızı; çünkü davanın sonucunu kesinlikle söylemek olanağına sahip bulunmanızı yakınlıkla işaret buyurdular. Eğer, iştihatta istikrar olmazsa, bu görev daha da güçleşecektir. İngiliz âdet hukuku kadar sertleşmiş olmakla beraber, daha evvelki emsal iştihadı değişmeyeceği ümidiyle evvelden bilecek olursak, ileriye tahminde de görevimizi

o kadar isabetle yaparız ve her dava yani bir kafa emeğini de gerektirmeyecektir. Bu nedenle doktrinde de bağlayıcı olması veya olmaması hususunda tartışmalı olan bu konu üzerinde bir sonuca varmanın pek güç olduğunu elbetteki teslim buyurursunuz.

Hürsit Kangal arkadaşımızın, vatandaşın adliyeden şikâyetçi olduğu yolunda Barolar Birliği tarafından formül olarak ortaya atılan bu deyinin haklılığına işaret ettiler. Nitekin, bu formül bizim kendilerine hitap ettiğiniz kişiler tarafından da bu kere istimal edildiğini görmekte şaşırmanmış da değiliz. Adalet Bakanlarından bazılarının bu şikâyeti açıkça ortaya atıp, çarelerini söylemeyip, karar nevkiinde olmalarına rağmen bizim gibi şikâyetçi olmalarının pek de anlaşılır bir hal olmadığını söylemek durumundayız.

Suç mağdurlarının korunması konusunda trafik suçları ve iş kazaları ve benzerî konuların da nazara alınması yolundaki önerisini önemle kaydetmiş bulunuyoruz. Trafik sorununun bir sosyal sorun haline gelmesi karşısında, Barolar Birliğinin bir ayrı görüşe sahip olması zamanına ulaşmış bulunuyoruz. Sosyal Sigorta anlamının daha da genişletilmesi, genel Sosyal Sigorta özlemine ulaşma yolundaki çabalarımızın arttırılması istenmektedir. Bu konu daha evvelki Genel Kurul raporlarında çok etraflıca arz edilmiş, eğer bu tempoyla gidilecek olursa 100 sene sonra Türkiye'de ancak genel bir güvencenin sağlanabileceği umutsuzluğunu da o dönemde açıklanıştık. Gördük ki, bu açıklanalar pek sonuç vereceğe benzeniyor. Yeniden bu konu üzerinde duracağız. Daha dün değerli bir meslektaşım, bir konu için bizleri davet edeeeklerini ve bu arada da genel sosyal güvenlik probleminin o toplantıda dile getirilmesi suretiyle topluma benimsetilmesi olanaklarını bize sağlayacaklarını müjdelediler. Yönetin Kuruluna bu hususu arz edeceğim.

Bu arada bazı konulara temas edilmekle beraber, yalnız bu arkadaşınız istinaf mahkemesine temas etti. Diğer arkadaşlarımız pek temas etmediler. Yönetim Kurulunda henüz istinaf mahkemesi konusunda konuşmalarımız oldu, bir karar olgunluğu içerisinde değiliz. Eğer, şahsî kanaatin, kaldırılan istinaf mahkemesi gibi aynı davanın tekrar tekrarlanması, ilk mahkemelerin lüzumsuzluğu gibi o tipte klâsik bir istinaf ise, şikâyet ettiğimiz davaların daha da uzamasına sebep olacağından, olumlu olmamakla mümkündür; ama klâsik istinaf değil, bazı tasarımlarda geçen ortadaki üst mahkeme anlamında bir sisten düşünülüyorsa, bunu şu nedenle olumlu karşılanamaz lâzımdır. Sanırım ki, bu ikinci anlamdaki öneri, Yönetim Kurulumuzun bundan evvelki bazı kararlarıyla uygunluk arz etmektedir. Bugün arkadaşlar, illerimizde idarî ünite tandır. Acaba adlî ünite tam mıdır? Adaletin elde edilebilmesi için mutlaka herkesin Ankaraya mı gitmesi lâzımdır? İllerdeki idarî ünitenin yoğunluğu karşısında eksik bir adalet örgütü bazen etkili olamamaktadır. Bu hususta mahallî veya bölgesel idare mahkemelerinin kurulması hakkındaki Danıştay önerisine katılmış olan Yönetim Kurulumuzun bu fikrî teselsül içerisinde, bu anlamdaki üst mahkemelere de taraftar olacağını zannediyorum. Bu kısım şahsî maruzatıdır.

Sayın Sabih Atlı arkadaşınız, bazı önerilerde bulundular, tatlı tatlı bizi tenkit ettiler; ama çok ilginç bir noktaya da temas buyurdular; Serbest meslek niteliğinizi yitirmemek. Bugün bütün uygar toplumlarda serbest mesleklerin geleceği bir tartışma konusu haline gelmiştir. Evvelâ modern devlet tipinde Anayasalarda özgürlükler etraflıca açıklanıyor ve bu özgürlüklere gönülden bağlılıklar ortaya çıkıyor. Bizim durumumuz da aynı; ama bugün Orta Çağdaki insan belki bugünkü toplumdaki insanlardan daha özgürdü. Çünkü, devletin araçları, teknik olanakları yoktu. Devlet tanzin edici yetkisini oralara kadar

ulaştırılamıyordu. O halde, modern devlet güçlendikçe, kişinin rejimi ne olursa olsun, birileri tarafından savunulması bir zaruret haline gelebiliyor. Bizim serbest meslek olarak niteliğimizi sürdürebilmemiz olanacağı, zannediyorum ki, böyle bir anlayışla izah edilebilir.(Alkışlar)

İkinci bir hususa daha tenas etmek istiyorum. Tanrı'ya şükürler olsun henüz biz böyle bir kuşku içinde değiliz. Bugün bir tek örnek vereyim, Fransa'da ortak büro o hale gelmiştir ki, o bürolardan birine kapılanmadan hiç bir gencin avukatlığa başlaması mümkün değildir ve o büroya girmek için de genç avukat bir malî katkıda bulunur, rakamı ortak büronun şöhretine göredir. Bu itibarla, kanunumuzda da ortak büro var. Tatbikatı az olmakla beraber, arkadaşça, kardeşçe ortak büro çok ilginç bir gelişin göstermektedir memleketinizde.

Dışarıdaki bir başka vahim konu; sermayenin serbest mesleklere nüfuz etme çabasını önlemektir. Serbest meslek sahiplerinin bir sermayedar tarafından bir araya toplanması,(sermaye+serbest meslek) karışımının serbest mesleklere bazı isabetsiz etkiler yaptığından şikâyetler kuvvetli bir hale gelmiştir. Demekki arkadaşlar, bizim serbest meslek olarak hüvviyetimizi nasıl ve hangi ilkelere muhafaza edebileceğimiz üzerinde nazarı de olsa şimdilik bazı noktalar üzerinde durmakta fayda vardır sanıyorum.

Amblen meselesi bu yal yetiştirilemedi. Bunun sebebi de şudur arkadaşlar; bu amblemin bir maddesi varmış ki, yağmurdan, kardan, sudan bozulmayacak, onu sağlamak mümkün olamadı; ama bir matbaa ile tenasınız devam etmektedir. Zannederim ki, bundan sonraki toplantınızda emirleriniz yerine gelmiş olacaktır.

Sayın Fadıl Altop, yürekler parçalayan öğrenci olaylarından söz ettiler. Bu olaylar karşısında elbetteki yötküliler kendilerine göre tedbirler alacaklardır; ama bu olaylarda tutumun çok dikka

lice seçilmesi icap eder. Bu olaylarla memleketin elden gittiği yolundaki kanaatlerde mübalağa vardır. Bu itibarla, Türkiye Barolar Birliği olarak biz, itidal dışı hareketlere karşı çıkmakla beraber, itidal dışı tedbirlerin de karşısında olmak gibi bir anlayış içindeyiz.

Nabi İnal arkadaşınız, Anayasa değişikliği ve bu değişikliklerin aradan geçen 14 aya rağmen hâlâ niçin giderilmediğinden yakındılar. Arada konuşan bazı arkadaşlarımız, bu Anayasa değişikliğine zamanında karşı çıkmadığımızdan da söz eder gibi oldular; ama biz arkadaşlar, zamanında bunun karşısına çıktığımız gibi bir kanaat taşıyoruz, yanılğı içinde olmadığımızı zannetmekteyiz. Vaktiyle buna karşı çıkan tek kuruluş olduğumuzu tekraren arz etmek durumundayım; ama bu değişikliklerin isabetli olduğunu düşünenler de elbetteki olabilir.

Sayın Nabi İnal, sosyal güvenlik konusunda bazı makamlarla temas ile sonuç alınamayacağından söz ettiler. Biz, ancak kısmen bu fikirdeyiz. Çünkü, bugüne kadar elde edilen sonuçlardan pekçoğunu bu temaslarla elde ettik; ama bu temaslarımızdaki başarı, tek biçimlilik içerisinde gelişmiyor. Şu veya bu makamı işgal edenin bizler hakkındaki kanaati bir duraklama, aksi kanaatte bir gelişme kendini göstermektedir.

Değerli bir arkadaşınızın, Çalışma Bakanlığı sırasında bir örnek vereyim; elde ettiğiniz sonuçlar oldukça geniş olmuş, hiç bizimle ilgisiz bazı politikacıların falan nevkii işgal etmeleri halinde de, başarısızlığımız olmuştur. Şu sırada yine başarılı olabileceğimiz umuduyla Ocak ayı sonunda Çalışma Bakanlığı, Sosyal Sigorta ve Barolar Birliği arasında tip sözleşmenin yeniden ayarlanması gibi komisyon çalışmalarını başlayabilecektir. Kendilerine bir yazı ile bizim şikâyetçi olduğumuz konuları tek tek verdik ve dedik ki, "Sizin de bizden şikâyetçi olduğunuz konular varsa, siz de tespit ediniz." Böylesine ortak

bir günden sağlandıktan sonra, Yönetim Kurulundaki arkadaşlarınızın hemen hepsi bu toplantıda yer alacak ve bizler önümüzdeki toplantıya sosyal güvenliğe bir şeyler daha katmış olarak gelmeye sağlanayı tahmin etmekteyiz.

Kıta sahanlığı konusuna dokunmaları elbetteki isabetli oldu. Raporunuzda, kıta sahanlığı hakkında geniş bir bilgi yoktur; ama meselenin neden bizi bu kadar alâkadar ettiğini de açıklanmak ihtiyacındayız. Daha geniş izahat verebilecek durundaydık; ama Yönetim Kurulunuzun bütün üyeleri bu konu üzerinde çalışmaktadır, henüz hepinizi birleştirici bir sonuca da varmadık; ama konuyu ihmal etmediğinizi arz etmek için de bu küçük açıklanmayı yapmayı lüzunlu gördük. Bu arada nedamet etmiş işkencecilerin basında bu kadar iltifat görmesi hayret edicidir; ama pervasızca bu itiraflardan hangi sonuçlar çıkar, önleyici mi olur, kıskırtıcı mı? Her ne hal ise; ama bu noktada bizim hareketsiz kaldığımız yolundaki uyarıyı şükranla kabul ediyoruz, gereği Yönetim Kuruluna arz edilecektir.

Bu münasebetle kendileri de tenas ettiği için yüksek mahkene başkanlarının bize bazı hakların tanınması yolundaki resmî beyanlarını da şükranla karşıladığımızı, yalnız Yönetim Kurulu adına değil, yetkin yok; ama sizin adınıza da elbetteki kendilerine ileteceğin. (Alkışlar)

Muhteren arkadaşlarım;

Bu bir çabadır; ama bu arada yargının bazı kusurlarından da arkadaşlarınız yakındılar. O kadar haklıdırlar ki, yalnız arkadaşlar bir şeyde çok dikkatli olmamız lâzım; Yönetim Kurulu olarak, kalem kalem saymayacağım, işaret buyuruhan dertlerden daha fazlasına da vakıf bulunuyoruz. Onların giderilmesi çabası içerisindeyiz; ama bunu yaparken, kuruluşları da tahrip etmek kaygısını haklı görmekteyiz. Belki,

bir hastalığı yok etmek için en iyi çare hastayı öldürmektir; ama biz, hastayı hem yaşatacağız, hem de iyileştireceğiz. Bu itibarla, tutumumuzda bir tenaküz hissedilmemesini istirham edeceğim.

Selâhattin Aydın meslektaşımız, insanüstü gayretlerden bahsettiler, şahsıma fazlaca önem verdiler. Biz, insanüstü bir gayret içinde değiliz; ama Yönetim Kurulunun il azası emeğini bir araya getirince bu insanüstü gibi gözüküyor. Bizim başarımız, emeklerimizi bir araya getirmiş olmamızdadır. Şunu şahsım adına minnet ve şükranla kaydetmek isterim; hiç birimizin şahsî kanaati objektif kararların alınmasına engel teşkil etmemiştir. Sizlere uslu uslu görünen bir Yönetim Kurulu intibai vermiş olabiliriz; ama gelin görün, her kararı biz sonuna kadar diğışe didiğışe veriyoruz; ama o kararı verdikten sonra da huzurunuzda kararın savunmasında daima birlik oluyoruz. Ne kadar teşekkür etsem yine de kendimi tatmin edemiyorum.

Hakimlerin bazı davranışlarının yalnız kişilerden gelen güvenceye bağlanırsa sonuç alınamayacağı muhakkak. O halde, bu şikayetlerin menşei nedir? Sayın Cengiz arkadaşımın tenkitleri sırasında temas edeceğim gibi, bunda usul kanunlarının payı elbetteki büyük; fakat asıl şu; bazı yargıçların, Türkiye'deki yargılama sisteminin ne olduğunu daha bu usul kanunlarından evvel başlayan teamül halinde süregelen itiyadî bir alışkanlığı doğru sanmış olmalarındadır. Her iki usul kanunu münferit adalet değil, kollektif adalet esasına dayanmaktadır. Verilen hükümde dava süjelerinin hepsinin payı vardır, davada her şey söylenebilmeli, her şey savunulabilmelidir ki, bu diyalektikten çıkan sonuç doğru olsun. Bizim her iki Usul Kanunumuzun eskiyen tarafları aklın alamayacak kadar çok olmakla beraber, her iki Kanunun bir özelliği vardır ki, bu adalet diyalektiği esasına dayanır; ama sanki memleketimizde de bir engizisyon Orta Çağı yaşanmış gibi adalettteki payın

sadece hakime ait olduğunu sanmak zihniyetiyle mücadele etmekte de büyük bir zaruret vardır. Eğer, bizim yaptığımız savunma nazara alınmadan bir hüküm verilmişse, o hüküm sadece ismen öyledir.

Adalet Bakanları konusuna değindiler. Arkadaşlar; bazı kanunlar değişiyor, sistenler değişiyor; ama şu gelenekten sıyrılmak kabil olmuyor; bana sorsanız, (Fikrin sadece şahsîdir) "Adalet Bakanlığı lüzumsuzdur, lâv edilmelidir " derin. Vaktiyle "Adliye Vekaleti" derdik, bu daha doğru bir terimdi. Belki sadece Türkçeleştirmek zarureti; ama Adaletle Bakanlığı mantıken birleştirmek mümkün müdür? Bu itibarla, Adalet Bakanlığı bu halde kaldığı müddetçe, Adalet Bakanlığı denilen müessesenin bugünkü Anayasaya tamamiyle uydurulması asla mümkün olmayacak, zaman gelecek korka korka bazı yetkiler alınacak; ama zaman gelecek zaten beklenektedirler, daha fazla onlara iade edilecektir. Binaenaleyh, bekleyen organı kaldırmak bence en doğru harekettir; fakat bu elbette fantazi bir çıkış gibi gözükebilir. Bizim istediğiniz bakanlık, bu menleketin hukuk siyasetini ayarlayacak bir beyin bakanlığıdır. Bu itibarla, Adalet Bakanlığının hazırlanmış olan teşkilât kanunu bizim talebinizle bize zorla gönderildi. Vermiş olduğumuz cevabı, bu sorunun ortaya atılacağını tahmin etmediğimiz için maalesef getirmeyi düşünemedik, orada bu anlayışa doğru onları sevk etmek için mütalaa dermeyan ettik yazıyla, bilmiyorum, bilke de bu mütalaadan dolayıdır ki, mezkûr kanun hâlâ çıkmadı. Bugün teşkilât kanunu olmayan bir tek Bakanlık vardır, (yeniler hariç) Adalet Bakanlığı. Bu kanunun bir türlü çıkmamasının nedeni; demin arz ettiğim şu yeni duruma o idarecilerin kendilerini henüz hazır hissetmemiş olmalarından gleri gelmektedir.

Sayın Fuat Akkoyunlu, Günüşhanê Baromuzun yeni katılan çok değerli üyesi, mahallî feodal adaletin daha da etkili olabildiğine temas buyurdular. Bizler de bölgeden bölgeye değiştiğini sandığımız

adaletle uğraşma çabası içerisindeyiz. Bu arada, çekingenlikle oranın meselelerinin ufak meseleler olduğundan söz ettiler. Adalette bu tefrik elbette yapılamaz, hatta bazen bakarsınız, bir ormanda bir yıldırım tek ağacı tesadüfen yere serer; ama orman kurdu ormanı yok edebilir. Bu itibarla, biz herhangi bir Baromuzun, herhangi adaletten şikâyetini böyle bir tefrike asla tabi tutmayacağız, yeni olan acaba devam ettirebilecek miyiz gibi de bir kuşku arz ettiler; devam ettirilecektir. Türkiye Barolar Birliği, bu Baromuzun ve aynı olanakları kit barolarımızın da-ina yanında olacaktır. Bu yolun dönüşü düşünülmemelidir bile.

Sayın Orhan Barlas, Büyük bir his adamı olmalarına rağmen, akılcı netotu büyük bir ustalıkla bağdaştırabilen meslektaşımız, geçirdiğiniz dönemden başladılar ve sonunda bizler için olumlu bir neticeye vardılar. Ben kendilerinin ilk toplantılardaki acı tenkitlerini hatırlıyorum ve şimdi kendimizi başarılı saymaya hakkımız olduğunu da kendi kendimize teslim eder durumda olduğumuzu da tevazu sınırlarını aşmak istemen; ama kabul eder gibiyiz; ama yine de daha akılcı olmanın zaruretine işaret ettiler, gayretli olmanız icap eder.

Ekonomik Hukuk Şurası toplantısına kendilerin de katılmalarını söylediler. Biz, bütün delege arkadaşlarımıza (son katılan arkadaşınız hariç) davet mektubumuzu Yönetim Kurulumuzun raporuyla birlikte gönderdik, ellerine ulaşmadıysa kusur ya bizde, ya postada; ama gider gitmez eksiklerinizi elbetteki tanımlayacağız. Bu münasebetle konuşmalar arasında raporda özellikle Fertan ve diğer bazı arkadaşlarımız, oradaki fikirlerin daha az bağlayıcı olması icap edeceğine dokundular. Biz bu hususta çok dikkatli olduk. Hatta arkadaşlar, bu rapor birkaç rapordan sonradır. Yönetim Kuruluna rapor arz edildiği zaman, bütün arkadaşların ısrarla "biz özgür düşünce taraflısıyız, bağlayıcı olmasın" dediler. Revizyona tabi tutuldu ve ona göre bunları yazdık; fakat buna

rağmen tutucu gibi bir elfaz kullandıysak bağışlayın, kastınız asla bu değildir, hatta davet mektuplarınızın içerisindeki cümle sadece gelin konuşalım tarzında değil, konuşma ihtiyacını niçin duyduğumuzu yazıyoruz, derleme kısmını, "Biz yapalım size, sizin fikirlerinizi söylemek olanaklarını da getiriyoruz" dersek, bizim çağımızın daha ciddî olacağını kabul edecek olan tebliğci kişilerin bize daha fazla itinat edebileceklerini düşündük. O rapor (tekraren arz ediyorum) sadece bir derlemeden ibarettir. Ne Barolar Birliğindeki şu veya bu arkadaşın şahsî kanaatidir, ne de bir düşünce sisteminin tercihi anlamındadır.

Arif Bilgin arkadaşımız, mağdurlara yardım himaye sisteminde aşırılığa gidilmesini tavsiye buyurdular. Bu ihtiyacı Af Kanunu münasebetiyle niçin duyduğumuzu arz ettim. Eğer, sanık cephelerinden alırsanız elbetteki bu tasarı sanıklara karşıdır; ama mağdurların Türkiye'de gerçekçi bir gözle durumu nedir? Ceza davaları bahis mevzuudur. Memleketinizde kişisel mülkiyetin dış ülkelerde olduğu gibi yahut büyük merkezlerde olduğu gibi sanılmalıdır. Suç işleyecek yaş sınırını henüz aşmamış olan köy delikanlısının hiç bir varlığı kayden yoktur. Hiç olmazsa bazı zorlamalarla bu tediyeyi sağlayacak olursak, meselâ bir 59 ncu maddenin uygulanması için bunu şart koştuğunuzu düşünün, bütün mağdurların zararları kendiliğinden ödenir. Bunun ilmîdir, değildir diye çok tartışılması mümkün; ama gerçekçi olursak başka dünyaların yaptığı şeylerin bir benzerini yapabilmek zamanı gelmiştir. Tatmin edilen mağdurların tepkisini azaltmak gibi de önleyici bir amaç gütmüş bulunuyoruz. Haksız tevkif kanunu ele alındı ve olumlu kanaat izhar edildi. Bendeniz bu kanunun macerasını çok iyi yaşadım. Eğer ilk tasarı Mecliste tadile uğranasaydı, daha da başarılı olabilecekti. O kanuna, ki 1880 senesinde Fransız kaynaklıdır ilk örnek, Meclise sevk edildiği zaman Fransız hazinesinin mahfolacağından söz edildi. Bugün Fransa haksız

tevkif tazminatı hanesini 10 senedir artırmak lüzumunu dahi hissetmedi. Nitekin, biz de de batacağız dendi, batmak şöyle dursun, yeteri kadar verilmediği şikâyetleri başladı. Onun için yeni fikirler birden bire kaygı uyandırıyor. Sonra fikri ortaya attıktan sonraki gelişmeler, gariptir, kendiliğinden oluyor. Açıkça şu gözlenini arz edeyim: Haksız tevkif kanunu yapılırken, gelerkçedeki sarahatten de anlaşılacağı üzere, askerî mahkemeler için aynı bir kanun yapılacağı kaydı kondu. O halde, askerî mahkemelerde mahkûm edilânlere bu tazminat verilmeyecektir; ama bugün askerî yargıtay bunun dışına çıktı, verileceğine dair istihadını tesis etti. Bakınız bazen fikirler kendilerini de aşabiliyor. Bu itibarla, hağdurun himayesi altındaki şu ürke ürke ortaya attığımız fikrin geleceğinin daha nutlu olacağına dair birtakım ünütler taşıyoruz.

Kanunların derlenebilmesi gerçekten kolay oluyor. Bizde yakın bir gelecekte büyük bir başarı vaat edebilecek bir durumda değiliz; ama başlamak, yarıya gelmektir. Bu açıdan, bu konuda ihtisas sahibi çok değerli avukat olmayan bazı arkadaşlarımızı da rica ederek toplantı yaptık ve bunun en isabetlisini o kanunları uygulayarak bizzat yaşayan kişilerin katkısıyla daha kolay olabileceğini düşündük, Bakanlık hukuk müşavirlerini aramıza aldık; ama ondan sonra memlekette o kadar çok olaylar oldu ki, bu arkadaşlarımızı kolaylıkla bir araya getirecek düzeye gelemedik; ama konu bir tarafa atılmış değildir. Bazen bir kanunun yürürlükte olup olmadığını tartışmak günler alabiliyor.

Sayın İlhan Mertsoy, bir arkadaşımıza yapılan muamele hakkında aydınlatıcı bilgiler verdiler. Bu çeşit saldırılar karşısında Yönetim Kurulu, acaba biz nasıl bir tutum içinde olmalıyız konusunu evvelâ soyut olarak tartıştı; çünkü Yönetim Kurulu her zaman toplan-

Yönetim Kurulu merkezde çalışan arkadaşlara şu direktifi verdi; bir olay olduğu zaman yaptığımız genelge uyarınca telgrafla bize haber verin. Bizim yaptığımız; Cumhurbaşkanı, Adalet Bakanı, İçişleri Bakanlığı, mahallin valisi ve savcısı ile yıldırım telgrafı ve telefonla temas ve kısa vadelerle teyit. Olay daha büyük bir nitelik arz ediyorsa, Başkanlık olarak bizzat bazı mekanlara giderek onların nazarı dikkatini celbetmek. Bugüne kadar şöyle bir vaka oldu; Barolar Birliği bu meslektaşımıza kayıtsız kalıştır demek asla mümkün değildir, kayden çabalarımızı gösteririz; ama bunların bazıları dışa intikal ediyor, bazılarınının dışa intikal etmesini de bazı nedenlerle biz daha itiyatlı bir davranış içerisinde oluyoruz; ama işlemin yapılmadığına dair hiç bir iddia bahıs mevzuu olanaz, kayıtlarınız karşısında. Bu konuda sayın Cengiz meslektaşım ve diğer arkadaşlarımız, avukatın dövülmesiyle insanın dövülmesi arasında fark yapıyormuş gibi bir düzeye girmemeniz tavsiyesinde bulundular, çok doğrudur. Bununla beraber, elbetteki bir avukatın dövülmesi karşısında meslek kuruluşu olarak bir başka tutumumuz olabilir. Bir yandan arkadaşı koruyunuz direktifini siz bize verince, bizim biraz daha gayretli olmanız halinde avukat-insan tefriki yaptığınızı söylemenek icap edecektir. Bu elimizde olmayan bir yakınlık. İnsan kardeşine, çocuğuna bir başka muamele yaparcasına beşerî bir zaaf olarak kabul buyururuz. Bu konu madenki bu kadar alevlendi, şimdiye kadar (İtiraf edeyin) bu kadar tipiğini görmedim. O halde, bu olay münasebetiyle yapılacak savunmaların bir avukat savunması değil, bu vesileyle yapılacak insanın savunması olduğuna da; bu itibarla, Genel Kurulumuzun burada izhan buyurduğu kanaatin de dile getirileceğine emin olunmasını istirham etmekteyim. (Alkışlar)

Yargıtaydaki daireler arasındaki dostça trafiği bizler için birtakım güçlüklerle sebebiyet veriyor. Bunların önlenmesi için

bazı teşebbüslere girişileceği tabiidir; fakat çağrışın yoluyla bazı fikirler de akla geliyor; fakat burada dile getirilmediği için yine de ilgili diye bir kuşkumu (Şahsîdir) arz etmek isterim:

Yargıtayda bazı daireler kurulur ve bazı hassas konulu davaların o dairelere gitmesi sağlanır, dairelerin sureti teşekkülü de özellik arz eder. Ben burada tabii hakim kavramının tehlikeli bir düzeye itilmiş olması gibi bir kuşku içindeyim. Bu kanaatinizi olayların daha vazih hale getirmemesini de temenni etmekteyim.

Bazı mahkemelerde hakimlerimizin tabii savunma hakkımız olan soru müessesesi üzerinde alınganlık gösterdiklerini ben de biliyorum; fakat burada şunu düşünmek lâzımdır: "Biz de soralım değil, siz soralım, siz sormayınız" demek, yani çapraz sorgu, bizim mesleğe bir imtiyaz sağlanak için değildir. Bu kadar çok konuşan bir hakimlik müessesesi dünyanın hiç bir tarafında kalmamıştır. Asıl önemli olan şudur; soru sormak bir merak müessesesi değildir, sorunun sorumluluğu işte bunu muhterem hakimlerimizin çok iyi anlamaları lâzımdır. Bir hakimin soru sorması olağanüstü sorumlulukları getirir. Çünkü, o sorunun altında insanın psikolojisinden tutun da, bütün hayatı da yatabilir. O halde, en yüksek mevkiide olan hakimin soru sormaması, sadece hüküm vermesi, soru sormak gibi bir görevin hakimin daha altında olanlara (Savcı da dahil olmak üzere) hasredilmesinde adalet ve hakimlerimiz açısından sayılmayacak derecede iyilikler yapmaktadır.

Çok değerli bir arkadaşın, savcının yüksekçe bir yerde oturmasından söz ettiler. Arkadaşlar, o yer diktatörlük dönemleriyle sağlanmıştır, o dönen kapandı; ana itiyat devan ediyor. Şöyle ki, savcılık müessesesi Fransız kökenlidir, bunlar bütün vilâyetlerde geniş emlak sahibi kralın avukatlarıydılar. Avukat dürtüva kralın avukatı buradan gelir. Ondan sonra Fransız büyük ihtilâli geldi, o teşkilât

isim değiştirdi, "Cumhuriyetin avukatları" oldular. Fransada savcılarının daha çok kullanılan ismi, "Parke" dir, yani şu bildiğiniz yer, "Mösyö le parke" dendiği zaman savcı demektir, savcının karşısında da avukat yer alır. Sonra bu güzel özgürlük fikirleri savcılığı daha fazla devlet bünyesine almak istekleri onları o kadar yukarı çıkardı. Ben savcı olsam, orada olmayı tercih ederim. Bu sebeple, sekil gibi gözüken irtifa farkının giderilmesi yolundaki çabalarınız asla savcılık müessesesini küçük gördüğümüzden değildir. Bu fikirlere alışılırsa, zannediyorum ki, onlar da kendilerini orada sıkıntılı hissedeceklerdir.

Değerli meslektaşın Merih, dayak tatbikatının süregel-diğinden yakındılar. Bu tatbikatın önlenmesini sağladığımız iddiasında değiliz; ama bundan evvelki Genel Kurullarda hiç bir şey yapılmadığı ileri sürülüyordu, şimdi yapıldı; ama yeterli değil kademesine gelmiş bulunuyoruz. Ber şeyler yaptık; bizim dışımızda olan sahalarda elbet-teki içinizde olan alanlardaki sonucu naalesef alanıyoruz; ama bir rahatlık içinde olduğumuz da sanılmasın. Nitekin, adlî idarî zabıta tertibini buraya getirdik, şimdi İçişleri Bakanlığında katılmadığımız bir düşünce henüz yenilenediği için sonuç alınmamıştır. Adalet Bakanlığının hazırladığı tasarı Türkiye Barolar Birliğinin düşüncesinin tıpatıp aynıdır. şimdi mesele, Barolar Birliğinin meselesi olmaktan çıktı, Adalet Bakanlığıyla İçişleri Bakanlığı arasında çekişne haline geldi. Haklı olan daina kazanacaktır. Zannediyorum ki, eğer adlî zabıta kurulacak olursa, bu sadece amir değişikliği şeklinde değil, asil yapılacak olan şey. Memleketinizde karakollarda birtakın işlenler yapılır. Diye-lim ki, karakol kovuşturması, hiç bir kanunumuzun hiç bir yerinde za-bıta tahkikatının ne şekilde yapılacağına dair bir metin yoktur. Osmanlı Devletinin karakol uygulaması intikal etmiş ve gezenekler devan etmiş-tir. Bugün yeni yabancı usul kanunlarının hepsine bakınız, zabıta tah-

kikati için ayrı bir bölüm konmuştur. O halde, biz adlî idarî zabıta sistemini koymakla beraber, zabıta tahkikatının ne şekilde yapılabilceği, görev taksimatı ve benzeri pekçok hükümlerin de oraya alınmasını önerdik, hatta bu hususta etraflıca bir etütü de Adalet Bakanlığına sunduk. Nitekin, Adalet Bakanlığı bizim teklifimizin sadece masumane, dürüst hukuk önerisi olduğunu da anladı, umacıdan korkmaktan vazgeçti. Ne kadar onlar için çalıştığımızı onlara inandırdık, bir kademe aşmak mümkün olabildi.

Sayın Mehmet Çelebi, çok heyecanlı bir dille insan hayatına yakışır adaletin henüz kurulmadığından şikâyetçi oldular, Sayıyorum biz de bu şikâyete geniş çapta katılmak durumundayız.

Atilla Sav arkadaşınız, insafla bir noktaya temas ettiler. Barolar Birliğinin daha az başarıyla olduğu bazı konuların gerekçesini ileri sürdüler. Biz bir nazıme, bir sistem içerisindeyiz. Diğer kurumlarda bize ayak uydurulamazsa, bizler de kesin bir sonuca pek varamıyoruz. Politika dışı kalmakla politika yapmak arasındaki kıl ayrımı da pek güzel teşhis buyurdular; ama şunu da itiraf etmek durumunda yız ki, biz Yönetim Kurulu olarak bazen politika yaptığımız ithanıyle de karşılaştık, konularda çekinmek gibi durum içinde olduğumuzdan ötürü de tenkit edildik. Bu kıl ayrımı görebilmek o kadar güç ki. O sebeple, bizler için isabette hatadan bahsedebilirsiniz; ama bir yanı politikadır diye bazı konulardan kaçtığımızı ileri sürmenenizi niyaz ederiz.

Sağlık sigortası konusunda biz karşı çıktık, hatta bu sağlık sigortası kanununa karşı çıkan diğer teşekkülleri de davet ettik. Çoğu ile beraber olduk; fakat bazı kuruluşlar dediler ki, "Bizim hiç bir sosyal güvenliğiniz yoktur, halbuki siz kanununuzu yapmışınız, sizin tuzunuz kuru" Gerçekten baktık ki, g meslek grubu her şeyden yoksun. Bu itibarla, bütün meslek kuruluşlarıyla bu konuda mutabık ola-

sigortası kurulmasını diyen bir kuruluş olamayız; ana prim alıp, bazı grup vatandaşların daha müreffeh olmalarını sağlamak gibi iyi niyet görünümü altında sadece sınıfsal bir çıkarıya akseden bir tasarıya da evet diyemezdik.

Türkiye Barolar Birliğinin basınla ilişkilerinde daha tutarlı ilişkiler kurması yolundaki uyarısına teşekkür ederiz. Bu hususta büyük bir ihmaliniz olmanakla beraber, kamu oyunu oluşturmada bize yol gösterecek her öneriyi elbetteki tüşükkürle karşılıyoruz.

Sayın Hayati Topallı, Hukuk Kongresine ekonomik raporlar gönderildiğinden, ekonomik konulu tebliğlerin o toplantıya yeteri kadar gelmediğinden şikâyet ettiler. Başta da arz ettiğim gibi, biz yapacağınız kurultayda daha bugünden kuşkudan sıyrılmış durumdayız; ana adın atılırken bu kuşkuyu biz de duyduk ve belki de müstakilen böyle bir konuda bir kurultayın toplanması daha da teşvik edici bir toplantı görünümü arz edebilir. Arkadaşımızın, bankalarla ilişkili bazı görüşleri var. Bugün pek fakültelerde okunmuyor; ana banka hukuku tamamıyla teessüs etmiştir. Kendilerinin kısaca dokunduğu noktalar, önemli konulardır; ana bu konuları meselâ karşı karşıya gelsek, belki aynı sonuçlara varmayacağız. İflâs ettirilemeyen bankalar; ana bana sorarsanız, bir banka iflâs etmemeli. Bir bankanın iflâs etmemesi için çok dikkatli olmak lâzımdır. Bir talihsizlik olursa kurtarmanın şartları da aranmalıdır. Bugün bankalar nevdut bankalarıdır, oradaki paralar kinindir? Bu itibarla, bu düşünceyle Merkez Bankasında, Bankalar Kanununun 50 nci maddesiyle açılan fon; bu fon 27 Mayıs'tan hemen sonra tesis edilmek istendi; fakat bir el çabukluğu Meclisin o zananki konite kulislerine girdi. Devlet bu açığı kapasın, düşününüz kötü bir idarecinin bankası batacak, devlet bunu ödeyecek, zamanında teşhis edildi ve önlemler. Bugün bankaların belli bir oranında kârlarından ke-

sihenlerle oluşan bir fon Merkez Bankasında teşkil edilmiştir. Bu itibarla, bankalar arasında oyle bir tesanüt fon üzerinde hakkı olan diğer bankaların da denetin imkânlarını arttırmış, bu itibarla bankalararası karşılıklı bir denetin kendiliğinden ortaya çıkmış gibidir. Banka soygunları olayları ve depasmanların bankacılığımızı tahrip ettiği. Arkadaşlar, ben ne silâhlı banka soygunlarından korkuyorum, ne de depasmanlardan. Adeden toplayınız, silâhlı banka soygunlarının malî fortesi gayet cüzîdir. Depasmanlardan da korkmayalım, depasman kayden mutlaka günün birinde ortaya çıkar ve bu bir suçtan ibarettir; ama asıl korkulu rüya, bankanın kendi bünyesi içerisinde usulüne uygun bazı işlemlerin önlenmemiş olmasıdır. (Alkışlar)

Bazı davalara girmek için rakandan bahsetmiyorum. Kendi bünyesi içindeki suiistimallerden meydana gelen kayıp, tahribat toplarsanız şimdiye kadar bütün depasmanları, bütün banka soygunlarını çok geride bırakır. Bu itibarla, meseleyi ele almak gibi ibtiyacı ortaya koyan Hayati Topaloğlu meslektaşına teşekkür etmekle beraber, bu konular çeşitli yönden incelenecek konulardır.

Sayın İlhan Kutay, mukayyet avukatlar için Birliğin yaptığı çabalardan söz etti. Bu çabalarda Yönetim Kurulumuzda ilgili olan arkadaşımızın payı pek büyüktür. Ben bu konuları o kadar iyi bilmiyordum, çok şey öğrendim Yönetim Kurulundaki arkadaşlarının uyarısıyla. Bir şeyler yapıldığını zannediyorum; ama bir dönemde kaybınız o kadar büyüktü ki, sonunda bu kayıptan az zararlı çıktık, kaybın büyüklüğü karşısında bizim elde ettiğiniz sonuçlar da arkadaşlarınızı nennun etti; ama bana sorarsanız, daha hepsini pek başarabilmiş de değiliz, yapılacak daha çok iş var. Bu arada İlhan Kutay, diğer arkadaşlarının dokunmadığı bir noktaya dokundu; insan hakları kavramının değişmesi zorunluğu. Gerçekten de insan haklarından çok bahsettik; ama bugün klâsik insan hak-

ları kavramı manasını yitirmiştir. Bütün diğer menleketlerde insan hakları bir fosil halinde ni devam ediyor, hayatiyeti var mı? Dönemini ikmal etmiş gibidir; ana hayatiyeti devam etmelidir; fakat yeni biçimde. Yalnız bir tek konuyu ele alalım; insan hakları güzel, peki yabancı işçinin insan hakları? Yepyeni bir konu çıktı ortaya. Bizim menleketimizde de yakinen ilgili olan bu konu üzerinde elbetteki Türkiye Barolar Birliği sesini duyuracaktır, Herkesin insan hakkı öbürünün hakkına pek de benzeniyor. Bu itibarla, insan hakları kavramının yenileştirilmesi çabasını bir sonuca bağlayabilecek olursak, gelecek toplantıda biraz daha vazih olabiliriz. Bazı ana kanunlar, dolayısıyla Medenî Kanundan, onun hazırlanmış olan tasarısından söz edildi. Yönetin Kurulumuz, bu tasarının bazı kısımlarıyla ilgilenmiş hatta Yönetin Kurulunun katkısıyla İstanbul Barosunda kurulan komisyon bir hayli yol almış, bu çalışmalar sırasında da Barolar Birliğinden temsilci göstermek üzere Adalet Bakanlığından bir yazı alınmıştır. O toplantı İstanbul'da yapıldı, Barolar Birliği Başkan yardımcısı arkadaşımınla değerli bir meslektaşınız, üyeniz o toplantıya iştirak etti, o toplantı daha sonra bazı ilkelere iyadeten bağlanması istenen bazı boşanma hükümlerinden ayrı bir öneri olmadığı ile karşılaşıldı. O toplantıya iştirak eden arkadaşlarımızın tepkisini şimdiye kadar açıklamak inkânını bulamamıştım, kendilerine şahsen ve Yönetin Kurulu adına şükranlarımı arz ederim. Teşebbüs zamanında teşhis edilmiş ve Türkiye Barolar Birliğinin sert çıkışıyla bundan kaçınmak mümkün olmuştur. Biz Medenî Kanunun tünden elbetteki en üstün hukuk kurallarına göre yeniden gözden geçirilmesini istiyoruz; ama bu kadar dert dururken, bazı isteklere hoş görünmek için tahsisen boşanma hükmünün ele alınmasına taraftar olanızdık,

Sayın Cengiz İlhan, her zamanki gibi fırtına gibi zekâsıyla çok güzel uyarılarda bulundular; ama ben biliyorum ki, bana kıy-

manak için kendilerini çok zorladılar, çok çok teşekkür ederim. Aranızda şu 5 sene içerisinde o kadar çok fikir alış verişi olmuştur ki, benim Cengiz'e kızman mümkün değildir.

Filhakika, bir değer hükmü verildi, "Hiç bir şey elde edilemedi" denildi. Bu bir görüştür, bazı sonuçların mütavazi de olsa, elde edildiğini söylemek elbetteki mümkün; ama temas buyurdukları her konu üzerinde daha da ısrarla durulacağına emin olmalarını istihhan edeceğin. Bu münasebetle, bazı emekli hakimlerin, bazı işlere karışmalarını icap edeceği konusunda yakındılar. Hepimiz beraberiz; fakat biliyorsunuz, bu konuda biz sırf hakimlik mesleğinin daha üstün tutulması maksadıyla kanunu oldukça geniş anladık, halbuki kanun bizden daha geniş anlaşılmasına isteyen ibarelerle kaleme alınmıştı; fakat nedense, Danıştayın istihhadı çok dar kaldı. Bizler de bu konuda şikâyetçiyiz.

Denin sizlere bazı rakamlar verdim. Tekâütlük yaşından sonra mesleğe girenlerin adeden bizi korkutacakları kanısında değilin; ama öyle olaylar oluyor ki, bir tek ensal binlerce olayın yaptığı tahribattan daha fazlasını yapabiliyor. Bu bakımdan Cengiz İlhan'ın bu dokunması, konunun bu bölümünün de, bu yönünün de ortaya atılmasını haklı kılıyor. Bu münasebetle arkadaşlar, yine ölüm cezası dolayısıyla Fertan kardeşin 59 ncu madde hakkındaki sözüne hakimlerin tutumuna, Cengiz İlhan'ın bu kuşkularına katılmakla beraber, bir hususu daha zapta da geçmesini istediğim için söylememe müsaade buyurunuz.

Memleketinizde son zamanlarda garip olaylar da cereyan ediyor ve alışmadığımız bazı yüce hakimlerin emeklilikten sonra siyasî partilere girmeleri ve o partilerde de şaşaalı bir şekilde takdim merasimleri. Yapabilirler; ama şu var; bir göreve kimse zorla talip değildir, bir göreve tayin olmak, onu kabul etmek anlamına gelir. Bu nedenle, o göreve gelen, o görevden ayrıldıktan sonra da bazı yükünlülüklerinin

devam edeceğini kabul etmesi icap eder. Bu sebeple, bir yüce mahkemenin başkanının, bir önemli mahkemenin en yüksek rütbeli başkanının, bir Türkiye Barolar Birliği Başkanının bir siyasî partiye girmesine ben taraftar değilin; çünkü bunu yaptığınız zaman, görevde iken yaptığımız işlere gölge düşürürüz. (Alkışlar)

Hamdi Sayar arkadaşımızın bizleri daha da güçlü , daha da az hatalı olabilmemiz için yaptıkları uyarıları biz bir davranışlarımızda ilke olarak her zaman muhafaza edeceğiz.

Sayın İskender Özturanlı, her yıl ilginç raporlar getirdiğimizden, bunların daha ziyade akademik olduğundan söz ettiler. Birinci kısmı gerçekten bir iltifat sayıyoruz. Elbetteki bizler, sizlere yeni bir şeyler getirmek durumundayız; ama şu var, getirdiğiniz konulara bir göz atınız, bunlar sizin vaktiyle hiç değinmediğiniz konular mı? O halde, biz sizin bize verdiğiniz ilhamı size iyi bir şekilde, iyi bir takdimci olarak getirmek gibi bir anlayış içerisindeyiz; ama birtakım bilgiler merkezde toplandığı için, bazı hususlar size yeni iniş gibi gözükür; ama biz sizin teselsülünüz içinde olmakta bilhassa gayretliyiz. Özellikle Başkanlık raporunda 1974 yılının adalete hiç bir şey getirmediği yolundaki sözümü bir ikrar, itiraf gibi ele almışlar. Halbuki, ben şikâyetinde bulunmuşum, iyi yazanmışın.

Yine aynı raporda "Unut etmek" deyiniminin kullanılmasını haklı görmediler. "Unut etmek" hele bizim gibi bir teşekkül için bir deyin nezaketinden ibarettir, yüreklilik noksanından değil. Yöntemden söz edildi; ama arkadaşlar, yöntem değişikliğinin nasıl olması lâzım geldiği hakkında vuzuha Yönetim Kurulunuzun da gerçekten hakkı var.

Kendilerinin müstehcen neşriyat hakkındaki tepkileri Yönetim Kurulunca da aynı şekilde gösterilmiştir. Bu konunun şu eser

müstehcendir veya değildir, o bir yana, müstehcenliğin ne de olsa çok çeşitli olacağı gayet tabii olan anlayışlara göre değişen bir kavram olduğunu kabul etmek lâzımdır, hatta bir görüşe göre, ahlâk, hukuk ay-rını ilkesine Ceza Kanununda müstehcen'in girmesinin aykırı olduğunu söyleyen bir hukukî görüş de mevcuttur. Müstehcenlik konusunda bir Ba-kanın kurallar dışı davranışı, iki bakımdan önemlidir. Evvelâ, müsteh-cenlik davaları hemen hemen her memlekette de zaman zaman fantazi bir olay gibi ortaya atılır ve insanlar birbirleriyle dalaşır sonra unutu-lur gider; ana geriye bir şey kalmaz. O halde, biz ne önermiliyiz? Bizin kanunun yerine kaim olan İtalyan Ceza Kanununda bu ihtiyaç his-sedildi, müstehcenlik maddesinin altına bir fıkra eklendi, "Bilin ve sanat eserleri için müstehcenlik davası açılmaz." Bu bir çare; ama onda-da yeterli olmadığı iddia edilebiliyor. Hangi esere bilin ve sanat diye-ceğiz? Ama İtalyan kültürü kendine göre bunun ölçüsünü bulmuş gibidir ve İtalya'da da gariptir, artık müstehcen davası yok. Bu bir öneri, bize uyar mı uymaz mı tabii bilemiyorum. Henüz Yönetim Kurulumuz bu hususta bir karara varmış değildir; fakat Bakanın tutumunun asıl epeş-tirilnesi icap eden hususu şudur: Matbuanın merkezi dışında bir yerde çıkartılan toplama kararı yolunu tercih etmesi ve bu itibarla, müdafaa inkânları o ilde tananiyle elinin altında olan matbuanın ise kendini koruyamaz duruma geçişi, günlük gazetenin de bir günlük piyasadan çe-kilmesinin malî yükünün üstü kapalı davanın sonu ne olursa olsun, ceza sağlanası gibi hukuka yakışmayan bir tutumun meydana çıkmış olmasıdır. Hele, bu vesileyle "şu işlerde şu şekilde dava açınız" diye genelge gös-termenin Bakanlık görevine tam uyduğunu da iddia etmekte büyük müşkülât vardır. "Adalet Bakanı, savcılara "Dava aç" diye emir verir; ama "kül ha-linde ne görürseniz görün, dava açın" dediği zaman vazife sınırları aşılmış, bundan öteye hatta müeyyide bölünü de başlanmış denektir, Tür-

kiye Barolar Birliğinin savcılara bağımsızlık değil elbette, teminat verilmesi yolundaki önerisinin bir de durup dururken müstehcenlik konusuyla teyit görmesi, gerçekten garip bir olay almıştır.

Sayın Merih Sezer, polis devleti anlayışından bugünkü safhaya kadar geçişte Yönetim Kurulunun gayretlerini iltifatkâr beyanlarla işaret etmişlerdir. Bu döneme gelmekteki hepinizin paylarını da elbette bizler kabul etmek ve önenle kaydetmek durumundayız. Bazı konuların sert metotlarla halli daha isabetli olacağı yolunda bazı konuşmacı arkadaşlarınız telkinde bulundular; ama zannediyorum ki, sarsıntısız bir gelişim çok çok kullandığınız, sizin deyininizle akılcı yollarla karşınızdakileri ikna etmek yoluyla daha iyi sonuçlar verebiliyor. Kendilerinin bu toplum buna lâayık değildir kanaatine karşı çıkmaları da tanımıyla bizimle aynı fikirde olduklarını söyleyebilirsiniz. Anayasa değişikliği taslağının Barolar Birliği tarafından hazırlanması muazzam bir iş; ama Yönetim Kurulu bu konu üzerinde de elbette ilk toplantısında duracaktır.

Diğer Birliklerle tenas. Çok doğru arkadaşlar. Bugün diğer birlikler bizimle tenasa pek istekli görünüyorlar. Biz eskinin acılarını elbetteki hiç nazara almayacak bir kuruluş; fakat biz ilk kurulduğumuz zaman, "İşçinin cebine el atıyorsun" demiş ve bizim, "Gelin, birlikte çalışalım" dediğimiz kurumlar bize iltifat etmişlerdir; ama zaman geçti, bizim böyle bir kuruluş olmadığınızı ve kinseden fazla bir hak istemediğinizi o kadar ispat ettik ki, şimdi yön değişti; ama biz bu acılarla kendimizi naza çekeceğiz gibi bir anlayış içerisinde değiliz. Nitekin, bazı temaslar olmuştur, hatta bu temaslar için sizden icazet istediğiniz zaman, hatırlayacaksınız, "Dikkatli olunuz, gereğinden fazla açılmayınız" diye bizi uyardınız da. Şimdi bir güçlü kuruluş olduğumuza göre, o sayın meslektaş gruplarıyla elbetteki temasımızı

artırmaya çalışacağız. Şimdiye kadar Birliğe vaki herhangi bir istekleri asla reddedilmiş değildir.

Sayın Merih Sezer'in 141 ve 142 nci maddeler hakkındaki düşünceleri. Maruzatın şahsidir; çünkü bu konu üzerinde daha henüz bir sonuca varmadık, bir 7-8 oy olayı karşısında zorluklarla karşılaştığımızı da açıklamak isterim. Ben bu maddeler hakkında şahsî kanaatimi söyleyeyim. Kalsın, kalmasın o ayrı bir konu; ama şahsî kanaatimi söyleyecek olursan, bugün bir sınıfın öbür sınıf üzerinde tahakkümü ölçüsüne bağlı bu kanun maddesinin bu maddeyle cezalandırılan olaylarla hiç ilgisi yoktur. Sebebi şudur: Biz bu madde ile şu fiilleri cezalandırmak istiyoruz, bu maddenin bu fiillerle alâkası yoktur; ama bu madde budur diyen bir mantık çerçevesi içerisindeyiz. Bu nedenle, kanunsuz suç olmaz kavramını zorlayan çeşitli maddelerin başında da bu madde gelmektedir; ama katsın, katmasın yolundaki fikrini daha çok sonra açıklarım. Yalnız, şunu da söyleyeyim ki, bu maddeye biraz daha vuzuh getirsin diye cebir unsurunun konulması için vaktiyle yapmış olduğum mücadele, nazur görün benim profesör olmaklığımı (Bu lâfı hiç sevmem ana) bir adım daha ileri gitmekliğine, bir seneme mal olmuştur; ama günün birinde cebir unsurunun başkalarının ne kadar hararetle savduğunu görmek bana kıvanç ve tesellî verir.

Sayın Davut Selçukî arkadaşın, gayretlerinizin derece derece artması teşhisini koydular, iltifatta buldular. Kendilerine ben şahsen çok şey borçluyum. Son zamanlarda o kadar yakın tenasınız oldu, hatta benim tanımıyla kişisel bazı durumların ve bazı yayınların hakkında beni uyarıları, beni sizin gözünüzle altaltınmak gibi uyarıcı telkinlerde bulundu. Bu tanımıyla ikiniz arasında olan konudan bahsetmek istemezdim; ama önünüzde bir şeyi teslim etmek bana çok zevkli geldi.

Hasan Basri arkadaşımız, rapor üzerinde çok durulduğundan söz ettiler ve konulara daha başka konular eklemek gibi bir gayrette gösterdiler. Bu yeni konularda Yönetim Kurulunuzca dikkatlice incelenecek, olurlu sonuçlara bağlanmaya çalışılacaktır.

Kıdem meselesine sayın Hasan Basri de dokundular. Kanun başka, istek başka. Biz Yönetim Kurulu olarak kanunu uyguladık diye suçlanmamalıyız. Bize uygun gelmeyen maddeleri uygulamamak gibi bir duruma elbetteki geçeneviz.

Sayın Eroğlu'nun da konuşması bu niteliktedir. Biz Yönetim Kurulu olarak bu konuda fanatik bir düşünce yahut bir kuşaklar arası kıskançlık içinde değiliz. Bunu açıkça Yönetim Kurulu adına size ifade ederim. Maddî sorunların ağırlaştığını ben de kabul ediyorum. Bunun için ortaya sürülen öneriler şunlar oldu: Belli miktardan öte mecburî avukatlık, tüm ceza davaları için mecburî avukatlık. Arkadaşlar, bu hükümler o tarihte Baroların teklif ettiği metinlerde vardı, Meclis bunu çıkardı. Bu itibarla, Yönetim Kurulunuzun bu teselsülü ihlâl etmesi asla düşünülemez. Bu itibarla, büyük tasarıda ben öyle tahmin ediyorum ki, böyle bir, buna aykırı bir hüküm mevcut olmayacak, aynı hükümler belki de yer alabilecek. Yalnız arkadaşlar, burada unutmayalım, şu 35 nci maddenin çıktığı gün gazete sütunlarında bile bizi çıkarıcılıkla itham eden bir yayın kampanyasını da unutmamamız lâzımdır. O halde, bu tecbûbe bizim tasarınızda çok ölçülü olmak zorunluğu içinde bulunduğuruzu da bize teslim ettirecektir.

Barolar arasında birinci, ikinci sınıf baro tefyığı. Bunun Yönetim Kurulunun kusuru kanaatinde olmamanızı istirham edeceğim. Kanun diyor ki, "Asgarî ücret tarifesini Barolar Birliği hazırlar, bir nakan onaylar ve Baroları sınıflara ayırır." Şimdi bize dediler ki, "Ayırın sınıflara." Derhal Yönetim Kurulunda tepki başladı; ana Kanun ,

"Yap" diyor, tamam biz de asgarisini yapariz, 10 sinif kabul etmiyoruz, iki sinif dedigini yapti. Sonra bunu yaparken, siniflarken, bazı objektif ölçüleri illerde aradık, taradık; çünkü bu objektif ölçüler hemen hemen her ilde iyiye doğru gidiyor. O halde tek sınıfa ulaşmak için maddî, ekonomik unsurlar daha da genişlenekte ve biz, gerçekten çok ölçülü bir ayrım yaptık, Bakanlıkta bazı değiştirmeler oldu. Bundan da bir mesele çıkıyor; acaba Bakanlık öneri makamının önermediği bir şeyi re'sen koyabilir mi? Yoksa, bunu beğenmedin, onaylanıyorum mu der? Bu konuda Bakanlıkta aramızda bir çekişme mevzuu değildir, olmuştur. Zannederin ki, Danıştayda bir dava dolayısıyla şu noktayı nazara bir çözüme bağlanabilir. Bu itibarla, bizden hangi baromuz birinci sınıfı istiyorun demişse, inkân nispetinde o olanakları sağlamaya çalışıyoruz. Bizim bilmediğiniz tutarlı ekonomik değişmeler mevcut olan şu birinci sınıf olmadığı ileri sürülen barolarca teklif edilecek olursa, yeni düzenlenecek olan ücret tarifesinde elbetteki gerekli değişiklikler yapılacaktır. B, münasebetle, tarife tadilatı süresinin daha kısaltılması istenmişse de kanunî olan bu süreyi bugün için azaltmak elinizde değildir. Değişiklikte bir başka sistem yahut sınıfa hiç ihtiyaç göstermeyen daha mekanik, daha objektif, kendiliğinden işleyen bir sistem düşünülebilir.

Sayın Rifat Akşit arkadaşımız, sadece raporunuzdaki maddî: birtakım yanlışlıktan bahsettiler. Gerçekten daktilo hatası benim de gözünden kaçmış. Yalnız, orada dediler ki, "Rapor hazırlanmadan evvel bazı yazılar tekrar gözden geçirilmeyiydi." Bunda da bizim bir takdim hatamız olsa gerek, biz o tarihteki durumu gösteren yazıları aynen koyduk. O yazıları yeni duruma uyduracak olursak, sanki eskiden de böyle yazılmış gibi bir yanlış intiba verir korkusu içindeydik. Bu itibarla, mümkünse hatanızın bağışlanmasını rica edeceğim.

Necnettin Üstünalp, barolar arasında nakilde son aylarda bazı baro genel kurullarının gerçekten büyük rakanlar koyduğundan yakındılar. Biz bu olaylara yeni vakıf olduk; fakat Yönetin Kurulunun bu konuda birşey yapabileceğini pek sanmıyorum. Çünkü, tamamıyla bu, o baroların tasarrufu altında olan bir konudur; ana bunun sonu ne olur acaba? Ben de bazı kuşkular duymuyor değilim. Bir arkadaşın bir yere nakli daima daha iyiyi kazanmak için başka bölgeye gitmek gibi olmuyor. Memur-yetten gelen zorunluklar, çocukların daha iyi yerde okunması, daha nice nice. Bu sebeple, bilmiyorum bu değişiklikler nasıl bir sonuca varabilecek ; ana Yönetin Kurulu olarak biz pek bir şey yapabilecek durumda değiliz. Yalnız şu kanaatimi de izhar etmeden geçeneceğin: Maksadı anlıyorsunuz; ama her alınan bir hizmetin karşılığıdır. Bu nedenle, aynı hizmetin çeşitli karşılığı olabileceğini acaba sağlam bir hukukî temel kabul edebilir miyiz? Bir tek biçim yoluna gidebilmek için , bilmiyorum Yönetin Kuruluna arz edeyim, görüşebilip, bir sonuca varabilir miyiz?

Hayati Ekşi arkadaşınız, ölüm cezasının siyasî suçlarda kaldırılmasını istediler. Zannediyorum ki, bu açıdan aksini düşünen de aranızda pek yok; ama diğer suçlarda 450 nci maddedekinin muhafazasını ileri sürdüler. Olaylar tek tek düşünülebilir; ama bizim mesleğiniz acaba hangisini gerektirir? Biz insandaki suçluyu mu yok etmekle görevliyiz, yahut suçludaki insanı yok etmek için mi? Bu bir tercih meselesi; ama yalnız 450 nci maddede kalsın demek, kalmasın deneye eşittir, 10 bent halinde olan bu madde zaten her şeyi kapsıyor; ana dediği gibi, ölüm cezası daima farklı görüşlere sebep olmuştur.

Silâh taşıma ruhsatı hakkında açılış konuşmasında izahat vermiştim.

Yekta arkadaşının, Kıbrıs'daki İngiliz üssü olayıyla

daha yakın ilgi önerisi üzerinde durulabilir. Açış konuşmada bu noktaya tenası unutmuşum, bu üs olayı çıkar çıkmaz, diğer bazı barolarla birlikte, belki biraz daha evvel Barolar Birliği de gerekli teşebbüslerde bulundu; fakat yeteri kadar duyuramamış olabiliriz. Sonradan çıkarılan yabancı dildeki broşürlerle bu konudaki çabanızı daha yoğunlaştırdığınızı zannediyorum. Ceza Kanunlarının Birlikçe hazırlanması mümkün; ama arkadaşlar, bizim şunu hazırladık demek o kadar kolay olmasa gerektir. Hatırlayacaksınız, henüz bir sonuç alınamamakla beraber, Yönetin Kurulunuz, ana kanunların hazırlanması kanunu diye bir kanun tasarısı hazırladı, gerekçesiyle birlikte yetkililere sundu. Ana kanunların ne tek kişi tarafından hazırlanması, ne de bir kuruluş tarafından hazırlanması mümkün olabilir. Bir ana kanunun hazırlanması için en azından Türkiye'de 5 seneye ihtiyaç vardır; ama Türk hukukçusu yabancı kanunları iktibas etmiş olmakla beraber, Batı anlayışında tamamiyle nücehhez hale gelmiş, artık kendi kanunlarınızı yapabilecek halde olduğumuzu söyleyecek duruma ulaşmış bulunuyoruz; ama bu bir kollektif çalışma ile yapılabilecek şeydir. Bir Bakan çağırır, "Aman şu kanunu bana hazırla" deri. Süre istersiniz, "Altı ay içerisinde olsun" deri. Bu ciddi bir şey değil. Ana kanunlar ne şekilde hazırlanacaktır, bu değişen bakanları da bağlayıcı tek bir statüye bağlanırsa belki çok isabetli olabilecektir.

Şükrü Akmansoy, hukuk ve ekonomi kurultayından söz ettiler. Siyasî hürriyetle ekonomik olanaklar arasındaki ilişkiye tenas buyurdular. Bu kurultay girişimini daha da kuvvetlendiren bir görüştür. Sayın Cemalettin Güçdenir, Adalet Bakanının biraz evvel müstehcenlik dolayısıyla maruzatına zemin teşkil eden ihtiyacı ortaya koydular.

Bazı yabancı ülkelerdeki hakın yetiştirme hususundaki bilgilerini de önemle kaydettik. Bu husustaki girişimlerde bu nokta

Hatırlanacağı üzere, daha evvel dağınık olan ilk tahkikatın kaldırılması yolundaki fikirler Barolar Birliği tarafından derlenmiş, daha derli toplu bir hale getirilmiştir. Nitekim, burada bir adım atılabildi. O da, aşağı yukarı sorgu hakimliğinin fiilen ilgasını sağlayabilecek gibidir. Ağır ceza işlerinde dahi ilk tahkikatı atlayabilme imkânı yavaş yavaş bu müesseseyi gerçekten de lüzumsuz olan bu müesseseyi kaldırma zeminini hazırlamış gibidir; fakat bizce bunun kaldırılması değil, bana öyle geliyor ki, hazırlık ve son tahkikat arasında bir de ilk tahkikatı koymuş olmak tünden anlamsızdır. Bir şey üç defa tekrarlanır diye daha iyi olacak düşüncesi tünden yanlıştır. Nitekim, kaldırılma yoluna doğru da gidiliyor; ama asıl mühim mesele şu: Barolar Birliğinin görüşüne göre, ilk tahkikatı, sorgu hakimini kaldırdınız; ama her önüne gelen dava açmak tahkikatını da kaldırmak lâzamdır; yani ilk tahkikatı kaldırın, karar hakimliğini getirin. Çünkü, bir kimse sonunda beraat etse dahi, teşhir edebilme için bir hakim süzgecine ihtiyaç vardır dedik. Bu seseple, sadece kısmen ilgayı hazırlayan bir davranış, korkarım ki, bizi bu önerimizde pişman etmesin.

Sayın Eryurt, benimle olan dostluğundan bahsetti. Kendileri çocuk ıslah evi müdürüyken, ben de suçlu çocuklar üzerinde istatistikî bir araştırma yapıyordum, dostluğumuz oradan başladı, hiç kesilmedi; nitekim ilk çocuk mahkemeleri kanununda onun da benim de kendimize göre emeklerimiz olmuştur. İnfaz hakimliği konusu daha o zamanlar kafamızda şekillenmişti ve biz zannediyorduk ki, Eryurt gibi bir savcı her yerde bulunur. Sonra biz de eskidik, hayalin peşinde koşmanın lüzumsuzluğu yıl geçtikçe insan biraz daha derinden kavriyor; ama bugün gördük ki, artık infaz hakimliğine ihtiyaç var. Yine hâlâ infaz savcılığı konusuna giden Adalet Bakanlığının cezaevlerindeki bazı olayların nedeni üzerinde de teşhis koynadığı gibi kötümserliğe bizi sürükledi.

Suçlu da olsa, hiç kimse her şeyiyle mahkûm değildir. O halde, cezaevindeki adamın da başvuracağı infazcından gayri bir makamın sadece bulunması pekçok olayları kolaylıkla önler gibi bir kanaat içindeyiz. Yönetim Kurulumuzun ısrarla infaz savcılığı üzerinde durması bundan ibarettir. Bu suretle maruzatının sonuna geliyorum.

Bu arada bazı sorulara, konulara cevap vermiş de olabilirim. Bu hem vaktin tasarrufu açısından, hem de belki noktlarıma bakarken gözünden kaçan kusurlara ilişkin olabilecektir.

Bir dönemi böylece kapadık; ama bizlere ikinci bir döneme daha istekli, daha güçlü devam olanağını da sağlamıştır. Hepinize Türkiye Barolar Birliği Yönetim Kurulunun şükran ve minnetlerini arz ederim, sağolun efendin. (Alkışlar)

BAŞKAN- Sayın Genel Başkanımıza çok teşekkür ederiz.

Gündemimiz gereğince yapılan tenkitleri ve Sayın Genel Başkanımızın bu tenkitlere karşı Yönetim Kurulu adına yaptığı konuşma ile verdiği cevapları dinlemiş bulunuyoruz.

Yönetim Kurulunun ibrasını oylarınıza sunuyorum.Kabul edenler... Kabul etmeyenler...İttifakla kabul edilmiştir.

Gündemdeki maddelerin görüşülmesine devam ediyoruz efendim.

"8. Askere giden avukatların aidatlarının Birlik keseneğinden indirilmesi hakkındaki Ankara Barosunun teklifi."

BAŞKAN- Bu konuda Yönetim Kurulu adına buyurunuz efendim.

GENEL SEKRETER RAHİMİ MAGAT- Sayın Başkanlar,delege arkadaşlarım; Ankara Barosu Birliğimize vaki müracaatında, 31/12 tarihi itibariyle,keseneğe esas olmak üzere bildirdiği avukat adedinden, sonradan askerlik görevi nedeniyle barodan ayrılan, fakat baro ile hukukî ilişkisini kesmeyen ve askerlik kanunu uyarınca izinli olduğu süre zarfında meslekî görevini ifa edebilme olanaklarını sağlamak için kaydının silinmemesi, ancak Ankara Barosunun aldığı bir karar uyarınca da, bu süre zarfında kendisinden aidat alınmaması şeklinde bir kararı bulunması nedeniyle, kendisinden aidat alınmayan, askere giden; fakat kaydı muhafaza edilen meslektaşların alınmayan aidatlarının Barolar Birliğine ödenmemesi şeklinde bir önerisi vardır. Bu öneri hakkında Ankara Barosu delegelerinin bir açıklamasından sonra görüşümüzü arzedeceğiz efendim.

BAŞKAN- Öneri hakkında evvelemerde bir açıklamada bulunmak üzere Ankara Barosundan yetkili bir arkadaşı davet ediyorum. Buyurun.

YEKTA GÜNGÖR ÖZDEN (Ankara)- Sayın delegeler, Ankara Barosu Genel Kurulunun 1955 yılında aldığı bir kararla, askere giden genç meslektaşlardan ödenti almıyorduk.

Efendim, 1955 yılından beri Ankara Barosu üyelerinden askere gidenler olursa, askerlik sırasında baro ile ilişkilerini kesmediklerinden

askere gidenlerin ödentisi alınmış gibi de baro kesenek ödüyor. Yani, üyelerinden tahsil etmediği parayı Barolar Birliğine veriyordu. Böylece karşılıksız bir ödeme durumu vardı. Şimdi, denilebilecek ki, her yıl bir yıl önceki sayıyı alıyoruz, ama o yıl katılanlar gibi o yıl aramızdan ayrılanlar da oluyor, biz o sayının ödentisini ödemek zorunda kalıyoruz. Bu bakımdan, Barolar Birliğine, kendi genel kurulumuzda çözemediğimiz bu sorunu buraya getirdik. Burada alınacak kararlar kendi genel kurulumuza tekrar gideceğiz, diyeceğiz ki, Barolar Birliği Genel Kurulu, bu keseneğin alınmasını, ya da alınmamasını şu şekilde kabul etti. Sorunu çözmek için bundan iyi formül olmadığından buraya getirdik. Takdir sizlerindir.

Efendim, bu konu üzerinde olumlu veya olumsuz görüşler ileri sürülebilir. Denilebilir ki, barolar, askere giden üyelerinin özlük işleri niteliğindeki işlerini görmektedirler. Onlar zaman zaman gelip avukatlık yapabilmektedirler, izinli oldukları sürelerde. Bu bakımdan, barodan ve baronun olanaklarından yararlanan üyelerin ödenti vermeleri gerekir denilebilir. Bunu diğer barolar da öyle çözümlüyor. Ancak, bizim baromuzun genel kurulu genç arkadaşlardan ödenti almıyor, 1,5 yıl kadar. Ödenti almayınca da almadığını buraya vermek zorunda kalıyor. Nedeni de şu: Yıllık sayı içerisinde gösteriyoruz ama, 1,5 yıl askerde kalıyor, 2 yıl bunun ödentisini almıyoruz biz, 2 yıl vermiş durumda kalıyoruz. Bu arada ayrılanlar da oluyor. Konunun, Barolar Birliği Genel Kurulunun kararını haklı çıkaracağı, çıkarmayacağı yönleri de vardır. O bakımdan biz kesinkes sizleri bağlayabilecek biçimde şöyle olsun veya böyle olsun demedik. Ama baro genel kurulu ili Barolar Birliği Genel Kurulunun kararlarını, genç arkadaşların olanaklarını da göz önünde bulundurmamak kaydıyla, bir çözüme vardırma için buraya getirdik. Üzerinde uzunboylu konuşulacak konu değil, kısa birşeylerle de bir sonuca varalım istiyoruz.

BAŞKAN- Arkadaşlar, mevzu üzerinde konuşmak isteyen arkadaşlar var. Lehte ve aleyhte olmak üzere iki arkadaşta söz vereceğim.

Sayın Ahmet Hamdi Sayar, buyurunuz efendim.

AHMET HAMDİ SAYAR (İstanbul)- Muhterem arkadaşlarım, her ne kadar Barolar Birliğine baroların ödemesi gereken keseneğin hesabında bir zaruret gereği üye adedine göre hareket edilmiş ise de, aslında bu baroların bir keseneği ve katkısıdır. Bu itibarla, askere giden, gitmeyen, yeni gelen, ölen gibi hesaplara girmek yanlış bir yoldur.

O bakımdan ricam, bu cibayet etme ve savma zorunluğundan doğan görüntüyü bir tarafa bırakarak, Barolar Birliğine baroların üye olduğunu ve bu üyeliğin de kontüvüvite içinde devam ettiğini görerek, anlayarak bu konuyu bu şekilde düşünmemiz gerekir.

Yani sonuç olarak ifade etmek isterim ki, hiç bir surette, baro ile ilişkisini muhafaza etmiş kişileri hesaba katarak katkının şu veya bu şekilde azaltılıp eşğaltılmasını tazammun eden bu Ankara Barosu teklifinin kabul edilmemesini rica ediyorum. Görüşüm budur.

BAŞKAN- Sayın Abdülkadir Eryurt, buyurunuz.

ABDÜLKADİR ERYURT (Erzurum)- Muhterem arkadaşlarım, Ankara Barosunun teklifini yerinde gördüm. Adedi çok olan baroları düşünmeyin. Öyle baromuz var ki, 15 avukat kayıtlı olan yerde baro kurulur. Bu aidatla odacısının parasını dahi veremez bu baro. Kaldı ki, bunlardan bir kısmı da askere gittiği zaman, Yekta arkadaşımın dediği gibi, hiç bir şey almadan bu baro Barolar Birliğine aidat gönderir. Alınmayan bir şeyi başkası namına ödemek yerinde bir şey olmaz.

Ankara Barosunun teklifi yerindedir, hem genç arkadaşlar için bir şey olur, hem de küçük baroları sıkıntıdan kurtarmış olur. Kabulünü ben de istirham edeceğim.

BAŞKAN- Sayın Özden, buyurunuz.

YEKTA GÜNGÖR ÖZDEN (Ankara)- Şimdi arkadaşlar, bu konunun uzatılmasına taraftar değiliz. Sayın Üstadımız Hamdi Sayar'ın görüşlerinde de bir gerçekçilik payı var, sayın Abdülkadir Eryurt'un da görüşlerinde bir gerçekçilik payı var. Ancak, baroların tüzelkişilik olarak Barolar Birliği tüzelkişiliğine tüzelkişilik için ödediği aidat anlamında, üyelerinin kayıtlı bulunup bulunmamalarına bağlı olmayan aidat anlamında

bu nedenle alınmaktadır, bunun adı budur denilirse, biz Barolar Birliğinin de akçalı durumunun zorluğa düşmesini istemiyoruz, ancak kendi baromaza götürür, deriz ki; Barolar Birliğiaidatı; sayıya bağlı olmadan, askerliğe gidişe bağlı olmadan almaktadır. Bunun ödeme zorunluğu böyledir, bu nedenle vereceğiz deriz, hiç değilse kendi genel kurulumuzda askere gidenlerden de ya kayıtlarını sildirir aidat almayız, veya ödemek zorunda kalırız. Yani bir baronun isteğinin genel kurulda reddi gibi olmasın, bu açıklığın Ankara Barosuna bildirilmesine, diye bir karar alın, ona göre uygulayalım.

BAŞKAN- Efendim, şimdi Yönetim Kurulumuz bu konu hakkında söz istemektedir. Buyurunuz.

GENEL SEKRETER RAHMİ MAGAT- Sayın Başkan, değerli delege arkadaşlarım; sayın Hamdi Sayar üstadımız görüşlerimizin bir kısmını yansıttılar. Buna iki hususu ilâve etmek istiyoruz. Birisi, hatırlayacağınız üzere Adana Genel Kurul toplantısında, Çanak kale Barosunun da, ayrılanlar, ölenler için bu şekilde aidat alınmaması şeklinde bir önerisi vardı ve bu, o genel kurulun öylirliğine yakın kararlarıyla reddedilmişti.

Binaenaleyh, Barolar Birliği barolardan kesenek alırken, muhatap olarak avukat adedini bir birim olarak almaktadır, yoksa muhatapı barolardır ve avukatlar değildir. Şu halde, baroların kendi iç işlemlerinde, askere giden veya rahatsızlığı nedeniyle aidat ödeyemeyecek durumda olan kimselerden aidat alıp alınması gayet tabii ki kendi iç sorunudur ve buna bizim müdahale hakkımız yoktur. Fakat, teknik bir sakıncayı da belirtmek isterim. Eğer bu yol açılırsa, baroların; hastalanandan alınmadı, ölenen alınmadı, üç aylık çalıştı gitti, ondan alınsın bundan alınmasın, bir kısmı tahsil edilemedi gibi bir hesaba girildiği takdirde, Barolar Birliğinin bütçesinin halledilmesine, çözümlenmesine ve düzenlenmesine hiç bir zaman imkân kalmayacak ve huzurunuzda munzam bir bütçe ile gelmek olacağını bulamayacağız.

Biz Ankara Barosunun gösterdiği anlayışı da takdirle karşılıyoruz, ancak Ankara Barosunun önerisinin reddinin şu şekilde öylarınıza

Barolar Birliğinin kesenek borçlarının barolarca İstanbul'da alınan ikinci Genel Kurul kararı uyarınca uygulamasına devam edilme şeklinde takdirlerinize arz ediyoruz.

Teşekkür ederim. Saygılarımla.

BAŞKAN- Efendim oylamayı şu şekilde yapacağız: Şimdiye kadarki uygulamanın devam etmesini kabul edenler...Etmeyenler...Kabul edilmiştir. Yani teklif reddedilmiştir.

Efendim şimdi gündemin 9 ncu maddesinin görüşülmesine geçiyoruz. "9.Ölüm Yardımı Esaslarının görüşülmesi."

BAŞKAN- Ölüm Yardımı hususunda Yönetim Kurulundan bir arkadaşın izahat vermesini rica ediyorum. Buyurunuz efendim.

YÖNETİM KURULU ADINA EMİN BALTAOĞLU- Sayın Başkanlık Divanı, sayın meşlektaşlarım; sosyal güvenliğimizde noksan olan birçok yönlerimiz mevcuttur. Sosyal Sigortalarla yapmış olduğumuz ilişkide, avukatların yalnız emeklilik durumu söz konusu bulunmaktadır. Uygulamada görüyoruz ki, birçok arkadaşlarımız hayatlarını kaybetmekte ve geriye kalan eş, çocuk, ana ve babaları çok perişan bir durumda kalmaktadırlar. Bunun için gerek barolarımıza, gerek Barolar Birliğine birçok barolarımızdan istekler gelmekte; hayatını kaybeden arkadaşlarımızın geride bıraktıklarına yardım yapılması ileri sürülmektedir.

Bir avukatın ölümünden sonra kendisine yardım yapılması için bir iane toplanması şekli hepimizi çok üzen, rencide eden bir durumdur. Bu sebeptendir ki, avukatların hayatlarını kaybettiklerinde geride bıraktıklarına bir yardım yapılması için hazırlık yapılması hakkında yüksek Genel Kurulunuzun evvelce vermiş olduğu kararlar çalışmalara başlanılmış hatta geçen sene getirilmiş olan bir tasarı Genel Kurulunuzda görüşülmüş, bunun daha olgunlaştırılarak olağanüstü bir genel kurulda görüşülmesine karar verilmiş bulunmaktadır.

Birlik Yönetim Kurulumuz bu hususta birçok çalışmalarda bulunmuş, muhtelif yollar denemiş, yardım sandığı, vakıf veya bütçeden ödeme şeklinde nasıl bunun karşılanacağı üzerinde tartışmalar yapılmış ve neti-

cede, bugün huzuruza getirilmiş olan tasarı elde edilmiştir. Yardım Sandığı hazırlanmasında bir şakinca ile karşılaştık; burada yardım sandığına bütün avukatların üye olmalarını zorunlu kılacak bir hüküm bulamıyoruz. Barolarımızdan almış olduğumuz yazılarda, bütün avukatların zorunlu üye olmasını temin edecek şartların aranması istenilmiş bulunmaktadı idi. Bu sebeptendir ki, Yönetim Kuruluş, aidatları artırmak suretiyle elde edilecek bir fondan bütçeden yardım şeklinde, yani bütçe ödemesi şeklinde ölen arkadaşların geride bıraktıklarına bir ödeme yapılması kabul edilmiş bulunmaktadır.

Bu durumda bütün üyeler sandığın tabii üyesi, yani ölüm yardımından istifade edecek tabii üye durumuna gelmiş bulunmaktadırlar.

Genel Kurulunuzun vermiş olduğu karar üzerine, kurulan komisyonun hazırladığı tasarı ile Birlik Yönetim Kurulunun hazırladığı tasarı arasında büyük bir aykırılık bulunmamaktadır. Arada bir fark var; miktarın tesbiti ve bir de yeni ilâve edilen; ilerde bunun bir vakfa dönüştürülmesi halidir.

Yönetim Kurulunuz miktarın tayini hakkında herhangi bir öneride bulunmamaktadır. Bu, yüksek heyetinizin takdirine bağlıdır. Yönetim Kurulunun önerdiği rakamlarda görüyoruz ki, eğer ödeneklere ayda 10 lira ilâve edilirse, yapmış olduğumuz hesaplarda bunun neticesi, ölüm halinde bir avukata ancak 16 bin liralık bir yardım yapılabilmektedir. Bundan, bir hibe olmak dolayısıyla veraset ve intikal vergisi de kesileceğini nazarı itibare alırsak, rakam daha da aşağı düşmekte, eğer geride kalanlar birkaç kişi ise onların arasında da eşit şekilde bölüştürüldüğünde, ellerine geçecek para pek az bir miktar olmaktadır.

Eğer aylık arttırma 20 liraya çıkarılacak olursa, 30-35 bin lira arasında bir yardım yapılması kabil bulunmakta ve daha fazla olursa tabii rakam daha fazla artmakta bulunmaktadır.

Komisyonun hazırlanmış bulunduğu tasarıda da bazı muhalefet şerhleri vardır. Muhalif olan arkadaşlarımız da fikirlerini açıkladıklarında, Yönetim Kurulu buna ait olan düşüncelerini sunacaktır.

BAŞKAN- Teşekkür ederiz.

Efendim şu anda bir zaruretle karşı karşıya bulunuyoruz. Bu da; yayınlanacak bildirinin bir an evvel tasvibinizden geçtikten sonra basına açıklanması ve bunun öne alınması durumudur. Onun için bu ölüm yardımı sorununu bilâhare görüşmek üzere şimdilik ara verilmesini teklif ediyoruz. Bu hususu kabul edenler...Etmeyenler...Kabul edilmiştir.

Bildiriği okumak üzere Atilâ Sav beyi kürsüye davet ediyoruz. Buyurunuz efendim.

Türkiye Barolar Birliği VIII nci Genel Kurul
Sayın Başkanlığına.

Genel Kurulca görevlendirilen 16 kişilik komisyon tarafından düzenlenen genel kurul bildirisi ekline sunulmuştur. Bilgilerinize arz olunur.

Üyeler: Atilâ Sav, İskender Özturanlı, Fadıl Altop, Nabi İnal, Yekta Güngör Özden, Cemalettin Güçdemir, Talat Barış, Hilmi Becerik, İsmet Katar, Rifat Verdigil.

Türkiye Barolar Birliği VIII. Genel Kurul
Bildirisi

9-10-11 Ocak 1975 günlerinde Samsun'da toplanan Türkiye Barolar Birliğinin olağan genel kurulunda aşağıdaki hususları kamuoyuna duyurulmasına karar verilmiştir.

-Demokratik rejimin bir kurumlar rejimi olduğuna inanan Türkiye Barolar Birliği rejimin güvencesini Anayasa kuralları içinde görmektedir.

Son günlerde bir rejim bunalımı gibi gösterilmek istenen Hükümetin kuralamaması sorunu, Anayasa kurallarının yetersizliğinden değil millet temsilcilerinin zamanla milli iradeden ve yurt gerçeklerinden uzaklaşarak, ilk görevleri olan hükümeti kurmada kişisel ve politik nedenlerle hareket etmelerinden ileri gelmektedir.

Uzayıp giden bunalımı, olağan gibi kabul etmek ve ettirmek eğilimini tehlikeli ve zararlı buluyor, sorunun bir an önce çözümü kavuştu-

rulmasını bekliyoruz.

-Son günlerde suçlusu bulunamayan öldürme ve yaralama olayları gittikçe artmaktadır. Öte yandan bazı güvenlik görevlilerince yurttaşlara uygulanan dövme olaylarının kaygı verecek bir düzeye ulaştığı üzüntü ile izlenmektedir. Bu tutum, Anayasa güvencesi altında bulunan kişinin yaşam hakkına, kişi güvenliğine ve insanlık onuruna yöneltilmiş son derece tehlikeli ve hukuk dışı bir davranıştır.

-Ulusumuzun yarını ve umudu olan gençlerimizin eğitim ve öğrenim güvenliğini demokratik kurallar içinde sağlamak Devletin başlıca görevleri arasındadır.

Gençlerimizin bilim özgürlüğü ve üniversite özerkliğinin değerini bilerek birbirlerine karşı anlayış, sevgi ve hoşgörülle davranmaları ve Atatürkçülük doğrultusunda birleşmeheri dileğimizdir.

-Özgürlüklerin getireceği sakıncaları giderme yolunun gene özgürlükler olduğu inancında olan Türkiye Barolar Birliği, 1961 Anayasasında özellikle yargı bölümünde yapılan kısıtlamaların bir an önce düzeltilmesini beklemektedir.

-Anayasa Mahkemesi ve tüm yargı organlarına ve kararlarına saygılı olmak Anayasa gereğidir. Dönem dönem bu kuruluşların kararlarına karşı bilimsel ve hukukî eleştiri sınırlarını aşarak yapılan saldırıları sakıncalı ve zararlı buluyoruz.

-Adalet Reformunun geciktirilmesi sonucunda yargıçlık ve savcılık kadrolarında meydana gelen boşluklar, ileride giderilemeyecek çöküntülere yol açacak ve "Adalet Ülkenin Temeli" olmaktan çıkacaktır. Bu sorunun hızla çözüme kavuşturulmasında, yargı görevlerinin özlenen ölçüde yerine getirilmesi bakımından sayısız yararlar vardır.

-Ceza Hukukunun çağdaş gelişimi karşısında, suçtan zarar görenlerin zararlarının Devletçe karşılanması ve ölüm cezasının kaldırılması ya da belli suçlara hasredilmesi konularını da tartışan Genel Kurulumuz, bu konuların-şimdilik- kamuoyuna sunulmasında ve tartışmaların daha geniş bir çevrede oluşturulmasında yarar görmektedir.

kati olmadan sanığın sorgusunun yapılması yolundaki yasaların süratle çıkarılmasının bir çok sakıncaları ortadan kaldıracığı görüşündeyiz.

-Kıbrıs'ta, Kıbrıs'ın egemenliği ve bütünlüğünü yıkmak için zor kullanarak meşru hukuk düzenini bozanlara karşı Uluslararası Hukukun ve antlaşmaların gereği olarak Türk Silâhlı Kuvvetleri'nin giriştiği Barış Harekâtı insanlık için mutlu sonuçlar yaratmıştır.

Halen Kıbrıs'taki İngiliz üslerinde bulunan seydaşlarımıza uluslararası kurallara aykırı biçimde tutsak muamelesi yapılmasını insanlık için utanç verici bir davranış sayıyoruz.

Türk Devrimine, Atatürk ilkelerine, Anayasanın temel hak ve özgürlüklerine ve demokratik hukuk düzenine bağlı bulunan, hukukun üstünlüğüne inanan Türkiye Barolar Birliği, yurdumuzun bu temel sorunlarının bir an önce çözüme bağlanmasını sağlayacak her çabaya katılmayı ve bunların yorulmaz izleyicisi olmayı en büyük görev sayar.(Alkışlar)

BAŞKAN- Bildiri Komisyonunca hazırlanan bildirinin Genel Kurul Bildirisi olarak aynen yayınlanmasını kabul edenler...
İttifakla kabul edilmiştir.

Öğleden sonra saat 14.00'te tekrar burada toplanmak üzere oturumu kapatıyorum efendim.

(Kapanma Saati:12.20)

İKİNCİ OTURUM

AÇILMA SAATI:14.00

BAŞKAN- Oturumu açıyorum ve görüşmelere devam ediyoruz.

Bu arada, müsaadenizle Divan olarak tesbit ettiğimiz bir durumu sayın arkadaşlarımızın ittifakına arzedeceğim.

Öğleden evvelki toplantımızda okunan bildirinin aynen yayınlanması hususunda verilen kararın ittifakla alınmış olduğunu zabıtlara dercettirmiş bulunuyoruz. Ancak, Divan olarak bazı kişilerin kabulü lehinde oy kullanmadıklarını tesbit ettik. Buna göre, bildirinin ölüm cezası kısmının ölüm cezasının tüm kaldırılması yolunda fikir taşıyan bazı arkadaşlar bildirinin bu kısmına muhalefet etmektedirler. Bu kısmının yayınlanması kararı ekseriyetle alınmıştır, diğer kısımların yayınlanması kararı ittifaklıdır. İttifakınıza arz ederim efendim.

NECLA FERTAN ERTEL-(İstanbul)- Usul hakkında söz istiyorum.

BAŞKAN- Efendim, bu karar verilen konuya taalluk etmemek şartıyla, usul hakkında konuşmak üzere size söz veriyorum. Buyurun. Ancak, bu mevzua taalluk ettiği takdirde, özür dilerim, sözünüzü kesmek mecburiyetinde kalacağım.

NECLA FERTAN ERTEL (İstanbul)- Şimdi, toplantıyı açan sayın kongre Divanı, şöyle bir açıklamada bulundular: Dediler ki, biz sabahleyin komisyondan gelen bir raporu okuduk, ve bu raporu oyladık ve bu oylama sonucunda da bu raporun ittifakla karara bağlandığını açıkladık. Ancak, dışarıda bilahare bazı muhalefetlere muttali olduk. O bakımdandır ki, şimdi biz bir madde hariç diğerlerinin ittifakla, şu madde için ise ekseriyetle karar verildiğini açıklıyoruz buyurdular. Ben diyorum ki bu, usulü aykırıdır. Bu kararın böyle bir muhalefeti olup olmadığı burada bir oylama ile tesbit edilir. Dışarıda muttali olunan sözlerle burada Divan Başkanlığı x daha önce oylanmış bir hususun şurası ekseriyetle, burası ittifakla diye bir karar açıklayamaz. Bu, usule aykırıdır ve bütün bulguların usullerine tatbik edilmediğinden dolayı bu

kukçuların kongresinde böyle bir usul hatası kabul edilemez. Gelen yazı daha önce oya sunulmuştur. Görüşmek isteyen kişiler burada evvelâ o yazı hakkında fikirlerini söylemek imkânına bulmamışlardır. Bir acele ile, bu hiç bir kasıtle olmayan bir acele ile, katiyen aksini iddia etmiyorum, belki içinizde herhangi birisi bir yazıyı uzaktan bir defa dinlediği zaman anlayabilir. Bendeniz bu kabiliyetten yoksun bir meslektaşınızım, uzaktan bir defada okunan bir şeyin bütün hususiyetlerine giremem. Ancak, bir maddeyi daha okunurken bile kendimce uygun bulmamıştım. Ve müzakere açılması yolunda oturduğum yerden de seslenmiştim. Başkanlık Divanı bunu duymadılar; kendileri hiç bir kâstın altında olmadan, çok normal olarak bunu oya vazettiler. Ve bu oylama da; "bunu kabul edenler..Kabul etmeyenler.." yolunda değil, "bunu kabul edenler" yolunda olmuştur, sadece ve de ittifakla kabulü beyanına bağlanmıştır. Aslında bir şey, kabul edenler, el kaldırmayanlar müstenkif de olabilir, muhalif oyda da olabilirler. Bu da yapılmamıştır. Ne böyle bir oylama yapılır, ne böyle bir açıklama yapılır ve ne de sayın meslektaşların, bir delege arkadaşınızın bir noktadaki muhalefetini şurada iki kelime ile açıklamasına imkân tanımamazlık olmaz. Belki sizin düşündüğünüzden daha da iyi bir şey söyleyecektir, belki hiç itiraz etmeyeceğiniz bir şey söyleyecektir..Söz hürriyeti var deyip de, bu kadar mühim bir bildiriyi, hepinizin adına çıkan bir bildiriyi sizi bir saniye meşgul edecek bir kelamı dinlemeden çıkarsa, gönlünüz razı ise öyle çıksın, benim bir diyeceğim yok. Ancak bu zabıtlara geçsin, böyle bir oylama olmaz, bu oylama usulsüzdür. Teşekkür ederim hepinize.

BAŞKAN- Efendim, müsaade buyurulursa, Divanın yönetimi hakkında bazı serzenişlerde bulunulduğu için açıklama yapmak zaruretini hissediyorum.

Bu bildiri, sayın Komisyon adına Komisyon üyesi Atilâ Sav tarafından okununca, umumi bir tasvip gördü. Tasvibiniz alkışlarınızla tezahür eyledi. Ben buna rağmen bunu oyladım. Kabul edenler diye oya sundum, özür dilerim ittifak gördüm. İttifakla verilmiş bir karar hususunda bir de "kabul etmeyenler" diye oya sunulması, af buyurun abes gelmektedir

buna karşı bir itiraz vaki olmadı. İtiraz ancak, öğle yemeği saatlerinde üye arkadaşımıza iletilmiş, • da haliyle bize geldi, ben de soruşturdum, hakikaten bazı arkadaşlarım bildirinin bu kısmına muhalâf oldukları, binaenaleyh kabulü lehinde olmadıklarını bildirmesi üzerine, bu hususu tesbit edecek şekilde Başkanlık Divanı adına açıklamada bulundum.

Şimdi, reylerinizle kabul edilen ve bitmiş sayılan bir mevzuun tekrar görüşülmesini şahsen divan olarak uygun bulmuyoruz. Saygı ile arz ederiz.

Gündemimizin maddelerini görüşmeye devam ediyoruz efendim. (Alkışlar)

Öğleden evvelki toplantıda ölüm yardımı mevzuunda sayın arkadaşımız Yönetim Kurulu adına izahatta bulunmuşlardı. Bu hususta kurulan komisyon da raporunu tevdi etmiş bulunmakta, raporu okumama müsaade buyurun.

Türkiye Barolar Birliği VIII. Genel Kurul Başkanlığına

Aşağıda imzası bulunan üyelerin iştirakleriyle toplanan komisyonumuz ölüm yardımı hakkındaki esasları tanzim edip Genel Kurulun takdirlerine arz eder.

ÖLÜM YARDIMI HAKKINDA GEÇİCİ ESASLAR

1- Bir avukatın ölümü halinde evvelce T.B.B.nin gönderdiği bildirdede gösterdiği kimse veya kimselere ve bildirilen nisbetlerle; bildirimde bulunmadığı takdirde ise ölenin eşine, çocuklarına, anne ve babasına eşit şekilde ölüm yardımı yapılır. Bildirgeler T.B.B.nde gizli olarak saklanır ve avukata bir alındı belgesi verilir.

2- Ölüm yardımı için kesenekten ayrılan miktarı, TBB. yönetim kurulunun önerisi üzerine Genel kurul yıllık kesenek miktarını tesbit sırasında belirtir. Yapılacak yardım, işbu tesbit edilecek miktar üzerinden tahakkuk eden yıllık TBB. yardım fonunun 3 ncu maddede belirtilen ölüm sayısına bölünmesinden ortaya çıkan miktardır.

3- Ölüm sayısının hesabında esas alınacak miktar, bir yıl önceki vaki ölüm sayısının % 10 ilâvesi ile bulunur.

4- Ölüm yardımı için bütçede ayrı bir fasıl açılır. Kesenekten

sıldan yapılır. Bu fasıla ayrılmış olan tahsisat başka fasillara aktarılamaz ve başka maksatlar için kullanılamaz.

5- Yıl içinde tesbit edilen sayıdan daha fazla ölüm olduğu takdirde, fasılda meydana gelen açık diğer fasillardan aktarma suretiyle kapatılır ve yıl sonunda yeni bütçeye eklenecek ödenek yoluyla Genel Kurul kararıyla tesbit edilir ve karşılanır.

6- Yardım ödemeleri, Baronun ölüm olayını TBB ne yazılı olarak bildirmesi üzerine hemen yapılır. Her ne sebeple olursa olsun ölüm tarihinde barodan kaydı silinmiş olanlar için ölüm yardımı yapılamaz.

7- Hak sahibine yapılacak ödmeden, müteveffanın varsa Barosuna olan borçları tenzil edilir.

8- Bu esaslar en geç 1976 yılı başından itibaren uygulanmaya başlanılır.

9- Kesenek miktarı her avukat itibariyle ayda 10 lira itibariyle yılda 120 liradır. Bu miktar, TBB keseneğine ilâve edilerek statü içerisinde tahsil edilir.

10- TBB ve Baroların katılmasıyla ve asgari işbu şartlarla kurulacak Türkiye Barolar Birliği Yardım Vakfı tüzel kişilik kazandıktan sonra, işbu esaslar gereğince toplanan paralar, sadece ölüm yardımında kullanılmak üzere Vakfa devredilir.

Üye	Üye	Üye	Üye
Av.Nabi İnal (Hatay)	Av.Arif Bilgin (İstanbul)	Av.Hasan B.Güder (İzmir)	Av İlhan Kutay (Ankara)
	Üye		
	Av.İsmet Çalık (Uşak)		

BAŞKAN- Muhalefet şerhlerini de okutuyorum efendim.

Av.Nabi İnal: 9 ncu maddeye keseneğin yıllık asgari 240 TL. olması görüşü ile muhalifim.

Av.Arif Bilgin: 6 ncı maddeye, emekli avukatları dikkate almadığı için muhalifim.

Av.Hasan Basri Güder: 6 ncı maddeye, kapsam bakımından,yani;

temin edilmesi yönünden, ayrıca istisnalar konması bakımından muhalifim.

Av. İsmet Çalık: 9 ncu maddeye, yıllık keseneğin asgari 20 lira olması görüşüyle muhalifim.

BAŞKAN- Efendim muhalefetler muayyen maddeleredir. Bu arada arkadaşlarımın dikkatlerinden kaçmamıştır; muhalefet eden üyelere ikisi yıllık keseneğin her avukat için ayda 10 senede 120 lirası değil, ayda 20 senede 240 lira olmasını teklif etmektedirler.

Efendim bu konuda söz isteyen var mı?..Bir önerge gelmiştir, o kutuyorum.

Genel Kurul Sayın Başkanlığına

Avukatlara yeni bir yüküm getiren ölüm yardımı esaslarının barolar genel kurullarında tartışılması, açıklık kazanması gerekmektedir. Zaten 1976 yılında yürürlüğe girecek bulunan ölüm yardımının barolarca oluşturulmak üzere ve bilahare müzakere edilmek üzere 1976 yılı olağan toplantısına ertelenmesini öneririm.

Av. Cengiz İlhan

İzmir

BAŞKAN- Bu konuda ilk sözü Yönetim Kuruluna veriyorum efendim. Buyurunuz.

YÖNETİM KURULU ADINA EMİN BALTAOĞLU- Sayın arkadaşlarım, ölüm yardımı hakkında hazırlanmış olan esasları bildiren tasarı daha evvel barolara bildirildi, barolardan görüşler istenildi, birçok barolardan görüşler bildirildi, ona göre son netice yüksek huzurunuzda getirilmiş bulunmaktadır. Eğer bugün biz bu hususta bir karar alamazsak, 1976 da bunu uygulamamıza dahi imkân kalmaz. Bugün eğer bir karar ittihaz buyursanız, barolar 1975 sonunda yapacakları genel kurullarda aidatı artırma hakkında karar alacaklar ve 1976 yılında da bunun uygulanmasına başlanacaktır. Bunu geri bıraktığımız takdirde, bu ölüm yardımının yapılması imkânı ortadan kalkmış olacaktır. Bu sebeptendir ki, Yönetim Kurulumuz, ayrıca barolardan bir karar alınmak için bu tasarinin görüşülmesinin geri bırakılması fikrine katılmamaktadır. Saygı ile arz ederim.

BAŞKAN- Önergenin lehinde sayın Fadıl Altop, buyurunuz.

FADIL ALTOP (İstanbul)- Değerli Başkanlarım, kıymetli arkadaşlarım, evvelâ mensubu bulunduğum İstanbul Barosu Delegasyonu/ölüm yardımının yapılmasından yana olduğunu size açıklamak isterim, başkanımın verdiği görev olarak. Ancak, sayın Yönetim Kurulu üyesinin açıklamalarında hatırlatacağım bazı zuhuller mevcuttur.

Yazın olağanüstü bir genel kurul toplantısıyla görüşmelerimize arzedilen teklif, ölüm ve işgörmezlik tazminatına ilişkin idi. Yeni ölüm tazminatının esaslarını kapsayan teklif raporla gelmiştir, binaenaleyh hiç bir idare heyeti bunu kendi bünyesinde tetkik etmek fırsatını bulamamıştır.

İkincisi, yazın olağanüstü genel kurulda görüşülmesi önerilen teklifin kanunda dayanağı olmadığı için ve bunun, hem kanunda bir dayanak bulmak, hem de tesanüdü sağlamak bakımından olağan genel kurulda oluşturulması, birçok barolardan Barolar Birliğine bildirildiği için, bugünkü toplantıya kaldı.

Şimdi bir konu var. Biz bir dayanışmayı yaratmak için keza insanca düşüncelerle böyle bir tekliften yanayız, aksini düşünen arkadaşın olacağını tahmin etmiyorum. Ancak, yasalara göre, burada yükümlülük barolarla terettüp etmekte, barolar da bu yükümlülüğü kanun gereğince ancak genel kurullarında üyelere aktarabilmek imkânına sahiptirler. Burada önceden bu yükümlülüğü barolara verirsiniz, sonra barolar genel kurulunda aksine hüküm çıkar ve bunu, İstanbul Barosu dahil ödemek imkânı bulamaz. O zaman, burada aldığımız kararların hukukî dayanağını münakaşa ederek Barolar Birliğinin bir kararını Danıştayda iptal ettirmek gibi Barolar Birliğine uygun düşmeyecek bir duruma düşeriz. Onun içindir ki, ben, önerinin lehinde görüşlerimi açıklıyorum ve lütfen bu konunun barolarda, Barolar Birliğinin umumi heyette tecelli eden görüşü istikametinde behemahal kabul edileceği dikkate alınarak, kendi kongrelerinde, umumi heyetlerinde yükümlülük üyelere aktarılmak suretiyle karar alındıktan sonra, gelecek yılki olağan genel kurulda karara bağlanmasını arz ve teklif edi-

BAŞKAN- Aleyhte, sayın Davut Selçukî, buyurun.

DAVUT SELÇUKÎ (Aydın)- Değerli arkadaşlarım, bir çok meseleler tabandan bizleri tazyik etmek suretiyle güncel konular haline gelmektedir. Dünkü ve evvelki günkü konuşmalarımızda genç arkadaşlarımızın yönetime iştirak etmeleri konusunun tabandan nasıl bir tazyik halinde, bir güç halinde gelmekte olduğunu arkadaşlarımız burada dile getirdiler.

Bir meslektaşınız olarak, söylemeyi arzu etmem ama, gerçek olduğu için sadece hatırlatmak istiyorum; cenazesini kaldıramadığımız kimseler var, yardım etmek zorunda bulunduğumuz kimseler oluyor. Bütün bunları ortadan kaldırmak zorundayız.

Şimdi, Fadıl Altop arkadaşım bir noktaya temas ettiler, dediler ki; evvelâ biz bunu kendi genel kurullarımızda ele alalım, karara varalım, ondan sonra buraya getirelim dediler. Kabul edelim ki herhangi bir baro bunu kabul etmedi, herhangi bir baronun genel kurulu bunu kabul etmedi, diyelim ki Aydın barosu reddetti; "Biz böyle bir şey istemiyoruz" dedi, Barolar Birliği Genel Kurulunun bu konuda almış olduğu bir karara aksi, ona muhalif bir karar alındığı takdirde, Barolar Birliği Genel Kurulunun almış olduğu karar tatbik mevkiine konulmayacak mıdır? Yani İstanbul Barosu, Ankara Barosu veya İzmir Barosu veya bilmem Van Barosu veya Antakya Barosu, şu barosu, bu barosu, hangi baro olursa olsun, Türkiye Barolar Birliği Genel Kurulunun almış olduğu bir karara muhalefet edemez. Böyle bir şeyi düşünmek dahi mümkün değil bence. Şimdi, buradan, evvelâ kendi barolarımızda bunun kararını alalım, ondan sonra buraya gelelim şeklindeki bir itiraz ve bunun 1976 yılına, yani 1975 senesinin sonuna aktarılması bu işi daha uzun süre geciktirmesine ve 1978 e, 1979 a belki götürecektir. Halbuki bütün meseleler gibi bu da çok âcıl bir meseledir. Burada, bir nokta çok önemli: İzmir, İstanbul ve Ankara baroları gibi büyük barolar, kendi üyelerinden aidat toplama zorluğu içinde bulduklarından, aidatın artması halinde bu zorluk kendileri için daha da tehlikeli, daha da güç hale gelecektir ve bu sebeple de bunu mümkün mertebe geciktirmeye çalışmaktadırlar. Aslında ölen

BİR DELEGE- Ankara istiyor.

DAVUT SELÇUKİ-(Devamla)- Şimdi, büyük barolardan bahsediyorum, Ankara isteyebilir..Özellikle İstanbul Barosu bu görüşe sahiptir. Şimdi bir baronun üyelerinden aidat toplayamaması güçlüğü bazı arkadaşlarımızın ailelerinin çektiği ızdıraptan çok daha mı ağırdır? Bunu bu zaviyeden mü-talaa etmek ve hiç geciktirmeden bir sonuca varmak lâzım gelir.('Bravo' sesleri, alkışlar)

İkincisi, Yönetim Kurulu adına açıklama yapmış bulunan arkadaşlarımızın da...

BAŞKAN- Sayın Selçukî, önerenin aleyhinde konuşmanızı istirham ediyorum. Henüz bu konu üzerinde müzakere açılmış değildir efendim.

DAVUT SELÇUKİ (Devamla)- Peki efendim. O halde bu önerinin aleyhinde olduğumu arz ederim efendim. (Alkışlar)

BAŞKAN- Sayın taktir sahibi Cengiz İlhan bey, buyurunuz.

CENGİZ İLHAN (İzmir)- Efendim, önce bir noktayı belirteyim; Adana'daki 4 ncü Genel Kurulda sayı üyelerine verilen genel kurul raporunun bir eki vardı. O da; avukatlar ölüm yardımı sandığı vakfı tasarısı metni idi. Affedersiniz, huzurunuzda beyan edeyim, bu tasarı metnini bendeniz hazırlamıştım. Daha bu 1970 senesinde idi sanıyorum. Filhakika bu konu çok insancıl bir konu ve bendeniz daha o zamandan bu konunun gerçekleşmesi için üzerine düşeni yapmaya çalışan bir meslektaşınızım. Ancak, bir konu gerçekleşirken bütün ayrıntıları ile gerçekleşmiş olması lâzımdır. İki, üç maddede bir meseleyi tüm halledebilme durumunda değiliz. En iyi size şunu arz edeyim: Şu tasarının kabulü halinde, emekli olan, 30 sene, 40 sene avukatlık yapmış olan, aidatını ödemiş olan bir meslektaşımız emekli olacak ve işten ayrılacaktır. 15 gün sonra ölürse yardım alamayacak. (Gürültüler) Önergemi arz ediyorum, yani tetkike muhtaç olduğunu beyan ediyorum efendim.

BİR DELEGE- Siz, bu tasarının görüşülmesinin geriye bırakılıp bırakılmayacağı hakkında konuşur, önerdiğiniz hakkında konuşun..

CENGİZ İLHAN (Devamla)- İşte bu sebeple geriye bırakılmasını..

BAŞKAN- Arkadaşlarımız, lütfen müdahale etmeyiniz.

BİR DELEGE- Şu sebeple, bu sebeple olmaz..Önerge hakkında konuşun.

BAŞKAN- Efendim, lütfen hatibin konuşmasına devam etmesine olanak veriniz..(Gürültüler)

CENGİZ İLHAN (Devamla)- Mademki böyle idi,..(Gürültüler) Beyefendi genel kurulunuz dört senedir nerede idi? Tasarı sizin huzuruza verildi.

Maruzatım bu kadar. ("Oya oya.." sesleri)

BAŞKAN- Efendim, lehte ve aleyhte söz verilmiştir. Önergenin kabulü ile, bu hususun görüşülmesini 1976 Genel Kurul toplantısına bırakılmasını kabul edenler...Kabul etmeyenler...Kabul edilmemiştir. Önerge reddedilmiştir ve bu hususun görüşülmesine ekseriyetle karar verilmiştir.

BİR DELEGE- Teklifi madde madde görüşelim efendim.

ZEKİ ŞEREMET (Antalya)- Bir arkadaşımız öldüğünde iane toplandı beyler, iane toplandı!2.Beş senedir gelmiyorsunuz diyesserozişte bulunuyor bize..Bu değişiklikler zamanla telâfi edilir..Bir baro başkanı öldüğü zaman, Türkiye baroları bir tarafa, zabıt kâtiplerinden iane toplandı..Türkiye Barolar Birliği,İstanbul Barosunun aidatı ile de yaşamıyor..Bunu da bilin. ("Bravo"sesleri,alkışlar)

MUVEFFAK BENDERLİ (İstanbul)- İstanbul vermesin de bakalım ne olur...

ZEKİ ŞEREMET (Antalya)- Hiç bir şey olmaz..Ne olacak? Hiç bir şey olmaz..

BAŞKAN- Efendim bu mevzuda söz almak isteyenler lütfen işaret buyursunlar.

CEMALETTİN GÜÇDEMİR (Gaziantep)- Siz Türkiye Barolar Birliğini İstanbul mu zannediyorsunuz?..Bütün Anadoluyu sizin uşağınız mı sanıyorsunuz?..(Gürültüler)

(Bazı İstanbul Barosu Delegationları salona terkettiler.)

CEMALETTİN GÜÇDEMİR (Gaziantep)- İhanet ediyorsunuz!..İhanet

AHMET HAMDİ SAYAR (İstanbul)- Usul hakkında söz istiyorum.

BAŞKAN- Buyurun efendim.

AHMET HAMDİ SAYAR (İstanbul)- Muhterem arkadaşlarım, ölüm yardım konusunda hazırlanan ve hakikaten ihtiyaç olduğunda münakaşa götürmeyen bir konuda, seçilmiş bulunan komisyonun hazırlanmış bulunduğu bu raporun ve tasarının müzakeresi usulü hakkında bir düşüncemi arz etmek istiyorum. (Gürültüler ve anlaşılamayan müdahaleler)

BAŞKAN- Arkadaşlar, gürültü etmeyelim, lütfen hatibi dinleyelim.

AHMET HAMDİ SAYAR (Devamla)- Genellikle bu kabil müzakerelerde tasarının tümü evvelâ görüşülür, sonra da maddelerine geçilir. Bu önümüzdeki teklif konusunda böyle bir yöntem bendenizce pek lüzum yoktur. Çünkü, heyeti âliyenin genel görüşü, ki İstanbul Barosunun da görüşü bu merkezdedir; yardım lâzımdır, yapılması gerekir vesaire..Bu hususta Barolar Birliği Genel Kurulunda bir ayrı düşünce mevcut değildir. Bu itibarla, bunun, lâzım mı değil mi münakaşasını netice itibariyle tazammun edecek genel görüşmelere lüzum yoktur. Maddeler getirilir, maddeler üzerinde görüşler söylenir. Bu suretle zamandan tasarruf edilmiş olur ve daha salim bir noktaya girilmiş olur.

Maruzatım bundan ibaret. ("Bravo" sesleri, alkışlar)

BAŞKAN- Teklif edilen husus Divanca da uygun görülmektedir. Madde madde görüşülmesini kabul edenler...Kabul etmeyenler...Kabul edilmiştir.

1 nci maddeyi okutuyorum efendim.

MADDE 1.- Bir avukatın ölümü halinde evvelce Türkiye Barolar Birliğine gönderdiği bildiriğede gösterdiği kimse veya kimselere ve bildirilen nisbetlerle; bildirimde bulunmadığı takdirde ise ölenin eşine, çocuklarına, anne ve babasına eşit şekilde ölüm yardımı yapılır. Bildirgeler Türkiye Barolar Birliğinde gizli olarak saklanır ve avukata bir alındı belgesi gönderilir.

BAŞKAN- Birinci madde hakkında söz isteyenler?..Yekta bey buyurunuz.

YEKTA GÜNGÖR ÖZDEN (Ankara)- Değerli arkadaşlar, çağımız sosyal güvenlik çağıdır. Barolar Birliğinin, gecikerek de olsa bizim kapımıza getirdiği bu ölüm yardımı tasarısı, kendi aramızda dayanışmanın örnek bir örgütünü sağlamaktadır. Bu bakımdan kutlamaya değer.

Ancak, deminden beri bazı arkadaşlarımızın, benim üzüntü ile izlediğim karşılıklı konuşmaları oldu. Ben öyle zannediyorum ki ne İstanbul Barosu, ne İzmir Barosu ve ne de biz Ankara Barosu olarak (Görevli arkadaşımızın oluru ile söylüyorum) böyle bir tasarının karşısında değiliz. Ancak, bazı arkadaşların yöntemden ileri gelen konuşmaları, yanlış anlamalarla bizi karşı karşıya gibi gösterdi. Biz burada hem kendi çatımız içerisinde barışı sağlamak zorundayız, hem de başkalarına karşı barışın nasıl sağlanabildiğini göstermek zorundayız. ("Bravo" sesleri, alkışlar)

Arkadaşlar, ölüm yardımı tasarısı, gerçekleştirilmesi zorunlu bir tasarıdır. Gitgide çağımız teknik araçlarla, insan bedenini hiçe sayan bir düzeyin içerisine girmektedir. Son zamanlarda genç arkadaşlarımız, yaşlılardan daha çok, belli bölgelerde dava izlemek olanağını bulamadıklarından, taşradaki il ve ilçelere giderek çalışmak zorundadırlar. Dikkatle gözetirseniz, yaşı kırktan aşağı olan arkadaşların ölümü, yaşı kırkta olanlardan daha fazla. O bakımdan, bir an önce genç meslektaşların yararlanması, avukatlık sıfatını taşıdığı sürece de böyle bir yardımdan yararlanması şart. Ancak, birinci maddede bir aykırılık seziyorum. "Kendi bildirimini ile gösterdiği kimselere, ya da o bildirimini vermemişse ya da o bildirimde kimseyi göstermemişse, Medeni Yasa gereğince mirasçısı olanlara vermek gerekir; anne ve babayı katmışlar buraya.

Arkadaşlar, ölen arkadaşlarımızın eşi ve çocukları dururken, onlara, arkadaşımızın ölümünden sonra yardım yapmak olanağı dururken, geriye gidip de başka çocuğundan başka olanaklarla anne ve babayı düşünmek arkadaşlarımızın eşlerini az düşünmek olur. Madde onun için düzeltilmelidir. Teşekkür ederim. (Alkışlar)

BAŞKAN- Sayın Mustafa Gürkan, buyurunuz.

MUSTAFA GÜRKAN (İçel)- Hepinizi saygı ile selâmlarım. Söz boş yere uzamasın diye hemen mevzua geçiyorum. Başımдан geçmiş bir husustur, o itibarla arz ediyorum.

Bir kimse bildirgeyi verdikten 10-15 sene sonra ölüm vuku bulunduğu takdirde, haddizatında vermiş olduğu bildirgeyi dahi unuttur ve kimi gösterdiğini hatırlamaz. O itibarla, arada geçen zaman içinde olan evlenmesi, çoluğunu, çocuğunu aklına getirmemiş olabilir. O yüzden, eğer mümkünse, arkadaşımızın değişiklik teklifine muvazi olarak, ya ikinci bir bildirge verilme inkânının sağlanmasını, yahut da bunun medeni yasaya göre mirasçılara, birlikta yaşamaları şartıyla ödenmesini teklif etmek istiyorum.

Saygılarımla.

BAŞKAN- Sayın Fadıl Altop, buyurunuz.

FADIL ALTOP (İstanbul)- Muhterem arkadaşlarım, maddenin lehinde beyanda bulunacağım. Çünkü, miras hükümlerine göre zaten müteveffa meslektaşımızın ailesi istifade edecektir. Ancak, müteveffanın babası ve annesinin olduğunu da gözden kaçırmamak lâzımdır. Bu mademki bir yardımdır, ekseri, meselâ Tekelde ve diğer yardım sandıklarında ölüm yardımında istisnâ olarak bu madde hükümleri yer almaktadır. Medeni Yasaya aykırı bir durum yoktur, maddenin aynen kabulünü, oylarınıza arz etmesini rica ederim.

BAŞKAN- Sayın Atilâ Sav, buyurun.

ATILÂ SAV (Ankara)- Arkadaşlar, maddenin komisyondan geldiği gibi geçirilmesinde yarar var. Zaten Yönetim Kurulunca hazırlanan metin de bu doğrultuda idi.

Biliyorsunuz ölüm yardımı, bir çeşit, avukatın ölümüyle onun desteğinden ve bakımından yoksun kalanlara yapılan bir yardımdır. Nitekim Yarıştıray da son zamanlarda verdiği kararlarla birtakım kazalarda meydana gelen cismani zararlar ve ölüm olaylarında ana-babasına bakan kimsenin ve destekten yoksun kaldığını kabul etmekte, onların da tazminat isteklerini yerine getirmektedir. Benim işaret etmek istediğim tehlike o değil. İster eşine ve çocuklarına, ister eşine, çocuklarına ve anne ve babasına densin bunu nihayet genel kurulun bir takdiri kabul etmek gerekir. Yalnız, mirasçılara, "Kanunî mirasçılara" tarzında bir ibare konursa, ölüm yardı-

ından beklenen yararı bir ölçüde ortadan kaldırır. Çünkü hep biliyoruz, bir veraset belgesi almak oldukça uzun bir zaman isteyen bir iş haline gelmiştir. Oysa bu ölüm yardımının en büyük yararı, derhal, ölüm anında, hatta cenazenin kaldırıldığı gün ölenin ailesine verilmesindedir. Benim arzetmek istediğim husus, mirasçılar kelimesini koymaksızın, bulacağımız uygun bir formülü maddeye geçirmektir.

Teşekkür ederim efendim.

BAŞKAN- Sayın Cengiz İlhan, buyurunuz.

CENGİZ İLHAN (İzmir)- Affedersiniz, daima kötü örnekler almayalım, bazen de iyi örnekler var. Öyle meslektaşlarımız olur ki, çocuklarının, çocuklarının durumu gayet iyi bulunabilir; fakat olur ya babalarına bakmayabilirler, babalarının bu paraya ihtiyacı olabilir, ille ölmesini bekleyecek miyiz? Ya da şöyle düşünelim; emekli olmuştur, barodan kaydını sildirmiştir, artık çalışmayacaktır, bu paraya ihtiyacı vardır, illâ sen öl, ondan sonra bu parayı çocuklarına mı vereceğiz diyelim?

Bir de şu örneği düşünelim: 65 yaşında Yargıtay üyeliğinden emekli olmuştur, ikramiyesini almıştır, emekli aylığını almaktadır, baroya kaydını yaptırmıştır; Allah geçirden versin ama, 10 gün sonra da vefat etmiştir. Ona da, ayrıca hiç bir yüküme girmeden ona ayrıca bir ödeme yapılıyor. Şimdi onun için müsaade buyurursanız önce kapsamı tayin edelim. Kimlere yapacağız? Yalnız ölüm halinde, baroya kayıtlı olan avukata mı yardım yapacağız, yoksa ...

BİR DELEGE- O ayrı madde, sonra gelecek.

CENGİZ İLHAN (Devamla)- E efendim maddeler sonra gelecek ama, müsaade buyurun, bu metni bir defa elimize alıp okuma fırsatını bulamadık efendim. Yani müsaade buyurun. Pek tabii ki birinci madde kapsam maddesidir, kapsam maddesi olduğuna göre ben de kapsamını tayin edelim diyorum. Bu bakımdan arz ediyorum; ortaya çeşitli meseleler çıkıyor. Tabii bunları öngörmemiz lâzım.

BİR DELEGE- Kapsam 6 ncı maddede.

CENGİZ İLHAN (Devamla)- Kapsam 6 ncı maddede mi?..O zaman şunu öneriyorum efendim: Ölüm ve emeklilik yardımı şeklinde birinci maddenin

değiştirilmesini istiyorum. (Gürültüler, karşılıklı konuşmalar.)

BAŞKAN- Efendim çok rica ediyorum; lütfen oturduğunuz yerden konuşmayınız ve hatibe müdahale etmeyiniz.

CENGİZ İLHAN (Devamla)- Emeklilik yardımı demeksek, barodan kaydını sildirmiş 40 senelik bir avukata vefatı halinde, ki o anda avukat değildir, o şahsa Barolar Birliği nasıl yardım yapacaktır? ("Yapmayacaktır" sesleri)

CENGİZ İLHAN (Devamla)- Yapmasın mı efendim?

BİR DELEGE - Yapmasın.

CENGİZ İLHAN (Devamla)- O zaman barodan kaydını sildirmesin, ölüncüye kadar çalışsın...Tamam efendim.

BAŞKAN- Birinci madde hakkında başka söz isteyen var mı? Komisyon adına sayın Nabi İnal, buyurunuz.

NABİ İNAL (Hatsı)- Muhterem arkadaşlarım, hazırlanan tasarinın birinci maddesi zaten Yönetim Kurulunca da hazırlanmış ve bütün delege arkadaşlarımıza dağıtılmış olan çalışma raporunda bulunan tasarıdaki metnin aynısıdır ve bunun aynen kabulünü Komisyon olarak dilemekteyiz. Şöyle ki: Eger miras hukukuna göre mirasçılara bırakılmasını desek, bundan çocukların tâ ötesine, hatta devlete kalmaya kadar gidecek bir yola varırız ki bundan hiç bir yarar sağlanmaz. Anne, baba, eş ve çocuklar, ki sosyal sigortalardan da emekli olanlar için ölüm aylığı bağlandığında aynı ölçüler çerçevesinde yardım yapılmaktadır. Ama bunu arzu etmeyen bir avukat arkadaşımız varsa; annesine babasına verilmesini istemeyen, bildirimde bulunmak suretiyle annesine, babasına değil; çocuğuna, eşine, hatta başka bir kişiye de bütünü tahsisini isteyebilir. Komisyon olarak aynen kabulünü arz ve teklif ediyoruz.

BAŞKAN- Efendim şimdi bir takrir var, okutuyorum.

Sayın Genel Kurul Başkanlığına

Ölüm Yardımına ilişkin 1 nci maddenin şu şekilde değiştirilmesi diye bir tadilat teklifi var:

Bildirimde açıklananlara, yani avukat arkadaş bildirimde bulun-

da yoksa ana ve babasına verilir. Maddenin hükmü şöyle idi ve biraz evvel arzetmiştim: "..Bildirgede gösterdiği kimke veya kimselere ve bildirilen nisbetlerle; bildirimde bulunmadığı takdirde ise ölenin eşine, çocuklarına, anne ve babasına eşit şekilde ölüm yardımı yapılır."

Şimdi, komisyondan..

YEKTA GÜNGÖR ÖZDEN (Ankara)- Sayın Başkan, müsaade eder misiniz?.

BAŞKAN- Buyurun.

YEKTA GÜNGÖR ÖZDEN (Ankara)- Değerli arkadaşlar, bu konu önemli. Bakınız; bildiriminde açıklanmışsa, iradesi neyse ona saygılıyız, Medeni Kanun da orada yürümez, bu bütün kuruluşlarda böyledir; bildirimde belirtilen kimseye veya kimselere verilir. Bildirimde açıklık yoksa, ya da bildirim vermemişse kime verilir? Eşine ve çocuklarına. Eşi ve çocukları yoksa dedik; anne ve babasına. Çünkü isteseydi eğer anne ve babasına verirdi. Fakat biz burada eşi ve çocuklarına demiyoruz gelen tasarıda; eşi, çocukları, anne ve babası diyoruz. Arkadaşlar, üç kola birden gidiyor. Ben derim ki bir kere; eşi ve çocukları varsa anne ve babaya vermeyelim, arkadaşımızın eşi veya çocuğuna gitsin. Eşi ve çocuğu yoksa anne ve babası alır. O da yoksa, Medeni Kanun hükmü gereğince elimizden almasınlar diye Barolar Birliğine kalsın diye yazdık, maddenin son cümlesi e.

Arkadaşlar, affederseniz, bir daha söylüyorum; eğer anne ve babayı isteseydi bildirim yazardı. Bildirime yazmadığına göre, bildirmemişse eşine ve çocuklarına, onlar yoksa anne ve babaya, onlar da yoksa Medeni Kanun gereğince Devlete gitmesin diye, daha sonra ölenlere büyük yardımlarda bulunulsun diye fonda alıkonulsun. Ricam bu efendim. Yönetim Kurulu da, Komisyon da lütfensin bunda birleşelim.

BAŞKAN- Maddenin değişiklik önergesinin son kısmı da var: Ana ve babası da yoksa yardım fonunda alıkonulur, diyor.

BİR DELEGE- Efendim maddenin, bu değişikliğin de eklenmesi ve o şekilde redakte edilmesi için komisyona iadesini teklif ediyorum.

BAŞKAN- Önergeyi bir kere daha okutuyorum.

Sayın Genel Kurul Başkanlığına

Ölüm yardımına ilişkin 1. maddenin "Bildiriminde açıklanana, aç

lık yoksa eş ve çocuklarına, bunlar yoksa ana ve babasına verilir. Bunlar da yoksa yardım miktarı TBB nin bir fonunda alıkonulur." biçiminde düzeltilmesini öneririm.

Yekta Güngör Özden

Ankara

BAŞKAN- Şimdi efendim, maddenin bu değişiklik önergesiyle birlikte kabulünü kabul edenler...Bu değişiklik önergesiyle kabulünü reddedenler...Madde değişiklik önergesiyle birlikte kabul edilmiştir efendim. Efendim madde bu değişiklik önergesiyle kabul edilmiştir, demek ki komisyondan gelen şekli reddedilmiştir.

İkinci maddeyi okutuyorum.

MADDE 2.- Ölüm yardımı için kesenekten ayrılan miktarı, Türkiye Barolar Birliği Yönetim Kurulunun önerisi üzerine Genel Kurul yıllık kesenek miktarını tesbit sırasında belirtir. Yapılacak yardım, işbu tesbit edilecek miktar üzerinden tahakkuk eden yıllık Türkiye Barolar Birliği yardım fonunun 3 ncü maddede belirtilen ölüm sayısına bölünmesinden ortaya çıkan miktardır.

BAŞKAN- Madde üzerinde söz isteyen?..Yok. Maddeyi komisyondan geldiği şekilde oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler...Etmeyenler...Aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3.- Ölüm sayısının hesabında esas alınacak miktar, bir yıl önceki vaki ölüm sayısının % 10 ilâvesiyle bulunur.

BAŞKAN- Madde üzerinde söz isteyen?..Yok. Maddeyi kabul edenler. Kabul etmeyenler...Madde aynen kabul edilmiştir.

MADDE 4.- Ölüm yardımı için bütçede ayrı bir fasıl açılır.Kesenekten ikinci madde uyarınca ayrılan miktar bu fasılda gösterilir.Yardımlar bu fasıldan yapılır. Bu fasla ayrılmış olan mahsisat başka fasıllara aktarılamaz ve başka maksatlar için kullanılamaz.

BAŞKAN- Madde hakkında söz isteyen?..Yok. Maddeyi bu şekliyle aynen kabul edenler...Etmeyenler...Aynen kabul edilmiştir.

MADDE 5.- Yıl içinde tesbit edilen sayıdan daha fazla ölüm olduğu takdirde fasılda meydana gelen açık diğer fasıllardan aktarma su-

retiyle kapatılır.ve yıl sonunda yeni bütçeye eklenecek ödenek yoluyla genel kurul kararıyla tesbit edilir ve karşılanır.

BAŞKAN- Madde hakkında söz isteyen?..Yok. Maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler...Etmeyenler...Madde aynen kabul edilmiştir.

MADDE 6.- Yardım ödemeleri baronun ölüm olayını Türkiye Barolar Birliğine yazılı olarak bildirmesi üzerine hemen yapılır. Her ne sebeple olursa olsun, ölüm tarihinde barodan kaydı silinmiş olanlar için ölüm yardımı yapılamaz.

BAŞKAN- Madde hakkında söz isteyen?...

BİR DELEGE- Madde hakkındaki muhalefet şerhleri de okunsun.

BAŞKAN- Peki efendim, okutuyorum.

Av.Arif Bilgin (İstanbul): 6 ncı maddeye, emekli avukatlar dikkate alınmadığı için muhalifim.

Av.Hasan Basri Güder (İzmir): 6 ncı maddeye, kapsam bakımından yani; yaşlılık aylığına hak kazanmış avukatlara da ölüm yardımı yapılmasının temin edilmesi yönünden, ayrıca istisnalar konması bakımından muhalifim.

BAŞKAN- Muhalefet şerhlerini açıklamak ister mi arkadaşlarımız?.. Sayın Hasan Basri Güder, buyurunuz.

HASAN BASRİ GÜDER (İzmir)- Değerli delege üstatlarımız; altıncı madde dikkatle okunduğu zaman, yıllar önce buna ümit bağlamak suretiyle ölüm yardımından istifade düşüncesinde olan meslektaş arkadaşlarımız, yaşlılık aylığına hak kazandıkları halde, barodan kayıtları silindiği takdirde ölümleri halinde ölüm yardımından istifade edememektedirler.

Hepinizin malumları olduğu veçhile, bugün yaşlılık aylığına hak kazanmış meslektaşlarımızın, bu hak kazanma anından itibaren emekliliklerini istemeleri halinde barodan kayıtlarının silipip silinmeyeceği, daha doğrusu başka bir deyimle mesleklerine devam edip edemeyecekleri ihtilâf konusudur ve bir esasa bağlanmamıştır. Bir varsayım olarak şöyle düşündüğümüz takdirde; halen Yargıtay heyeti umumiyesine intikal etmiş olan davanın neticesi, bir an için aleyhte tecelli ettiği takdirde ve ayrıca yasama yoluyla bu mahzurlu durum da ortadan kaldırılmadığı

takdirde, yaşlılık aylığına hak kazanmış meslektaşlarımız çalışma imkânından mahrum edileceklerdir. Yani bu hakkın doğabilmesi için barodan kayıtlarını sildirme durum ve mecburiyetinde kalacaklardır. Halbuki, meslektaşlarımız yıllarca bu maksatla yardım fonuna katkıda bulunmuşlardır, bir fedakârlıkta bulunmuşlardır. Her ne sebeple olursa olsun, barodan kaydını sildiren arkadaşlara toptan ödeme dahi yapılması düşünülmüyor, halbuki benim kanımca barodan kaydı silinen yaşlılık aylığı almağa hak kazanmış arkadaşlarımız, ölüm yardımı keseneğini ödemeğe devam etme kaydıyla ölümü halinde bu yardımdan istifade eder.

Ayrıca, biraz evvel yine bir arkadaşımızın temas ettiği veçhile, hepimizin malûmu; hâkimlikten, savcılıktan, öğretmenlikten vesair mesleklerden emekli olduktan sonra barolarımıza kayıt suretiyle meslek faaliyetlerini serbest olarak icra eden pek çok meslektaşlarımız mevcuttur. Bunlar mesleklerinden ayrılırken, daha önce emekli aylığı alıyorlar, ikramiye alıyorlar, oradan sonra bizim aramıza geliyorlar ve genellikle yaşlı olmaları da gayet tabii. Bu arkadaşlarımız bilfarz baromuzda intisap ettikten bir ay sonra vefat ettiğğ takdirde emekli aylığına hak kazanıyor, ama 30 sene burada kesenek ödemiş benim meslektaşım istifade etmiyor. Bu benim kanımca bir eşitsizliktir.

Bu nedenle ben şöyle bir değişiklik tasarısı hazırladım, onu da arzedeceğim. Başka mesleklerden emekli olmak suretiyle avukatlığa başlamış olanların ölümü halinde, ölüm yardımı alabilmeleri için asgari 10 yıl avukatlık yapmış olmaları şarttır diyorum. Bunu genel kurulunuz değiştirebilir, kabul eder, etmez.

Diğerinde de değişiklik önerim, daha doğrusu altıncı maddeye ilâve önerim şöyledir efendim: Yaşlılık aylığına hak kazandıktan sonra barodan kaydı silinenlere ölümleri halinde ölüm yardımı yapılabilmesi için ölümleri anına kadar ölüm yardımı keseneği ödemiş olmaları şarttır. Benim maruzatım bu kadar, mahzurları görüşülebilir. Saygılarımla.

BAŞKAN- Söz sırası sayın Sahih Adli beyde.

SABİH ADLİ (İstanbul)- Muhterem arkadaşlarım, madde aynen şöyledir: Barodan her ne suretle olursa olsun, kaydı silinenlerin vefat-

ları halinde ölüm yardımı yapılma^{ma} fikrini ihtiva etmektedir. Malumu aliniz sigorta pirimlerini ödemeyen meslektaşlarımızın da kaydı silinir. Zaten parası olmadığı veyahut bir an için iktisadi kriz içinde olup parasını ödemeyen meslektaşımız öldüğü zaman bunu da alamamış manası çıkar. Sigorta pirimi ödemeden dolayı kaydı silinmesini hiç olmazsa istisna etsek veyahut da maddeye; kesin surette kaydı silinenler tabirini koymamız gerekir kanısındayım. Takdir sizlerindir.

ATILA SAV (Ankara)- Nihai olarak desek..

FADIL ALTOP (Devanla)- Bir kelime olarak daha anlamlıdır; Atila Sav beyin söylediği: Nihai olarak kaydı silinenlere ölüm yardımı yapılmaz şeklinde olursa daha iyi olur kanısındayım.

BAŞKAN- Sayın Ahmet Hamdi bey, buyurunuz.

AHMET HAMDİ SAYAR (İstanbul)- Muhterem arkadaşlarım, ölüm yardımı insanlık gereği meslek tesanüdünün gereği olarak ayrıcalık tanımaksızın ödenmesi gereken ve ödenecek kişinin şahsının iradesi dışında bu dünyadan ayrıldığı bir noktada işlemektedir. Bu ölçü içinde düşünülünce, değişiklik önergesini veren Hasan Basri arkadaşımızın değişiklik önergesi zımında, ileriye sürdüğü gerekçeler büyük bir geçerlilik kazanır. Bu, teknik istisnaları kapsamaması gereken hususlar arzeder. Meselâ bir avukat emekli olduktan sonra gene avukattır, avukat ölsün, sü-rünsün mü? Cenazesini belediye mi kaldırsın? Bunu Barolar Birliği olarak biz arzu eder miyiz? Asla etmeyiz. O itibarla bu münakaşa götürmez.

İkinci bir konu; barodan herhangi bir sebeple ihraç edilmiş kişiler vardır. Olabilir. Bunların ölümü halinde bütün ceza takibatı durur, bütün kötü sözler susar ve musalla taşında sorulduğu zaman: "Nasıl bilirsiniz?.." Herkes "İyi biliriz" der. Bu bakımdan ölüm yardımı mekanizmasını insanî hisler içinde benimseyen kişiler olarak bizler, hiç bir istisnaiyetin kabulüne rağbet etmemeliyiz. Avukat ölür, herkes susar. Barolar Birliği yardımını yapar, bu iş bitir. Emeklilik başkadır, sigorta pirimi başkadır, bunların birtakım hukukî münakaşaları başkadır. Ama ölüm yardımının endazesi burada biter. 14 bin veyahut 25 bin avukatın bulunduğu bir camiada çok istisna adette olan ve büyük

adetler kanununa göre hiç mesabesine inen birtakım istisnaiyetlerin maddelere konularak böyle mi, yani evet deyip, bunları birtakım adli mercilerde münakaşa konusu yapmak biraz hacalete götürür. Hürmetlerimle. (Alkışlar)

BAŞKAN- Sayın Atılâ Sav, buyurun.

ATILÂ SAV (Ankara)- Sayın Başkan, sevgili meslektaşlarım; tasarının tümü üzerinde görüşme yapılmadan doğrudan doğruya maddelere geçildiği için tasarının sistemi üzerinde bazı noktaların karanlık kaldığı zannı ile bir kısım görüşlerimi açıklamak istiyorum. Çünkü, özellikle komisyonda çalışan sayın İzmir delegesi arkadaşımız Hasan Basri Güder bazı öneriler getirdi. Bu öneriler, Yönetim Kurulunun ve Komisyonun düzenlediği tasarının sistemine aykırıdır. Böyle bir istisna hükmü getirirsek, bir kısım arkadaşları mağduriyetten korumak veya yardımdan yararlanmaması bize makul gibi gözüken bir kısım arkadaşları dışarıda bırakmak isterken, çok yanlış bir sistemi getirebiliriz veya doğru olan sistemi zedeleriz, zedelemek bir tarafa yıkacak bir yola girmiş olabiliriz. Onun için sabrınızı biraz suistimal ederek, evvelâ Yönetim Kurulunun hazırlamış olduğu tasarının ne olduğunu ben anlatmak istiyorum.

Efendim bu, bir sosyal sigorta girişimi değildir. Nitekim Vakıf denemesi, sayın Cengiz İlhan arkadaşımızın tasarısını hazırladığı vakıf denemesinin de bir yerde gerçekleşmekte büyük güçlüklerle karşılaşmasının sebepleri de buna benzer sebeplerdir. Aslında Yönetim Kurulu çok pratik ve yararlı bir yöntem bulmuştur. Hem bu suretle bütün baroya kayıtlı avukatları bu yardıma katılmaya zorluyor, hem de o anda avukat olarak çalışırken vefat eden arkadaşlara yardım yapmak olanağını sağlıyor. Sosyal yardımlaşma sosyal dayanışmanın sosyal sigortadan ciddi ve büyük ayrılıkları vardır. Eğer biz baroya kayıtlı, kaydını sildirdikten sonra vefat edenlere de yardım yapalım diye insancıl bir düşünceyle bir maddecik koyarsak tamamen sistem değişir, o zaman aktüaryel hesaplar yapmak lâzım. Bugün elimizdeki hesap, Türkiye'deki barolara kayıtlı avukatların vefat rakamları üzerine yapılmıştır. 1973 te 80 avukat olmuş, 1974 te % 10 arttırarak varsayılıyor; 85-97. Bunlara belli miktarda her avukat ayda bir

para verirse, buna şu yardım yapılır. Ama biz, meslekte ayrıldıktan sonra ölenlerin sayısını bilmediğimize göre, ve ilerde de meslekten ayrıldıktan sonra ölecekler için bir kestirme, bir tahmin, bir projeksiyon yapma imkânına malik olmadığımızı göre, aktuaryel hesapları tutturmamız olanağa yoktur. O zaman hiç ummadığımız olaylarla karşılaşırız; ilk üç ay içinde ölenlerin sayısı o kadar çoğalır ki, fondaki para biter, Barolar Birliği de vermek zorunda kaldığı için bu yardımları, diğer fasıllardaki parasını kullanır ve Barolar Birliği sıkıntıya düşebilir. Onun için, buradaki prensip şu arkadaşlar: Çalışan, daha amiyane bir tabirle, eli ekmeğe tutar arkadaşların, çalışabilen arkadaşların • anda vefat eden arkadaşlarına bir yardımımızdır.

Biraz önce arkadaşlarımızdan birisi bir örnek verdi, bir baro başkanının vefatına tanık olduk. Bu, herkesin gönlünden kopan yardım şeklinde yapılmıştır. Eskiden birçok barolarda yapıldı, Ankara Barosunda da yapıldı. Bir meslektaşımız vefat ettiği zaman, baronun hademesi dolaşır, filan meslektaş vefat etti, karısı ve çocukları sıkıntıdadır, gönlünüzden ne kopuyorsa yardım yapın..Artık örgütlenme çağındayız. Barolar ve Barolar Birliğinin çatısı altında toplandık. Zaten ilk tasarı, ilk düşünce, sayın Cemal İlhan arkadaşımızın da sanıyorum ki yaptığı tasarı •ydu, her ölene Türkiye'deki avukat sayısı kadar 10 lira yardım yapmaktı. Yani biz parayı vereceğiz, avukatlardan 10 ar lira toplayacağız. Yalnız bunun da birtakım güçlükleri olduğu için bu yöntem bulundu.

Şimdi sayın arkadaşlar, benim arzım şu: Bunu belirttikten sonra, kesenek ödemiş de, üç ay evvel barodan ayrıldığı için, otuz yıl bu keseneği vermiş, otuz yıl sonra tam yardıma hak kazanacakken barodan kaydını sildirmiş olduğu için bu yardımı alamamış arkadaş diyebilir şey söz konusu değil. Pirim değildir, verdiğimiz paralar • anda kullanılmaktadır. Bu kesenekleri verdiğimiz zaman • yıl içerisinde zaten hak sahiplerine, istihkak sahiplerine dağılıp gidecektir. Bizim hesabımızda toplanan bir para yok. Binaenaleyh ben 15 yıl yahut 30 yıl ödedim de son anda ayrılmak gafletinde buldum veya öyle gerekti, •e yapalım,

zaten amacımız; çalışırken vefat edenlerin ailelerine yardım etmektir. Bu yardımın yararlı bir yardım olduğunu sayın arkadaşlarımız kabul ediyorlar, lütfen sistemi bozmadan komisyondan gelen şekliyle önergenin kabulünü arz ve teklif ederim. Saygılarımla.

BAŞKAN- Efendim, komisyon adına sayın Nabi İnal, buyurur.

NABİ İNAL (Hatay)- Arkadaşlarım, Atila Sav arkadaşımız konuyu etraflıca açıkladılar. Bu ölüm yardımı her yıl için avukatın yıl içerisinde ölen meslektaşlarına şahsî cebinden çıkarıp vereceği yardım parasıdır. Yanıbir fonda birikip bir sandık niteliğinde değildir. Bunun için, emekli olan veyahut barodan kesin olarak kaydını sildirmiş bulunarlara, aidatını, keseneği ödemek şartıyla devamı imkânsızdır ve bu kabul edildiği takdirde bu yardımın yapılmasının ve değer ifade eden bir meblağa ulaşmasının imkânı ve ihtimali kalmayacağı kanısındayız. Bunun hesaplarını zannediyorum Yönetim Kurulu daha önce yapmıştır. Yalnız, Sabih Adlı beyin teklifine komisyon olarak da katılmaktayız ve şu şekilde değişiklikle kabulünü dilemekteyiz. Altıncı madde:

Yardım ödemeleri baronun ölüm olayını Türkiye Barolar Birliğine yazılı olarak bildirmesi üzerine hemen yapılır. Baro levhasında şartsız olarak kaydı silinmiş olanlar için ölüm yardımı yapılmaz. Bu değişiklikle kabulünü arz ediyoruz.

BAŞKAN- Sayın Cengiz İlhan, buyurunuz.

CENGİZ İLHAN (İzmir)- Efendim, affedersiniz bendeniz 30 sene 40 sene, hatta 50 sene avukatlık yapmış bir meslektaşınızım, barodan ayrıldıktan sonra, filhakika kanunen avukatlık sıfatını kaybediyor amma, bizim moral bünyemizde, manevi bünyemizde halen avukat olarak kaldığı düşünüyordum. Bunlara yardım yapılmamasını, biraz önce çok titizlikle savduğunuz insancıl duygulara aykırı buluyorum. Mademki bir yardım yapıyoruz, bunu kayden ayrılmış olan, fakat esasen avukat bulunan yaşlı meslektaşlarımıza da yapmamız gereğine inanıyorum. Bu bakımdan Hasan Basri Beyin önerisi tamamen yerinde bulunmaktadır.

İkinci olarak şu noktayı arz edeyim: Sayın Emin Baltaoğlu'nun bir tarifi vardır. Der ki, bir avukatın yaşantısı yarım daireye benzer. Avukat-

lar aşağıdan başlar yukarıya doğru çıkar, sonra gittikçe meyil azalar azalır, yaşlandıkça gelir durumları daha düşük bir durum arzeder. Şu duruma göre, yardıma muhtaç olan avukat, asıl yaşlı olan avukattır. Biz bunlara da yardım yaparsak, insancıl duygularımız herhalde çok daha tatmin edilmiş olacaktır.

Şu noktayı da gözden kaçırmayalım: Daima bundan önceki uygulamayı nazarı itibare alarak davranıyoruz. Oysa, yaşlılık sigortası zannediyorum bazı barolarda beş yıl dolduğu için yürürlüğe girmiş bulunmaktadır. Diğer barolarda da nisan ayında yürürlüğe girecektir. Bu şu demektir: Bütün avukatlar sigortalı olduğuna göre vefat halinde zaten biraz önce haklı olarak infial buyurulan cenazesinin kaldırılmama durumu artık ortadan kalkmıştır. Çünkü sigortaya bağlı bir avukatın vefatı halinde aynı zamanda bir ölüm yardımı zaten yapılmış bulunacaktır.

Üçüncü olarak yine, Hasan Basri beyin önerisine, yani emekli olan, daha doğrusu şöyle söyleyeyim; kanunla kurulu emekli sandıklarından emekli olarak baroya kaydolanların durumu özeldir. Bunlar vefatları halinde emekli sandıklarında ayrıca bir ölüm yardımı almak adırırlar. Hiç değilse bunların aldıkları ölüm yardımları oranında Barolar Birliği ölüm yardımında bir kısıntı yapmak, bir mahsup yapmak herhalde maslahata daha uygun gelecektir. Maruzatım budur, Hasan Basri beyin önerisinin kabulünü rica ederim.

BAŞKAN- Sayın Cemalettin Güçdemir, buyurunuz.

CEMALETTİN GÜÇDEMİR (Gaziantep)- Efendim benim bir maruzatım olacaktır. Bu son metni aşağı yukarı bendeniz de tasvip ediyorum. Yalnız meselâ Emekli Sandığından emekli oldu, oradan ikramiyesini aldı, yüksek bir maaş ile de emekli oldu, genellikle bir hukukçu olduğuna göre, en yüksek kademedem emeklilik almıştır, ikramiyesini de almıştır, yeşil pasaportunu da almıştır, gelmiş baroya da kaydolmuştur. Bendeniz, sigorta emeklisi olacağım için, sıfatım devam ettiği müddetçe, yani kaydım kaldığı veyazıhanem devam ettiği müddetçe zaten emekli olamıyorum. Bunu alabilmek için emekli oldum. Yıllarca verdiğim, helâl olsun, kaldı, Ümedim çok şükür, diri diri ayrıldım, dışarıda öleceğim, hakkım da orada

kalacak. Ama öbürü zaten benden farklı muamele görüyor; şu cebimde ikramiye, bu cebimde yeşil pasaport, en yüksek dereceden maaş, geldi üçüncü gün öldü...Ha, bu bir dayanışma, kabul. Eğer sistemi bozmazsa emekli sandığından emekli olmak suretiyle gelenler en az beş yıl aidat ödemediği takdirde, 10 sene veyahut 5 sene kaydı konmak suretiyle, yani böyle bir kayıt bulalım da, hani bu belki bir ayrıcalık gibi görünür ama gaye bakımından adaletli bir şekil olur. Bunu arz ediyorum. Böyle basit bir teklifim var. Takdir yüce heyetindir.

BAŞKAN- Teşekkür ederim efendim.

Bu madde üzerindeki müzakereler bitmiştir. Komisyonun getirmiş olduğu altıncı maddeyi okuyorum.

"6- Yardım ödemeleri, Baronun ölüm clayını Türkiye Barolar Birliğine yazılı olarak bildirmesi üzerine hemen yapılır.Baro levhasından şartsız olarak kaydı silinmiş olanlar için ölüm yardımı yapılmaz."

Şimdi buna da bir ilâve tavriri var:"Emekli Sandığına tabi olup da mesleğe intisabedenlerin asgari 5 sene..." ("10" sene sesleri)

Şimdi, Hasar Bâri bey tarafından daha evvel bu ikinci maddenin kaldırılması hususundaki teklifi oylarınıza arzedeceğim. O teklif şu idi: İkinci madde kaldırılınsın, bütün avukatlara yapılsın, emekliye ayrılmış avukatlar da bu yardımın şümlüne dahil olsun, şeklinde idi. ("Ölüm yardımına devam etmek şartıyla" sesleri)

Efendim şimdi komisyondan gelen metni tekrar okuyorum:

"Yardım ödemeleri, Baronun ölüm olayını TBB ne yazılı olarak bildirmesi üzerine hemen yapılır. Baro levhasından şartsız olarak kaydı silinmiş olanlar için ölüm yardımı yapılmaz."

İlâve şu:

"Başka mesleklerden emekli olmak suretiyle avukatlığa başlamış olanların ölümü halinde, ölüm yardımı yapılabilmesi için, baroda kayıtlı olma kaydıyla 10 yıl avukatlık yapmış olmaları şarttır."

Şimdi arkadaşlar, müsaade ederseniz bu teklifleri oylarınıza sunacağım.

BİR DELEGE- Efendim, yeniden gözden geçirmek üzere bu maddeyi önermelerle birlikte komisyona geri verelim, yeni şeklini hazırlayıp getirsinler.

BAŞKAN- Efendim, maddenin önermelerle birlikte komisyona geri verilmesini kabul edenler...Etmeyenler...Kabul edilmiştir, madde önermelerle birlikte komisyona geri verilmiştir.

Komisyonun maddeyi hazırlayabilmesi için oturuma 10 dakika ara veriyorum.

(Oturuma 10 dakika ara verildi.)

BAŞKAN- Görüşmelere devam ediyoruz efendim. Arkadaşlarımla yerlerini almalarını rica ediyorum.

Efendim 6 ncı maddeyi komisyondan gelen yeni şekliyle okuyoruz.

MADDE 6.- Yardım ödemeleri baronun ölüm olayını Türkiye Barolar Birliğine yazılı olarak bildirmesi üzerine hemen yapılır. Şu kadar ki, Emekli Sandığı veya sair sosyal güvenlik kuruluşlarından emekli olduktan sonra baro levhasına kaydolmuş avukatlara yardım yapılabilmesi için 5 yıl süre ile levhada yazılı olmaları gerekir.

BAŞKAN- Bu madde hakkında söz isteyen?..Buyurun efendim.

CENGİZ İLHAN (İzmir)- Sayın arkadaşlarım, madde bu haliyle yaşlı avukatların genç avukatlara ölüm yardımı maddesi şeklindedir. Arz ediyim; her avukat 120 lira ölüm yardımı aidatı ödeyecektir, senede. Bu yılda 1 milyon 680 bin lira yapar. 0 sene içerisinde kayıtlı olan avukatlardan vefat edenler 100 ise 16 bin küsur lira almış olacaktır. Eğer biz 40 sene, 30 sene, 25 sene meslek hizmeti gördükten sonra barodan kaydını sildirenleri de bu kapsamın içerisine alırsak, bu 1 milyon 680 bin lira yalnız kayıtlı olanlara değil, kaydını sildirmiş yaşlı meslektaşlarımızın da hesaba katılması suretiyle 100 ise 200 e iblâğ edilecektir. Bu takdirde genç bir avukat 16 bin lira değil de 7 bin lira almış olacaktır. Onları hariç bırakınca ne yapmış oluyoruz? Yaşlı meslektaşlarımız genç meslektaşlarımıza vefat halinde bir misli fazla para ödeme gibi bir yardımda bulunmuş oluyorlar. Bu adaletsiz bir durumdur.

Sosyal Sigortalar Kanununa göre emekli olsun, emekli olmasın vefat eden her avukata bundan böyle ayrıca Sosyal Sigortalar Kurumu bir ölüm yardımı yapacaktır. Oradan bir ölüm yardımı bütün avukatlar alacaklardır. Ayrıca, 30 sene meslek hizmeti görmüş bir meslektaşımızı bundan mahrum edemeyiz. Burada bir konu ortaya çıkıyor, o da şu: Yani 30 sene hizmet görmüş, baradan kaydını sildirmiş, beş sene sonra da vefat etmiş, beş sene içerisinde senede 120 lira aidatı ödemiş durumda. Bunun da halli gayet basit; ölüm yardımını öderken, kaç sene geçmiş ise 10 kadar senelik aidatı bundan mahsup eder, tahsil etmiş oluruz. Buna da hüküm koymuş oluruz ve bu şekilde de hüküm var. Lütfen bu meslektaşlarımızı, insancıl duygularınıza hitap ediyorum, başlangıçta beni suçlamıştınız, bu yaşlı meslektaşlarımızı bunun kapsamı dışında bırakmayalım. Ortada aktuarya hesabını gerektiren bir şey yoktur.

Maruzatım budur, saygılarımı sunarım.

BAŞKAN- Sayın Ahmet Hamdi Sayar, buyurun.

AHMET HAMDİ SAYAR (İstanbul)- Madde metninde tadilat dolayısıyla yapılan cümlede, sanıyorum avukatlık hususunda bir tereddüt yaratılabilecek bir müphemiyet var. Metinde, "...yardım yapılabilmesi için 5 yıl süre ile levhada yazılı olması gerekir." deniyor. "vefat anında 5 yıl süre ile yazılı olması" manasına gelmesi lâzım.

BAŞKAN- Cemalettin bey, buyurun.

CEMALETTİN GÜÇDEMİR (Gaziantep)- Efendim bendenizin deminki teklifimde, emekli sandığı statüsüne göre veya sair surette emekli olanlar kaydı varlı Burada 10 diğer sosyal güvenlik müesseselerinden..Yine şamil olmaz bu tabir, sair surette olursa daha şümüllü olur, bîr.

İkincisi, Ahmet Hamdi beyin buyurdıkları "vefatı anında" tabiri de işe vuzuh getirir.

Bunun dışında sayın İlhan arkadaşımızın söyledikleri de hakikaten hakka ve adalete uyuyar. Bu mesleğe ömrünü hasredip ayrılan bir kimse sırf ayrıldığı için bu imkândan yoksun kalıyor. Dağıtılacak paranın tümünde bir değişiklik yok, amma Allah esirgesin, meslekte iken ölenler 80 ise, emekli olmuş kişilerden de beş kişi ölürse, o seneki fon

80 e değil, 85 e taksim edilecek. Bu kadar basit bir konu, eğer adaleti rencide edecekse, bunu da bir cümle ile izale etmemiz mümkün. Altına bir fıkra ilâve etmek suretiyle bu adaletsizliği de ortadan kaldırılabiriz. Bu hususun da nazarı itibare alınarak bu istikamette maddenin tekrar değiştirilmesi için komisyona havalesini arz ve teklif ederim. Belki uzayabilir, ama adaletli bir madde olur.

BAŞKAN- Sayın Atilâ Sav, buyurun.

ATELA SAV-(Ankara)- Sayın Başkan, değerli meslektaşlarım, sayın Cengiz İlhan'ın önerisi insanı il bakımından hepimize yerinde gibi gözüküyor. Yalnız, yaptığımız yardımı temel ilkelerini gözden kaçırmamak zorundayız. Bu bir yardımlaşmadır. Yani meslekte çalışanların, çalışırken ölen bir meslektaşlarına, dul eşine, çocuklarına, annesine, babasına yaptığı yardımdır. Bir süre meslekte çalıştıktan sonra ayrılmış arkadaşlarımızla ilgiyi kurmamız bile güçtür. Ayrıca çok basit birşey gibi takdim edildi; aktuaryel hesaba ihtiyaç yok denildi. O zaman bakın ne olacak? Bugün yapılan hesaba göre 1973 yılında 80, 1974 te 88, 1975 te 96 avukatın öleceği kestirilmektedir. Bu maddeyi bu şekilde yazdığınız anda, bütün bu hesaplar değişecektir. Belki 160 avukatın veya meslekten ayrılmış avukatın ailesine yardım yapmak zorunluğu çıkacaktır. Bugünkü koşullar altında 10 ar lira verirse bütün arkadaşlarımız, bir avukatın 16 bin lira raddesinde bir yardım düşeceği öngörülmektedir. Bir sosyal yardım, onu alana asgari bir yarar sağlamalıdır, onu verenlere de fazla külfet olmamalıdır. Elbetteki verilen bir sadaka derecesine düşmemelidir. (Sayın Baltaoğlu'nun tabiriyle) Ama o takdirde yardımlar ikiye bölünürse, bir avukata sekiz bin lira verileceği ve bu da önemsiz bir rakam olduğu için bu sefer kesenekleri artırmak gerekecek. Bu takdirde günümü kurtarmak durumunda olan arkadaşların itirazları ile karşılaşabiliriz. Yani verene alan arasındaki denge bozulabilir. Benim arzum, komisyonun son getirdiği şekli kabul etmektir. Eğer ileride Barolar Birliği, baroların da yardımı ile barodan ayrıldıktan sonra ölen avukatların da adetlerini tesbit ederek yeni bir hesap yaparsa, bu takdirde bunu da gerçekleştirebiliriz. Ama yardımı çok fazla yapalım der-

ken yardımın etkinliğini ve önemini, değerini azaltmak çok daha büyük sarkıncalar doğuracaktır. Lütfen, meslek topluluğumuza kabul ettirebileceğimiz makul sınırlar içinde kalmasına yardım edelim. Biz nihayet bir sosyal sigorta, sosyal güvenlik kuruluşu değiliz arkadaşlar. Meslekten belli bir süre önce ayrılmış olanlar elbetteki bunun hesabını yapmıştır, kendine göre birtakım yeni olanaklar bulduğu için meslekten ayrılmıştır, Tanrı uzun ömür versin, yeni hayatında da dilediği gibi yaşasın. Bizim için önemli olan, mesleğini icra ederken adliyekoridorunda düşüp ölen arkadaşlardır. Mesleğini icra etmek için seyahat ederken trafik kazası geçirip ölen arkadaşın dudu, yetimdir. Bu kadar genişletmeye kalkmak Türkiye Barolar Birliğinin gücünü aşar. Biliyorsunuz ki Anayasa emrettiği halde, devlet sosyal güvenliğe 36 milyona teşmil edemedi. Lütfen kendi gücümüzü de bir yerde bilelim, yapamayacağımız, kaldıramayacağımız kadar ağır yüklerin altına girip de sonra ileride bu yardımı bütütün değersiz, önemsiz hale getirme hatasını bugünden işlemeyelim. Komisyondan gelen teklifin aynen kabul edilmesini teklif ederim. Saygılarımla efendim.

BAŞKAN- Sayın Cengiz İlhan, buyurun.

CENGİZ İLHAN (İzmir)- Şüphesiz yardımın amacı sadaka vermek değildir, ama yardımın amacı kişileri zengin etmek de değildir herhalde. Elimizde bir rakam var, geçen yıl vefat eden arkadaşlarımızın sayısı 80 kişi, önümüzdeki yıl 90 kişi olacağı ümit ediliyor..(Gülüşmeler) Pardon, affedersiniz..Maksadı aşar bir cümle oldu, affedersiniz..

Şimdi efendim, acaba bu seksen kişinin kaç tanesi ilerdeki hesaplara göre emeklilik yaşında olan meslektaşlarımızdır? Bir başka deyişle kaç tanesi kırk, elli yaşları arasında veyahut da 25-30 yaşları arasında yani biraz önce Sav arkadaşımızın belirttiği gibi şu yönetmeliğin amaçladığı yaşlarda bulunan kişilerdir? Eğer bunun bir dökümünü yaparsak, öyle zannediyorum ki, bu seksen rakamı şu yardım metnine göre yardımdan yararlanacakların sayısını ancak 30 a 40 a düşürür, daha fazlaya düşürmez. Öbür taraftan, hiç bir zaman...Daima aynı gerekçe ile hareket ediyoruz. Avukat avukattır. Barodan kaydını silmiş olması onun avukatlık niteliğini katıyen ortadan kaldıran bir durum değildir ve hiç bir sosyal yar-

dım müessesesi yaşlılardan gençler yararına bir fedakârlık bekleyemez. Aksine, gençler yaşlılara fedakârlık yapar. İnsancıl duygular bunu emreder. Ortada bir milyon altıyüzseksen bin lira var. Biz bu yardımı yaparken, yardımı yaşlı meslektaşlarımızı sırtından yapmış olmayalım,

Basri beyin önergesininin maddeye ilâvesini tekrar arz ve rica ediyorum.

BAŞKAN- Başka söz isteyen var mı efendim?..Yok. Altıncı maddeyi tekrar okutup oylarınıza sunacağım.

MADDE 6.- Yardım ödemeleri baronun ölüm olayını Türkiye Barolar Birliğine yazılı olarak bildirmesi üzerine hemen yapılır. Şu kadar ki, Emekli Sandığı veya sair sosyal güvenlik kuruluşlarından emekli olduktan sonra baro levhasına kaydedilen avukatlara yardım yapılabilmesi için 5 yıl süre ile levhada yazılması gerekir."

BAŞKAN- Maddeyi bu şekliyle oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler...Etmeyenler...Madde bu şekliyle aynen kabul edilmiştir.

Madde kabul edildiğine göre sayın Hasan Basri Güder'in değişiklik önergesini de muameleye koymuyorum.

7 nci maddeyi okutuyorum.

MADDE 7.- Hak sahibine yapılacak ödemeden, müteveffanın varsa Barosuna olan borçları tenzil edilir.

BAŞKAN- Madde hakkında söz isteyen?..Yok. Bu haliyle maddeyi kabul edenler...Etmeyenler...Kabul edilmiştir.

MADDE 8.- Bu esaslar en geç 1976 yılı başından itibaren uygulanmaya başlanır.

BAŞKAN- Madde hakkında söz isteyen?..Yok. Maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler...Etmeyenler...Kabul edilmiştir.

MADDE 9.- Kesenek miktarı her avukat için ayda 10 lira itibarıyla yılda 120 liradır.Bu miktar, TBB keseneğine ilâve edilerek statü içerisinde tahsil edilir.

BAŞKAN- Muhalefet şerhini okutuyorum.

Av.Nahi İnal: 9 ncu maddeye, keseneğin yıllık asgari 240 TL olması görüşüyle muhalifim.

BAŞKAN- Madde hakkında söz isteyen?..Buyurun efendim.

NABİ İNAL (Hatay)- Arkadaşlarım, senelerdir şu tasarının gelmesini ve arkadaşlarımıza bir ölüm halinde iane toplar hale gelmekten kurtulmamızı bekledik ve nihayet maddeler kabul edildi ve sonuna geldik. Uzun uzun hesaplar yapılmıştır, bugün ayda 10 senede 120 lira verildiği takdirde, bir avukatın ölümü anında eşinin, çocuklarının, kabul edilen şekle göre eğer bildirimde bulunursa anne, baba veyahut diğer yakın ve istediği kişilere verilebilecek para toplam olarak ancak 15 bin lira civarında bir para olacaktır. E bunu üçe, dörde de böldüğümüzü kabul edersek 3 bin, beş bin liradır. Yani bir avukatın ölümünden sonra geride kalanlarına işte sana üç bin lira, işte sana ikibin lira demek suretiyle, hani müşkül anlarındaki acısını giderme değil de bir parça acısını tazeleme gibi bir durum olacaktır. Bunu eğer yirmi lira yapar işek aşağı yukarı 30 bin lira tutar, her yakınının eline 3-10 bin lira geçecektir. Belki ilk aylardaki en mübrem ihtiyaçlarını karşılayacak bir miktar olur. Lütfederseniz bunu asgari 20 liradan kabul edelin.

BAŞKAN- Buyurun efendim.

YEKTA GÜNGÖR ÖZDEN (Ankara)- Değerli arkadaşlar, ulusumuza ve yurdumuza hukukyardımı konusunda hizmetlerde bulunan biz meslek mensuplarının birbirimize ne yapsak çok olmadığı kuşkusuz. Ancak, yurt gerçekleriyle meslek gerçeklerini de göz önünde bulundurmamız vazgeçilmez koşuldur. Şimdi bazı baroların giriş aidatlarını arttırmaları var. Bazı baroların birbirlerine rakilde 10 bir lira gibi aidat çıkarmaları var. Barolar arası dayanışma ve barolar arası ilişkilerin kurulmasında, benim dileğim bu tür rakamların birbirimizin özel durumlarına göre uyumlu bir düzeye gelmesinde her baronun denge içerisinde davranması zorunluğuna dayanmakta idi.

Şimdi, Ankara, İstanbul, İzmir gibi yerlerde yardım sandıkları olduğu nedeniyle, bazı yanlış anlamalar, yanlış yorumlar bizi birbirimize karşı gösterebilir. Nasıl Türkiye Barolar Birliğini kurmuş, nasıl 1136 sayılı yasamız varsa, burada hep beraberiz ve birlik içerisindeyiz. Burada sıcak bir sevgi anlayış ve hoşgörü ile beraberiz.

Katılan büyük bano küçük bano avukatı yoktur

Ne düşüncemizde, ne tutumumuzda, ne de baromuzun isminden dolayı ayrı değiliz. Bunu bir kere açıklıkla söyleyeyim.

Şimdi, genç arkadaşlar diyoruz, paraları veremiyorlar. Kendi barondan bir örnek vereceğim. Aylık aidat 35 lira, sandık aidatı 60 lira, yeni bir 20 lira kesersek 115 lira yapacak arkadaşlar. Şimdi bakınız, Ankara, İstanbul, İzmir gibi yerlerdeki avukat sayısına göre gençlerin sayısı tüm Türkiye'deki genç avukatların iki misli. Bir taraftan genç arkadaşlara yardım edelim diyoruz, elimizden geleni yapalım, bir taraftan da arkadaşlarımızın ödeyemeyeceği, bu sistemin aslına, temeline karşı çıkacakları miktarlar getiriyoruz. Biz diyoruz ki bu bir adımdır. Kazmayı vurup kuyuyu açalım arkadaşlar, suyu fişkırtalım, orada hepimizi sıkışık zamanımızda doyuracak bir organı, bir yardımcı bağlılığın bulunduğunu bilelim. Bunun önce mutluluğu bize yeter, kurulması bir başlangıç, bir zaferdir. O bakımdan, miktar üzerinde durmayalım, bu aslında hiç bir hesaba sığmaz. Ne 10 lira çektür buna, ne 100 lira çektür arkadaşlar. Ama yarın günlümüzden kopacaktır, belki 1000 lira vereceğiz. Lütfen başlangıçta herkesin razı olacağı sistemi gerçekleştirmek için 10 liranın üzerine geçmeyelim. Bânim ricam bu. Saygılarımla.

BAŞKAN- Teşekkür ederim sayın Yekta Güngör. Bu konuda başka söz isteyen var mı efendim?..Yok. Maddeyi komisyondan gelen şekliyle oylarınıza sunuyorum...

DAVUT SELÇUKİ (Aydın)- "1976 yılı Barolar Birliği keseneği şu liraya çıkarılmıştır" şeklinde ilâve edilmesi lâzım.

BAŞKAN- Sayın Cengiz İlhan, buyurunuz.

CENGİZ İLHAN (İzmir)- Efendim, biraz evvel kabul edilen maddeye göre 1976 yılında uygulanacaktır bu. Öbür taraftan ikinci nokta şu: Barolar Birliği keseneğinin tesbiti genel kurula ait bir yetkidir. Ancak bu, özel bir gündem maddesiyle genel kurulda tartışılıp kabul edilebilecek olan bir husustur. Gündemimizde böyle bir madde Yönetim Kurulu tarafından getirilmemiştir. Onun için bu hususta bir karar verme, böyle bir karar verme bugün için söz konusu değildir. Daha önce de arzettiğim gibi, bakan gündem meselesi burada yine bir önemli unsur olarak ortaya çıkmaktadır.

BAŞKAN- Madde hakkında başka söz isteyen var mı efendim?..Yok. Maddeyi aynen oyluyorum. Bu maddeyi aynen kabul edenler...Yani aylık 10, yıllık 120 lirayı kabul edenler...Kabul etmeyenler...Madde aynen kabul edilmiştir. Davut beyin 240 lira hususundaki önergesini ayrıca oya koymuyorum efendim.

10 ncu maddeyi okutuyorum.

MADDE 10.- TBB ve Baroların katılmasıyla ve asgari işbu şartlarla kurulacak Türkiye Barolar Birliği Yardım Vakfı tüzel kişilik kazandıktan sonra, işbu esaslar gereğince toplanan paralar sadece ölüm yardımında kullanılmak üzere Vakfa devredilir.

BAŞKAN- Madde hakkında söz isteyen?..Yok. Maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler...Etmeyenler...Madde aynen kabul edilmiştir.

Efendim, ölüm yardımı hususundaki tasarımızın görüşülmesi de sona ermiştir.

DAVUT SELÇUKİ (Aydın)- Efendim bir geçici madde ilâvesi teklifimiz vardır. Müsaade ederseniz izah edeyim.

BAŞKAN- Buyurun.

DAVUT SELÇUKİ (Aydın)- Efendim, Avukatlık Yasasının 117 nci maddesinin 8 nci bendinde, barolardan alınacak Birlik keseneği miktarını tesbit etmek şeklinde bir hüküm var. Biliyorsunuz daha önceki yıllarda 10 lira idi, barolardan alınacak miktar. 1976 yılından itibaren, 1 Ocak 1976 dan itibaren şu ölüm yardımı esaslarına göre bu miktar 20 liraya çıkmış olacaktır. Şimdi, 1976 yılında yapacağımız genel kurul toplantısında bunu 20 liraya çıkardığımız takdirde, barolarımız 1975 sonunda genel kurul toplantılarını yapacaklar, bütçelerini düzenleyecekler ve gelecekler bu sefer diyecekler ki, bizim daha önceden bu işle ilgili haberi-miz bulunmadığı için bütçelerimize bunu koymadık ve genel kurulumuza da arzetmedik. Bu bakımdan, bir geçici madde ilâve edilmek suretiyle, Türkiye Barolar Birliği keseneği 1.1.1976 tarihinden itibaren 20 liraya çıkartılmıştır şeklinde bir geçici madde ilâve edilmesini istiyoruz.

BİR DELEGE- Yönetim Kurulunun görüşü nedir bu konuda? Bir de onu öğrenelim.

BAŞKAN- Sayın Baltaoğlu, buyurunuz.

YÖNETİM KURULU ADINA EMİN BALTAOĞLU- Sayın arkadaşlarım, Yönetim

Kurulu bu hususta bir gündem maddesi getirmemek için bir şey düşünmüş-
tür. Kabul buyurduğunuz esaslarda uygulamayı 1.1.1976 diyerek kabul bu-
yurdunuz. Yönetim Kurulu bunu teklif ederken şu ciheti düşünmüştü:

Barolar kendi aidatlarını normal masraflarına göre tayin eder-
ler ve o şekilde tahsil edgler. Böyle bir yük geldiği zaman, normal mas-
rafları sarsılır. Bu sebeptedir ki, barolara aidatlarını ayarlamak için
bir imkân barakalım, 1975 yılı Aralık ayında yapılacak barolar genel ku-
rullarında yıllık aidat tesbit edilirken, barolar birliği genel kurulun-
da ölüm yardımı hakkında bazı esaslar tesbit edilmiş, buna göre yeni bir
ödeme yapmamız gerekir, diyerek bütçelerine bu artışı temin etmeleri dü-
şünülmüştür. 1975 yılı içinde ölüm yardımı yapılmayacağına göre, 1976
yılında Barolar Birliği Genel Kurulu toplandığında baroların ödemesi ge-
reken ödenek miktarı da o zaman tesbit edilecektir ve 1976 yılının birin-
ci gününden itibaren Barolar borçlu olacağına göre, ölüm hallerinde de
Barolar Birliği bu yardımı yapmak imkânını bulacaktır.

Arzettiğim sebeptedir ki, bugün barolar keseneklerinin artırıl-
ması hakkında bir karar alınmasına lüzum yoktur. 1975 yılı sonunda, 1976
yılı ocak ayında yapacağımız toplantıda zaten buna karar verilecektir,
çünkü 1975 yılı bütçesi o zaman gelecektir. Bugün elimizdeki bütçe 1975
yılı bütçesidir, 1976 bütçesi değildir. O bakımdan bunun şimdilik kara-
ra bağlanmasına mahal yoktur. Saygı ile arz ederim.

BAŞKAN- Efendim, bu izahat karşısında başka söz isteyen var mı?
Yok. Sayın Davut Selçuki'nin önerisine göre bir madde ilâve edilmesini
kabul edenler...Etmeyenler...Kabul edilmemiştir.

Bu hale göre hazırlanan ölüm yardımı yönetmeliğini tümüyle oy-
larınıza arz ediyorum. Kabul edenler...Etmeyenler...Kabul edilmiştir.

Efendim söz, sayın Başkanımız Prof. Faruk Erem'ir. Buyurunuz efen-
dim.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ BAŞKANI Av. FARUK EREM- Aziz meslektaş-
larım, oylarınızla bize büyük bir hediye buldunuz. Nasıl teşekkür

edeceğimizi Yönetim Kurulu olarak gerçekten kestiremiyoruz.

Ölen meslektaşlarımızın geride kalan yakınlarına, insanî esaslara dayalı şu yardım ilkeleri karşısında bulunan hiç bir arkadaşımızı tasavvur etmiyoruz. Bazı görüşmeler sırasında bazı kuşkular akla daima gelebilir. Bunlar, bazı barolarda gerekli tahsilâtın güçlüğü, bunun daha fazla olanaklarının aranması gibi hususlardan neş'et ettiği açıkça bellidir.

Bu netenle, görüşmeler sırasında şu veya bu tarzda görüşmelerin, konuşmaların bu esaslar dairesinde olduğuna biz tamamiyle kani bulunmaktayız.

Aynı şekilde, görüşmeler sırasında belki de kürsünün çekici atmosferi içerisinde şu veya bu ibareler kullanılırsa, bunların da bu esaslar içinde sarf edildiği hususundaki inancımızın kayıt ve teşçili maksadıyla, biraz da müsaade ederseniz özür dilemek kasdiyle bu tasarının kapanışını tamamlamak istedim.

Kuruluşumuzdan bu yana İstanbul Barosunun bize aidatı açısından hiç bir müşkülâtla karşılaşmadık. Yalnız, bir hataya istemeyerek sebebiyet verdiğimizizi de açıklamak istiyorum. Sizlere dağıtılan belgede, İstanbul Barosu borçlu gözüküyor, çünkü o tarihte henüz biz havaleleri almamıştık. Bugün Birliğimize en para borcu yoktur, İstanbul Barosunun.

Sağolun efendim. (Alkışlar)

BAŞKAN-Teşekkür ederiz efendim.

Gündem gereğince görüşmelerimize devam ediyoruz.

MEHMET ALİ İKİZER (İstanbul)- Sayın Başkan, demin baromuza bir sataşma olmuştur, müsaade ederseniz kısaca arz edeyim.

BAŞKAN- Buyurun.

MEHMET ALİ İKİZER (İstanbul)- Muhterem arkadaşlarım, ben İstanbul Barosu adına sizleri kalpten selâmlarım. Baro Başkanı bulunmaktayım; demin ölüm yardımı konusunda müzakere açıldığı sırada, benim adıma konuşması için Fadıl key kardeşimden ricada bulundum. Burada açıklıkla; "İstanbul Barosu bu konunun lehindedir." dedi. Fakat bir öneri geldi, o öneriye iltihak etti fikren, bu benim Baromun da önerisi idi. Ondan sonra

bir konuşmacı arkadaşımız beyanda bulundu ve maalesef bizim adabımıza uymayacak konuşmalar cereyan etti. Eğer müsaade ederseniz, zabıtlara geçtiği için yazılı olarak konuşmak istiyorum.

Kuruluşundan bu yana saygılı ve içtenlikle bağlı bulunduğumuz Barolar Birliğinin sekizinci Olağan toplantısına İstanbul Barosu delegeleri ölüm yardımı konusunu önceden görüşmüş ve prensip olarak lehinde karar vermiş olarak katılmışlardır.

Teklifin geliştirilmesi hakkındaki görüşlerini ifade eden delege arkadaşımın Fadıl Altop'un sözlerini bitirmesi anında bazı delegelerden, toplantının havasına, asgari meslek nezaket ve haysiyetine uymayan sözler tüm İstanbul delegeleri hakkında sarfedilmiştir. Sözü edilen davranış sahibi delegelerin bu gibi hallerde yapılması gereken özür dilemeye çağırılmasını sayın Divan Başkanından talep ediyorum.

Teşekkür ederim. (Alkışlar)

BAŞKAN- Cemalettin bey, hatırlanması tarafından İstanbul delegelerinden bazılarına sataşıldığı söylenmekte, lütfen kürsüye buyurun.

CEMALETTİN GÜÇDEMİR (Gaziantep)- Sayın arkadaşlar, biraz önce konuşan İstanbul Barosu Başkanı sayın İkizer'i dinledim. Kendileri Fadıl Altop'un konuşması sırasında veya onun konuşmasına cevap verilirken tasvip etmedikleri bazı sözlerin söylendiğini ifade buyurdular, aklımda yanlış kalmadı ise. Bendeniz Fadıl Altop'un konuşması sırasında herhangi bir maruzatta bulunmadım ve ne yerimden, ne de buraya gelerek. Eğer bu sözler bendenize matuf ise, bir şahıs hatası olsa gerek.

Ancak, Fadıl Altop'un dışında, çünkü Fadıl beyi tanıycrum, kendileriyle birlikte geçen senelerde, tâ Bursa'dan beri katılıyoruz ve bugün de yüce kurulunuzun tebliğini hazırlarken beraber idik, bu nedenle şahıslarında hataya düşmeme imkân yok. Ancak Fadıl Altop'un dışında diğer bir gözlüklü arkadaşımız bu salona terkederlerken, bazı nahos olan şeyler söylediler. Onu burada tekrar etmek istemiyoum, kapıdan çıkarken toplantıyı terk mahiyetinde bir şeyler söylediler. Bendeniz de şahıslarına münhasır olmak kaydıyla; terklerinin hiç bir mâna ifade etmeyeceğini ifade babında kendilerine cevap vermek istedim. Benim herakâ-

tim budur. Ve kapıdan çıkan arkadaşımın söylediği sözden daha ağır bir söz de söylemediğim kanısındayım. Ancak, şukubbenin altında hoş olmayan hiç bir sadanın yer bulmasını şahsen arzu etmem. Bu itibarla, eğer benim biraz evvel arzettiğim sınırlar dahilinde söylediğim sözleri İstanbul Barosuna müteveccih imiş gibi manalandırmışlarsa, derhal bunu tashih ederim. İstanbul Barosuna karşı özel bir itiba ve saygımız olduğu, hepimizin tevazu ile arkada oturup, kendilerini her toplantıda öne almamızdan da bellidir. (Alkışlar)

Bu itibarla, hiç bir şekilde İstanbul Barosunun hükmü şahsiyetini veya temsilci arkadaşlarının tümünü istihdaf edecek bir vehim ve his içine girmeme imkân ve ihtimal yoktur. Tavzihen arkederim.

ZİYA NUR ERÜN (İstanbul)- Efendim bu arkadaşımızın toplantıyı tekketti dediği kişi benim. Ve ben çıkarken hiç bir söz sarfetmedim, arkadaş sarfetti. (Gürültüler) Bir noktayı belirteceğim. Sataşma olduğu için söz aldım..(Gürültüler)

BAŞKAN- Yerinizden karşılıklı konuşmayın efendim.

Sayın Muvaffak Benderli, buyurunuz.

MUVAFFAK BENDERLİ (İstanbul)- Sevgili arkadaşlarım, gözlüğümü çıkardığıma bakmayın, uzağa bakacağım için cebime koyuyorum. Evet, yakında İstanbul delegesi arkadaşlarım oturuyor, onun için gözlüğe ihtiyacım yok.

Eski Ankara Barosu Başkanı sayın Yekta'nın konuşmasına bilhas- sa izin verirse Hocam, ve gene izin verirse talebem Faruk Erem'in konuşmasından sonra benim konuşmamam lâzımdı ve hatta bunda bir kastım var. Dilekler kısmında ilk sözü bana verin dedim, o sözde bunlardan bahsedecektim. Şimdi böyle bir sataşma olduğu için beyana mecburum. ("Sataşma yok" sesleri) Sayın arkadaşlarım, yaşlı bir arkadaş sıfatıyla içimi dökme mecburum.(Gürültüler)

BAŞKAN- Cemalettin bey, sayın Muvaffak beye bir sataşmanız var mı efendim?

CEMALETTİN GÜÇDEMİR (Gaziantep)- Asla!..

MUVAFFAK BENDERLİ (İstanbul)- Efendim, meselenin geçiş şeklin-

de ve sayın Baro Başkanının izahatından da, kimin söylediği hususunda sa-
rahata kavuşmak lâzım. Burada mesele konuşulurken, ben arkama dönerek;
"Ya vermezse" tabirini kullandım. Veremezse demem lâzım gelirdi. Çünkü,
Fadıl Altop'un tavrı, bu konunun gelecek seneye bırakılması idi, o da
şundan ileri geliyordu:

Biz hepimiz genel kurullarımızdan karar almaya mecburuz. Burada
üç gündür beri gençlik gençlik diye feryat ediyoruz. Geçen sene Burhan
Güngör'ün Başkanlığı sırasında kendisinin Ankara'da vazifede bulunması
dolayısıyla 50 liralık bir zammı İstanbul Genel Kurulu reddetmiştir. Bu
sene 600 liralık bir zammı kabul etmiştir. Binaenaleyh, yarın hakikaten
gençlik gelecektir. Burada herkes gayet güzel konuştu; sel gibi akıyor-
lar, çağlayan gibi çağlıyorlar, volkan gibi fışkıracaklar. Bu yerleri ya-
rın onlara bırakmaya mecburuz. Ben 70 yaşında bir insan; fakat genç gö-
rümlü; genç düşünceli bir insan olarak hareket ediyorum. Onlara bırakma-
ya mecburuz, çünkü bu onların hakkıdır, elbette yönetimi de iştirak ede-
cekler. Ancak, "vermezlerse" deyişim sırasında "veremezlerse" demem benim
hatamdır. Vermezlerse değil, veremezlerse demeliydim. O zaman arkadan ar-
kadaşlarımdan bir kısmı seslendiler; "Kundakçılar, bozguncular.." aynen
böyle. Böyle bağırıyorlar, böyle dediler. Böyle dediklerine göre, arkasın-
dan da "biz İstanbul Barosunun sultanı altına girmeyeceğiz," dediler.

Arkadaşlarım izin veriniz, İstanbul Barosunun 5700 üyesi vardır
ve 19 delegesi vardır. Bütün diğer illerindelegeleri onlardan kat kat üs-
tündür, biz onların sultanı altındayız. Yoksa İstanbul hiç bir zaman kim-
seyi bir sulta altına almayı düşünmez; yalnız konuşma hürriyetini herşey-
den üstün tutar. İşte o gözlüklü benim, bunu söyledim ve söylememin sebe-
bi de budur.

Hakikaten üç gündür kendisine yakışan bir vekar içinde çalışan
bu genel kurulun aynı vekar içinde dağılmasını; bir İstanbul, İzmir, An-
kara değil, bir Türkiye konusu olduğunu bunun unutmamamız lâzım. (Alkış-
lar)

BAŞKAN- Cemalettin bey, buyurunuz.

CEMALETTİN GÜÇDEMİR (Gaziantep)- Efendim, demin gözlüklü dedim;

hocam da gözlüklüdür. Ben hocamın bu cevabı ya vermezlerse sözünün hocamdan çıktığını bilmiyorum. Benden daha evvel Antalya delegesi arkadaşımın aralarında bu cereyan etti. Ben hocamın buradan çıktığının da farkında olmadım. Muvaffak Benderli'ye, kıdemli bir meslektaş olarak, değerli bir öğretmen olarak, kıymetli bir edebiyatçı olarak büyük saygım var. Hocamın değil böyle söylemesi, inanın bana, ben hocaya o kadar saygılıyım ki, yüzüme bir tokat vursa elinden öperim. Katiyen böyle bir şey söylemem, katiyen..(Alkışlar)

Tekrar arz edeyim, şu kapıdan çıkılırken, kısa boylu, adını söylemem, şişman gözlüklü bir arkadaşım, adını bilmiyorum, görüyorum, şurada döndü dedi ki, mademki terbiye kuralı yoktur, ben de çıkıyorum dedi. Benim oradan bağırışım o arkadaşına münhasırdı.

BİR DELEGE- Gere de derim.

CEMALETTİN GÜÇDEMİR(Devamla)- E buyurun, buyurun arkadaşlar... Ben işte bu arkadaşına hitap ettim. Başka hiç bir kimseye hitap etmedim. Ben gene de derim dediğine göre, demek ki hitabıma liyakat kazanmış. Diğerlerine saygılıyım, diğer arkadaşlara hürmetlerimi arz ederim.

Bu itibarla, bunun İstanbul Barosu arkadaşlarımdan tümü ile hiç bir ilgisi yoktur.

BAŞKAN- Efendim gündemimizin 10 ncu maddesine geçiyoruz.

"10. Ankara'dan başka illerden seçilen üyelere Avukatlık Kanununun 112/2.maddesi uyarınca ödenen yolluk, ikâmet ve diğer zaruri masrafların tesbiti."

BAŞKAN- Bu hususta bir önerge var, okutuyorum.

Türkiye Barolar Birliği VIII. Genel Kurul Başkanlığına

Türkiye Barolar Birliğinde görevli üyelere Avukatlık Kanununun 112/2. maddesi uyarınca ödenmesi gereken ikâmet masraflarınının 150 liradan 250 liraya, zaruri masrafların da 50 liradan 100 liraya çıkarılarak günün şartlarına uydurulmasını teklif ederim.

Av.Arif Bilgi ve arkadaşları

BAŞKAN- Efendim bu hususta söz isteyen var mı?..Yok. Olmadığına

göre önergeyi oylarınıza sunuyorum. Önergeyi kabul edenler...Etmeyenler..
Önerge aynen kabul edilmiştir.

Gündemin 11 nci maddesi:

"11.1975 Yılı bütçesi ile Bütçe Yönetmeliğinin görüşülmesi ve kabulü."

BAŞKAN- Sayın Yönetim Kurulundan bu hususun açıklanmasını rica ediyorum.Bu hususta söz isteyenler var mı efendim?..

NECLA FERTAN ERTEL (İstanbul)- Bir önergemiz vardı efendim,lütfen okunsun.

BAŞKAN- Bir önerge vardır, okutuyorum.

Genel Kurul Sayın Başkanlığına

Özü: Gündemin 11 nci maddesi-Staj yardımı.

Bütçenin gidârlar çizelgesi 4 ncü bölümü 1 nci maddesinde bulunan "Birlik Binası İnşa Fonu": 1.750.000 liralık ödenekten 250.000 lira-
nın tenzil edilerek "7 nci Bölüm: Stajyerlere yardım" adıyla açılacak bölüme 250.000 lira ödenek konulmasını arz ve teklif ederiz.

İstanbul
Mehmet Ali İkizer

İstanbul
Necla Fertan

İzmir
Cengiz İlhan

İzmir
Hasan Basri Güder

İzmir
İskender Özturanlı

Kocaeli
Nuran Kortel

Kocaeli
İlhan Arın

BAŞKAN- Önerge hakkında önerge sahiplerinden sayın Neclâ Fertan buyurunuz.

NECLA FERTAN ERTEL (İstanbul)- Sayın Meslektaşlarım, malumunuz olduğu üzere, iki sene evvele kadar Barolar Birliği de stajyerlere yardım hususunda bir fon ayırıyordu. İlk önce bina borçları olduğu için, bina üzerinde bir ipotek olduğu için bir zaruretle bunun kaldırılmasını urumi heyetinizden talep etmişlerdi ve kaldırılması yolunda karara bağlanmıştı. Daha sonraki sene de bir bina yaptırması tasavvuru vardı, bu bakımdan bunun konmaması tekrar oylarınıza arzedilmişti.

Bu yıl için bir bina yaptırılması tasavvum öngörülüyor ve bu sene için böyle bir girişim yok ve bina yaptırma fonunda da 1.750.000

lira var. Teklifimiz; bunun 254.000 lirasının stajyerlere yardım olarak ayrılması hususundadır.

Biraz evvel ölüm yardımı konuşulur iken, pek yerinde, pek haklı olarak umumi heyetiniz insancıl münasebetler açısından hareket ederek buna karar vermişlerdi. Öyle zannedirim ki, burda da kıstas aynı şey olacaktır.

Her Türk çocuğunun birbirine eşit imkânları olmadığı için bazıları bizim yâvrularımız gibi anne ve babalarının imkânlarıyla, bazıları ise temin edebildikleri burslarla okurlar. Ancak, okul bittikten sonra burs devam etmediğine göre, sıra staja geldiği zaman, o stajı yapacak olan arkadaşımız ona bura el açmak veya stajını yapmamak durumu ile karşı karşıyadır. Şu halde, bachelarımız kendi bütçelerinden stajyerlere yardım etmeye çalışırlarken, hazır birikmiş bir paranın sadece 250.000 lirasını stajyerlere yardım olarak ayrılmasına heyetiniz karar verirken, bizi buraya gelece olarak gönderen genç meslektaşlarımıza aynı zamanda sadece kendimizi, çünkü ölümün ne zaman geleceği belli değil ama, yaş ortalaması en az 50'ye ulaşmış bir heyet içinde sadece kendimizi düşürdük durumuna da sokmayacaktır. Bunu insancıl duygularınıza arzeder, kararınıza intizar ederiz efendim. (Alkışlar)

BAŞKAN- Bu hususta Yönetim Kurulu bir açıklamada bulunur mu efendim.

GENEL SEKRETER RAHMİ MAGAT- Sayın Başkanın, değerli delege arkadaşlarımız; bu konu Yönetim Kurulumuzda da uzun uzun tartışılmış ve gerçekten bu olanı sağlanması konusunda çabalar sarfedilmiş ve hakikaten oy birliğiyle, olsun veya olmasın diye bir görüşe de varılamamıştır, aramızda dahi çeşitli fikirler vardır. Bu kurulda da bu şekilde görüşlerin olması gayet tabii ve normaldir.

Ancak, bizim, bütçeyi düzenlerken bunu koyamamızın nedenleri ve ağır basan fikirleri arasında, evvelâ geçen genel kuruldaki gerekçe olarak Hatay'da bu önerinin reddedilmesi halinde bina için borcumuz var gerekçesine iltifat edilmişti denmişti. Halbuki bu öneri Ankara'daki genel kurul toplantısında da, bina borcu mevcut olmadığı halde gene redde-

dilmişti. Biz Yönetim Kurulu olarak genel kurulun bu şekildeki kararını göz önünde tuttuğumuz gibi, daha evvel Bursa genel kurul kararında 300 bin lira yardım için ayrılan ödeneğin uygulamasından doğan sonuçları ve Birliğimize akseden, maalesef bizleri, bu ulvî hislerimize rağmen, bu gönülden arzu etmemize rağmen, yeteri kadar yapamamanın ve bunun hatta stajyerler arkadaşlarımız üzerinde istiskal gibi telakki edildiğini bildiren müracaatların etkisi altında kaldık.

Tasavvur buyurun, bundan üç yıl evvel bu yardım kararını aldık ve yaptık ve miktar 300 bin lira idi. Aradan üç yıl geçti, paranın satın alma gücü ve hayat şartları hepimizin malumu ve bu yıl 1590 stajyerin de avukat olduğunu dikkate alırsak, demek ki senelik 1500 stajyerimiz var. Ankara Barosundan öğrendiğimize göre, Ankara Barosu yardım için bir esas tesbit etmek üzere stajyerlere bir form dağıtmış ve stajyerlerin yüzde yüzü bu yardımdan yararlanmak istemişler. Delayisiyle bu meblâğ kendi bütçelerinin de imkânsızlığı nedeni ile dağıtılmış ve stajyer başına senede arkadaşlar 300-400 lirayı bulabilmiş. 250 bin lirayı 1500 stajyerin binine bölerseniz senede 250 lira eder, ayda 20 lira eder. Böyle bir yardımı biz bütçeye koyduğumuz takdirde, biz stajyerlere yardım değil, adeta, çekiniyorum kullanmaktan tabiri, herhalde hoş bir işlem olmayacak. Sırf yapmış olmak için bu parayı koymaktansa, biz koyulmaması şeklinde düşündük, • yüzden bütçeyi böyle getirdik. Takdir yüksek he-
yentinizindir.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN- Sayın Burhan Karaçelik, buyurun.

BURHAN KARAÇELİK (Zonguldak)- Değerli arkadaşlarım, beş dönemdir Zonguldak'ta baro başkanlığı yapıyorum. Stajyer arkadaşlarımın ızdıraplarını diğer baro başkanlığı yapmış arkadaşlarım gibi yakından yaşamış bir insanım. Ancak, benim gönlüm ister ki, göstermelik tekliflerle, göstermelik önerilerle bu arkadaşlarımızın huzurunax çıkmayalım. 300.000 lira stajyerlere yardım faslına Barolar Birliği bütçesinden konduğu zaman, benim baroma hisse olarak 4000 lira gönderildi. Benim baromda 40

tan aşağı stajyer yoktur. Bu 4000 lirayı taksim ettiğim zaman stajyer başına 100 lira düşer. Bu, alay etmektir stajyerle. Bu, onun anuruyla, haysiyeti ile oynamak demektir.

Ben şunu isterim; varmıyız hep beraber, her stajyere ayda 500 lira verebilecek miyiz? Buna gönülden katılıyorum. Hesabını yaptım, 1500 stajyer için ayda 750.000 lira yapar. Bunun altından ne Türkiye Barolar Birliği kalkabilir, ne Türkiye baroları kalkabilir. Bu itibarla, lütfen deva olmayacak, üstelik genç arkadaşlarımızın, körpe arkadaşlarımızın haysiyetini rencide edecek bu teklife hoşgörüyüyle bakmayalım, reddedelim arkadaşlarım.

BAŞKAN- Sayın Ahmet Hamdi bey, buyurunuz.

AHMET HAMDI SAYAR (İstanbul)- Muhterem arkadaşlarım, çünkü alacağımı mahsup ediyorum sanmayın.

Müesseseler kurulurken, onların bireylere bir güvenlik sağlamak maksadiyle kurulduğunu münakaşa kabul etmez bir hakikat olarak gözümüzün önüne almak zorundayız. Binbir müşkülât içinde tahsil hayatını bitiren ve hayat denizinin dalgalarının kıyıya vurduğu sahile gelerek meçhul enginlere gözlerini çevirmiş ve hiç bir dayanağı olmayan genç insanın staja başladığı emekleme detresinde baroya müracaat anında onun alnına vuramayız. Onu sahipsiz bırakamayız. O stajyer, hiç bir avukatlıkla içtima etmeyen iş yapamaz, hiç bir yerde çalışamaz, stajına devam mecburiyetindedir ve bu şartları istediğimiz halde, onun ekonomik gücünün ne olduğu hususunda hiç bir araştırma yapılmaz; nitelikler araştırılır: Namuslu mudur, haysiyetli midir, mazisi nasıldır, işte avukatlıkla kabili telif bir haysiyetsizken geçmiş var mıdır, şudur, budur araştırılır, herhalde bu araştırma büyük bir titizlikle yapılmaktadır. Bu titizliği yapan bare idare kurullarının, stajyerin ekonomik gücünün de ne düzeyde olduğunu tahkik imkânları vardır.

Biz diyoruz ki, herkese baş hesabıyla yardım diye bir konu düşünülmemelidir. Barolar Birliğinin belki bugün sembolik görünen, fakat istenir ve arzu edilirse (ki şüphem yoktur) daha fazla düzeylere çıkarılacak olan meblağın barolara tahsisinde anlaşılır plan düzeyinde bir kri-

teryum tatbik ederek, baroların kendi tahsis imkânlarına inanarak, muhtaç olan, stajını selametle yürütmek için muhtaç olan, ekonoiik gücü hakika- ten zayıf olan ve bu yardıma bihakkın muhtaç olan stajyerlere aylık bağ- lanması demiyorum, yardım diyoruz. Yardım biliyorsunuz, yardıma ihtiyacı olana verilir. Bu bakımdan önerenin tazammun ettiği şumul bu ölçü için- de mütalaa edildiği zaman, Burhan Karaçelik kardeşimin, ki kendisini ta- lebelik hayatından tanırım, kendisi 1951 senesinde bir talebe hareketin- de benim müvekkilim olmuştur, arkadaşlarının da vekili oldum, o şartlar altından gelerek, o düzeylerden geçmiş bir arkadaşımızın ıstırabına ben katılıyorum. Ama, bu demek değildir ki, herkese taksim edildiği zaman adam başına düşen miktar çok düşüktür, o halde bu yardım yapılmasın. Ne oluyor görüntü, imaj? Barolar Birliği idare kurulu ve genel kurulu staj- yerlere yardım yapıyor. Altını okumaz, altını düşünmez kimse. Onun için müesseseye daha girmek üzere bulunanı o müesseseye bağlarsak, o müessese- ye itimadı sağlarsak, ona inanırsaki ben barodan maddi ve manevi güven- ceye sahibim, o müessese gittikçe gelişir, kanun zoru ile değil, kalpten gönülden gelen bir bağlılıkla yücelir. Şimdi ben, söylemek istemiyorum, mümkün olduğu kadar yumuşak kelimeler kullanmak istiyorum; ama sanırım iptidai bir görüş içinde, bir anket demiyeceğim, bir referandum yapılırsa, bu şartlar altında barolara lüzum var mıdır, yok mudur diye, stajyerler lüzum yoktur diye ekseriyeti temin edebilirler.

Şimdi, barolar kanunî kuruluştur. Buralara girmek zorunludur. Bu zorunluğun polis devlet görüşünden doğmadığını, lonca görüşünden doğ- madığını, onlara inandırıcı bir düzeyde anlatabilmek istiyorsak, stajyer- lerin yardıma müstahak olduklarına inanarak ve bunu yapmaya çözüm yolla- rı için şimdi sembolik görünen bu meblağı koyarak yapmaya başlayabiliriz.

Benim maruzatım bundan ibarettir.

BAŞKAN- Sayın Fadıl Altop, buyurunuz.

FADIL ALTOP (İstanbul)- Değerli başkanlarım, kıymetli meslektaş- larım; sizlerin huzurunda tekrar tekrar konuşmak filvaki benim için bir şereftir; ama belki sizi sıkıyorum, özür dilerim. Çok içten inandığım bir konu için birkaç kelime konuşacağım.

Sözlerime başlarken evvelâ bu yıl Yönetim Kurulunun böyle bir yardıma karşı olmadığını öğrenmekten dolayı çokıçten sevindiğimizi bildirmek ve kendilerine teşekkür etmek isterim.

Arkadaşlar bu konu ister genel kurulda, ister özel sohbetlerde aramızda çok konuşuluyor, benim bu konuşmalarda tesbit ettiğim ve bana göre yanlış olduğunu saptadığım bazı düşünceleri şimdi sizlere ileteceğim, yanlışlıklarını kudretim kadar sizlere göstermeye çalışacağım. Ümit ediyorum ki, oylarınızı kullanırken daha salim, tez ve antitezi bilerek hüküm vermiş olacaksınız.

Birincisi, Avukatlık Yasasınının 27 nci maddesine göre stajyerlere barolar yardım eder. O halde Barolar Birliği yardım etmez diye bir hüküm var mı? Binaenaleyh, Barolar Birliği de bu yardımı yapabilir. Bunu önleyen bir yasa yoktur. Nitekim bunun, Yönetim Kurulu uygulaması ile de kanıtlanmıştır.

İkincisi, yüksek heyetinizin görevlerini saptayan 117 nci maddenin üçüncü fıkrası, Birlik Yönetim Kuruluna direktif vermeyi sizin en aslî göreviniz olarak tesbit etmiştir. O halde, Yönetim Kuruluna, yasaya uygun olarak stajyerlere yardım yapmayı direktif olarak vereceksiniz. Öneri bu direktifin oluşturulması için bir taleptir. Sınıf arkadaşım, çok sevdiğim Burhan Karaçelik' in, "Bu stajyerlere karşı yüz kızartıcı olur" düşüncesine katiyen katılmadığımı bilhassa belirtmek isterim. Bu da bir, bana göre yanlış değerlendirmedir. Arkadaşlar, yardımın azı veya çoğu bahse konu olmaz. Yardımın önemli olan yeri içtenliği ve • insana yardım yapılmasının düşünülmesi olmasıdır.

Bu nedenle, bu düşünceyi de böylece kendime göre cevapladıktan sonra, en önemlisi, Necla kardeşimin önerdiği bir misale tekrar döneceğim. Arkadaşlar, bursla okuyan talebeler var. Bu arkadaşımız mezuniyetle beraber bu bursunu kaybetmiştir, bir yıl staj yapacaktır. Arkadaşlar, işte • nu baroların kendi bütçelerinden ayıracakları bir miktara sizlerin reyinizle eklenecek Barolar Birliği payı ile birlikte o arkadaşın stajını tamamlamasına imkân vereceksiniz.

Barolar yardım yaparken, mutlaka kendi bütçelerinden bir ayırım

yapacak amma, Barolar Birliğinden gelecek az veya çok yardım dahi bir stajyerin stajını tamamlamasına yardım etse, bu bile alacağınız kararın yüceliğini kanıtlar. Kaldı ki, diğer stajyerlerin tümüne bir orantı içinde bölmek de bahse konu değil. Mühim olan, ihtiyacı olan arkadaşı seçmek ve ona bu yardımı yapabilmektir. Bugün için Burhan kardeşim 250 bini az buluyorsa, yüce heyetiniz bunu Barolar Birliğinin imkânlarını da düşünerek başka bir rakama çıkarabilir veya gelecek senelerde bunu daha yükseltici olanakları yüce heyetiniz Barolar Birliğine temin eder, Barolar Birliği de bunu direktifleriniz altında yapar.

Hepinizi tekrar saygılarımla selâmlarım.

BAŞKAN- Sayın Cengiz İlhan, buyurunuz.

CENGİZ İLHAN (İzmir)- Sayın delege arkadaşlarım, galiba yanlış bir noktadan hareket ediyoruz. Biz burada, stajyerlere yardım yapılması mı, yapılması mı? Veya Barolar Birliği stajyerlere yardım yapsın mı yapmasın mı? Bunu tartışmıyoruz, zaten tartışamayız. Kanunun 27 nci maddesine göre, Barolar Birliği stajyerlere yardım esaslarını tesbit etmiş bulunmaktadır. Ve bu, barolara tebliğ edilmiştir.

Bu duruma göre, kanun gereğince her baro stajyerlerine yardım yapmakla mükelleftir. Bir başka deyişle, Barolar Birliği Yönetim Kurulu, baroları stajyerlere yardım etme yükümü ile karşı karşıya getirmiş bulunmaktadır. Bütçedeki şu tefrik sayın heyetinizce kabul edilir veya edilmez, durum değişmeyecektir. Barolar bütçelerinden ayırdıkları bir fonla, ellerindeki dar imkânlarla stajyerlere yardım etme zorunda kalacaklardır. Teklif, Barolar Birliği bütçesinden, barolarda ayrılan bu stajyerlere yardım fonuna bir miktar daha eklenerek, hiç değilse yardımın daha iyi koşullarla yapılmasını sağlamaktır.

Bu bakımdan Burhan bey arkadaşımızın, zannediyorum ki düşüncesi olayda pek geçerli değildir.

Bir başka örnekle arzedeyim; diyelim ki İzmir Barosu (kanunen buna mecburdur) bütçesinden 50 bin, 60 bin, 100 bin lira stajyerlere yardım fonu ayırmıştır. Öbür tarafta bir baro düşünelim ki, 15 avukat-tan müteşekkildir. 15 avukatlı bir baronun bütçesi kaç lira olur?Baro-

lar Birliğinin tesbit ettiği, stajyerlere yardım esaslarına göre, o da stajyerlere yardım fonu ayırmak zorundadır. Barolar bütçesinden ayrılan bu para, işte imkânları geniş olan veya imkânları dar olan barolarda, onlara Barolar Birliğinin yardım yapması suretiyle stajyerlere, değişik bölgelerde staj gören genç meslektaşlarımızın mümkün olduğu kadar eşit koşullar altında bir yardımdan istifade ettirilmesidir. Nitekim, stajyerlere yardım esasları tesbit edilirken, ki Barolar Birliğinin bütçesi o zaman bugüne göre çok daha azdı, barolarda teşkil edilen stajyerlere yardım fonuna bir unsuru da, Barolar Birliği bütçesinden ayrılacak bir miktarla yapılacak ödemeler şeklinde gösterilmişti. Ama bilâhare, şimdi anlıyoruz ki bu husus kaldırılmış bulunmaktadır. Bu yardım bir sadaka değildir arkadaşlar, bir kredidir. Yardımı alan stajyer, iki yıl sonra aldığı bu parayı belli oranlarda barocya iade edecektir. Zamanla barolarda ki bu fon bugünkünün çok üstünde meblağlara ulaşacak, bu suretle barolar gelecekte stajyerlerine daha iyi imkânlarla yardım etme imkânını bulacaklardır. Biz bunu kısıtladığımız oranda, gelecekteki istediğimiz gibi yardım etme olanaklarını da kısıtlamış bulunacağız. Üstelik Barolar Birliği bütçesi de 250-300, ya da 400 bin lira gibi bir miktarı baroların stajyerlere yardım fonuna ayırabilecek durumdadır.

Bendeniz bütçeyi şöyle bir karşılaştırdım: Bütçeye genel kurul giderleri olarak 120 bin lira konulmuştur. Önümüzdeki yıl genel kurul gideri 120 bin liradır. Geçen yıl giderine baktım; 51 bin liradır; yüzde yüz bir artış göstermiştir.

Bütçede dış ilişkiler gideri vardır, 50 bin lira. Geçen yıl giderlerine baktım, bir kuruluş dış ilişkiler gideri yoktur.

Bütçeye, sınav kurulu üye yollukları, sair giderleri 75 bin lira konulmuştur. Geçen yıl giderlerine baktım, gider 11 bin liradır.

Bütçeye 10 bin lira temsil giderleri konulmuş. Geçen yıl giderine baktım 1100 liradır.

Zannediyorum ki, yönetim kurulu bu cari masraflarını bu kadar kabarıklık tutmadan da bugünkü yaşantısını sürdürebilir ve stajyerlere diğer fonksiyonlarını da tatmin etmek suretiyle stajyerlere yardım fonuna

bazı katkılarda bulunabilir. Bunu bir aylık yardım şeklinde düşünmeyelim. Bugün için tizler ancak zaruret halinde olan stajyerlere, belli ihtiyaçlarını karşılayabilmek için, örneğin baroya kayıt giriş aidatını ödeyebilmek için, edenmesinin sağlanması için kredi açmak durumunda kalıyoruz. Hiç değilse bu olanaklarımız sağlanmış olur. Tabii ki kendi barolarımız bu fona kendi bütçelerinden büyük ölçüde paralar vermiş olacaktır. Ama Barolar Birliği de bu barolara biraz yardım etsin. Çünkü, bu mükellefiyeti barolara Barolar Birliği yüklemiştir.

Saygılarımı sunarım.

BAŞKAN- Sayın Orhan Barlas, buyurun.

ORHAN BARLAS (İstanbul)- Değerli arkadaşlarım, anlamakta güçlük çekiyorum; az önce ölenlerden kalanlara yardım kararı bağladınız. Şimdi ölenlerden kalanlara veyh^aut kalanlardan ölenlere, veyahut hayatın başlangıcında mesleğimize gelen kimselere yardım için ne gibi engeller, ne gibi güçlükler var, bunları düşünüyoruz, bunları tartışıyoruz.

Fa^aıl Altop açıkladı; yasal bir engel yokmuş. Neclâ Ertel açıkladı; eski bütçelerde bazı millî engeller bulunduğu söyleniyormuş. Barolar Birliğinin ipotekli borcu varmış, o ipotekli borç kapatılmış. Sonra, bina yapılma tasarısı varmış, bina yapılma tasarısından şimdilik vazgeçilmiş. Ama gene, hukuk fakültesini bitirip stağ anında büyük ekonomik sıkıntılar içinde bulunan genç kardeşlerimize yardım için yeni yeni, ne yasal, ne de eylemsel birtakım başka engeller düşünmeye başladık. Az önce dayduk; elimizde para az, bunu herkese eşit bölersek kimseye bir şey düşmez, denildi. Bendeniz yardım müessesesinin böyle olduğunu hiç bir yerde duymadım. Yani şimdi herhangi bir yardım kurumunun elinde az imkân var diye ben bunu bütün mevcuda bölersem çok küçük düşerdiye ben yardımdan vazgeçiyorum, böyle bir kural bilmiyorum, bu bana inandırıcı gelmiyo. Bunu bir kere bir yana koyalım. Eğer doğru ise bunu zaten burada kesmemiz lâzım gelir.

Bütün stajyerlere illâ **öğüt** yardım diye bir şey ne yasadaki amaçta vardır, ne de böyle bir şey tarafınızdan düşünülmüştür. Elbette başka birçok görevleri sorumluluklarıyla yürütebilecek baro yönetim kurul-

ları, baro başkanları bu konuda da kovuşturma, soruşturma yapacaklardır, kendi kusurlarını yüklenerek tayin ettikleri, bildikleri kimselere yardım edeceklerdir. Bu böyle çözümlenir.

E bu, az yardım olduğu için haysiyet kırıcı oluyormuş..Bunu da ben böyle bilmiyorum. Bir kere yardım eden kim? Barolar Birliği yardım ediyor, barolar yardım ediyor. Bilmem ne vakfının yardımı haysiyet kırıcı değil, bilmem ne holdingin falan kimseye eğitim için yardımda bulunması haysiyet kırıcı değil de, herhangi bir stajyere, bağlı bulunduğu meslek kuruluşunun yardım etmesi neden haysiyet kırıcı oluyormuş? 100 lira bile değil haysiyet kırıcı, haysiyet artırıcı bir yardımdır.

Cengiz İlhan arkadaşım gayet iyi açıkladı; ruhsatı alacağı sırada cebinde ruhsat parası yok..Daha yakında, buraya gelmezden bir hafta evvel iki kişi geldiler, hesapları çıkardılar gördüm, 2065 lira mı ne tutuyormuş..Bu 2065 lirayı nerden nereye ilâve ederek acaba ruhsatı temin edebiliriz, bunun hesabı içindeler.

Gene gayet somut örnekler verdi Cengiz İlhan. Öntümüze bütçeyi serdi, şuradan şuraya kolaylıkla aktarmalar yapabiliriz dedi. Diyelim ki arkadaşlarım, Barolar Birliğinin bugünkü olanakları içinde yalnız bir 500 lirası var, bu 500 lirayı da yalnız bir tek kimseye, avukat olacak, değerli, yetenekli, gelecek vaat eden bir kimseye vermek kabil. Bu kimseye vermeyecek miyiz? Ne engel var vermemiz için? Yani yaşlılıktan sonra daha büyük olanaklar içinde bulunar kimseler için çok şeyler düşündük, stajyerlere de hiç olmazsa şuradan yüzümüz ak gidelim. Zannederim bunu anlayışla karşılırsınız. Yardım için oy vermenizi saygılarla dilerim efendim.

BAŞKAN- Sayın Turgut Bulut, buyurun efendim.

TURGUT BULUT (Bursa)- Kıymetli arkadaşlarım, Bursa Barosu olarak ve baro başkanı olarak en çok hassasiyetle üzerinde durduğum konulardan birisi de stajyerler konusudur.

Stajyerlerimizi en güçlü oranda meslek düzeyine çıkartmak görevi ile görevliyiz. Bursa'da geçen dönemde Cumhuriyetin kurulmasından iki sene evveline kadar avukat sayısı 130, ikibuçuk senede artış 360'a baliğ

oluyor. Bu bir patlamadır. Memleketimizin sosyal ve ekonomik yaşantısı-
le beraber yükselen ve her hafta altı yedi (Bursa çapına göre) ruhsatna-
me veren bir baro başkanı olarak stajyerin derdini ben biliyorum. Bu ba-
kımından Bursa'nın bütün imkânlarıyla onlara yardım fonunu ayırdım. Hiç bir
zaman da Barolar Birliğine müracaat etmedim. O yardım fonunu da arkadaş-
larıma, genç arkadaşlarıma şöyle söyledim:

Sizden rica ediyorum, ihtiyacı olan bana gelsin ve bir gün bana
bir arkadaşım geldi; Başkanım dedi, bir arkadaşımız var, hasta stajyer,
kendine bakacak hali de yok, fakat size gelip de yardım isteyemiyor. Staj-
yer bu oranda onurludur, bu oranda yüksek bir karaktertaşımaktadır. Ben-
den yardım istemek için dahi gelmedi. Ben gittim ayağına, kendisine baro-
nun yardım elini uzattım.

Bu bakımdan stajyerlere yapacağımız yardımda barolar ne kadar
sorumlu isek, Barolar Birliği de en azından bizim kadar sorumlu olmalı-
dır. Bu bakımdan önerilen teklifin kabul edilmesini ve stajyerlerin el-
lerinden tutularak mesleğe daha güçlü başlamalarının sağlanmasını bir gö-
rev olarak bilmeliyiz.

Saygılarımı sunarım.

BAŞKAN- Efendim, söz sırası sayın Cemalettin Güçdemir'de. Buyu-
runuz.

CEMALETTİN GÜÇDEMİR (Gaziantep)- Sayın arkadaşlarım, konu çok
hassas. Evet bu gençlere yardım edelim, güzel yardım edelim. Muhtaç genç-
lere meslek başlangıcında gayret verelim, sevk verelim, yardım edelim,
bütün bunlar güzel şeyler, hakikaten insanî şeyler. Amma düşünmek lâzım-
dır ki her imkânın mevcuda göre mütalaa edilmesi gerekir. Bu değermenin
suyu nerden gelecek arkadaşlar? Şimdi bir miktar biz baro olarak koyaca-
ğız, bir miktar yardım isteyeceğiz. İmkânı çok kısır olan barolar var,
kendi fonlarından birşey ayıramayacaklardır. Bu takdirde sadece Barolar
Birliği yardım yapacaktır veyahut da siz bir yardım tesis etmediniz, ben
katkıda bulunamadım diyecektir. Yardım etmek imkânına sahip olan büyük
barolara gelince; birtakım arkadaşlar müracaat edecek, bir kısmına ve-
rilecek, bir kısmına verilmeyecek. İkisi de zaruret içinde ise, ikisi de

muhtaç ise, 40-50 kişi müracat ettiyse bunlar nasıl inceden inceye tekkik edilecek? Bu takdirde bunlar arasında kendilerine göre bir ayrıcalık yapıldığı vehmi de doğacak. Bu ihtimaller de var. Çocuklara yardım edelim, derken, birbirlerine düşürmek, barodan soğutmak gibi hatalı bir tatbik te mümkündür, kuvvetli bir ihtimal dahilindedir bu takdirde.

Çok koyalım deyince, mürüvvete endaze olmaz. Çok koymak imkânı varsa, Burhan beyin söylediği gibi ayda 400-500 lira verebilecek imkânımız varsa yapalım. Yoksa bir garsona bile az görülen bir miktar ile yardım yapmaya kalkışmak hiç bir şekilde yardımı ifade etmez.

Sonra hangi baro var, hangi başkan var ki, ihtiyacı olduğu halde gelen bir stajyeri çevirsin? Yanımda staj gören avukatı nasıl mahrum bırakırım?..Baro Başkanı oradaki meslek çevresi ile böyle bir yardım kaydının bulunmasına mı vabestedir? Yani böyle bir kayıt, şart, bütçede böyle bir rakam olmayınca yardım edilmez mi demektir bunun manası? Bu itibarla, işlemesi mümkün olmayan, üstelik yönetim kurulunu da müşkül mevkie düşürecek olan böyle şeylerle birtakım gönül alma yoluna gitmek, göz kırpmak şeklinde, çocukları rencide edip tefriklere sürükleyeceğimize, y ne kendi teşekkürlerinin, kendi ağabeylerinin imkânlarına, inisiyatiflerine, takdirlerine tekkelim, Birlik bünyesi daha iyi bir hale gelince bunu ele alalım. Ölüden diriye, diriden ölüye yardım ettik ama, dayanağını bulduk, öylece karar aldık. Bulun burada böyle bir dayanak, bunlar için de kabul edin aidatlara şu kadar ilâveyi, öylece kendilerine taksim edin.

Bu nedenle barolar arasında, yardım edilecek gençler arasında tefrike vesile olacak ve üstelik de birbirlerine düşürecek bu hareketin bendeniz aleyhindeyim; yardımın değil, bu tutumun ifade edeceği neticenin, getireceği tatbikatın mahzurlu olacağı nedeniyle aleyhindeyim.

BAŞKAN- Sayın Mehmet Çelebi, buyurunuz.

MEHMET ÇELEBİ (Bolu)- Değerli arkadaşlarım, ben, mikrofonu elinde çok güzel, hatibane kullanan değerli üstatlar gibi kelimelerin çok anlamlı mimarisi yapmakta onlarla yarış edemem. Ben, sefaleti, açlığı, sıkıntıyı kitapta okumadım, kitap nasıl yazar bilmem orasını. Onu

yaşadım da bir döneme kadar, onun içindir ki, bir insanın sıkıntıda olmasının, muhtaç olmasının, yaşama savaşı vermesinin ne olup olmadığını benim gözüme göre kitaba yazmak da zordur. Duyulduğu yaşandığı gibi yazılması zordur onun. Bu itibarla değerli huzurunuzda evvelâ bir cümleyi söylemek isterim; en çok inandığın şey nedir deseler bana, en fazla Anayasasının sosyal devlet ilkesine inanırım derim. Hani seç derlerse, evvelâ onu seçerim.

Şimdi, bu, mesleğinde şöhret sahibi olmuş ve kendilerinin yanında acaba biz de konuşabilir miyiz, bir araya sıkışabilir miyiz diye hani üzüle üzüle huzurlarınıza gelmeye çalıştığımız gerçekten sahibi söz arkadaşlarımla ağabeylerimin huzurunda bir şeyi anlayamadım üç günden beri. Bir tarafta Anayasasının sosyal devlet ilkelerini tartışıyoruz, hürriyetçi nizama böyle getirsin, şöyle getirsin, şurayı düzelim, burayı bozalım...Daha ilerilere doğru gidiyoruz, hani Türkiye Devleti ile nerdeyse bir harbin eşiğine kadar gelmiş şu kıt'a sahanlığı meselelerini düzeltelim edelim diyoruz, geliyoruzstajyer meselesine, nerdeyse sekiz gün daha müzakere edeceğiz bu konuyu. Benim görüşüm şu: Yanında dört stajyer çalıştırmış bir arkadaşınızım.Benim kanaatime göre avukat, eli cebine az giden insan. Eli cebine çok gidenler içinizde olabilir, bağışlayın beni. Eli cebine çok az giden adam avukat..Neden gitmez eli bilmiyorum,eli romantizmalı mıdır nedir?..Genellikle daha çok vermeyi değil de daha çok almayı zekâ edinmiş, ona da zekâ demiş insanlardan biri.

Ben değerli huzurunuzda üç günden beri içe dönük meseleleri hangi cüretle, efendim ufacak bir vilâyetin Düzce kazasından gelmişim buraya, içe dönük meseleleri sizin gibi değerlerin huzurunda dile getirdiğim zaman, birçoğları belki de acaba bıyık altından...Yani sizler gibi huzurunuzda gelemezdim. Yanımda dört stajyer çalıştırdım. Bırakın herşeyi,Bolu belli, yakın bir yer..Benim hesabım belli, bu arkadaşlar sıkıntıda idi asgari kendilerinin eline 500 liranın üzerine geçecek bir ilke kararımız da var, bu kadar bir parayı temin ettim. Hikâye ile, lâfla değil, bilfiil ellerine 500 liranın üzerinde her ay..Ben ağırcezaya gönderiyorum, sen trafik dosyasının suretini çıkar Ali, ben ondan 300 lira alıyorum, yanım-

daki stajyere 50 lira vermeyeceğim?..Ve sonra da geleceğin burada, Anayasanın bilmem ne ilkelerini değiştirelim, tâ Türkiye'nin tabanını, tavanını değiştirelim...(Alkışlar)

Bir başka neden; komşumuz olan illere gücümüz nisbetinde uzanıyoruz; gât yavrum filan dosyayı çıkar...Mehmet Çelebi beyefendi ufak adam değil, o dosyanın tetkikini 500 liraya yapar, stajyere 100 lira vermeye gelince; burada efendim onu mu verelim, bunu mu verelim, şunu mu yapalım?..Diye merde ise günlerce müzakere ederiz. Türkiye Devletinin hukuk sorunlarını halle geldiğimiz burada, babayiğit kaç tane var içlerinde; stajyer çalıştırıyorum, ayda 300 lira vereceğim ona, asgari taban budur diyebiliriz?..Türkiye'nin en büyük sorunlarını halle kendimize yetkili gördüğümüz bir bakıma bizler, kendi stajyerimize ayda 300-500 lira verebilecek bir formülü bulup değerli yönetim kurulunun huzuruna getiremiyoruz. Ben stajyerlere şu veya bu türde, şu veyabu biçimde birtakım küçük ödüller verilmesinin karşısındayım. Rakam biraz iri olmalı; kendisini yaşatacak ölçülere yakın olmalı, 15-20 lira olmasının aleyhindeyim. Riyaziye hukukçunun bilmesi gereken rakamdır. Çok iyi bilmek zorundayız riyaziyeyi. Riyaziyesiz hukuk olmaz. Eğer sayın Yönetim Kurulunun verdiği rakam, kendilerine yirmişer lira verilir biçimde ise karşısındayım.

Sonra, kesin surette hukukçular, barolar, Birlik, ne varsa, stajyerlerin bir kısmına veririz, bir kısmına vermeyiz biçiminde düşünmek kesin surette yanlıştır. Yiyerler birbirini, avukatlar bile birbirini yer. Değil ki stajyerler..Zor sorunlar doğar bundan. Bu bakımdan onun en isabetli formülünü bulalım, stajyerlere bir fon bulalım, ama evvelâ ilke kararını, prensip kararını kendimiz için vazettiğimiz bir meselede, kendimize düşen maddi ve manevî sorumluluğu rahatlıkla ifa edelim.

Meseleyi burada kesiyorum. Bu kadarcık söz aldım, özür dilerim sizden, saygılarınıza sunarım.

BAŞKAN- Sayın Burhan Karaçelik, buyurun.

BURHAN KARAÇELİK (Zonguldak)- Değerli arkadaşlar, şimdi sayın Cengiz İlhan arkadaşımın görüşüne katılmıyorum. Avukatlık Kanununun 27 nci maddesi, baroları mecbur etmiyor, yardım yapılabilir diyor. Demek ki

kanun koyucu, baronun bu imkâna sahip olup olamayacağını düşünmüş, böyle bir elâstikiyet bırakmış. Mutlaka yapar demiyor. Ben demin de söyledim; beş dönemdir baro başkanıyım, bütçemize bu yardım için fasıl koymak, para koymak imkânını bulamadım. Bulamadık yönetim kurulları olarak. Gelmiş geçmiş arkadaşlarımla araştırdık, bu imkânı bulamadık.

Şimdi, yardım nedir? Bu arkadaşın, imkânsız olan arkadaşın bir senelik, bundan sonra birbuçuk senelik staj döneminde zarurete düşmeden haysiyetli bir şekilde asgari şartlarla hayatını sürdürebilmesidir. Gaye budur. Sayın Barlas arkadaşım dedi ki, filan şirket burs veriyor, bu haysiyet kırıcı olmuyor da bu mu haysiyet kırıcı oluyor? Filân şirket burs veriyor ama, verdiği burs o arkadaşın asgari şartlarla okumasını sağlayacak miktarda oluyor. 40 tan aşağı düşmüyor Zonguldak Barosunda stajyer sayısı. Sayar arkadaşım dedi ki seçeceğiz içinden. Seçtim, asgari 30 tanesi muhtaç benim bölgede. Asgari 30 tanesi muhtaç..Asgari 10 tanesi muhtaç olsa dahi, 400lira vereceğim bir sene için. Bu sadakadır işte, yardım değildir.

Saygılarımla.

BAŞKAN- Efendim, bu konudaki görüşmeler bitmiştir. Şimdi önergeyi tekrar okutuyorum.

Genel Kurul Sayın Başkanlığına

Özü: Gündemin 11 nci maddesi-Staj yardımı.

Bütçenin giderler çizelgesi 4 ncü bölümü 1nci maddesinde bulunan "Birlik Binası İnşa Fonu": 1.750.000 liralık ödenekten 250.000 liranın tansil edilerek "7 nci Bölüm:Stajyerlere yardım" adıyla açılacak bölüme 250.000 lira ödenek konulmasını arz ve teklif ederiz.

İstanbul
Mehmet Ali İkizer

İstanbul
Necla Fertan

İzmir
Cengiz İlhan

İzmir
Hasan Basri Güder

İzmir
İskender Özturanlı

Kocaeli
Nuran Kortel

Kocaeli
İlhan Arın

BAŞKAN- Bu önergeyi kabul edenler...Kabul etmeyenler...Kabul edilmemiştir. Önerge reddedilmiştir efendim.

Bütçeyi tümü ile oylarınıza arz ediyorum efendim. Kabul edenler.. Kabul etmeyenler...Aynen kabul edilmiştir efendim.

Şimdi efendim, gündemin 12 nci maddesine gelmiş bulunuyoruz.

"12. 3 asil, 3 yedek Birlik Denetleme Kurulu üyelerinin seçilmesi."

BAŞKAN- Oy pusulaları sayın delegelere dağıtılacaktır efendim. Efendim şimdi bir tasnif heyeti seçeceğiz. Tasnif heyetinin üç kişiden mi, beş kişiden mi olması hususunu oylarınıza sunacağım.

Üç kişi olmasını kabul edenler...Etmeyenler...Kabul edilmiştir.

Efendim üç kişilik tasnif heyeti için ad çekiyorum:

Sayın Şemi Öge?..Burada. Sayın Zeki Şeremet?..Burada. Sayın Doğan İleri?..Yok. Sayın Arif Bilgin?..Yok. Sayın Davut Selçuki?..Burada. Efendim böylece Sayın Şemi Üge, sayın Zeki Şeremet ve sayın Davut Selçukî tasnif heyetine seçilmişlerdir.

Muhterem arkadaşlarım, üç asil, üç yedek üye seçilecektir. Sayın arkadaşlarımla oylarını kullanmalarını rica ediyorum.

(Seçim için oylar toplandı)

BAŞKAN- Efendim tasnif devam ederken gündemin diğer maddelerinin görüşülmesine geçiyoruz.

"13. Yerli ve yabancı kongrelere gidecek delegelerin seçilmesi veya Yönetim Kuruluna yetki verilmesi."

BAŞKAN- Bu konuda bir taktir var, okutuyorum.

Genel Kurul Başkanlığına

Yerli ve yabancı kongrelere gidecek delegelerin seçimi konusunda Yönetim Kuruluna yetki verilmesini arz ederim.

Hatay
Nabi İnal

BAŞKAN- Önergeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler...Kabul etmeyenler...Önerge kabul edilmiştir ve Yönetim Kuruluna yetki verilmiştir.

Gündemin 14 ncü maddesini okutuyorum.

"14. Gelecek Olağan Genel Kurul toplantısının zaman ve yerinin tesbiti."

BAŞKAN- Elimizde iki tane taktir var, okutuyorum.

Genel Kurul Başkanlığına

Ö ncü Genel Kurul Toplantısının 8-9-10 Ocak 1976 tarihinde Ankara'da yapılmasını öneririz.

Hatay
Nabi İnal

Adana
Neçmettin Üstüenalp

BAŞKAN- Diğer önergeyi okutuyorum.

Türkiye Barolar Birliği Genel Kurul çalışmalarına başarılar dileriz.

Birlik Genel Kurulunun olağan toplantılarının her yıl bir başka il barosunda yapılması yolunda yerleşen gelenek ve ilke kararına güvenerek bundan sonraki 1976 olağan Genel Kurul toplantısının, Sakarya Barosunun davetiyle Adapazarı'nda yapılmasına karar verilmesini, Sakarya Barosu Yönetim Kurulunun kararına atfen arz ve teklif ederim.

Saygılarımla.

Av. Tekin Yaman

BAŞKAN- Şimdi efendim birinci öneri Ankara'da yapılması hakkında, ikinci öneri Sakarya'da yapılması hakkındadır.

Ankara'da yapılmasını kabul edenler...Kabul etmeyenler...

Sakarya'da yapılmasını kabul edenler...Kabul etmeyenler...

Ankara'da yapılması kabul edilmiştir. (Alkışlar)

8-9-10 Ocak tarihlerinde Ankara'da yapılacaktır.

Efendim, gündemimizin 15 nci maddesine gelmiş bulunuyoruz.

"15. Dilekler."

Dilekler faslında sayın Orhan Barlas, buyurun efendim.

BAŞKAN- Buyurun sayın Orhan Barlas.

ORHAN BARIAS (İstanbul)- Sayın Başkanım, değerli arkadaşlarım;

Hep dilekler faslında böyle oluyor, sona kaldığı için mevcudun yarısı dinliyor, yarısı dışarda. Bu umutsuz havaya rağmen birkaç söz söylemek isterim.

Dilekler faslında arz edeceğim yönlere üçü, sevgili Atilâ Sav'ın hem biçim, hem de öz yönünden bana verdiği ilhamla söyleyecek; bunlardan birincisi halkla ilişkiler.

Türkiye Barolar Birliği çalışmalarını kamuoyuna ne kadar yansıtırsa o kadar etkili, o kadar yararlı olur, bunun bence tartışılacak yönü yoktur. Bundan evvelki toplantılarda da bu dilek arz olundu, çeşitli yönlere dile getirildi; fakat ya olanakların yetersizliğinden yahutta başka sebeplerle sonuca varılamadı. Umarım, Türkiye Barolar Birliğinin meselâ bir Halkla İlişkiler Bürosu kurulabilir yahut bir basın danışmanı olabilir. Her halde, bütçe olanakları böyle bir bölüm ayırmasına, böyle bir çalışma yapmasına engel değildir. Bunun yararlı olacağını umarım.

Yine sevgili Atilâ Sav, basit olmakla beraber, bir satır başı olarak bana ilham verdi, gerçekten bu raporlar daha iyi basılırsa, daha çok dağıtılsa bu da kamuoyuyla aramızdaki yakın ilişkiler bakımından bizim için iyi olur. Bu hem az basılıyor, hem oraya buraya dağıtılacak şeyler değil. Kitap halinde basılması da sanırım çok masraf almaz.

Atilâ Savın görüşlerine devam ediyorum; beni öteden beri işgal eden bir şey var. Türk avukatları, Türk hukukçuları katkısız düşüncü özgürlüğünden yana. Türkiye'de düşünce özgürlüğünü zedeleyen etkisi bakımından çok geniş; ama tartışanı az olan bir konu vardır, bu da film sansürüdür. Ben bilmiyorum şimdiye kadar Türkiye Barolar Birliğinin

film sansürü için bir çalışma yaptı mı? Oysa, değerli Başkanım çok iyi bilir, bütün dünyada bugün en çok alıcısı olan sanat dallarından birisi sinemadır. Öyle olduğu halde, Türkiye'de sinema, akıl almaz sansürlerden ve engellerden geçiyor. Söz gelimi meselâ bir İtalyan yönetmeni Nazizm'i yeren bir film yapmıştır. Bu film lanetliler, bu film Almanya aleyhinde yahut bir dönemdeki Almanya aleyhinde olduğu halde Almanya'da oynar, bizim Almanya ile ilişkimizi zedeler diye Türkiye'de sansürden geçmez, biz bunu göremeyiz. Bu bir örnektir, daha çok örnek vermek mümkündür. Sanırım, Barolar Birliğinin düşünce özgürlüğünün sonuç bakımından en ağır yönlerinden birisi olduğu için film sansürü üzerinde etkili çalışmalar yapması yararlı olacaktır. Benim 32 türküm varsa, bunlardan 31'i ölüm cezasına ait.

Çok değerli arkadaşım Nejla Ertel, bildiriadaki ölüm cezasına ilişkin bölümü tasvip etmediler. Ben isterdim ki, elbette Türk avukatları ölüm cezasına karşı olduklarını açıkça ilân etsin, yani günün birinde bunu görmek beni çok mutlu kılacak; fakat burada varılan sonuç biraz paradoktal görünse bile, bana şu anda ölüm cezasına karşı olmaktan daha yararlı geldi, neden? Bildirinin altında deniyor ki, "Kamuyuna sunulmasında ve tartışmaların daha geniş bir çevrede oluşturulmasında yarar görmektedir," yani burada saygıdeğer Genel Kurulunuz, Yönetim Kuruluna ölüm cezasının kamuoyunda oluşturulması doğrultusunda bir görev veriyor. Ben evvelâ ölüm cezasının günün birinde kalkacağına inindiğimi baştan söyledim, bu bir.

İkincisi; doğruya kamuoyunun inanacağını da yüzde 100 inanırım. Madem öyle, ölüm cezası konusunda kamuoyu oluşturulmasında şimdiden Yönetim Kurulunun yapacağı çalışmalar bence, şu anda karşısında bulunmamız kadar yararlı ve etkilidir. Tartışma açılsın, bu işte Yönetim Kurulu önder olsun, bu işte bundan sonra basında başka kuruluşlarda bu

konudaki görevimizi yapalım, kamuoyuna bunu biz mal edebilirsek, bu şu anda karşı olduğunu ilân etmemiz kadar en az bence yararlıdır. Onları inandırdıktan sonra bu sonuca varırsak, bu daha sağlam temellere dayanan daha iyi bir sonuç olacaktır.

Üçüncü bir nokta; bu noktaya biraz evvelki tartışmalar sırasında vardım. Değerli arkadaşım Cengiz İlhan, avukatların emekli olduktan sonra da ölüm ödeneğine devam etmek şartıyla ölüm yardımından yararlanmalarını söyledi; fakat buraya bir bakıma hazırlıksız gelmiştik, bir dilek olarak arz ediyorum; eğer bundan sonraki çalışmalarda gerçekten onlara böyle bir çözüm yolu bulunur da, yalnız vazife gören ve o anda ölen avukatlara değil, emekli olduktan sonra da ölen kimselere bir yardım yapılabilir, bunun bir yolu yordamı bulunursa, sanırım hepimiz bundan memnun kalacağız.

Dilekler faslında maruzatım bu kadardır, sözlerimi bitirirken hepinize saygılar, sevgiler sunarım efendim. (Alkışlar)

BAŞKAN- Sayın Atılâ Sav.

ATILÂ SAV (Ankara)- Sayın Başkan, sevgili meslektaşlarım;

Dilekler faslında söz almamın iki nedeni ve gerekçesi var. Bunlardan bir tanesi; Ankara Barosu temsilcisi olarak, Baromun bana verdiği bir görevi ¹ürkiye Barolar Birliği Genel Kurulunun ve Yönetim Kurulunun bilgisine iletmektir.

Bunlardan bir diğeri de, benim kişisel bir görüşümü, dileğimi burada özellikle son gün oluşan birtakım olaylar nedeniyle Genel Kurulun bilgisine sunmaktır.

Baromun bana verdiği görev şu: Yönetmelikte bir değişiklik yapılması, sanıyorum ki, bazı nedenlerle kaçınılmaz hale gelmiştir ve önümüzdeki dönemlerde Yönetim Kurulu mutlaka Yönetmelikte bir değişik-

lik oluşturmaktır. Bu değişiklikler sırasında Yönetmeliğin 72 nci maddesinde yer alan bir hükmün de bazı baroların özel durumlarını dikkate alarak geliştirmesini ve genişletmesini rica ediyoruz. Somut olayımız şu; Ankara Barosunda bu yılki Genel Kurulda 429 arkadaşımız seçime katıldı ve oy kullandı. Tasnif Heyetinin Yönetmelikte 3 veya 5 kişiden oluşacağı yolundaki hüküm karşısında, bir sandık kurmak zorunda kaldık; çünkü birden çok sandık kurmayı denedik, Tasnif Heyeti üyelerinin az olması nedeniyle sakıncaları ortaya çıktı ve bu oylama çok uzun bürdü. Şunu söyleyeyim, saat 16.00'da başladığımız oylamayı ve sayma işlemi sabaha karşı saat 05.00'de bitirdik. Bu durumda takdir edersiniz ki, ancak çok büyük fedakârlığı göze alabilen arkadaşlar Başkanlık Divanında ve Tasnif Kurullarında görev almaktadırlar. Onların da bir defa bu görevi yapmalarının ikinci defa aynı görevi yapmaya razı olacaklarını sanmak zordur. İkinci bir fıkra eklenir de, sayısı çok olun üye sayısı ve seçmen olarak oy kullanacak üye sayısı çok olan Barolarda bir görev için birden çok sandık kurulabilir ve her sandık için bir tasnif kurulu oluşturulur şeklinde bir hüküm sanıyorum ki, bu hükümdeki kısıtlılığını gidecektir. Bu sanıyorum ki, yalnız Ankara Barosunun sorunu değil, sayısı çok olan baroların hemen hepsinde karşılaşılan bir sorundur. Esasen, birçok arkadaşlarımız da hızla mevcutlarının artmakta olduğunu söylediklerine göre, bir-iki yıl içerisinde daha çok baronun da sorunu olacaktır.

Kendi kişisel dileğim; Sevgili meslektaşlarım 1969 yılı Ağustos ayında toplanan ilk Barolar Birliği Genel Kurulundan bu yana Barolar Birliği çok yol katetti. Bunu bütün baroların ve baroların fedakârlıkla bu görevi yapan delegelerinin çabalarıyla oluşturdu. Bizim için şu ya da bu baronun üyesi diye bir ayırım yapmak olanağı yoktur. Türkiye Barolar Birliğinin çatısı altında birleşmiş Türk avukatı vardır.

Hiç bir avukat belli bir bölgede, belli bir yerde görev yaptığından ötürü, diğer arkadaşlarından ayrıcalıklı durumda değildir. Bir başka gerçeği daha izninizle burada belirteceğim. Mesleğimizin özelliğini bilmeyenlerin çok şaşıkları bir özelliğimiz vardır biliyorsunuz. Biz iki veya ikiden çok avukat karşılıklı olarak taraf vekili olarak girer, mahkemede birbirimize karşı müvekkillerimizin çıkarlarını savunmak için bütün olanakları kullanırız, mahkeme kapısında da kol kola girer ve yürür gideriz. Burada birtakım düşünce tartışmaları yapıldı, bundan dolayı bir kısım arkadaşlar, o anki ruhsal durumlarının etkisiyle birbirlerine sert sayılabilecek ve kırıcı sayılabilecek bazı sözler söylemiş olabilirler. Dileğimiz ve umudumuz o dur ki, bunlar burada kalmıştır, buradan çıktıktan sonra, Türkiye Barolar Birliğinin delegeleri aynı mesleğin mensupları olarak, büyük bir saygıyla, düşünceye saygıyla, özgürlük fikrine saygıyla ve hoşgörüyüyle burada geçen tartışmaları unutacağız ve Barolar Birliği çatısı altında oluşmuş fikirleri elbirliğiyle götüreceğiz. Elbetteki görüş ayrılıklarımız bizindir; ama mesleğin ve Barolar Birliğinin geleceği bakımından şu ya da bu nedenle bölmeye, ayırmaya gitmek yerinde değildir. Bütün delege arkadaşlarım bunu benden daha iyi değerlendirdiklerini biliyorum. Bir haddini bilmezlik saysanız bile, benim bu dileğimi kabul buyurmanızı ve Barolar Birliğinin geleceği bakımından hepimizin kendimize düşen sorumluluk payını yerine getireceğimize emin olarak hepinizi saygılarımla selâmlarım. (Alkışlar)

BAŞKAN- Sayın Necla Ertel.

NECLA ERTEL (İstanbul)- Sayın Başkanım, Yönetim Kurulunun sayın üyeleri;

Vermiş olduğunuz raporda bize bir emirde bulunuyorsunuz.

"Direktiflerinizi bildiriniz" emrinde bulunuyorsunuz. Sadece bu yıl yapılmasını uygun bulduğumuz bazı hususları sizin emrinize uyarak dile

getirmek görevini yerine getirmek isterim. Bundan evvelki dileklirime yapılan bütün işler arasında en az sıra gelmiş bir üye olarak, ne kadar çok bu görevde bulunan insanlara inanmış oluşum, tekrar bazı dileklerde bulunmak cesaretiyle huzuruza çıkmış olmanla belli. Ben inanıyorum ki, eğer imkân bulur, uygun bulur, hallini siz de lüzumlu bulursanız, bu meselelere sıra geldiğinde halledilecektir, bunun şerefi size aittir. Eğer sırası gelmemişse, ben sırasını bekleyeceğim; fakat yapılması için şartlar uygun değilse, yine de bunun yapılmasını her zaman için bekleyen bir üyeniz olacağım.

Evvelâ sayın Başkanım, Türk hukuk hayatına arız olan , Türk halkını hukuktan şikâyetçi duruma getiren olayların , yani Türk hukuk hayatına, Türk adliyesine gelmiş olan hastalığın tarafınızdan en iyi şekilde tespit edilmesini bendeniz rica ediyorum. Bunun en iyi şekilde tespitinden sonra, hastalıktan kurtulmanın yolunu, hastayı öldürmekte değil, hastaya arız olan mikrobu öldürmekte aramak için bize emirler vermenizi rica ediyorum.

Mahkeme ve yüksek mahkemelerde görev yapan avukatların savunma özgürlüğü ve savunma masuniyetiyle her şeyden evvel meşgul olunmasını ve mutlaka savunmanın tam özgür ve masun bir şekilde yapılmasının temini için gerekli bütün teşebbüsleri yapmanızı rica ediyorum.

Avukatlık mesleğinin gizli ve de açık, ortada olan işsizlik sorununa bu sene içinde bir çare aranmasını istirham ediyorum,

Adalet Komisyonlarında avukatlık mesleğinin de temsil edilmesi yolunda bir çaba sarf edilmesini ve bu çabayı sizin Yüksek Heyetiniz sarf ettiği takdirde, bunun mutlaka yerine getirileceği düşüncesiyle bunu mutlaka bu sene içinde ele almanızı istirham ediyorum. Malumunuzdur ki, avukatlık mesleğinin amacı, yasadaki hükme göre hukuk kurallarının tam olarak uygulanması hususunda yargı organları ve hakem-

lerle resmî ve özel kurul ve kurumlara yardım etmektir şeklinde tayin edilmiştir. Yargı organlarına yardım, yalnız hukuk kurallarının yorumlanmasında ve doğru işletilmesinde olmaz elbet. O kurullarda bulunmak, o kurullara iştirak etmek yoluyla en doğru ve en etkin şekilde yapılır. O bakımdan, avukatlar da, Barolar Birliği temsilci olarak orada bulunmalıdır, bu hak alınmalıdır.

Yüksek Hakimler Kurulu ve Savcılar Kurulunda da aynı şekilde Barolar Birliği Türk avukatlarını temsilen bulunmalı ve meseleyi yerinde ve zamanında müdahalelerle ve yardımlarla halletmelidir ve bu hak da mutlaka alınmak için bir çabaya girilmelidir.

Sorgu ve tahkikatın gizliliğinin savunucu yönünden kaldırılması gerekir. Üzerinde sizlerin durduğunu biliyorum, ancak bu yıl da bu hususta daha çok çaba sarf ederek, mümkünse bir dahaki yıla ertelenmeden bu meselenin hallâdilmesini tekrar istirham ediyorum.

Yargıtay iştirahatlarının keşmekeşine Barolar Birliği eliyle son verilmesini ve bunun şerefine Türkiye Barolar Birliğine ait olmasını gönülden diliyorum. Yargıtaya bunu nasıl anlatırız, nasıl iletiriz, siz benden çok daha iyi takdir edersiniz. Yalnız, Yargıtay bilmelidir ki, kendi kararları mevcut kanunlar kadar önemlidir ve bugün bu bir keşmekeş içindedir. Belki bunu görmüyor, hiç olmazsa gösterirsek, belki kendisi de buna bir çare arama yoluna gidecektir.

Sayın Başkanın, bizim meslek kurallarımız vardır ve sizler tarafından tedvin edilmiş, en iyi şekilde hazırlanmış, Barolarımıza gönderilmiş, barolarımız eliyle de bize dağıtılmış meslek kurallarımız vardır. Eğer uygun ve munasip görürseniz, hele bu seferki Umumî Heyet toplantısından sonra, bu kuralların yaşar ve bilinir hale gelmesi için barolara emirler buyurunuz, bunların hakkında konferanslar düzenlensin, yani bizim meslek kurallarımız da Anayasa hükümleri gibi kitap içinde ve rafa

kaldırılmış olmasın. Bir mevzuu konuşurken, bir hukukçu sadece şimdi sizin huzurunuzda konuştuğu rahatlık ve vekar içinde, yalnız inandığı bir meseleyi dile getirebilsin, hiç şirinlik muskası taşımaya , hiç bir benzetmeden kuvvet almaya mecbur olmasın, kendini gönderen delegenin isteğini huzurunuzda şu cübbenin vekarına uygun bir şekilde dile getirebilsin. Bunu sizden hasseten istirham ediyorum. Belki ben, bir defa daha bu kubbenin altında bulunman; ama bulunanlar için bu lâzım olacaktır ve benden bundan onur duyarm.

Sayın Başkanım; daha birçok isteklerim vardı; fakat konuşmaya başladıktan sonra biraz fazla şey istedim düşüncesiyle bunlardan sarfınazar ediyorum. Esasen bunları siz bulacaksınız. Çok teşekkür eder, saygılarımı kabul etmenizi rica ederim. (Alkışlar)

BAŞKAN- Sayın Merih Sezân.

MERİH SEZEN (İstanbul)- Sayın Başkanım, sayın Arkadaşlarım;

Efendim, ben dün konuşurken önerilerimi bugün yapacağımı söylemiştim; fakat konuşmalarım arasında önerilerimin de kesinlikle yapılmış olduğunu hatırlıyorum, önerimi dün yapmış olduğum için zapta geçmesi bakımından bugün buraya çıktım, aynen tekrar ediyorum, geçen yıl yapmış olduğun önerilerden birkaç tanesine hiç değinilmemiş olduğunu görüyorum. Üniversitelerle diyalog kurup, hukuk mesleğinde günümüzün ihtiyacı olan ekonomik ve sosyal ve hukuk bağlantıları içerisinde hukukçunun oluşumunu meydana getirici yeni eğitim bakımından üniversitelerle yakın ilişkinin gerektiğine dair olan önerimi tekrar ediyorum.

Sözüm bundan ibarettir efendim. (Alkışlar)*

BAŞKAN- Sayın Cemalettin Güçdemir.

CEMALETTİN GÜÇDEMİR (Gaziantep)- Sayın Başkan, muhterem arkadaşlar;

Yönetim Kurulundan bir istirhamın olacak; bu Genel Kurul toplantısı tutanaklarının sanıyorum Yargıtay, Danıştay gibi bazı müesseselere giden nüshaları oluyor, birçok konuları dile getiriyoruz, bazen bir hakim arkadaşla bir vilâyet savcısı, bir vilâyette hakim arkadaşla görüşürken bu konularımıza dair malûmat beyan ediyorlar. Münkünse, teksir edilecek bu tutanakların vilâyetlere de birer veya ikişer tane gönderilmesini istirham ediyorum. Mesainizin mahiyeti ve derecesi hakkında fikirleri olursa, sanırım isabetli olur. Hele, Yargıtaya hiç olmazsa her daireye bir tane ve imkânı olur da birkaç tane gönderilirse daha faydalı olacağı kanısındayım.

İkincisi; muhterem arkadaşım Orhan Bey, temennisinin bir yerinde, idam hükümlerine ilişkin kısmın oluşturulmasının Yönetim Kuruluna terk edilmiş bir görev olduğu manası çıkacak şekilde ifade buyurdular. Bendeniz, o kısımda kamu efkârında oluşturulması, kamu efkârında incelenmesi, tekkiki tabirleri de geçti, sonra "oluşturulma" tabiri konuldu, Atilâ Sav onu tercih etti; fakat hiç bir zaman bu kurul Yönetim Kuruluna idam hükmünün, idam kaydının yasalardan kaldırılması gayesinin oluşturulması şeklinde bir görev tevcih ve tahmil etmedi. Bu nedenle, sayın Başkan bir profesör olarak, bir hoca olarak şahsı namına bu fikri oluşturabilir; fakat hiç bir zaman Barolar Birliğinin kararı bu yoldaymış ve Barolar Birliğinin ekseriyeti bunun kamu fikrinde oluşturulmasını, yani idam cezasının kaldırılması fikrinin oluşturulmasını Yönetim Kuruluna tahmil etmiş gibi bir davranış içine giremez; çünkü tebliğdeki o ibarenin gayesi bu değildir. Bunu da arz etmek isterim. Her halde bana müteveccih değil; fakat içinde bir izgi kalmasın diye şuna kısaca temas edeceğim; denin de arzettin, bu kubbe altında hoş olmayan ber seda bırakarak gitmek isteniyiz. Pek saygıdeğer, pek kıymetle Neçha Hanımefendi, ahlâk kurallarının dağıtılmasından falan bahis buyurdular, bir zerresi kadar

bizim o konuşmanıza ilişkin ise şayet, şahsınızda böyle bir tavsiyeye mahal olmadığını, o kuralların bilgimizde olduğunu, riayetkâr bulunduğumuz ve hep o anlayış içinde olduğunuzu, bizi icbar eden bir hareket olmadıkça kuralları rencide edecek bir davranış içine girmeyeceğinizi de tashihen arz eder, saygılar sunarın. (Alkışlar)

BAŞKAN- Teşekkür ederiz.

Bu arada Tasnif Komisyonunun tesnifine göre Denetleme Kuruluna seçim neticelerini açıklıyorum:

Asil üyelikler için;

Nuran Kortel.....44

Yaşar Önol 42

İsmail Özersin 42

Oy almış ve Denetleme Kurulu asil üyeliklerine seçilmişlerdir. (Alkışlar)

Doğan İleri 5

Cemalettin Güçdemir ... 3

Mehmet Çelebi 3

Oy alarak, Denetleme Kurulu yedek üyeliklerine seçilmişlerdir, kendilerini tebrik eder, başarılar dilerin.

Buyurun sayın Cengiz İlhan.

CENGİZ İLHAN (İzmir)- Sayın Yönetim Kurulundan dilekler faslında kısaca üç-dört tane maruzatın var efendin.

Şüphesiz mesleğinizde işsizlik sorunu var, bu işsizlik sorununa muhtelif nedenler gösteriliyor, başlıca neden olarak da avukat adedinde artış görülmektedir. Ben ikinci bir nedeni, zannediyorum ki, kamuoyunda gittikçe avukatlık hizmetlerine ihtiyaç duymadan uzaklaşma gibi bir eğilin var olmaya başlamıştır. Bu özellikle, ceza mahkemelerinde görülmektedir. Ceza mahkemelerinin uygulanması avukatlık hizmetlerine

çok az yer bırakmış olması nedeniyle giderek kamuoyunda avukata ihtiyaç duyulmaktadır. Bu bakımdan, Birliğimizin barolarla işbirliği yaparak, mahkemelerde avukatlarla takip edilen, avukatsız takip edilen işler konusunda bir araştırma yapmasını, olayın tam teşhis edilmesi bakımından zorunlu görmekteyim. Bu araştırmanın sonucuna göre, her halde durum daha açık bir biçimde ortaya çıkacak ve gerekli tedbirleri almanız için bize yardımcı olacaktır.

İkinci olarak; ben avukatlığa başladığımdan itibaren, bizim ücret tarifelerimizin başında bir konuşma ücretleri faslı vardır ki, bunu bilmiyorum, içinizde uygulayabilen meslektaşlarınız var mı? Hepiniz bir doktora giderken, ki o da bence bir nevi danışmadır, muayene ücretini cebimizin bir köşesine koruz, öyle gideriz, bu kamuoyunda yerleşmiş bir fikirdir; ama avukatta danışma ücreti maalesef kamuoyunda yerleşmemiştir. Yönetim Kurulunun bu konuda da bir araştırma yapmasını ve danışma ücreti kavranının kamuoyuna mal edilebilmesi için ne gibi tedbirlerin alınması lâzım geldiğinin tespitinde ben fayda görüyorum.

Üçüncü bir mesele; 486 ncı maddenin uygulanması meselesidir. Bu, giderek çok dar yorumlanmaya başlamıştır ve aşağı yukarı mahkemede söylenen her söz savunma sınırlarının dışında telâkki edilme gibi bir durumla karşı karşıya kalmışızdır. Birlik Yönetim Kurulu bu konuda da bir araştırma yapıp, uygulamayı da nazarı itibare alarak, önümüzdeki Genel Kurula bir raporla gelirse, zannediyorum ki, mesleğiniz bakımından önemli bir girişimde bulunmuş olacaktır.

Diğer bir konum da kısaca şu: Yine gündem maddesine döneceğin, zannediyorum ki, konuşmalarda gündemin sınırlılığı meselesi ortaya çıkmıştır. Yönetim Kurulu gündeni tanzin tasarrufunda bulunmadan önce, delegelere ve barolara gündeme istediği, arzuladığı hususları sorar ve sonra bu sorulara gelen cevapları değerlendirerek gündeni hazırlarsa,

her halde Genel Kurul çalışmalarını daha olumlu bir yola girmiş olacaktır.

Maruzatım bu kadardır, her ne kadar kusur ettikse affola, saygılar sunarım. (Alkışlar)

BAŞKAN- Sayın Fadıl Altop.

FADIL ALTOP (İstanbul)- Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım;

Aslında burada söz almak niyetinde değildim. Bazı dileklerini tespit etmiştim; ama daha fazla huzurunuzu işgal etmemeyi düşünüyordum; ama Cemalettin Güçdemir kardeşimin tebliği hakkındaki yorumu karşısında, söz almak ihtiyacını hissettim. O noktaya gelmeden evvel, zannediyorum önce Bursa'da dile getirdiğim ve fazla külfet olmayacağını tahmin ettiğim raporların ve tutanakların birer kitap halinde basılmasını bu suretle, önerilen belli yerlere gönderilmesinin ve bizlerin çantamızda ve kitaplığımızda saklanması daha emniyetli şekilde gelmesini öneriyorum. Keza, ilk kuruluş kongremiz Ankara'da, sonra İstanbul kongresi, sonra İzmir kongresinin tutanakları bugüne kadar basılmadı. Birgün Barolar Birliğinin tarihini yazmak gerektiği zaman, çalışmalarını incelemek gerektiği zaman bu tutanaklar ihtiyaç olacaktır. Bunun bant halinde mi, yoksa teksir halinde mi, eski Türkçe not halinde mi ne halde ise, mazbut kitap haline getirilmesini ayrıca öneriyorum.

Keza, konuşmalar sırasında bir arkadaşın değindiği, bundan böyle iştihatların Yargıtayca ilânı karşısında bizlerin iştihatları bulmakta baro olarak çekeceğiniz müşkülâtı gözönüne alarak, Barolar Birliğinin bültenini yerli ve yabancı iştihatlarla özlü makaleleri ihtiva eden mecmua haline getirmesini ve bugüne kadar düzgünlük içinde çıkarılıp, gönderilmesini rica ediyorum.

Yine, denetçiler raporunun okunması sırasında dikkatimi çeken, ambarın fiilî envanterinin yapılmasını ben de rica ediyorum.

Bunda mutlaka zorunluk vardır.

Ölüm cezasının tebliğdeki şekline gelince; Cemalettin Beyefendi iyi hatırlayacaklar, yukarıda bizim bir hayli zamanımızı aldı, şu noktalar üzerinde durduk: Cengiz Beyin söylediği gibi, ölüm cezası karar alma niteliğinde bir gündem maddesi halinde getirilmemiştir. Ama, hocamızın çok değerli ve kıymetli gerekçeleri faaliyet raporu içinde bulunduğundan, bu cezanın tünden kaldırılması veya kaldırılmaması yolunda pekçok meslektaşımın cidden orjinal fikirleri burada yansdı. Ben şahsen, o konuşmalar sırasında Umumî Heyetten edindiğim intiba itibariyle, ekseriyetin ölüm cezasının tünden kaldırılması fikrinde olduğu izlenimini edindim. Bildiriye bu şekilde geçmesini teklif ettiğim zaman Cemallettin Bey haklı olarak, " Yok karşı fikirler de var, üstelik henüz bu karar haline gelmemiştir, oluşturulması gereken bir konudur" dediler ve bunun üzerine Heyetiniz gördüğünüz bildiriye kaleme aldı, sizlerin tasvibine arz etti. Şimdi teknik olarak, hukuk açısından Umumî Heyetiniz bu tebliği onayladığına ve tebliğin sonunda Barolar Birliğinin bunun izleyicisi olduğu hükmünü de onayladığına göre, Orhan Barlas kardeşimin dediği gibi, bu oluşturulmanın yapılması görev olarak Yönetim Kuruluna verilmiştir kanısındayım ve bu tarzda anlıyor, bu tarzda öneriyorum.

Saygılarımla hepinize nice iyi yıllar, mutluluklar, başarılar diliyorum. (Alkışlar)

BAŞKAN- Şimdi sayın Birlik Başkanımızı kapanış konuşmalarını yapmak üzere mikrofona teşriflerini rica ediyorum.

GENEL BAŞKAN FARUK EREM- Sayın Başkanımız, aziz delege arkadaşlarım;

Birliğimizin bu Genel Kurul toplantısının gerçekten bütün fikirlerin tam bir özgürlük içerisinde ortaya atılma olanağını, dirayetli yönetimiyle idare etmiş bulunan Başkanlık Divanına Yönetim Kurulu

adına teşekkürlerimi arz ederim. Gerçekten tam bir rahatlık içinde bütün düşüncelerimizin ortaya dökülmesi mümkün olduğu gibi, Yönetim sorumluluğunu yüklenen bizlerin de düşüncelerinin açıklanması olanağı tümden sağlanmıştır.

Bu arada Samsun Barosunun değerli Başkanı ve yönetici arkadaşlarının bizlere gösterdikleri yakınlıkları bir kere daha minnetle anmayı görev bilmekteyiz. Daha evvel de arz ettiğimiz gibi, bu tatlı hatırayı daima kalplerimizde en sıcak anılarımız yanında saklı tutacağız. Bu Genel Kurulun bir özelliğine daha işaret etmek istiyoruz Yönetim Kurulu olarak:

Bu toplantımız, bundan evvelkileri gibi, sevgiyle görevden hiç bir fedakârlık yapmaksızın bu her iki ucun da bu kadar güzel bağdaştırıldığı, başka topluluklar için pek de mümkün olamıyor. Gerçekten de, bu açıdan da ileriye doğru çok iyi, çok sağlam adımlar atılmıştır.

Eleştiriler hakkında uzun maruzatta bulundum. Sonra notlarım baktığımda, bir arkadaşının ismini nasıl olduysa unutmuşum, Arif Bilgin'i kendisinden çok çok özür dilerim, isin zikretmeden de fikirlerine temas etmiş olduğumu kayden anlamış bulunuyorum. Bu konuda dilekeler faslında son söylenen sözler bizler için olağanüstü bir önem taşımaktadır, bu dilekelerin eleştiriler kadar dikkatle nazara alınıp, gereğinin araştırılacağına emin olmanızı istirham ederim.

Bu arada hepimize dağıtılmış olan Samsun Barosunun dilekeleri şeklinde basılı olarak bizlere intikâl eden dilekeler de elbetteki diğerleri gibi önemle nazara alınacaktır. Bundan sonraki toplantılar için de, bundan sonraki çabalar için de sayın delege arkadaşlarınıza zaman zaman ferden de müracaat lüzum ve ihtiyacını duyuyoruz. Çalışmanın bu suretle sizlere daha yakından intikalini sağlamaya çalışacağız.

Sonsuz teşekkürlerini tekrar tekrar arz ederim,sağolunuz

- 356 -

efendim. (Alkışlar)

BAŞKAN- Efendim, bu suretle Kongremiz sona ermiş bulunmaktadır, hepinize saygılar sunar, teşekkürlerimi arz ederim. (Alkışlar)

KAPANMA SAATİ: 18.40

BAŞKAN
Av. İSMET KATAR

BAŞKAN VEKİLİ
Av. RASİM BEYAZITOĞLU

YAZMAN
Av. CELİL CAN

YAZMAN
Av. CEMİL YOĞURTÇUOĞLU